

ARHIMANDRITUL ATHANASIE MYTILINEOS

**MARELE RĂZBOI ȘI
VENIREA ANTIHRISTULUI**
Cateheze la Cartea Apocalipsei

Arhimandritul Athanasie Mytilineos (1927-2006), starețul Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Dimitrie din Larisa, Grecia, a fost un predicator luminat, care s-a dedicat încă din tinerețe catehizării poporului lui Dumnezeu – slujire pentru care a fost supranumit „Noul Gură de Aur” al Greciei. Omiliile sale se adresează tuturor credincioșilor Bisericii, indiferent de nivelul lor cultural, fiind în același timp simple, profunde și profetice.

Starețul a avut pe deplin conștiința faptului că în Biserică este nevoie de cateheze ca poporul să dobândească cunoștința învățăturii de credință, după cum obișnuia să spună: „Cateheza nu este un lux, nici nu este ceva excepțional sau facultativ; cateheza este ceva foarte necesar. Este o adevărată binecuvântare dacă vom înțelege cândva că trebuie să ne completăm catehizarea noastră după Botez, atunci când ne vom maturiza. Dacă conștientizăm că trebuie să dobândim cunoașterea conținutului credinței noastre, atunci vom alerza să ne completăm cunoașterea duhovnicească, teologică, creștinească nu numai la vârsta copilăriei și a adolescenței, ci pe tot parcursul vieții.

Catehezele și omiliile sale au ajuns să circule în întreaga lume și să se bucure de un deosebit interes, în special după ce o parte dintre catehezele sale la *Apocalipsă*, înregistrate audio în limba greacă, au fost traduse și în limba engleză.

Amintim că fericitul stareț Athanasie a lăsat Bisericii o moștenire catehetică impresionantă – peste 3000 de cateheze și omilii înregistrate audio –, în care a explicat în amănunt cărțile Sfintei Scripturi, de la *Facere* până la *Apocalipsă*, fără a ocoli nici o temă importantă din viața contemporană a credincioșilor și a Bisericii.

ARHIMANDRITUL
ATHANASIE MYTILINEOS

Marele război și venirea Antihristului

Cateheze la *Cartea Apocalipsei*

III

Traducere din limba greacă
Prof. Ivan Dumitru

editura
Σοφία

București

Coperta: Mona Velciov

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducere realizată după originalul în limba greacă: Αρχιμανδριτης Αθανασιος Μυτιληναιος, *Ομιλίες εις τήν «Αποκάλυψιν» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου*, (Γ' τόμος), Εκδότης: Ἱερά Μονή Κοινηνείου (Στόμιον Λαρίσης).

© Ἱερά Μονή Κοινηνείου «Κοιμήσεως Θεοτόκου» καί «Αγίου Δημητρίου»
400.07 Στόμιον, Λαρίσης

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ATHANASIE MYTHILINEOS, arhimandrit

Marele război și venirea Antihristului: Cateheze la Cartea Apocalipsei /
Arhimandritul Athanasie Mytilineos; trad. din lb. greacă: prof. Ivan Dumitru –
București: Editura Sophia, 2023

ISBN 978-973-136-887-0

I. Ivan, Dumitru (trad.)

Catehezele părintelui Athanasie Mytilineos – expresia autenticului duh profetic în tâlcuirea *Apocalipsei*

Pentru cei ce încă nu au avut ocazia să pătrundă în „tainele cărții cu șapte peceti” voi spune că au în mână un volum care cuprinde o serie de cateheze la cartea *Apocalipsei*, susținute de vrednicul de pomenire arhimandrit Athanasie Mytilineos și destinate enoriașilor săi din orașul grecesc Larisa, dornici de a spori în cunoașterea adevăratelor și mântuitoarelor învățături ale Bisericii Ortodoxe.

Prin tâlcuirea *Apocalipsei* verset cu verset, părintele Athanasie reușește, printr-o deosebită harismă oratorică, să-și țină ascultătorii (și mai apoi cititorii) cu sufletul la gură printr-o adresare directă și chiar prin dialog pe alocuri, oferindu-le toate cunoștințele necesare înțelegerii acestei cărți profetice a Noului Testament.

După cum se va vedea la lectură, oralitatea catehezelor nu implică deloc vreo superficialitate a tratării temelor cărții, ci dimpotrivă. Explicarea *Apocalipsei* se află totdeauna în relație cu scrierile Sfinților Părinți, dar și cu științele, cultura și cu tot ce implică existența omului în prezent. Discursul autorului este original și prin capacitatea de a asimila Scriptura în întregul ei, cultura și științele profane, fără să obosească auditoriul cu vreun fel de tratat academic. Recursul său la ceea ce Părinții au numit generic drept „filosofia din afară” este cu totul nesupărător pentru urechile celui mai riguros ortodox; cu toate acestea, dis-

cursul avvei Athanasie este unul luminos, deschis spre oameni și, am putea spune, universal. În cazul său se împlinește cuvântul Apostolului Pavel care zice: „tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să măntuiesc pe unii” (*I Corinteni* 9, 22). Tâlcuirea părintelui este una temeinică, atentă la detalii, de parcă și-ar dori să-l facă pe ascultător să vadă și, într-un anume fel, să fie martor al imaginilor simbolice ce se succed în cartea *Apocalipsei*.

De asemenea, părintele Athanasie știe să elimine din start orice curiozitate bolnăvicioasă și primejdioasă totodată în abordarea *Apocalipsei*. De aceea și zice la un moment dat: „Analizând cartea *Apocalipsei*, să nu vă așteptați să vi se înfățișeze diferite elemente apocaliptice, adică *ce se va întâmpla în viitor*. Cartea *Apocalipsei* nu este doar o carte profetică, ci și una încurajatoare și, în același timp, teologică. Cartea *Apocalipsei* are multe pliuri, multe laturi, din acest motiv luați seama la câte elemente ne raportăm, alinătoare, ajutătoare și susținătoare ale vieții noastre duhovnicești. Spun aceasta întrucât poate că vor exista frați curioși să afle *ce vom zice mai jos, dacă va începe al Treilea Război Mondial, când se va întâmpla...* Această curiozitate este una bolnăvicioasă! Cartea *Apocalipsei* îl sprijină pe om, îl ajută, îl călăuzește, îi arată evenimentele în hotarele istoriei, dar înainte de orice îl întărește duhovnicește. Din această perspectivă analizăm noi cartea *Apocalipsei*, și voi ruga dragostea voastră ca în felul acesta să o primiți și voi.”

Subiectele cele mai arzătoare ale acestui volum sunt, în principal, Marele Război apocaliptic și venirea Antihristului.

În ceea ce privește primul subiect, părintele Athanasie are o contribuție deosebită prin extraordinarul său realism, prin prisma căruia observă cum timpul este cel care face inteligibile proorociile *Apocalipsei*. În acest sens, părintele Athanasie subliniază faptul că, astăzi, un război de dimensiunile celui menționat la *Apocalipsa* 9, 13-21, care se va desfășura în zona Mesopotamiei și unde vor lua parte trei armate cu un număr de 200 de milioane

de „călăreți”, pare foarte real. Așadar, zice părintele Athanasie, datele contemporane ne obligă să nu vedem metaforic lucrurile în acest caz, ci într-o manieră foarte realistă, întrucât „astăzi textul ne ajută să nu folosim alegoria, de vreme ce doar China, care se învecinează cu acest ținut al Mesopotamiei, posedă o armată de două sute de milioane de soldați!”.

În ceea ce privește tema Antihristului, părintele Athanasie ne aduce „cu picioarele pe pământ” prin analiza premiselor venirii Antihristului și, de asemenea, a stării de spirit a oamenilor din vremea în care acesta va stăpâni, acestea fiind lucruri cu mult mai importante decât datările și identificările de persoane, după care se dau în vânt majoritatea interpretărilor moderni neoprotestanți, iar uneori chiar și ortodocși. Din perspectiva părintelui Athanasie este important cum abordăm, cum trăim vremurile eshatologice, astfel încât să nu fim înșelați de Antihrist sau de înainte-mergătorii lui. De asemenea, pentru noi, cei ce încă nu am ajuns în vremea sfârșitului, dar ne aflăm, cu siguranță, după toate semnele contemporane, în vremurile premergătoare venirii Antihristului este salvatoare înțelegerea faptului că există o linie antihristică în toată istoria omenirii, așa cum există și o linie hristologică, a credincioșilor care își vor păstra credința adevărată până la a Doua Venire a lui Hristos. Însă, din perspectiva liniei antihristice, trebuie spus că venirea aceluia se va întâmpla la un apogeu al răutății și al vicleniei din lume. Prin urmare, momentul apariției Antihristului este un cumul al relelor și al apostaziei, la care, dacă nu suntem atenți, contribuim și noi, chiar astăzi, prin faptele noastre viclene și de aceea ne putem afla, fără să vrem, în postura de lucrători ai venirii lui Antihrist, așadar și la cinstirea implicită a *farei*-Antihrist.

Cu toate acestea, nu trebuie trecut cu vederea faptul extrem de important că părintele Athanasie insistă foarte des asupra viziunii de ansamblu optimiste a cărții *Apocalipsei*. Răul este totdeauna limitat și chiar domnia Antihristului este scurtată „pen-

tru cei aleși”. De asemenea, Dumnezeu va purta o grijă specială față de toți cei cu adevărat credincioși până la a Doua Venire a Domnului, care vor fi vestiți în orice vreme cu privire la voile Lui. Acest lucru nu trebuie niciodată uitat, spune părintele Athanasie, precum nici faptul că pentru toți cei credincioși Domnul a gătit bucuria veșnică și Împărăția Sa.

Nu putem încheia înainte de a le mulțumi și pe această cale cuvioșilor părinți de la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” și „Sfântul Dimitrie” din Larisa, în special arhimandritului Policarp, actualul egumen al mănăstirii, pentru dragostea lor cu adevărat evanghelică și pentru sprijinul acordat încercării noastre de a oferi publicului cititor din spațiul românesc prima traducere integrală din limba greacă a faimoaselor *Cateheze la Apocalipsă* ale vrednicului de pomenire stareț Athanasie Mytilineos.

Traducătorul

CAPITOLUL ÎNTÂI

Primele patru trâmbițe. Plăgile uscatului, ale mării, ale apelor dulci și ale atmosferei

(Începutul acestui capitol – al celui dintâi, al volumului al III-lea – se află la pagina a paisprezecea a Omiliei 37)

Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, începem să tâlcuim versetul:

„Și a trâmbițat întâiul înger, și s-a pornit grindină și foc amestecat cu sânge și au căzut pe pământ; și a ars din pământ a treia parte, și a ars din copaci a treia parte, iar iarba verde a ars de tot.”¹

Să vă explic toate aceste date în câteva cuvinte. Observăm că prima trâmbiță are în mare măsură un caracter pedagogic, iar aceasta se vede din faptul că numai „a treia parte” este lovită, adică distrugerea nu este totală, ci este o pedeapsă pedagogică și de avertizare.

Această plagă ne amintește – și aici aș vrea să fiți puțin atenți – de prima și a șaptea *plagă* a lui Faraon, din Egipt. Am să vi-o amintesc, pentru că este foarte importantă, după cum vom vedea în continuare. Încă se cuvine să vă mai spun că cele *șapte plăgi*, care provin de la cele *șapte trâmbițe*, exprimă cele *zece plăgi* ale lui Faraon din Egipt, menționate în Vechiul Testament.

Să vedem acum *plaga* întâi și a opta, care sunt exprimate prin prima *trâmbiță* a îngerului. Și nu uitați – voi reveni asupra aces-

¹ *Apocalipsa* 8, 7. Menționez că citatele biblice, cuprinse în acest volum, au urmat în mare ediția curentă sinodală a Bibliei Ortodoxe, însă am folosit și ediția Bibliei din 1914, precum și retraduceri punctuale ale unor pasaje sau cuvinte din versetele biblice, acolo unde comentariile arhimandritului Athanasie revendicau o mai mare acrivie a traducerii românești față de textul original al Sfintei Scripturi (*n.tr.*).

tui punct – că *plăgile* lui Faraon sunt istorice. Să nu uitați acest lucru; contează foarte mult! Este cheia erminiei² (tâlcuirii) noastre! Așadar, de la *plaga* întâi și a opta voi lua elementele principale, care se află în cartea *Ieșirea*, la capitolul al șaptelea pentru *plaga* întâi și la capitolul al nouălea pentru *plaga* a șaptea.

Poate vă amintiți că Moisi, în numele lui Dumnezeu și cu ajutorul fratelui său mai mare, Aaron, s-a înfățișat dinaintea lui Faraon și i-a cerut să lase poporul evreilor – care ajunsese la două milioane de suflete – să meargă în pustie ca să-L cinstească și să-L slăvească pe Dumnezeu. Firește că Faraon a bănuț că, dacă acest popor se va strămuta și va merge în pustia Sinaiului, de acolo ar putea să plece, iar acest lucru nu i-ar fi convenit, pentru că acest popor însemna pentru el multe brațe de muncă, care ofereau numeroase servicii Egiptului. Din acest motiv nu s-a lăsat convins.

Însă Dumnezeu deja îl vestise pe Moisi să nu se înspăimânte dacă va întâmpina ostilitate din partea lui Faraon și că îl va împuternici, va lua atitudine într-un anumit mod, dând *plăgile* în mâinile lui, ca să le arunce asupra lui Faraon și a poporului Egiptului, care la sfârșit va fi constrâns, sub apăsarea *plăgilor*, să-i lase pe evrei să plece.

Prin urmare, astfel se înfățișează Moisi și Aaron dinaintea lui Faraon și îl avertizează. Însă acela refuză să asculte și, astfel, îi prevestesc cea dintâi *plagă*, care apoi s-a întâmplat, de vreme ce Faraon s-a învârtosât în inima lui.

„Și au făcut Moisi și Aaron cum le-a poruncit Domnul: a ridicat Aaron toiagul său și a lovit apa râului, înaintea ochilor lui Faraon” (*Facerea* 7, 20). Râul este Nilul, de la care egiptenii aveau multe foloase: aveau apă de băut, își irigau ogoarele, își adăpau animalele. Este foarte cunoscut cât de fertil este Nilul, așadar, cât de fertilă este câmpia lui și cât de important este

² *Erminie*, de la gr. *ερμινεία*, reprezintă termenul tehnic, cel mai des utilizat în mediile specializate, prin care se desemnează acțiunea de a explica și de a interpreta textul Sfintei Scripturi sau în general a unui text literar, eveniment etc., respectiv *ermineuții* sunt interpreții, tâlcuitorii acestor texte etc. (*n.tr.*).

acest râu pentru viața Egiptului. Dacă Egiptul nu ar fi avut Nilul, atunci Egiptul nu ar fi existat. Egiptenii ajunseseră în punctul de a zeifica Nilul, tocmai datorită faptului că totdeauna egiptenii au considerat că acesta era pricina pentru care țara lor este atât de roditoare. Aaron a lovit cu toiagul său apa râului în fața lui Faraon și a slujitorilor lui, „și toată apa din râu s-a prefăcut în sânge. Atunci peștele din râu a murit, râul s-a împuțit și egiptenii nu puteau să bea apă din râu; și era sânge în toată țara Egiptului”³. Dar nici să folosească apă de oriunde altundeva nu puteau egiptenii. Pentru că sângele era în tot Egiptul. În izvoare, în lacuri, în vasele de lemn și de piatră în care eventual păstraseră apă, peste tot, oriunde exista apă, aceasta devenise sânge!

Iar acum a șaptea *plagă*: „A fost o grindină foarte mare și printre grindină ardea foc; grindina aceasta a bătut în tot pământul Egiptului, tot ce era pe câmp, oameni și dobitoace; toată iarba câmpului a bătut-o grindina și toți pomii de pe câmp i-a rupt grindina.”⁴ Iar grindina a fost atât de neobișnuită, cum niciodată nu a mai căzut în Egipt de când exista acest neam. Așa cum spunem uneori, grindina era cât nuca. Dar se pare că acea grindină a fost chiar mai mare decât nuca, ca să se poată spune că niciodată nu a mai căzut o astfel de grindină în pământul Egiptului. Și a bătut grindina aceasta tot Egiptul, oamenii și dobitoacele, și toate plantele și copacii care erau în câmpie și le-a doborât. Toate *plăgile* cad pe cuprinsul întregului Egipt, în afara ținutului unde locuiau evreii. Așa cum s-a întâmplat și cu întunericul, care este penultima *plagă*, evreii aveau zi, bucuria lui Dumnezeu, iar Egiptul, timp de trei zile, a avut întunerice de nu se vedea om cu om⁵, după cum spune textul sfânt. Pipăiai ca să găsești ceva; asemenea întunerice era!

Aici trebuie să vă spun, desigur mai pe scurt, că acest *foc* nu este de la tunetele, fulgerele și trăsnetele din vremea în care că-

³ *Ieșirea* 7, 20-21.

⁴ *Ieșirea* 9, 24-25.

⁵ Cf. *Ieșirea* 10, 21-23.

dea grindina. Atunci când se întâmplă o furtună și cad fulgerele, este cunoscut faptul că e foarte mult zgomot. Aceasta în limba ebraică este redat prin cuvântul *glasuri*. Așadar, „focul” nu este flacăra așa cum s-ar înțelege, ci sunt fulgerele care cad împreună cu grindina.

Și ce este „sângele”? Desigur că nu este sânge propriu-zis, ci este ceva roșu ca sângele. Și nu este decât o înroșire care se repetă. Și nu uitați faptul că Dumnezeu nu ia elemente/stihii cerești ca să le pogoare pe pământ, pentru toate câte le folosește drept *plăgi*, ci ia elemente/stihii pământești pentru a le transforma în *plăgi* pe pământ. Este foarte firesc. Așadar, El folosește aici grindină și fulgere.

Astfel, de multe ori am văzut repetându-se semne de acest fel, tot așa cum, în urmă cu câțiva ani, a fost consemnat în America, în zonele de litoral ale Floridei, ceva asemănător. Fiți atenți să vedeți ce este. Sunt un fel de *dinoflagelate*, o încrengătură de plante marine criptogame, care se dezvoltă în apă și care sunt foarte toxice. Îmi amintesc cum au scris atunci ziarele că li se interzisese oamenilor să meargă pe lângă plajă, pentru că, după cum se spărgea valul, anumiți stropi puteau să cadă peste cei ce se plimbau și să pătimească ceva rău. O asemenea toxicitate avea apa care era cu totul roșie precum sângele, prin prezența acestor *dinoflagelate*!

Tot așa se pare că s-a întâmplat și cu râul Nil, dar acest fapt nu era cunoscut egiptenilor. Vă rog să consemnați faptul că, în lunile aprilie și mai, râul antrenează multe saprofite, iar apa lui este puțin tulbure și ușor roșiatică. Acest fapt însă nu are nici o legătură cu *plaga* – spun aceasta acum din punct de vedere apologetic – pentru că acestea sunt doar plante *saprofite*, nu sunt toxice, nu sunt otrăvitoare; peștii nu mor, iar apa nu este necorespunzătoare pentru a fi băută; doar o lasă, se decantează și apoi o beau. În cazul Nilului însă apa era necorespunzătoare pentru a fi băută, peștii muriseră, iar râul se împuțise. În aceasta constă

plaga, iar aici vedem limpede că avem cazul în care natura însăși este folosită într-un anumit mod ce-l vatămă pe om.

Această mare asemănare a *plăgilor eshatologice* a *trâmbițelor* cu *plăgile* lui Faraon, așa cum avem acum, în mod concret prima *plagă*, ne îngăduie, iubiții mei, să ne gândim că *plăgile* lui Faraon constituie un precedent istoric sau un *typos*⁶/ tip/ model istoric al *plăgilor eshatologice*.

Avem și alte astfel de tipuri/modele istorice ale *plăgilor eshatologice*, așa cum sunt Sodoma și Gomora care au fost arse cu foc și pucioasă din cer⁷. Atunci când spunem *cer*, nu înțelegem cerul în care este Dumnezeu. Atunci când cade ploaia spunem *cade ploaie din cer*; în acest înțeles trebuie luată sintagma. Atunci când au căzut foc și pucioasă din cer și au ars aceste două cetăți, a fost exemplară pedepsirea lor. Nu s-a salvat nimeni, în afară de Lot – dar, din nefericire, femeia lui nu – și cele două fiice ale sale.

Noi nu susținem nimic care să nu fie consemnat în Sfânta Scriptură sau la Părinții Bisericii noastre. Zice, așadar, Apostolul Petru despre acest eveniment: „Și cetățile Sodomei și Gomorei, osândindu-le la nimicire, le-a prefăcut în cenușă, dându-le ca o pildă nelegiuitorilor din viitor.”⁸ Dumnezeu a dat aceasta ca *pildă*, așadar ca *typos*, exemplu, pentru făcătorii de rele din viitor.

Prin urmare, aici vedem, iubiții mei, că precum Sodoma și Gomora, tot așa și cele *zece plăgi* constituie un *typos* istoric al *plăgilor eshatologice*. De aceea, nu trebuie să ne scape faptul că făcătorii de rele vor fi pedepsiți. Negreșit vor fi pedepsiți!

Vă rog să fiți atenți aici la ceva cu totul demn de interes: *plăgile* lui Faraon constituie un *typos*/model istoric și au fost *plăgi*

⁶ Noțiunile de *typos* sau „tip” (gr. τύπος), care în sens literar înseamnă „urmă sau semn lăsat pe o suprafață ca rezultat al unei lovituri”, respectiv „antitypos”, „antitip” (gr. ἀντίτυπος), care semnifică un „lucru format după același chip, asemenea cu originalul”, sunt folosite în scrierile patristice, dar și în Scriptură, pentru desemnarea raporturilor dintre creat și necreat, Vechiul și Noul Testament, realitate și imitație a realității etc. (n.tr.).

⁷ Cf. *Facerea* 19, 24.

⁸ *II Petru* 2, 6.

reale. Au căzut peste oameni și peste animale, peste trupurile oamenilor și ale animalelor și peste plante, și au provocat o mare distrugere. Aceasta înseamnă că plăgile eshatologice vor fi reale, adică nu vor fi doar simple expresii metaforice! V-am spus de două-trei ori că *plăgile* lui Faraon constituie un *typos istoric*, iar aceasta înseamnă că nu putem să vedem, iubiții mei, *plăgile Apocalipsei* într-un mod metaforic sau alegoric și să zicem: „Nu cumva este vorba despre altceva, iar Sfântul Evanghelist Ioan ar vrea să înfățișeze acest altceva printr-o imagine? Iar această imagine cu grindina și cu focul să fie aceasta sau să fie cealaltă?” Dacă cele *zece plăgi* ale lui Faraon constituie o imagine, tot pe atât vor fi o imagine, iubiții mei, și *plăgile eshatologice*!

Așadar, *plăgile* lui Faraon nu sunt imagini, ci realitate. Și, după cum v-am explicat, s-au întâmplat în trecut, cu cincisprezece secole înainte de Hristos, într-un timp ce nu poate fi bănuțit. Pentru ca să vină acele *plăgi* la sfârșit, se va întâmpla același lucru – spunem *același*, dar Dumnezeu știe ce intensitate vor putea să aibă lucrurile – și în *vremurile eshatologice* ale Istoriei, când oamenii vor apostazia de la Dumnezeu, vor păcătui în chip înfricoșat, iar apostazia lor – „pentru că taina fărădelegii deja se lucrează”⁹ – îl va aduce pe Antihrist.

Prin urmare, după cum înțelegeți, iubiții mei, aici avem realități, iar Dumnezeu a întărit adevărurile Sale prin acțiunile Lui anterioare; iar acțiunile Sale constituie *typos-uri*/modele istorice, de aceea nimeni să nu spună că acestea sunt basme! Nu, iubiții mei, nu sunt basme! Este adevărul, este un impresionant adevăr! Avem precedentele istorice. Din acest motiv, fiecare dintre noi, noi toți, să ne străduim să ne rânduim viața în acord cu voia lui Dumnezeu, pentru a nu ne afla în ceata oamenilor apostazi și lucrători de fărădelegi, ci să fim în ceata poporului lui Dumnezeu, iar Domnul știe cum să-Și izbăvească poporul. Precum atunci evreii, în ținutul Goșen, au fost izbăviți de aceste

⁹ II Tesaloniceni 2, 7.

plăgi care au vătămat foarte rău Egiptul, tot așa Dumnezeu va ști, va avea modul Său, prin care îi va izbăvi pe oamenii Lui din mijlocul acestor *plăgi*. Chestiunea este să credem cu toată puterea sufletului nostru și să începem să trăim o viață duhovnicească.

(Se continuă la pagina întâi a Omiliei 38)

„A trâmbițat, apoi, al doilea înger, și ca un munte mare arzând în flăcări s-a prăbușit în mare și a treia parte din mare s-a prefăcut în sânge; Și a pierit a treia parte din făpturile cu viață în ele, care sunt în mare, și a treia parte din corăbii s-a sfărâmat.”¹⁰

Ne aflăm, iubiții mei, la capitolul al optulea al *Apocalipsei*, unde îngerii *trâmbițează*; în mod concret, ne aflăm la *trâmbița* celui de-al doilea înger, după cum vă amintiți.

După trâmbița celui de-al doilea înger, vedem că a căzut în mare un obiect. Se zice că a trâmbițat îngerul și a căzut un obiect foarte mare ca un munte – nu munte, ci *ca un munte* – care ardea în foc, adică era cuprins de flăcări, și a căzut în mare. Prin această cădere a lui „a treia parte din marea” de pe pământ s-a prefăcut în sânge, așadar s-a înroșit, și au murit „a treia parte” din animalele care se aflau în mare, dar și, de asemenea, „a treia parte dintre corăbiile” care călătoreau au fost distruse.

Aici avem, cu adevărat, o *plagă* înfricoșătoare, dar nu este totală, deoarece se referă la „o treime din mare”, adică a vieții care există în mare, și la „o treime din corăbii”. Așadar, avem o *plagă* înfricoșătoare, dar frânată/reținută.

Aici aș vrea să fiți puținel cu luare-aminte. Foarte multor vechi ermineuți, care sunt și îndrumătorii noștri – așa cum este și Sfântul Andrei al Cezareei, pe care desigur îl urmăim, așa cum v-am spus, și pe scriitorul Aretha, care și acesta, la rândul lui, îl urmează pe Sfântul Andrei –, întrucât nu aveau datele de astăzi, le-a fost cu neputință să interpreteze cartea *Apocalipsei* în mod realist. De aceea, veți vedea că ei se străduiesc s-o interpreteze

¹⁰ *Apocalipsa* 8, 8-9.

duhovnicește, alegoric. Însă de multe ori întâlnim o erminie care este alegorică, dar ea însăși ne arată că textul nu acceptă o astfel de erminie alegorică.

De altfel, însuși Aretha notează faptul că: „Astfel trebuie să primim lucrurile, ca fiind simboluri, și nu există o singură lucrare a celor ce sunt înfățișate a se întâmpla în *Apocalipsă*”¹¹, pentru că ei se aflau într-o epocă în care era de neînțeles posibilitatea realizării celor zise și descoperite de cartea *Apocalipsei*.

Vă voi da un exemplu. În Mesopotamia, în țara care se află între râurile Tigru și Eufrat – și de aceea se și numește Mesopotamia (adică Ținutul dintre râuri) – era și Raiul pământesc al protopărinților. Această relatare nu ridică nici o alegorie. Zice Sfântul Vasile cel Mare în omiliile sale la *Hexaimeron*: „Cunoaștem foarte bine metoda alegoriei; foarte bine o cunoaștem, dar aici textul nu suportă alegorie; este istorie. Este istorie; nu alegorie.”¹² Pe de altă parte, nu uitați că Școala Alexandrină – principalul ei exponent este desigur Origen – a căzut peste zid, tocmai dintr-o exagerare a alegoriei. Faptul că putem interpreta alegoric ceva la un anumit punct, aceasta este adevărat, dar nu putem să facem acest lucru pentru toate punctele, pentru tot ceea ce găsim în fața noastră, numai și numai pentru că nu înțelegem un anumit loc. Îl putem lăsa deschis. Tot astfel, nu putem să facem erminie alegorică pentru toate câte sunt în cartea *Apocalipsei*.

¹¹ ARETHA AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan. Theologul*, PG 106, cap. 23, Paris, 1863, p. 617B.

¹² SF. VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaimeron*, IX, 1: „Cunosc legile alegoriei; nu le-am descoperit eu, ci le-am găsit în lucrările altora. Cei care nu interpretează cuvintele Scripturii în sensul lor propriu spun că «apa» de care vorbește Scriptura nu este apă, ci altceva de altă natură, și interpretează cuvintele «plantă» și «pește» cum li se pare lor; la fel și «facerea târâtoarelor» și «facerea fiarelor» le interpretează, răstălmăcindu-le după propriile lor gânduri, întocmai ca tălmăcitorii de vise, care tălmăcesc în propriul lor interes aparițiile din timpul somnului. Eu când aud că Scriptura zice: «iarbă» înțeleg iarbă; când aud: «plantă», «pește», «fiară», «dobitoc», pe toate le înțeleg așa cum sunt spuse», traducere de pr. Dumitru Fecioru, PSB 17, Ed. IERMBOR, București, 1986, p. 170.

Revin pentru a continua exemplul pe care vi l-am relatat mai devreme: așadar, ni se spune că acolo, în Mesopotamia, se va întâmpla un război înfricoșător. Se vor aduna trei armate de călăreți – însă călărețul nu este pe cal; aceasta este doar o imagine – unde numai soldații vor fi „douăzeci de miriade”. Este cunoscut faptul că miriadul înseamnă zece mii, prin urmare aici avem două sute de milioane de soldați. Unui ermineut antic, și mai ales atunci când a fost scrisă cartea *Apocalipsei* – nu uitați că undeva în secolul al VI-lea este plasat Sfântul Andrei al Cezareei, și undeva prin secolele al VII-lea-al VIII-lea sau chiar undeva prin secolul al IX-lea se află Aretha –, cum i-ar fi fost cu puțință unui vechi ermineut să explice acest pasaj? Toți locuitorii păământului nu erau două sute de milioane în acea vreme, așadar, cum ar fi vorbit acela despre cele „două sute de milioane”? O anumită alegorie trebuie să existe aici! Adică textul te împinge să folosești alegoria. Dimpotrivă, astăzi textul ne ajută să nu folosim alegoria, de vreme ce doar China, care se învecinează cu acest ținut al Mesopotamiei, posedă o armată de două sute de milioane de soldați! Și totuși, în *Apocalipsă* este menționat faptul că cele „două sute de milioane” vor fi din trei neamuri. Prin urmare, vedem că vechilor ermineuți le era cu neputință să-și închipuie realitate *vremurilor eshatologice*.

De aceea, în chip foarte înțelept consemnează Sfântul Andrei al Cezareei următoarele: „Vremea și experiența vor descoperi adevărul celor cu inima curată.”¹³ Mai cu seamă acest punct să nu-l uitați niciodată; este un punct foarte serios și important, care constituie cheia erminiei *Apocalipsei*.

Sincer vă spun, de multe ori mă aflu în dificultate atunci când stau în fața unui text și nu știu cum să-l interpretez. Și după cum îi observ pe vechii ermineuți, și văd că ei lasă anumite puncte goale, libere, adică nu răspund, sau răspund în mod alegoric. De

¹³ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 38, Paris, 1863, p. 340C.

aceea, să nu vă neliniștiți dacă veți vedea oarecând că lăsăm goale, adică fără răspuns anumite puncte. Nu putem să le cunoaștem, nu a sosit ceasul pentru acestea, însă putem să răspundem doar la acelea pentru care a sosit ceasul. Astfel, să nu uităm că, atunci când va veni plinirea, atunci se va întâmpla înțelegerea care ne va lăsa uimiți, vom rămâne cu gura căscată! Iar acest lucru are, în mod sigur, o foarte mare însemnătate.

Această *plagă* a celei de-a doua *trâmbițe* ne amintește de prima *plagă* a lui Faraon, care este infectarea apelor. „Muntele”, potrivit lui Aretha, este mânia lui Dumnezeu. Ați văzut? Pasajul este explicat alegoric. Așadar, „muntele” este mânia lui Dumnezeu care cade pe pământ împotriva celor necredincioși. Dar poate să fie în mod real și un obiect care cade peste pământ, și a cărui cădere să exprime mânia lui Dumnezeu, de vreme ce provoacă distrugere pe pământ. Vedeți, nu ne-am îndepărtat. Chiar și dacă folosim alegoria, așa cum face aici Aretha, iarăși putem vedea acest punct ca mânie a lui Dumnezeu, nu însă în mod academic, ci prin mijlocirea unui obiect, pe care Sfântul Evanghelist Ioan menționează că l-a văzut *ca pe un munte mare în flăcări căzând peste pământ*.

Acest obiect, în chip vădit, potrivit descrierii, căzând în apele mării, infectează marea, desigur pe o întindere limitată, de vreme ce zice „a treia parte din mare”. Să presupunem că avem trei mari oceane, să zicem oceanul Pacific, oceanul Atlantic și oceanul Indian, am putea spune că s-ar distruge unul dintre cele trei oceane, a treia parte din mare. Așadar, avem o distrugere limitată, cu totul limitată.

Cum se poate infecta astăzi marea? Într-o epocă anterioară, în urmă cu doar douăzeci-treizeci de ani, acest lucru era de neînțeles, însă astăzi faptul este atât de sesizabil, încât să ne înfricoșăm, cu adevărat, în fața mării ușurințe cu care se poate infesta un ocean! Și, desigur, nu numai într-un mod mecanic, așa cum ar fi cazul unei deversări de petrol în mare, din pricina unui accident, ci

numai printr-o singură bombă sau printr-un aparat radioactiv, iubirii mei, care să cadă, acesta îndată va infesta apele. Așadar, astăzi este foarte lesnicioasă infestarea apei! Foarte lesnicioasă!

Și consecința este, cu siguranță, faptul că avem și moartea vieții acvatice, iar aceasta este ceva firesc. Atunci când avem o radioactivitate crescută, când avem infestarea apelor, peștii mor. Dar chiar și corăbiile, care se află în acel loc, de asemenea, vor suferi pagube, chiar distrugeri.

Totuși, am să revin și am să vă spun că această distrugere este cu totul limitată, precum și a *plăgii* următoare, întrucât, la fel ca și prima *plagă*, se referă la o *treime*. Astfel, prima *plagă* se referea la plantele de pe uscat, a doua *plagă*, la mare – totdeauna a *treia parte* –, iar a *treia plagă* se referă la apele dulci. Apele maritime au fost păgubite, iar acum au fost păgubite și apele dulci. Desigur, atunci când zicem a *treia parte*, nu zicem cu o exactitate matematică. Este vorba doar de o secțiune limitată, mai puțin de jumătate, în linii generale.

Și ajungem, iubirii mei, la a *treia plagă*. Voi reveni la cea de-a doua, pentru că se leagă de cea de-a *treia*.

„Și a trâmbițat al treilea înger, și a căzut din cer o stea uriașă, arzând ca o făclie, și a căzut peste izvoarele apelor. Și numele stelei se cheamă Absintos. Și a *treia parte* din ape s-a făcut ca pelinul și mulți dintre oameni au murit din pricina apelor, pentru că se făcuseră amare.”¹⁴

Astfel, vedem limpede că apele dulci au fost lovite, după ce a *trâmbițat* al treilea înger. A căzut o stea mare din cer aprinsă ca o *făclie*, ca un *bolid*. Nu era precum aceste stele care sunt pe cer, și vom vedea ce ar putea să fie. De altfel, cuvântul *bolid* este și un termen astronomic și se referă tocmai la acele corpuri care cad pe pământ și se numesc *bolizi* sau *meteoriți*. Vom vedea și aceasta.

Foarte probabil, aici nu pare a fi vorba despre o *plagă* alegorică, așa cum am menționat și în primul caz. Așadar, potrivit Sfân-

¹⁴ Apocalipsa 8, 10-11.

tului Andrei al Cezareei, se socotește că „steaua” este diavolul, care *cade* – și aici este erminia alegorică – și prin plăcere îi adapă pe oameni cu răzvrătire tulburată și amară, și prin aceasta îi este îngăduit să aducă bătaia asupra acelor¹⁵. I s-a îngăduit diavolului să cadă pe pământ și să aducă *plăgi*. Fiți cu luare-aminte însă, potrivit aceluiași ermineut, a Sfântului Andrei, poate să existe și o erminie diferită. Se întâmplă de multe ori ca unul și același ermineut să pună două sau chiar trei erminii pentru un anumit pasaj și să facă presupuneri. Astfel, Sfântul Andrei, de asemenea, zice: „Sau steaua semnifică mai învederat vremea durerilor” – iar aceasta vine mai aproape de realitate și se îndepărtează de alegorie – „care vor veni din cer peste oameni”, se referă la durerile care urmează să vină pe pământ. „Căci lucruri amare se vor întâmpla înainte de sfârșit celor ce se vor afla pe pământ.” „Cele pe care le vor vedea, care vor fi premergătoare, mai degrabă începătoare, așa cum Însuși Domnul ne-a încredințat” – în urmă cu două mii de ani – „și precum ne-a predanisit.”¹⁶

Așadar, se poate, iubiții mei, fără a fi exclusă și această erminie duhovnicească a plăgii – care mai curând alcătuiește o latură a ei – să fie vorba despre o plagă sensibilă/simțită, în acord cu datele contemporane. Și totdeauna ar trebui, atunci când citim Sfânta Scriptură și filosofăm sau theologhisim asupra Istoriei, totdeauna criteriul nostru să fie acesta: *apostazie – pedeapsă*. Dacă vreți să faceți o foarte bună previziune despre ceea ce i se poate întâmpla unui popor, indiferent dacă va fi grabnică sau va mai întârzia, aceasta este: *Apostazie egal pedeapsă*! Stăruința în apostazie egal catastrofă; stăruința mai mult în apostazie egal dispariția din Istorie! Dacă citiți Vechiul Testament veți vedea că există acolo exact această schemă. Apostaziază poporul, este pedepsit de Dumnezeu; se pocăiește și se întoarce, este tămădu-

¹⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 24, Paris, 1863, p. 293A.

¹⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 24, Paris, 1863, p. 293A-B.

it. Iarăși apostaziază de la Dumnezeu, iarăși este pedepsit; și așa mai departe. Israel nu s-a pierdut din Istorie pentru că Dumnezeu are un anumit plan cu el, alte popoare însă s-au pierdut. Astfel, dacă dorim să prevedem o catastrofă pentru un popor, să observăm modul său de viață și să tragem concluziile.

Dacă acum mă întrebați cum se văd lucrurile în viața noastră contemporană aici, în Grecia, dacă nu la scară globală – cu siguranță, fără să-mi revendic, firește, vreo harismă prorocască, ci este numai ceva ce orice credincios poate să vadă –, v-aș spune: „Foarte urât! Foarte urât!” Eu, unul, zăresc zorile și mă prinde înserarea într-o stare ca și cum aș aștepta ceva. Aceasta se întâmplă în ultimii ani, este ca și cum aș aștepta ceva. Ce aștept? Ce să vă spun mai mult? Ceva aștept, pentru că nu mergem bine ca popor. Ne-am ieșit atât de mult din minți, am scos deja în public subconștientul nostru împruțit și ne mișcăm într-un asemenea grad galopant de apostazie, încât nu rămâne decât să se epuizeze, să zicem, îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu și de-acum să vină pedeapsa. În acest fel simt lucrurile. Și socotesc că este ceva pe care foarte mulți oameni, oarecum în același fel, ar trebui să-l simtă. Și aș concluziona spunând că nouă, în calitate de oameni duhovnicești, ne revine, poate, sarcina cea mai grea în aceste vremuri. Nu politica, nu revoltele, nu protestele ne vor salva, ci revoluția lăuntrică a propriului nostru sine, *metanoia*, schimbarea ethosului nostru creștin întru bine și întoarcerea la Dumnezeu. Să nu ne amăgim! Aceasta este singura cale de a îndrepta lucrurile în întreaga societate! Nimic omenesc nu va putea restaura normalitatea lumii acesteia, dacă nu-L vom ruga stăruitor pe Mântuitorul.

Prin urmare, probabil că și aici este vorba despre o contaminare a mediului, pentru că se spune că vor fi vătămate apele dulci, apele potabile naturale, râurile... Notați faptul că multe orașe, precum și orașul nostru de aici (Larisa, *n.tr.*) se alimentează cu apă dintr-un râu. Nu avem izvoare, nu avem fântâni, ne

alimentăm cu apă dintr-un râu. Dacă, prin urmare, acest râu va fi contaminat, atunci ce va mai bea orașul? V-ați gândit la acest lucru, iubii mei? A fost analizată această temă și cu altă ocazie, și autoritățile cunosc această situație. Să știți că la un moment dat se poate ca râul, Pineos, să fie contaminat și să nu avem apă de băut! Ce va face atunci Larisa? Unde vom merge atunci să găsim apă de băut? V-ați gândit la aceasta?

Dar cum poate fi vătămat mediul? Iarăși prin căderea vreunei bombe, nu mai zic atomice, sau cu neutroni, sau cu hidrogen – de fiecare dată avem și ceva nou –, ci doar dacă explodează un anumit aparat se poate crea radioactivitate, și vorbesc despre orice fel de aparat vechi, sau contemporan, sau viitor, care poate să provoace radioactivitate. În acest fel pot fi contaminate apele într-un grad teribil de neliniștitor – iar aceasta se întâmplă în epoca noastră – de la reziduurile industriale, pe care le aruncă fabricile în mare și în râuri. Râul Pineos este, probabil, aproape inutilizabil sau începe să fie inutilizabil. Marea Mediterană este cea mai contaminată mare din lume. Citiți aceste lucruri și le cunoașteți. Marea Egee nu mai este frumoasa Mare Egee! Golful Eghina? Nu-mi vorbiți despre acesta. Golful Thermic, din care ne și aprovizionăm cu pește? Nu-mi vorbiți nici de acesta. Am o bucată de ziar unde scrie: „Midii provocatoare de cancer în Golful Thermic”. Aceasta s-a întâmplat în mod frecvent. Peștii sunt contaminați într-un grad destul de serios, deoarece sunt aruncate reziduuri industriale în apele Golfului Thermic. Mările noastre sunt neconținut contaminate. Și notați faptul că, atunci când sunt contaminate acestea cu toate acele reziduuri, nu este cu puțință să fie purificată apa. Nu există o asemenea situație! Ca să nu mai vorbesc de ierbicidele și pesticidele care cad pe pământ, prin această utilizare irațională care se face, ca să avem fructe frumoase, să avem multe, să avem această prosperitate! Am distrus pământul prin utilizarea pesticidelor într-un mod ireparabil! Pământul nostru va fi contaminat, probabil până se va sfârși Is-

toria lui! Așa spun specialiștii. DDT-ul pe care îl aruncau cândva peste culturi este prezent și va rămâne în pământ!

Încă mai mult, iubiții mei, în sângele nostru circulă și plastic! Atunci când punem mâncarea noastră în cutii de plastic, în pungii de plastic și celelalte, alimentele iau particule din plastic. Plasticul este socotit a fi foarte periculos. Dar, dacă ar trebui să-l desființăm, multe industrii ar ajunge să se închidă. Altfel ar trebui să ne întoarcem la vasele de pământ și de sticlă, care sunt, cu siguranță, materiale naturale și sunt cu totul nevătămătoare pentru om. Astfel, în sângele nostru al tuturor circulă plasticul. Iar dacă cantitatea acestuia crește, încep bolile, cancerele, leucemiile, o varietate de boli, din acestea cu care s-a îmbogățit epoca noastră! Vedeți că deja avem o contaminare a mediului.

În ceea ce privește numirea de „Absintos”, este de la planta medicinală *pelin* sau *absint*. Există și în Grecia. Este o plantă aromatică, amară la gust. La evrei exista părerea – și în acest înțeles este scris acest nume alegoric în cartea *Apocalipsei* – că planta era otrăvitoare. Desigur că planta nu este otrăvitoare, însă într-o doză mare, adică substanța ei, produce toxicitate.

Mai mult, cuvântul „Absintos” este exprimat la genul masculin, deoarece se acordă cu genul cuvântului „stea”¹⁷, care poartă numele de „Absintos”. Numirea plantei este „pelin” (*absint*), adică la genul feminin în limba greacă, iar ca să se potrivească *absint* cu genul masculin al cuvântului „stea”, zice *Absintos*, la genul masculin.

Nu uitați nici faptul că, potrivit tradiției evreiești, numele obiectelor, persoanelor sau locurilor sunt date de la o anumită însușire sau de la o anumită împrejurare.

Vă amintiți acea plantă în ale cărei ramuri era încurcat un berbec, atunci când Avraam a mers să-l jertfească pe Isaac? Numele acelei plante este *savek*¹⁸. În nici un dicționar nu vom găsi

¹⁷ Părintele Athanasie se raportează totdeauna la originalul grecesc al textului Scripturii, unde „stea” (ὁ ἀστὴρ) este la genul masculin (*n.tr.*).

¹⁸ Cf. *Facerea* (după ediția Septuaginta) 22, 13.

această denumire, pur și simplu, pentru că acest cuvânt vrea să însemne „lăsare” („iertare”). Se numește astfel întrucât a fost iertată, a fost zădărnicită jertfirea lui Isaac, iar în locul aceluia a fost jertfit berbecul. În consecință, numirea nu este a plantei care pur și simplu are un nume, însă indică însușirea pe care a prezentat-o această plantă în vremea jertfei, adică încurcarea ramurilor cu coarnele berbecului, iar în acest fel nu a mai fost jertfit Isaac, ci a fost lăsat liber.

Așadar, aici, iubiții mei, steaua se numește *Absintos*, și înseamnă că va provoca amăreală. Prin urmare, se numește *Absintos* pentru că absintul (pelinul) este amar. Este ceva ce întâlnim adesea în Sfânta Scriptură, și să cunoașteți acest lucru, desigur, dacă aveți în vedere să studiați Sfânta Scriptură.

Așfel, în epoca noastră ne primejduim, după cum vedeți, să le contaminăm pe toate. Mâncăm, și mâncarea ne mănâncă pe noi! Nici nu putem, într-un mod cu totul liber, să bem orice fel de apă, nici nu putem, în mod liber, să mâncăm ceva. Să spunem ceva despre pâine? Și aceasta conține multe, cu denumirea generică de *amelioratori*! Nici altă hrană..., de pildă, conservele? Nu-mi vorbiți despre conserve! Congelatele? Sau să vorbim despre cruditățile în care se pun hormoni, și câte altele? Nici chiar de aer nu ne putem desfăta în mod liber! Gândiți-vă la cazul norului toxic din Attica. Să mergi în Attica și să respiri cu plămânii aerul cândva minunat din Ymittos sau din Penteli? Ajunge norul și, gata, aerul s-a alterat, poate definitiv!

Încă, iubiții mei, nu este exclus – de altfel puteți studia – să aibă loc un război chimic. Dacă cade o bombă chimică, care conține în ea elemente speciale, substanțe speciale sau microbi – a căror cantitate se zice că este cât un degetar – poate să distrugă întreaga viață de pe pământ. Așadar, dacă o „stea”, „*Absintos*” cade peste ape și le contaminează, cine va mai putea să bea din acestea? Iar dacă oamenii nu vor mai putea să bea, vor crăpa de sete și vor muri. Aici se poate vedea faptul că ești provocat spre o

erminie realistă, nu este una alegorică; ești astfel provocat pentru că deja avem aceste date în epoca noastră, adică bomba chimică și celelalte.

Nu este însă exclus, iubirii mei, ca această cădere a „stelei” să fie și un meteorit, să fie cu adevărat ceva care vine dintr-o altă planetă, din alt spațiu. Desigur, meteoriții nu sunt altceva decât pietre, provenite probabil din dezagregarea a uncia sau a mai multor planete, și care pot avea mărimea de la gămălia unui ac și până la greutăți de tone, chiar mii de tone! Iar aceste pietre sunt rătăcitoare (fără stăpân) – pentru noi sunt rătăcitoare, pentru că Dumnezeu nu a făcut nimic rătăcitor – și se învârt pe o anumită orbită. De multe ori, orbita Pământului coincide cu orbita lor, acestea intră în atmosferă și se produce ceea ce vedem ca niște stele care cad. S-ar zice că dintr-odată se desprinde o stea de pe cer, prezintă o linie luminoasă și cade. Știți că acest lucru poate să fie o stea căzătoare. Avem trei categorii de stele, *stelele căzătoare*, *bolizii* și *meteoriții*. *Steaua căzătoare*, așadar, care poate să fie cât gămălia unui ac, așa cum v-am spus, a intrat în atmosferă și produce acea uimitoare energie care se manifestă în lumină. Este la o înălțime foarte mare și o vedem așa cum o vedem, ca o stea care cade. Dacă este *bolid*, este puțin mai mare materialul, și de multe ori face zgomot când intră în atmosferă, iar *meteoritul* este deja o stâncă mare, de la câteva kilograme până la câteva tone sau chiar mii de tone, care, căzând pe pământ, provoacă ceva cu adevărat înspăimântător.

Am să vă menționez numai două situații concrete, pentru că în secolul nostru – dar și în toate veacurile – au căzut mulți meteoriți. Am să vă relatez un caz vechi și unul nou. A fost găsită o groapă uriașă în mijlocul deșertului din Arizona, America, care a fost creată în urma căderii unui meteorit. Într-un manual nu foarte vechi de astronomie am aflat că a căzut în urmă cu cinci mii de ani, dar într-un manual mai nou de astronomie s-au măsurat iarăși lucrurile, și au zis că a căzut în urmă cu douăzeci și două de mii de ani.

O scurtă paranteză: acești meteoriți, atunci când mai cu seamă sunt folosiți pentru a fi determinate descoperirile paleontologice, cuprind, știți asta, multă apă. Menționez aceasta pentru aceia care ar dori să susțină că noi ne tragem din maimuță! Iată, *grosso modo* vă spun acum. Aceste măsurători care s-au făcut arată că conțineau multă apă! Specialiștii înșiși spun „cinci mii de ani” și apoi „douăzeci și două de mii de ani”! S-a ridicat valoarea! Așa să fie?

Așadar, căderea acestui meteorit a provocat un crater cu diametrul de o mie opt sute de metri, cu o adâncime de două sute de metri și marginile gropii la patruzeci de metri deasupra nivelului deșertului. Acest crater poate să cuprindă douăzeci de stadioane de fotbal, cu două milioane și jumătate de spectatori, atât de mare este groapa pe care a deschis-o. Greutatea meteoritului care a căzut, după deschiderea pe care a făcut-o, este estimată la douăsprezece milioane de tone!

De asemenea, avem și o altă cădere a unui obiect pe care nimeni nu l-a văzut, nimeni nu-l cunoaște, chiar dacă s-a întâmplat în secolul nostru (al XX-lea, *n.tr.*) și a fost îngrozitoare. Acesta a căzut pe 30 iunie 1908, în Siberia, și a provocat explozii, nu una, ci multe, care au fost auzite la o distanță de o mie de kilometri. Adică, în linii mari, este ca și cum s-ar întâmpla ceva la granița de nord a Greciei, iar zgomotul s-ar auzi până în Creta! Ce zgomot trebuie să fi fost acela? A provocat un asemenea cutremur, încât toți seismografi lumii au înregistrat această mișcare a undelor care au făcut de multe ori înconjurul pământului. Descrierea a fost înfricoșătoare. S-au arătat flăcări până la o înălțime de douăzeci de mii de metri la o distanță de patru sute de mii de metri! Acest fenomen a fost vizibil până la Marea Neagră, deși s-a întâmplat în Siberia, într-o regiune realmente inaccesibilă. Nimeni nu a putut să ajungă până acolo decât la prima misiune care s-a organizat în 1927, după aproximativ douăzeci de ani după cădere, și numai cu avionul. Așadar, s-a observat că copacii fu-

seseră toți retezați – deoarece acolo era pădure –, iar toți aceștia erau pe o rază de 60 de kilometri de la centrul căderii. Toți copacii, trunchiurile, toate erau jos, și căzuseră într-o direcție radială, am putea spune, de la centrul căderii acestui ciudat obiect. Se presupune că greutatea lui ar fi fost de o sută de mii de tone.

Nimeni până astăzi nu știe ce a fost. S-au formulat diverse teorii, însă am să vă spun doar una dintre acestea, chiar dacă nu a fost socotită satisfăcătoare, deoarece în această problemă, până astăzi, nu a fost dat nici un răspuns. Cartea pe care am citit-o este *Astronomia* din 1977 și, prin urmare, este relativ recentă. Se spune, așadar, că probabil ar fi fost antimaterie, adică a fost o bucată de materie care a venit din tărie, din cer, al cărei comportament a fost contrar față de materia pe care o avem aici pe pământ. Așadar, spunem că la un atom de materie avem nucleul și electronul. Din perspectiva sarcinii electrice, nucleul este pozitiv, iar electronul, negativ. Dacă este contrar, adică nucleul să fie negativ și electronul pozitiv, atunci avem antimaterie. Se poate, prin urmare, să facem o antimaterie artificială. Când materia este unită cu antimateria, îndată avem gazificare – dematerializare, mai bine zis –, adică eliberare de energie. Nu rămâne nici un rest, deoarece nu s-a găsit nimic din aceste lucruri și, încă mai mult, creează eliberarea unei energii extraordinare. Din acest motiv s-a întâmplat acea uluitoare explozie.

Și mai notați faptul că, după cum se spune, dacă ar fi căzut cu patru ore și câteva minute mai devreme, ar fi căzut peste orașul Sankt Petersburg, și tot orașul ar fi fost distrus! A căzut însă în pustiul Siberiei, foarte departe de zonele locuite, și nimeni nu a pățit absolut nimic!

Dumnezeu, Care folosește elementele materiale și legile fizice atunci când vine să pedepsească, de ce ar fi exclus ca acest obiect să fi fost un meteorit neobișnuit? Notați faptul că atunci când Dumnezeu a făcut minunea de a despărți Marea Roșie și să devină uscat, pentru a trece pe-acolo evreii, a folosit mijloace

naturale. Toată noaptea, zice textul sfânt¹⁹, a suflat vânt puternic de la Răsărit, iar prin presiunea lui s-au despărțit apele și a rămas o fâșie de pământ, astfel încât să poată trece pe acolo evreii. Ceea ce s-a întâmplat este foarte rar, însă ar putea să se repete... Un coleg de școală, un bun prieten al meu, care locuiește în Anglia, mi-a spus că a văzut acest fenomen pe un râu în nordul Angliei. Vântul oprise apa râului, și nu mai curgea; așadar, în vreme ce curgea, se oprise acolo ca de un zid. Acum, cum anume s-a întâmplat nu știu, dar chestiunea este că ar putea să se repete ceva. Însă fenomenul de la Marea Roșie este explicat ca o minune deoarece s-a întâmplat în momentul în care Îi trebuia lui Dumnezeu. În această constă minunea.

Dumnezeu folosește mijloacele naturale pentru a săvârși minunea, să nu uitați acest lucru! Astfel, iarăși Sfânta Scriptură ne ajută să înțelegem cele ce sunt scrise acum în cartea *Apocalipsei*. Așadar, acestea nu vor fi niște lucruri suprafirești, nu va fi o chestiune spirituală, ci vor fi iarăși elemente materiale, care însă se vor întoarce împotriva pământului nostru.

Și acum ajungem la cea de-a patra *plagă*.

„Și a trâmbițat al patrulea înger; și a fost lovită a treia parte din soare, și a treia parte din lună, și a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor și ziua să-și piardă din lumină a treia parte, și noaptea tot așa.”²⁰

Aici avem lovitura împotriva atmosferei. Mai întâi uscatul, apoi marea, după aceea apele dulci, iar acum atmosfera. Și atmosfera este lovită, urmând consecințe asupra soarelui, lunii și stelelor. Fiți atenți ce vrea să însemne *consecințe*. Desigur, nu ajunge nimic la stele, ci numai în relație cu pământul.

Vă citesc un fragment din traducerea *Apocalipsei* cu o scurtă erminie a vrednicului de pomenire Panagiotis Trempeles: „Și a trâmbițat al patrulea înger și a însemnat distrugerea împotriva

¹⁹ Cf. *Ieșirea* 14, 21.

²⁰ *Apocalipsa* 8, 12.

corpurilor cerești și a atmosferei. Și a fost lovită a treia parte din lumină și din căldura dătătoare de viață a soarelui și a treia parte din cea a stelelor, prin care să se întunece a treia parte din lumina acestor luminători cerești și să provoace anomalii și tulburări meteorologice și să nu se mai arate a treia parte din lumina zilei, și asemenea noaptea, să nu se mai vadă a treia parte a strălucirii stelelor și a luminii lunii.”²¹

Așadar, avem aici o anomalie a luminozității corpurilor cerești în raport cu pământul. Nu este o denaturare a corpurilor cerești, așa cum am spus la deschiderea pecetilor, ceva ce se va întâmpla spre sfârșit, atunci când creația va fi pregătită pentru a fi schimbată. Este vorba despre emisia luminoasă a corpurilor cerești, dar în raport cu Pământul. Adică, cu alte cuvinte, va exista un fenomen meteorologic, care va ascunde a treia parte a luminii corpurilor cerești. Am putea spune că avem o înnegurare, care nu este de la norii noștri obișnuiți, care sunt picături de ploaie, ce vor cădea peste puțin timp sau se va face zăpadă, se va face grindină sau ploaie sau îi va lua vântul și se vor risipi. Vor fi nori pe care nu-i vom mai putea risipi și care vor fi sus și ne vor împiedica să primim lumina corpurilor cerești. Fenomenul va fi unul meteorologic. Ca să înțelegem lucrurile, v-aș spune că această *plagă* este corespunzătoare cu *plaga* a noua a lui Faraon. Vă amintesc de *plaga* lui Faraon care ne va da multe elemente, ca să putem înțelege mai limpede *plaga* din *vremurile de pe urmă*.

„Atunci a zis Domnul către Moisi: Întinde mâna ta spre cer și se va face întuneric în pământul Egiptului, încât să-l pipăi cu mâna. Și și-a întins Moisi mâna sa spre cer și s-a făcut întuneric beznă trei zile în tot pământul Egiptului, de nu se vedea om cu om, și nimeni nu s-a urnit de la locul său trei zile. Iar la fiii lui Israel a fost lumină peste tot în locuințele lor.”²² Adică, în Egipt

²¹ Panagiotis TREMPERAS, *Noul Testament cu o scurtă erminie*, Ed. Frăția teologilor „Sotir”, Athena, 1985, p. 997.

²² *Ieșirea* 10, 21-23.

era întuneric, precum într-o cameră întunecoasă în care nu avem lumină și umblăm pe pipăite pentru a găsi ceva, iar în ținutul Goșen, unde erau evreii, acolo nu a existat deloc întuneric. Soarele strălucea și apunea normal și exista întreaga luminozitate a soarelui, a lunii și a stelelor.

Așadar, această *plagă* a lui Faraon, așa cum v-am spus, vine să ne ajute în a înțelege această a patra *plagă* a *Apocalipsei*. În acest sens, este demn de remarcat faptul că *plaga* lui Faraon a fost un „întuneric, încât să-l pipăi cu mâna”, în vreme ce aici nu vom avea un „întuneric, încât să-l pipăi cu mâna”, ci doar vom avea o micșorare a luminii soarelui sau a lunii, aproximativ „a treia parte”.

Toate câte ați ascultat până acum, de la prima până la ultima *plagă*, sesizați că se referă la mediul înconjurător al omului, adică la uscat, la mare, la râuri, iar acum la atmosferă. Este, așadar, un fenomen pur meteorologic și este vădit faptul că avem o *plagă* dată asupra mediului ambiant al omului.

Aceasta ne amintește un termen foarte recent, pe care l-am auzit la buletinele de știri, termenul *știința mediului (ecologia)*. Acest termen este nou și se referă la absolut orice are legătură cu mediul înconjurător; adică cum să ne îngrijim să nu se polueze sau cum să ne îngrijim să-l curățim de poluare. Nu vă face impresie faptul că în nici o altă epocă nu s-a observat vreodată ceva asemănător? Niciodată omul nu s-a îngrijit să îndrepte mediul său înconjurător, pentru că orice fel de contaminare, de la fum și gaze sau de la orice altceva, era temporară. Era pentru un moment, pentru puțin, și apoi toate treceau. Astăzi avem o situație de contaminare permanentă a mediului, și vedem că aceste patru *plăgi* se referă tocmai la această contaminare. Nu vă impresionează?

Dar ceea ce trăim în acest moment este negreșit ceva premergător, introductiv, pentru că se pare că vom trăi situații foarte neplăcute, vom ajunge în punctul de a deveni „Midași”. Se știe, din mitologie, că tot ceea ce apuca Midas se transforma în aur! Mergea să mănânce ceva, cum să mai mănânce..., totul devenea aur!

Tot ceea ce se apлека să apuce îndată se prefăcea în aur! Așadar, vom deveni bogați, dar nu vom mai putea să mai mâncăm ceva. Vom privi marea cea frumoasă, dar nu vom putea să mâncăm peștii din ea. Nimic nu vom mai putea mânca, nici carne, nici lapte..., nici nimic. Mai cu seamă este cunoscut faptul că, atunci când se întâmplă explozia unei bombe, radioactivitatea este foarte lesne absorbită de vegetație, iar vacile păscând iarba prezintă în laptele lor acea radioactivitate. Așadar vom privi laptele, carnea sau orice altceva, dar nu vom putea să le mâncăm deoarece vor avea *radioactivitate*! Pe toate le vom vedea, și nu vom putea face nimic. Adică, cu alte cuvinte, vom vedea că va exista o situație foarte urâtă în mediul nostru înconjurător, și deja a început aceasta!

Dar, fiți atenți, mai rămân încă trei *plăgi* restante. Toate luate împreună sunt șapte. Patru se referă la mediul înconjurător, iar trei, la om. Aici, însă, dragostea lui Dumnezeu face următorul lucru: păgubește mediul înconjurător, pentru a-i provoca pocăință omului și a-l întoarce la Dumnezeu, înainte să-l atingă pe om. Dacă omul nu se pocăiește, atunci vor urma și celelalte trei *plăgi*, care îl vor lovi direct.

Așadar, înainte să vină aceste trei plăgi, care se referă la om, se întâmplă o mică pauză, se face o paranteză, ceva, o mică întrerupere. Ascultați-o:

„Și am văzut și am auzit un vultur, care zbura spre înaltul cerului și striga cu glas mare: Vai, vai, vai celor ce locuiesc pe pământ, din pricina celorlalte glasuri ale trâmbiței celor trei îngeri, care sunt gata să trâmbițeze!”²³, a următoarelor trei plăgi care îi vor vătăma pe oameni.

Dar un „vultur” – fiți cu luare-aminte aici, este o afirmație paradoxală –, un „vultur” va face propovăduirea pentru pocăință?

Așadar, iubii mei, până acum anumiți oameni au făcut propovăduirea pocăinței. Și Noe a făcut propovăduirea pocăinței către contemporanii săi, și Sfântul Ioan Botezătorul a făcut pro-

²³ *Apocalipsa* 8, 13.

povăduirea pocăinței către evrei, și până astăzi se aude propovăduirea pocăinței, dar câți ascultă această propovăduire? Atunci când Dumnezeu vede că nu poate fi ascultată propovăduirea pocăinței de la predicatorii care propovăduiesc pocăința, ei bine, atunci folosește o exprimare paradoxală, un fenomen paradoxal: pune un „vultur” să strige cu putere, cu glas omenesc, acel „vai, vai, vai” în înaltul cerului, ca să-l audă toți oamenii!

Îmi veți spune: „Basmel!” Așteptați puțin, vă rog!

Scriitorul Aretha spune: „Iar cei nepocăiți în fața mâniei dumnezeiești la arătarea vulturului care zboară și strigă, dacă se vor înfricoșa de aceasta, li se va face lor mântuire.”²⁴ Adică oamenii vor spune: „Un vultur vorbește! Ciudat lucru..., un vultur să vorbească!... Ce zice acest vultur? Zice: «Vai oamenilor care nu s-au pocăit și nu se gândesc la cele ce urmează să se întâmple în continuare!».”

Și-l pune Dumnezeu pe vultur să strige, așa cum oarecând l-a pus pe măgarul lui Valaam vrăjitorul ca să-l împiedice să intre în ținutul Moab cu scopul de a-i blestema și a-i vrăji pe evrei. Acest om, cu toate că Dumnezeu i-a spus să nu meargă în Moab, acesta și-a silit măgarul, faimosul *măgar al lui Valaam*, și a mers. Așadar, *măgarul lui Valaam*, pe când înainta, mergea și-l lipea de zidurile împrejmuitoare ale drumului dintre terasele cu viță-de-vie. Este un obicei al animalelor de povară să facă acest lucru; toți cei care trăiesc la țară cunosc acest lucru. Dacă urci pe un astfel de animal de povară, acesta îți va nenoroci genunchii, îți va rupe picioarele, deoarece te duce în garduri. Acest Valaam și-a lovit animalul ca să meargă bine pe cale, dar acesta mergea în altă parte. După o vreme s-a oprit și nu a mai înaintat deloc. S-a mâniat Valaam și a început să-și lovească animalul, să-l lovească fără milă. Atunci animalul și-a întors capul și a grăit cu grai omenesc: „De ce mă lovești?”, „De ce mă lovești?”. În mo-

²⁴ ARETHA AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 23, Paris, 1863, p. 620C.

mentul în care animalul a zis „de ce mă lovești?”, Valaam a văzut în fața sa un înger care-l împiedica pe animal să înainteze și care i-a zis: „Unde mergi?” „În Moab.” „Nu ți-am spus să nu mergi? Dar acum, fie..., mergi, dar vei spune doar acelea pe care ți le voi pune în gură.” Așadar, măgarul i-a vorbit lui Valaam! Această întâmplare o găsim, iubiții mei, în cartea *Numerii* din Vechiul Testament²⁵.

Atunci, acest „vultur”, pe care l-a văzut Sfântul Ioan, ce a fost?

După cum interpretează Sfântul Andrei al Cezareei, „vulturul” a fost un înger, înger în chip de „vultur”²⁶. Îngerii pot deveni orice. Și aici îngerul este cel care strigă.

Doriți să vedeți ceva analog în Sfânta Scriptură? Aceasta este *steaua* de la Nașterea lui Hristos. A fost *steaua* Nașterii o stea firească? Nu a fost o stea firească, pentru că prezenta elemente care nu arătau comportamentul unei stele firești. Stelele care sunt pe cer răsar și asfințesc, și nimic mai mult. *Steaua* Nașterii însă a răsărit „la Răsărit”²⁷. Răsăritul aici nu este punctul orizontului, ci Orientul și înseamnă că este foarte strălucitoare. *Steaua* aceasta îi conduce pe *magi* până la Ierusalim. Îi conduce acolo, apoi dispare; însă se arată iarăși atunci când magii au ieșit din Ierusalim. Și când au ajuns la Bethleem, după ce i-a condus continuu, s-a oprit deasupra casei în care Se afla Pruncul Iisus. O stea firească se mișcă oare în acest mod? Așadar, ce a fost? Toți Sfinții Părinți sunt de acord că a fost înger în chip de stea.

Și „vulturul” care strigă este un înger în chip de vultur, ca să se creeze această minunare și să provoace simțirea oamenilor, să provoace un cutremur printre oameni, și să se pocăiască!

Dar se vor pocăi oare? Se pare însă că nu se vor pocăi, și de aceea vor urma celelalte înfricoșătoare trei *plăgi*.

²⁵ *Numerii*, cap. 22-24.

²⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al IX-lea, cap. 25, Athena, 2001, p. 296A. „Și am auzit un înger, care zbura spre înaltul cerului și striga cu glas mare...”

²⁷ *Matei* 2, 2; 9.

CAPITOLUL AL DOILEA

Cea de-a cincea trâmbiță. Chinuitoarea prezență demonică pe pământ

(Acest capitol – al doilea – începe de la pagina întâi a Omiliei 39)

Am analizat până acum cele patru *plăgi* care au provenit de la cele patru *trâmbițe* ale îngerilor. Și, de vreme ce oamenii nu s-au pocăit sau nu se vor pocăi, așa cum am văzut, prin acel „vultur, care zbura spre înaltul cerului” și făcea propovăduirea pocăinței, atunci a fost continuată dezlănțuirea și a celorlalte trei *plăgi*, care sunt înfricoșătoare. Și astfel ajungem la cea de-a cincea *plagă*, care se află cuprinsă în capitolul al nouălea. Vă citesc:

„Și a trâmbițat al cincilea înger, și am văzut o stea căzută din cer pe pământ și i s-a dat cheia fântânii adâncului. Și a deschis fântâna adâncului și fum s-a ridicat din fântână, ca fumul unui cuptor mare, și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii. Și din fum au ieșit lăcuste pe pământ și li s-a dat lor putere precum au putere scorpiile pământului. Și li s-a poruncit să nu vatăme iarba pământului și nici o verdeață și nici un copac, fără numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunțile lor. Și nu li s-a dat ca să-i omoare, ci ca să fie chinuiți cinci luni; și chinul lor este la fel cu chinul scorpiei, când a înțepat pe om. Și în zilele acelea vor căuta oamenii moartea și nu o vor afla și vor dori să moară; moartea însă va fugi de ei. Și asemănările lăcustelor erau asemenea unor cai pregătiți de război. Pe capete aveau cununi ca de aur, și fețele lor erau ca niște fețe de oameni. Și aveau păr ca părul de femei și dinții lor erau ca dinții leilor.

Și aveau platoșe ca platoșele de fier, iar vuietul aripilor era la fel cu vuietul unei mulțimi de care și de cai, care aleargă la luptă. Și aveau cozi și bolduri asemenea scorpiilor; și puterea lor e în cozile lor, ca să vatăme pe oameni cinci luni. Și au ca împărat al lor pe îngerul adâncului, al cărui nume, în evreiește, este Abaddon, iar în elinește are numele Apollion. Întâiul «vai» a trecut; iată vine încă un «vai» și încă unul, după acestea.”²⁸

La această *plagă*, așa cum ați văzut, avem ceva foarte misterios. Voi analiza textul pe secțiuni. Nu știe nimeni dacă trebuie să fie interpretat textul în mod alegoric sau realist, după literă, deoarece evenimentele contemporane ne silesc foarte mult să primim această erminie care se face după literă, oricât de primejdios ar fi faptul de a pune în corelație de fiecare dată cartea *Apocalipsei* cu prezentul. Socotim însă că este deopotrivă de primejdios faptul de a insista cineva ca erminia să rămână în afara epocii existente, mai ales când însăși epoca respectivă silește lucrurile pentru a fi dată această erminie.

Așadar, am auzit acum câteva zile, de la un prieten, că anumiți specialiști comentează la adresa mea, spunând că pot ajunge la înșelare făcând erminia *Apocalipsei*. Însă, dacă ne temem să facem erminia cărții *Apocalipsei*, pentru a nu ne înșela, este de asemenea înșelare faptul de a nu ne îndeletnici deloc cu cartea aceasta. Este și aceasta o înșelare; sesizați, oare, aspectul?

Cu siguranță, așa cum se poate observa la toți ermineuții, mai vechi sau mai noi, dacă este ceva ce nu înțeleg îl lasă și nu-l forțează, nu-l trag într-o anumită direcție. Dar mai este și ceea ce zice Sfântul Andrei al Cezareei, că în fiecare epocă oamenii vor înțelege lucrurile, și atunci vor zice că *aceasta este ceea ce grăiește Apocalipsa*. Așadar, ceva ce noi nu înțelegem astăzi înseamnă că încă nu a sosit ceasul său, și va fi înțeles mâine, anul viitor, în următorii cincizeci de ani, și așa mai departe, negreșit în viitor.

²⁸ *Apocalipsa* 9, 1-12.

Spun acestea deoarece mulți se tem să se apuce de această carte. Încă și Biserica noastră nu a pus această carte printre lecturile sale din pricina fricii, deoarece în Orient ereticii găseau în textul *Apocalipsei* temei pentru orice erezie pe care voiau s-o servească, spre pildă *hiliasmul*. Desigur, nu *hiliasmul* așa cum este constituit el astăzi, ci în înțelesul împărăției de o mie de ani a lui Hristos pe pământ, care este vechea formă a *hiliasmului*. Prin aceasta însă, nu înseamnă că, întrucât există ereticii care au exploatat această carte, atunci ar trebui să nu mai fie deschisă. Dovadă este faptul că, da, pe de-o parte Biserica nu a folosit-o pentru că era chinuită de erezii, însă, pe de alta, a așezat-o în canonul Noului Testament, întrucât această carte a Sfântului Evanghelist Ioan este o carte de Dumnezeu însuflată. Și să avem în vedere faptul că deja de la începutul cărții sale Sfântul Evanghelist Ioan grăiește „Fericit este cel ce citește și cei ce ascultă cuvintele prorociei”²⁹, așadar, ca și cum ar spune că nu sunt fericiți cei ce nu o citesc și nu o ascultă.

Și, mai mult, această carte este aceea care vine să ne ajute pe noi, credincioșii, să înțelegem fiecare epocă în parte, și epoca noastră, și să așteptăm acelea care deja vin, și să ne pregătim pentru acele lucruri pentru care trebuie să ne pregătim. Așadar, este o carte foarte utilă, chiar și dacă vedem această dificultate în a tâlcui ceva și de a înainta în înțelegerea ei. Aceasta este o dificultate generală și, de altfel, așa cum am spus, în fiecare epocă putem din ce în ce mai mult să înțelegem anumite lucruri. Însăși această carte a *Apocalipsei* în urmă cu cincizeci de ani era cu mult mai de neînțeles decât este astăzi, pentru că, repet, înseși aceste evenimente de astăzi ne ajută să interpretăm sau să înțelegem mai bine această carte.

Dar să observăm textul în mod treptat, iubiții mei.

„Și a trâmbițat al cincilea înger, și am văzut o stea căzută din cer pe pământ.”

²⁹ *Apocalipsa* 1, 3.

Ce este această stea?

Cu adevărat, tâlcuirea acestei „stele” ne va oferi și cheia pentru a înțelege această *plagă* atât de complicată, și de misterioasă, și de înfricoșătoare.

Însă, așa cum scrie Aretha, această *stea care a căzut* nu este nimic altceva decât însuși diavolul. „Steaua căzută din cer diavolul este.”³⁰ Prin urmare, este diavolul care cade pe pământ. Într-adevăr, acest verset amintește acel pasaj din cartea lui *Isaia*³¹ în care, desigur, se face referire la persoana istorică, dar persoana istorică nu plinește prorocia. Ea este *tipul*³² celor care se aflau în spatele persoanei istorice, al împăratului Babilonului, spre exemplu, al lui Nabucodonosor, care cucerise Palestina și lumea cunoscută de atunci și se umpluse inima lui de mândrie. Dar în spatele lui Nabucodonosor este diavolul, al cărui *tip* este Nabucodonosor.

„Cum ai căzut tu – întreabă *Isaia* – din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții?” Vedeți? Sunt cuvinte care nu se potrivește împăratului Babilonului, cu toate că acolo țintește, însă, dincolo de Nabucodonosor, îl vede pe diavol. „Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții?” Aceasta vrea să însemne Lucifer; acela care aduce zorile, acela care răsare dimineața este Lucifer. Și „ai fost zdrobit pe pământ!”. Prin urmare, iată, diavolul cade și este zdrobit pe pământ. Acest „zdrobit” este, firește, relativ, pentru că diavolul este duh. A căzut pe pământ și a fost zdrobit de egoismul său, „prăbușindu-se din lumina cea de sus”³³, adică din ținutul luminii și al slavei lui Dumnezeu, așa cum se spune într-o rugăciune.

Însă și Domnul cu aceleași cuvinte a vorbit despre această cădere a diavolului: „Am văzut pe satana ca un fulger căzând din

³⁰ ARETHA AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 23, Paris, 1863, p. 621B.

³¹ Cf. *Isaia* 14, 12.

³² A se vedea nota 5 a prezentului volum.

³³ *Molitfelnic*, Rugăciunea întâi a Molitfelor Sfântului Vasile cel Mare, Ed. IBM-BOR, București, 2002, p. 360.

cer.”³⁴ Acest „am văzut” ce adâncime cuprinde!... Când „a văzut” Domnul? Atunci când s-a întâmplat căderea, înainte de a fi făcut omul? Sau acum, când a venit prin întruparea Sa sau în chip prorocesc, când diavolul va fi aruncat în „iezerul de foc”, în vremea Judecării finale și va fi osândit? Domnul grăiește: „duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui”³⁵, gătit pentru dracii cei dimpreună cu el. Când a văzut Domnul căderea? Atunci, înainte, acum sau în viitor? Există trei faze, iar Domnul le vede pe toate trei. „Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer.” Prin urmare, este vorba despre căderea lui satana, care va activa pe pământ într-un mod vătămător.

„Și i s-a dat cheia fântânii adâncului.”

Satana, după cum știți, nu face niciodată ceva fără permisiunea și îngăduința dumnezeiască. Vă amintiți ce i s-a întâmplat lui Iov. Diavolul este cel ce deschide dialogul cu Dumnezeu și susține că Iov Îl slujește pe Domnul întrucât imboldul său este unul profitabil. Dumnezeu i-a dăruit bogăție lui Iov, i-a dat sănătate, i-a dat multe bunuri, i-a dat fericire, de aceea Îl laudă și-L slăvește³⁶, susține diavolul.

„Nu, zice Dumnezeu, Iov Mi-ar aduce slăvire chiar și dacă nu ar fi bogat.”

„Lipsește-l pe el de avere, și ai să vezi; Te va slăvi sau Te va binecuvânta?”³⁷ Vedeți, folosește expresia „Te va binecuvânta”. Este opusul de la „Te va blăfăma”, și tocmai aceasta lasă să se înțeleagă; este ca și cum am spune în loc de oțet *dulceață*. Însă Sfânta Scriptură aproape niciodată nu folosește cuvântul *a blăfăma*. Nu veți găsi ușor acest cuvânt în Sfânta Scriptură.

În continuare, diavolul cere și primește permisiunea lui Dumnezeu pentru a-l încerca pe Iov în ceea ce privește evlavia și

³⁴ Luca 10, 18.

³⁵ Matei 25, 41.

³⁶ Cf. Iov 1, 6-12.

³⁷ Cf. Iov 1, 11, după Septuaginta.

credința sa, dar cu unica clauză de a nu se atinge de integritatea lui trupească, să nu-l ucidă.

Iubiții mei, într-o singură zi diavolul i-a provocat lui Iov distrugeri fără precedent! Dacă citiți în capitolul întâi de la cartea *Iov*, veți rămâne uimiți de repeziciunea cu care a acționat diavolul pentru a-l distruge. Într-o singură zi cei zece copii ai săi, în timp ce se veseleau în casa unuia dintre frați, a suflat vântul cu putere, a căzut acoperișul și a strivit totul sub el. Toți au fost omorâți! Și a sosit vestea la Iov că „toți copiii tăi au fost omorâți”! Apoi, în aceeași zi, a sosit vestea că și turmele de oi, de capre, de vite, de cămile și celelalte, și acestea toate au fost distruse! Dacă diavolul ar fi lăsat liber ar răsturna universul cu susul în jos în adevăratul sens al cuvântului! Într-atât este de înfricoșătoare acțiunea lui vătămătoare!

Nu-l lasă însă îngerii, nu-i îngăduie Dumnezeu; diavolul nu poate – voi spune așa în linii generale – nici în porci să intre! Atunci când au făcut demonii aceasta, au primit mai întâi învoire de la Domnul, și așa au ieșit demonii din acel om necăjit din ținutul Gherghesenilor³⁸. Le-a îngăduit Domnul, le-a dat permisiune! Așadar, iubiții mei, nu pot demonii să intre nici în porci fără permisiune.

Însă pentru ce îngăduie Dumnezeu aceasta? Aceasta se întâmplă pentru lipsa de pocăință a oamenilor. În cazul lui Iov, în mod sigur, nu s-a întâmplat din această cauză. Acolo este dezlegată *chestiunea theodiceei*, dar nu este momentul să vă spun despre aceasta, vă spun însă iarăși că nimic nu se întâmplă fără îngăduința lui Dumnezeu, și aceasta se întâmplă pentru lipsa de pocăință a oamenilor.

Așadar, Hristos a îngăduit să intre demonii în porci, pentru a-i pedepsi pe locuitorii din ținutul Gherghesenilor, deoarece se hrăneau cu carne de porc, în ciuda interdicției legii. Prin urmare, Dumnezeu îngăduie diavolului să cadă pe pământ și mai cu seamă zdrobindu-se, „prăbușindu-se din lumina cea de sus”,

³⁸ Cf. *Matei* 8, 31-32; *Marcu* 5, 11-33.

dar și ca să exprime, să reflecte întreaga sa răutate pe pământ, din pricina lipsei de pocăință a oamenilor. De altfel, vedem cum este redată pedeapsa celor păcătoși: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui”³⁹, adică mergeți împreună cu el. Nu în altă parte, nu undeva deoparte, ci *mergeți împreună cu acela*, pentru că, „de vreme ce nu țineți poruncile Mele, îi îngăduiți acum diavolului să vă aducă distrugerea”.

Mai notați faptul că în iad, dacă ar trebui să facă cineva o descriere a iadului, dacă ar putea să facă această descriere, dacă ar putea..., însă Sfinții Părinți, iubiții mei, spun că demonii vor intra și vor ieși din oamenii din iad, în calitate de duhuri ce sunt ei, în vreme ce oamenii vor fi cu trupurile lor, deoarece la final vom avea învierea morților. Vor intra și vor ieși din om, și, deși ei înșiși vor fi pedepsiți, îi vor chinui și pe oameni, și vor căuta să găsească odihnă și refugiu de focul iadului intrând în oamenii păcătoși! Este..., este ceva înfricoșător!... Și acești oameni nu numai că vor fi pedepsiți de focul iadului, ci și de prezența demonilor. Cât de înfricoșător lucru este să-l aibă cineva pe diavol înlăuntrul său, doar aceia care au experimentat această nenorocire ar putea să vă spună. Este..., este o stare de nesuportat!

Și ce este acest „adânc”? Este locul de dăinuire al demonilor. Atunci când Domnul l-a tămăduit pe demonizatul din ținutul Gherghesenilor, pe acel om chinuit, demonii, ieșind din acela, s-au rugat „să nu le poruncească [Hristos] să meargă în adânc”⁴⁰.

Aici „adâncul” este „fântâna”, așa cum îl vede Sfântul Evangelist Ioan în viziunea sa, *puțul*, care are o gură. Așadar, aici „abisul” este asemănat cu un puț care are o gură, a cărui parte de jos este fără fund. Cuvântul *adânc* (*abis* în limba greacă) vrea să spună că e ceva *fără fund*; adică gura *adâncului* pornește de la suprafața pământului și se pierde în haos, nu există fund. Acesta se numește *abis*.

³⁹ Matei 25, 41.

⁴⁰ Luca 8, 31.

Ce înseamnă însă că „i s-a dat cheia fântânii adâncului”? Ca și cum acest puț ar fi fost pecetluit și încuiat, și i s-a dat diavolului cheia pentru a deschide „fântâna adâncului”, adică să deschidă acest *puț*, ca să iasă ceva dinăuntrul lui. Acesta este stăpânirea care i se dă diavolului ca să iasă și să lucreze acele puteri diavolești făcătoare de rele pe pământ, din pricina păcatelor oamenilor și a apostaziei lor.

Atunci când Pilat I-a spus Domnului: „Mie nu-mi vorbești? Nu știi că am stăpânire să Te eliberez și stăpânire am să Te răstignesc?”, Domnul a răspuns: „N-ai avea nici o stăpânire asupra Mea, dacă nu ți-ar fi fost dat ție de sus”⁴¹. Prin urmare, i s-a dat stăpânirea diavolului, din motivul pe care l-am explicat mai sus.

Și care este această stăpânire a satanei pe pământ? Este aceea de a aduce orice fel de rău cu putință. Formele de rău pe care poate să le aducă pe pământ sunt distrugerile, războaiele, dar și viețuirea plină de groază a oamenilor pe pământ, care depășește orice închipuire omenească, într-un asemenea grad, așa cum vom vedea în continuare, încât oamenii se vor ruga să moară. Fiți cu luare-aminte la acest ultim aspect, deoarece acesta va fi analizat în descrierea *plăgii* mai jos. Dragostea de viață este un sentiment foarte puternic și nimeni niciodată nu și-ar dori să moară, însă oamenii, în această situație concretă, se vor ruga să moară, și totuși moartea nu va veni! În consecință, avem o viețuire plină de groază pe pământ. Este tot ceea ce se află și în iad, unde oamenii și-ar dori să fie morți, dar nu pot.

Sfântul Iustin Popovici zice că oamenii L-au osândit pe Dumnezeu la moarte, nu numai pe Cruce. Să nu spunem că evreii sunt vinovați și vinovați și vinovați... Și noi creștinii, potrivit Apostolului Pavel, creștinii „răstignesc loruși, a doua oară, pe Fiul lui Dumnezeu”⁴², Îl răstignim iarăși pe Fiul lui Dumnezeu, și zicem „Dumnezeu a murit!”. Atunci când ajungem la atheism, propo-

⁴¹ Ioan 19, 10-11.

⁴² Evrei 6, 6.

văduim exact această moarte a lui Dumnezeu. Așadar, ascultați acum: „Oamenii L-au condamnat pe Dumnezeu la moarte, iar Dumnezeu i-a condamnat pe oameni la nemurire!”⁴³ Nu există lucru mai înfricoșător! Dacă un om moare, nu mai este pedepsit, întrucât cum ar putea fi pedepsit dacă a murit? Însă omul rămâne nemuritor și este pedepsit în cadrul nemuririi.

Prin urmare, oamenii trăiesc pe pământ, dar trăiesc în mijlocul groazei! Și aceasta este înfricoșata *plagă*, a cincea înfricoșătoare *plagă*.

„Și a deschis fântâna adâncului și fum s-a ridicat din fântână, ca fumul unui cuptor mare, și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii.”⁴⁴ Aceasta înseamnă că diavolul se bucură să provoace distrugerii catastrofice!

Acest „fum al fântânii” constituie toate nenorocirile unui război modern, al cărui fum acoperă soarele și otrăvește aerul care ne înconjoară.

Dacă ne-am propune să comparăm o frescă corespunzătoare temei noastre, de la Mănăstirea Dionisiou din Sfântul Munte Athos, care a fost zugrăvită într-un mod de Dumnezeu însuflăt în urmă cu mai mult de trei sute de ani – prin secolul al XVII-lea –, nu ne va fi foarte anevoios să înțelegem că fumul pe care îl vedem în fresca de la Dionisiou seamănă cu o ciupercă, care ne amintește de explozia bombei atomice de la Hiroșima, din anul 1945. Așadar, reprezintă amenințarea unui război nuclear, ale cărui consecințe catastrofice le avem ca mostră la Hiroșima. Un război nuclear, care se vede atât din prorocie, cât și din starea lucrurilor, este inevitabil.

Această prezență a lucrării diavolului în Istoria omenirii ne amintește, iarăși voi spune, de chinul pe care i l-a adus lui Iov. Diavolul aduce chinul și distrugerea, deoarece nu suportă să-l vadă pe om că este numit *fiu al lui Dumnezeu*, și cu mult mai mult după jertfa lui Hristos, prin care s-a făcut înfierea omului.

⁴³ Cf. Sf. IUSTIN POPOVICI, *Omul și Dumnezeu-omul*, Ed. Astir, Athena, 1969, p. 40.

⁴⁴ *Apocalipsa* 9, 2.

„Și din fum au ieșit lăcuste pe pământ și li s-a dat lor putere precum au putere scorpiile pământului.” Adică ce fac scorpiile, care-i înțepă pe oameni cu coada lor, cu acul lor, aceasta o pot face acum și „lăcustele”.

„Și li s-a poruncit să nu vatăme iarba pământului și nici o verdeață și nici un copac, fără numai pe oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunțile lor. Și nu li s-a dat ca să-i omoare, ci ca să fie chinuiți cinci luni; și chinul lor este la fel cu chinul scorpiei, când a înțepat pe om.” Atunci când o scorpie își aruncă veninul într-un om este foarte dureros, așadar, tot așa va suferi și acela care va fi înțepat de aceste misterioase „lăcuste”. Iar aceasta va fi vreme de cinci luni.

„Și în zilele acelea vor căuta oamenii moartea și nu o vor afla și vor dori să moară; moartea însă va fugi de ei.”

Această *plagă* înfricoșătoare – este înfricoșătoare și în ceea ce privește urmările ei –, după cum vedeți, amintește oarecum de cea de-a opta *plagă* a lui Faraon, unde sunt menționate și acolo „lăcustele”. Fiți atenți, să vă citesc un fragment din vechea *plagă* a lui Faraon:

„Și a adus Domnul asupra pământului acestuia vânt de la răsărit..., și, când s-a făcut ziuă, vântul de la răsărit a adus lăcuste. Și au năvălit ele în tot pământul Egiptului... Și au acoperit ele toată țara, încât nu se mai vedea pământul; și au mâncat toată iarba pământului și toate roadele pomilor, care nu fuseseră stricate de grindină”⁴⁵, adică de *plaga* anterioară, cea de-a șaptea.

Plaga din *Apocalipsă* amintește de *plaga* lui Faraon; „lăcuste” acolo, „lăcuste” și aici, dar există anumite deosebiri.

Întâi de toate, vătămarea se raportează în mod expres la oameni, iar nu la mediul înconjurător al omului, așa cum este regnul vegetal. Și lăcustelor li s-a dat stăpânire să-i vatăme doar pe oameni, iar nu regnul vegetal. Apoi, lucrarea „lăcustelor” este chinuitoare pentru oameni, pentru că acestea se comportă pre-

⁴⁵ *Ieșirea* 10, 13-15.

cum scorpiile, în vreme ce totuși lăcusta nu este veninoasă. După aceea, se menționează, de asemenea în mod categoric, faptul că vătămarea va fi asupra oamenilor „care nu au pecetea lui Dumnezeu pe frunțile lor”. Și, în cele din urmă, înfățișarea acestor „lăcuste” nu este cunoscută înfățișare a lăcustei – puțin mai jos vom vedea aceasta în cadrul descrierii –, adică această insectă pe care o cunoaștem, va fi, dar cu înfățișare bizară, ciudată și, în consecință, oferă un motiv să se considere că această „lăcustă” este una alegorică. Există, totuși, un proverb arab care zice că „lăcusta seamănă la cap cu un cal, la piept cu un leu, la picioare cu o cămilă, la trup cu un șarpe, iar la antene cu părul unei fecioare”. Încercați să vă reprezentați în mintea voastră lăcusta pe care o cunoașteți și să observați această descriere. Adică: capul ei seamănă cu capul de cal, picioarele ei seamănă cu picioarele cămilei, trupul ei, cu șarpele, iar antenele ei seamănă cu părul lung al unei femei, așa cum, de altfel, o descrie și fragmentul biblic.

Dar să vedem acum aceste ciudate „lăcuste” din *Apocalipsă*. Ceea ce am constatat și ne interesează foarte mult este faptul că nu au nici o legătură cu lăcustele cunoscute de noi. Aceasta aș vrea să înțelegem, și încă faptul că *plaga* corespunzătoare a lui Faraon nu este decât un *typos*, un *chip* al *plăgii eshatologice*. Iar descrierea care se va face acum veți vedea că nu are nici o legătură cu lăcustele cunoscute de noi.

Continuându-și descrierea, Sfântul Evanghelist Ioan nu zice „lăcustele”, ci zice „asemănările lăcustelor”⁴⁶, acelea care seamănă cu lăcustele. Prin urmare, chiar Sfântul Evanghelist Ioan vine să ne spună că nu sunt lăcuste, de vreme ce nu mănâncă iarbă, ci îi vatămă doar pe oameni. Așadar, „asemănările lăcustelor” sunt „asemenea unor cai pregătiți de război. Pe capete aveau cununii ca de aur – dar nu erau din aur (*n. pr. Ath.*) –, și fețele lor erau ca niște fețe de oameni. Și aveau păr ca părul de femeie și dinții lor

⁴⁶ *Apocalipsa* 9, 7, cf. originalului grecesc, dar și ediției Bibliei românești din 1914 (*n.tr.*).

erau ca dinții leilor. Și aveau platoșe ca platoșele de fier, iar vuietul aripilor era la fel cu vuietul unei mulțimi de care și de cai, care aleargă la luptă (acestea existau atunci și nu exista altă posibilitate de a descrie pornirea unei ofensive militare. În acest fel era sunetul acestor fapte misterioase, *n. pr. Ath.*). Și aveau cozi și bolduri asemenea scorpiilor – așa cum este acul albinei sau al viespii (*n. pr. Ath.*) –; și puterea lor e în cozile lor, ca să vatăme pe oameni cinci luni. (Puteți vedea în acea frescă de la Dionisiou, despre care v-am vorbit, cum fiecare lăcustă apucă câte un om, în mod schematic acolo, cum îl înțepă și acela cade la pământ. Aceasta însă va dura doar cinci luni, *n. pr. Ath.*) Și au ca împărat al lor pe îngerul adâncului, al cărui nume, în evreiește, este Avaddon, iar în elinește are numele Apollion.”

Așadar, iubiții mei, am văzut, din descrierea pe care o face Sfântul Evanghelist Ioan, că, în chip foarte limpede, nu este vorba despre insectele cunoscute de noi, ci despre fapte sau mașini satanice. De altfel, am să repet faptul că vorbește despre *asemănări*, așadar, nu sunt lăcuste, ci sunt ceva ce seamănă cu lăcustele.

Prin urmare, ce sunt aceste „lăcuste”? Avem indicii foarte serioase că este vorba despre mașini zburătoare distrugătoare, care vor zbura și vor răspândi distrugerea printre oameni.

Prin aceste descrieri nu ne vine foarte greu să spunem că aceste „lăcuste” posedă o uimitoare asemănare cu avioanele. Dacă priviți un avion veți vedea că seamănă cu o lăcustă. Zgomotul aripilor avioanelor, mai ales dacă sunt și supersonice, este atât de groaznic, atât de demonic, încât amintește de o mulțime de care de luptă ce gonesc la război.

Deasupra orașului nostru, aici în Larisa, trec avioane, și desigur că în anumite puncte se află și pistele lor, sunt rutele lor, așa cum este și punctul în care ne aflăm noi. Uneori, deși știu că este un avion și că trece acum pe deasupra, de vreme ce îl recunosc, întrucât nu este pentru prima oară când îl aud, atunci când tre-

ce și se întoarce din spatele său zgomotul, realmente pot spune că îmi crapă fierea!

Știți că vacile și animalele, în general, însă în principal vacile, nu-și mai dau laptele, atunci când trec astfel de avioane pe deasupra. Își întrerup curgerea laptelui. S-a constatat deja acest fapt și este un lucru cunoscut. Chiar și pruncii în leagănele lor se sperie. Toate acestea, de asemenea, au fost observate. Însă, chiar dacă știm ce este, totuși ne sperie!

Iubiții mei, puteți să vă închipuiți o mulțime de astfel de avioane pe cer? Numai de la zgomotul acestor avioane poate să înghețe cineva de frică și să înnebunească cu adevărat. Iar dacă aceasta se repetă în fiecare zi? Și dacă trebuie să rămânem pentru mai multe ore într-un adăpost antiaerian? Astăzi în care adăposturi putem rămâne? Cândva rămâneam în adăposturi ore după ore, nopți întregi sau zile întregi! Ce trebuie să simtă cineva într-un astfel de adăpost? Al Doilea Război Mondial a fost realmente groaznic! Cum va fi oare al Treilea Război Mondial? Cum va fi?

Înțelegeți, așadar, că aici avem ceva îngrozitor, cu adevărat îngrozitor! Ați fost atenți că „lăcustele” au trupurile metalice. Acestea arată „ca platoșele de fier”, adică au un înveliș metalic. Ne este greu să spunem că nu sunt avioanele! Și atunci când se spune că „aveau bolduri în cozile lor, ca să vatăme pe oameni”, vedem mult mai bine că este vorba despre avioane. Mai demult mitraliera se afla la coada avionului, iar mitraliorul se afla acolo. În avioanele tip Wellington de atunci, din 1940, îmi amintesc un avion abandonat al armatei (eu am făcut stagiul militar la aviație, cândva de mult), la care locul mitraliorului era în spate. Așadar, „puterea lor e în cozile lor”, adică nici mai mult, nici mai puțin, se arată că aceste „lăcuste” – deja pun între ghilimele cuvântul *lăcuste* – poartă asupra lor armament!

Împăratul lor, adică conducătorul lor este... După cum se știe, lăcustele nu au regină. Albinele au regină și se supun cu

credincioșie acesteia, dar lăcustele nu au regină. Sunt fără regină, de aceea se și mișcă după cum vor, și acesta este motivul pentru care, în cele din urmă, după cum se știe, cad în mare și se înecă. Aici însă, aceste originale, ciudate, bizare, neobișnuite „lăcuste” au „împărat”! Încă și acest fapt arată că nu este vorba despre lăcuste. Iar numele împăratului lor este „Avaddon”, adică „Apollion”.

Se știe, și mai degrabă așa pare să fie, că cuvântul *Apollion* este o redare ironică a numelui *Apollon*. Numele *Apollon* – potrivit lui Arhiloh din Paros (secolul al VII-lea î.Hr.), dar și mai târziu aflăm, prin Eschil, în lucrarea *Agamemnon*, la versul 1082 – își are originea de la cuvintele grecești *ἀπό* (*apo*) și *ὀλλυμι* (*ollymi*) și înseamnă „a distruge în întregime, a extermina”. Aceasta vrea să spună. Prin urmare, numele *Apollion* al împăratului „lăcustelor” descoperă lucrarea distrugătoare a acestor făpturi satanice.

Probabil că această imagine mai vrea să ne vorbească și despre războaie înfricoșătoare, în care se vor folosi avioane; și deja au fost folosite. Pentru prima dată în Istorie avem războaie mondiale și pentru prima dată în Istorie în cadrul acestor războaie – și în Primul, și în al Doilea Război Mondial – au fost folosite avioanele. Consecințele bombardamentelor pe care le-au făcut aceste avioane, după cum știți, au fost îngrozitoare!

Îmi amintesc – eram micuț atunci când a avut loc al Doilea Război Mondial –, pe când bombardau Londra scriau ziarele că se întunecase soarele. Mi-am amintit acest fapt acum când am citit din cartea *Apocalipsei*. Erau atât de multe avioanele germane, încât se întunecase soarele! Acum, ce au aruncat aceste avioane peste Londra, gândiți-vă voi singuri... Ceea ce spune aici cartea *Apocalipsei*, faptul că „lăcustele” au umbrat soarele, mi-a amintit de prezența avioanelor care au întunecat realmente cerul Londrei. Există o tâlcuire potrivit căreia „fumul” amintit nu este fum, ci este norul lăcustelor care seamănă cu fumul, care umbrește soarele.

Starețul Gavriil Dionisiatul, care a fost egumen al Mănăstirii Dionisiou timp de câteva decenii, atunci când, în 1962, am vizitat împreună cu școala catehetică Mănăstirea Dionisiou din Sfântul Munte, ne-a ghidat explicându-ne foarte elegant și foarte frumos faimoasele fresce de pe zidul exterior al trapezei mănăstirii. Frescele acestea se află pe culoar, într-o galerie interioară mărginită de coloane, și arată într-un mod ilustrativ, așadar sunt zugrăvite în culori, întreaga reprezentare a *plăgilor Apocalipsei*. Ceea ce am să vă citesc acum a fost publicat undeva de către starețul Gavriil, și am să vă redau cuvânt cu cuvânt:

„Versiunea⁴⁷ acestui tablou din *Apocalipsă* cuprinde evenimente înfricoșătoare, cele cu privire la însăși energia atomică. Înfațișează în partea de sus un înger cu trâmbiță uriașă sunând alarma, iar în partea de jos iasme în chip de lăcuste și de scorpii zburând pe cer, în care moment a fost aruncată steaua în fântâna adâncului și a ieșit un fum uriaș care s-a extins la vârf în forma unei ciuperci, iar în partea de jos a fântânii adâncului se află o mulțime de oameni morți, unii îmbrăcați, alții pe jumătate goi, iar alții în haine de noapte; iar în partea stângă și unii oameni vii, dar desfigurați – și, atenție!, toate acestea au fost zugrăvite cu trei sute de ani înainte de zilele noastre! – de care nu ai văzut și nu ai auzit... Aceștia sunt – explică starețul Gavriil – supraviețuitorii de la Hiroșima din Japonia ai catastrofei bombei atomice, în special copiii mici de acolo. Așa cum povestesc cei ce au vizitat personal acele orașe, acei copii au rămas la aceiași înălțime de atunci, pentru că radioactivitate bombei atacă coloana vertebrală și nu mai cresc în înălțime, ci iau în lățime și se desfigurează, întocmai așa cum îi înfațișează pe supraviețuitori acest tablou.”⁴⁸ Așadar, aceasta este imaginea, așa cum este ea zugrăvită la Mănăstirea Dionisiou.

⁴⁷ Cei ce au văzut fresca de la Mănăstirea Dionisiou au constatat faptul că este ea însăși o erminie a *Apocalipsei*, o interpretare în imagini a textului din *Apocalipsă* (n.tr.).

⁴⁸ Periodicul *Sfântul Nectarie*, Tesalonic, 1980, fascicula a II-a, p. 234.

Despre cele ce ne grăiește cartea *Apocalipsei* avem următoarele lucruri vrednice de consemnat:

Întâi: „Și nu li s-a dat ca să-i omoare, ci ca să fie chinuiți cinci luni.” Desigur că expresia „să nu-i omoare” este relativă, pentru că există și moarte aici, dar nu este atât de semnificativă moartea, cât, în principal, *chinul*.

Un al doilea punct: „Și în zilele acelea”. Această expresie indică ceva care va fi în mod exclusiv *eshatologic*, de vreme ce pentru nici un alt punct nu zice Sfântul Evanghelist Ioan în *Apocalipsă* „în zilele acelea”. Și continuă: „Vor căuta oamenii moartea și nu o vor afla, și vor dori să moară; moartea însă va fugi de ei.” Aceasta înseamnă, iubiții mei, că oamenii, se înțelege cei care vor supraviețui, vor căuta să moară, pentru că vor fi chinuiți de boli pe care le va provoca radioactivitatea, și nu vor putea!

Nu știu câte cauze sau ce cauză anume poate avea boala cancerului, dar una știm, că una dintre cauzele care provoacă cancerul este și radioactivitatea. De aceea, medicii ne recomandă să nu facem multe radiografii, deoarece primim multă radiație, care provoacă cancer, și apoi leucemie și celelalte.

Acestea sunt boli care realmente îi chinuie pe oameni. Boli provocate de radioactivitate nu sunt doar acestea. Sunt groaza pe care o trăiește cineva și pierderea minților care îi urmează. Nu-mi pot imagina că în fața unei scene dintr-un astfel de război nu va ajunge omul să-și piardă mințile! În consecință, acestea trebuie să fie boli de durată, trupești, sau psihologice, sau psihosomatice.

Este demn de remarcat faptul că primatul bolilor – în special în epoca noastră – îl dețin bolile de natură psihică. Este vrednic de reținut acest fapt! Însă am putea, iubiții mei, ca cele pe care le grăiește aici *Apocalipsa* să le rezumăm prin cele pe care le menționează acea prorocie pe care Dumnezeu a pus-o în gura lui Moisi despre viitorul evreilor, dacă vor apostazia de la Dumnezeu. Prin urmare, îngăduiți-mi să explicăm prorocia printr-o

altă prorocie. Pentru că ceea ce se află în Vechiul Testament, în *Deuteronomul*, la capitolul 28, este o prorocie. Aceasta are multe și înfricoșătoare puncte, însă eu voi face o selecție a unora, pentru ca cineva să poată vedea că acelea care constituie o prorocie vin să explice cel mai probabil o altă prorocie, anume prorocia din *Apocalipsă*. Mai notați faptul că acestea le grăiește Moisi către evrei, poporului lui Dumnezeu, dacă vor apostazia. Să nu uitați că acum avem poporul harului, pe creștini, drept pentru care aceleași plăgi și aceleași blesteme cad peste oameni, peste poporul lui Dumnezeu care a apostaziat. Așadar, să nu spunem acum că acestea îi vizează doar pe evrei, pentru că îi vizează și pe creștini, care sunt poporul lui Dumnezeu. Ascultați fragmentul; vă veți îngrozi!

„Iar dacă nu vei asculta glasul Domnului Dumnezeului tău și nu te vei sili să împlinești toate poruncile și hotărârile Lui pe care ți le poruncesc eu astăzi, vor veni peste tine toate blestemele acestea și vor cădea asupra ta.”⁴⁹

„Să te bată Domnul cu rană egiptenească și cu râie sălbatică și cu usturime, ca să nu te poți vindeca!”⁵⁰

„Să te bată Domnul cu dambla⁵¹, cu orbire și cu ieșirea din minte!”⁵²

„Și îți vei ieși din minți pentru priveliștile pe care le vor vedea ochii tăi”⁵³, vei vedea junghieri înfricoșate și catastrofe, iar cele ce vei vedea te vor înnebuni.

„Să te bată Domnul cu lepră rea peste genunchi și peste fluie-re și din tălpile picioarelor tale până în creștetul capului tău, de care nu te vei mai putea vindeca!”⁵⁴ Din tălpile picioarelor tale până în cap te vei umple de astfel de plăgi.

⁴⁹ *Deuteronomul* 28, 15.

⁵⁰ *Deuteronomul* 28, 27.

⁵¹ Se știe acum că boala numită popular *dambla*, nu este altceva decât rezultatul accidentului vascular cerebral (*n.tr.*).

⁵² *Deuteronomul* 28, 28.

⁵³ *Deuteronomul* 28, 34.

⁵⁴ *Deuteronomul* 28, 35.

„Și-ți va da ție Domnul acolo inimă sperioasă, ochi întunecați și suflet istovit”⁵⁵, adică boli psihice.

„Dimineața vei zice: O, când se va face seară! Iar seara vei zice: O, când se va face dimineață! De frica inimii tale, de care te vei teme și de vederile, care vei vedea cu ochii tăi.”⁵⁶

Acesta este „chinul”, iubiții mei, aceasta este *plaga*. Acesta este chipul de chinuire care nu se sfârșește; te chinuiești fără să mori!

(Tema este continuată la pagina întâi a Omiliei 40)

Ne aflăm, iubiții mei, la cea de-a cincea *plagă*, atunci când îngerul a trâmbițat și „steaua” a căzut pe pământ și s-a deschis „fântâna adâncului”, iar din aceasta a ieșit „fum”, iar din „fum” au ieșit „lăcustele” cu acea formă ciudată. Am explicat multe lucruri la acel punct unde se menționează că îi va vătăma pe cei ce au apostaziat de la Dumnezeu și, pentru a oferi o imagine a aces-tei vătămări, am folosit o altă prorocie din *Deuteronom*, aceea a lui Moisi. Acolo Dumnezeu zice că, dacă nu va asculta cineva glasul Său, atunci va fi lovit cu dambla, orbire, cu ieșire din minți și cu multe altele.

Este însă vrednic de remarcat și vrednic de mirare faptul că toate acestea nu li se vor întâmpla oamenilor care au „pecetea” lui Dumnezeu, ci numai acelor „care nu au pecetea lui Dumnezeu – care este cinstita Cruce – pe frunțile lor”⁵⁷, doar acelor li se vor întâmpla aceste lucruri.

Observați, oare, o continuă descreștinare care se întâmplă în lumea contemporană? Această continuă descreștinare, la scară globală – inclusiv aici în patria noastră, Grecia, o poate vedea cineva continuu – a ajuns într-un asemenea punct, încât deja oamenii nu se mai botează, nu mai au cinstita Cruce drept „pecete” a lor, nu mai cred în ea! Însă și aceia care s-au botezat, dacă au tăgăduit puterea cinstitei Cruci, și aceștia, de asemenea, nu pot

⁵⁵ *Deuteronomul* 28, 65.

⁵⁶ *Deuteronomul* 28, 67.

⁵⁷ *Apocalipsa* 9, 4.

spune că au ca „pecete” a lor cinstita Cruce, chiar dacă s-au botezat. Așadar, aceia care vor avea „pecetea”, doar aceia vor putea să evite toate aceste chinuri.

Și probabil că se naște nedumerirea: „Cum se va face această selecție, astfel încât să nu pățească ceva rău aceia care vor constitui poporul lui Dumnezeu?”

Vă amintesc din *Evangelia după Luca* (capitolul 21, versetul 36) cuvintele vrednice de luat aminte ale Domnului: „Privegheați dar în toată vremea rugându-vă, ca să vă întăriți să scăpați de toate acestea care au să vină și să stați înaintea Fiului Omului.” Sunt extrem de revelatoare aceste cuvinte ale Domnului, care vin să dea tocmai răspunsul exact la acest punct al nedumeririi. Prin urmare, putem să scăpăm de plăgile pe care le menționează cartea *Apocalipsei*! Este limpede cuvântul Domnului: „Pentru ca să vă învredniciți să scăpați de cele ce se vor întâmpla în vremea plăgii, și să stați înaintea Fiului Omului, cu toată îndreptățirea așteptării voastre și a nădejzii voastre.”

Acesta este răspunsul. Cum se va întâmpla, aceasta numai Dumnezeu știe. Întocmai precum nu știm cum se va întâmpla nici învierea morților, așadar cum un trup care a devenit țărână, a ars, s-a risipit, cum anume va fi recompus, aceasta numai Dumnezeu știe. Numai bunătatea Lui este aceea care le va aduce pe toate la bun sfârșit.

Dar să luăm aminte și la acest catalog al nenorocirilor, pe care l-am menționat mai devreme când am citit din *Deuteronom*. Dacă ați fost atenți, cele mai multe plăgi au fost în principal legate de dimensiunea sufletească. Acestea sunt stări care, de obicei, îi lovesc pe oamenii care nu au o credință corectă și vie.

Astăzi întrebăm: „De ce astăzi au luat avânt bolile psihice într-un grad excesiv?” Tone întregi sunt consumate, iubiții mei, în Grecia, din medicamentele numite *calmante*! Aceasta se întâmplă deoarece oamenii se află într-o anumită neliniște, în angoasă. Se observă o stare de slăbire și o destrămare a sistemului lor

nervos; sufletul se găsește deja într-o stare de explozie și de stricăciune. Este ca și cum ar urma să avem aici acele lucruri cu care amenință Dumnezeu în *Deuteronom*. Pur și simplu un credincios, un om credincios cu adevărat, nu este cu puțință să fie lovit vreodată de vreo boală psihică!

Îmi amintesc de un copil, dintre aceia care doresc să trăiască o oarecare viață duhovnicească, care cândva a suferit o zdruncinare a nervilor și a ajuns apoi în mod firesc într-o clinică de neurologie. Sunt foarte mulți ani de atunci. Am mers să-l văd de câteva ori, până când a ieșit de acolo. Medicul, când l-a văzut că citește Sfânta Scriptură și o revistă religioasă, i-a spus – și este spre cinstea medicului – următoarele vorbe importante: „Dacă ai fi fost un creștin corect, nu ai fi venit în acest loc”!

Este adevărat, cel mai adevărat lucru dintre cele adevărate! Da, un creștin corect nu suferă vreo zdruncinare de nervi! Iar un creștin corect nu este acela care doar merge la biserică, sau se spovedește, sau se împărtășește cu Sfintele Taine; nu este acesta, iubiții mei, creștinul corect, ci acela care și-a asumat duhul Evangheliei și trăiește în acord cu acesta cu o absolută libertate, cu o absolută prețuire și dragoste față de acest duh. Acesta este creștinul corect. Acela care nu are o personalitate scindată (dedublată), astfel încât să se afle între Dumnezeu și lume, între duh și materie. Creștin corect este cel ce a înțeles noima și duhul Evangheliei. Acela nu se află în pericolul de a ajunge să pătimească de boli psihice, atunci când crede nu numai în Dumnezeu, ci și în Pronia lui Dumnezeu, acest al doilea element pe care nouă din zece creștini de-ai noștri nu-l au!

Domnul a grăit: „De ce vă îngrijiiți pentru ceea ce veți mânca, pentru ceea ce veți bea?”⁵⁸ Găsiți-mi creștini care să nu se îngrijească pentru ziua de mâine, ca să vă răspund la întrebarea dacă, cu adevărat, creștinii noștri pot să nu se îmbolnăvească de aceste boli psihice. Atunci când ne cuprinde neliniștea, anxietatea

⁵⁸ Cf. *Matei* 6, 25; *Luca* 12, 22.

pentru ce vom mânca mâine, pentru cum vom zidi casa noastră, cum ne vom crește copiii, cum aceasta și cum cealaltă, atunci nu ne punem nădejdea și preocuparea noastră în Dumnezeu. Desigur că aceasta nu înseamnă că vom sta cu mâinile încrucișate. Poate să existe justificarea că epoca noastră este o epocă în care toți aleargă, aleargă, aleargă..., noi însă vom face ceea ce trebuie fără să ne pierdem credința și nădejdea în Dumnezeu.

Iubiții mei, noi avem o impresie foarte urâtă despre Evanghelie! Atunci când ne strângem atâtea și atâtea lucruri nefolositoare, când credem că toate sunt necesare și ne străduim să le dobândim în viața noastră, atunci nu se poate decât să ne priocpsim cu o boală psihică! Desigur că toate acestea sunt valabile pentru oamenii care nu au o corectă instruire duhovnicească!

Încă trebuie să vă mai spun faptul că este menționat, în mod categoric, că cei credincioși care se aflau în Ierusalim în epoca în care orașul a fost distrus au plecat din cetate, întrucât și-au amintit cuvântul Domnului, care a zis că: „Iar când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, atunci să știți că s-a apropiat pustiirea lui. Atunci cei din Iudeea să fugă la munți și cei din mijlocul lui să iasă din el și cei de prin ținută să nu intre în el.”⁵⁹ Cine sunt aceia care și-au amintit de porunca Domnului? Numai credincioșii și, desigur, numai aceia s-au salvat de la moarte. Astfel, am putea spune că în fiecare epocă Hristos are un semn tainic, pe care, atunci când îl aud credincioșii, îl sesizează, se pot salva, în cadrul Bisericii și prin Biserică. Care va fi atunci acel semn, numai Hristos îl știe, noi nu-l știm. Îl descoperă totdeauna Dumnezeu în fiecare epocă. Dacă, să presupunem că vor cădea bombe atomice, credincioșii nu vor fi uciși? Iubiții mei, dacă vor fi uciși creștinii, pentru aceștia se deschide Împărăția lui Dumnezeu, pentru aceștia nu există nici o vătămare, însă pentru cel necredincios, atunci când vine moartea, se deschide iadul! De aceea, chiar și moartea de ar veni peste cei credincioși, pagu-

⁵⁹ *Matei* 21, 20-21.

ba nu este mare; ci este una foarte mică, dacă și aceasta poate fi socotită drept pagubă.

Astfel, încheiem acest capitol, cel puțin din perspectiva *plăgii*, așa cum noi am privit-o într-un mod sensibil/simțual, adică legat de ce sunt „lăcustele” și celelalte. Se poate însă ca această a cincea *plagă* să fie privită și duhovnicește.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie următoarele: „Iar mie mi se pare că prin «lăcustele» acestea sunt înțeleși mai degrabă vicleonii draci, cei ce se găsesc pentru războiul cel împotriva noastră”⁶⁰, a oamenilor adică.

Mulți ermineuți, și mai vechi, și mai noi, au întrezărit în aceste „lăcuste monstruoase” toate acele erezii dimpreună cu toate consecințele lor. Spre pildă, căderea papei de la Roma a avut consecințe grave și nebănuite. Vorbesc fără patimă. Credeți-mă, vorbesc fără patimă și veți vedea aceasta în continuare, făcând o analiză istorică.

Occidentul a făcut multe abuzuri care au condus, în cele din urmă, la Protestantism. Cunosc acest lucru și copiii acestei școli catehetice. Protestantismul nu s-ar fi născut dacă Luther – preot al Bisericii Romano-catolice – nu ar fi văzut aceste abuzuri realmente de nedescris.

Însă Protestantismul care s-a creat – iar în acest moment are multe milioane de credincioși – nu este Biserică, ci este o succesiune de comunități. Pur și simplu pentru că Biserica este instituită de Taina Preoției. Taina Preoției unește Biserica și este instituită de către Biserică. Așadar, Preoția, prezența Preoției, săvârșește toate Sfintele Taine, și Taina Dumnezeieștii Euharistii, și Botezul care formează Biserica. Dar și Taina Preoției se primește înăuntrul Bisericii, în timpul Dumnezeieștii Liturghii, în cadrul Tainei Sfintei Euharistii; adică în cadrul Tainei Dumnezeieștii Liturghii se primește și Taina Preoției. Astfel Preoția

⁶⁰ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al IX-lea, cap. 26, Paris, 1863, pp. 297D-300A.

instituie și este instituită de Biserică. Și, de vreme ce nu există Preoție în Protestantism, să nu căutăm în mod zadarnic Biserică. Sesizați însă faptul că aceasta înseamnă că milioane de creștini nu sunt Biserică! Sesizați, oare, acest lucru? Aici sunt niște probleme despre care, atunci când ar vrea cineva să le deosebească și să cugete asupra lor, îl ia amețeala; cum se vor mântui acești oameni, ce se va întâmpla?

Încă Biserica Romano-catolică a falsificat duhul Evangheliei, iar duhul de răstignire – pe care l-a păstrat totdeauna Răsăritul – l-a schimbat într-unul cultural-politic. Astfel Roma a transformat Biserica într-un organism politic și economic. Nu este lucru anevoios să înțelegem aceasta, când vorbim despre Biserica Romano-catolică, care este stat, Vaticanul, iar episcopul Romei este în același timp și președintele, ca să spun așa, acestui stat. Astfel, el deține în mâinile sale și puterea bisericească, dar și cea politică.

Această falsificare care s-a petrecut în Apus a avut drept consecință apariția Renașterii. Este cunoscut faptul că Renașterea s-a născut ca reacție față de Biserica Romano-catolică, pentru că oamenii din Apus vedeau că există o împotmolire, ceva ce era foarte firesc, de vreme ce, în fond, Biserica însăși murise. În acest fel, s-a creat un curent, care a căutat izbăvirea oamenilor de Biserică, dar și întoarcerea către cultura și umanismul Antichității. În esență, acesta este duhul Renașterii. Au ajuns până în punctul în care, chiar și în arhitectură, să impună stilul antic grecesc. Arhitectura în timpul Renașterii este pură imitație, iar elementele sale nu sunt, desigur, decât o copie și o repetare a celor din Antichitate, pentru că Renaștere nu înseamnă creație.

Astfel, treptat, dar constant, Creștinătatea occidentală a început să înainteze spre lumesc (monden) și secularism. *Secularismul* este creația creștinilor *veacului acestuia*, adică, creștinii să înțeleagă Biserica drept o modalitate prin care să-și păstreze societățile lor, pentru a se desfăta de bunurile lor și, întrucât, acest fapt a creat o

multitudine de reacții de clasă în spațiul filosofiei sau în spațiul curentelor sociale, s-a născut foarte rapid *atheismul*.

Atheismul, iubii mei, s-a născut în Apus. Erezii au existat și în Răsărit, dar niciodată acestea nu au născut *atheismul*. Fenomenul atheismului nu a apărut niciodată în Răsărit, timp de două mii de ani. Acesta este produsul Apusului. Dacă îmi veți spune că în spațiul Ortodoxiei, în spațiul Rusiei, s-a dezvoltat *atheismul*, acest lucru nu este întâmplător. Trebuie să vă spun că și în Rusia, din păcate, a avut loc o Renaștere religioasă, care a primit influența de la Biserica Romano-catolică, iar acest fapt a avut ca rezultat – și nu este întâmplător, așa cum v-am spus – să se dezvolte tot ceea ce s-a dezvoltat în această țară.

Astfel, *atheismul* la rândul său a născut sistemele sociale ateiste, cu consecința de a exista ceea ce scrie Sfântul Iacov, fratele Domnului, în epistola sa:

„De unde vin războaiele și de unde certurile dintre voi? Oare, nu de aici: din poftele voastre care se luptă în măduarele voastre? Pofțiți și nu aveți; ucideți și pizmuiți și nu puteți dobândi ce doriți – adică, ce să mâncați, ce să beți, cu ce să vă desfățați, ce să auziți, ce să vedeți (*n. pr. Ath.*) –; vă sfătuiți și vă războiți, și nu aveți, pentru că nu cereți”⁶¹, de la Dumnezeu, se înțelege. Astfel, foarte pe scurt am menționat aceste lucruri, pentru că scopul nostru nu este acela de a face aici analiza Istoriei, ci menționăm numai câteva date semnificative, pentru a justifica *plaga* din perspectivă duhovnicească.

Europa, la un moment dat, începe să descopere Africa, Extremul Orient și America, și face colonii! Iar Europa devine colonialistă! Și sub colonialismul acesta suspină milioane de oameni! Întreb: Când au mers misionarii Europei, ai lumii occidentale, să propovăduiască Creștinismul în Africa sau în Extremul Orient, în China, în India și în celelalte locuri, ar putea vreodată să fie acceptați, așa cum ar fi fost misionarii care nu duc cu ei astfel

⁶¹ Iacov 4, 1-2.

de miasme, adică tocmai ca în spatele misionarismului creștin să nu se afle interese de ocupație? Iată de ce s-au creat reacții, iar în final ateismul, din cauza unui Creștinism secularizat, a unui Creștinism care ..., mai degrabă era momeala, iar mai înăuntru se afla cârligul intereselor și al plăcerilor. Pentru că, pur și simplu, Europa își dorea să trăiască în mod materialist! Europa nu a avut o cugetare creștinească, adică să facă misionari și să creștineze America și Africa și Extremul Orient. Aceștia nu s-au gândit să devină misionari adevărați, așa cum au fost misionarii bizantini, fără să aibă intenții cuceritoare. Acest lucru este definitoriu. Precum și până astăzi noi, grecii, oriunde mergem să-L propovăduim pe Hristos, nu avem un caracter colonial, ci ne dorim din toată inima noastră să-L propovăduim pe Hristos acelora care nu-L cunosc. Însă acest lucru nu a fost făcut de Creștinătatea apuseană.

Un ermineut mai nou, într-o carte a sa în care interpretează *Apocalipsa*, consemnează următoarele: Revoluția franceză a avut loc în anul 1789. Ce este revoluția franceză? Desigur că se pot distinge multe lucruri în ea, și până astăzi este menționată de către mulți și pentru multe, însă în esență, iubii mei, nu este decât o stație, nu este decât un punct de plecare al sistemelor sociale materialiste. Dacă ar dori să vorbească cineva despre libertate și egalitate, ei bine, această libertate și egalitate pentru aceste sisteme se află în afara lui Dumnezeu! Acest fapt este foarte bine cunoscut tuturor, și rezultatul este acela că astăzi lumea e guvernată de aceste principii. De altfel, se și proclamă într-o mulțitudine de moduri că suntem guvernați în acord cu principiile Revoluției franceze.

Aceasta a avut drept consecință, drept rezultat, să avem astăzi fundătura anarhiei, decăderea morală și apariția criminalității. Iată de ce papa de la Roma este caracterizat drept *Antihrist*. Tot răul pornește de la Biserica Romano-catolică, care nu s-a raportat corect la Evanghelie.

Vedeți, nu există patimă; însăși această Istorie răspunde, dacă o analizăm.

Astfel, toată această stare lumească a condus omenirea, așa cum trăim astăzi, la sentimentul de nesiguranță, la bolile psihice, la frica față de un război nuclear, care îl chinuie, în sensul propriu al cuvântului, pe omul occidental. Așa cum suntem noi, grecii, astăzi, deja am acceptat influența Occidentului, fără nici o îndoială. Această situație a condus omenirea, v-am mai spus, la sentimentul de nesiguranță, la ceea ce numim în general *civilizația (cultura) occidentală*. Ce credeți că este civilizația occidentală? Sunt toate acestea împreună.

Astfel, pentru a vedea mai bine aceasta, vin inițiații din Orient, inițiații în buddhism, în meditație orientală, și ne spun... *să ne relaxăm!* „Europeni chinuiți... aveți frici? Stați – spun aceștia – dimineața în casa voastră o oră și relaxați-vă puterile voastre!” Să ne relaxăm vrea să însemne că omul occidental este acela care trăiește în interiorul acestui cerc vicios al neliniștii, al angoasei, al bolilor psihice, al sentimentului de nesiguranță și al fricii față de un război nuclear. Avem toate aceste rele, iubii mei, care ne chinuie.

Am putea spune că această imagine a *plăgii* de la a cincea *trâmbiță* care este descrisă e realmente imaginea realității contemporane. Oamenii sunt chinuiți de ceea ce ei înșiși au creat.

Îngăduiți-mi însă să privim și o altă latură care, în fond, nu este decât o extensie a celei anterioare.

Textul sfânt grăiește despre o „stea căzută din cer pe pământ”, iar această stea căzută pe pământ este diavolul și, în consecință, diavolul aduce cu sine elementul demonic în cadrul creației. Cu acest element demonic i-a înșuflat și pe primii oameni creați atunci când le-a indus ideea răutății. Atunci când le-a spus că se pot îndumnezei și fără Dumnezeu, că pot exista în mod autonom, fără Dumnezeu și fără ca Dumnezeu să fie scopul lor, le-a dat protopărinților noștri, cu adevărat și în chip nebănuit, ele-

mentul demonic! Și să știți că acest element demonic continuă până astăzi să le fie sugerat continuu de diavol oamenilor.

Însă fiți cu luare-aminte, răul nu este ontologic! Atunci când spunem că nu este ontologic, înțelegem că nu există undeva răul. Diavolul este un înger bun, care a devenit rău, viclean. Răul nu există în vreun anume loc. Mai mult, în înțeles filosofic, dacă doriți, răul nu este un *principiu*.

Sfântul Diadoh al Foticeei scrie: „Răul nu este în fire, nici nu este cineva rău prin fire. Căci Dumnezeu nu a făcut ceva rău. Când însă cineva, din pofta inimii, aduce la o formă ceea ce nu are ființă, atunci aceea începe să fie ceea ce vrea cel ce face aceasta... Căci răul nu este; decât numai în faptul că se face.”⁶²

Aceasta înseamnă că răul nu există în fire, nici nu este cineva rău prin fire. Răul există în intenție⁶³. Din momentul în care vom săvârși răul, abia atunci acesta primește ipostas. Însă există în libertatea omului, în alegerea sa și în lucrarea sa; așadar, întrucât vreau și vreau să-l făptuiesc, exact în acest punct există răul. Răul ca ființă nu există; acest fapt este unul extrem de important. Fiți cu luare-aminte! De aceea Dumnezeu a așezat în fața protopărinților încercarea voinței lor, cu cei doi *pomi*, *al vieții* și *al cunoștinței binelui și răului*. Această încercare va fi reînnoită mai târziu în cazul evreilor, atunci când se vor afla în pustie.

Citim în *Deuteronom* (30, 15 și 19), că Dumnezeu grăiește următoarele: „Iată Eu astăzi ți-am pus înaintea viața și moartea, binele și răul... binecuvântarea și blestemul. Alege viața ca să trăiești tu și urmașii tăi.”

Astfel, am putea spune că elementul demonic, fără ca să fie creat de Dumnezeu – subliniez acest lucru –, există în orice existență rațională și liberă. Cine este diavolul? Diavolul este un

⁶² Cf. Sf. DIADOH AL FOTICEEI, *Cuvânt ascetic*, trad. de Pr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, vol. 1, Ed. IBMBOR, București, 2008, pp. 335-336.

⁶³ ΓΕ. *προαίρεσις* – un termen extrem de complex care înseamnă „voință, intenție, alegere liberă” (*n.tr.*).

înger bun, care el singur a gândit răul, viclenia, a creat elementul demonic. Omul, de asemenea, poate să devină un izvor al răului, deoarece este o făptură liberă și rațională. În consecință, atunci când Dumnezeu grăiește „ți-am pus înainte viața și moartea, binele și răul... binecuvântarea și blestemul”, înseamnă că omul poate să creeze înlăuntrul său elementul demonic, iar acest lucru se cuvine să-l înțelegem.

Așadar, atunci când a căzut Lucifer pe pământ „din lumina cea de sus”, așa cum ne spune Biserica noastră, au fost create premisele răului. Astfel omul a lăsat „fântâna” simțurilor sale deschisă – despre „fântână vorbim acum, să nu uitați aceasta”; explicăm imaginea celei de-a cincea *plăgi* – și s-a umplut de mișmele răutății mintea conducătoare – care este soarele – și s-a întunecat! Încă a fost lăsat deschis „puțul” subconștientului, și a ieșit la suprafața vieții sociale orice fel de element distructiv. A ieșit elementul demonic, a ieșit raționalismul, atheismul, care este imaginea elementelor rele ale subconștientului uman.

Să le mai analizez pe acestea?

Atunci când pătrunde în fiecare casă, iubiții mei, televizorul cu pornografiile lui..., pentru că, desigur, mergem și cumpărăm televizorul ca să-l avem, adică plătim, nu ni-l dăruiesc... Știți, când se dă sfatul „nu vă uitați la televizor”, acest lucru este de neînțeles pentru omul contemporan, care plătește pentru a avea televizor, iar tu îi zici să nu se uite la televizor? Este ca și cum ar plăti cineva la cinematograful un bilet gras, ar intra înăuntru și i-ar spune altcineva să-și țină ochii închiși și să nu se uite! Dar pentru aceasta plătește, ca să meargă să se uite! Prin urmare, am lăsat *fântâna* simțurilor deschisă. Ce va ieși acum din lăuntru? Vor ieși atâtea ispite, vor ieși emanațiile ispitelor simțurilor!

Am spus doar de televizor⁶⁴, nu mai vorbesc de toate celelalte. Nu mai vorbesc despre ispitele pe care le provoacă dansurile

⁶⁴ Cu atât mai mult observațiile părintelui Athanasie sunt valabile astăzi, inclusiv pentru internet și rețelele de socializare, realități pe care părintele nu a apucat să le analizeze (*n. tr.*).

de la discotecă și de altundeva! Toate acestea întunecă mintea, mintea conducătoare, „soarele” de care spune sfântul evanghelist că „fum s-a ridicat din fântână și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii”. Desigur, lasă doar câteva, am putea spune, raze de soare. Omul va înțelege oarecum, dar nu va putea să vadă limpede.

Ce să spun despre subconștientul omenesc pe care l-am lăsat deschis? Când astăzi, iubii mei (un mic exemplu am să vă spun; toate vi le spun doar ca indicii, pentru că nu avem timp să facem analize extinse), în educația copiilor din noua generație s-a înstăpânit dogma *să nu muștrăm copilul pentru că va deveni complexat*, este cunoscut faptul că copilul din fiecare epocă este *Adam cel căzut*. Educația are scopul de a-l transforma pe copil – pe *Adam cel căzut* – într-un om al harului, care va ști să-și curățească și conștiința, și subconștientul. Educația contemporană zice: „Lasă-l pe copil să trăiască așa cum vrea el.” Astfel, ca să nu pățească, zice-se, copilul vreun complex, scoate din subconștientul lui acele lucruri care există în umanitatea învechită⁶⁵, în urmașii lui Adam. Iar această omenire învechită, atunci când iese la suprafață, nu aduce nimic altceva decât criminalitatea și toate semințele oricărei perversiuni pe care a cultivat-o vreodată omul înlăuntrul său. Toate acestea ies acum din deschisa „fântână a adâncului” și vin ca să-i chinuie pe oameni. Pentru că, atunci când avem societăți ale oamenilor în care domină satisfăcerea simțurilor, și răscolirile, și erupțiile stărilor care se află în subconștient, aceste societăți ale cui pot ele să fie? Înțelegeți aceasta, iubii mei? Însă nu este necesar să înțelegem totul. Dacă aruncăm o singură privire în societatea contemporană, vom observa aceasta. Vedem această realitate în basorelief în cadrul societății noastre contemporane, nu numai în spațiul grecesc, ci și la scară globală.

⁶⁵ Este vorba despre „omul vechi” în sensul în care vorbește Apostolul Pavel, cf. *Efesenii* 4, 22 (n. tr.).

Astfel, îndoiala, pesimismul, nihilismul, nesiguranța, greutatea prezenței creației... Știți, omul care nu-L are pe Dumnezeu în-lăuntrul său simte universul ca și cum ar fi gata să cadă peste el și să-l strivească! Este un sentiment pe care poate că mulți nu-l înțelegem, dar există la unii oameni. Ei simt că universul stă să cadă și să-i strivească! Sau, omul fără Dumnezeu mai are frică și față de un univers ostil. Se teme de cutremur, se teme de furtună, se teme de toate aceste stihii, care în ultimii ani au scăpat realmente din ritmul lor. Toate acestea, în fața omului, în fața omului contemporan, creează un univers ostil. Vin să-l chinuiască pe om precum „lăcustele” despre care vorbește *plaga*, pe acela care nu are sensul existenței și pe omul fără Dumnezeu. Astfel ajungem să avem „lăcustele - Erinii”⁶⁶, care-l chinuie atât de groaznic pe om!

Vă voi da încă un exemplu. Este despre droguri. Acestea sunt compensația întristării, la care recurge frecvent omul contemporan. Și țigara, iubiții mei, este și ea un fel de drog! Desigur că este foarte ușor, dar este puntea care duce la droguri. Unui tânăr care nu a încercat niciodată să fumeze îi este foarte greu, dacă nu cu neputință, să încerce drogurile. Omul care nu dorește să încerce compensații hedoniste în fața amărăciunii vieți – acest om poate să reziste, dar cei mai mulți oameni, tocmai pentru că și-au lăsat simțurile să se desfete de orice fel de plăcere care există, după cum înțelegeți, acceptă deja foarte ușor provocarea oricărui element de plăcere care le este oferit. Compensația la îndemână, foarte la îndemână o reprezintă astăzi drogurile. Tânărul în special, care va ajunge să apeleze la droguri, se distruge pe sine în același timp cu gustarea plăcerii. Astfel, avem desfătarea de plăcere odată cu propria distrugere. Omul contemporan, fie în teorie, fie în practică, creează nihilismul de sine, nimicirea de sine.

Este tragic! Este tragic!... Omenirea a ajuns astăzi într-un impas îngrozitor. Omenirea este vrednică de plâns. Este exact acea

⁶⁶ *Ερινυίδες* – zeiță feminină pedepsitoare din mitologia greacă. Aceste zeiță se răzbunau asupra săvârșitorilor de fapte rele (*n.tr.*).

plagă care îi chinuie pe oameni, prin toate acele lucruri pe care ei înșiși le-au ales.

Dar să înaintăm puțin. Elementul demonic, iubiții mei, îl întâlnim și în cultură și civilizație. Nu este întâmplător faptul că *civilizația* s-a dezvoltat prin oamenii din neamul lui Cain. Este menționat faptul că Cain a mers într-un loc la răsărit de Eden, de unde au plecat părinții săi, și acolo a zidit cetate, nu în înțelesul pe care îl avem noi astăzi, ci un loc cu case, și așa s-a dezvoltat civilizația. Acestea, dacă doriți, le puteți citi, însă cu un oarecare ajutor ca să le înțelegeți; se află în cartea *Facerii* (cap. 4, versetele 17-24). Patru urmași de-ai săi, patru copii de-ai săi, au creat civilizația. Mai ales despre o fiică a lui – au fost trei băieți și o fată – se spune, potrivit tradiției evreilor, că a descoperit toarcerea lânii și a făcut țesături. Astfel neamul lui Cain a dezvoltat civilizația⁶⁷, iar acest lucru nu este deloc întâmplător. Cain a primit blestemul de la Dumnezeu, și a vrut să afle o compensație la blestemul care-l urmărea, în civilizația care vine să ajute viața omului.

Dimpotrivă, neamul lui Set, care s-a născut în locul lui Abel ce fusese ucis de Cain, a rămas la închinarea lui Dumnezeu, dar și la simplitatea vieții! Spre pildă, pentru Enos, care este fiul lui Set, se menționează în *Facerea* următoarele: „Acesta, Enos, a nădărdit a chema numele Domnului Dumnezeu.”⁶⁸ Aceasta nu există la Cain.

Astfel, s-au creat, iubiții mei, două curențe. Un curent este al lui Cain, care este departe de Dumnezeu și creează civilizație într-un mod galopant, pentru a atenua asprimea vieții, dar și pentru a compensa amărăciunea sufletului care nu are liniște și pace, întrucât este departe de Dumnezeu. Celălalt curent este neamul lui Set, care se închină lui Dumnezeu și trăiește simplu; nu creează civilizație precum neamul lui Cain. În acest fel s-au mișcat

⁶⁷ Poate ar fi interesant de reținut că termenul „civilizație” în limba greacă (πολιτισμός) provine de la „oraș/cetate”, πόλη; de asemenea, termenul πολιτισμός înseamnă, în același timp, „civilizație” și „cultură” (n.tr.).

⁶⁸ *Facerea* 4, 26.

aceste două curente. Să-mi îngăduiți să spun, dacă nu greșesc, că aceste două curente s-au mișcat în însăși Biserica lui Hristos. În Răsărit s-a mișcat neamul lui Set, iar în Occident, neamul lui Cain. Occidentul, desigur Occidentul creștin, a dezvoltat civilizația, deoarece L-a pierdut pe Dumnezeu. Răsăritul a ținut închinarea la Dumnezeu (latría) și, întrucât nu a avut nevoie de multă civilizație, tocmai pentru că a avut închinarea la Dumnezeu, a dezvoltat o viață simplă.

Desigur că civilizația tehnică, până la un anumit punct, poate să slujească omului și, negreșit, să-i mai îndulcească viața, dar, dincolo de aceste hotare, civilizația se transformă în anxietate, angoasă, în înșelare, în blestem.

Prin utilizarea pământului și a materialelor, în forma lor simplă, oamenii nu se expun nici unui pericol, nici pentru sănătatea lor psiho-somatică, nici pentru mediul înconjurător. Imaginea, spre pildă, pe care o avem, din anii trecuți de puțină vreme, este că agricultorii noștri nu foloseau îngrășăminte chimice și alte lucruri toxice, pe care le utilizăm astăzi și stricăm pământul, chiar dacă obțineau o cantitate de grâu mai mică pe suprafața cultivată. Pepenii erau mai mici, roșiile erau mici și, în general, fructele și legumele noastre erau mici. Piersicile..., a! Binecuvântatele piersici nu mai există! Piersicile erau mici, dar pline de aromă! Toate erau mici, nu aveau îngrășăminte, însă nu erau mari nici pretențiile oamenilor; mâncau simplu și frugal. Este ceea ce spune Apostolul Pavel: „Și cei ce se folosesc de lumea aceasta să fie ca și cum nu s-ar folosi deplin de ea.”⁶⁹ Nu se făcea abuz nici în ceea ce privește consumul, nici în ceea ce privește pământul. În acest fel și omul avea sănătate și, de asemenea, mediul său înconjurător era curat și sănătos.

A venit însă o altă epocă, a venit a cincea *plagă*! Omul, întrucât vrea să-și satisfacă simțurile în mod hedonist, elementul de-

⁶⁹ I Corinteni 7, 31.

monic a intrat în viața sa, în civilizația și cultura sa, iar acum începe să forțeze natura ca să-i ofere cât se poate mai mult. Așadar, folosește chimia, folosește energia atomică, folosește toate acele elemente care îi distrug și viața, dar și mediul înconjurător.

Foarte frumos exprimă aceasta sfântul Psalmist – toate sunt consemnate în Sfânta Scriptură – în *Psalmul 16*: „Și de cele ascunse ale Tale s-a umplut pântecul lor, săturatu-s-au de fii, și au lăsat rămășițe pruncilor lor.”⁷⁰ Care sunt „cele ascunse ale lui Dumnezeu”? Mergem să scoatem din oceane, mergem să scoatem din adâncurile pământului, mergem să scoatem nu știu ce, să pregătim, să mâncăm, nu ca să acoperim nevoile noastre, ci ca să ne săturăm poftele noastre! „Săturatu-s-au de fii, și au lăsat rămășițe pruncilor lor!” Fiți atenți la acest verset. Codicele „Vatican”, în loc de *υἱών*, „fii”, are *ὑελών*, adică „cărniuri de porc”. Acest lucru mai arată faptul că oamenii mănâncă și mâncăruri interzise, de vreme ce carnea de porc le era interzisă evreilor pentru conșum. În consecință, ei se săturau și cu mâncăruri interzise. Astăzi, iubii mei, ce mâncăm..., ce conțin acestea pe care le mâncăm!... Dar nici eu nu știu ce mai conțin acestea pe care le mâncăm!

Traducerea din ebraică a textului – ceea ce v-am citit este din *Septuaginta* – este următoarea: „Săturatu-s-au fiii lor și au lăsat rămășițele pruncilor”, adică urmașilor lor. O generație sătulă, copiii sătui, și lasă și pentru urmași, lucru care arată într-un chip cu totul limpede societatea noastră de consum.

Astfel siluim, iubii mei – fiți atenți ce am spus, siluim natura! – pentru a da fructe și legume foarte mari, dar și în orice anotimp, adică castraveți vara, castraveți iarna; roșii vara, roșii iarna. Acum, aceste roșii și castraveți dacă sunt făcute cu injecții, cu îngrășămintesau cu hormoni, constituie un alt capitol. Dacă prin acestea ne îmbolnăvim, este un alt capitol! Vedeți, din pricina lăcomiei noastre schimbăm anotimpurile, ca să mâncăm..., să mâncăm! De ce să mâncăm acum, iarna, castraveți și roșii și

⁷⁰ *Psalmii 16, 14* (după *Septuaginta*).

să nu mâncăm varză? Vor fi mai plăcute roșiile și castraveții dacă le vom mânca vara. Și pentru ce să mâncăm vara varză și să nu o mâncăm iarna? Vedeți, iubii mei, siluim natura. Animalele cresc cu hormoni, deoarece am devenit carnivori. Vrem să mâncăm multă carne. Dacă am mânca mai puțin atunci nu am mai avea nevoie să pregătim pui de găină de un kilogram, deși el are între 20 și 30 de zile! Acestea sunt lucruri nefirești! Produse de o mărime nefirească, prin utilizarea îngrășămintelor chimice, a hormonilor și a nu știu ce altceva, sunt lucruri nefirești!...

Demn de consemnat este ceea ce grăiește Psalmistul în continuarea *Psalmului 16*: *Aceștia sunt aceia care mănâncă din cele ascunse ale lui Dumnezeu și s-a umplut pântecul lor*, „iar eu întru dreptate mă voi arăta feței Tale, sătura-mă-voi când mi se va arăta slava Ta”. Aceasta este latura lui Set, iar cealaltă latură este cea a lui Cain. Acesta este un lucru extrem de revelator.

Astfel, observăm că omul – așa cum se vorbește aici – Îl vede pe Dumnezeu, se satură cu Dumnezeu, iar din natură ia ceea ce-i este necesar fără a o silui. Este ceea ce spune Domnul, „nu numai cu pâine va trăi omul”⁷¹. Din momentul în care oamenii vor spune că nu vor trăi numai cu pâine, „ci și cu orice cuvânt al lui Dumnezeu și cu vederea (*theoria*) lui Dumnezeu”, atunci se creează echilibrul de forțe în natură și nu mai avem acest „chin” al omului modern din societatea contemporană.

Am putea spune, iubii mei, că este ceea ce au vrut să arate grecii antici, adică acea siluire a naturii, prin mitul *pungii lui Eol*. Mitul spune că Odiseu (Ulise), întrucât își dorea să ajungă iarăși în Ithaca, iar vânturile care suflau îl împiedicau, acestea au fost închise într-o pungă. Tovarășii de drum ai lui Odiseu însă, în timp ce acesta dormea, au deschis punga și au ieșit de acolo aeridele (vânturile) – copiii zeului vântului, ai lui Eol – care, fiind liberi de-acum, au suflat și au dus corabia în partea din spate a insulei lui Circe. Acest fapt i-a creat neplăceri lui Ulise și

⁷¹ *Matei 4, 4.*

tot restul evenimentelor ce au urmat. Așadar, nu este simplu să siluiești firea, așa cum am spus.

Există și un alt mit, cel al *Ucenicului vrăjitor*. Aici îl vedem pe ucenicul vrăjitor, care îl observase pe stăpânul său făcând diferite lucruri, iar în timpul unei absențe a vrăjitorului de acasă, ucenicul s-a gândit să deschidă cărțile aceluia, și a citit titlul: „Cum pot mobiliza puterile naturii ca să mă slujească?” Și atunci a început să citească, și au venit duhurile (demonii) – elementul demonic – și i-au spus: „La ordinele tale!” Și atunci el, întrucât dorea să spele și să curețe în laborator, le-a spus: „Vreau apă.” Atunci aceia au început să care apă de la izvor. Ucenicul s-a entuziasmat pentru că apa venea singură, și astfel a putut să curețe mai ușor și mai repede. Demonii însă cărau apă și vărsau gălețile în interiorul laboratorului fără să se oprească. Începuse să se neliniștească, pentru că aceștia cărau, cărau, iar apa începuse să urce! Îl apucase frica. Începuseră obiectele să plutească în interiorul laboratorului! Vrăjitorul a sosit pe neașteptate și l-a întrebat: „Ce sunt acestea?” Acela desigur că știa secretul, și a așezat aceste puteri ale naturii – elementul demonic – la locul lor!

Iubiții mei, omul a descoperit elementul demonic din sânul creației, l-a eliberat, iar acum strigă și se străduiește să-l controleze, însă nu poate. Controlați, vă rog, energia atomică, controlați bombele care amenință omenirea! Există posibilitatea controlului? S-a dus! Ne scapă din mâini, iubiții mei, acest control.

Astfel, astăzi, deși civilizația se străduiește să elibereze puterile naturii, chiar și dacă această eliberare este folosită, așa cum se spune, în scopuri pașnice, din păcate, rezultatul este unul negativ! A scăpat de sub control! Radioactivitatea, combinațiile chimice, toate acestea îi provoacă foarte mult rău omului, dar și mediului său înconjurător.

Aceasta, iubiții mei, este înfricoșătoarea, a cincea *plagă* care a venit peste oameni, odată cu trâmbițarea celui de-al cincilea în-

ger, și care a început să fie pusă în lucrare, în mod special, în secolul nostru, al XX-lea.

Și se încheie această plagă prin fraza finală: „Întâiul «vai» a trecut; iată vine încă un «vai» și încă unul, după acestea,”⁷² Desigur că următorul „vai” este un război înfricoșător. Este un război groaznic și este consemnat că se va desfășura în Mesopotamia, acolo unde astăzi se află țările Irak și Persia (Iran).

Totuși, acest cuvânt, că „întâiul «vai» a trecut”, constituie o încheiere a acestei a cincea *plăgi*, dar, în același timp, este și o pre-înștiințare a următoarelor două groaznice *plăgi*. Primul „vai”, pe care l-am menționat, a fost *plaga-chemare* spre pocăință. Dacă nu ne pocăim, am spus aceasta, vin și celelalte două „vai”-uri!

Dar, iubiții mei, oare ne vom pocăi?

⁷² *Apocalipsa* 9, 12.

CAPITOLUL AL TREILEA

Cea de-a șasea trâmbiță. Măcelul războiului și lipsa de pocăință

(Acest capitol – al treilea – începe de la pagina întâi a Omiliei 41)

Și ajungem acum, iubiții mei, la *plaga* care vine odată cu trâmbița celui de-al șaselea înger. Ne aflăm la capitolul al nouă-lea din cartea *Apocalipsei* și vă citesc:

„Și a trâmbițat al șaselea înger. Și am auzit un glas, din cele patru cornuri ale altarului de aur, care este înaintea lui Dumnezeu, zicând către îngerul al șaselea, cel ce avea trâmbița: Dezleagă pe cei patru îngeri care sunt legați la râul cel mare, Eufratul. Și au fost dezlegați cei patru îngeri, care erau gătiți spre ceasul și ziua și luna și anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni. Și numărul oștilor era de douăzeci de mii de ori câte zece mii de călăreți, căci am auzit numărul lor. Și așa am văzut, în vedenie, caii și pe cei ce ședeau pe ei, având platoșe ca de foc și de iachint și de pucioasă; iar capetele cailor semănau cu capetele leilor și din gurile lor ieșea foc și fum și pucioasă. De aceste trei plăgi: de focul și de fumul și de pucioasa, care ieșea din gurile lor, a fost ucisă a treia parte din oameni. Pentru că puterea cailor este în gura lor și în cozile lor; căci cozile lor sunt asemenea șerpilor, având capete, și cu acestea vară. Și ceilalți oameni care nu au murit de plăgile acestea, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se mai închine dracilor și idolilor de aur și de argint și de aramă și de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble. Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de fărâșaguriile lor, nici de curvia lor, nici de furtușaguriile lor.”⁷³

⁷³ *Apocalipsa* 9, 13-21.

Aceasta este, iubirii mei, a șasea *plagă* pe care o menționează aici sfântul evanghelist în *Apocalipsa* sa, care vine odată cu *trâmbița* celui de-al șaselea înger; acesta este cel de-al doilea „vai”. Această *plagă* este mai puternică și mai distrugătoare decât a cincea sau decât cele cinci *plăgi* anterioare, împreună cu cele cinci *trâmbițe* anterioare. Iar subiectul principal al acestei teme este un război îngrozitor, care nu are precedent în Istorie.

Să observăm acum textul sfânt în mod analitic.

„Și a trâmbițat al șaselea înger. Și am auzit un glas, din cele patru cornuri ale altarului de aur, care este înaintea lui Dumnezeu, zicând către îngerul al șaselea, cel ce avea trâmbița: Dezlea-gă pe cei patru îngeri care sunt legați la râul cel mare, Eufratul.”

Plaga aceasta are un puternic caracter eshatologic, însă există preludii ale acestuia în fiecare epocă. Toate războaiele care s-au făcut de-a lungul timpului sunt preludii ale acestei mari *plăgi*, ale acestui singur mare, îngrozitor război. Este ceea ce a grăit Domnul: „Și veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie.”⁷⁴

Aici, de multe ori, s-a spus că nu este ceva ce ar trebui să fie socotit drept de la sine înțeles, că, adică totdeauna s-au făcut războaie și celelalte de acest fel, pentru că, pur și simplu, prin răspândirea Creștinismului se presupune că popoarele nu vor mai face războaie între ele și, mai cu seamă, popoarele ortodoxe și se socotește că va exista pacea lui Dumnezeu pe pământ. Domnul însă ne înștiințează că nu numai că nu va exista pace, dar vor exista războaie, iar acestea treptat vor deveni mai mari și mai mari, până când vom ajunge la acest groaznic război, despre care v-am spus că nu are vreun precedent.

În acest fel suntem pregătiți pentru acest „mare război”, iar cele două războaie mondiale, unice și ele în Istorie, constituie preludiul acestui mare și eshatologic război. În descrierea lui, așa cum ne-o face Sfântul Ioan Evanghelistul, pare de neconceput acest război, dar veți vedea că are toate premisele realizării.

⁷⁴ Matei 24, 6; Marcu 13, 7.

„Altarul de aur”, pe care îl vede Sfântul Ioan Evanghelistul, este acela pe care l-a văzut și Moisi pe Sinai și care i-a grăit să scrie întocmai, mai este și *chivotul legământului*. Încă, mai este *altarul de aur al tămâierii*.

„Glasul” care s-a auzit din „coarne”, din cele patru coarne ale altarului, este răspunsul la rugăciunile sfinților, care se ridică spre Dumnezeu ca tămâia, și este o imagine pe care am văzut-o într-o dată anterioară.

Și acest „glas” al lui Dumnezeu grăiește către al șaselea înger care trâmbițează – este un caz unic aici – ca însuși îngerul să-i dezlege „pe cei patru îngeri care sunt legați la râul cel mare, Eufratul”.

Cine sunt acești „patru îngeri care sunt legați”?

În chip vădit nu sunt aceia pe care i-am văzut în capitolul al șaptelea, la versetul întâi, care stau la cele patru unghiuri ale pământului, ținând cele patru vânturi ale pământului și care urmasă să bată, însă li s-a spus acelora să le țină, așadar, să restrângă catastrofa, pentru a putea fi pecetluiți credincioșii. Este o imagine frumoasă, care arată faptul că mânia lui Dumnezeu este reținută, ca să apuce să fie pecetluiți credincioșii.

Aici avem o altă imagine în care nu se află aceiași „patru îngeri”, ci sunt alți îngeri. Acești „patru îngeri” care sunt dezlegați sunt demoni vicleni, nu sunt îngeri, și sunt dezlegați potrivit îngăduinței dumnezeiești, pentru a provoca acest groaznic război, iar pe durata lui urmează să fie ucisă „a treia parte din oamenii pământului”.

O caracteristică fundamentală a acestei a șasea *plăgi* este locul concret. Am văzut până aici că se vorbește totdeauna la modul general; se vorbește despre mări, se vorbește despre râuri... Dar tot pământul nostru este plin de mări, tot pământul nostru este plin de râuri... Aici însă avem un loc concret, iar acest loc este zona fluviului Eufrat.

Fluviul Eufrat se știe că se află în Asia Mică, în Orientul Apropiat, izvorăște din Munții Ararat din Armenia, iar vărsarea lui este în Golful Persic. Este un fluviu care se învecinează cu

sau scaldă, am putea spune, Persia și Irakul de astăzi. De acolo, de altfel, izvorăște și fluviul Tigru. Sunt două fluvii care se varsă amândouă în Golful Persic. Oarecând în Antichitate aceste două fluvii erau separate, însă astăzi au o vărsare comună, întrucât s-au întâlnit. Albia râurilor se schimbă neconținut, a tuturor râurilor, cu atât mai mult când sunt râuri foarte mari.

Însă, atunci când zice că toate acestea se vor întâmpla, și ne pregătește, ne dă mai întâi cadrul/decorul, adică locul, regiunea fluviului Eufrat, acolo unde se va întâmpla acest „mare război”, se naște și întrebarea: Acest loc este unul real sau unul inteligibil (νοητός), așa cum este și „Babilonul”? De multe ori vom vedea mai jos că este menționată „marea cetate, desfrânata Babilon”, dar este cunoscut faptul că astăzi nu mai există Babilonul. Sunt transferate însă ethosul și comportamentul acestei cetăți în cadrul Istoriei, astfel încât toți ermineuții ajung să spună că Sfântul Evanghelist Ioan, atunci când scria despre „marea desfrânată care șade peste lume” și celelalte lucruri, în acea epocă, această cetate era Roma. Dar se poate ca într-o altă epocă să nu mai fie doar Roma, ci să fie altceva, precum și altceva să fie într-o epocă ulterioară acestora. Se poate însă cândva să fie un întreg popor, dacă are cineva în vedere faptul că însuși vechiul Babilon a fost un popor/stat, indiferent dacă s-a extins și apoi, în chip firesc, cetatea Babilon a devenit capitală. Dar, așa cum am avut și în Grecia cetăți/orașe-stat, așa și Babilonul, înainte de a deveni imperiu a fost un oraș-stat. Nabucodonosor a fost formatorul și reformatorul acestui oraș, pe care l-a transformat într-un stat foarte întins și foarte bogat. Totuși, iubiții mei, astăzi Babilonul nu mai există, fără ca aceasta să însemne că nu mai este valabil cuvântul *Apocalipsei*. De altfel, atunci când Evanghelistul Ioan a menționat Babilonul în *Apocalipsa* sa, acesta încetase să mai existe de multă vreme. Așa și fluviul Eufrat, poate să nu fie acel loc concret, ci să fie o denumire simbolică, și să se afle altundeva pe pământ. Acest lucru nu-l putem ști cu certitudine.

Mai mult, Eufratul este unul dintre cele patru râuri mari ale Raiului, care sunt menționate în Sfânta Scriptură, că adică Dumnezeu a făcut Raiul între patru râuri, Tigru, Eufrat, Gihon și Fison. Care sunt râurile Gihon și Fison, nici nu putem ști, nici nu este timpul de a analiza. Unii au spus că este râul Nil, alții, că este Indus, iar alții, altele, extinzând foarte mult spațiul Raiului; se poate însă ca aceste două râuri din urmă să fie și afluenți. Nu știm aceasta. Un lucru este însă sigur, anume că în acel loc determinat, iar nu într-unul inteligibil – un loc concret din punct de vedere istoric – a fost Raiul oamenilor celor întâi-creați. Socotesc că toți cunoașteți faptul că Raiul a fost aici pe pământ. Nu a fost un târâm inteligibil, ci a fost unul sensibil, a fost un Rai real. Harul lui Dumnezeu s-a retras și, astfel, desigur, nu mai este Rai.

Dacă veți trece astăzi prin această regiune, cu toate că este o regiune foarte fertilă, totuși este dezolantă ca privești. Această regiune, care se află între cele două mari fluvii, este una cu un peisaj foarte urât, foarte neplăcut, un peisaj bolnăvicios, unde totuși cândva a fost Raiul, iar aceasta arată că de acolo realmente s-a retras harul. Ulterior Raiul a devenit inteligibil, adică sufletele de-acum, atunci când credincioșii pleacă din viața prezentă, merg în Rai și așteaptă Învierea. Abel însă, spre pildă, a ieșit din Rai, însă a mers în iad, și acolo L-a așteptat pe Izbăvitorul. S-a pogorât Hristos la iad cu sufletul, unit cu Dumnezeirea – deoarece trupul era pe Cruce și apoi în mormânt – și a creat Raiul, și de atunci Raiul este locul dreptilor, care așteaptă Învierea morților, adică să-și primească înapoi trupurile!

Acum, pentru ce acolo unde a fost Raiul terestru, primul spațiu de locuit al oamenilor, pentru ce acolo se va întâmpla catastrofa războiului, acest fapt constituie una dintre tainele lui Dumnezeu și trebuie să aibă cineva o minte cu adevărat teologică pentru a răspunde la această întrebare.

De-a lungul acestui fluviu – facem o scurtă cercetare, după cum vedeți – se aflau cetăți faimoase. A fost renumitul Babilon,

a fost Akkad – avem și așa-numita scriere akkadiană – a fost și Ur, patria lui Avraam. Acestea au fost orașe-cetăți mari.

Sfântul Andrei al Cezareei și apoi Aretha ne spun că probabil din acea regiune va proveni Antihrist, din evreii care au fost strămutați ca robi în acel loc, în secolul al VI-lea î. Hr., și nu s-au mai întors în locurile de origine. Au rămas acolo și de acolo probabil va proveni Antihrist. Există o mărturie chiar în cartea *Apo-calipsei*, și de acolo își extrag ei această tâlcuire. Orice am spune noi, fapt este că Eufratul se pare că poate să-și lege numele de viitor, prin istoria pe care v-am spus-o până acum, se poate însă să fie menționat doar ca un spațiu al unui înfricoșat teatru de operațiuni războinice.

Ne străduim să înțelegem prorociile viitorului în relație cu cele ce deja s-au împlinit. Să vă spun o veche prorocie care consemnează: „Acolo unde au stat picioarele Lui (ale lui Dumnezeu).”⁷⁵ Acum mi-a venit în minte și v-am spus-o ca exemplu. Unui ermineut al prorociilor dinainte de Hristos i-ar fi fost cu neputință de conceput că ar putea picioarele lui Dumnezeu să stea pe pământ. Și, totuși, iubiții mei, Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om, și astfel picioarele Lui au stat pe pământ. Așadar orice fel de erminie s-ar fi făcut atunci, alegorică sau de orice alt fel doriți, nu ar fi putut vreodată să atingă acest punct al prorociei care zice: „Acolo unde au stat picioarele Lui.” Au stat picioarele lui Hristos! Hristos a mers pe pământ! Vedeți că foarte multe prorocii se mișcă în acest cadru.

O altă prorocie a lui Baruh zice: „Pe pământ S-a arătat și cu oamenii împreună a locuit.”⁷⁶ Am putea face foarte multe tâlcuiri aici, dar nu putem să vorbim despre cum a locuit Dumnezeu cu oamenii! Dar cum s-a întâmplat aceasta? Iată că s-a întâmplat! A petrecut împreună cu oamenii! Dacă s-ar fi gândit cineva ce erminie să facă și ar fi ajuns să spună că Dumnezeu atât de

⁷⁵ Psalmii 131, 7.

⁷⁶ Baruh 3, 38.

mult a locuit împreună cu oamenii, încât și pâine, și sare a mâncat cu ei, i s-ar fi spus că „se află în afara realității”! În cartea *Faptele Apostolilor* citim cuvintele Apostolului Petru din prima sa omilie: „Am mâncat și am băut cu El.” Iar Iisus a ospătat împreună cu aceia. Este ceea ce poporul nostru zice în mod popular „am mâncat cu acesta pâine și sare”, fapt ce arată o comuniune și o relație foarte apropiată.

Să ne strămutăm, așadar, toți împreună, în Vechiul Testament, și să ne străduim să înțelegem prorociile pe care le avem acolo. Dacă ar trebui să facem cele mai exacte tâlcuiri, care să fie legate și de locurile, și de modurile obiceiurilor noastre, precum și de pământul nostru, am face niște tâlcuiri care ar fi socotite exagerate. Și, totuși, nu au fost în momentul realizării lor exagerate, deoarece cu adevărat Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat și a petrecut împreună cu noi. Așadar, de ce prorociile care aparțin acum viitorului din fața noastră, de ce ar trebui să le transferăm într-un decor confuz? Atunci când se spune Eufratul, de ce să nu spunem – desigur, vom spune *probabil*, nu suntem siguri – dar de ce să nu spunem foarte simplu „este Eufratul”, adică regiunea Eufratului, regiunea Mesopotamiei, acolo unde se află astăzi Irakul, acolo unde se află astăzi și Persia? De ce să nu spunem chiar așa? Las aceasta la judecata voastră. Firește, nimeni nu este fără de greșală, nici nu suntem proroci. Pentru a fi dezlegată o prorocie, iarăși de un proroc are nevoie; exact din acest motiv toți cei ce au interpretat cartea *Apocalipsei* păstrează o anumită prudență. Eu vă spun doar aceste laturi ale temei.

„Și au fost dezlegați cei patru îngeri, care erau gătiți spre ceasul și ziua și luna și anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni.”⁷⁷

Ne face o deosebită impresie această exprimare a timpului într-un grad ascendent. Pornește de la ceas, merge la zi, înaintează la lună și ajunge la an. Ne face o deosebită impresie lucrul acesta!

⁷⁷ *Apocalipsa* 9, 15.

Arată faptul că hotărârea lui Dumnezeu, pentru a spune în acest mod, este neschimbabilă și definitivă. Ceea ce a spus Dumnezeu se va face negreșit. Însă chiar și această exactitate temporală arată înfăptuirea până la detalii a *plăgii*. Atunci când spune ceasul, ziua, luna și anul – care sunt toate atât de bine stabilite – arată înfăptuirea fiecărui detaliu din ceea ce deja a fost prorocit. Aceasta desigur că nu privește doar această *plagă*, ci privește întreaga carte a *Apocalipsei* și toate prorociile Sfintei Scripturi.

Încă mai observăm în acest verset faptul că va fi ucisă „a treia parte din oamenii de pe pământ”, care arată cât de criminală va fi această conflagrație militară. Dacă se ia în calcul faptul că populația pământului este astăzi de patru miliarde și jumătate de oameni, o treime înseamnă un miliard și jumătate de oameni⁷⁸! Este... foarte mare numărul acesta! Dacă avem în vedere faptul că – dacă greșesc, vă rog să mă corectați – în al Doilea Război Mondial mi se pare că au fost uciși aproximativ cincizeci de milioane de oameni, atunci aici vor fi uciși de treizeci de ori mai mulți oameni decât au fost uciși în al Doilea Război Mondial! Este un număr uriaș!

Fiți însă atenți la un anumit aspect. Posibilitatea de a fi uciși atâtia oameni există astăzi, și creează amețelă această amploare a catastrofei! Este foarte ușor astăzi să fie ucis acest număr de oameni, adică 1,5 miliarde (actualizat 2,5 miliarde, *n.tr.*). Și mai ales că aceasta se poate întâmpla în decursul unei singure zile, ca să nu spun chiar și mai grabnic decât într-o singură zi. Să nu uităm faptul că avem premisele unor asemenea posibilități! Să nu uitați acest lucru!

„Și numărul oștilor era de douăzeci de mii de ori câte zece mii (două sute de milioane) de călăreți, căci am auzit numărul lor.” Așadar, vine Sfântul Ioan Evanghelistul să ne dea detalii despre această imagine a războiului.

⁷⁸ Actualizând cu datele la zi, populația pământului se apropie acum de opt miliarde de oameni, prin urmare o treime ar însemna mai mult de 2,5 miliarde de oameni! (*n. tr.*).

După cum se poate observa, este vorba despre călăreți, dar, așa cum știm din continuarea descrierii textului, nu este vorba despre cai reali; însă se păstrează numirea de *călăreți*, deși este vorba, așa cum vom vedea în continuare, de mașini groaznice, de arme de luptă. Întrucât *Apocalipsa* a fost scrisă în limba greacă, socotesc că putem folosi multe puncte specifice limbii grecești (și numărul șase sute șazeci și șase, care este numărul numelui lui Antihrist, va fi socotit prin intermediul alfabetului grecesc⁷⁹ care exista atunci, iar nu cu cel latinesc, potrivit cu cele mai înaintate pregătite). Astfel, la Mecanizate, o divizie a armatei, adică o formă războinică a armatei, o armă, sunt și carele de luptă (tancurile). Aceste care de luptă au înlocuit cavaleria, vechii călăreți, după cum se știe. Astfel, spunem *escadron*, *căpitan de cavalerie*, nu spunem căpitan⁸⁰ (de infanterie, artilerie etc.), ci spunem *căpitan de cavalerie* și așa mai departe, care se referă la corpul de călăreți, la vechii călăreți. Așadar, denumirea s-a păstrat, dar nu mai sunt cai, ci sunt care de luptă (tancuri). Așa și aici, vorbește despre călăreți, dar nu sunt călăreți, sunt mașini, așa cum vom vedea, îngrozitoare.

Încă mai spune textul că numărul armatelor de călăreți a fost două sute de milioane. Aici nu se referă la cai, ci în mod evident la călăreți, pentru că fiecare cal are un călăreț și, astfel, mai degrabă urmează că soldații sunt în număr de două sute de milioane de oameni. Ne impresionează acest număr foarte mare!

Probabil Sfântul Evanghelist Ioan, de Dumnezeu însoțit fiind, vrea să vină în întâmpinarea nedumeririi noastre, dacă eventual socotim că este vorba despre vreo greșală. Pentru că, știți, prin texte au fost intercalate și greșeli, în special la numere, și mai ales în Vechiul Testament putem spune că poate s-a făcut vreo copie greșită sau poate chiar este vorba despre un număr

⁷⁹ Numerele în epoca în care s-a scris *Apocalipsa* nu erau simbolizate prin cifre, ci prin unele litere și combinații de litere care aveau o anumită valoare numerică (n.tr.).

⁸⁰ În limba greacă *căpitan de cavalerie* se formează diferit față de *căpitan de infanterie* de pildă, adică are o rădăcină lexicală care trimite la *călăreț* (n.tr.).

alegoric. Dacă veți vedea erminiile mai vechi, acelea vorbesc limpede de numere alegorice, de aceea se grăbește sfântul evanghelist să ne spună că „am auzit numărul lor”; folosește verbul „am auzit”, pentru că ar vrea să ne spună că nu a numărat – cum să numere armatele? –, cât și pentru a ne încredința că este acest număr. Dacă se presupune că era un număr mic, atunci nu ar fi fost nevoie să spună că a auzit numărul acestor armate.

Iubiții mei, pe vremea când se scria cartea *Apocalipsei*, în mod cert acest număr ar fi fost de neconceput, în schimb astăzi nu este de neconceput. Dacă presupunem că această conflagrație militară se va întâmpla în regiunea Mesopotamiei, doar China poate să trimită 200 de milioane de soldați. Doar China! Dacă avem în vedere faptul că în acest moment China are un miliard de oameni, și luăm unul din cinci a fi bărbați încorporabili în armată, atunci îndată avem 200 de milioane de soldați! Doar China poate în acest moment să ofere acest număr de soldați, și cu mult mai mult împreună cu vecinii săi.

„Și așa am văzut, în vedenie, caii și pe cei ce ședeau pe ei, având platoșe ca de foc și de iachint și de pucioasă; iar capetele cailor semănau cu capetele leilor și din gurile lor ieșea foc și fum și pucioasă.”⁸¹

Vedeți că sfântul autor înaintează aici la o analiză și descriere detaliate ale imaginii vedeniei sale. El face o clară deosebire între „cai” și „cei ce ședeau pe ei” (călăreții) – au „platoșe” identice. Așadar, primul punct: „cai” și „călăreții” au „platoșe” identice. Platoșa, un artefact metalic, este ceea ce-și puneau vechii războinici pentru a-și apăra această regiune a pieptului de o lance sau de o sabie a dușmanului. Așadar și „calul”, și „călărețul” au platoșă. Însă fiți atenți acum.

Aceste două sute de milioane de călăreți și de cai pe care i-a văzut evanghelistul au o deosebire în ceea ce privește culoarea; adică „calul” și „călărețul” au aceeași culoare, dar nu au aceeași

⁸¹ *Apocalipsa* 9, 17.

culoare toți „caii” și toți „călăreții”. Aceasta, desigur, este ceva foarte firesc la prima vedere. Atunci când vedem, de pildă, două echipe jucând fotbal, acestea își pun două culori diferite pentru a cunoaște echipele adverse; își pun, să zicem, echipamente roșii și verzi. Astfel, dacă vom vedea niște jucători jucând fotbal, vom vedea că jumătate sunt verzi, iar cealaltă jumătate sunt roșii, sau albaștri, sau galbeni, sau orice altă culoare. Așadar, aici putem vedea în chip limpede că există trei echipe implicate. Sfântul Ioan Evanghelistul îi numește „de foc”, adică roșii, „de iachint”, adică albaștri și „de pucioasă” (sulf), adică galbeni. Sunt, așadar, *roșii, albaștri și galbeni*.

Aceste trei culori care corespund, foarte probabil, cu trei armate, oare pot să ne amintească ceva? Cine sunt *cei roșii, cei albaștri și cei galbeni*? Oare îi reprezintă cumva pe *ruși, pe chinezi și lumea occidentală*?

Mai observăm faptul că capetele „cailor” seamănă cu capetele leilor. Este simbolul puterii. Oare sunt acestea carele de luptă (tancurile)?

Din gura acestor „cai” originali ies „foc”, „fum” și „pucioasă”. Într-un anumit fel aceste trei materii corespund cu cele trei culori care deja au fost menționate. Așadar, „fumul” corespunde „iachintului”, „focul” cu „de foc”, „pucioasă” cu „de pucioasă”.

„De aceste trei plăgi: de focul, și de fumul, și de pucioasa care ieșeau din gurile lor, a fost ucisă a treia parte din oameni. Pentru că puterea cailor este în gura lor și în cozile lor; căci cozile lor sunt asemenea șerpilor, având capete, și cu acestea vatămă.”⁸²

Așa cum spune aici Sfântul Ioan Evanghelistul, avem o diferențiere a *plăgii*, deși *plaga* este una, este a șasea *plagă*. Avem o diferențiere a *plăgilor*, și se referă la trei materii, „foc”, „fum” și „pucioasă”, iar acestea treiucid „a treia parte din oamenii” pământului.

E posibil să fie vorba despre trei moduri diferite în care sunt loviți oamenii. Atunci când, spre pildă, zice „foc”, e posibil să

⁸² *Apocalipsa* 9, 18-19.

fie aceia care vor fi uciși de căderea bombelor atomice, a armelor nucleare. Atunci când zice „pucioasă”, poate să fie un război chimic, care să completeze bombe nucleare, și așa mai departe. Așadar, se pare că pentru a vorbi de trei *plăgi*, deși în realitate este vorba despre una singură, avem această diferențiere a mijloacelor de distrugere.

Acești „cai” au „capete”, au și cozi care seamănă cu șerpilor. În chip vădit este vorba despre care de luptă, ce atacă și prin partea din față, și prin partea din spate a lor, deoarece zice: „Puterea cailor este în gura lor și în cozile lor”, adică prin acestea distrug. Este ceva ce putem vedea foarte bine la un car de luptă (tanc), care poate să lovească și prin partea din față, și prin cea din spate.

Fiiți atenți! Iubiții mei, din cele pe care le-am spus puteți să înțelegeți că toate premisele *plăgii* sunt astăzi posibile. Arsenalul nuclear există. Armate de două sute de milioane de soldați se pot lesne concentra și, așa cum v-am spus, chiar numai din China. Mesopotamia și, în general, Orientul Mijlociu, cu rezervele sale de petrol și cu poziția sa strategică, se pare că este astăzi foarte pasibilă de conflict. Ce înseamnă toate acestea? Această *plagă* face aluzie la o anumită conflagrație mondială pe care să o așteptăm în acel spațiu? Toate pe care vi le spun le pun ca întrebări, nu pot să răspund. Prin urmare, oare acolo să așteptăm acea înfricoșată conflagrație, unica conflagrație militară din Istorie, acolo, în acel spațiu?

„Și ceilalți oameni care nu au murit de plăgile acestea, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se mai închine dracilor și idolilor de aur și de argint și de aramă și de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble. Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de fermecătoriile lor, nici de desfrânarea lor, nici de furtişagurile lor.”⁸³

Iubiții mei, care este rezultatul *plăgii* acesteia asupra oamenilor rău-credincioși? Este învârtoșarea inimii și lipsa de pocăință!

⁸³ *Apocalipsa* 9, 20-21.

Situația evocată aici îl amintește pe acel aspru Faraon care, cu cât o *plagă* o succeda pe alta, cu atât mai învârtosât devenea el. Pocăința lui era de suprafață, deoarece la fiecare *plagă*, sub stăpânirea fricii, le zicea lui Moisi și lui Aaron: „Greșit-am înaintea Domnului Dumnezeuului vostru și înaintea voastră! Iertați-mi acum încă o dată greșeala mea și vă rugați Domnului Dumnezeuului vostru să abată în orice chip de la mine prăpădul acesta!”⁸⁴

Ați văzut ce zicea Faraon la fiecare *plagă*, iubiții mei? Trebuie să mărturisim că și noi, din păcate, de obicei avem o pocăință de tip faraonic. Adică, atunci când vine o *plagă*, o dificultate, un rău, un război, ne pocăim, dar îndată ce trece, le uităm pe toate. Se vede limpede, foarte limpede, că pedeapsa, oricât de dură ar fi, nu ne conduce totdeauna spre pocăință, dacă nu mai există încă un factor, iar acesta este harul lui Dumnezeu, este prezența Sfântului Duh, iar din partea noastră este buna-intenție. Înainte de toate, aceasta din urmă, buna-intenție⁸⁵!

Faraon, atunci când vedea *plaga*, fie și printr-o proastă imitație, așa cum o repetau și magii egipteni, nu credea în Dumnezeu, și devenea iarăși împietrit la inimă, și nu-i lăsa pe evrei să plece din Egipt. Însă același lucru se întâmplă și cu noi. O minune a lui Dumnezeu este explicată de către mulți ca întâmplătoare, sau naturală, sau chiar și ca spiritistă!

Însă să vedem, iubiții mei, conținutul acestei lipse de pocăință a lor. Fiți cu luare-aminte! După cum spune textul că nu se pocăiesc „de uciderile lor, nici de fermecătoriile lor, nici de furtișagurile lor” și celelalte, vedem că Sfântul Evanghelist Ioan menționează în mod revelator încălcarea celei dintâi, a celei de-a doua, a celei de-a șasea și a celei de-a șaptea porunci.

Prima poruncă zice: „Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!” A doua poruncă zice: „Să nu-ți faci ție idol”⁸⁶ și nici un fel

⁸⁴ *Ieșirea* 10, 16-17.

⁸⁵ Gr. *προαίρεσις* – voie, hotărâre, alegere, intenție; prin buna intenție se arată, în fapt, că omul voiește să aleagă în mod liber binele (*n.tr.*).

⁸⁶ Traducerea românească a redat în mod inexact originalul: *Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον*, prin: „Să nu-ți faci chip cioplit”. O traducere care, din păcate, a dat apă la

de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ!” A șasea poruncă zice: „Să nu preacurvești”, iar a șaptea zice: „Să nu furi”⁸⁷.

Este cunoscut faptul că de prima poruncă depind toate celelalte porunci, fie în ceea ce privește punerea în practică, fie în ceea ce privește încălcarea lor. Din acest motiv, iubii mei, trebuie să se păstreze adevărul despre Dumnezeu. Iar teologia nu reprezintă o preocupare sterilă și scolastică, ci este punctul de plecare al tuturor poruncilor, chiar și al mântuirii înseși. Atunci când vorbim despre Dumnezeu, nu putem să spunem că *nu trebuie să cunoaștem multe lucruri*. Această cunoaștere a lui Dumnezeu păstrează și păzește ținerea primei porunci, pe care am menționat-o puțin mai sus. Este cunoscut faptul că omul e înclinat către idolatrie și, în consecință, el are nevoie în fiecare clipă să se izbăvească de idolatrie, prin această cunoaștere, prin profunđa și adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu.

Încă este extrem de semnificativă descrierea pe care ne-o face Apostolul Pavel cu privire la consecințele încălcării, în principal, a primelor două porunci, care se referă la Dumnezeu. Ne descrie starea lumii antice în primul capitol din a sa *Epistolă către Romani*, deoarece lumea antică în acest fel era atunci când a aflat-o Evanghelia, însă după aceea lumea antică, mai bine zis lumea creștină, a redevenit ceea ce a fost înainte de a cunoaște Evanghelia! Ați auzit ceea ce am zis?

Am să vă citesc textul acestei epistole; doar lectură, fără analiză, deoarece a trecut timpul. Este la capitolul întâi, versetele 21-32.

moară neoprotestanților ignoranți să afirme că sfințele icoane ar fi chipuri cioplite, interzise de legea lui Moisi! Cuvântul este limpede în acest caz și este „εἰδωλον=idol”. Înșelarea neoprotestantă este cu atât mai mare cu cât nu observă faptul că, în aceeași carte (*Ieșirea* 25, 18), Dumnezeu îi poruncește explicit lui Moisi reprezentarea heruvimilor slavei pe Chivotul Legii, care, deși sunt chipuri cioplite, însă nicidecum nu sunt socotiți idoli! Prin urmare, cu atât mai mult nu sunt idoli chipurile Mântuitorului Hristos, al Maicii Domnului, precum și cele ale sfinților (n.tr.).

⁸⁷ *Ieșirea* 20, 3-14.

„Cunoscând pe Dumnezeu, nu L-au slăvit ca pe Dumnezeu, nici nu I-au mulțumit, ci s-au rătăcit în gândurile lor și inima lor cea nesocotită s-a întunecat. Zicând că sunt înțelepți, au ajuns nebuni. Și au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios și al păsărilor și al celor cu patru picioare și al târâtoarelor. De aceea, Dumnezeu i-a dat necurăției, după poftele inimilor lor, ca să-și pângărească trupurile lor între ei, ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună și s-au închinat și au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin! Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară, căci și femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii; asemenea și bărbații lăsând rânduiala cea după fire a părții femeiești, s-au aprins în pofta lor unii pentru alții, bărbați cu bărbați, săvârșind rușinea și luând cu ei răsplata cuvenită rătăcirii lor. Și precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoștință, așa și Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor fără judecată, să facă cele ce nu se cuvine. Plini fiind de toată nedreptatea, de desfrânare, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înșelăciune, de purtări rele, bârfitori, grăitori de rău, urători de Dumnezeu, ocărători, semeți, trufași, lăudaroși, născocitori de rele, nesupuși părinților, neînțelepți, călcători de cuvânt, fără dragoste, fără milă; Aceștia, deși au cunoscut dreapta orânduire a lui Dumnezeu, că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că fac ei acestea, ci le și încuviințează celor care le fac.”

Iată catalogul lumii antice, dar iată și catalogul lumii contemporane occidentale creștine! Este același! Astfel, vedem că idolatria și viața lipsită de rânduială sunt indisolubil legate.

Dar Creștinismul contemporan a făcut un pas mai departe decât lumea antică. Evanghelia a găsit lumea veche idolatrizând, dar creștinii de astăzi au făcut încă un pas al obrăzniciei, adică au făcut saltul de la idolatrie la atheism. Fenomenul atheismului nu a existat în lumea antică, există însă în lumea modernă! În

consecință, lumea noastră modernă este mai rea decât orice stare anterioară, pentru că L-a tăgăduit pe Mântuitorul Hristos.

Apostolul Petru zice: „Și între voi vor fi învățători mincinoși, care vor strecura eresuri pierzătoare și, tăgăduind chiar pe Stăpânul Care i-a răscumpărat, își vor aduce lor grabnică pieire; și mulți se vor lua după învățăturile lor rătăcite și, din pricina lor, calea adevărului va fi hulită.”⁸⁸ „Calea adevărului” este Evanghelia. Și va fi hulită Evanghelia prin viața acestor creștini, care au ajuns să fie mulți, cu adevărat mulți! Și întrucât astăzi, iubiții mei, apostaziem de la Dumnezeu, de la Dumnezeu cel viu, de aceea vor veni și încălcarea poruncilor, și dezintegrarea societăților noastre. În chip reprezentativ pentru această stare de decădere, Sfântul Ioan Evanghelistul menționează aici uciderea, curvia, furtul și vrăjitoria (magia).

Mai întâi să vorbim despre ucidere. Astăzi viața omului nu este luată în seamă, ca nicidecum altă dată în Istorie, cu toate că declamăm în mod foarte ipocrit despre Drepturile Omului! Anarhia, uciderea plătită, persecuția creștinilor în întreaga lume, războaiele criminale, indiferența față de viața și sănătatea a milioane de oameni, prin contaminarea mediului înconjurător, falsificarea alimentelor, falsificarea medicamentelor și altele și altele, așadar toate care sunt în categoria uciderii directe sau indirecte, se află zilnic în viața noastră.

Apoi este amintită curvia. Prin această denumire generică avem o întreagă escaladare a imoralității, care dacă ar trebui să fie menționată s-ar înroși orice om onest. Am ajuns, iubiții mei, o adevărată *Sodoma și Gomora*. Ți-e rușine astăzi să spui că nu viețuiești în păcatul în care trăiește lumea. Ți-e rușine astăzi să spui că nu mergi să faci ce fac ceilalți. Se rușinează astăzi o fată să spună că nu are prieten. Se rușinează astăzi un tânăr să spună că nu a cunoscut imoralitatea. Se rușinează! De ce? Deoarece răul a devenit foarte mare! A ieșit și s-a revărsat pe ulițe, s-a revărsat

⁸⁸ II Petru 2, 1-2.

și pe trotuare. Și nefirescul este socotit drept firesc, fapta păcătoasă este socotită normală, chiar foarte normală, iar omul curat și înfrânat și cuminte și ponderat și înțelept, acesta este socotit că se află în afara oricărei firi și a oricărei realități! Iar literatura imoralității – așa cum este înfățișată în filme, la televizor, la cinematograf, în fotografii și în romane – a depășit orice precedent!

Dar avem și furtul. Este semnificativă menționarea acestui păcat prin expresia „de furțișagurile lor”. Iubiții mei, prezența furtului caracterizează absența dragostei și a cinstirii altui om, interesul propriu, eudemonismul, necredința și multe alte sindroame. Astăzi toți fură! Furtul a devenit știință, dar și ierosolia a depășit orice limită tolerabilă. Oamenii, potrivit unei expresii populare, fură astăzi chiar și *ochii Maicii Domnului*! Dacă există astăzi încă milioane de oameni care mor de foame – șaptesprezece milioane de copii vor muri în anul 1982! –, aceasta se datorează foarte marelui, a incontrollabilului furt de bunuri ale popoarelor, spre propriul interes al altor puține elite!

Și în final avem vrăjitoria (magia), care este legătura idolatriei și înlocuitorul credinței. Astăzi oamenii cred orice absurditate. Orice le-ai spune, vor crede, în afară de Adevăratul Dumnezeu. „Oarecând, spunea un profesor mai tânăr, în Egipt toate erau divinizate; și Nilul, și crocodilii, și șoarecii, și pisicile..., în afară de Adevăratul Dumnezeu!” Aceeași situație avem și astăzi. Pe toate poate să le creadă omul contemporan, pe toate poate să le socotească a fi reale; pe cele mai bolnăvicioase și nebunești fantasmagorii poate să le accepte drept reale, în afară de Adevăratul Dumnezeu și de Evanghelie! Acest demonism, care a pătruns prin vrăjitorie (magie), a condus la demonizare într-un grad vrednic de plâns. Astăzi avem oameni demonizați ca nicicând altădată!

Iubiții mei, astăzi lumea noastră ne înfățișează imaginea paralizantă de la scâldătoarea Vitezda. Lumea noastră este ținută la pat, paralizată, neputincioasă să facă binele, prezintă însă o

deosebire față de paralyticul de la Vitezda: acela a cerut să fie rămaduit, dar lumea noastră contemporană vrea să rămână în nesimțirea sa și în lipsa ei de pocăință!

Aceasta este deosebirea. Exact această stare, lipsa de pocăință, pe care o menționează Sfântul Evanghelist Ioan ca rezultat al celei de-a șaptea *plăgi*, exact această stare va aduce și următoarele două „vai-uri”, cele două nenorociri de mai jos. Înșă atunci..., iubiții mei, atunci..., Dumnezeu să ne miluiască!

CAPITOLUL AL PATRULEA

Primul *intermezzo* al celei de-a șasea trâmbițe. Mărturia mângâietoare a slavei și voii dumnezeiești

(Acest capitol – al patrulea – începe de la pagina întâi a Omiliei 42)

Atunci când, prin *trâmbița* a șasea, a fost descrisă, iubiții mei, *plaga* acelui groaznic război din ținutul Mesopotamiei, iar oamenii nu s-au pocăit de păcatele lor, este demn de observat faptul că *plaga* aceea nu s-a încheiat cu acel caracteristic „al doilea vai a trecut”. Aceasta arată prelungirea *plăgii*, care se încheie în capitolul al unsprezecelea, versetul 13. În consecință, conținutul întregii acestei prelungiri este constituit din două *intermezzo*-uri, care sunt inserate între a șasea și a șaptea *plagă*, la *trâmbițările* îngerilor, așa cum am avut inserarea a două *intermezzo*-uri între *plaga* a șasea și a șaptea la *desfacerea pecetilor* cărții. Așadar, așa cum acolo am avut două *intermezzo*-uri inserate, avem și acum aici două *intermezzo*-uri inserate.

Am explicat și acolo ce este un *intermezzo*, adică este o temă ce pare că nu are legătură cu cele ce se grăiesc și este o pauză literară. Cuvântul provine din muzică, pentru că și aici avem o pauză muzicală, se schimbă tema pentru a se crea o altă impresie, ca să odihnească sufletul.

Prin urmare, inserarea acestor două *intermezzo*-uri este necesară psihologic, pentru a i se da timp prorocului, dar și ascultătorilor cuvântului cărții *Apocalipsei*, ca să-și revină de sub impresia acestei imagini a scenelor îngrozitoare ale războiului și să se

pregătească în același timp pentru foarte lungă, în descriere cel puțin, a șaptea *plagă* ce urmează mai jos, care constituie nucleul întregii cărți.

Pe parcursul înfățișării celei de-a șaptea *plăgi* avem prezența Antihristului, care este și ultima *plagă*. Așadar, vă rog să sesizați că este foarte întinsă în descriere, dificilă și înfricoșătoare. Și, înainte să intrăm în această a șaptea groaznică *plagă* și să ne odihnim puțin de cea anterioară, care de asemenea a fost o *plagă* îngrozitoare, cu acel război fără precedent în Istorie, vin aceste două *intermezzo*-uri să ne aline sufletul.

Primul *intermezzo* se referă la prorocul Ioan, iar al doilea, la credincioși. Sfântul Ioan Evanghelistul se află acum pe pământ și în chip tacit urmărește ceea ce se desfășoară pe pământ. Până acum s-a aflat în cer, fără însă ca cerul să înceteze să fie punctul de plecare al tuturor acestor vedenii.

Al doilea *intermezzo* este continuarea celui dintâi, și este socotit drept o pagină ermeneutică neguroasă a întregii cărți, care se referă la acele două persoane misterioase, la cei doi proroci – unde vom vedea cine pot să fie – care vin să-l dea în vileag pe Antihrist.

Dar să revenim la primul *intermezzo*. Vă citesc. Este tot capitolul al zecelea. Nu am să-l interpretez; voi face numai lectura ca să vă faceți o imagine generală, și apoi vom analiza puțin câte puțin pasajele.

„Și am văzut alt înger puternic, pogorându-se din cer, învăluit într-un nor și pe capul lui era curcubeul, iar fața lui strălucea ca soarele și picioarele lui erau ca niște stâlpi de foc, și în mână avea o carte mică, deschisă. Și a pus piciorul lui cel drept pe mare, iar pe cel stâng pe pământ, și a strigat cu glas puternic, precum răcnește leul. Iar când a strigat, cele șapte tunete au slobozit glasurile lor. Și când au vorbit cele șapte tunete, voiam să scriu, dar am auzit un glas care zicea din cer: Pecetluiește cele ce au spus cele șapte tunete și nu le scrie. Iar îngerul pe care l-am văzut

stând pe mare și pe pământ, și-a ridicat mâna dreaptă către cer, și s-a jurat pe Cel ce este viu în vecii vecilor, Care a făcut cerul și cele ce sunt în cer și pământul și cele ce sunt pe pământ și marea și cele ce sunt în mare, că timp nu va mai fi, ci, în zilele când va grăi al șaptelea înger – când va fi să trâmbițeze – atunci va fi săvârșită taina lui Dumnezeu, precum bine a vestit robilor Săi, prorociilor. Iar glasul din cer, pe care-l auzisem, iarăși a vorbit cu mine, zicând: Mergi de ia cartea cea deschisă din mâna îngerului, care stă pe mare și pe pământ. Și m-am dus la înger și i-am zis să-mi dea cartea. Și mi-a răspuns: Ia-o și mănânc-o și va amări pânțele tale, dar în gura ta va fi dulce ca mierea. Atunci am luat cartea din mâna îngerului și am mâncat-o; și era în gura mea dulce ca mierea, dar, după ce-am mâncat-o pânțele mele s-au amărât. Și apoi mi-a zis: Tu trebuie să prorocești, încă o dată, la popoare și la neamuri și la limbi și la mulți împărați.”⁸⁹

Acesta, iubiții mei, este primul *intermezzo*, care constituie și întregul capitol al zecelea al cărții *Apocalipsei*. Însă, să vedem textul pas cu pas.

„Și am văzut alt înger puternic, pogorându-se din cer, învăluit într-un nor și pe capul lui era curcubeul, iar fața lui strălucea ca soarele și picioarele lui erau ca niște stâlpi de foc.”

Prin acest episod al îngerului, Sfântul Ioan vine să ne încredințeze că începe sfârșitul *plăgilor* și se prevestește „sfârșitul lumii”.

Prin expresia „alt înger”, acesta este confruntat cu cei șase îngeri anteriori care au trâmbițat, dar nu are și vreo legătură cu al șaptelea înger, care va trâmbița a șaptea *plagă*. Întreaga înfățișare a acestui înger este plină de dumnezeiască măreție. Se pogoară din cer, este învăluit într-un nor luminos, are pe capul său o cunună din curcubeu, fața sa este precum soarele, iar picioarele sale sunt precum stâlpii de foc. De asemenea este foarte puternic, este „înger puternic”, statura lui este uriașă, și toată această calitate supra-lumească și înfățișare măreață a lui sunt demne de Iisus

⁸⁹ *Apocalipsa* 10, 1-11.

Hristos, pe Care Îl reprezintă și de Care este trimis ca să-i expună lui Ioan voile Lui.

Să vedem însă aceste caracteristici particulare în chip mai analitic.

„Înger puternic”, în ebraică *ghimbor*. Ne amintește semnificația numelui ebraic *Gabriel*, care este *Gavriil*, și vrea să însemne *Dumnezeu puternic*. Acum pun întrebarea: Oare este Arhanghelul Gavriil și este numit „puternic”, pentru că Îl slujește pe Puternicul Dumnezeu?

Se arată „îngerul puternic”, pentru a-i sprijini pe credincioși în fața unei mari descurajări, atât din pricina *plăgilor*, cât și din pricina ispitelor răului! În epoca noastră, ca nicicând altădată, este nevoie să avem această cunoaștere a „îngerului puternic”, pentru că răul vine foarte ispititor, și nu știu cine poate să rămână totdeauna drept, în picioare! Cu toate acestea, este o foarte mare mângâiere pentru cei credincioși această prezență a „îngerului puternic”, care se împotrivesc foarte puternicului rău din lume..., mai cu seamă atunci când creștinii sunt mai puțini ca număr și inferiori în demnități față de cei mai mulți din această lume.

Așadar, avem nevoie de „îngerul puternic”. Avem nevoie să simțim prezența lui, așa cum simțim nevoia de a avea un guvernator puternic sau un cap de familie puternic. Atunci când femeia, soția – ca să iau această imagine – și copiii simt că soțul, tatăl, este o persoană importantă în casă, este o persoană puternică și are înțelepciune și voință dinamică, simt odihnă pentru că au lângă ei o persoană puternică! Așa și credincioșii, atunci când simt că au „înger puternic”, acest fapt are o mare însemnătate.

Acest înger se afla „pogorându-se din cer”. Fiți cu luare-ămin-te, mai jos vom vedea că „fiara”, Antihristul, iese din mare, din adânc, din interior, în vreme ce îngerul vine din „cer”, iar aceasta dovedește că el are o misiune dumnezeiască!

Oarecând împăratul Saul a mers să ceară sfat de la o vrăjitoare din vremea lui, ca să afle despre rezultatul războiului cu filis-

tenii. Această vrăjitoare a chemat duhurile, printre care a fost chemat, chipurile, și duhul prorocului Samuil – nu era însă duhul lui Samuil – pentru a fi întrebat de rezultatul bătăliei ce va avea loc în ziua următoare. Și a zis aceea: „Văd duhurile ieșind din pământ.”⁹⁰ Fiți atenți, a zis „ieșind duhurile din pământ”! Sunt duhurile cele viclene! Atunci când mergem la spiritist, la cei ce în mod comun sunt numiți *medium*, și intră în contact cu diverse „spirite”, acestea sunt duhuri viclene, nu sunt sufletele morților, sunt demoni care fățarnicesc sufletele morților, iar noi mergem să le punem întrebări! Acolo, aceste duhuri nu vin din cer, ci rătăcesc peste suprafața acestei zidiri. Expresia „ieșind din pământ” arată exact demonismul lor. Îngerul care vine, vine din cer și arată prin aceasta că, de vreme ce vine din cer, are o misiune dumnezeiască.

Voi mai insista puțin pe acest „venind din cer”. Domnul ne-a spus în chip limpede să-L așteptăm din cer. A zis: „Căci precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea Fiului Omului.”⁹¹ Prima arătare a lui Hristos a fost aici pe pământ, prin smerita Sa naștere din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu în Bethleem. A doua arătare a lui Hristos însă va fi din cer! Așadar, dacă vin unii mesia – hristoși – și ne spun „eu sunt Mesia”, așa cum va spune și Antihristul, vom ști că ei nu au venit din cer! Acesta este un element cu totul semnificativ, și atunci vom putea spune: „Acesta este un fals mesia! Este un fals hristos! Este Antihrist!”

Apostolul Pavel în a sa *Epistolă către Filipeni* (3, 20) zice: „Căci cetatea noastră este în ceruri, de unde și așteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos.” De acolo Îl așteptăm să vină, din cer!

Atunci când Domnul urca la cer la evenimentul Înălțării Sale, doi îngeri le-au grăit ucenicilor: „Bărbați galileeni, de ce stați

⁹⁰ Cf. *I Regi* 28, 13-14.

⁹¹ *Matei* 24, 27.

privind la cer? Acest Iisus Care S-a înălțat de la voi la cer, astfel va și veni, precum L-ați văzut mergând la cer.”⁹² În consecință, pogorârea lui Hristos va fi din cer și va fi văzută de toți.

Prin elementul pe care vi-l spun, putem acum să-i verificăm și pe *hiliaști*, care consideră că Hristos vine în chip nevăzut și că deja a venit în chip nevăzut! Dacă au dezmințit faptul că Hristos, Împărăția lui Hristos, va veni în 1914, în 1918, în 1922, 1923, și pun și tot pun la date, din dezmințire în dezmințire, atunci au ajuns să susțină că Hristos deja a venit..., dar a venit în chip nevăzut, și nu-L vedem!... Cum în chip nevăzut? Domnul ne-a spus că precum este văzut fulgerul și-l văd toți, așa va veni și El. De aceea v-am spus toate acestea, ca să nu fim atrași de aceia care spun că Domnul deja există aici trupește și că a venit Împărăția Lui. Este o minciună! Hristos vine din cer în chip văzut, și este vizibil pentru toți oamenii!

Este exprimată și o anume nedumerire – vedeți, au fost adăugate de-a lungul veacurilor și anumite cunoștințe care pot crea nedumeriri – că dacă pământul nostru este sferic și este locuit pe ambele sale emisfere, dacă vine Domnul în una, cum Îl vor vedea locuitorii celeilalte emisfere?

Hristos, iubiții mei, este vizibil în întreaga creație – iar nu numai pe pământ – într-un chip tainic, din oricare punct s-ar afla cineva. De oriunde! Iisus cel adevărat va fi vizibil din orice punct, de către oricare om, oriunde s-ar afla acesta în cadrul creației! Va fi vizibil peste tot; la fel va fi și în Împărăția Lui, în nemărginita Lui Împărăție! Nici măcar această mică statură a unui om – este vorba despre nemărginitul Dumnezeu, Care S-a unit cu firea omenească! – nu ar putea să-L facă mic, dacă se presupune că va exista o distanță spațială. Nu, acestea nu vor exista! Acestea se află în spațiul cunoscut de noi, așa cum îl știm, dar acest spațiu împreună cu timpul sunt stricăcioase, se învechesc. Însă vom avea un nou spațiu și un nou timp restaurate!

⁹² *Fapte* 1, 11.

Și continuăm: Îngerul avea „curcubeul”. Curcubeul este cunoscutul arc ceresc, acela pe care îl vedem în timp ce încă plouă, dar soarele a ieșit din nori. Acesta nu este altceva decât picături de ploaie, care, atunci când trece lumina albă a soarelui prin ele, este refractată în elementele ei particulare, și de aici avem varietatea de culori. Este simbolul păcii și al împăcării, dar numai cu cei credincioși, nu cu cei necredincioși.

În epoca lui Noe, vă amintiți că, atunci când s-a sfârșit potopul, s-a arătat curcubeul ceresc. Desigur că nu s-a arătat pentru prima dată atunci, dar peste acest semn Dumnezeu a așezat o făgăduință: nu va mai distruge pământul cu apă, adică prin potop. *Curcubeul ceresc*, așadar, nu a fost ceva care s-a arătat pentru prima dată atunci, ci este un fenomen natural, care totdeauna a existat și există, iar Dumnezeu a așezat ca semn acest fenomen natural. Așa cum așezăm noi drept semn un copac, o piatră, o stâncă, pentru a nu rătăci locul, așa și Dumnezeu a așezat un semn și le-a spus lui Noe și urmașilor săi: „Când veți vedea acest semn, curcubeul ceresc, vă veți aminti de această făgăduință a Mea: Nu va mai veni vreun potop.”⁹³

Acum, când îngerul are curcubeul deasupra capului său, înseamnă că nu se va mai întâmpla vreun potop pe pământ. Și încă ceva, că se va face o distrugere, dar după această distrugere nu vom mai avea alta. Și care va fi această distrugere? Prima distrugere a fost prin apă. Cuvântul lui Dumnezeu este adevărat; așadar nu se va mai întâmpla o distrugere prin apă! A doua distrugere se va face prin foc. Spune aceasta Apostolul Petru în a doua sa epistolă (3, 10), și mai cu seamă relatează aceasta analitic în felul următor: „Iar ziua Domnului va veni ca un fur, când cerurile vor pieri cu vuiet mare, stahiile, arzând, se vor desface, și pământul și lucrurile de pe el se vor mistui.” *Ce foc este acesta?* Astăzi nu este anevoios să înțelegem ce *foc* este acesta.

⁹³ Cf. *Facerea* 9, 13-17.

Într-un alt pasaj al Sfântului Apostol Petru, care în acest punct eshatologic este foarte revelator, spune următoarele: „Iar cerurile de acum și pământul sunt ținute prin același cuvânt și păstrate pentru focul din ziua Judecății și a pieirii oamenilor necredincioși.”⁹⁴ În epoca în care era scrisă epistola acest fapt era de neconceput. Singurul lucru pe care îl puteau înțelege oamenii era faptul că, dacă iau două bucăți de fier și le lovesc, vor scoate o scânteie sau, dacă un târnăcop lovește într-o piatră scoate o scânteie sau la fel se întâmplă dacă iau două bucăți de silex, pietre de brichetă, și le lovesc. Aceasta știau și nimic mai mult. Astăzi cunoaștem că această materie cuprinde în sine energie, care este o forță înspăimântătoare. Iată, așadar, avem și această previziune, această cunoaștere a lucrurilor, că Dumnezeu a pus deoparte foc, adică energie, care rămâne depusă în sânul materiei și se va manifesta, adică această materie își va reda energia, și se va face schimbarea universului. Vă spun iarăși, Apostolul Petru este foarte revelator. Aceasta înseamnă că prima distrugere a oamenilor a fost prin apă, iar acum va fi prin foc. Mai cu seamă zice Apostolul Petru: „Când toate acestea se vor întâmpla, când toate acestea se vor desființa, cum putem noi să rămânem păcătoși? Cum?” De aceea, le și spune creștinilor: „Frații mei, nevoiți-vă să fiți creștini corecți!” În acest fel scrie în cea de-a doua sa epistolă⁹⁵.

Prin urmare, vedem că acest „curcubeu” ceresc este dat în mod anticipativ ca o garanție că nu va mai urma să se întâmple o altă distrugere de către acest foc. Aceasta va fi ultima distrugere, așadar, în continuare va exista Împărăția lui Dumnezeu, se va sfârși de-acum Istoria. Aceasta este o mare mângâiere pentru credincioși, ca să nu slăbească/ostenească. „Să nu slăbiți/osteniți!”, ne spune cuvântul lui Dumnezeu, așa cum veți vedea în continuare. Prezența îngerului are acest scop – de altfel, v-am și prevenit asupra lui –, așadar, să-i mângâie pe credincioși, să-i ajute, „pentru că deja nu mai este timp, sfârșitul este aproape”.

⁹⁴ *II Petru* 3, 7.

⁹⁵ *Cf. II Petru* 3, 11-12.

Îngerul este, de asemenea, „învăluit într-un nor”. Norul este simbolul ocrotirii dumnezeiești.

Vă amintesc acel stâlp de nor în pustie, care se comporta în trei moduri: în timpul zilei îi acoperea pe evrei în pustie pentru a nu fi arși de razele soarelui, noaptea era luminos și îi lumina precum luna, iar atunci când urma să migreze, să plece din locul unde făcuseră tabără și să plece în alt loc, norul o lua înainte și le arăta locul unde urma să meargă. Atunci, ar putea spune cineva că acel nor se comporta în mod rațional. Știți cine era norul? Era Fiul lui Dumnezeu Care S-a întrupat mai târziu! Oamenii nu-L vedeau pe Cuvântul, întrucât era nevăzut, vedeau numai norul. Hristos, Care mai apoi S-a întrupat, este Acela Care a condus poporul Său la *pământul făgăduinței*. L-a condus, l-a adumbrat, l-a luminat! Da, aceasta a fost un uluitor exemplu de ocrotire din partea lui Dumnezeu, a lui Dumnezeu-Cuvântul!

De aceea imnografia noastră grăiește foarte frumos; ia un cuvânt din Vechiul Testament cu siguranță și zice: „Poporul Meu, ce am făcut ție de M-ai tăgăduit? Eu Care în pustie te-am hrănit cu mană, te-am adăpat cu apă din stâncă, Eu Cel Ce în chip de nor te-am umbrat și te-am luminat și te-am condus, poporul Meu, ce am făcut ție, de Mă tăgăduiești acum? Nu Mă recunoști, și Mă sui pe Cruce? Fie; M-ai suit pe cruce; sângele Meu este în stare să spele acest păcat al rău al uciderii de Hristos, și sunt gata să te iert; dar, însă, vino!”⁹⁶ Și acești oameni nenorociți... rămân departe de El! Dar de ce rămân evreii departe de El? Iar creștinii care Îl tăgăduiesc și L-au tăgăduit, și stăruie neconținut să-și tăgăduiască Botezul lor și zic „și de ce să mă botez? Și dacă m-am botezat, oare m-au întrebat părinții mei dacă vreau să mă botez? Sau, fie, m-au botezat; și ce-mi pasă mie acum?”, pentru a ajunge acum să fie oameni antihriști și împotriviți lui Dumnezeu? Înfricoșător!

Așadar, „norul” este simbolul ocrotirii. Dar mai este și simbolul prezenței dumnezeiești; când îngerul se înfățișează cu acel

⁹⁶Textul este o selecție din cântările din Marea Vineri ce se află în *Triod* (n.tr.).

nor, atunci arată că nu lipsește prezența dumnezeiască. Domnul a grăit anumite cuvinte triste: „Veni-vor zile când veți dori să vedeți una din zilele Fiului Omului, și nu veți vedea.”⁹⁷ *Vor veni zile...* Care sunt aceste „zile”? În principal, Domnul are în vedere aceste *zile de pe urmă*, atunci când va exista multă întristare, iar credincioșii vor zice: „Doamne, arată-ne nouă un semn al prezenței Tale!”

În acest moment, dacă am putea conștientiza aceasta, trăim o Cincizecime! Oriunde sunt credincioși, se aude Cuvântul Lui, și se săvârșește adorarea lui Dumnezeu, și se trăiește prezența Sfântului Duh. Puteți să vă închipuiți că trăim de unii singuri și că nu există această adunare/sinaxă? Adunarea/sinaxa este un mod al Bisericii de a se face cunoscută în Istorie. Închipuiți-vă o imagine în care există fapte solitare care nu se întâlnesc, și în consecință să nu se bucure de revelația Bisericii în Istorie! Să existe o prigoană, să zicem, și să nu ne putem aduna, să nu ne putem întâlni. Nu vă face impresie de ce credincioșii mergeau în fiecare seară în catacombe, mergeau în locurile lor ascunse, în asemenea locuri unde să nu-i găsească prigonitorii? Mergeau negreșit în fiecare seară să se întâlnească, cu primejduirea vieții lor și cu confiscarea averii lor! Poate mintea voastră să conceapă așa ceva? Nu ar fi putut fiecare să stea la casa lui, și să-L adore pe Dumnezeu, și să zică „de ce să mă primejduiesc să merg la o adunare?”. V-ați întrebat de ce făceau credincioșii aceasta? Făceau așa, pentru că în acest fel făceau cunoscută Biserica în cadrul Istoriei, nu numai celor necredincioși, ci și chiar în fața ochilor lor aveau credincioșii prezența Bisericii și, în consecință, a Trupului lui Hristos. Ei au aici o probă a Cincizecimii înseși. Hristos a zis: „Să nu vă despărțiți timp de zece zile; să fiți împreună”⁹⁸, ca să se arate Cincizecimea la Ierusalim. Închipuiți-vă acum, să nu se mai facă aici această adunare! Nu știu ce poate să se întâmple,

⁹⁷ Luca 17, 22.

⁹⁸ Cf. Fapte 1, 4.

iubiții mei, și să nu putem să ne mai adunăm, nu numai aici, dar în nici o biserică, și nu numai pentru cateheză, ci și pentru cultul bisericesc în general. Toate sunt cu puțință. Măine, toate vin. Și vor veni. Prin datele prorociilor, vor veni! Atunci, dacă va sta fiecare la casa lui și va zice: „oare mai există alt credincios?” – precum prorocul Ilie căruia nu i s-a făcut cunoscut că mai există și alți credincioși, și credea că el este singur –, atunci fiecare credincios va căuta o probă a acestei prezențe dumnezeiești, și nu o va avea! „Veni-vor zile, când veți dori să vedeți una din zilele Fiului Omului, și nu veți vedea.”

Vor fi atât de aspre acele zile, încât nu vom avea vreo pildă a prezenței Fiului lui Dumnezeu! Și Avraam a căutat să vadă Ziua Domnului, adică să afle despre Întrupare. Cum s-o vadă? Nu a văzut-o, nu a aflat Întruparea.

Așadar, „norul” care-l înconjoară pe înger arată că, cu toate acestea, există nu numai ocrotirea, ci și prezența lui Hristos. De aceea vedem că acest *intermezzo* este foarte alinător și întăritor!

Încă mai citim că fața îngerului era „ca soarele”. Este și acesta simbolul slavei dumnezeiești, care, după cum știm, o au toate făpturile cerești. Toți îngerii și sfinții au această slavă dumnezeiască. Este slava dumnezeiască pe care o vor primi toți credincioșii dacă vor rămâne fideli și drepecți. La un moment dat însă se poate ca și credincioșii să cedeze.

O situație analogă este atunci când cercul mai larg al ucenicilor lui Hristos s-a scandalizat de învățătura Domnului despre mîncarea Trupului Său. Fiți cu luare-aminte la acest punct! Domnul a grăit: „Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mîncă trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele Lui, nu veți avea viață în voi”, iar unii s-au scandalizat. Mai ales Sfîntul Ioan Evangelistul zice acolo: „Și de atunci mulți dintre ucenicii Săi s-au dus înapoi și nu mai umblau cu El!” S-au scandalizat. Atunci S-a întors Domnul și le-a spus ucenicilor Săi: „Vă smintește aceasta? Dacă veți vedea pe Fiul Omului, suindu-Se acolo unde era mai

înainte?”⁹⁹, ce veți spune? Adică, dacă ați fi putut să vedeți slava Mea, ce ați fi spus?

Așadar, iubiții mei, această slavă este oferită celor credincioși acum prin îngerul a cărui față se arată „ca soarele”, dar lasă însă crăpături prin care să se întrevadă dumnezeiasca slavă, pentru a se întări credincioșii din fiecare epocă.

În *Cuvintele ascetice* ale Sfântului Isaac Sirul găsim o foarte frumoasă rugăciune a sa, care este menționată și în *Ceaslov*, în Canonul Domnului Iisus Hristos, doar că acolo este un pic modificată. Scrie următoarele: „Și îi mângâi pe aceia care sunt chinuiți pentru dragostea Ta, prin aceea că le arăți din dumnezeiasca Ta slavă.” Pentru că nevoitorii, cu cât mai mult se exercită și trăiesc departe de lume și de păcat, cu atât rămân mai credincioși și mai fermi, întrucât au exact aceste mărturii ale dumnezeieștii slave. Ei văd prin „gaura cheii” lumina dumnezeieștii slave, văd Împărăția lui Dumnezeu și au aceste mici sau mari, după măsura fiecăruia, gustări ale slavei. Desigur că acestea sunt gustări, desigur ele sunt adulmecări. Întocmai precum, dacă trec la un moment dat pe străzile unui oraș și îmi vin arome de la diverse mâncăruri, voi înțelege că în acest oraș nu există foamete, că există mâncăruri, așa și aici când am această gustare, această adulmecare a Împărăției lui Dumnezeu, atunci aceasta îmi aduce mângâiere, aceasta mă ajută. Tocmai din acest motiv se arată aici îngerul „ca soarele”, deoarece, să nu uităm că și cei credincioși vor străluci, așa cum ne-a spus Domnul, „ca soarele în împărăția Tatălui lor”¹⁰⁰.

De asemenea, din descrierea Sfântului Ioan Evanghelistul, avem imaginea îngerului unde „picioarele lui erau ca niște stâlpi de foc”. Mai cu seamă în frescele din Sfântul Munte acest înger este înfățișat cu niște picioare neobișnuite, cu adevărat ca niște coloane; el este foarte înalt! Prorocul Ioan este pitic în fața lui,

⁹⁹ *Ioan* 6, 66; 61-62.

¹⁰⁰ *Matei* 13, 43.

atât de înalt este! Gigant, uriaș! Și pășește cu un picior pe mare și cu unul pe uscat – vom vedea în continuare ce înseamnă aceasta –, iar aceste picioare sunt de foc!

Scriitorul Aretha zice: „Picioarele pogorârea într-un chip ascuns lasă a se înțelege, care pentru nimic altceva nu sunt, decât pentru a fi pedepsiți cei necredincioși. De aceea și sunt ca niște stâlpi de foc. Și asemănați au fost cu stâlpii de foc, nu din cel luminător, ci din cel arzător.”¹⁰¹ Iar când spunem că vor fi pedepsiți cei necredincioși, înseamnă că aceste picioare de foc au fost gândite „nu din foc luminător, ci din cel arzător”.

Și cu altă ocazie v-am mai spus, dar este foarte prețios acest punct, și nu va deranja pe nimeni dacă îl vom repeta. Dumnezeu este foc și lumină; sau mai degrabă El este lumină care luminează, dar care și arde, așa cum și soarele este lumină care luminează și în același timp arde. Dreptii, în Împărăția lui Dumnezeu, vor primi luminozitatea slavei dumnezeiești, care va izvorî din Iisus Hristos. Sfântul Ioan Evanghelistul, deja la sfârșitul cărții *Apocalipsei*, ne spune despre luminozitate: „Nu am văzut soare în cetatea lui Dumnezeu. Nu am văzut soare, pentru că luminează Hristos Însuși.” De-acum este slava dumnezeiască, nu mai avem nevoie de lumina solară, de această lumină solară creată. Astfel, luminozitatea slavei dumnezeiești rămâne în cei drești. Însă dumnezeiasca slavă umple toate, oriunde există lume creată! Ajunge și în iad, ajunge și în Șeol. Și acolo, desigur, este prezent Dumnezeu, dar acolo nu ajunge luminozitatea dumnezeieștii slave, ci focul, arderea dumnezeieștii slave; nu lumina care luminează, ci aceea care arde. Așadar, în cei drești ajunge numai lumina care luminează fără să ardă, iar în cei necredincioși nu ajunge lumina care luminează, ci numai aceea care arde. În acest fel se explică de ce iadul este „întunericul cel mai din afară”, așadar, de mai multe ori întuneric și, în același timp, acest întu-

¹⁰¹ ARETHA AL CEZAREEI, *Comentariu la Apocalipsa Sfântului și Evanghelistului Ioan*, PG 106, cap. 28, Paris, 1863, p. 636D.

neric nu se termină niciodată. Focul acolo nu este luminos, este doar arzător!

Faptul că îngerul pășește pe uscat și pe mare înseamnă că vine să-i pedepsească pe necredincioșii pământului – oriunde s-ar afla ei – în acest mod, adică prin calitatea arzătoare a slavei dumnezeiești.

Iar descrierea continuă: „Și în mână avea o carte mică, deschisă. Și a pus piciorul lui cel drept pe mare, iar pe cel stâng pe pământ.”¹⁰² Pentru cuvântul „carte” există câteva moduri de scriere, iar unul dintre acestea este *βιβλαρίδιον*, adică o carte mică, *cărtică*.

Atunci când Apostolul și Evanghelistul Ioan îl vede pe acest înger că stă pe uscat și pe mare, s-a spus, foarte bine și nimerit, că se face aluzie la insula Patmos din arhipelagul grecesc. Patmos este o insulă mică, unde, dacă veți merge vreodată acolo în peștera Sfântului Ioan Evanghelistul, puteți vedea de jur-împrejur marea. Ochiul vostru va prinde conturul întregii insule. Astfel, el vede îngerul pășind pe mare și pe uscat, fapt care este ca și cum ar spune că îngerul stăpânește și uscatul, și marea. În consecință, exilul Sfântului Ioan în Patmos nu s-a întâmplat din pricina neputinței lui Hristos, ci din îngăduința Lui. Ioan se află acolo, întrucât Hristos dorește acest lucru, îngăduie aceasta, iar îngerul arată stăpânirea sa peste tot pământul. Este ca și cum i-ar spune: „Nu te teme, Ioane, nu te teme; dacă te afli aici, pe această insulă stearpă, izolat și îndepărtat de Biserica din Efes pe care atât de mult o iubești, tu te afli aici întrucât Dumnezeu îngăduie acest fapt. El este Dumnezeu cel tare. Mă vezi cum pășesc pe mare și pe uscat? Nu te teme; Dumnezeu este Stăpânul a toate. Puterile răului, orice ar face ele, sunt foarte slabe.”

V-am spus că îngerul ținea în mână o „carte mică”. Însă nu este aceea care a fost menționată în capitolele anterioare, când s-a întrebat: „Cine va deschide cartea pecetluită cu șapte pecetei?”

¹⁰² *Apocalipsa* 10, 2.

și nimeni nu a fost aflat în stare s-o deschidă, nici în cer, nici pe pământ, nici în iad, iar Ioan plângea. Vă amintiți cum descria Evanghelistul Ioan că, atunci *când plângea, s-a auzit un glas pe care i l-a grăit un înger de lângă el: „nu plânge”; s-a aflat; este leul din rădăcina lui Iesei, a lui David; este Iisus Hristos, Mielul cel înjunghiat. Acesta va deschide pecețile cărții*, adică va descoperi voile lui Dumnezeu și celelalte. Nu este vorba despre această carte acum, ci o altă carte, mai mică la mărime și care nu este pecetluită, este deschisă. Aceasta arată că ceea ce scrie în această carte mică este o parte din acea carte pecetluită.

Cuprinsul acestei mici cărți este restul celor ce urmează să fie descoperite în cartea *Apocalipsei*, adică ceea ce se va întâmpla din acel punct și până la sfârșit. Aceste evenimente care urmează să fie descoperite sunt numai o parte. Și, întrucât acestea vor fi scrise, nu este nevoie ca să fie *pecetluită* cartea, ci este deschisă. Ca și cum îngerul ar spune: „Vei proroci – despre aceasta este vorba –, vei proroci cele de mai jos.”

„Și a strigat cu glas puternic, precum răcnește leul”, și atunci au vorbit și cele șapte tunete cu glasurile lor.

Ciudat și străin lucru este aici! Mai întâi de toate vedem că glasul îngerului este foarte înfricoșător și provoacă frică pe pământ, o frică ce condamnă sau o frică ce-i face pe oameni să se pocăiască grabnic. Este nevoie însă să se întâmple așa, pentru a se înfricoșa oamenii sau, chiar, să se pocăiască.

Și cine sunt „glasurile” acestor „șapte tunete”? Numărul șapte indică plinătatea. Prin tunet avem totdeauna glasul lui Dumnezeu, dar glasul lui Dumnezeu la numărul *șapte* înseamnă plinătate. Prin urmare, avem aici vestirea lui Dumnezeu Însuși.

Atunci când oarecând Domnul vorbea mulțimilor și Și-a înțors ochii spre cer și a cerut să fie preaslăvit numele lui Dumnezeu, atunci s-a auzit din cer un glas ca un tunet, care zicea: „Și L-am preaslăvit și iarăși Îl voi preaslăvi. Iar mulțimea care sta și auzea zicea: A fost tunet! Alții ziceau: Înger I-a vorbit!” Acel

glas s-a auzit ca un tunet. Iar oamenii întrebau: „Ce a fost acesta? Tunet!” Iar alții ziceau: „Înger trebuie să-I fi grăit din cer.” Era glasul Părintelui ceresc. Așa și aici, glasul celor „șapte tune-te” este glasul lui Dumnezeu.

„Și când au vorbit cele șapte tune-te, voiam să scriu, dar am auzit o voce care zicea din cer: Pecetluiește cele ce au spus cele șapte tune-te și nu le scrie.”¹⁰³

Aici se pare că Sfântul Ioan Evanghelistul scrie în ceasul în care vede vedenia. Probabil este un pasaj care ne face cunoscut modul cum a fost scrisă *Apocalipsa*, adică *vedea și scria*, cu toate că predania noastră păstrează tradiția că i-a dictat *Apocalipsa* diaconului Prohor. Totuși, aceasta arată dispoziția Sfântului Ioan Evanghelistul de a consemna tot ceea ce i se descoperea.

Însă, iată, deși glasul lui Dumnezeu descoperă, în același timp împiedică să fie consemnate acele lucruri care sunt descoperite. Cunoașterea acelor lucruri pe care le-a auzit prorocul va rămâne numai pentru el. Numai el le va cunoaște pe acelea, probabil pentru că este vorba despre pedepse cumplite pentru cei necredincioși, care îi vor teroriza în chip îngrozitor pe credincioși, dacă le vor auzi. Există, iubii mei, anumite lucruri care nu-i este de folos omului să le cunoască; întrucât nu le va putea suporta.

Vă voi spune unul-două puncte în care înțelepciunea lui Dumnezeu ascunde anumite lucruri. Oare noi știm când vom muri? Puteți să vă închipuiți ce s-ar fi întâmplat dacă am fi știut când vom muri? Viața noastră ar fi fost un martiriu dacă știam și așteptam ziua când va veni moartea. Ar fi fost groaznic! Dar încă și altceva. Nu știm când se va întâmpla sfârșitul lumii! De ce ascunde Dumnezeu aceasta? Pur și simplu pentru că nu este de folos să-l cunoaștem. De ce nu a descoperit de acum (din momentul scrierii *Apocalipsei*) când va veni *Antihristul* sau care este numele *Antihristului*? Sfântul Evanghelist Ioan îl cunoaște,

¹⁰³ *Apocalipsa* 10, 4.

a auzit numele *Antibristului*, dar nu l-a descoperit. A scris doar numărul numelui, care este scris în mod criptat.

Așa și aici, acum, Dumnezeu îi zice: „Este doar pentru tine. Nu este pentru lume. Aceasta să n-o scrii. Aceasta nu trebuie să fie scrisă.” Înțelepciunea și dragostea lui Dumnezeu ascund, nu descoperă aceste lucruri. Așadar, nu este o neputință aici, și nici nu voiește să ne trezească curiozitatea! Numele a fost descoperit din motivele pe care le-am amintit. Însă, de fiecare dată când va veni momentul, la timpul potrivit, se va face descoperirea cuvenită.

Scriitorul Aretha consemnează: „Ca pe o pecete să ții și să păstrezi cu statornicie în mintea ta formularea Scripturii, indiferent la ce anume se referă. Se poate ca să nu fie de folos să fie descoperit, înainte de venirea vremurilor de pe urmă.”¹⁰⁴ Așadar, avem de-a face cu o scriere criptată sau cu o trecere sub tăcere. Se face aluzie și se trec sub tăcere cele ce urmează în continuare.

Aici avem de-a face cu un privilegiu al Sfântului Ioan, însă unul dureros, acela de a cunoaște ceea ce alții nu cunosc și care niciodată nu trebuie să fie descoperit. Trebuie să cunoască doar el. Închipuiți-vă, iubiții mei, să cunoască o anumită persoană când voi muri eu. Eu să nu cunosc aceasta și să fiu fără de grijă. Cum trebuie să se simtă acea persoană, dacă mă iubește? În acest fel înțelegeți faptul că este foarte dureroasă această cunoaștere!

Ceva analog se întâmplă cu prorocul Daniil despre care merită să relatăm cele scrise: „Iar tu, Daniile, ține ascunse cuvintele și pecetluiește cartea până la sfârșitul vremii.”¹⁰⁵ Care „vreme”? Nu întreaga Istorie, ci până se va sfârși vremea pentru cele ce au fost prorocite, adică până la Nașterea lui Hristos sau chiar până la apariția lui Antioh Epifanie, și așa mai departe. Această trebuia să se întâmple, pentru că cei ce citesc prorociile lui nu le vor putea înțelege decât numai atunci când va veni vre-

¹⁰⁴ ARETHA AL CEZAREEI, *Comentariu la Apocalipsa Sfântului și Evanghelistului Ioan*, PG 106, cap. 28, Paris, 1863, p. 640C.

¹⁰⁵ *Daniil* 12, 4.

mea potrivită. Fiți cu luare-aminte la aceasta; este foarte important! Ne ajută pe noi să pricepem acum *Apocalipsa*. Tot ceea ce înțelegem înseamnă că a venit timpul acum să înțelegem, iar ceea ce nu înțelegem înseamnă că încă nu a venit timpul. *Faceți tot ceea ce vreți; numele lui Antihrist nu-l veți putea decripta*. Dar putem astăzi să vedem alte puncte, așa cum am spus data trecută, despre cele „două sute de milioane de călăreți”, fapt pe care astăzi îl putem cunoaște. Atunci când vedem acele culori, pe care le-am amintit data trecută, *roșu, galben și albastru*, ne lasă uimiți! Aceste culori într-o epocă mai veche erau necunoscute. Nu puteau oamenii să subînțeleagă nimic în privința acestora, astăzi însă înțeleg multe.

Și ne mai impresionează această continuare a prorociei lui Daniil, care este: „Și eu am auzit, dar nu am înțeles, și am zis: Stăpâne, care va fi sfârșitul acestora?” Există puncte pe care prorocul le aude, dar nu le înțelege și trebuie să- i fie tălmăcite. Adică, felul cum acestea de pe urmă nu reprezintă sfârșitul Istoriei, ci cele de pe urmă în relație cu Nașterea lui Hristos și celelalte evenimente, din timpul Primei Veniri a lui Hristos.

Aici aș vrea să semnalez, pentru încă o dată, faptul că prorocii nu se epuizează la Prima Venire a lui Hristos. Prorocii Vechiului Testament nu s-au epuizat! De aceea avem datoria de a-i studia pe proroci, Vechiul Testament, precum și Noul Testament. Este înșelare să spunem că trebuie să citim numai Noul Testament. Prorocii nu s-au epuizat, vă spun încă o dată. „Și mi-a răspuns: Du-te, Daniile, că sunt închise și pecetluite cuvintele acestea până la sfârșit! Mulți vor fi curățiți, albiți și lămuiriți, iar cei nelegiuiriți se vor purta ca cei nelegiuiriți; toți cei fără de lege nu vor pricepe, ci numai cei înțelepți vor înțelege.”¹⁰⁶ Cei fără de lege își vor pune pe mâinile lor numărul 666 și nu vor înțelege nimic.

În consecință, Sfânta Scriptură și prorociile ei rămân înțelate pentru cei necredincioși. Știți ce este Sfânta Scriptură pentru

¹⁰⁶ *Daniil* 12, 8-10.

cei necredincioși? Vechiul Testament este un vechi cod de morală și legislație, iar Noul Testament, un cod de morală, înnoit și îmbunătățit, dar și acesta este deja de două mii de ani, și acum s-a învechit, și astfel nu mai are foarte multă însemnătate. Această este Sfânta Scriptură pentru cei mulți și pentru cei fără de lege! Sfânta Scriptură este viața care pregătește, prevestește și arată Împărăția lui Dumnezeu!

Toate acestea, iubii mei, constituie indici/dovezi doar pentru credincioși, doar pentru aceia care Îl au pe Duhul Sfânt, Care le și deschide ochii să vadă. Este ceea ce cu adevărat ne rugăm din toată inima noastră să avem.

(Continuă la pagina întâi a Omiliei 43)

Continuăm:

„Iar îngerul pe care l-am văzut stând pe mare și pe pământ, și-a ridicat mâna dreaptă către cer, și s-a jurat pe Cel ce este viu în vecii vecilor, Care a făcut cerul și cele ce sunt în cer și pământul și cele ce sunt pe pământ și marea și cele ce sunt în mare, că timp nu va mai fi, ci, în zilele când va grăi al șaptelea înger – când va fi să trâmbițeze – atunci va fi săvârșită taina lui Dumnezeu, precum bine a vestit robilor Săi, prorocilor.”¹⁰⁷

Vedem aici că îngerul purcede la o încredințare sub jurământ, anume că „taina lui Dumnezeu” se sfârșește prin *trâmbița* celui de-al șaptelea înger, și că nu mai există timp pentru nimic altceva.

Această încredințare sub jurământ a fost făcută de multe ori de către Însuși Dumnezeu în Vechiul Testament pentru chestiuni foarte importante. Dumnezeu Se jură pe Sine Însuși, nu are ceva mai mare ca El. Îngerii se jură pe *Dumnezeul cel viu*. Dar și în Noul Testament Însuși Domnul Iisus Hristos dă jurământ, mai ales unul cu caracter oficial, în fața lui Caiafa, atunci când acesta I-a zis: „Te jur pe Dumnezeul cel viu, să ne spui nouă de ești Tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu.” Atunci Domnul i-a răs-

¹⁰⁷ *Apocalipsa* 10, 5-7.

puns: „Tu ai zis”¹⁰⁸, așadar, *accept jurământul pe care Mi-l faci, în consecință Mă jur și-ți confirm că este ceea ce ai zis, adică așa este, Eu sunt Fiul Celui Binecuvântat.*

Și Apostolul Pavel, iubiții mei, se jură în mod repetat. Desigur, poate vă veți întreba „cum este cu puțință așa ceva?”, de vreme ce Domnul a zis: „Să nu vă jurați nicidecum”¹⁰⁹. Desigur, pentru lucrurile cotidiene nu trebuie să ne jurăm nicidecum. Însă, iubiții mei, acele chestiuni foarte mari sunt și ele ca niște mari descoperiri.

Dar și Daniil, la finalul descoperirilor sale, ne arată că îngerul care-i descoperă tainele care urmează să se întâmple ridică ambele sale mâini la cer și se jură lui Dumnezeu că: „Iar când se va isprăvi risipirea mâniei poporului celui sfințit – nu vom face aici o analiză a prorociei (*n. pr. Ath.*) –, atunci se vor cunoaște toate acestea”¹¹⁰, adică *se vor realiza și vor fi înțelese.*

Același lucru, iubiții mei, se întâmplă acum cu Sfântul Ioan Evanghelistul și cu îngerul care își ridică mâna dreaptă să se jure pe Dumnezeul „cel viu”. Timpul acesta, pentru care se jură îngerul, este durata celor ce urmează să se întâmple în vremea celei de-a șaptea trâmbițe și al cărei nucleu este apariția Antihristului. Ca și cum i-ar spune: „Nu mai există timp; timpul s-a sfârșit. Iată, vine cea de-a șaptea trâmbiță, în vremea căreia se va arăta Antihristul și vor fi sfârșitul lumii și venirea lui Hristos.”

Însă, prin apariția și activitatea Antihristului se sfârșește, după cum încredințează Ioan Evanghelistul, „taina lui Dumnezeu”. În Sfânta Scriptură – și am să vă rog să vă amintiți aceasta – avem două *vremuri eshatologice*. Veți auzi sau veți citi de multe ori, „în vremurile cele de pe urmă (eshatologice)”, „în zilele cele de pe urmă (eshatologice)”, așa cum este pasajul de la *Ioil*, în care zice „în zilele cele de pe urmă voi vărsa din Duhul Meu”¹¹¹, pe

¹⁰⁸ *Matei* 26, 63-64.

¹⁰⁹ *Matei* 5, 34.

¹¹⁰ *Daniil* 12, 7.

¹¹¹ *Ioil* 3, 2.

care-l menționează Apostolul Petru în omilia sa de la Cincizecime¹¹². „De pe urmă” înseamnă *ultimele*, acelea care deja se sfârșesc, care se raportează la un sfârșit. Avem, prin urmare, două *vremuri eshatologice* în Sfânta Scriptură, care corespund celor două Veniri ale lui Hristos. Tot ceea ce se referă la Prima Venire a lui Hristos se numește *eshaton*. În consecință, prorocia lui Ioil „în zilele cele de pe urmă...” este făcută în legătură cu Prima Venire a lui Hristos. Penticostalii, ereticii și hiliaștii interpretează aceasta pentru cele de-a doua *zile de pe urmă* și, desigur, nu este corect, iar acest fapt are consecințe importante. Însă prorocia lui Ioil în mod negreșit nu se epuizează în acea vreme, deoarece vorbește despre schimbarea corpurilor cerești, iar aceasta înseamnă că prorocia este dublă și se referă la ambele *vremuri de pe urmă (eshatologice)*, și la primele, și la cele de-a doua. Această prorocie, în mod special, cuprinde în sine ambele *vremuri eshatologice*. Ceea ce vreau să știți și să vă amintiți este faptul că Sfânta Scriptură consemnează două *vremuri eshatologice*, care se referă la cele două Veniri ale lui Hristos.

Însă acestor două *vremuri eshatologice*, Primei și celei de-a Doua Veniri ale lui Hristos, corespund și două „taine ale lui Dumnezeu”. Desigur, aceste „taine” se referă cronologic și morfologic/formal la aceste două *vremuri eshatologice*, adică la ceea ce vor fi aceste *vremuri eshatologice*. Despre prima „taină”, care se referă la Prima Venire a lui Hristos, scrie Apostolul Pavel: „Potrivit cu descoperirea tainei celei ascunse prin tăcere din timpuri veșnice, iar acum arătată.”¹¹³ „Descoperirea tainei” este faptul că Dumnezeu S-a făcut om. Marea „taină a lui Dumnezeu”, care era tăinuită, nimeni nu cunoștea nimic. Prorocii o descoperă, dar și aceia *în chip acoperit*, așadar este o descoperire bine ascunsă. Prorocii înșiși nu posedă cunoașterea realității. Ei prorocesc despre Hristos, dar nu cunosc multe lucruri. Ei scriu tot ceea

¹¹² Cf. *Fapte* 2, 17-18.

¹¹³ *Romani* 16, 25-26.

ce le descoperă Dumnezeu. Consemnați faptul că Daniil spune aceasta în chip limpede în ultimul capitol: „L-am întrebat pe înger să-mi tâlcuiască acelea care mi-au fost descoperite.” Iar acela i-a răspuns: „Ei, bine, Daniile, acum nu întreba; tu scrie acestea și nu întreba; la vremea lor se vor face cunoscute.”¹¹⁴ Redau liber, prin perifrază, textul din Daniil.

Prin urmare, vedem că și prorocii nu cunoșteau această „tăină ascunsă prin tăcere”; nici îngerii n-o cunoșteau, și cu mult mai mult n-o cunoștea diavolul. Nimeni n-o cunoștea! Ci numai Dumnezeu. Și care era „taina”? Că Dumnezeu este Treime și că a doua Persoană a Sfintei Treimi Se va face om. Aceasta era de neconceput! Putea să fie, să zicem, prorocia „pe pământ S-a arătat și cu oamenii împreună a locuit”¹¹⁵, a lui Baruh sau „închina-ne-vom la locul unde au stat picioarele Lui”¹¹⁶, în muntele Si-on. Le-am putea lua pe acestea în chip metaforic, însă vedem că prorociile se realizează într-un asemenea mod încât nu ar fi putut în nici un caz să-l bănuiască oamenii și prorocii. Deși au prorocit aceasta, au scris despre acest fapt, a rămas „tăină ascunsă în tăcere”! Astfel prima „tăină”, în primele *vremuri eshatologice*, la Prima Venire a lui Hristos este aceasta: Întruparea Domnului!

A doua „tăină”, „taina celor de-a doua vremuri eshatologice” este timpul celei de-a Doua Veniri a lui Hristos și al apariției Antihristului. Este o tăină. Fiți cu luare-aminte, este o tăină! Spun aceasta deoarece de atâtea ori au circulat diverse afirmații în Istorie, și circulă, și totdeauna vor circula, despre Antihrist, precum că „a venit Antihristul..., este de atâția ani!..”, și altele, și altele. Aceasta este o tăină! Numai atunci când va începe să acționeze, atunci va fi recunoscut. Nu putem însă să știm, pentru că, iubiții mei, atunci când știm când va veni Antihristul, dacă spunem câți ani are și că atunci va acționa, atunci este aproape și a Doua Ve-

¹¹⁴ Cf. *Daniil* 12, 8-9.

¹¹⁵ *Baruh* 3, 38.

¹¹⁶ *Psalmii* 131, 7.

nire a lui Hristos. Însă aceasta rămâne o taină. Prin urmare, cum putem s-o cunoaștem pe prima, pentru a trage concluzii despre a doua? Nu știm nimic!

Prima „taină” însă nu ne interesează mai puțin, pe care mai cu seamă se cuvine să ne-o însușim. Nu are importanță dacă taina deja s-a descoperit; trebuie să ne-o însușim. Dacă nu ne vom însuși prima „taină”, a doua ne va înghiți! Ne va înghiți!... Dacă nu cunoaștem cine este Fiul lui Dumnezeu Care S-a întrupat, Dumnezeu-omul Iisus Hristos, atunci nu-l vom pricepe pe Antihrist.

Încă mai este demn de consemnat faptul că prorocii, și din Vechiul, și din Noul Testament, prorocesc până aici, adică până la cele de-a doua *vremuri eshatologice*. V-am spus data trecută, dar am să vă mai spun încă o dată, cu vreme și fără de vreme, am să vă spun aceasta, anume că prorocii Vechiului Testament nu se epuizează la primele *vremuri eshatologice*, care constituie Prima Venire a lui Hristos. Prorocii Vechiului Testament fac salturi și ajung și la cele de-a doua *vremuri eshatologice*. Așadar, avem datoria de a-i studia pe proroci. Zice aceasta Apostolul Petru: „Avem cuvântul prorocesc mai întărit, la care bine faceți luând aminte.”¹¹⁷ Și zice aceasta creștinilor, nu zice aceasta în sinagogă, evreilor. Nu este marginal Vechiul Testament. Îl vom avea în fața noastră, precum și pe Noul Testament.

Însă toate prorociile se sfârșesc, așa cum v-am spus, la cea de-a Doua Venire a lui Hristos. Până acolo. Este ceea ce spune Apostolul Pavel, în *Epistola întâi către Corinteni* (13, 8), în imnul dragostei: „...fie prorocii, se vor desființa.” Aceasta înseamnă că în acel punct se sfârșesc. Nu avem nici o prorocie care să se raporteze la cele ce se află înlăuntrul Împărăției lui Dumnezeu. Acel „în vecii vecilor” înseamnă veacul nesfârșit, adică nu se sfârșește niciodată veacul, nu se termină. Nu vom mai avea *accidente (întâmplări)*. Acestea constituie numai elementele timpului, ele-

¹¹⁷ II Petru 1, 19.

mentele Istoriei. Vom vedea fața lui Dumnezeu și Îl vom lăuda și ne vom afla în fericirea lui Dumnezeu. Nimic altceva; în continuare nu știm nimic, absolut nimic. De aceea, v-am spus că prorociile se sfârșesc în acel punct, la a Doua Venire a lui Hristos.

Însă textul sfânt zice aici: „Și atunci va fi săvârșită taina lui Dumnezeu, precum a binevestit robilor Săi, prorocilor.” Nu zice „precum i-a înștiințat”, ci zice „precum a binevestit”, ceea ce înseamnă că nu este o simplă înștiințare pe care a dat-o Hristos, în calitate de Dumnezeu-Cuvântul, prorocilor pentru a proroci, ci pentru că această prorocie este îmbucurătoare. Orice prorocie este îmbucurătoare, de aceea a folosit verbul „a binevestit”, iar nu „a înștiințat”.

Și acest „a binevestit robilor Săi, prorocilor” este faptul că, după Istoria cea plină de întâmplări, de tăgăduiri și de prigoane, vine Împărăția lui Dumnezeu, care este adevărata odihnă. Acesta este elementul evanghelic ce se află în toate prorociile, este elementul plăcut: „Nu vă temeți, orice s-ar întâmpla; vine Împărăția lui Dumnezeu”!

În consecință, noima acestor versete este faptul că în Istorie, în evenimente, în greutăți, credincioșii trebuie să aibă răbdare. Mai cu seamă că Domnul a grăit de două ori „cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui”¹¹⁸ și „prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre”¹¹⁹. Prin urmare, elementul de care au nevoie creștinii este răbdarea. Însă, întrucât și în expresia noastră cotidiană spunem că răbdarea are limitele ei, Însuși Dumnezeu zice că „răbdarea are limite/hotare, iar aceste limite confirmă faptul că Istoria se va sfârși și va veni Împărăția lui Dumnezeu. Acestea sunt limitele/hotarele ei. „Așadar, ai răbdare, Istoria se va sfârși. Nu te teme!” Din acest motiv sfârșitul nu întârzie, de vreme ce va veni Împărăția lui Dumnezeu. Și ca să ne încredințeze – privește dragostea lui Dumnezeu! – ne dă o

¹¹⁸ *Matei* 10, 22; 24, 13. Vezi și *Marcu* 13, 13.

¹¹⁹ *Luca* 21, 19.

încredințare sub jurământ! Sub jurământ! Dumnezeu Se jură că sfârșitul nu va întârzia!

„Iar glasul din cer, pe care-l auzisem, iarăși a vorbit cu mine, zicând: Mergi de ia cartea cea deschisă din mâna îngerului, care stă pe mare și pe pământ.”¹²⁰

Al cui este acest „glas” pe care îl aude Sfântul Ioan Evanghelistul și care-i poruncește ce trebuie să facă? Este glasul lui Hristos. Sfântul Ioan primește porunca de a deveni deținător și cunoscător al cărții voilor lui Dumnezeu. „Ia cartea cea deschisă – nu zice cea închisă (*n. pr. Ath.*) – din mâna îngerului.”

„Și m-am dus la înger și i-am zis să-mi dea cartea. Și mi-a răspuns: Ia-o și mănânc-o și va amări pântecele tău, dar în gura ta va fi dulce ca mierea.”¹²¹

Cu adevărat este o poruncă ciudată! „Ia cartea și mănânc-o”! Însă, iubiții mei, este vorba despre o expresie pe care și noi o avem în limba greacă (dar și în limba română, *n.tr.*) și nu este nimic altceva decât ceea ce zicem „am mâncat-o pe carte, am devorat cartea”, adică am citit-o și am învățat-o foarte bine. Aceasta este o foarte frumoasă imagine plastică, care înseamnă faptul că i se oferă lui Ioan Evanghelistul cunoașterea, înțelegerea și însușirea celor ce urmează să se întâmple. Va avea o deplină cunoștință despre toate.

La fel i se întâmplă și lui Iezechiil, care, în al doilea și al treilea capitol al cărții sale, este îndemnat să mănânce cartea¹²². Este același lucru. Așadar, împejurarea nu este ciudată sau insolită.

Ceea ce este ciudat este faptul că în gură gustul „cărții” este dulce, dar în pântece este amară. Aceasta înseamnă că se sfârșește „taina lui Dumnezeu” și toate își au sfârșitul, iar aceasta îi dă o dulceață. Slavă Ție, Dumnezeule! Se sfârșesc plăgile, se sfârșesc întâmplările! Desigur, mai avem și șapte *cupe*, nu uitați aceasta!

¹²⁰ *Apocalipsa* 10, 8.

¹²¹ *Apocalipsa* 10, 9.

¹²² *Cf. Iezechiil* 2, 8-10; 3, 1-3.

Însă, așa cum v-am spus în cadrul erminiei noastre – în „Introducere” volumului al II-lea –, despre cele șapte *peceți*, cele șapte *trâmbițe* și cele șapte *cupe*, nu se întâmplă ca să se sfârșească o *heptadă* (o serie de șapte lucruri) și apoi să înceapă cealaltă, ci sunt completări. A doua *heptadă* este completarea primei *heptade*, iar a treia *heptadă* este, de asemenea, completarea primei *heptade*. În consecință, aceste *heptade* merg în paralel. Însă, oricum s-ar pune problema, este un fapt că ne aflăm la a șaptea *plăgi*, a celei de-a șaptea *trâmbițe*. Și, așa cum veți vedea, acelea care sunt de cea mai mare importanță nu sunt cele șapte *peceți* și cele șapte *cupe*, cât cele șapte *trâmbițe*, care conțin lucruri foarte înfricoșătoare, deoarece pe durata celei de-a șaptea *trâmbițe* avem apariția Antihristului. Toate celelalte sunt pur și simplu completări ale celor ce ne sunt vestite de cele șapte *plăgi*. Astfel, Sfântul Ioan Evanghelistul, atunci când primește înștiințarea că acestea se sfârșesc, adică învață din cartea prorocilor – din „cartea cea mică” – că acestea sunt și nimic altceva, că toate se sfârșesc, este cuprins de multă bucurie. Este ceea ce spunem: „Slavă Ție, Dumnezeuule, se sfârșește Istoria!”

Dar are însă și întristare, pentru că a auzit „îți va amări pântecele”, ca și cum pântecele ar avea gust! Știți, pântecele nostru nu are papile gustative! Dacă mâncăm ceva amar, tot ceea ce va conține vom simți în gura noastră, nu vom simți în pântecele nostru! Prin această imagine foarte plastică, așa cum v-am spus mai înainte, Sfântul Ioan Evanghelistul, văzând prorociile pe care i le descoperă Hristos, și că mulți oameni se vor pierde, și că vor trece încă credincioșii prin chinuri, se întristează, iar aceasta este *amărăciunea pânteceului*. Da, pe de-o parte toate se sfârșesc, dar se întristează până se vor termina. Ca om împreună-pătimizește cu credincioșii, dar și cu necredincioșii și cu cei neevlavioși. Pentru că este însușirea adevăraților creștini faptul de „a se bucura cu cei ce se bucură” și de „a plânge cu cei ce plâng”¹²³.

¹²³ Cf. *Romani* 12, 15.

„Atunci am luat cartea din mâna îngerului și am mâncat-o.”¹²⁴ Nu zice simplu – potrivit originalului grecesc, *n. tr.* – *am mâncat-o*, ci *am mâncat-o cu totul*, adică *am devorat-o*. Aceasta înseamnă o deplină asimilare, o deplină cunoaștere a „tainelor lui Dumnezeu”.

„Și era în gura mea dulce ca mierea, dar, după ce-am mâncat-o, pânțele mele s-a amărât.” Așa cum i s-a spus, așa s-a și întâmplat.

„Și apoi mi-a zis: Tu trebuie să prorocești, încă o dată, la popoare și la neamuri și la limbi și la mulți împărați.”¹²⁵

Fiți cu luare-aminte aici! Atunci când „a mâncat cartea” a aflat cele ce se vor întâmpla mai jos, în principal conținutul celei de-a șaptea *trâmbițe*; a aflat, în principal, cine este Antihristul. Atunci când scrie, spre pildă: „Aici este înțelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om. Și numărul ei este șase sute șazeci și șase (în original: $\chi\zeta\varsigma'$)”¹²⁶, Sfântul Ioan îi cunoaște numele. Fiți atenți, Sfântul Ioan îi cunoaște numele Antihristului! Pune la dispoziție numărul numelui, însă nu și numele. Acesta rămâne ascuns. Așa cum v-am spus, în calitate de pilde, data trecută, ziua morții pentru noi toți rămâne ascunsă. De multe ori însă pentru sfinți este descoperită, le-o descoperă Dumnezeu! Așa și aici, Dumnezeu îi zice: „Aceasta nu o vei descoperi; este doar pentru tine; o vei ține doar pentru tine însuși. Aceasta nu o vei scrie; o vei cunoaște doar tu.” Atunci când cineva cunoaște taine înspăimântătoare, spuneți-mi, cum ar trebui să se simtă înlăuntrul său? Cu siguranță, nu bine! Ia gândiți-vă, să cunoașteți anumite taine înspăimântătoare și să-i vedeți pe oameni, despre care voi cunoașteți anumite taine, și, cu toate acestea, să vă purtați cu toată simplitatea și naturalitatea, ca și cum nu ați ști absolut nimic... Iar aceste taine, vă spun, să fie niște taine înspăimântătoare... Atunci când vedeți cum se mișcă acei oa-

¹²⁴ *Apocalipsa* 10, 10.

¹²⁵ *Apocalipsa* 10, 11.

¹²⁶ *Apocalipsa* 13, 18.

meni, despre care cunoașteți..., trebuie să vă purtați ca și cum nu se întâmplă absolut nimic. Aceasta însă provoacă amărăciune!

Totuși, în general, cunoașterea provoacă întristare. Poate nu am conștientizat acest lucru, dar este adevărat. Zice, spre pildă, *Eclesiastul* – Solomon este acesta – în capitolul întâi, la versetul 18: „Că unde este multă înțelepciune este și multă amărăciune, și cel ce își înmulțește știința își sporește suferința”!

Să vă mai spun ceva. Atunci când cunoaște cineva pericolitatea unei arme, este inventator și cunoaște capacitatea acelei arme, cum ar trebui să se simtă? Cea mai multă lume nu știe nimic și este lipsită de griji. Însă acela care știe ce înseamnă această armă pe care a inventa-o se simte cu adevărat foarte rău. Mai spuneți-mi încă, dacă ar cunoaște faptul că în orice moment arma lui poate să fie folosită și să fie distruși mii și milioane de oameni, oare cum ar trebui să se simtă? La transferați conștiința voastră în starea propriei lui conștiințe, să vedeți ce lucru înfricoșat este! Cu adevărat, cunoașterea, iubirii mei, provoacă „suferință”, durere.

Cu toate acestea, este demn de consemnat acea frază: „Tu trebuie să prorocești încă o dată.” Prin aceasta înțelege faptul că va acoperi cu prorocii și partea rămasă a cărții *Apocalipsei*. Prorociile lui vor avea un caracter global, și ele încep imediat după capitolul următor. Fiți cu luare-aminte numai la un anumit aspect:

Aici a fost făcută de-a lungul timpului o erminie greșită, care este falsă și pe care v-am analizat-o mai demult, plecând de la motivul unei anumite situații. Acel „trebuie să prorocești încă o dată” a fost interpretat că Ioan nu a murit. Să ne amintim că, atunci când Domnul, după prânzul de la malul Mării Tiberiadei, i-a spus Apostolului Petru să-L urmeze și s-a ridicat în același timp și Ioan și a înaintat împreună cu ei, cu un pas înapoi. Atunci Domnul i-a zis Apostolului Petru: „Tu Îl vei slăvi pe Dumnezeu în chip mucenicesc, prin moarte mucenicească.” Întrucât erau prieteni și cu Sfântul Ioan Evanghelistul, Sfântul Apostol Petru

Îl întreabă pe Domnul: „Doamne, eu voi mucenici, Te voi slăvi în chip mucenicesc; Ioan cum Te va slăvi? Prin moarte naturală sau mucenicească?” Iar Domnul i-a răspuns: „Dacă voiesc ca acesta să rămână până voi veni, ce ai tu? Tu urmează Mie.”¹²⁷ Și, întrucât atunci a ieșit un cuvânt printre creștini că acel ucenic nu va muri, însuși ucenicul, Sfântul Ioan Evanghelistul – cuvintele lui, pe care le adaugă el însuși despre sine – îndreaptă și zice: „Nu aceasta a zis Iisus, că nu va muri, ci a zis aceasta în mod ipotetic.” Ei, iubii mei, ceea ce mă exasperează este faptul că anumite lucruri, care sunt atât de limpezi în Sfânta Scriptură, sunt răstălmăcite! Este un lucru ciudat. Așadar, de-a lungul Istoriei până astăzi există această erminie greșită, anume că acel ucenic nu a murit! Se află undeva ascuns, unde știe Dumnezeu, și va veni să prooroască iarăși în zilele Antihristului, adică tot ceea ce privește *trâmbița* a șaptea și în continuare.

Însă nu este aceasta. Sfântul Ioan nu este nemuritor. Sfântul Ioan a murit. El însuși a spus că expresia „nu va muri” a fost spusă de Domnul în mod ipotetic. În consecință, atunci când se referă la prorocii mai jos, acea expresie „trebuie să proorocești, încă o dată, la popoare și la neamuri și la limbi și la mulți împărați” înseamnă că, în continuare, de la ceea ce a prorocit până acum, va proroci și mai jos. Ca și cum ar fi zis că „până acum ai prorocit de aici și până acolo; de-acum vei proroci de aici și până la sfârșit.” Exact aceasta se înțelege.

Așa se încheie primul *intermezzo*, prin prezența îngerului și vestirea faptului că Sfântul Ioan Theologul va proroci în continuare evenimentele viitoare care se vor întâmpla, și pe care le consemnează pentru noi. Și începe consemnarea celor ce urmează să se întâmple, îndată după al doilea *intermezzo*.

¹²⁷ Ioan 21, 22.

CAPITOLUL AL CINCILEA

Al doilea *intermezzo* al celei de-a șasea trâmbițe, partea I.

O nouă încredințare a ocrotirii rămășiței și referirea la cei doi proroci

(Începutul acestui capitol – al cincilea – se află la pagina a douăsprezecea a Omiliei 43)

Al doilea *intermezzo* este, în esență, continuarea celui dintâi și mai cu seamă acesta se corelează prin conjuncția „și”, fiind un rezumat succint al aceluia conținut dulce-amar al „cărțicelei”, în care tot ceea ce scrie, adică toate acele lucruri dulci-amare, așa cum am spus, se află în cadrul unui compendiu, cu o extraordinar de mare concizie, și se referă la al doilea *intermezzo*. Este un pasaj, acest al doilea *intermezzo*, dintre cele mai neguroase, și în consecință dintre cele mai dificile, în încercarea de interpretare a pasajelor, dar și dintre cele mai importante din întreaga carte a *Apocalipsei*.

Conținutul acestui pasaj sau al *intermezzo*-ului este în principal unul eshatologic și este socotit drept preludiul celor ce vor urma în timpul trâmbițării celei de-a șaptea trâmbițe.

Decorul/cadrul acestei desfășurări a celui de-al doilea *intermezzo* se pare că este spațiul cetății Ierusalimului și al templului ei. Însă este vorba despre o particularitate pur simbolică, așa cum vom vedea în continuare, fără a fi exclusă și erminia după literă într-un anumit punct concret, pe care iarăși, atunci când vom ajunge acolo, îl vom observa. Iubiții mei, limbajul acestui al

doilea *intermezzo*, în cea mai mare parte, este simbolic și în acest fel se cuvine să-l vedem. Și să nu uităm că este foarte neguroasă această pagină a cărții *Apocalipsei*, dar și foarte importantă, deoarece deschide calea pentru Antihrist și pentru înțelegerea lui.

„Apoi mi-au dat o trestie, asemenea unui toiag, zicând: Scoală-te și măsoară templul lui Dumnezeu și altarul și pe cei ce se închină în el. Iar curtea cea din afară a templului, scoate-o din socoteală și n-o măsoară, pentru că a fost dată neamurilor, care vor călca în picioare cetatea sfântă patruzeci și două de luni.”¹²⁸

Al doilea *intermezzo* are două părți: prima parte se referă la măsurarea templului, așa cum am văzut, iar a doua parte, la activitatea celor doi „martori” și proroci.

Prima parte – aceste două versete – arată că Sfântul Ioan Evangelistul se află pe pământ. Dar și acestea care deja s-au întâmplat, totdeauna în vedenie, sunt și acestea pe pământ. Toate sunt pe pământ, nu este nimic în cer acum. De către cine „s-a spus”? Cine a dat porunca măsurării? În mod sigur Hristos este Cel Ce a dat-o. Imediat mai jos – în versetul al treilea – apare fraza: „Și voi da putere celor doi martori ai Mei...”. Așadar, este Hristos.

I s-a dat Sfântului Ioan Evangelistul o „trestie”, așa cum v-am spus, „asemenea unui toiag” pentru a măsoara. Adică, atunci când măsurăm un loc, aceasta înseamnă că noi cunoaștem aria lui, lungimea lui, lățimea și înălțimea lui, așadar, prin măsurarea lui dobândim niște informații. Este cunoscut faptul că, atunci când măsurăm ceva din spațiul naturii, atunci îl stăpânim. Din momentul în care vom măsoara ceva, l-am cucerit. Dacă cântărim, de pildă, soarele și știm câte kilograme are, atunci l-am cucerit. La fel și pământul. Așadar, este cunoscut faptul că măsurarea este în același timp și cucerire. Cunoșc aceasta toți cei ce se îndeletnicesc cu Fizica. Prin urmare, aici, faptul că „este măsurat” „templul” și celelalte, înseamnă că posedăm o cunoaștere. Atunci când a luat „trestia” Sfântul Ioan Evangelistul și a măsu-

¹²⁸ *Apocalipsa* 11, 1-2.

rat, a primit cunoaștere, a aflat ceva, a aflat anumite lucruri”. În consecință, măsurarea este simbolul cunoașterii, dar și al inițierii în tainele lui Dumnezeu.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Aceasta spunem că este trestia: Este măsura care arată cunoașterea, și care e corespunzătoare celui ce o primește și pe care sunt învredniciți a o primi de la Dumnezeu sau de la sfinții îngeri aceia care sunt recunoscuți prin faptele lor bune.”¹²⁹

Însă ce înseamnă faptul că Sfântul Ioan a fost chemat să măsoare „templul”, „jertfelnicul” și „pe cei ce se închină în el”? Este o acțiune simbolică prin care se arată ocrotirea lui Dumnezeu. Insist pe aceasta, deoarece este semnul central. Aceasta este practica simbolică a ocrotirii lui Dumnezeu, care este echivalentă cu *pecetluirea* credincioșilor, ce a fost descrisă în primul *intermezzo*, de după a șasea *plagă*, a celei de-a șasea *peceți*, acolo unde un înger a zis: „Nu vătămați pământul, nici marea, nici copacii, până ce nu vom pecetlui, pe frunțile lor, pe robii Dumnezeului nostru. Și am auzit numărul celor pecetluiți: o sută patruzeci și patru de mii de pecetluiți.”¹³⁰ Vă amintiți? Așadar, acolo s-au făcut numărarea și pecetluirea și, mai cu seamă, a fost dat și numărul exact al celor pecetluiți, un număr simbolic, se înțelege. Aici, de asemenea, unde se menționează faptul că va fi măsurat „templul”, „jertfelnicul”, precum și „pe cei ce se închină în el”, înseamnă că *vor fi pecetluiți*, adică vor fi ocrotiți. Prin urmare, măsurarea înseamnă ocrotire.

Trebuie însă să cercetăm și să vedem care este acest „templu”. La acest punct există dificultăți în interpretare (erminie), dar vom explica ceea ce vom putea.

În epoca în care era scrisă *Apocalipsa*, templul din Ierusalim deja nu mai exista; fusese distrus în anul 70 d. Hr. de către Titus, iar, după el, de către fiul lui, Vespasian.

¹²⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al X-lea, cap. 29, Athena, 2001, p. 309D.

¹³⁰ Cf. *Apocalipsa* 7, 1-4.

Sfântul Andrei scrie cu privire la acest punct: „Se cuvine să știți că unii socotesc că templul este Vechiul Testament, iar curtea din afară (despre care Hristos a zis «că a fost dată să fie călcată») este Noul Testament... Noi însă socotim că prin templul lui Dumnezeu celui viu este numită Biserica.”¹³¹

Așadar, „templul” este Biserica, iar „jertfelnicul” este de asemenea Biserica. Cu adevărat „templul” este Biserica, adică credincioșii, iar aici sunt prezentați prin imaginea templului.

Este cunoscut faptul că în Noul Testament credincioșii sunt numiți templu al lui Dumnezeu.

În cartea *Apocalipsei*, în capitolul al treilea, atunci când Hristos îi trimite epistola Sa episcopului Filadelfiei, încheie în felul următor: „Pe cel ce biruiește îl voi face stâlp în templul Dumnezeului Meu și afară nu va mai ieși și voi scrie pe el numele Dumnezeului Meu și numele cetății Dumnezeului Meu – iată, așadar, «cetatea» – a noului Ierusalim, care se pogoară din cer, de la Dumnezeul Meu”¹³², adică aceasta este Biserica. Prin urmare, „sfânta cetate”, „templul”, „jertfelnicul”, toate acestea sunt Biserica! Vă rog, rețineți acest punct, anume că toate acestea sunt Biserica, pentru că este important.

În chip asemănător, Apostolul Pavel zice: „Nu știți, oare, că voi sunteți templu al lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?”¹³³ La fel grăiește și către efeseni: „Deci, dar, nu mai sunteți străini și locuitori vremelnici, ci sunteți împreună cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu, zidiți fiind pe temelia apostolilor și a prorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Iisus Hristos. Întru El, orice zidire bine alcătuită crește ca să ajungă un locaș sfânt în Domnul, în Care voi împreună sunteți zidiți, spre a fi locaș al lui Dumnezeu în Duh.”¹³⁴

¹³¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al X-lea, cap. 29, Athena, 2001, p. 309D.

¹³² *Apocalipsa* 3, 12.

¹³³ *I Corinteni* 3, 16.

¹³⁴ *Efeseni* 2, 19-21.

Prin urmare, iubiții mei, „templul” este Biserica, „cetatea sfântă” este Biserica, și celelalte.

Așadar, întrucât atât vechiul templu din Ierusalim, care nu mai exista în vremea în care se scria *Apocalipsa*, cât și pentru că drept „templu al lui Dumnezeu celui viu” sunt caracterizați a fi cei credincioși, trebuie să spunem, împreună cu Sfântul Andrei al Cezareei, că „templul” care i-a fost poruncit Sfântului Ioan să-l măsoare este Biserica.

În legătură cu *jertfelnicul tămâierilor* sau al *arderilor de tot* al credincioșilor din „curte” – după modelul vechiului templu – trebuie să spunem că este vorba despre spațiul credincioșilor, care este Biserica și mădularele ei. Iar măsurarea Bisericii este simbolul ocrotirii și mântuirii în timpul zilelor viclene ale Antihristului.

Ne face o deosebită impresie ceea ce spune acolo fraza „și pe cei ce se închină în el”. Se referă la *jertfelnicul arderilor de tot* sau al *tămâierilor*. *Jertfelnicul tămâierilor* se afla în interiorul templului, iar acolo intrau numai preoții și arhiereul. Afară, în curte, în curtea credincioșilor, se afla *jertfelnicul arderilor de tot*, unde erau jertfite animalele, dar acolo era numai pentru credincioși. În spațiul curții din afară – unde puteau desigur să fie și credincioși, dacă voiau – se aflau numai cei dintre neamuri, idololatrii, care însă nu trebuia să intre mai înăuntru. Consemnați faptul acesta, pentru a înțelege mai jos acest lucru tainic.

Expresia „cei ce se închină în el” înseamnă că se închină la jertfelnicul lui Hristos și se află împrejurul vieții liturgice! Aceasta se referă la cel ce se împărtășește de Trupul și Sângele lui Hristos în mod conștient! Subliniez aceasta!

Încă ne mai amintește de acel cuvânt al Domnului pe care l-a grăit femeii samarinence, anume că: „Vine ceasul când nici pe muntele acesta (Garizin), nici în Ierusalim – în templul lui Solomon – nu vă veți închina Tatălui... Dar adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr.”¹³⁵

¹³⁵ Ioan 4, 21-23.

Prin urmare, nu este vorba despre templul lui Solomon, nici de muntele Garizin, ci de adevărata închinare a lui Dumnezeu „în duh și în adevăr” de către adevărații credincioși.

Firește, numai astfel de închinători se vor mântui, pentru că ei înșiși s-au arătat „temple vii” ale Sfântului Dumnezeu în Treime, Care acum, prin măsurare, vedem că Își ocrotește Biserica.

„Iar curtea cea din afară a templului, scoate-o din socoteală și n-o măsoară”; lasă măsurarea!

Fiți cu luare-aminte aici, este un punct care ne interesează foarte mult. Faptul că primește poruncă să nu măsoare curtea exterioară înseamnă că această „curte”, care este inclusiv aceasta parte a Bisericii, „sfânta cetate”, care este iarăși Biserica, urmează să fie călcată de către neamuri, pentru că nu va mai fi ocrotită de Hristos. La polul opus, vor fi ocrotite acelea care au fost măsurate, adică „templul (naosul)”, „închinătorii la jertfelnic” și „jertfelnicul”. Ciudat lucru! Adică jumătate din Biserică va fi măsurată, iar cealaltă jumătate nu? Cum de se întâmplă astfel? Vă rog, fiți cu luare-aminte ca să vedeți de ce.

„Sfânta cetate”, v-am spus și mai înainte, este considerată a fi Ierusalimul. Aici foarte adesea vedem în Vechiul, dar și în Noul Testament, să fie menționat Ierusalimul¹³⁶ drept „sfânta cetate”. Însă ce înseamnă aceasta?

Din câte se pare, partea interioară a Bisericii va rămâne nejefuită și ocrotită de atacurile Antihristului, și numai partea exterioară a Bisericii va fi jefuită. Partea interioară a Bisericii sunt credincioșii care într-o lume destrămată rămân totdeauna credincioși, înconjoară jertfelnicul și se dovedesc a fi „adevărați închinători ai lui Dumnezeu”. Partea din afară a Bisericii sunt toți aceia care se numesc creștini – sau doresc să se numească creștini –, sunt ereticii, sunt creștinii nepăsători și orice realitate care privește legătura Bisericii cu lumea. Aceasta nu urmează să aibă ocrotirea lui Dumnezeu, și va fi călcată în picioare de către

¹³⁶ Cf. *Isaia* 48, 2; *Daniil* 9, 24; *Matei* 4, 5; 27, 53 ș.a.

„neamuri”. Acest Creștinism secularizat, sau Biserică secularizată, din curtea exterioară, nu va fi ocrotit de Hristos și va fi călcat în picioare de neamuri, adică de către oameni care nu au nici un fel de legătură cu Biserica. Iar cât de mult este disprețuit un astfel de creștin de către Hristos se vede din această poruncă, adică „să nu fie socotit la măsurare acest spațiu al Bisericii”.

Pentru a înțelege această temă, să ascultăm, iubiții mei, ce scrie vrednicul de pomenire părinte Iustin Popovici în cartea lui *Omul și Dumnezeu-Omul*. Vă citesc: „Numai prin puterea sa dumnezeiesc-omenească Creștinismul este sarea pământului, sare care păzește pe om să nu se strice prin păcat și răutate.” „Sarea” este Dumnezeu-omul Iisus. Atunci când începem să zicem: „Hristos este filosof, este un reformator social...”, precum ceea ce a scris un ziar din Athena, anume că „anecdota spune că Iisus a mers peste apele mării, iar acesta anulează sistemul de circulație..., și ...”, sau ce altceva a mai scris în continuare! Ați auzit? Este „o anecdotă”..., faptul că Iisus a mers peste apele mării!... Dacă nu crezi că Iisus este Dumnezeu-Om, Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, atunci ai un Creștinism nesărat!

Și continuă părintele Iustin Popovici:

„Dacă însă Creștinismul se revarsă în diferite umanisme, atunci se prosteste, devine sare «nesărată», care, după atotadevăratul cuvânt al Mântuitorului «de nimic nu mai e bună decât să fie aruncată afară și călcată în picioare de oameni» (*Matei* 5, 13). Orice efort și orice tentativă de a se egaliza/echivala (*Gleichschalten*) Creștinismul cu duhul veacului acestuia, cu mișcările efemere ale unor epoci istorice (acestea iau de fiecare dată Creștinismul pentru a-l atrage de partea lor din rațiuni legate de oportunități) și, mai mult, cu partidele sau cu stările de fapt politice, smulg Creștinismului acea valoare specifică datorită căreia el este unica religie divino-umană din lume.

Nu conformarea Dumnezeului-Om Iisus Hristos cu duhul epocii, ci conformarea și adaptarea duhului epocii la duhul

veșniciei lui Hristos, al divino-umanității lui Hristos, este unica misiune adevărată a Bisericii lui Hristos în lume, a Bisericii Apostolice și Ortodoxe. Numai în acest fel Biserica va putea să păstreze Persoana de-viață-făcătoare și de neînlocuit a Dumnezeu-lui-Om Hristos, adică valoarea cea mai mare în toate lumile, cele văzute și cele nevăzute și în cele viitoare. Pentru că El, Hristos, este valoarea supremă și măsura infailibilă a tuturor.”¹³⁷

Așadar, nu putem să coborâm Creștinismul la nivelul concepțiilor umaniste. Ați înțeles acest aspect?

Iar roadele acestei nelegiuiri, iubiții mei, nu numai în Europa, dar și aici, în această săracă și necăjită țară a noastră, le vedem atât de manifeste: în zilele noastre Îl alungăm pe Hristos! Îl alungăm într-un mod groaznic și căutăm să-L înlocuim cu raționalismul și cu formele unui sistem politic umanist și cu un stil de viață umanist. Rezultatul va fi falimentul în toate sectoarele vieții noastre! Și deja îl vedem și vom vedea încă mai bine la ce faliment al vieții vom ajunge!

Astăzi Biserica nu mai este socotită a fi necesară, ci mai mult este socotită drept piedică de către acești umaniști și de către orientările noastre politice, de aceea o și ostracizăm, după ce mai înainte am calomniat-o din belșug. Astăzi Biserica, o asemenea Biserică așa cum o vor oamenii, nu este în esență o Biserică care să mântuiască oameni. O astfel de Biserică nu mântuiește oameni! Acea Biserică, care a fost măsurată, este „templul”, sunt „credincioșii care se închină” și celelalte; această Biserică mântuitoare se află realmente sub prigoană. Biserica este prigonită!

În consecință, această Biserică prigonită este chemată să dea iarăși lupte cu contestarea și cu tăgăduitorii ei, de vreme ce va coborî în catacombe. Și va coborî nu doar ca o metaforă. În acest fel se va adeveri ceea ce a spus despre această Biserică neminci-

¹³⁷ Sf. IUSTIN POPOVICI, *Omul și Dumnezeu-Omul*, articolul „Valoarea supremă și criteriul ultim în Ortodoxie”, Ed. Astir, Athena, 1969, pp. 131-132; vezi și Ed. Deisis, Sibiu, 1997, trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., p. 137.

noasa gură a Hristosului nostru, anume că a fost măsurată și se află sub ocrotirea lui Dumnezeu: „Și porțile iadului nu o vor birui”, a zis. Se poate ca astăzi să fie subestimată în chip groaznic Biserica, să fie dată de-o parte, să fie falsificată. Tot ceea ce este falsificat va fi distrus. Tot ceea ce rămâne integru și corect, pe acesta „porțile iadului nu îl va birui”!

Cât despre cealaltă *Biserică*, cea din afară, despre care v-am spus, „curtea cea din afară”, care este constituită de acei creștini slăbănogiți, care în orice clipă sunt gata să facă compromis cu „stăpânitorul lumii acesteia”¹³⁸ printr-un schimb de nimic, aceasta „va fi călcată de neamuri”, adică va ajunge în proprietatea de drept a necredincioșilor și a atheilor! Și aceștia au nevoie de o astfel de Biserică, iarăși din rațiuni de oportunitate.

„Pentru că a fost dată neamurilor, care vor călca în picioare cetatea sfântă patruzeci și două de luni.” Aceasta înseamnă, iubii mei, că în zilele cele de pe urmă Antihristul îi va îndurera pe acei creștini șovăielnici, pe aceia care o vor lua o dată pe-aici și o dată pe dincolo, timp de „patruzeci și două de luni”, adică timp de trei ani și jumătate. Firește că-i va necăji și pe adevărații creștini! Diferența este aceea că cei credincioși vor rămâne credincioși, pentru că vor avea ocrotire dumnezeiască, în vreme ce acei creștini nestatornici vor ceda în fața pretențiilor nelegiuite ale Antihristului.

Pentru cei credincioși este valabil ceea ce a grăit Domnul: „Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă.”¹³⁹ Acest fapt îl exprimă foarte frumos Sfântul Andrei al Cezareei: „Iar faptul că sfânta cetate va fi călcată..., patruzeci și două de luni de către neamuri, înseamnă, după cum socotesc, că în vremea lui Antihrist credincioșii și cei aleși vor fi călcați și prigoniți trei ani și jumătate.”¹⁴⁰

¹³⁸ Cf. Ioan 12, 31; 16, 11 ș.a.

¹³⁹ Matei 10, 28.

¹⁴⁰ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al X-lea, cap. 29, Athena, 2001, p. 312A.

Timpul acesta de „trei ani și jumătate” poate fi socotit după literă, dar și în chip simbolic, care atunci lăsa să se subînțeleagă un interval mare de timp, dar nu foarte mare, întrucât este jumătatea lui șapte, care este simbolul plinătății. Însă acest „trei ani și jumătate” înseamnă un timp scurtat, adică *scurtarea* zilelor, în principal de dragul celor credincioși. Domnul a grăit: „Și de nu s-ar fi scurtat acele zile, n-ar mai scăpa nici un trup, dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile.”¹⁴¹

Însă acest interval de timp are și propria lui semnificație, cea după literă, pe care o vom vedea la momentul potrivit.

Totuși, iubiții mei, concluziile ce reies din prima parte a celui de-al doilea *intermezzo* sunt evidente. Cei credincioși vor fi prigoniți, dar vor avea ocrotire dumnezeiască. Tot ceea ce din perspectivă creștină va deveni „sare nesărată” va fi călcat de Antihrist și se va pierde în mod definitiv, pentru că nu se va bucura de ocrotirea lui Dumnezeu. De aceea, avem nevoie de o continuă priveghere. Din acest motiv, duhul ortodox, și răbdarea, și stăruința întru duhul acesta – să nu uităm aceasta, iubiții mei –, în ciuda prigoanelor, va fi mântuirea noastră.

(Secțiunea de mai jos începe de la pagina întâi a Omiliei 44)

Și continuăm: Așa cum deja am spus, iubiții mei, al doilea *intermezzo* are două părți. Prima parte se referă la măsurarea „templului”, despre care s-a vorbit deja, iar a doua parte a *intermezzo*-ului vorbește despre cei doi „martori” și proroci. Și grăiește textul sfânt:

„Și voi da poruncă celor doi martori ai Mei și vor proroci, îmbrăcați în sac, o mie două sute și șaiszeci de zile. Aceștia sunt cei doi măslini și cele două sfeșnice care stau înaintea Domnului pământului.”¹⁴²

Aici vedem că Sfântul Ioan Evangelistul ne descrie, într-un mod foarte concis, dar și neguros și cu anevoie de tâlcuit, stăpâ-

¹⁴¹ *Matei* 24, 22.

¹⁴² *Apocalipsa* 11, 3-4.

nirea puterilor potrivitnice având drept conducător pe Antihrist. Puterile lui Dumnezeu sunt reprezentate de cei doi „martori” și proroci care, descoperindu-l pe Antihrist, vor fi uciși de acela, însă după aceea ei vor învia, și atunci puterile potrivitnice vor simți frică și uimire din pricina acestui fapt.

Aceasta se spune, în mare, în a doua parte a *intermezzo*-ului, iar acum vom analiza textul pas cu pas.

„Și voi da...” Cine este subiectul? Adică cine vorbește aici și spune că *va da*? Este Hristos.

În toată starea de fapt care se va forma, din pricina apostaziei generale pe care o va aduce după sine Antihristul, Dumnezeu nu va înceta să dea și propria Sa mărturie. Este definitoriu faptul că „rămășița” lui Dumnezeu, poporul ales al lui Dumnezeu, există totdeauna, chiar și în cele mai rele epoci. Iar atunci când este înăbușit glasul lui Dumnezeu și se aude doar glasul iadului și al tartarului, atunci Dumnezeu va da în chip negreșit mărturia Sa, chiar și dacă pare că este neputincioasă. Mărturia lui Dumnezeu în acest caz sunt cei doi proroci și „martori”, care vor da propria lor mărturie, anume că adevăratul Hristos, adevăratul Mesia este Iisus, iar nu Antihristul care va fi prezentat atunci.

„Și voi da poruncă celor doi martori ai Mei.” Cine sunt acești doi martori ai lui Hristos? Este demn de remarcat faptul că sunt menționați articulat *cei doi martori*, iar aceasta arată că sunt cunoscuți, cel puțin Sfântului Evanghelist Ioan. Însă nu sunt menționate numele lor, de aceea v-am spus „cel puțin Sfântului Ioan Evanghelistul”. Există diferite erminii despre cine ar putea să fie acești „cei doi martori”, tocmai întrucât nu sunt inserate numele lor în textul sfânt. *Cei doi martori* vor veni să mărturisească și să arate că Antihristul nu este Hristos, Mesia, și vor înștiința lumea vădindu-l pe Antihrist. Cine ar putea să fie aceștia?

Așadar, prima erminie este aceea că aici este vorba despre două persoane concrete, care vor activa atunci, în zilele Antihristului.

A doua erminie este aceea că este vorba despre personificarea duhului viitorului care urmează să domine acele „zile de pe urmă”, când mulți credincioși, în diferite puncte ale pământului, vor da adevărata mărturie a lui Iisus Hristos. Prin urmare, nu este vorba despre două persoane concrete.

A treia erminie este aceea că este vorba despre clerul credincios și poporul credincios, care vor da, atât în chip premergător, cât și eshatologic, mărturia lui Iisus Hristos. Această erminie a susținut-o și teologul nostru Apostolos Makrakis.

Există însă și o indecizie a părerilor sau, mai bine zis, o părere contradictorie, dacă este vorba, firește, despre două persoane concrete, cu privire la cine anume pot să fie aceste persoane.

Foarte mulți dinte ermineuții vechi și mai noi, între care Sfântul Andrei al Cezareei, Aretha al Cezareei, Sfântul Ioan Damaschin și Sfântul Efreim Sirul – în *Operele* sale are o omilie despre Antihrist – susțin că este vorba despre două persoane concrete și că aceste persoane sunt Ilie și Enoh, ambele persoane ale Vechiului Testament.

Alții susțin că este vorba despre Ilie și Moisi, iar nu despre Enoh, pentru că aceste persoane s-au arătat la Schimbarea la Față a lui Hristos. De asemenea, așa cum vom vedea, peste două versete – versetul al șaselea – se referă la acea autoritate pe care o aveau Prorocul Ilie și Moisi atunci când trăiau, care le-a fost dată de Dumnezeu, și deja vedem în cartea *Apocalipsei* că le este dată iarăși în vremurile eshatologice. De aici se trage concluzia că nu este vorba despre Ilie și Enoh, ci despre Ilie și Moisi.

Să citim textul, ca să vedeți aceasta. Grăiește versetul al șaselea: „Aceștia au – cei doi proroci (*n. pr. Ath.*) – putere să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă în zilele prorociei lor – aceasta amintește de Prorocul Ilie¹⁴³ (*n. pr. Ath.*) – și putere au peste ape să le schimbe în sânge și să bată pământul cu orice fel de urgie,

¹⁴³ Cf. *III Regi* 17, 1; 18, 1, 2, 42-45. *Înțelepciunea lui Sirah* 48, 1-5; *Luca* 4, 25; *Iacov* 5, 17-18.

ori de câte ori vor voi”; aceasta amintește de Moisi în Egipt¹⁴⁴. De aceea, v-am spus că există aceste opinii. Noi vom urma, iubii mei, opinia Sfântului Ioan Damaschin, pe care, desigur, o urmează și Sfântul Andrei al Cezareei, și Aretha, și Sfântul Efrem Sirul, și mulți alții mai noi.

Sfântul Ioan Damaschin scrie câteva lucruri demne de atenție în cea de-a patra carte a sa, din *Expunerea exactă a credinței ortodoxe*. Această carte a fost editată separat sub titlul *Despre Antihrist*. Desigur, și altă dată v-am spus să vă procurați această carte, *Dogmatica*, i-am putea spune, a Sfântului Ioan Damaschin; este foarte prețioasă, și nu este dificilă. E cu adevărat o carte prețioasă. Pentru că cândva, când vom vorbi aici, va trebui să avem un contact cu theologia, iubii mei. Nu este dreptul exclusiv al teologilor – să-mi ierte aceasta iubii teologi –, ci este proprietatea Bisericii. Chiar și ultimul om trebuie să aibă contact cu theologia. Tocmai această absență a teologiei ne-a condus acolo unde ne aflăm astăzi, adică la o alienare a Bisericii noastre, la o înstrăinare a noastră de acest izvor al vieții, de Biserică. Firește, atunci când zicem „teologie” nu înseamnă că vom urma cursuri universitare și vom începe să citim, ci că vom lua cărțile Bisericii noastre și vom începe încet-încet să studiem. Dacă ceva nu înțelegem, trebuie să avem duh de smerenie și să întrebăm, ca să nu ajungem în vreo formă de înșelare. Poate că frica de vreo oarecare înșelare ne-a făcut să nu avem contact cu cărțile noastre teologice. Iar ca să vedeți cât de exagerat este acest lucru, vă spun cu această ocazie că, în Occident, Biserica Romano-catolică le-a interzis credincioșilor să studieze Sfânta Scriptură, pentru că mai demult protestanții studiau Sfânta Scriptură, și desigur că o interpreta fiecare după cum considera de cuviință că ar fi corect. Astfel, pentru a nu cădea în vreo erezie, în vreo înșelare, le-a interzis credincioșilor să studieze Sfânta Scriptură. Puteau să studieze Sfânta Scriptură numai dacă erau

¹⁴⁴ Cf. *Ieșirea*, cap. 7-12.

preoți în funcție! Nu socotiți că acestea sunt lucruri extreme? Teama că poate denaturăm ceva să ne conducă la o altă extremă și apoi să le pierdem pe toate, și astfel, în cele din urmă, poporul nostru să se înstrăineze de Biserică? S-a mai întâmplat și un alt rău. Cugetul bisericesc a divorțat de știința teologică! Acestea au devenit două lucruri despărțite! Aceasta este nenorocirea. Theologia are trezoreria ei în cadrul Bisericii, nu o are la catedrele universitare! Toți Părinții Bisericii noastre, care au teologhisit, erau Părinți ai Bisericii, nu erau profesori! Au fost Părinți ai Bisericii și sunt proprietatea ei. De aceea și predica trebuie să fie teologică, pentru că theologia trebuie să fie hrana noastră. Vrednicul de pomenire preot G. Florovski zicea: „Învățați, vă rog, în epoca noastră, învățați, vă rog, în epoca noastră dogmele; este atâta nevoie!” Astăzi, iubiții mei, nu cunoaștem dogmele, și din această pricină cădem în mii de impasuri. Trebuie, așadar, să ne reîntoarcem la teologie.

V-am spus aceste lucruri pornind de la pretextul cărții din care preiau cele pe care le scrie Sfântul Ioan Damaschin. Așadar, revin:

Sfântul Ioan Damaschin scrie: „Vor fi trimiși Enoh și Ilie Tesviteanul, și vor întoarce inima părinților către copii (adică sinagoga către Domnul nostru Iisus Hristos și către propovăduirea apostolilor), dar ei vor fi omorâți de acela (de Antihrist).”¹⁴⁵

În chip foarte limpede Sfântul Ioan Damaschin ne spune că aceste două persoane sunt Enoh și Ilie Tesviteanul.

Dar să vedem, iubiții mei, mai exact ce mărturii avem din Sfânta Scriptură despre fiecare dintre aceste persoane. Pentru că, fiți atenți! Fiți atenți..., nu cumva să ne aflăm, vai nouă, printre aceia care-și vor trimite daruri pentru moartea acestor două persoane¹⁴⁶! Pentru că cineva ar putea să spună: „Și ce mă interesează

¹⁴⁵ Cf. Sf. IOAN DAMASCHIN, „Despre Antihrist”, *Dogmatica*, cartea a IV-a, cap. 26, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. Scripta, 1993, p. 175.

¹⁴⁶ Cf. *Apocalipsa* 11, 10.

pe mine dacă a fost Ilie sau nu?” Ne interesează foarte mult, deoarece, iubiții mei, se vor bucura popoarele și neamurile pentru execuția celor doi *martori*! Așadar, să nu ne aflăm și noi printre aceia care se vor bucura atunci când îi va uide Antihrist, ci să fi recunoscut cu adevărat faptul că Ilie și Enoh sunt oamenii lui Dumnezeu, trimișii Lui.

Despre Prorocul Ilie, Maleahi, ultimul dintre proroci, în capitolul al treilea și al patrulea al cărții sale (preiau din capitolul al treilea un verset, iar din al patrulea, două versete, și aceasta pentru că are o mare însemnătate, și ne va folosi în Noul Testament; veți vedea) scrie următoarele:

„Iată, Eu trimit pe îngerul Meu și va găti calea înaintea feței Mele.” „Iată Eu voi trimite vouă pre Ilie Tesviteanul mai înainte până ce va veni ziua Domnului cea mare și luminată. Care va întoarce inima tatălui spre fiu, și inima omului spre vecinul său, ca să nu vii și să bat pământul de tot.”¹⁴⁷ Aceasta grăiește Dumnezeu prin gura Prorocului Maleahi.

Am să vă redau textul în două cuvinte, pentru că acum trebuie să le redăm pe toate, chiar și pe cel mai mic, chiar și pe cel mai simplu text, pentru că începem deja să ne înstrăinăm și de limba noastră, ceea ce consider a fi o crimă. Iubiții mei, la Greacă Veche nu eram indiferent și mă înfricoșam dacă luam vreun cinci sau șase la școală. Mă înfricoșam! Dar adevărul este adevăr. Ne-am înstrăinat de propria noastră limbă și am ajuns să nu mai înțelegem ce s-a scris!¹⁴⁸

Să luăm aminte, iubiții mei, la această prorocie, care este uimitoare, dar și foarte limpede.

Aici primul „înger” este acela care se raportează la prima trimitere, și este întâiul înaintemergător al Primei Veniri a lui Hristos, Sfântul Ioan Înaintemergătorul. Dovadă este faptul că Noul

¹⁴⁷ *Maleahi* 3, 1; 4, 4-5 (în ediția românească 1914).

¹⁴⁸ Deși pare că nu ne privește direct remarcă arhim. Athanasie, totuși, prin aceasta se semnalează începutul unei degradări generale, inclusiv lingvistice, care îl face pe om să nu mai priceapă sensul cuvintelor Scripturii (*n. tr.*).

Testament așa interpretează subiectul. Sfântul Evanghelist Marcu ia această prorocie a lui Maleahi, în asociere cu prorocia lui Isaia, și zice: „Iată, Eu îl trimit pe îngerul Meu...”, numai că acolo în loc să pună „și va găti calea înaintea feței Mele”, pune „înaintea feței Tale”¹⁴⁹. Acest lucru are o însemnătate uriașă din perspectivă ermeneutică, deoarece arată că acela care S-a înomenit este YAHVE, este Domnul! Iisus Hristos este Domnul, iar nu este făptură! Un pasaj foarte puternic împotriva hiliaștilor groaznici și lipsiți de minte, care susțin că Iisus Hristos este o creatură. Prin urmare, Evanghelistul Marcu se folosește de această prorocie a lui Maleahi, din capitolul al treilea, pentru a arăta că acest „înger” este, în chip vădit, foarte vădit, Sfântul Ioan Botezătorul. În consecință, acesta este înaintemergătorul Primei Veniri a lui Hristos. Rămâne, însă, la Prorocul Maleahi, numirea inconfundabilă a lui Ilie.

Întrucât era răspândită profeția Prorocului Maleahi despre prezența lui Ilie înainte de venirea lui Mesia și întrucât ucenicii lui Hristos se convinseseră că Iisus este Mesia, ei aveau acum nedumerirea: „Cum de nu s-a arătat Ilie înainte de Iisus?” Această nedumerire a lor a devenit mai puternică atunci când, pe Tabor, cei trei ucenici, Petru, Iacov și Ioan, l-au văzut pe Ilie coborându-se și fiind de față împreună cu Moisi și dialogând cu Domnul. De aceea, acum, acești trei ucenici, după ce au coborât de pe Tabor, L-au întrebat pe Domnul: „Pentru ce dar zic cărturarii că trebuie să vină mai întâi Ilie?”¹⁵⁰ *De ce Tu ești Mesia, dar Ilie nu a venit? Așadar, cum se spune că trebuie să vină mai întâi Ilie, dacă Tu ești Mesia? Sau ar trebui ca Tu să nu fii Mesia, și să-l așteptăm pe Ilie, sau ar trebui ca să fii Tu Mesia, dar Ilie nu a venit! Dezleagă-ne această nedumerire.*

Iar Domnul a răspuns în felul următor: „Ilie într-adevăr va veni mai întâi și va așeza la loc toate. Eu însă vă spun vouă că Ilie

¹⁴⁹ Marcu 1, 2; Matei 11, 10; Luca 7, 27.

¹⁵⁰ Matei 17, 10.

a și venit, dar ei nu l-au cunoscut, ci au făcut cu el câte au voit; așa și Fiul Omului va pătimi de la ei. Atunci au înțeles ucenicii că Iisus le-a vorbit despre Ioan Botezătorul.”¹⁵¹

Fiți cu luare-aminte, vă rog! La Prorocul Maleahi se vorbește despre cele două Parusii ale lui Hristos, în consecință, și despre doi înaintemergători. Două Parusii, doi înaintemergători, două *vremuri eshatologice*. Atunci când Apostolul Petru vorbește mulțimii, în ziua Cincizecimii, „Ci aceasta este ce s-a spus prin Prorocul Ioil: Iar în zilele din urmă, zice Domnul, voi turna din Duhul Meu...”¹⁵². „Zilele din urmă” nu sunt acelea ale celei de-a Doua Veniri a lui Hristos, așa cum nebunește și primejdios zic penticostalii, ci sunt „zilele de pe urmă (eshatologice)” în legătură cu Prima Parusie (Venire) a lui Hristos. Astfel avem două *vremuri eshatologice* în Sfânta Scriptură: Cele *dintâi vremuri eshatologice* se referă la Prima Venire și *cele de-a doua vremuri eshatologice* care se referă la a Doua Venire a lui Hristos. Prin urmare, avem două Parusii, doi înaintemergători, două *vremuri eshatologice*.

Explicând acum această prorocie a lui Maleahi, Domnul grăiește: „Ilie într-adevăr va veni mai întâi și va așeza la loc toate.” Această frază a Domnului se referă la a Doua Venire. Întrucât ucenicii s-au încurcat, Domnul explică începând de la a Doua Venire a Lui. Pentru că în chip limpede zice „va veni”, iar nu a zis „a venit”. De asemenea, a zis „Ilie”, și nu a zis „Ioan”. Iar ceea ce a zis „mai întâi”, vrea să spună *va veni mai înainte*. „Dar nu a venit. Eu am venit mai înainte, în raport cu cele pe care le spun cărturarii, și ați fost și voi încurcați, prin urmare, că mai întâi trebuie să vină Ilie și apoi Mesia”. Însă atunci când a venit Domnul, Ilie nu a venit, Ilie nu venise. Și cu adevărat nu a venit. În consecință, în chip limpede, foarte limpede, este vorba despre a Doua Venire a lui Hristos.

¹⁵¹ Matei 17, 11-13.

¹⁵² Fapte 2, 16-21; Ioil 3, 1-5.

Ascultați acum fraza Domnului: „Eu însă vă spun vouă că Ilie a și venit, dar ei nu l-au cunoscut.” Aici înțelege Prima Lui Venire.

Dar poate îmi veți spune: „Acum ne-am încurcat aici și mai mult.” Mai întâi zice Domnul „va veni mai întâi”, și îndată adaugă „deja a venit”. Dar cum adică „va veni”? Dar, dacă „va veni”, înseamnă că nu „a venit”. Și apoi ne zice „a venit”. Acum, care dintre cele două este, „va veni” sau „a venit”?

Această frază, această formulare, iubirii mei, este corespunzătoare cu aceea pe care o menționează Evanghelistul Ioan în a sa *Epistolă I Sobornicească* (4, 3), unde zice: „... ci este duhul lui antihrist, despre care ați auzit că vine și acum este chiar în lume”. Dar, dacă „se află în lume”, cum „vine”? Prin urmare, este vorba despre două persoane.

Și cu adevărat, ascultați cum zice aceasta Evanghelistul Luca despre primul înaintemergător al Primei Veniri a lui Hristos: Ioan a venit „cu duhul și puterea lui Ilie”¹⁵³. De aceea, Domnul a zis „chiar a venit”. Iar când zice că „va veni Ilie”, înseamnă că Ilie va veni la a Doua Lui Venire.

Prin urmare, vedem foarte limpede, iubirii mei, că Domnul Însuși mărturisește limpede, numai că aceasta presupune o studiere mai atentă. Dacă vom privi lucrurile mai rapid, vom avea impresia că Domnul vorbește despre Ioan, pe care-l aseamănă cu Ilie. Însă nu despre aceasta este vorba.

Dar este și încă ceva, care a fost exploatat în acea epocă antică, și vă spun conjunctural aceasta, pentru că este util să știm. Anumiți susținători ai metempsihozei – iar din păcate avem și în epoca noastră multe astfel de situații – au spus că sufletul lui Ilie a intrat în Ioan și s-a arătat ca Ioan. Citim prin ziare – citiți voi, întrucât voi mi le povestiți – că unii afirmă că „au avut amintiri dintr-o viață trecută a lor”. În această chestiune Origen răspunde foarte frumos și foarte nimerit: „Dacă Ilie ar fi murit, atunci s-ar

¹⁵³ Luca 1, 17.

fi putut susține din acest cuvânt al Domnului că deja Ilie a venit în persoana lui Ioan, în înțelesul că sufletul lui a intrat într-un om nou, iar acum este Ilie cu un nume nou, dar cu conștiința însăși că este Ioan. Dar Ilie nu a murit!”¹⁵⁴ Și, după cum știm, potrivit metempsihozei, nu putem avea un suflet în două trupuri. În mod foarte nimerit observă aceasta Origen și respinge această concepție pe care o au susținătorii metempsihozei.

Dar și *Înțelepciunea lui Sirah* consemnează acestea: „Și s-a sculat Prorocul Ilie ca focul și cuvântul lui ca făclia ardea..., cel care ești, precum este scris, hotărât pentru vremuri viitoare, ca să potolești mânia mai înainte de mânia, să întorci inima tatălui către fiu și să așezi semințiile lui Iacov. Fericiți cei care te-au văzut și cei care întru dragoste au adormit, că și noi viață vom trăi.”¹⁵⁵

Este foarte frumos acest text. Îl vedem aici pe înțeleptul Sirah explicându-l corect pe Maleahi și spunând că Ilie este acela care a fost scris că va veni să mustre lumea într-o anumită epocă. Aceasta va fi epoca eshatologică a celei de-a Doua Veniri a lui Hristos. Ilie va veni să ne dea erminia corectă, ne va arăta că nu Antihrist este Mesia, ci Iisus este Mesia.

Și troparul Prorocului Ilie, iubiții mei, care este acceptat de Biserică, ne spune următoarele: „Cel ce ai fost înger în trup, temeiul prorocilor, al doilea Înaintemergător al venirii lui Hristos, Ilie slăvitul...”. Știți, Imnografia noastră până cu ceva timp în urmă nu era socotită drept un izvor important al adevărilor dogmatice. Și, totuși, ea este un izvor însemnat. Cu adevă-

¹⁵⁴ De aceea și după cuviință a fost grăit „cu puterea lui Ilie”; căci în chip vădit Ioan nu a fost Ilie, așa cum spun cei ce învață metempsihoza, zicând că sufletul lui Ilie a venit în Ioan; în afară de aceasta Ilie nici nu a murit, și nici nu este cu puțință, nici după învățătura acelora, ca un suflet să lucreze în două trupuri; dar nici istoria nu le dă loc celor ce voiesc să siluiască zicerea spre metempsihoză; căci mulți au îndrăznit să arunce o astfel de interpretare asupra afirmației Domnului; iar dacă Ilie ar fi fost mort, li s-ar fi dat loc pentru aceasta acelora; iar dacă el a fost înălțat cu trupul, cum dar sufletul întrupat fiind i-a fost mutat în alt trup? Ci acel „în duhul”, precum a fost redat, despre harisma prorociei grăiește. *Origenes Werke*, vol. 9, 17b1-f3, 2nd edn. pub Akademie-Verlag, Berlin, 1959.

¹⁵⁵ *Iisus Sirah* 48, 1; 10-11.

rat, Prorocul Ilie este temeiul tuturor prorocilor, este deasupra tuturor prorocilor, este „al doilea Înaintemergător al venirii lui Hristos”!

Și pentru a nu se crede că este vorba despre un altul, cu același nume de Ilie, Sfânta Scriptură, același Maleahi, subliniază: „Ilie Tesviteanul”¹⁵⁶! Este menționată și patria prorocului, pentru a fi accentuată identitatea lui, anume că nu este vorba despre altul cu același nume, ci este vorba despre concretul Ilie Tesviteanul, care s-a născut atunci, în secolele al IX-lea-al VIII-lea î. Hr. Și chiar același va veni în vremurile eshatologice, cu puțin înainte de a Doua Venire a lui Hristos.

Însă despre Enoh avem doar mărturia că a bineplăcut lui Dumnezeu, iar Dumnezeu l-a mutat, și nu a cunoscut moartea. Așadar, cartea *Facerii* (5, 22-24) grăiește următoarele:

„Și a umblat Enoh înaintea lui Dumnezeu, după nașterea lui Matusalem, două sute de ani și i s-au născut fii și fiice. Iar de toate, zilele lui Enoh au fost trei sute șazeci și cinci de ani. Și a bineplăcut Enoh lui Dumnezeu și apoi nu s-a mai aflat, pentru că l-a mutat Dumnezeu.” Enoh – fiți cu luare- aminte la acest punct, întrucât este demn de remarcat –, deși trăia precum toți oamenii epocii sale care au ajuns până la potop, la un moment dat al vieții sale s-a pocăit. Oamenii contemporani lui au ajuns în acel punct, întrucât exista mult păcat, atât de mult, încât Dumnezeu a zis: „Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup!”¹⁵⁷ În acea epocă îngrozitoare, care a atras după sine potopul, Enoh s-a pocăit, „a bineplăcut lui Dumnezeu”. Aceasta s-a întâmplat după nașterea lui Matusala, însă nu este vorba despre cunoscutul Matusalem, care a trăit nouă sute șazeci și nouă de ani. Astfel, atunci când zice că a bineplăcut după nașterea lui Matusala, se înțelege că atunci ceva s-a întâmplat în inima lui, așadar Enoh s-a pocăit și de-acum a bineplăcut lui Dumnezeu prin pocăința sa.

¹⁵⁶ *Maleahi* 4, 4.

¹⁵⁷ *Facerea* 6, 3.

Acest lucru este extrem de însemnat, întrucât el va fi propovăduitorul pocăinței atunci când va veni împreună cu Prorocul Ilie. Și atunci poate va spune: „Eu am trăit înainte de potopul pe care l-a adus Dumnezeu. Și eu am fost, de asemenea, păcătos, însă m-am pocăit și am fost izbăvit. Dumnezeu m-a luat din neamul meu, iar pe Noe l-a pus în corabie (chivot) pentru a se perpetua neamul omenesc, iar pe mine m-a răpit și m-a condus în cer, și nu am încercat moartea. Vedeți ce înseamnă pocăința? Este o mare forță pocăința! Din acest motiv, oamenii mei, frații mei, pocăiți-vă, înainte ca Dumnezeu să vină și să distrugă pământul în întregime!” Acestea le va grăi Enoh în predica sa.

Prin urmare, nu rămâne decât un singur punct, anume că Enoh s-a pocăit și a fost răpit la cer. „Și apoi nu s-a mai aflat, pentru că l-a mutat Dumnezeu.” Nu a mai fost aflat nicăieri. L-a luat Dumnezeu, așa cum și pe Prorocul Ilie l-a mutat în cer, fără să încerce moartea. Și, mai cu seamă înălțarea Prorocului Ilie, iubiții mei, au văzut-o mulți oameni. În afară de Elisei, l-au văzut cam două sute de oameni, așa-numiții „fiii prorocilor”, care au fost vestiți de Sfântul Duh că Ilie va fi înălțat la cer¹⁵⁸. Vedem că pentru înălțarea lui Ilie avem și martori.

Așadar, un punct comun este faptul că și Enoh, și Ilie nu au încercat moartea, ci au fost înălțați, fiți atenți acum aici la un detaliu, „ca spre cer”¹⁵⁹, *undeva în cer*, Dumnezeu știe! Nu putem să cercetăm mai mult, nu ni se îngăduie, nu cunoaștem!

Și întrucât Scriptura zice că: „Este rânduit oamenilor o dată să moară”¹⁶⁰, de aceea aceste două persoane vor reveni pe pământ, ca înaintemergători ai Domnului, îl vor muștra pe Antihrist, și apoi vor fi uciși de Antihrist.

Iubiții mei, aceștia doi sunt „martorii” pe care ni-i menționează cartea *Apocalipsei*: Ilie și Enoh.

¹⁵⁸ Cf. *IV Regi* 2, 3.

¹⁵⁹ *IV Regi* 2, 11.

¹⁶⁰ *Evrei* 9, 27.

Este semnificativ faptul că prorocia celor doi „martori” Sfântul Ioan Evanghelistul o întemeiază pe o altă profeție, a Prorocului Zaharia. Hristos îi arată în viziunea sa că: „Aceștia sunt cei doi măslini și cele două sfeșnice care stau înaintea Domnului pământului.”¹⁶¹ Într-adevăr, Prorocul Zaharia a văzut în vedenia sa un *sfeșnic cu șapte făclii* și două ramuri de măslin deasupra acestui *sfeșnic cu șapte făclii* (Cf. *Zaharia* 4, 1). Și acolo îi explică îngerul îndrumător lui Zaharia că este vorba despre Zorobabel – adică acela care urma să zidească iarăși templul după robia babiloniană – și de Iisus arhiereul evlavios. Acești doi bărbați din Vechiul Testament, arhiereul Iisus și Zorobabel, atunci când s-au întors din robia babiloniană, sunt *tipuri* ale celor doi „martori” eshatologici, ai lui Ilie și Enoh. Și mărturia, și tâlcuirea sunt din însăși Sfânta Scriptură, deoarece se folosește o prorocie pentru a tâlcui o altă prorocie. Este făcută analiza unei prorocii, a lui Zaharia, de o prorocie din Noul Testament și ne este dată măsura.

Această dublă imagine a „măslinilor” și a „sfeșnicului” vrea să exprime tocmai ceea ce este vădit la cele două persoane, Zorobabel și Iisus arhiereul. Și nu este nimic altceva decât *harul* lui Dumnezeu; întrucât Zorobabel a primit har de la Dumnezeu, pentru a zidi iarăși templul care se ruina. Și, prin nenumărate greutăți, au rezidit templul foarte repede. Prin urmare, această dublă imagine a „măslinilor” și a „sfeșnicului” vrea să arate harul lui Dumnezeu la acești doi proroci, Ilie și Enoh, virtutea lor, înțelepciunea lor, sfințenia lor și curăția lor. Nu insist foarte mult pe erminie, ca să nu întârziem.

Mai vedem faptul că „martorii” sunt doi; nu este unul, nici trei nu sunt, întrucât însăși Sfânta Scriptură propovăduiește: „Din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul.”¹⁶² Și întrucât obiectul mărturiei era de o însemnătate uriașă – pentru că vin să arate cine este Antihristul și să mărturisească despre

¹⁶¹ *Apocalipsa* 11, 4.

¹⁶² *Deuteronomul* 19, 15. Vezi și *Matei* 18, 16; *II Corinteni* 13, 1.

Iisus Hristos – era nevoie să mărturisească doi „martori”. Este important acest lucru.

Dar încă și prezența a două persoane are legătură cu acea lucrare a lui Hristos, în care i-a trimis pe ucenicii Săi *câte doi înaintea feței Sale*¹⁶³, așa cum vă amintiți din Evanghelie. I-a trimis și pe cei șaptezeci, și pe cei doisprezece câte doi, astfel încât, atunci când greșește unul, să-l îndrepte celălalt și atunci când cade unul, să-l ridice celălalt. Prezența a două persoane într-o lucrare este totdeauna un mare capitol; este o împreună-sprijinire, potrivit acelei ziceri: „Vai celui singur!” Prin urmare, prezența acestor „martori” are aceste două motive.

Se numesc „martori” pentru că vor mărturisi despre adevăr, adică despre cine este autenticul Hristos.

Consemnați însă ceva foarte important, anume că această mărturie nu va fi singulară. Cei credincioși nu vor rămâne nefericiți destinați unei singure vestiri și unei singure cunoașteri. Dacă ar fi fost așa, iubii mei, atunci ar fi fost de prisos să ne dea Domnul semnele celei de-a Doua Veniri a Lui și semnele Antihristului. Aici vedem în chip limpede faptul că cei credincioși vor avea cunoștința lucrurilor.

Însă cei doi martori sunt trebuincioși, mai întâi pentru a înțări însăși percepția/înțelegerea care există în cei credincioși că Iisus este adevăratul Mesia, iar Antihristul este celălalt, cel mincinos; adică să le spună: „Socotiți în chip drept.”

Hristos nu ne-a spus oare: „Învățați de la smochin pilda: Când mlădița lui se face fragedă și odrăsește frunze, cunoașteți că vara e aproape. Asemenea și voi, când veți vedea toate acestea, să știți că este aproape – sfârșitul este aproape –, la uși”¹⁶⁴? Sfânta Scriptură ne-a dat multe mărturii; și Domnul ne dă, și Apostolul Pavel ne dă, iar aceasta întrucât credincioșii trebuie să cunoască aceste semne. Sfântul Ignatie al Antiohiei zice în *Epistola*

¹⁶³ Cf. Luca 10, 1.

¹⁶⁴ Matei 24, 32-33; Marcu 13, 28-29; Luca 21, 30-31.

sa către Sfântul Policarp: „Citește vremile; așteaptă pe Cel mai presus de timp.”¹⁶⁵ Aceasta vrea să spună studiază, ia aminte bine la evenimente! Înсуși Domnul ne-a spus că „fața cerului” – fața meteorologică – putem să o distingem, în timp ce fața vremurilor nu putem. Și pe cei de atunci contemporani Lui Domnul i-a numit fățarnici (ipocriți)! „Ziceți: Măine va fi timp frumos, pentru că e cerul roșu. Iar dimineața ziceți: Astăzi va fi furtună, pentru că cerul este roșu-posomorât”, din prognoza timpului. „Fățarnicilor, fața cerului știți s-o judecați, dar semnele vremilor nu puteți!”¹⁶⁶ Adică, vremurile istorice, duhul vremurilor, de ce nu-l analizați și de ce nu-l cercetați?

Prin urmare, cei credincioși, iubiții mei, vor cunoaște multe. Acesta este și scopul pentru care analizăm aceste teme aici. Sfântul Ioan Evanghelistul în primul capitol al *Apocalipsei* zice: „Fericit este cel ce citește și cei ce ascultă...”¹⁶⁷ Și eu sunt „fericit”, care vă spun acestea, și voi sunteți „fericiți”, care ascultați acestea. Și suntem „fericiți”, întrucât ni se va vesti, iar cei doi „martori” ne vor încredința că așa stau lucrurile. Iar acest lucru are mare însemnătate.

Dar aceste lucruri mai au și o altă valoare. Acești doi „martori” vor mărturisi pentru adevăr, iar pe aceia care se vor afla în vreo stare de moleșeală/de superficialitate și vor fi atrași de Anti-hrist, îi vor chema la pocăință. Și atunci, cu adevărat, mărturia celor doi proroci are foarte mare valoare, și pentru cei credincioși, și pentru cei superficiali.

Însă fiți cu luare-aminte la un anumit aspect. Am spus *mărturie*. Întreaga Evanghelie este o mărturie. Toată! Chiar Înсуși Domnul a grăit: „Eu spre aceasta M-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să dau mărturie pentru adevăr.”¹⁶⁸

¹⁶⁵ Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Către Sfântul Policarp*, III, trad. de Pr. D. Fecioru, PSB 1, Ed. IBMBOR, București, 1979, p. 188.

¹⁶⁶ Cf. Matei 16, 2-3.

¹⁶⁷ *Apocalipsa* 1, 3.

¹⁶⁸ Ioan 18, 37.

Mărturie înseamnă propovăduire a adevărului, însă întrucât mărturia adevărului nu se face primită de către lume, de aceea la sfârșit această mărturie ajunge să fie mărturie a sângelui! Astfel, acești doi „martori”, Ilie și Enoh, sunt în același timp și propovăduitori ai adevărului, și martori ai sângelui.

„Și vor proroci.”¹⁶⁹ Da, acești doi „martori” vor proroci.

Aretha al Cezareei, ermineutul *Apocalipsei*, zice: „Atunci vor veni să dea mărturie și să le proorocească oamenilor care vor trăi atunci, pentru a nu fi înșelați de înșelările și de semnele pe care le va face Antihristul.”¹⁷⁰

Și Antim al Ierusalimului, trăitor din secolul al XVIII-lea, cu două secole și ceva în urmă, consemna: „Așadar, aceștia – cei doi proroci – vor veni în viitor să-i învețe pe oamenii de atunci că Antihristul nu este Hristos, ci înșelător și șarlatan și aducător de pierzanie; și că minunile Antihristului sunt vrăjitorești, mincinoase și închipuiri ale urzitorului de rele diavol, și că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, foarte grabnică va face venirea Lui, pentru a-i judeca pe cei vii și pe cei morți.”¹⁷¹ Iar acei trei ani și jumătate nu sunt trei secole și jumătate, ci sunt cu adevărat trei ani și jumătate, și va veni să-i judece pe cei vii și pe cei morți.

„Și vor proroci, îmbrăcați în sac”¹⁷²!

Sacul este simbolul întristării și al pocăinței. Este din Vechiul Testament, știm asta. Ne amintim de niniviteni care, atunci când s-au pocăit, și-au scos hainele lor și și-au pus saci pe ei¹⁷³. De aici tragem concluzia că predica celor doi „martori” va fi pe de-o parte de avertizare și luminătoare despre Hristos și Antihrist, va fi însă și deșteptătoare din somn și predică de pocăință.

¹⁶⁹ *Apocalipsa* 11, 3.

¹⁷⁰ ARETHA AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cap. 30, Paris, 1863, p. 649B.

¹⁷¹ SF. ANTIM AL IERUSALIMULUI, *Erminie la Sfânta Apocalipsă*, Ed. Rigopoulos, Tesalonic, p. 105.

¹⁷² *Apocalipsa* 11, 3.

¹⁷³ Cf. *Iona* 3, 8.

Iubiții mei, aceasta trebuie să fie totdeauna predica creștină de-a lungul veacurilor: să-L arate pe Hristos și să trezească conștiința, să fie una teologică și să arate întoarcerea la Hristos. Merită să insist puțin, ca să nu căutați predici cu colorit științific... și să ziceți: „A, ce bine a vorbit predicatorul! Predica a conținut date științifice, a conținut cutare!” De multe ori și eu am folosit anumite date științifice sau scheme filosofice, și nimeni nu a fost pasionat!... Acestea nu sunt predici bune! Ați auzit? Nu sunt predici bune!... Predicile bune sunt acelea care au înăuntru pâine adevărată, grâu.

Ascultați, așadar, cum grăiește aceasta Apostolul Pavel în apologetica sa din fața regelui Agrippa, așa cum Însuși Hristos i-a grăit. Pasajul se află în *Faptele Apostolilor* 26, 17-18. Pentru a nu disprețui predica autentică, de aceea vă spun, fiți cu luare-aminte:

„Alegându-te pe tine din popor și din neamurile la care Eu te trimit să le deschizi ochii – conștiinței – ca să se întoarcă de la întuneric la lumină și de la stăpânirea lui Satan la Dumnezeu, ca să ia iertare păcatelor și parte cu cei ce s-au sfințit prin credința în Mine.” Adică, să devină popor credincios. Iată și teologia: „Credința în Persoana Mea”. Iată teologia!

Aceasta i-a spus Hristos lui Pavel, și pe acestea i le spune Apostolul Pavel lui Agrippa. Prin urmare, aici vedem teologie! Credința în Persoana lui Iisus Hristos! Să ni se deschidă ochii, să ni se deschidă conștiințele prin predicile trezvitoare și prin cărțile trezvitoare! Să începem să ne osândim pe noi înșine! Să ne pocăim! Să ne întoarcem! Să fugim de diavol și de sub stăpânirea lui, de magie, de superstiții, de patimi, de păcate! Să ne întoarcem la lumină, să ne întoarcem la Hristos! Aceasta este predica autentică.

Dacă vom izbuti, cu adevărat, printr-o predică să izbândim acestea, atunci vom putea să vorbim, iubiții mei, despre o predică ortodoxă care mântuiește. Criteriul unei predici este acela de a mântui suflete. Dacă nu mântuiește, dacă lingușește conștiințele

și flatează, atunci nu mântuiește, prin urmare, nu este predică, este ceva străin și, în consecință, este zadarnică!

Este demn de consemnat faptul că predica celor doi „martori”, Enoh și Ilie”, nu se limitează la iudei, chiar dacă zice acolo că „va întoarce inima tatălui către fiu”, și prin care înțelege sinagoga. Sinagoga are poziția „tatălui”, în vreme ce „fiul” este învățătura prorocilor. În consecință, „inima tatălui către fiu” înseamnă că sinagoga se întoarce să primească Evanghelia, se va întoarce să primească predica apostolilor. Cu toate acestea, vedem, iubiții mei, că predica nu se limitează la iudei, cu toate că cei doi „martori” se pare că vor activa în Ierusalim; predica lor este universală. Acum, cum de va fi universală? Vor folosi oare... canale de televiziune?

Aceasta o vedem din versetele de mai jos (9 și 10), unde popoarele care nu au crezut, după ce s-au izbăvit de această predică supărătoare a celor doi „martori”, se grăbesc, iubiții mei, să schimbe daruri între ei – datorită bucuriei lor – atunci când vor vedea moartea celor doi proroci, în piața Ierusalimului, „acolo unde a fost răstignit Domnul lor”. Și astăzi pentru mulți oameni predica sfinților predicatori este supărătoare și de multe ori zic: „Tot despre pocăință ne vorbește! Despre pocăință! Nu ne zice cum să trăim bine în viața noastră, așa relaxant, comod... Tot despre pocăință, iar despre pocăință...”! Foarte supărătoare predică! Moartea celor doi „martori” o vom vedea cu toții la televizor! Așadar, aceasta arată faptul că predica lor este universală!

„Și vor proroci o mie două sute și șaiszeci de zile”, adică trei ani și jumătate, patruzeci și două de luni.

Este demn de remarcat faptul că atât timp cât va rămâne la putere Antihristul, tot atâta timp își vor prelungi predica pocăinței și cei doi „martori”. Cele „o mie două sute șaiszeci de zile vor fi cele patruzeci și două de luni”, când va fi călcat „Ierusalimul” de către „neamuri”. Și am spus data trecută că pe durata înrobirii „Ierusalimului” (a Bisericii, aceasta este Ierusalimul) de

către „neamuri”, adică atunci când va fi intervenit Antihristul, adevărata Biserică a lui Hristos (care este „templul” și „jertfelnicul” despre care i-a spus Domnul Evanghelistului Ioan să fie *măsurate*), pe durata celor patruzeci și două de luni va fi sub ocrotirea lui Dumnezeu, aceasta va rămâne în „pustie”. În capitolul al doisprezecelea, mai jos, în versetul al șaselea se menționează: „Iar femeia – care este Biserica – a fugit în pustie, unde are loc gătit de Dumnezeu, ca să o hrănească pe ea acolo o mie două sute și șaiszeci de zile”.

Dacă ar trebui să sintetizăm aceste din urmă vestiri, vom vedea că în intervalul de timp când va împărăți Antihrist, cei doi „martori” vor lucra cu înfrigurare, la o scară globală, pentru mântuirea lumii, și în principal a creștinilor slăbănogiți, care vor fi crezut în lucrările lui. În același timp însă creștinii moleșiți vor suferi stricăciunea lui Antihrist, dar Biserica, care va rămâne neclintită și statornică, prigonită cu asprime de Antihrist, se va fi refugiat în „pustie”, adică în catacombe.

Să ne pregătim!

CAPITOLUL AL ȘASELEA

Al doilea *intermezzo* al celei de-a șasea trâmbițe. Cei doi proroci ca împotrivire la activitatea Antihristului

(Începutul acestui capitol – al șaselea – se află la pagina întâi a Omiliei 45)

Și continuă, iubiții mei, Sfântul Ioan Evanghelistul cuvântul său despre cei doi „martori”. Ne aflăm la capitolul unsprezece al *Apocalipsei*, la versetul cinci.

„Și dacă voiește cineva să-i vatăme, foc iese din gura lor și mistuiește pe vrăjmașii lor; și dacă ar voi cineva să-i vatăme, așa trebuie acela să fie ucis. Aceștia au putere să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă în zilele prorociei lor, și putere au peste ape să le schimbe în sânge și să bată pământul cu orice fel de urgie, ori de câte ori vor voi.”¹⁷⁴

Așa cum ați văzut, cei doi „martori” au o mare și supraomenească putere de la Dumnezeu. motivul este pentru că *Antihristul*, prin lucrarea satanei, va face semne și minuni, prin care îi va înșela pe oameni și se va susține că acesta este adevăratul Mesia. Ca o contrapondere la această înșelăciune pe care o va face *Antihristul* prin minunile lui în fața oamenilor pământului, potrivit iubirii de oameni permanente a lui Dumnezeu, cei doi „martori”, în paralel, vor săvârși minuni supraomenești, care vor arăta că Antihristul este un înșelător.

¹⁷⁴ *Apocalipsa* 11, 5-6.

Ermineutul *Apocalipsei* Aretha scrie: „Semne, zice, vor putea să facă și aceștia, prin adevăratul lor [Dumnezeu] împotriva înșelării și minciunii pedepsind, și celor următori credinței atrăgându-le învoirea. Slavă dumnezeieștii bunătăți ce se împotrivesc înșelării prin contragreutatea adevărului!”¹⁷⁵ Vor face și cei doi „martori” minuni, tocmai datorită iubirii de oameni a lui Dumnezeu, după cum v-am spus, ca să se creeze această contrapondere la înșelare.

Este ceva analog cu ceea ce s-a întâmplat în Egipt cu Moisi și cu vrăjitorii egipteni. Cei doi „martori” vor avea întreaga ocrotire a lui Dumnezeu, de aceea oricine va voi să-i vatăme, va ieși de pe buzele lor foc și-l va nimici pe vrăjmaș.

Faptul pare un pic ciudat. Aceasta amintește de Prorocul Ilie, care, atunci când, cu porunca regelui Ohozia, l-au vizitat căpeteniile peste cincizeci, unul după altul – adică trei ofițeri fiecare cu câte cincizeci de ostași – pentru a-l lua pe sus, atunci prorocul a pogorât foc din cer și i-a mistuit: „Și s-a coborât foc din cer și l-a mistuit pe el – pe căpetenia peste cincizeci – și pe cei cincizeci ai lui.”¹⁷⁶ Aceasta s-a întâmplat cu prima și cu a doua căpetenie peste cincizeci. Văzând al treilea că și el va avea aceeași soartă, a înngenuncheat în fața prorocului și l-a rugat să-l cruțe: „Omul lui Dumnezeu, să nu fie trecut cu vederea de ochii tăi sufletul meu și sufletul acestor cincizeci de robi ai tăi! Iată s-a coborât foc din cer și a mistuit pe cele două căpetenii peste cincizeci și pe oamenii lor; acum însă să nu fie sufletul meu trecut cu vederea de ochii tăi, ascultă-mă și pogoară-te la rege.” Atunci Duhul lui Dumnezeu i-a grăit prorocului „pogoară-te”, și el s-a pogorât la rege pentru cele ce urmau să se întâmple¹⁷⁷.

Aici însă vedem că Prorocul Ilie le-a mistuit pe aceste „căpetenii peste cincizeci împreună cu cei cincizeci de ostași”. Iată,

¹⁷⁵ ARETHA AL CEZAREEI, *Comentariu la Apocalipsa Sfântului și Evanghelistului Ioan*, PG 106, cap. 30, Paris, 1863, p. 649C.

¹⁷⁶ 4 Regi 1, 10.

¹⁷⁷ Cf. IV Regi 1, 13-14.

așadar, cum ar putea acești doi proroci să-i mistuie pe vrăjmașii lor. Este înfricoșător! Se pare că acele zile vor fi cumplite. Dacă citiți la *IV Regi*, de la pasajul parafrizat pe care vi l-am menționat (din capitolul întâi), veți vedea, iubiții mei, cât de dure au fost și zilele de atunci cu groaznica lor idolatrie! Poate aș îndrăzni să spun că Ahab – care în mod cert era israelit, avea însă femeie care nu era israelită, pe idolatra Izabela – ar putea fi socotit drept un *tip* al Antihristului, care căuta să-l ucidă pe Prorocul Ilie. Însă Ahab a murit la un moment dat, au venit alți regi, și acum îl avem pe Ohozia, care vrea să-l ucidă și el pe proroc.

Încă mai amintește de Moisi (cartea *Numerii*, capitolul 16) care, atunci când s-au răsculat acei leviți, Core, Dathan și Aviron –, întrucât și aceștia doreau să aibă privilegiile preoției, pe care Dumnezeu nu le dăduse lor, dar i le contestau lui Aaron –, atunci „foc a ieșit de la Domnul” și i-a mistuit pe cei „două sute și cincizeci de bărbați” care aduseseră tămâie¹⁷⁸.

Prin urmare, vedem ieșind foc și de la Prorocul Ilie, și de la Moisi, și că-i mistuie pe răsculați, pe vrăjmași. Înainte de toate însă, cuvântul celor doi proroci va fi „foc”, adică va fi arzător care va pedepsi, și va zdrobi, și va mistui oasele! Zice *Înțelepciunea lui Sirah*: „Și s-a sculat Prorocul Ilie ca focul și cuvântul lui ca făclia ardea.”¹⁷⁹

Încă și faptul secetei, și mai cu seamă intervalul în care vor proroci cei doi profeți, adică „trei ani și jumătate”, și că vor avea putere să facă cerul să nu plouă, amintește, de asemenea, lucrarea Prorocului Ilie, care, în epoca lui, a provocat secetă pe aceeași perioadă de timp. Este iarăși demn de remarcat faptul că acest interval temporar de „trei ani și jumătate” în care vor activa cei doi proroci coincide cu cei „trei ani și jumătate” ai Prorocului Ilie din epoca lui. Aceasta o consider o cheie importantă a înțelegerii temei timpului.

¹⁷⁸ Cf. *Numerii*

¹⁷⁹ *Înțelepciunea lui Iisus Sirah* 48, 1.

Fiți atenți! Există multe interpretări după care cei „trei ani și jumătate” nu reprezintă o cifră exactă, ci se spune că este doar un simplu număr care arată jumătatea lui șapte. Adică arată scurtimea timpului, dar nu sunt trei ani și jumătate; este doar un timp scurt față de zece, douăzeci, treizeci de ani; cu toate acestea, este un timp scurt. Dacă aveți în vedere faptul că Antihristul nu va domni mult timp, atunci cei „trei ani și jumătate” sunt cu adevărat trei ani și jumătate.

Însă, ceea ce este important este aceea că, în epoca Prorocului Ilie, cei „trei ani și jumătate” au fost cu adevărat trei ani și jumătate, și astfel avem în mâinile noastre un fapt istoric, un precedent istoric. Așadar, ce va împiedica lucrurile ca în viitor să fie în mod real trei ani și jumătate? Nu putem să afirmăm faptul că aici timpul poate să fie mai mare, așadar că se pretează unei erminii alegorice sau metaforice. Atunci, în epoca Prorocului Ilie au fost trei ani și jumătate. Toate acestea au însemnătate. Desigur, vă amintiți faptul că Domnul a spus că „se vor scurta acele zile”¹⁸⁰, se vor împușina acele zile, deoarece nu vor putea îndura cei credincioși necazul pe care îl va aduce Antihrist.

Încă *plaga* schimbării apelor în sânge amintește de Moisi în Egipt. Atunci când zice aici în chip limpede că vor avea putere „peste ape să le schimbe în sânge și să bată pământul cu orice fel de urgie, ori de câte ori vor voi”, aceasta arată că are o anumită legătură cu cele ce s-au întâmplat odinioară în Egipt. De aici a și apărut erminia, potrivit căreia în locul lui Enoh va fi Moisi. Nu are însă foarte multă însemnătate, iubii mei, dacă este Enoh sau Moisi; însemnătate are faptul că Ahab și Faraon sunt *tipuri* istorice ale evenimentelor eshatologice. Și, de vreme ce atunci am avut evenimente istorice concrete, pentru că apa s-a transformat cu adevărat în sânge, cu adevărat întunericul era gros „să-l pipăi cu mâna” și ziua nu mai venea – într-atât încât egiptenii voiau să iasă afară din casa lor și nu vedeau – și cu adevărat au

¹⁸⁰ Cf. Matei 24, 22.

căzut broaște, au venit muște, toate acele *plăgi*, grindina și celelalte. Așadar, dacă acestea sunt date istorice, atunci date istorice vor fi și evenimentele eshatologice.

„Iar când vor isprăvi cu mărturia lor, fiara care se ridică din adânc va face război cu ei, și-i va birui și-i va omorî.”¹⁸¹

În chip firesc predica trezvitoare și limpede a celor doi proroci este de la sine înțeles că se va sfârși grabnic, și mai ales cu moartea lor, întrucât, dacă Antihristul este muștrat de aceștia, nu este cu putință să-i lase să supraviețuiască.

Notează Sfântul Ioan Evanghelistul: „Iar când vor isprăvi cu mărturia lor”. Fiți atenți aici la un element ermeneutic, care are o valoare foarte mare și care pare să fie scris criptat. Se află la *A doua Epistolă către Tesaloniceni*, în capitolul al doilea, acolo unde Apostolul Pavel se referă la Antihrist și zice: „Când vor sfârși mărturia lor, atunci Antihristul, fiara, va pune mâna pe ei.” Această este ca și cum Antihristul ar aștepta ca cei doi proroci să-și termine lucrarea, și atunci să-i fie îngăduit aceleia să-i războiască.

Ce vrea să însemne aceasta? Fiți atenți! Domnul grăiește în *Evanghelia după Luca*, capitolul al optsprezecelea: „Și luând la Sine pe cei doisprezece, a zis către ei: Iată ne suim la Ierusalim și se vor împlini toate cele scrise prin proroci despre Fiul Omului.”¹⁸² În consecință, încă nu sosise ceasul Lui ca să-L prindă. Desigur, alt evanghelist consemnează că atunci când au vrut să-L prindă pe Domnul în templu nu au putut, pentru că încă nu sosise ceasul Lui¹⁸³. Ca și cum ceva îi reținea pe opozanți, pe vrăjmași, să nu înfăptuiască răul.

Însă, în sensul propriu al cuvintelor, pe tema Antihristului face referire Apostolul Pavel în *Epistola a doua către Tesaloniceni*. Aici, la prima vedere există un punct ermeneutic întunecat, dar veți sesiza cum se va limpezi. Zice apostolul: „Și acum știți ce-l

¹⁸¹ *Apocalipsa* 11, 7.

¹⁸² *Luca* 18, 31.

¹⁸³ *Cf. Ioan* 7, 30.

oprește, ca să nu se arate decât la vremea lui. Pentru că taina fără-delegii se și lucrează, până când cel care o oprește acum va fi dat la o parte. Și atunci se va arăta cel fără de lege¹⁸⁴, care se află în lume, dar este oprit să se arate. Ce este acest „cel care oprește” și „cel care oprește acum”? Mulți au crezut că este vorba despre împăratul Romei. Însă nu reiese nimic de felul acesta de-aici. Am să vă redau textul și-l vom interpreta, întrucât aici se vorbește în mod criptat.

Iubiții mei, este *pronia* lui Hristos. Acesta este „cel care oprește”. Este *pronia*, purtarea de grijă a lui Hristos care nu-l lasă pe diavol să lucreze, nu-l lasă pe Antihrist să se arate.

Deoarece acesta este un punct subțire, aș vrea să vă redau textul din traducerea în neogreacă a lui Trempelas. Din păcate, el nu a făcut un comentariu la *Apocalipsă*, ci numai o redare ermineutică; nimic altceva. Ascultați cum redă textul; are mare însemnătate:

„Îl cunoașteți acum pe acela care îl oprește pe cel fără-delege, încât acesta să nu se arate mai devreme, ci la vremea care a fost hotărâtă de Dumnezeu. Însă nu a venit vremea hotărâtă lui. Pentru că acum este în lucrare puterea răului și a fără-delegii, care în mare parte rămâne ascunsă și nu se arată încă în întregime, și există cineva care îl oprește pe cel fără de lege să se arate. Și arătarea celui fără-delege va țâșni când acela, care potrivit proniei dumnezeiești împiedică arătarea lui, se va da la o parte; și atunci se va arăta cel fără de lege.”¹⁸⁵

Drept pentru care, iubiții mei, vedem că acest „cel care oprește” și „cel care oprește acum” nu sunt altceva decât prezența și *pronia* lui Hristos în lume. Hristos nu-l lasă încă pe Antihrist să se arate, îl oprește. Va veni însă un moment, din pricina lipsei de pocăință a oamenilor, așadar când vom deveni Sodoma și

¹⁸⁴ II Tesaloniceni 2, 6-8.

¹⁸⁵ Pannayotis TREMPELAS, *Noul Testament cu o scurtă erminie*, Ed. Sotir, Athena, 1985, p. 827.

Gomora, atunci se va ridica ocrotirea lui Hristos și îndată atunci se va arăta Antihristul. V-am spus, *vom deveni Sodoma*. Și devenim Sodoma! Devenim! De altfel, mai jos se va referi și Sfântul Ioan Evanghelistul la Sodoma.

Pe aceasta se sprijină, se pare, și Sfântul Ieronim, care zice următoarele: „Atunci când homosexualitatea, care exista în Sodoma, se va înmulți în chip exagerat și se va revărsa pe drumuri fără de rușine, precum odinioară în Sodoma – notează sfântul autor al cărții *Facerii* «de la mic până la mare»¹⁸⁶ –, atunci se va întâmpla A Doua Venire a lui Hristos.” Atunci. Așadar, înseamnă că se va ridica, se va lua adică, pronia lui Hristos pentru lume, va veni Antihristul, va activa acei trei ani și jumătate, și îndată după aceea va interveni Hristos, Care îl va nimici pe Antihrist, și în continuare se va întâmpla A Doua Sa Venire.

„Iar când vor isprăvi cu mărturia lor...”¹⁸⁷ Care „mărturie”?

V-am spus și data trecută. Aretha scrie: „Căci acesta care se înfățișează – Antihristul *n. pr. Ath.* – nu este Hristos, ci mincinos și înșelător aducător de pieire. Dar va veni însă, nu încă până acum, Cel Ce este Fiul lui Dumnezeu, pe Care Îl credem că este Mântuitorul nostru, Care a venit și mai demult ca să le facă oamenilor bine, și iarăși va veni, și acum Se află de față.”¹⁸⁸ Aceasta va fi „mărturia” pe care o vor încheia cei doi „martori”.

Vedeți, iubii mei, că toate se sfârșesc în această lume; și predica despre pocăință, și predica despre așteptarea venirii lui Mesia... Toate au un sfârșit, doar că noi nu vrem să credem că acestea au un sfârșit, pentru că în epoca noastră a pus stăpânire pe noi o grea akedie, o grea nepăsare de a ne mântui!

„Fiara care se ridică din adânc va face război cu ei, și-i va birui și-i va omori.”¹⁸⁹

¹⁸⁶ *Facerea* 19, 11.

¹⁸⁷ *Apocalipsa* 11, 7.

¹⁸⁸ ARETHA AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 30, Paris, 1863, p. 652B.

¹⁸⁹ *Apocalipsa* 11, 7.

„Fiară”! Este prima dată când se vorbește despre „fiară” în cartea *Apocalipsei*. Pentru prima dată este menționată numirea de „fiară” și mai ales în mod articulat: „Fiară”. Nu o „fiară oarecare”, ci „fiara”. Nu doar pentru că este vorba despre o persoană concretă – despre care se va vorbi în capitolele următoare –, ci și pentru că Sfântul Ioan Evanghelistul dorește, potrivit obiceiului său, să pregătească terenul pentru cititori, ca să nu fie luați prin surprindere de cele ce urmează. Astfel, el menționează caracterizarea „fiară”, pentru a-i ajuta să înceapă să se obișnuiască cu prezența lui.

Cine este însă această „fiară”?

Obișnuiesc să-i folosesc destul de des pe Părinții Bisericii noastre, tocmai pentru a consolida o erminie corectă a cărții. Astfel vă relatez ceea ce scrie Ateha: „Fiară pe Antihrist îl numește, pentru cruzimea, neomenia și răutatea lui..., așadar, nu pentru că ar avea o altă fire/natură acest spurcat, ci din firea noastră cea omenească va fi. Că om va fi, dar cu lucrarea satanei.”¹⁹⁰ Menționează cuvântul „spurcat”, care vrea să spună „lipsit de cucernicie”, „care nu are nimic sfânt”, vrea să spună făcător de rele, ticălos, nu escroc, adică acela care înșală pe drumuri. Acesta va lua firea noastră, firea omenească, va fi om, dar prin lucrarea satanei, și se numește „fiară” pentru răutatea lui. Acestea ne spune scriitorul Aretha.

Desigur, aici, așa cum am spus, sfântul evanghelist ne dă o primă imagine despre „fiară”. Mai multe ne va menționa tot el în capitolul al treisprezecelea și mai departe; dar și noi ne vom limita acum la descrierea Antihristului, reținându-ne, iubiții mei, să dezvoltăm în chip amănunțit cele despre Antihrist în acea parte concretă a textului sfânt. Vom vorbi despre toate trăsăturile lui, cu fiecare detaliu posibil, din cele pe care ni le-a transmis cuvântul lui Dumnezeu, fără să facem analiză.

¹⁹⁰ ARETHA AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 30, Paris, 1863, p. 652C.

Această descriere a „fiarei”, a Antihristului, este foarte necesară. Poliția, atunci când caută un infractor, cunoaștem că dă tuturor polițiștilor câte o fotografie a acestuia și dacă va reuși va da și cetățenilor. Desigur, uneori este publicată fotografia lui, astfel încât oamenii să vadă trăsăturile lui, și, dacă se întâmplă să-l întâlnească, să-l reclame și să fie arestat. Aceasta arată că trebuie să cunoaștem cu exactitate trăsăturile Antihristului, încât atunci când se va arăta să nu ne amăgească, ci să știm foarte bine cine este! Atunci când, spre pildă, apare cineva cu costum, cu pălărie, cu cravată, „domn cumsecade” și ne spune că este cineva important, îl privim de sus până jos și zicem: „Fugi de aici, escrocule!” Pentru un moment, e posibil ca cineva să rămână perplex și să zică: „Pe acest domn cumsecade îl numești escroc?” Da. Atunci când vezi trăsăturile lui de caracter și poți să înțelegi ce scopuri are acesta, de ce să nu-i spui escroc? Și să vă închipuiți, iubii mei, că Antihristul se va înfățișa pe sine ca sfânt..., fără de răutate..., „mielușel”! Se va arăta filantrop/iubitor de oameni! Atunci când va lua puterea va spune: „Să dăm pâine celor săraci. Să nu mai existe vreun sărac în lume”! Va face minuni, îi va vindeca pe cei bolnavi! Va spune cineva: „Ce altceva a mai rămas de făcut în cele din urmă? Ce altceva a mai rămas? Acesta este Mesia!” Și i se vor închina „fiarei”, înșelătorului, atâtea pierzătorului sufletelor!

Așadar, din acest motiv, mai întâi Sfânta Scriptură, cuvântul lui Dumnezeu, precum și Sfinții Părinți s-au îngrijit să consimneze și să analizeze trăsăturile distinctive ale Antihristului, ca să-l putem deosebi. Este un lucru extraordinar acesta. Îmi veți îngădui să spun – și mă voi ruga ca toți cei ce ascultați cuvântul lui Dumnezeu să aveți și voi această posibilitate – că numai cei credincioși și sfinți au privilegiul să distingă în persoana Antihristului „fiara”. Numai aceștia au privilegiul; ceilalți vor fi înșelați. Așadar, să ne dorim cu adevărat să putem să-l recunoaștem; este foarte necesar; mai cu seamă să avem în vedere faptul că prin aceleași trăsături distinctive vin și înaintemergătorii lui.

Vom vedea mai jos că există și „prorocul mincinos”, care nu este altceva decât un înaintemergător ce-l propovăduiește pe falsul Mesia. Și să nu uitați, vă spun încă o dată, faptul că și acesta va fi persoană, dar și înainte de „prorocul mincinos” deja existau nu persoane, ci situații/stări care vin cu aceste forme de dreptate socială mondială, filantropie, iubire!... Iar toate acestea îi slujesc lui Antihrist.

Nu aș dori altceva decât să rămân cu tâlcuirea în mod exclusiv în spațiul bisericesc. Vă amintiți că nu toată „cetatea” a fost măsurată, ci doar „templul” și „curtea” interioară, unde se află „jertfelnicul”. Restul „templului” și „cetatea” au fost călcate de „neamuri”.

Luați cazul ecumenismului, acesta care s-a făurit în Consiliul Mondial al Bisericilor. Ce credeți că este acesta, iubii mei? Este un *cal troian*. Da, un *cal troian*! Ecumenismul este un *cal troian* care îl poartă pe *Antihrist*. Da, da! Și totuși lozinca ecumenismului este: Iubire! Iubire!... Și slujesc acestei forme de ecumenism, și o slujesc în acest moment chiar și clerici ortodocși, mai ales din treptele superioare. Nenorocire!

Fericitul părinte Iustin Popovici zicea că ecumenismul nu este o erezie, ci este *panerezie*, ce cuprinde în sine toate ereziile! În realitate este desființarea Creștinismului și se manifestă în numele iubirii! Iar atunci când cineva se întoarce împotriva ecumenismului, îi spun: „Te ridici împotriva iubirii. Tu ești propovăduitorul urii!?”...

Din acest motiv, iubii mei, în spatele acestor *cai troieni* trebuie să-l distingem pe Antihrist. Este nevoie, fiți cu luare-ăminte! Pentru că se poate ca să nu trăim noi în zilele Antihristului, se poate ca generația noastră să fi murit, se poate să fie puțin mai târziu. Se poate să fie peste cincizeci de ani, peste o sută, peste o mie, nu știm, poate însă să fie și în următorii treizeci de ani. Ni-meni nu știe nimic! Semnele însă au început să devină multe. Nu are importanță dacă suntem distruși de Antihrist sau de îna-

intemergătorii lui! Dacă astăzi ne pierdem din pricina înaintemergătorilor lui Antihrist, este ca și cum ne-am pierde din pricina lui Antihrist, este același lucru; adică nu avem mântuire. Dar v-am zis că mai multe vom spune, cu ajutorul lui Dumnezeu, la capitolul potrivit; avem, desigur, foarte multe de spus.

„Fiara”, în mod cu totul distinctiv, „se ridică din adânc”! Ce este acest „adânc”?

Aretha iarăși zice: „Adânc viața oamenilor numește amărăciunea păcatelor, chinul și neplăcerile și nestatorniciile cele din toate părțile înviforate și fățișe venite prin lucrarea duhurilor viclene.”¹⁹¹ Adică avem o lume care este condusă și purtată de demoni. Din această lume instabilă și inspirată de demoni va ieși Antihrist.

Încă Antim al Ierusalimului – în urmă cu aproximativ două sute de ani – scria în acest sens: „Prin adânc înțelegem această lume trecătoare, ce se află scufundată în întunericul necunoștinței de Dumnezeu, nestatornică și amară și plină de patimi josnice, care sunt susținute și legănate de valurile grijilor și se clatină din pricina împrejurărilor și a vânturilor potrivnice, și se chinuiește. Din acest adânc al lumii va ieși Antihristul, născându-se om din seminția lui Dan, unul dintre fiii patriarhului Iacov; și va fi fiară nu ca închipuire, ci ca purtare și ca dispoziție, foarte sălbatic și feroce mișcându-se împotriva sfinților.” Aceleași lucruri pe care le spune și Aretha.

Dar fiți atenți! Este un punct la care trebuie să fim cu foarte multă luare-aminte. Nu cumva noi, în epoca noastră, cei care suntem în lume, ca întreg, alcătuim „adâncul”? V-ați gândit la aceasta? Adică să fim din perspectivă morală o astfel de *lume*, precum aceea pe care ne-o descriu aici Aretha și Antim al Ierusalimului, astfel încât să constituim noi materialul, materia a ceea ce este numit „adânc”, de unde va ieși Antihristul. Nu cumva?

¹⁹¹ ARETHA AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 30, Paris, 1863, p. 652C.

Tare mult mă tem că, într-o majoritate zdrobitoare, creștinii noștri constituie chiar ei „adâncul”!

Aceasta se întâmplă, iubiții mei, atunci când noi în calitate de creștini avem o mentalitate lumească și ne mișcăm în această lume ca și cum nu ar exista nici Dumnezeu, nici Hristos, nici suflet, nici moarte, nici iad, nici Împărăția lui Dumnezeu. Dacă noi ne mișcăm în acest fel – să ne ferească Dumnezeu! –, atunci să fim siguri că noi înșine constituim „adâncul”, de unde va ieși Antihristul.

„Și va face război cu ei – cu prorocii – și-i va birui.”¹⁹²

Cu siguranță; este foarte firesc ca acesta să fie rezultatul mărturiei celor doi proroci, pentru că acești doi proroci, Ilie și Enoh, zădărnicesc planul Antihristului.

Deja prorocia lui Daniil, iubiții mei – este foarte actual acest aspect! –, nu s-a epuizat la prima venire a lui Hristos. Spun aceasta deoarece trebuie să-i studiem pe proroci. În epoca veche, înțeleg Vechiul Testament, oamenii îi studiau pe proroci, ca să afle despre Hristos. Astfel, atunci când Filip l-a aflat pe Natanail i-a zis: „Pe Acela despre Care noi am citit și am studiat în proroci, pe Iisus din Nazaret, L-am aflat.” Și, întrucât avea o formulare un picuș ciudată la mijloc – întrucât Mesia nu trebuia să vină din Nazaret, ci din Bethleem –, aceasta schimba aparent lucrurile. Pentru că Domnul a mers în Nazaret, dar nu Se trăgea din Nazaret. Și atunci Natanail, care-i studia pe proroci, i-a zis: „Ia, citește să vezi, a ieșit proroc din Nazaret?”¹⁹³ Aceasta înseamnă că Natanail studiasse foarte bine prorocii!

Nu vă impresionează, iubiții mei, faptul că astăzi ereticii îi iau pe proroci și îi analizează, iar noi nu știm nici măcar numele lor, nici câți sunt în Vechiul Testament și nu cunoaștem nici măcar titlurile cărților profetice? Nu vă surprinde acest lucru? Vai de noi! Și să vă imaginați că Apostolul Petru zice să-i studiem pe proroci:

¹⁹² *Apocalipsa* 11, 7.

¹⁹³ *Cf. Ioan* 1, 46-47.

„Și avem cuvântul prorocesc mai întărit, la care bine faceți luând aminte, ca la o făclie ce strălucește în loc întunecos.”¹⁹⁴ De aceea, Daniil nu s-a epuizat! Precum nici alți proroci nu s-au epuizat. Ei vorbesc despre Prima Venire, vorbesc însă și despre a Doua Venire a lui Hristos. Așadar, ce zice Daniil?

Daniil deja prorocise despre această „fiară”. Acolo vorbește despre patru „fiare”. A patra era stranie, ciudată, uimitoare! Prezența acestei „fiare” îi insufla frică. Această *fiară* nu este nimic altceva decât – în prima fază istorică – succesorii lui Alexandru cel Mare, prin tipul reprezentativ al lui Antioh Epifanie, care este el însuși *tip* al Antihristului. Apoi este Imperiul Roman, care i-a chinuit pe sfinți, pe creștini, iar la sfârșit este Antihristul însuși. Acesta este „*fiară*”.

Deja vorbise despre el Daniil. Așadar, Daniil scrie în capitolul al șaptelea, la versetul 25: „Și va grăi cuvinte de defăimare împotriva Celui Preaînalt și va asupri pe sfinții Celui Preaînalt, și își va pune în gând să schimbe vremile și legea.” Așadar, acesta este unul singur, este o persoană concretă, și va vorbi cu necuviință împotriva lui Dumnezeu: „Și cine ești Tu, Dumnezeu? Nu Te iau în seamă!” Înfricoșător! Zice și Apostolul Pavel aceasta în *Epistola a doua către Tesaloniceni* (2, 4): „Potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, astfel încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept Dumnezeu.” Va desființa orice cuvenită cinstire și se va proclama pe sine Dumnezeu.

Continuăm: Privește ce verb folosește Daniil: „să schimbe” (*ἀλλοιωσαι*, mai exact „să denatureze”)! Nu zice simplu „să schimbe”, pentru că, atunci când fac o schimbare, doar schimb ceva, însă „denaturez” înseamnă să fac o schimbare profundă în rău! Aceasta vrea să spună că acum, prin denaturare, am ceva diferit. Așadar, ca să înțelegeți, dacă întorc o țesătură pe dos, fac altceva; „am schimbat” zicem; însă atunci când aceasta suferă

¹⁹⁴ 2 Petru 1, 19.

ceva țesătura/textura sa înseamnă că „s-a denaturat”, atunci se întâmplă ceva cu totul diferit. Adică, aici nu este vorba despre schimbare, ci despre denaturare. Așadar, *acela* s-a gândit să denatureze „vremile și legea”.

„Vremile” aici înseamnă firea/natura. Va născoci ceva ca să denatureze firea/natura! Despre această denaturare a firii am avea să spunem multe lucruri, precum și despre denaturarea legii. Fiți atenți! Denaturarea legii se întâmplă atunci când în fire intră ceea ce este „împotriva firii”, îmbibat deja în celula oamenilor; acest „împotriva firii” se arată ca fire, ca ceva natural. Atunci legea lui Dumnezeu – pentru că despre legea lui Dumnezeu vorbește aici și pe ea o înțelege – se va denatura.

Luați exemplul dezincriminării adulterului. Este legea lui Dumnezeu¹⁹⁵. Acest lucru nu înseamnă doar că schimbăm subiectul, adică să nu fie pedepsit adulterul, adică a spune: „Ehei, fratele meu, noi nu dorim să fie pedepsit adulterul!” Aceasta reprezintă doar o schimbare, dar să spunem ca adulterinii să nu se simtă prost pentru necuviința lor, întrucât ar putea să-i judece negativ ceilalți oameni din mediul lor, aceasta deja nu mai este schimbare a legii, este denaturare. Se schimbă lucrul în însăși structura lui, se denaturează. Pierdem măsura și criteriul. Pentru că, dacă trec câțiva ani, și-i spunei aceluia care-și înșală nevasta și aceleia care-și înșală soțul că ceea ce fac ei este păcat, vor râde și vor zice: „Ce păcat? Ești tâmpit! Ce păcat?” În vreme ce astăzi, dacă-i spui „este păcat”, sau încă „va afla bărbatul tău, va afla nevasta tă”, aici mai există o presiune, o constrângere; dacă însă vor trece câțiva ani de toleranță, va surveni și denaturarea. Așadar, Antihristul va insinua să se denatureze firea și legea.

Și continuăm cu Daniil: „M-am uitat și cornul acela...” Apoi aseamănă „fiară” cu o altă imagine, cu un „corn”. Fiți atenți: „Fiară”, a patra „fiară” este șirul diavolului, care poartă totul și poartă numele de „puterile potrivnice”. Se numește astfel întrucât avem

¹⁹⁵ Cf. *Ieșirea* 20, 13; *Deuteronomul* 5, 18; *Matei* 5, 27 ș.a.

o triadă, în opoziție cu Sfânta Treime. Noi zicem: Tatăl și Fiul și Sfântul Duh, iar aici avem: „balaur”, „fiară” și „prorocul mincinos”; diavolul, Antihristul și înaintemergătorul lui, „prorocul mincinos”. Dar în principal, , întrucât în desfășurarea Istoriei avem aceste stări de fapt, Daniil vede un „corn”, un „corn mic”, iar acesta este Antihristul. „Înfricoșător este acel corn pe care l-am văzut!”, zice.

„M-am uitat, și cornul acela purta război cu cei sfinți și s-a întărit mai mult decât ei.”¹⁹⁶ Fiți atenți la un amănunt – dacă este amănunt! –, i-a biruit pe sfinți!

Ați văzut însă că acestea se repetă continuu în Istorie, cu o concentrare spre vremurile eshatologice, pentru că v-am spus, „cornul” este Antihristul.

Cum îi va birui Antihrist pe creștini? Are Antim al Ierusalimului o foarte frumoasă și scurtă expresie. Sunt două cuvintele: „puterea lumească”, cu puterea lumească îi va birui. „Puterea lumească”!

Când veți pleca la casele voastre, vă doresc să vă amintiți toate acestea. Dacă nu veți izbuti să vi le amintiți pe toate, vă rog să vă amintiți cel puțin aceste două cuvinte: că Antihrist îi va birui pe sfinții lui Dumnezeu „prin puterea lumească”. Aceasta înseamnă că Anthristul va ține în mâna lui întreaga putere lumească, autoritățile și oficialitățile vor fi în mâinile lui. Spațiul juridic, băncile, conducătorii, militarii, toți vor fi în mâinile lui. Va controla orice putere și autoritate lumească!

Dar acest lucru deja îl vedem că devine realitate. Ați observat – dacă putem înțelege aceasta – că în cadrul Istoriei, și în zilele noastre, se face o strădanie de a se cuprinde în mâinile câtorva persoane orice fel de autoritate? În principiu puterea economică, adică „să avem banul, și apoi vom începe să avem și alte autorități”. Iar aceasta nu este ceva ascuns; chiar și în această Organizație a Națiunilor Unite (ONU) s-a declarat faptul că

¹⁹⁶ *Daniil* 7, 21.

aceste mâini care adună conducerile/puterile tuturor popoarelor pământului sunt sioniștii! Aceștia adună orice fel de autoritate/putere încet-încet, cu răbdare, cu planuri pe termen lung! Nu se grăbesc! Se mișcă într-un mod uimitor. Chestiunea este aceea că sionismul este premergătorul prin excelență al Antihristului. Am putea spune, în sens larg, că este „prorocul mincinos”. Și zic aceasta pentru că „prorocul mincinos”, așa cum v-am spus mai înainte, este o persoană concretă. Sionismul îl va aduce pe Antihrist, pentru că Antihristul va fi evreu, așa cum vom vedea atunci când vom ajunge la acel punct al textului.

Aici însă – la aceasta să fiți atenți acum – se ivește o ispită teribilă pentru creștini. Zicem: „De ce noi, creștinii, care în cele din urmă nu suntem o putere neglijabilă, o cantitate neglijabilă, de ce să lăsăm în mâinile acestor potrivnici această autoritate/putere lumească și să nu o luăm noi?” Aceasta este o ispită. Acest punct înțelegeți ce vrea să spună? Mulți mă înțeleg: Adică, să se mobilizeze Biserica, autoritățile creștine să preia orice putere/autoritate lumească. Aceasta este o ispită!

Fiți cu luare-aminte! Răspunsul a fost dat deja prin cele pe care le-am spus mai înainte. Creștinismul nu poate să fie o putere/autoritate lumească. Creștinismul vine să despartă sufletele omenești de lumea stăpânită de diavol, pentru a le mântui, pentru a le sfinți. Nimic altceva! Evanghelia deja a trasat parcursul Bisericii în Istorie, că adică *va fi totdeauna prigonită!* V-am spus, este o ispită să ne dorim noi, creștinii, să preluăm puterea globală, pentru a-l neutraliza pe Antihrist. Este ca și cum am dori să ne întoarcem împotriva duhului Evangheliei, care este unul al răstignirii, și împotriva prorociilor, care arată că în cele din urmă Antihrist va prelua orice putere lumească, prin care îi va război pe credincioși. Așadar, ce încercăm să facem? O osteneală zadarnică! Și nu numai o osteneală zadarnică, ci socotesc că în același timp vom păcătui, de vreme ce ne vom întoarce împotriva duhului Evangheliei, care este unul al răstignirii.

Duhul Evangheliei este ceea ce spune Apostolul Pavel, și să ne amintim, iubiții mei: „Și toți care voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniti.”¹⁹⁷ Dorești să trăiești o viață cucernică? Ia-o ca pe o hotărâre: Vei fi prigonit! Ia-o ca pe o hotărâre! Dorești să fii un om cinstit, să crezi în Dumnezeu? Te va război diavolul, te vor război uneltele lui. În consecință, din moment ce îți asumi marea lucrare de a deveni creștin și să te lupți împotriva diavolului, atunci pentru ce mai vorbești despre dobândirea puterii/autorității lumești? Îți voi răspunde printr-o expresie a Apostolului Pavel: ca să desfințezi „nebunia Crucii”? Întrucât pentru „cei ce pier” Crucea este „nebie”, iar noi voim să înfățișăm Creștinismul prin înțelepciunea lumească, și zicem: „Veniți să vă spunem, veniți să vedeți ce este Creștinismul”, și ne temem să înfățișăm „nebunia” cuvântului propovăduirii Crucii. Ne poticnim, ne temem! Însă aceasta este Evanghelia! Dacă, prin urmare, spunem că noi vom aranja frumos lucrurile – adică *să împăcăm și capra, și varza* – nu vom face nimic, iubiții mei.

Fiți atenți, v-am spus lucruri importante la acest ultim punct! Să cunoașteți aceasta și să o luăm ca pe o hotărâre.

Domnul ne-a mai zis: „Atunci vă vor da pe voi spre asuprire și vă vor ucide și veți fi urâți de toate neamurile pentru numele Meu.”¹⁹⁸ Ca și cum I-am spune acum Domnului: „Doamne, Te vom tăgădui” sau „Te vom întrece, vom depăși cuvintele și preveziciunile Tale. Nu ne vor urî oamenii; vom înfățișa Creștinismul foarte frumos”! Fiți atenți, iubiții mei, vom cădea, fără să ne dăm seama, în formele/schemele lumești. Iar aceasta este o înșelare, o înșelare a diavolului. Oricând s-a întâmplat ca Biserica să preia puterea lumească, s-a păgubit!

Acum însă există și o situație concretă, îi avem pe cei doi „martori”, care vin să dea și propria lor „mărturie”. Pentru „mărturia” acestor doi proroci, Antihristul va face război cu ei, îi va birui și-i va omorî. Pe toate acestea le îngăduie Dumnezeu!

¹⁹⁷ II Timotei 3, 12.

¹⁹⁸ Matei 24, 9.

„Ce înțeles are faptul că Antihristul îi va birui pe cei doi proroci? Adică îi va face să-și schimbe mintea? Îi va face să dea înapoi? Îi va face să-și închidă gura?”

Atunci când se zice aici că Antihristul îi va birui pe cei doi proroci și pe toți credincioșii, așa cum vom vedea mai jos, nu se înțelege, iubiții mei, faptul că îi va birui în sensul că le va schimba mintea, ci doar că îi va înlătura, îi va ucide. Aceasta se înțelege.

Însă este cunoscut faptul că ceea ce este veșnic și nemuritor și este legat de Dumnezeu nu pierе. Niciodată nu pierе! Apoi dușmanii celor doi proroci vor vedea ceva uimitor! După ce îi va ucide Antihrist, după trei zile și jumătate, îi vor vedea că înviază și se înalță la cer! Acolo este adevărata biruință!

(Se continuă la pagina întâi a Omiliei 46)

„Și trupurile cele căzute ale lor vor zăcea pe ulițele cetății celei mari, care se cheamă, duhovnicește, Sodoma și Egipt, unde a fost răstignit și Domnul lor.”¹⁹⁹

Prin caracterizarea „trup căzut” se arată nebunia și ura „fii-rii”, adică a Antihristului, împotriva celor doi proroci. Iar expunerea trupurilor lor în piața centrală a orașului arată umilirea extremă, mai ales că aceasta va dura trei zile și jumătate.

Consecințele acestei purtări a Antihristului față de cei doi proroci, de a-i ucide și de a le arunca trupurile, „trupurile lor căzute”, în piața Ierusalimului timp de trei zile și jumătate, așa cum vom vedea în continuare, vor fi multe și complexe.

Prima. „Iar partea celor fricoși... este în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua.”²⁰⁰ Îi pune și pe „fermecători”, îi pune și pe desfrânați, dar pe cei fricoși/lași îi pune primii, pentru a arăta că frica/lașitatea este un păcat foarte grav, iar aceasta este atunci când ne descurajăm și ne schimbăm poziția față de Hristos. Frica/lașitatea este cel mai îngrozitor păcat, iubiții mei, vă spun aceasta de acum. Vom întârzia până vom

¹⁹⁹ Apocalipsa 11, 8.

²⁰⁰ Apocalipsa 21, 8.

ajunge la acest punct; se află în ultimul capitol al *Apocalipsei* și vom întârzia. Vă rog, să fim cu luare-aminte la frică/lașitate. Să facem asceză cu noi înșine, astfel încât, atunci când va veni vreo-dată vreo „spaimă”²⁰¹, care ne va presa să ne lepădăm de credința noastră, să nu facem aceasta. Îmi veți spune: „Care sunt aceste exerciții ascetice pe care pot să le fac, pentru a putea învinge frică/lașitatea?” Am să vă spun că sunt multe. Să vă dau un exemplu: S-a făcut o greșală și ne-au închis aici în interior. Au plecat toți, iar noi, nu știu de ce, poate eram ocupați cu ceva sau ne-a furat somnul pe un scaun, am rămas în interior. La un moment dat ne trezim și vedem că au plecat toți și au încuiat biserica; se face și frig! Ce o să facem? Vom începe să plângem? Să fim siguri că unii vor începe și să plângă! Aceasta este o formă de frică/lașitate. Sunt atâtea alte lucruri cu care trebuie neconținut să ne obișnuim. Neconținut să facem test pe noi înșine, numai și numai ca să nu cădem în frică/lașitate și să le pierdem pe toate.

Așadar, creștinii fricoși/lași, creștinii moleșiți, aceștia se vor descuraja, se vor înspăimânta. Atunci când îi vor vedea pe cei doi proroci că vor fi uciși și vor fi azvârlite trupurile lor, vor ajunge să-și tăgăduiască credința și să spună că „jocul s-a sfârșit”.

Au spus aceasta la un moment dat și ucenicii lui Hristos. Vă amintiți? Toma de ce a plecat? Toma a plecat deoarece fusese dezamăgit. Ceilalți ucenici? Domnul a grăit: „Scrie este, în această noapte bate-voi păstorul și se vor împrăștia oile.” Chiar și Apostolului Petru, care stăruia că va rămâne lângă El, i-a spus: „Înainte de a cânta cocoșul de două ori, tu, Petru, Mă vei tăgădui de trei ori.”²⁰²

Acasta au pățit ucenicii. Acasta vor păți atunci foarte mulți creștini, iar când îi vor vedea pe cei doi proroci că vor fi uciși, vor spune: „Jocul s-a sfârșit. S-a dus, nu au făcut nimic!” Cei doi proroci le-au stârnit uimirea, i-au încuviințat, însă acum,

²⁰¹ Cf. *Luca* 21, 11.

²⁰² Cf. *Matei* 26, 31 și 34; *Marcu* 14, 27 și 30.

când au devenit obiectul răzbunării lui Antihrist, le-au uitat pe toate! E ceva de necrezut; fiți atenți, vă rog. Desigur, cei ce vor ajunge să-și tăgăduiască credința vor fi mulți! Este ceea ce a spus Domnul: „Fiul Omului când va veni, va găsi oare credință pe pământ?”²⁰³

Încă și foarte mulți dintre creștinii moleșiți se vor sminti, văzând abandonarea celor doi proroci de către Dumnezeu, așa cum mulți s-au smintit atunci când L-au văzut pe Mesia pe Cruce. Oare nu și-au amintit de Prorocul Isaia – și de alți proroci – care vorbește despre pătimirile lui Mesia? În esență știți ce este ceea ce va sminti și deja smintește, iubiții mei? Este sminteala Istoriei și sminteala Crucii. Este *mesajul de răstignire* al Evangheliei, acesta este! Și de-acum deja acest mesaj smintește.

Avem trei sminteli: prima sminteală este a Crucii, a doua este a Istoriei și a treia este monahismul! Sminteala Crucii este: „Cum de Mesia Se urcă pe Cruce? L-a părăsit Dumnezeu?”, ziceau răstignitorii, autorii morali, căpeteniile: „Priviți! Pe alții i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască. Zicea că este Fiul lui Dumnezeu; să Se pogoare acum de pe Cruce, să vedem și să credem în El.”²⁰⁴ Erau satisfăcuți că Iisus, în cugetarea lor, nu era Mesia. Sărmanii..., și L-au răstignit pe propriul Mesia! Așa îi vor vedea atunci și pe cei doi proroci și vor zice: „De ce i-a părăsit Dumnezeu?” Îi vor vedea pe drepti și pe sfinți de-a lungul Istoriei, iar oamenii vor zice: „De ce i-a părăsit Dumnezeu?” Aceasta este sminteala Crucii! Mesajul Evangheliei, iubiții mei, este unul al răstignirii. Nu este odihnă, este mucenicie! Cine sunt aceia care vor rezista în fața acestui scandal al Crucii?

Este și sminteala Istoriei. Știu, aveți o nedumerire la ceea ce am spus, dar am să explic: sminteala Istoriei este atunci când vedem că răul stăpânește în cadrul Istoriei, că se dezlanțuie și că Dumnezeu nu intervine, iar noi zicem: „Unde este Hristos? De

²⁰³ Luca 18, 8.

²⁰⁴ Cf. Matei 27, 42; Marcu 15, 31; Luca 23, 35.

ce nu intervine? Nu vede Dumnezeu ce se întâmplă?” Aceasta este sminteala Istoriei.

Iar sminteala monahismului este aceea că viața monahului pare nefirească. Dar nu mă voi întinde mai mult.

Totuși, cei necinstitori se vor bucura peste măsură, așa cum vom vedea în continuare, prin anumite manifestări ale lor. Cei binecinstitori și credincioșii statornici și cu duh de răstignire Îl vor slăvi pe Dumnezeu pentru această mărturie a sfinților Lui și vor aștepta cu multă mângâiere și nădejde pe Domnul Iisus Hristos să vină din Cer²⁰⁵. Vedeți, așadar, că același eveniment are urmări diferite în oameni diferiți, în creștinii moleșiți, în prigonitori și în cei credincioși.

Care este însă „cetatea cea mare”, în care vor avea loc toate aceste evenimente?

Este Ierusalimul, iubiții mei! Poate vă întrebați însă dacă este Ierusalimul geografic sau poate este vreo cetate/oraș care este menționată metaforic. Spre pildă, vom vedea la următoarele noastre teme că este menționat „Babilonul cel mare, desfrânata; aceasta, care cu vinul desfrânării ei le-a îmbătat pe popoarele pământului”. Aici „Babilonul” are un înțeles metaforic.

Mai întâi de toate, atunci când Sfântul Ioan Evanghelistul scria *Apocalipsa*, Babilonul nu mai exista. Babilonul fusese distrus cu mai multe veacuri înainte, iar sfântul scriitor cunoștea în mod sigur acest lucru. „Babilonul” are, prin urmare, un înțeles metaforic, și este înțeleasă Roma, care așa cum spune „s-a îmbătat de sângele sfinților”, și aceasta nu este altceva decât prigoanele care s-au extins atunci în Roma împotriva creștinilor. Dar sub numele de „Babilon” se află și toate puterile potrivnice.

Așadar, după aceeași linie de gândire, poate că se întreabă cineva dacă nu cumva aici nu este vorba despre Ierusalimul geografic. Se pare însă, iubiții mei, că este vorba despre Ierusalim, din succesiunea împrejurărilor semnificative.

²⁰⁵ *1 Tesaloniceni* 4,16-17.

Mai întâi, Sfântul Andrei al Cezareei, cu privire la tema Ierusalimului, scrie (citesc totdeauna opiniile Părinților Bisericii, chiar dacă știu că sunt obositoare, dar fac aceasta pentru asigurare, pentru a nu spune cineva că le interpretez după mintea mea. Să ne păzească Dumnezeu! Eu nu interpretez nimic după capul meu): „Și [fiara] neîngropate va lepăda trupurile acestora [ale celor doi proroci], în cetatea Ierusalim, adică în cea veche și răzvrătită, în care și Domnul a pățimit, în aceasta, precum se pare, va fi așezat palatul împărătesc prin imitarea lui David, din care fiu S-a făcut, după trup, Hristos adevăratul Dumnezeu nostru, ca să se creadă că acela este Hristos – adică Antihristul – plinind [chipurile] cuvântul prorocesc, acela care zice prorocia: «ridica-voi cortul lui David cel căzut și voi drege spărturile lui și dărâmurile le voi ridica la loc», pe care iudeii cei înșelați, înfățișarea/prezența aceluia o vor lua asupra lor/și-o vor asuma.”²⁰⁶ Sfântul Andrei face și o explicare mai cu de-amănuntul: Așadar, în această cetate veche, cea distrusă, cea surpată de către romani, în această cetate în care Domnul a pățimit, în aceasta, după cum se vede..., va fi ridicat cortul lui David, care era căzut ..., adică se va instala Antihristul la Ierusalim pentru că le va spune evreilor: „eu vin să împlinesc prorocia «ridica-voi cortul lui David cel căzut»²⁰⁷ și, prin urmare, eu sunt Mesia”.

Cum se va lămuri aceasta? Unde se va instala Antihristul? La New York sau la Melbourne? Nu, Antihristul va fi la Ierusalim. Astfel, vedem că este vorba despre vechea cetate, aceea concretă, cetatea geografică a Ierusalimului. Numirea nu este una metaforică aici. Pentru aceasta pledează și următoarele teze:

Prima. Întreaga desfășurare scenică a vedeniei cu măsurarea „templului” care este în cetatea în care acum se desfășoară toată această reprezentație.

²⁰⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al X-lea, cap. 29, Athena, 2001, p. 313B.

²⁰⁷ *Amos* 9, 11.

A doua. Caracterizarea „cetății” drept „Sodoma și Egipt”.

Are însemnătate, iubirii mei, faptul că cetatea este cea concretă. Are însemnătate acest fapt, deoarece vom vedea, spre pildă, mai jos, că va fi zidit de către Antihrist templul dăruit al lui Solomon, care a fost în Ierusalim. Sfântul Chiril al Ierusalimului zice: „În care templu va intra Antihristul? În acesta în care noi facem acum catehezele noastre, în biserica Învierii? Este oprit! În templul/biserica²⁰⁸ lui Dumnezeu, Antihristul? Niciodată! Dar în care templu? În templul lui Solomon, care este dăruit și pe care îl va rezidi Antihristul.”²⁰⁹ Templul lui Solomon nu se va zidi în alt oraș, se va zidi acolo. Așadar, când vom vedea acestea, ne vor ajuta să le socotim drept „semne ale vremurilor”²¹⁰ și au mare însemnătate acestea. Așadar, a doua teză este faptul că această „mare cetate” este caracterizată drept „Sodoma și Egipt”.

De ce însă este numită „mare cetate”? Ierusalimul nu este mare ca întindere, nu este un oraș mare, dar are *nume mare*, adică este vestit, ca și Athena. Athena în acest moment poate să aibă trei milioane de locuitori – leagănul civilizației Attice – , dar nu este un oraș mare în ceea ce privește populația; este mare pentru că este vestit. Are *nume mare*. Zicem *Athena... Athena antică!* Iar aici *Ierusalimul*. Una este cetatea înțelepciunii, cealaltă este cetatea de unde s-a ivit Creștinismul, de unde a venit Domnul cerului și al pământului. Este așadar mare, ca *nume mare!*

De ce însă este Ierusalimul caracterizat drept „Sodoma și Egipt”?

Iubiții mei, prorocii îl caracterizează astfel. Spre pildă, *Ieremia* (23, 14) zice: „Și s-au făcut pentru Mine toți – ierusalimienii – ca Sodoma și locuitorii lui – ai Ierusalimului – precum

²⁰⁸ Gr. *ναός* înseamnă atât „templu”, cât și „biserică” (*n.tr.*).

²⁰⁹ Cf. Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §15: „Dar care templu? Templul cel dăruit al iudeilor. Să nu dea Dumnezeu să fie acesta, în care suntem noi acum!”, traducere de pr. prof. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 257.

²¹⁰ *Matei* 16, 3.

Gomora.” Și când caracterizează aici Sfântul Ioan Evanghelistul Ierusalimul drept „Sodoma” și desigur zice „duhovnicește”, adică alegoric, înțelege Ierusalimul, iar nu alt oraș sau cetate.

Iar a treia teză este observația sfântului autor că cei doi proci vor fi uciși în cetatea „unde a fost răstignit și Domnul lor”, și este știut faptul că Domnul a fost răstignit în Ierusalim.

Toate acestea arată, iubiții mei, că „cetatea” este Ierusalimul.

Dar să rostim câteva gânduri folositoare asupra acestor observații.

„Cetatea” va fi Ierusalimul, pentru că în această cetate, potrivit foarte corecteii observații a Sfântului Andrei al Cezareei, pe care v-am citit-o puțin mai înainte, va dori Antihristul să se instaleze, pentru a dovedi că el este Mesia.

Încă ceva, atunci starea duhovnicească a orașului/cetății va fi ca „Sodoma” și precum „Egiptul”. Ca „Sodoma” pentru că pur și simplu acolo va exista mult păcat, și precum „Egiptul”, în chip metaforic pentru că Egiptul i-a chinuit pe israeliți, atunci când au rămas patru sute trei zeci de ani acolo. I-au chinuit mult; i-au pus să facă cărămizi, să zidească și, în general, să facă muncile cele mai grele..., ca să-i piardă, pentru că se temeau de ei. Le aruncau băieții în fluviul Nil..., și multe altele. Așa cum a suferit Israil de la egipteni, așa va suferi Noul Israil, Biserica, de la vechiul Israil, reprezentat de Ierusalim; de aceea este caracterizat ca „Egipt”.

Doriți o dovadă? Sionismul, această creație evreiască, care este întinsă pe tot pământul și care îi are drept țință pe creștini, astăzi în chip ascuns, iar mâine pe față, se va întoarce împotriva Bisericii. Iată din ce motiv este caracterizat drept „Egipt”.

Protocoalele Înțelepților Sionului, dacă le veți citi – merită osteneala! –, la prima vedere vor părea fabulații. La prima vedere nu le va crede nimeni. Vedem însă, iubiții mei, că acestea se realizează. Așadar, *Protocoalele Înțelepților Sionului* (este o cârtică ce se vinde în afara Bisericii, o veți găsi și s-o citiți) nu este

altceva decât un lung catalog al strădaniilor de stricare a neamurilor; să distrugă și să strice neamurile. Atunci când televizorul transmite ceea ce transmite, când există acele lucruri care se observă în distracții, în politică, în economie, în educație și peste tot, dacă citiți veți rămâne uimiți și veți spune: „Dar de ce să le distrugă pe neamuri?” Vor să lovească neamurile precum caracatița de stâncă ca să se frăgezească/înmoaie! Să le paralizeze! Și atunci va veni Antihristul și va spune: „Eu acum o să vă salvez. Eu o să vă salvez!” Neamurile deja nu se vor mai putea opune cu nimic. Dimpotrivă, vor cere un conducător care să conducă întregul pământ, pentru că stricăciunea lor va fi ajuns la culme! Și pentru acest scop vor fi lucrat sioniștii! Iată de ce Ierusalimul este caracterizat drept „Sodoma și Egipt”. Am să spun încă o dată: pentru că vor strica/corupe lumea ca s-o stăpânească. „Sodoma”: Stricăciune! „Egipt”: Stăpânire! Dacă este cineva cu puțină luare-aminte, va vedea că litera textului îi va striga realitatea.

„Și din popoare, din seminții, din limbi și din neamuri vor privi la trupurile lor trei zile și jumătate și nu vor îngădui – mai-marii cetății, Antihristul (*n. pr. Ath.*) – ca ele să fie puse în mormânt.”²¹¹

Expresia „din popoare, din seminții, din limbi și din neamuri” (îndrăgită de proroc, pe care de multe ori o folosește) arată evenimentul global, adică nu va fi o chestiune locală. *Apocalipsa*, iubiții mei, este o carte universală; nu este una particulară.

„Și vor privi din popoare, din seminții, din limbi și din neamuri.” Adică vor vedea în mod global.

Cum „vor vedea”? Mai demult era de neconceput, acum este de înțeles, înțelegeți aceasta și voi singuri, că vor vedea cu ajutorul televizorului! Această expresie, cu câțiva ani înainte, era de neexplicat și ar fi putut fi tâlcuită în diferite moduri. Însă, potrivit corectei observații a Sfântului Andrei al Cezareei, „fiecare lu-

²¹¹ *Apocalipsa* 11, 9.

cru care va veni va fi înțeles”²¹². Acest punct a venit. „Popoarele și neamurile și limbile” vor avea posibilitatea nu să citească ziarul, ci să vadă timp de trei zile și jumătate trupurile căzute ale prorocilor în piața Ierusalimului. Le vor vedea cu ochii lor! „Cum vor vedea, dacă este vorba despre tot pământul, iar locuitorii lui sunt foarte departe de Ierusalim? Cum?” Vor vedea la televizor! Este ceva uimitor!

Dar aici sunt exprimate și sentimentele lumii, întrucât zice că acolo vor privi toți; dacă, de pildă, iubiții mei, avem un meci de fotbal, și prezintă un mare interes, nu vor alerga toți la televizor să privească? În mod sigur, da. Aceasta, faptul că toți vor fi lipiți de televizoarele lor și vor privi evenimentul, exprimă sentimentele lumii care caută priveliștea uciderii prorocilor, dar și expunerea trupurilor lor în Ierusalim.

Această expunere a trupurilor neînmormântate va fi timp trei zile și jumătate, care corespunde și cu durata „mărturie” celor doi proroci, adică trei ani și jumătate. Trei ani și jumătate a fost mărturia lor, trei zile și jumătate expunerea trupurilor lor căzute în Ierusalim.

„Iar locuitorii de pe pământ se vor bucura de moartea lor și vor fi în veselie și își vor trimite daruri unul altuia, pentru că acești doi proroci au chinuit pe locuitorii de pe pământ.”²¹³ Câtă bucurie răutăcioasă! Cât adânc de răutate! Toți locuitorii pământului vor vedea prin intermediul televizorului și se vor bucura și se vor veseli pentru că se vor fi eliberat de predica chinuitoare a celor doi proroci!...

Așadar, predica chinuie conștiințele? Predica muștrătoare chinuie conștiințele!

Aici am putea să facem o observație. Un atheu²¹⁴ nu are motive să fie muștrat. Un necredincios pentru ce să fie muștrat? Dacă

²¹² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 38, Paris, 1863, p. 340C.

²¹³ *Apocalipsa* 11, 10.

²¹⁴ Atheu, adică persoană fără Dumnezeu (θεός), potrivit etimologiei grecești ἀθεος (n. tr.).

nu este mustrat necredinciosul și atheul, atunci pentru ce să fie chinuit, dacă nu crede în existența iadului?

Ah, iubii mei, atheii nu sunt chinuiți, propagă însă prigoana împotriva creștinilor, întrucât pur și simplu nu există un atheu absolut! Omul este făurit ca să creadă. Dumnezeu ne-a făcut pentru Sine Însuși. Este un apel al copiei/*ἀντιτύπου* chipului lui Dumnezeu din noi, al imaginii către Prototip. Aceasta nu se șterge, aceasta se află înlăuntrul zidirii noastre, înlăuntrul constituției noastre. Astfel, acela care proclamă că este atheu, în realitate, deține în subconștientul său o frică, iar atunci când vede că s-a eliberat de această frică, se bucură! El exercită prigoana împotriva credincioșilor ca să se izbăvească de această frică. Aceasta este psihologia omului atheu.

Așadar, observația că locuitorii pământului își vor face daruri unii altora de bucurie este cu totul definitorie. Este ceva ce ni se întâmplă și nouă.

Știți, atunci când la un praznic avem mâncare bună, le trimitem și vecinului, și altora, cunoscuților și prietenilor, și aceia ne trimit nouă. Însă acest lucru fusese deja consfințit la evrei din epoca robiei babiloniene, și întâlnim aceasta în cartea *Estera*. Acolo Mardoheu a consfințit acest praznic, iar printre alte manifestări praznicul avea și trimiterea de daruri sau a unor porții de mâncare unii altora²¹⁵.

Aici vedem că este atât de mare bucuria lor, încât locuitorii pământului își trimit daruri unii altora. În sfârșit, s-au eliberat de această predică supărătoare a celor doi proroci, iar acum nu mai au să se teamă de nimic; pot dormi liniștiți! Și, deși toate acestea vor arăta că răul a biruit definitiv, totuși îndată apoi începe să apară și prima lui fisură.

„Și după cele trei zile și jumătate, duh de viață de la Dumnezeu a intrat în ei și s-au ridicat pe picioarele lor și frică mare a căzut peste cei ce se uitau la ei.”²¹⁶

²¹⁵ Cf. *Estera* 9, 18-23.

²¹⁶ *Apocalipsa* 11, 11.

Aceasta este, iubii mei, biruința asupra aparentei biruințe a Antihristului. Învierea celor doi proroci este biruința cerului!

Marea greșală a atheilor și a necredincioșilor este dublă. Mai întâi de toate ei tăgăduiesc dimensiunea eshatologică a Istoriei. Ei nu-și închipuie, nu cred niciodată că Istoria se va sfârși. Este ceva ce am început și eu să înțeleg. Vă relatez și propriile mele experiențe. Multe lucruri rămân neînțelese în mintea unui om credincios. El se întreabă: „Dar cum este cu puțință?” Încet-încet însă, el începe să înțeleagă. Așadar, încep și eu să dobândesc această experiență, anume că ateul nu-i dă Istoriei o dimensiune eshatologică. Pentru el Istoria a existat și va exista totdeauna. Pentru atheu nu există sfârșit al lumii, sfârșit al creației. Aceasta este prima lui greșală.

Iar a doua greșală este necredința lui în realitatea învierii morților. Nu cred în aceasta, dar nici în prima. Acestea sunt cele două greșeli uriașe, și toate lucrările lor se mișcă în perspectivă, potrivit trasărilor acestora două.

Învierea pentru aceștia, când se va face, va fi cea mai mare uimire. De aceea s-au uimit – „s-au spăimântat” – atunci când, iarăși la televizor, iubii mei, îi vor vedea pe cei doi proroci că vor învia! Pentru că, în vreme ce îi vor vedea la televizor cu trupurile moarte, aruncate – pentru că Dumnezeu astfel a proniat, să fie cu ochii lor lipiți de televizor, pentru a vedea! – acolo, deodată, îi vor vedea pe cei doi proroci ridicându-se și stând drepti pe picioarele lor, deși credeau că deja se îpuțiseră! Un lucru înfricoșător! Cea mai mare uimire pe care ar fi putut s-o pătimească un ateu.

„Și după cele trei zile și jumătate” – voi insista puțin pe acest punct.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Un număr egal al zilelor cu anii prorociei lor, zice, și după ce au fost uciși, iarăși vor învia.”²¹⁷

²¹⁷ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 31, Athena, 2001, p. 316B.

Aceste „trei zile și jumătate” ale prorocilor, când au fost morți, reprezintă aproximativ timpul Învierii lui Hristos.

„Duh de viață de la Dumnezeu a intrat în ei și s-au ridicat pe picioarele lor.” Întreaga frazeologie ne amintește cunoscuta vedenie a lui Iezechiel, aceea pe care o ascultăm în seara Marii Vineri, care se află la Utrenia Sâmbetei Mari. Prorocia zice: „Și a intrat în ei duhul și au înviat, și mulțime multă foarte de oameni s-au ridicat pe picioarele lor.”²¹⁸

Fiți atenți aici la o observație ermineutică, pentru a vă ajuta să înțelegeți, iubiții mei, pe cât este cu putință, Sfânta Scriptură. Așa cum v-am spus data trecută, profețiile prorocilor Vechiului Testament nu s-au epuizat. Faptul că frazeologia Sfântului Ioan Evanghelistul este împrumutată de la Iezechiel este ca și cum ne-ar spune: „Cheia mea, cititorilor, o țin în buzunarul meu; numai fiți atenți ca s-o aflați.” Acolo Iezechiel spune următoarele: „Ai văzut, omule, fiule al omului, ai văzut cum au stat și s-au ridicat aceste oase goale, bărbați întregi, drepti, cu vine, cu carne și cu articulații și cu toate celelalte? Ai văzut? Așa am să vă scot din morminte și am să vă duc în pământul făgăduinței.” Evreii însă interpretează acest text în chip alegoric și spun: „Aceasta este întoarcerea evreilor, adică un fel de înviere, când se vor întoarce ei înapoi în patria lor, Palestina.”

Iubiții mei, Dumnezeu folosește Istoria pentru a ne servi negreșit semne istorice. Dumnezeu nu rămâne niciodată la Istorie. Prorociile au un caracter tipologic, ele depășesc Istoria concretă, evenimentele concrete. O depășesc, și ajung la evenimentele eshatologice, pentru că pe Dumnezeu prea puțin L-a interesat faptul de a se întoarce evreii înapoi în Palestina; L-a interesat în calitate de mică prorocie. Așadar că, dacă se înfăptuiește întoarcerea evreilor din robie în Palestina, atunci cu atât mai mult se va confirma învierea morților din morminte. De aceea Hristos a grăit: „Nu vă mirați de aceasta; căci vine ceasul când toți

²¹⁸ *Iezechiel* 37, 10.

cei din morminte vor auzi glasul Fiului Omului, și se vor scula și vor învia.”²¹⁹

Așadar, acea viziune a lui Iezechiil se referă, din punct de vedere istoric, la Israil, în realitate însă, în profunzime, în fondul ei, marea prorocie se referă la învierea morților. Prin urmare, în chip foarte just Biserica noastră a așezat această prorocie la Utrenia Marii Sâmbete. Iar cheia este aici; avem aceeași frazeologie, pe care Sfântul Ioan Evanghelistul o folosește în cartea *Apocalipsei*.

Vă mângâie aceste lucruri pe care le auziți? Aceasta este mângâierea credincioșilor: învierea morților! Vă mângâie? Sincer vă spun, dacă acestea vă lasă fără să aveți înlăuntrul vostru... un cutremur, atunci v-aș spune să nu mai stați să ascultați nimic; să nu mai stați! Scopul acestor cateheze este acela de a naște înlăuntrul nostru o minunare și o mângâiere, acest simțământ că avem în fața noastră învierea morților.

Cu toate acestea, învierea celor doi proroci reprezintă răspunsul la însăși această inegală luptă a Antihristului împotriva celor doi proroci. Aici ar putea credincioșii de atunci să spună: „Cu adevărat Hristos este viața și învierea. Adevăratul Hristos!”

Însă toate acestea, faptul că cei doi proroci vor învia, vor constitui o minunată, vie și intuitivă imagine pentru cei credincioși și pentru cei necredincioși, întrucât și credincioșii, și necredincioșii vor vedea la televizor învierea prorocilor morți, care după puțin se va întâmpla tuturor oamenilor. Toți cei ce au răposat, morți de veacuri, vor învia!

Este foarte realistă această expresie a Sfântului Evanghelist Ioan, care zice: „Și s-au ridicat pe picioarele lor.” Și Sfântul Vasile cel Mare grăiește în *Exaimeron*: „Cunoaștem erminia alegorică, dar aici textul nu suportă erminia alegorică.”²²⁰ Atunci când,

²¹⁹ Cf. Ioan 5, 28.

²²⁰ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilii la Exaimeron*, 9.1. 11-21, Ed. Cerf, Paris, 1968. „Cunosc legile alegoriei; nu le-am descoperit eu, ci le-am găsit în lucrările altora. Cei care nu interpretează cuvintele Scripturii în sensul lor propriu spun că «apa» de care vorbește Scriptura nu este apă, ci altceva de altă natură, și interpretează cuvintele

iubiții mei, scrie în Vechiul Testament despre „... unde au stat picioarele Lui”²²¹, această expresie presupune întruparea lui Dumnezeu. Acesta este realismul! Iar aici spune: „Prorocii au stat pe picioarele lor”! Aceasta vrea să spună *înviere*. Aceasta înseamnă *înviere*: faptul că stau pe picioarele mele. Din acest motiv există și un canon, potrivit căruia în ziua de duminică nu îngenunchem și nu facem metanii, ca să exprimăm învierea morților în mod realist, iar nu alegoric.

„Și frică mare a căzut peste cei ce se uitau la ei.”²²² Vedeți? Se folosește continuu expresia „cei ce se uitau/priveau”. Televizorul intră cu totul în avanscenă aici. Acum lucrează televizorul!

Omul, iubiții mei, se teme de tot ceea ce în mod firesc îl poate înfricoșa. Dacă în acest moment, acum, se produce o explozie și se sparge un geam, desigur că îndată ne vom speria. Omul însă poate depăși frica naturală. Ceea ce nu poate depăși este frica supranaturală. Aceasta, frica supranaturală, îl paralizează literalmente pe om. Să expunem aici un mic exemplu:

Unii oameni merg la o înmormântare; urmează rudele, prietenii, toți vecinii și ceilalți, lume multă, sicriul înainte, și merg spre cimitir. Acolo, la cimitir, s-au adunat toți în jurul mormântului ca să se facă înmormântarea. Dau capacul deoparte pentru un ultim sărut, oarecum astfel, iar acolo văd că dintr-odată mortul se ridică drept în picioare. Spuneți-mi, vă rog, ce va face lumea? Să vă răspund așa într-un limbaj simplu? Va fugi mâncând pământul! De ce? Ce i-a înfricoșat? Fiți atenți la mine, s-au speriat de cel mort? Ar fi trebuit să se bucure că a înviat cel mort. Atunci de ce s-au înspăimântat? Nu s-au înspăimântat de cel mort, iubiții mei! S-au înspăimântat de atingerea, contactul lor cu elementul supranatural. Acesta înspăimântă! Elementul supranatural înspăimântă!

«plantă» și «pește» cum li se pare lor”, în: *PSB* 17, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1986, p. 171.

²²¹ *Psalmii* 131, 7.

²²² *Apocalipsa* 11, 11.

Se poate, iubiții mei, să intre un hoț în casa voastră, un tâlhar, și să depășești frica; să vă luați arma, cuțitul..., nu știu ce, și să vă împotriviți. Însă, când se va arăta diavolul în casa voastră, ce veți face? Veți cădea lemn, pe jos! Aceasta este frica supranaturală. Așadar, a căzut frică peste toată lumea, atunci când i-a văzut pe cei doi proroci stând pe picioarele lor.

„Și din cer au auzit glas puternic – este glasul lui Hristos –, zicându-le – celor doi martori (*n. pr. Ath.*) –: Suiți-vă aici! Și s-au suit la cer, în nori, și au privit la ei dușmanii lor.”²²³

Acest „suiți-vă aici” este rezolvarea mării drame a pământului. Niciodată cei necredincioși – v-am spus aceasta mai înainte – și atheii nu vor putea concepe Cerul ca soluție a dramei pământului. Așa cum niciodată nu ar fi putut concepe regele Cretei, Minos, că robul său Dedal împreună cu fiul acestuia Icar vor fugi din labirint slujindu-se de aripi! Este dimensiunea verticală care salvează, de vreme ce dimensiunea orizontală este neputincioasă în a-l izbăvi pe om. Este cerul!

Și urcarea celor doi proroci s-a înfăptuit „prin vehiculul domnesc, norul”²²⁴, după cum spune Sfântul Andrei. Este ca și cum un președinte și-ar trimite vehiculul la aeroport, ca să primească și să preia un oaspete oficial. Cu adevărat, norul, iubiții mei, este un „vehicul domnesc”, care este trimis să-i ia pe cei doi proroci.

Aici este evocată indirect înălțarea lui Hristos, unde, așa cum vă amintiți din *Faptele Apostolilor* (în capitolul întâi, versetul 9), „un nor L-a luat” și a mers la Cer. Însă „norul acesta” nu este un nor alcătuit din picături de apă, așa cum este norul cunoscut de noi. Este slava dumnezeiască.

Încă mai amintește ceea ce zice Apostolul Pavel în *Epistola întâi către Tesaloniceni* (4, 16): „Pentru că Însuși Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dum-

²²³ *Apocalipsa* 11, 12.

²²⁴ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 31, Athena, 2001, p. 316B.

nezeu, Se va pogori din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi.”

Foarte mulți creștini astăzi nu cred în învierea morților! Spun „Hristos a înviat!”, au ouă roșii, merg la slujba de Înviere, țin lumânări în mâini, dar nu cred în Învierea lui Hristos! Înfricoșător lucru! Și nu numai aceasta, dar nu cred nici în consecința Învierii lui Hristos, care este învierea morților. Este ceea ce spune Apostolul Pavel: „Căci dacă morții nu înviază, nici Hristos n-a înviat. Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința noastră, zadarnică și propovăduirea noastră. Atunci ce facem? Ce este Creștinismul dacă nu există învierea morților?”

Așadar, mulți credincioși, sau mai degrabă creștini necredincioși, care nu cred în învierea și înălțarea lui Hristos, și nici în învierea și înălțarea morților, vor avea o ultimă mărturie văzând învierea prorocilor. Însă ce vor face atunci aceștia? Probabil vor crede, așa cum arată și versetul următor pe care îl vom vedea mai jos.

„Și în ceasul acela s-a făcut cutremur mare și a zecea parte din cetate s-a prăbușit și au pierit în cutremur nume de oameni șapte mii, iar ceilalți s-au înfricoșat și au dat slavă Dumnezeuului cerului.”²²⁵

În timpul învierii celor doi proroci și în vreme ce se vor urca la cer, pe pământ se va face „cutremur mare”. Acest „cutremur” va fi, se pare, doar în Ierusalim.

Cu privire la această temă Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Poate că și în chip simțit/sensibil se vor întâmpla acestea”²²⁶, va fi cutremur adevărat; nu va fi unul metaforic.

Totuși aici, iubiții mei, vedem ceva uimitor. Fiți atenți și veți vedea în ce măsură putem să luăm anumite lucruri în chip sensibil/real sau alegoric. Cei doi proroci au murit, au înviat și s-a

²²⁵ *Apocalipsa* 11, 13.

²²⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 31, Athena, 2001, p. 316B.

produs cutremurul. Atunci când Hristos Și-a dat duhul, la ceasul al nouălea (trei după-amiaza) pe Cruce, s-a făcut „cutremur mare”²²⁷. Și atunci când a înviat s-a făcut „cutremur mare”²²⁸, numai că a fost local. Și acest cutremur a fost din pricina prezenței îngerului, nu a fost un cutremur..., nu a fost *Enceladus*²²⁹! A fost îngerul care a coborât, și a răsturnat piatra, și s-a făcut cutremurul, ca să se sperie ostașii, să se facă galbeni precum lămâia – avem aici contactul/atingerea cu realitatea metafizică, supranaturală! – ca să răstoarne piatra la picioarele lor și să vestească învierea lui Hristos.

Așadar, cutremur s-a făcut și la moartea, și la Învierea lui Hristos, cutremur se face și acum la moartea celor doi proroci. Iată de ce probabil va fi sensibil/fizic acest „cutremur”, cu deosebirea însă că în cazul Ierusalimului, la cei doi proroci, o zecime din casele cetății se vor prăbuși, în timp ce, în vremea lui Hristos, nu s-a prăbușit nimic, și vor fi uciși șapte mii de oameni. Foarte probabil ca cifrele *o zecime* și *șapte mii* să nu fie reale, ci simbolice. Aceasta se poate.

Însă „cutremurul” acesta reprezintă în același timp două lucruri: primul, este o încredințare a Cerului că prorocii sunt de la Dumnezeu și că Antihristul este mincinos. Și celălalt este pedeapsa celor ce nu au crezut.

Ceilalți locuitori se vor înfricoșa și Îl vor slăvi pe Dumnezeu! Dar aceasta este o slăvire silită, precum odinioară sutașul, când a văzut cele întâmplare la Răstignirea lui Hristos, L-a slăvit pe Dumnezeu²³⁰. Altceva este faptul că sutașul avea în adânc o intenție bună și, în cele din urmă, a devenit mucenic. Sutașul a devenit creștin și mucenic! Însă, iubiții mei, atunci oamenii Îl vor slăvi pe Dumnezeu siliți fiind, iar nu din pocăință. Spre aceasta vedem că conduce frica la oameni.

²²⁷ Matei 27, 51.

²²⁸ Matei 28, 2.

²²⁹ Enceladus este unul dintre giganții din mitologia greacă, care a participat la războiul mitologic dintre giganți și zei (*n.tr.*).

²³⁰ Cf. Matei 27, 54.

Și continuă Sfântul Ioan, și astfel se încheie paragraful: „Al doilea «vai» a trecut; al treilea «vai», iată, vine degrabă.”²³¹

Desigur că ritmul în care facem analiza este unul lent, de aceea poate că nu vă veți aminti faptul că, atunci când au trâmbițat îngerii, al cincilea, al șaselea și al șaptelea, acestea au fost caracterizate nu numai simplu trâmbițări-plăgi, ci și trei „vai-uri”. La îngerul al cincilea un „vai”, la îngerul al șaselea al doilea „vai” și la îngerul al șaptelea al treilea „vai”. Primul „vai” a trecut și întrucât a întârziat mult analiza celui de-al doilea „vai”, pentru că au intervenit în același timp nu numai „lăcustele adâncului”, dar și cele două *intermezzo*-uri, acum, iubiții mei, se încheie al doilea „vai”. Și intrăm în al treilea „vai”, care se va întâmpla prin trâmbița celui de-al șaptelea înger, cu deosebirea însă că, deși ne aflăm acum la capitolul al unsprezecelea, în fond *plaga* începe de la capitolul al treisprezecelea. Intervin teme importante aici, care constituie centrul cărții *Apocalipsei*. Să nu lipsească nimeni! Intervin „femeia” și „pruncul”, pe care îi caută să-i prindă „balaurul”, lupta Arhanghelului Mihail cu „balaurul” în Cer, răsunetul ceresc al biruinței din Cer, prigonirea „femeii” de către „balaur”, după ce „pruncul” ei a fost răpit la Cer și ea s-a refugiat în „pustie”, precum și apariția „fiarei” care vine din „mare”, în capitolul al treisprezecelea, care este Antihristul.

Așadar, iubiții mei, ne aflăm de-acum în miezul, în partea centrală a cărții *Apocalipsei*.

²³¹ *Apocalipsa* 11, 14.

CAPITOLUL AL ȘAPTELEA

Trâmbița a șaptea: Doxologia și chivotul legământului. Lupta pentru mântuire

(Acest capitol – al șaptelea – este întreaga Omilie 47)

Ne aflăm, iubii mei, la capitolul al unsprezecelea al cărții *Apocalipsei*, la versetul 15.

„Și a trâmbițat al șaptelea înger și s-au pornit, în cer, glasuri puternice care ziceau: Împărăția lumii a ajuns a Domnului nostru și a Hristosului Său și va împărăți în vecii vecilor.”²³²

Prin trâmbițarea celui de-al șaptelea înger nu începe îndată *plaga* a șaptea, al treilea „vai”, ci precedă o acțiune în cer, ca un fel de pregătire sufletească necesară pentru credincioși în vederea apariției Antihristului. Această arătare este și punctul culminant al răului, atunci când în această lume se va întâmpla lupta dintre Antihrist și Hristos, Mesia. În fragmentul care urmează se vorbește despre A Doua Venire a lui Hristos, Judecata Universală și biruința finală a Împărăției lui Hristos.

În opoziție cu „tăcerea” ce a urmat în cer după deschiderea celei de-a șaptea „peceți”, dacă vă amintiți, acum prin trâmbița celui de-al șaptelea înger se aud în Cer „glasuri puternice”. Aceste „glasuri puternice” sunt glasurile făpturilor cerești. Este răsunetul făpturilor cerești pentru biruința care urmează să vină.

Și aceste glasuri grăiesc că: „S-a înstăpânit Împărăția Dumnezeului nostru și a lui Hristos în lume, și acum va împărăți în

²³² *Apocalipsa* 11, 15.

vecii vecilor.” Este preludiul de biruință al cerului pentru biruința asupra Antihristului și a puterilor sale potrivnice. Aici consemnați faptul că, în cartea *Apocalipsei*, neconținut se deosebesc părțile, „lui Dumnezeu și lui Hristos”, pentru a arăta în fiecare clipă opera mesianică a celei de-a doua Persoane a Sfintei Treimi, Care S-a întrupat și S-a înălțat.

Această biruință a lui Dumnezeu și a lui Hristos, într-un mod profetic și uimitor, o redă *Psalmul* 2, al cărui mesianism este acceptat chiar și de sinagoga evreilor. Merită să citim o secțiune mai mare din acesta și să insistăm pe anumite puncte.

Celor care citiți *Psaltirea* vă este foarte cunoscut acest psalm. V-am spus că este al doilea, în fond însă el este primul, întrucât primul psalm este socotit drept *proimion* (imn începător) al întregii *Psaltiri* și, în consecință, al doilea psalm este socotit a fi în fond primul, pentru că prin acest psalm se deschide propriu-zis corpul cărții *Psalmilor*. Vom citi și în același timp am să vă fac doar o scurtă traducere, și urmăriți, vă rog, să vedeți cum acest psalm redă întreaga noimă a *Apocalipsei*:

1. Pentru ce s-au întărit neamurile și popoarele au cugetat deșertăciuni?

2. S-au ridicat împărații pământului și căpeteniile s-au adunat împreună împotriva Domnului și a unsului Său, zicând:

3. „Să rupem legăturile lor și să lepădăm de la noi jugul lor” (așadar, apostazie! – *n. pr. Ath.*).

4. Cel ce locuiește în ceruri va râde de dâșșii și Domnul îi va batjocori pe ei! (Aceasta este sintaxa ebraică „Cel ce locuiește”, „Domnul”, apoi „va batjocori” – *n. pr. Ath.*).

5. Atunci va grăi către ei întru urgia Lui și întru mânia Lui îi va turlbura pe ei;

6. Iar Eu (Mesia, Hristos) sunt pus împărat de El peste Sion, muntele cel sfânt al Lui, vestind porunca Domnului.

7. „Domnul a zis către Mine: «Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!».” Ca și cum I-ar fi spus: „Ești Dumnezeu.”

Dumnezeu găiește către Dumnezeu! „Fiul Meu ești Tu” arată Dumnezeirea; „Eu astăzi Te-am născut!” arată firea omenească. Adică: „Mi-a grăit că sunt Dumnezeu-Om.”

Psalmul 109 este acela pe care Domnul l-a luat ca argument, ca să arate și să dovedească mesianismul Său, atunci când Mântuitorul S-a adresat către farisei și cărturari cu aceste cuvinte: „Explicați-Mi, ce înțelege David când spune: «Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale»? Ce înseamnă «zis-a Domnul Domnului meu»?»²³³; Domnul, prima Persoană, găiește către Domnul, către a doua Persoană! Fariseii nu au avut nimic să răspundă. Absolut nimic! Mai notați faptul că acest psalm este socotit mesianic, și așa este socotit până astăzi. Dar, am spus, evreii au orbire. Continuăm:

8. „Cere de la Mine – ca Dumnezeu-Om, nu ca Dumnezeu, deoarece, ca Dumnezeu ești pe același tron cu Mine (*n. pr. Ath.*) – și-Ți voi da neamurile moștenirea Ta și stăpânirea Ta marginile pământului.” Adică pe neamurile care au crezut și vor deveni turma Ta, dar și pe cei care nu vor fi crezut, El va avea dreptul să le pedepsească, pentru că, după cum Însuși Domnul a zis: „Toată judecata Tatăl a dat-o Fiului.”²³⁴

9. Le vei paște pe ele cu toiag de fier; ca pe vasul olarului le vei zdrobi!” Adică îi va păstori pe cei ce-L vor iubi și va pedepsi pe cei ce nu-L vor iubi.

Acest psalm, iubiții mei, al doilea, exprimă întregul conținut al celor care vine acum să ni le spună cartea *Apocalipsei*, în fragmentul pe care vi l-am citit mai înainte.

„Și cei douăzeci și patru de bătrâni, care șed înaintea lui Dumnezeu pe scaunele lor, au căzut cu fețele la pământ și s-au închinat lui Dumnezeu, zicând...”²³⁵

²³³ Cf. *Matei* 22, 42-46; *Marcu* 12, 36-37; *Luca* 20, 41-44; vezi și *Psalmii* 109, 1.

²³⁴ *Ioan* 5, 22.

²³⁵ *Apocalipsa* 11, 16.

Și iarăși, iubiții mei, vedem cunoscuta noastră imagine ce-rească, unde îi putem distinge pe cei douăzeci și patru de „bătrâni” de-o parte și de alta a „tronului” lui Dumnezeu, și aceștia sed pe douăzeci și patru de „scaune”.

Numărul de *douăzeci și patru*, vă amintiți când am vorbit, este de două ori *doisprezece*, care înseamnă plenitudinea sfinților sau, așa cum notează Mihail Akominatul: „Aceștia sunt cei ce în Vechiul și în Noul Testament au strălucit, cei doisprezece patriarhi de dinainte, și acești doisprezece apostoli.”²³⁶

Acești douăzeci și patru de „bătrâni”, la trâmbița celui de-al șaptelea înger, cad și se închină „Celui ce șade pe tron”, rostind o rugăciune de mulțumire sau doxologie.

„Mulțumim Ție, Doamne Dumnezeu, Atotțiitorule, Cel ce ești și Cel ce erai și Cel ce vii, că ai luat puterea Ta cea mare și împărățești. Și neamurile s-au mâniat – vedeți cum amintește de *Psalmul 2* (*n. pr. Ath.*) –, dar a venit mânia Ta și vremea celor morți, ca să fie judecați, și să răsplătești pe robii Tăi, pe proroci și pe sfinți și pe cei ce se tem de numele Tău, pe cei mici și pe cei mari, și să pierzi pe cei ce prăpădesc pământul.”²³⁷

Vom analiza această rugăciune luând-o parte cu parte. Este o minunată rugăciune cu un conținut foarte cuprinzător și bogat, după cum vom vedea.

Rugăciunea începe cu o mulțumire: „Mulțumim Ție, Doamne Dumnezeu, Atotțiitorule, Cel ce ești și Cel ce erai și Cel ce vii, că ai luat puterea Ta cea mare și împărățești.”

Este mulțumirea care I se datorează Mântuitorului Hristos, Care împlinește făgăduința Sa cu privire la sfârșitul Istoriei, și care nu este nimic altceva decât învierea morților, Judecata și iadul pentru cei necredincioși și îndreptarea pentru cei binecredincioși.

Atunci când Domnul i-a lăsat pe cei doisprezece ucenici ai Săi aici pe pământ și S-a înălțat la cer, le-a zis: „Voi veni iarăși să

²³⁶ Citare liberă (*n. tr.*).

²³⁷ *Apocalipsa* 11, 17-18.

vă iau.”²³⁸ Și a mai zis: „Eu cu voi sunt până la sfârșitul veacului.”²³⁹ „Sfârșitul veacului” este sfârșitul Istoriei, dar nu vor rămâne însă apostolii până atunci în viață. Aceasta înseamnă că celor credincioși care vor crede în propovăduirea apostolilor, care constituie Biserica, Domnul a dat o făgăduință: „Eu voi fi cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului”..., și voi veni să vă iau, „că în casa Tatălui Meu multe lăcașuri sunt”²⁴⁰. Vedeți, Împărăția lui Dumnezeu este asemănată aici cu o casă cu multe camere. „Și voi veni să vă iau și să fiți împreună cu Mine. Acolo unde voi fi Eu veți fi și voi, și veți vedea slava Mea, și vă veți afla în lăuntrul fericii Mele.” Acestea sunt cuvintele pe care le-a făgăduit Domnul pentru sfârșitul (eshatologia) Istoriei.

Iar acum, iubiții mei, este slăvit de către cei douăzeci și patru de „bătrâni”, care au fost oameni pe pământ, deoarece a venit ceasul să se înfăptuiască făgăduința lui Hristos pentru toate acestea. Să vedem, așadar, câteva puncte:

„Și neamurile s-au mâniat, dar a venit mânia Ta și vremea celor morți, ca să fie judecați, și să răsplătești pe robii Tăi, pe proci și pe sfinți și pe cei ce se tem de numele Tău, pe cei mici și pe cei mari, și să pierzi pe cei ce prăpădesc pământul.”²⁴¹

Acest verset, al optsprezecelea, este un verset al capitolului unsprezece și cuprinde în chip sinoptic întreaga lucrare/operă a Judecării Universale. Neamurile se mânie și se întorc asupra lui Hristos și împotriva Bisericii Sale, și aici avem punctul culminant al apostaziei.

Însă unde sunt aceia care susțin faptul că, cu cât înaintează Istoria, înaintăm spre vremuri mai bune, iar nu spre mai rele? Ei așteaptă totdeauna o îmbunătățire. Iubiții mei, aceste îmbunătățiri au, pur și simplu, doar un caracter temporar și local. Nu mergem spre ceva mai bun, din nefericire, ci spre ceva mai rău!

²³⁸ Cf. *Faptele Apostolilor* 1, 11.

²³⁹ *Matei* 28, 20.

²⁴⁰ *Ioan* 14, 2.

²⁴¹ *Apocalipsa* 11, 18.

Zilele devin mai rele și mai rele. Acest fapt este mărturisit de o mie de ori în Sfânta Scriptură; există această poziție rectilinie de la Vechiul la Noul Testament. Zice, spre pildă, Apostolul Pavel către Timotei:

„Și aceasta să știi că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele; că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginți, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără cucernicie, lipsiți de dragoste, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioși, îngâmfați, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfațișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei.”²⁴²

La rândul Său, Hristos umple paharul mâniei Sale împotriva apostatilor, pentru că s-a epuizat vremea pocăinței. Așa cum spune Sfântul Andrei al Cezareei, „vremea celor morți arată vremea învierii morților”²⁴³.

Sfântul Andrei al Cezareei zice iarăși: „Fiecare pentru tot ceea ce a făcut va primi răsplățile cuvenite.”²⁴⁴ Sensul cuvântului „răsplăți” (*ἐπιχρεῖρα*) este acela de „plată în mână”; pentru ceea ce ai făcut vei fi răsplătit. Ai făcut binele? Vei fi răsplătit cu bine. Ai făcut răul? Cu rău vei fi răsplătit.

Însă aici, iubirii mei, fiți atenți la ceva care ne interesează foarte mult. După cum v-am citit în textul sfânt, avem trei categorii. Această deosebire este în acord și cu parabola Domnului, cu *parabola semănătorului*. Am să vă recitesc pasajul din textul *Apocalipsei*: „Să răsplătești pe robii Tăi, pe proroci și pe sfinți și pe cei ce se tem de numele Tău, pe cei mici și pe cei mari.” Avem trei categorii: pe „proroci”, pe „sfinți” și pe „cei ce se tem de numele Domnului”, pe cei mici și pe cei mari. Fiți cu luare-aminte!

²⁴² II Timotei 3, 1-4.

²⁴³ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 32, Athena, 2001, p. 317C.

²⁴⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, p. 317C.

Acești „cei mici și pe cei mari” nu sunt alte două categorii, ci este o subîmpărțire, așa cum vom vedea, a celei de-a treia categorii. Așadar, în esență, sunt doar trei categorii.

Această împărțire tripartită a oamenilor care se vor mântui o vedem în *parabola semănătorului*. Vă citesc de la Evanghelistul Matei (13, 8 și 23), unde Domnul explică pilda Sa ucenicilor care nu o înțelegeau: „Altele au căzut pe pământ bun și au dat rod: una o sută, alta șazeci, alta treizeci.” Și le explică ucenicilor: „Iar sămânța semănată în pământ bun este cel care aude cuvântul și-l înțelege, deci care aduce rod și face: unul o sută, altul șazeci, altul treizeci.” În pământul bun cade sămânța, iar din această sămânță care a căzut, unul a rodit și a făcut o sută de grăunțe, să zicem, de grâu, adică a făcut spic cu o sută de grăunțe; alt spic a făcut șazeci de grăunțe, iar altul a făcut treizeci de grăunțe.

Aici avem trei categorii de oameni care rodesc în pământul virtuții. Nu toți oamenii dau același rod. Toți au o anumită evlavie, nu au însă aceeași rodire. În prima categorie, care rodește o sută, sunt prorocii și apostolii, după cum interpretează Sfântul Andrei al Cezareei și Aretha. În a doua categorie, a celor ce rodesc șazeci, sunt sfinții, toți acei sfinți care se află în jurul nostru și pe care îi cinstim. Sfântul Gheorghe, Sfântul Dimitrie, Sfântul Haralambie, Sfânta Parascheva și așa mai departe. Sunt, așadar, toți acei sfinți, fie mucenici, fie cuvioși, orice ar fi ei. De altfel, elementul mucenicesc există totdeauna indisolubil legat de sfințenie. În a treia categorie, a celor ce rodesc „treizeci”, se află „cei ce se tem de numele Domnului”. Fiți atenți la acest detaliu: cei ce „se tem” sunt aceia care nu ajung la înălțimea unui sfânt, însă, cu toate acestea, rodesc. Este acel om bun care se teme de numele lui Dumnezeu, își face rugăciunea, trăiește viața legată de Sfintele Taine, se îmbisericește, nu vrea să facă răul, se luptă; este nedesăvârșit, desigur este nedesăvârșit. Dacă-l veți vedea și-i veți spune: „Ai ajuns la înălțimea sfântului cutare”, a unuia cunoscut, să zicem, din spațiul sfinților noștri, îți va răspunde:

„Eu? Niciodată!”, și vedem aceasta și noi. Nu este la înălțimea celor care au rodit „șazeci”, este însă la înălțimea celor care au rodit „treizeci”; așadar este „cel ce se teme de Domnul”!

Nu știu, iubii mei, pe care dintre noi îi va arăta Dumnezeu în cadrul Istoriei sfinți, mucenici, mari, mici, nu știu. Putem să spunem însă că, atunci când ascultăm cuvântul lui Dumnezeu – și când îl punem în lucrare însă, să lămurim lucrurile – și atunci când avem filotimie/râvnă față de Domnul nostru, așa cum spune Apostolul Pavel folosind termenul *φιλοτιμούμενοι*, atunci când avem mărinimia să-I atribuim Domnului rodirea noastră, atunci aparținem categoriei „celor ce se tem de numele Domnului”, adică există mântuire. Fiți atenți la aceasta! Este un semn foarte îmbucurător, o mărturie îmbucurătoare. Eu o socotesc foarte îmbucurătoare! Pentru că, citindu-l pe Sfântul Simeon Noul Theolog, observăm că spune: „Dacă nu-L vezi pe Dumnezeu, pe Hristos din viața prezentă, să nu aștepti să-L vezi nici în viața cealaltă”²⁴⁵! Desigur că acolo există o anumită relativitate și ar cuprinde o întreagă discuție și o mare dezvoltare, totuși am menționat chestiunea fie și în două cuvinte.

Este mângâietor, cu adevărat! Însă, atunci când vorbim despre vederea Fiului lui Dumnezeu, a Dumnezeului-Om, nu înțelegem, desigur, totdeauna o vedere duhovnicească precum aceea pe care o menționează Sfântul Simeon Noul Theolog, care a avut acea experiență a Persoanei lui Hristos, ci este o gradare a vederii duhovnicești. Această gradare are la capătul ei, cât privește viața prezentă, vederea duhovnicească a Persoanei lui Hristos, cu Care Sfântul Simeon grăiește față către față. Fiți atenți, v-am spus că grăiește față către față/dialoghează!

Se luminează tot locul, se luminează și Sfântul Simeon în lăuntrul Dumnezeieștii Slave, și Iisus grăiește: „Eu sunt, Simeoane; Eu, Care M-am răstignit și am murit pentru tine.” Atunci când Hristos pleacă, Sfântul Simeon se îndurerează! Aceasta

²⁴⁵ Cf. Sf. SIMEON NOUL THEOLOG, *Cateheze*, „Cateheza XXIX”.

constituie în mod neîndoielnic o gradare, am putea spune, a teofaniei/arătării lui Dumnezeu. Cei care se află mai jos se vor pierde? Dacă-l citim pe Sfântul Simeon Noul Theolog în acel loc, ne vom dezamăgi și vom spune: „Așadar, noi nu ne vom mântui? Atunci, în zadar ne ostenim.” Nu, iubiții mei!

Întâi de toate, desigur că nu este exclus ca cineva să ajungă și la o gradație înaltă a vederii duhovnicești, însă noi suntem datori ca neconținut să urcăm. Aceste trepte au o vedere corespunzătoare/analogă a Persoanei lui Dumnezeu. Așa cum se întâmplă atunci când primești o mărturie despre Persoana lui Hristos că este Dumnezeu-Om, acesta nu este un lucru mic. Este o vedere duhovnicească.

Apostolul Pavel spune următoarele: „Nimeni nu poate să zică: Domn este Iisus, decât în Duhul Sfânt.”²⁴⁶ Ce este ceea ce ne mântuiește? Sfântul Duh. Dacă nu-L avem pe Sfântul Duh, nu intrăm în Împărăția lui Dumnezeu, este cu neputință! Sfântul Serafim de Sarov spune că candelile din parabola *celor zece fecioare* cu untdelemnul lor reprezintă Sfântul Duh. Untdelemnul reprezintă faptele bune, iar lumina este Sfântul Duh.

Însă cum putem cunoaște că avem Duhul Sfânt? Avem multe semne. Avem și mărturii foarte clare, mărturii personale, însă prima mărturie, prima treaptă pe care vom pune piciorul nostru, pentru a începe să zicem că putem să avem Duhul Sfânt – ne spune aceasta Sfânta Scriptură – este următoarea: „Nimeni nu poate să zică: Domn este Iisus, decât în Duhul Sfânt.” Nu poți să mărturisești și să spui că Iisus este Domnul, este Dumnezeu, *decât numai dacă ai pe Sfântul Duh*.

În concluzie: Accepți și primești, fratele meu, să mărturisești că Iisus este Dumnezeu-Om? Atunci, să știi asta, ai pe Duhul Sfânt. Toți cei ce nu spun că Iisus este Dumnezeu nu Îl au pe Duhul Sfânt; sunt nepărtași ai Duhului Sfânt. Iar un nepărtaș al

²⁴⁶ I Corinteni 12, 3.

Sfântului Duh nu este cu putință vreodată să se mântuiască. Este tragic! Este înfricoșător!

Aceasta este însă prima treaptă. Pentru că v-am spus, prezența Sfântului Duh pornește de la această mărturie și ajunge până acolo unde a grăit Hristos: „Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pânțele lui.”²⁴⁷ Aceasta vrea să spună că cineva va simți că saltă Sfântul Duh dinlăuntrul său. Să salte, așa cum au fost insuflați ucenicii, care deveniseră vase *pline de Sfântul Duh*, de înțelepciune, de insuflare și de celelalte harisme ale Sfântului Duh, care este o plinătate a prezenței Lui. Toate acestea constituie o scară, o gradare. Așadar, am putea spune că „cei ce se tem de Domnul” sunt aceia care încep să-L iubească pe Dumnezeu, pe Hristos, să se teamă de El și să creadă în El.

Socotesc că fie și numai în acest mod poate cineva să răsuflă; nimic altceva! Să răsuflă și să spună: „Pot să mă mântuiesc!” Fiți atenți la ce vă spun, vă rog, „pot să mă mântuiesc”!...

Desigur că cea mai îngrozitoare predică pe care ar putea s-o conceapă cineva ar fi aceasta: „Nu vă mai nevoiți, că nu vă veți mântui; doar cei mari s-au mântuit.” Aceasta este o predică diavolească. Toți ne putem mântui; unul va rodi o sută, altul, șaizeci și altul, treizeci.

Aici cuvântul lui Dumnezeu mai face o deosebire a acestui ultim grad de rodire al celor treizeci și menționează „pe cei mici și pe cei mari”. Ce înseamnă acești „cei mici și cei mari”?

Am să vă citesc cum scrie despre aceasta Antim al Ierusalimului, care privește lucrurile asemenea cu Sfântul Andrei și cu Aretha, întrucât unul îl copiază pe celălalt – toți trei sunt pentru o *metodă rectilinie* – și am să vă analizez aceasta apoi: „Iar *mici* îi numește pe aceia care nu au ajuns la desăvârșirea virtuții, aceia care încă se tem de mânia și de pedeapsa lui Dumnezeu; iar *mari*,

²⁴⁷ Ioan 7, 38.

pe aceia care au ajuns, pe cât este cu putință, la o desăvârșire a virtuții, dar și aceștia se tem de Dumnezeu, să nu piardă dragostea Lui.”²⁴⁸

Aici vedem că pentru apostoli și pentru sfinți, care rodesc „o sută” și „șaizeci”, există dragostea desăvârșită, care „scoate afară frica”, așa cum spune Evanghelistul Ioan, „iubirea desăvârșită alungă frica”²⁴⁹. Desigur, și mulți sfinți grăiau: „Eu nu mă tem de Dumnezeu!” Sfântul Antonie cel Mare grăia: „Eu nu mă tem de Dumnezeu. Eu Îl iubesc; nu mă tem de El”!

Fiți cu luare-aminte, sunt unii care, deși și inima lor este necurată, spun că nu se tem de Dumnezeu, ci Îl iubesc! Să meargă să-și facă osândire de sine, întrucât *se înșală cu înșelare vrednică de milă*. Dacă poate cineva să spună cu atâta ușurință că nu se teme de Dumnezeu..., întrucât *iubirea scoate afară frica*, înseamnă că nu are cunoștință, iubiții mei, ce înseamnă Dumnezeu, nu are cunoștință ce înseamnă sfințenie! Să ne păzească Dumnezeu, să fim cu luare-aminte!

Cu toate acestea, pentru cei din urmă, aceia care se află la măsura rodirii de „treizeci”, există *frica pedepsitoare*, așa cum ne spune Antim al Ierusalimului, adică acel „m-am mântuit ori nu m-am mântuit! Oare o să mă mântuiesc?” Este, prin urmare, acea întrebare pe care și-o pune omul înlăuntrul său: „O să mă mântuiesc?”, și se teme de pedeapsa lui Dumnezeu.

Iar *frica desăvârșită* este pentru cei mari. Aceștia sunt „cei mici și cei mari”; primii sunt „cei mici” și cei de-ai doilea sunt „cei mari”. Și care este frica desăvârșită? Este frica de a nu pierde cineva ceea ce are, nu de a nu-l pedepsi Dumnezeu, cât să nu cadă din dragostea lui Dumnezeu, și astfel se străduiește foarte mult să țină ceea ce are. Așadar, există o nedesăvârșire în amândouă cazurile, dar vă spun încă o dată, este ceva mângâietor. Iubiții mei, să ne nevoim! Să ne nevoim!

²⁴⁸ Citare liberă.

²⁴⁹ I Ioan 4, 18.

Îmi amintesc, oarecând eram în vremea în care trebuia să dau examenele de diplomă la o anumită școală. Atunci eram soldat și, întrucât nu aveam timp să citim, eu împreună cu alți câțiva confrăți am mers la director să-l rugăm pentru ca o lucrare pe care trebuia s-o predăm împreună cu toți ceilalți să ne îngăduie s-o predăm în septembrie, și să dăm atunci examenele. Profesorul ne-a zis să luăm o adeverință de la unitatea pe care o deserveam că în acest fel stau lucrurile, dar atunci când am dus adeverințele – pentru că ceilalți mi-au încredințat mie această lucrare – profesorul mi-a zis: „Tu de ce nu dai examenele?”; eu atunci i-am răspuns că nu avem timp să citim. Atunci ne aflam într-o situație anormală, ne găseam în anul 1949, nu aveam timp. Am satisfăcut stagiul militar la serviciile de pază și la nu mai știu ce. Unde să poată citi cineva acolo?! Profesorul însă mi-a zis: „Tu să-l dai.” Când le-am spus celorlalți că „profesorul ne-a zis să-l dăm, și eu o să-l dau”, numai unul l-a dat împreună cu mine – eram patru –, iar ceilalți doi nu l-au dat. Iubiții mei, am făcut tot ce-am putut noi doi și am promovat, în vreme ce ceilalți doi în cele din urmă n-au mai putut să obțină diploma!

Aceasta înseamnă că, atunci când cineva face tot ce poate și nu rămâne dezamăgit să se întrebe „dacă se va putea mântui și mai cu seamă în epoca în care trăiește...”, și zice că nu-l lasă ceilalți să devină sfânt”, dacă face tot ce poate el, iubiții mei, atunci va izbuti și se va mântui.

Da, vă spun. Aceasta este cea mai mângâietoare predică a mântuirii.

„Doamne, puțini sunt, oare, cei ce se mântuiesc?”, L-au întrebat oarecând pe Hristos – ca să întăresc aceasta, să nu socotiți că este ideea mea –, iar Domnul a răspuns: „Siliți-vă /nevoiți-vă să intrați.”²⁵⁰ Nu întrebați dacă sunt puțini sau mulți aceia care se vor mântui; voi doar siliți-vă/nevoiți-vă să intrați în Împărăția lui Dumnezeu.

²⁵⁰ *Luca* 13, 23-24.

Rămân însă și „cei ce prăpădesc pământul”, după cum spune textul sfânt; „cei mici și cei mari, și cei ce prăpădesc pământul”. Fiecare își va lua plata sa; cei binecredincioși vor primi Împărăția lui Dumnezeu.

Să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu, și să fim pe ultimul loc..., cu toate că, iubiții mei, îi vom invidia pe ceilalți acolo! Este o invidie, desigur nu pizmă, ci este cu totul altceva. Vă dau un mic exemplu pe care l-am mai spus și altădată: toți vom vedea fața lui Hristos, însă fiecare diferit. Închipuți-vă un teatru antic, așa cum se află în structura lui, aproximativ ca o pâlnie. Luați teatrul din Epidaur sau al lui Herodes Atticus din Athena. Jos pe scenă joacă actorii, iar în tribune stau spectatorii. Toți îi văd la fel de bine pe actori; nu este împiedicat nimeni de capul celui ce șade în fața lui, pentru că cealaltă tribună se află mai jos și, astfel, fiecare îi vede foarte bine pe actori. Dar dintre spectatori, unul este analfabet, altul este absolvent al școlii primare, altul este absolvent al școlii gimnaziale, altul este absolvent al Universității, altul este absolvent de Filologie și mai cu seamă cu o specializare pe teatru antic. Toți îi văd pe actori, dar fiecare percepe și înțelege opera analog cu formația sa culturală.

Prin urmare, analog cu virtutea pe care ne-o vom fi exercitat, vom avea și cunoașterea corespunzătoare a Persoanei lui Hristos, în vecii vecilor, fără întrerupere, fără sfârșit. Iar această cunoaștere nu este precum cunoașterea pe care o avem din școli sau atunci când citim o carte. Aceasta este purtătoarea fericirii și se deosebește analog cu vrednicia fiecăruia. Astfel, deși toți văd fața lui Hristos, fericirea este diferită.

Dar îi avem și pe „cei ce prăpădesc pământul”. Este caracteristic aici verbul „a prăpădi/a strica”. „Și să pierzi pe cei ce prăpădesc pământul.” Sunt aceia care distrug natura și legea lui Dumnezeu. Este pervertirea firii/naturii și pervertirea poruncilor. Epoca noastră este plină de această îndoită, dublă pervertire. Epoca noastră pervertește și firea/natura, și legea lui Dumnezeu.

Această frază, „să pierzi pe cei ce prăpădesc pământul”, amintește ceea ce scrie Apostolul Pavel în a sa *Epistolă întâi către Corinteni*, în capitolul al treilea, la versetul 17: „De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu”! Templul lui Dumnezeu este Biserica, Biserica înțeleasă ca întreg, ca Trup al lui Hristos, iar în continuare este trupul omenesc, care este mădular, părticică a Trupului lui Hristos, care este Biserica. În capitolul al șaselea vorbește despre trupul omenesc și zice: „Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt? De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el.”²⁵¹

În mod special, despre această chestiune, Apostolul Petru, în a doua sa epistolă (2, 12) grăiește în acest fel: „Aceștia însă, ca niște dobitoace fără minte, din fire făcute să fie prinse și nimicite, hulind cele ce nu cunosc vor pieri în stricăciunea lor.” Animalele necuvântătoare nu au o renaștere suprafirească, o au doar pe cea firească/naturală, așadar, sunt necultivate, animale, sălbatice, bestii, caută numai hrană și să se reproducă, adică trăiesc numai prin instinctele lor. La fel fac și oamenii, zice Apostolul Petru.

Însă nenorocirea este că acestea pe care le grăiește Apostolul Petru nu se referă la neamuri, la idolatri, ci se referă la creștini, la aceia care se învârt în jurul nostru, dar care încă nu au priceput noima Evangheliei, și trăiesc precum neamurile, adică în chip idolatru.

„Stricarea”/pierderea celor păcătoși va fi în iadul cel veșnic și nestricăcios.

Ne impresionează mult această expresie „prăpădesc pământul”. Cum este distrus pământul?

Probabil că primul care „a prăpădit pământul” este Cain, prin uciderea fratelui său, dar și protopărinții sunt cei ce au creat premisele acestei stricări a pământului prin neascultarea lor.

²⁵¹ *I Corinteni* 6, 19; 3, 17.

Stricarea pământului sau a firii/naturii este denaturarea ordinii dumnezeiești în fire/natură, iar Împărăția lui Dumnezeu este reinstaurarea ordinii dumnezeiești, a nestricăciunii și a nemuririi.

„Și s-a deschis templul lui Dumnezeu, cel din cer, și s-a văzut în templul Lui chivotul legământului Său, și au fost fulgere și vuiete și tunete și cutremur și grindină mare.”²⁵² Acestea s-au întâmplat atunci când s-au sfârșit rugăciunea, mulțumirea și slăvirea/doxologia celor douăzeci și patru de bătrâni; și aceasta se întâmpla, desigur, în cer, era o vedenie în cer. Aici, odată cu versetul 19, se încheie și capitolul al unsprezecelea.

În acest pasaj, iubiții mei, avem o apariție a *chivotului legământului* în cer, în vedenie. Este, am putea spune, completarea sau epilogul intuitiv al rugăciunii și al doxologiei celor douăzeci și patru de „bătrâni”. Însă apariția *chivotului legământului* are o anumită istorie.

Se știe faptul că *chivotul legământului* se păstra în *sfânta sfințelor* din templul lui Solomon care fusese zidit. Acest *chivot* era o mică cutie, cu lățime mai mică de un metru. Era un paralelogram, din lemn de salcâm, căptușit cu aur pe dinăuntru și pe dinafară, și acolo se păstrau *tablele legii*, pe care Moisi le-a primit pe Sinai. Confecționarea acestui *chivot* s-a făcut în pustiul Sinai. Apoi a fost confecționat *cortul mărturie*, iar *chivotul* se numea *martor*, întrucât dădea mărturie despre legea lui Dumnezeu. *Cortul* era un cort impermeabil, un cort din pânză, și acoperea *chivotul legământului*. În interiorul acestui cort se afla și *altarul tămâierii*, iar în afara acestuia, în curte, se afla *altarul arderilor de tot*. Ulterior, acestea au fost mutate la Ierusalim, când a fost cucerit, și a fost zidit templul lui Solomon, și în continuare au fost așezate în *sfânta sfințelor*.

Atunci când babilonienii au cucerit Ierusalimul, o lună mai târziu a fost distrus și templul, și a fost prădată toată bogăția lui,

²⁵² *Apocalipsa* 11, 19.

toate vasele templului, de aramă, de argint și de aur și au fost transportate în Babilon.

Mai târziu, pe când mezii și perșii au cucerit Babilonul, aflăm vasele templului fiind folosite cu un scop profan. Este ultima noapte a Imperiului Babilonian. Daniil ne descrie în cartea sa faptul că împăratul Belșațar în timpul unui ospăț desfrânat a poruncit să fie aduse vasele din templul lui Solomon, ca să bea el și oaspeții săi vin din aceste vase. A fost pedepsit însă prin acea mână care a ieșit și a scris pe zidul palatului: „Dumnezeu a măsurat zilele regatului tău, l-a cântărit în cântar și l-a găsit ușor.”²⁵³ Și în acea noapte a fost distrus Babilonul, Belșațar a fost ucis, și mezii și perșii au intrat în Babilon.

Când mai târziu regele perșilor le-a dat permisiune iudeilor să se întoarcă în Ierusalim și să rezidească templul, care a fost rezidit de Zorobabel, le-a înapoiat și vasele templului, dar nu este menționat nicăieri că exista și *chivotul* printre ele.

Mai ales rabinii încredințează cu hotărâre că, atunci când au venit vasele înapoi și a fost rezidit templul după robia babiloniană, nu exista în al doilea templu *chivotul legământului*.

De asemenea, Iosif Flavius, în lucrarea sa *Antichitățile iudaice*, ne menționează faptul că, atunci când romanii au distrus iarăși Ierusalimul prin Titus, pentru că se răsculasera evreii, au distrus templul, iar printre vasele pe care le-au luat romanii din el nu se afla și *chivotul legământului*. În consecință, *chivotul legământului* nu a existat în al doilea templu, nici babilonienii nu l-au luat, nici romanii nu l-au răpit. Ce s-a întâmplat cu *chivotul legământului*?

Răspunsul îl aflăm în a doua carte a *Macabeilor*, în capitolul al doilea, la versetele 1-8. Nu vă mai citesc pasajul – îl am scris în fața mea – ca să nu vă mai obolesc. Menționez numai următoarele:

Atunci când a avut loc cucerirea cetății de către babilonieni, Prorocul Ieremia a luat cu sine câțiva preoți – pentru că, de la

²⁵³ Daniil 5, 26-27.

ocuparea cetății și până la distrugerea templului, au avut un interval de o lună de zile – și într-o noapte a luat *chivotul*, a luat *altarul tămâierii de aur*, care nu erau lucruri grele, a luat și *cortul* care era o pânză, și a mers pe muntele Nebo, din pământul Moab. Așadar, a trecut râul Iordan și a mers pe acel munte de pe care Moisi a văzut în chip panoramic *pământul făgăduinței*, acolo a murit și acolo a fost înmormântat. Pe acel munte Ieremia a găsit o peșteră care semăna cu o casă, a pus în interior obiectele, a blocat intrarea cu pietre și a plecat. Aceia care l-au însoțit pentru transportul obiectelor s-au întors lăsând în urmă niște semne, ca să vadă locul și să-și amintească unde au lăsat obiectele. Însă, atunci când s-au reîntors pe muntele Nebo, nu au izbutit în nici un fel să găsească unde anume era peștera în care pusese *cortul mărturiei*, *chivotul legământului* și *altarul tămâierii de aur*. Atunci au mers și i-au spus lui Ieremia că *nu au putut găsi ceea ce ascunseseră!*

„Aflând acest lucru, Ieremia i-a înfruntat și a zis că necunoscut va fi locul acela, până când va aduna Dumnezeu adunarea poporului și Se va milostivi. Și atunci Domnul va arăta acestea, și se va arăta slava Domnului și norul, precum s-a arătat și lui Moisi, și precum cu slavă s-au arătat când s-a rugat Solomon să se sfințească templul.”²⁵⁴

Însă acum se pune întrebarea: Cum sunt interpretate aceste cuvinte profetice ale lui Ieremia? Așadar, într-o anumită zi va fi găsit *chivotul* istoric?

Ermineuții evrei, dar și vechii exegeți creștini cred că prorocia nu se va împlini decât în zilele lui Mesia. Alți ermineuți plasează realizarea prorociei la sfârșitul lumii, în vremurile eshatologice²⁵⁵.

Însă, iubiții mei, mai degrabă nu mai este vorba despre *chivotul* istoric, acel chivot de lemn, în interiorul căruia sunt tablele legii, întrucât pur și simplu, din moment ce Dumnezeu a îngă-

²⁵⁴ II Macabei 2, 7-8.

²⁵⁵ Precum, spre pildă, vedem la pr. Ioil Giannakopoulos.

duit să fie distrus templul, înseamnă că deja nu-și mai are locul acolo *chivotul*. *Chivotul* a fost Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, iar tablele pe care erau scrise poruncile – Cuvântul lui Dumnezeu, Care S-a întrupat! Este Dumnezeu-Cuvântul Care a venit și „S-a sălășluit întru noi”²⁵⁶. Prin urmare, nu mai este nevoie să găsim iarăși sau să fie descoperit acest *chivot al legământului*. Atunci aceasta ce înseamnă?

Toți ermineuții, acum este vorba despre ermineuții creștini, spun următoarele: descoperirea *chivotului* se face în cer. În modul în care îi este descoperit lui Ioan, acesta constituie un simbol și, după cum spune Sfântul Andrei, arată „bunătățile pregătite sfinților..., precum în Hristos, în Care locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii, toate sunt ascunse”²⁵⁷. Nu este altceva decât bunătățile Împărăției lui Dumnezeu, care sunt Însuși Hristos, tablele vii, Dumnezeu- Cuvântul, Care a venit și S-a sălășluit printre noi.

Din perspectiva Istoriei, doar vă semnalez că este cu totul demn de luat aminte faptul că Dumnezeu a îngăduit profanarea templului, și a aceuia care a fost zidit de Solomon, dar și a aceuia al lui Zorobabel, și a templului care a fost rezidit în cele din urmă de Irod cel Mare. Templul a fost zidit de trei ori: de către Solomon, de Zorobabel după robia babiloniană și de către Irod, în vremea lui Hristos, pe care în cele din urmă l-au distrus romanii. Așadar, deși Dumnezeu a îngăduit de fiecare dată profanarea templului (Daniil vorbește despre „urâciunea pustiirii”²⁵⁸, adică să se înalțe aici zeități, statui, iubiții mei, ale popoarelor antice și să se petreacă lucruri curvești în templul lui Dumnezeu, în *sfânta* și în *sfânta sfintelor*), nu a îngăduit să fie profanat *chivotul legământului*. Acesta a fost folosit, a fost apoi ascuns și s-a încheiat istoria lui. Noua lui istorie este *întru Hristos Iisus*. Acum, Acesta

²⁵⁶ Ioan 1, 14.

²⁵⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 32, Athena, 2001, p. 317D.

²⁵⁸ Daniil 9, 27. Vezi și Matei 24, 15; Marcu 13, 14.

este *chivotul*: Hristos! *Vistieria ascunsă* a noastră, care se deschide în Cer!

Prin urmare, atunci când – după rugăciunea și doxologia celor *douăzeci și patru de bătrâni* – se deschide „templul lui Dumnezeu” și se vede *chivotul legământului* în „templu”, acest *chivot* este Împărăția lui Dumnezeu cea pregătită, aceea pe care o vor avea toți cei care se vor nevoi în viața lor, în orice mod cu putință.

Aș dori să vă mai spun următoarele: analizând cartea *Apocalipsei*, să nu vă așteptați să auziți acele elemente apocaliptice, adică *ce se va întâmpla în viitor*. Cartea *Apocalipsei* nu este doar o carte profetică, ci și una mângâietoare și, în același timp, teologică. Cartea *Apocalipsei* are multe pliuri, multe laturi, din acest motiv vedeți la câte elemente ne raportăm, care sunt alinătoare, ajutătoare, duhovnicești, sprijinitoare pentru viața noastră duhovnicească. Spun aceasta întrucât poate că vor veni frați, așteptând cu mare curiozitate să vadă *ce vom spune mai jos, dacă se va porni al Treilea Război Mondial, când se va întâmpla* și celelalte. Această curiozitate este una bolnăvicioasă! Cartea *Apocalipsei* îl sprijină pe om, îl ajută, îl călăuzește, îi arată evenimentele în cadrul Istoriei, dar înainte de orice îl întărește duhovnicește. În acest înțeles analizăm noi cartea *Apocalipsei*, și voi ruga dragostea voastră ca în acest înțeles să o primiți și voi.

CAPITOLUL AL OPTULEA

Cea de-a șaptea trâmbiță. Vedenia femeii și lupta din cer

(Acest capitol – al optulea – începe de la pagina întâi a Omiliei 48)

Ajungem acum, iubii mei, la capitolul al doisprezecelea al *Apocalipsei*, care este foarte important, întrucât constituie centrul întregii cărți și, de asemenea, este cheia înțelegerii ei. Conținutul capitolului este o vedenie în trei părți, în cadrul căreia este înfățișată în chip simbolic sau în chip prefigurativ, să zicem, lupta dintre Mesia și Satan. Iar aceasta, atât în timpul Primei Veniri a Domnului, cât și în timpul celei de-a Doua Veniri.

În prima imagine vedem o femeie măreață și cerească. În a doua imagine avem lupta dintre „balaur”-diavol cu Arhanghelul Mihail și căderea „balaurului” din cer. În cea de-a treia imagine avem mânia „balaurului”, a diavolului, care o prigonește pe „femeia” din prima imagine, care se refugiază în „pustie”. Așadar, spus în chip rezumativ, în întregul capitol avem această vedenie în trei părți. Vă citesc textul sfânt:

„Și s-a arătat din cer un semn mare: o femeie înveșmântată cu soarele și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din douăsprezece stele. Și era însărcinată și striga, chinându-se și muncindu-se ca să nască.”²⁵⁹

Este o imagine extrem de măreață. O femeie care este înveșmântată cu soarele și luna era sub picioarele ei!

Să luăm textul sfânt pas cu pas și să vedem pentru început ce înseamnă „semn”. „Semn/σημεῖον” este un cuvânt polisemantic,

²⁵⁹ *Apocalipsa* 12, 1-2.

probabil printre puținele cuvinte ale vocabularului grecesc, precum și termenul „cuvânt/λόγος”. Gândiți-vă că există treizeci și opt de sensuri ale cuvântului „semn”, și aici vrea să însemne eveniment excepțional, mai cu seamă cu o dimensiune eshatologică, care semnificație e aceeași cu cea din Evanghelii. Spre pildă, Evanghelistul Matei scrie: „Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului.” Așadar, acest „semn” are, după cum vedem, o dimensiune eshatologică cu adevărat reală. Și acest „semn” este caracterizat, după cum v-am spus, drept „mare”, ca ceva care are o însemnătate extraordinară și în mod special în vremurile eshatologice.

Acest „semn mare” se arată pe cer. Nu este în cer, ci în partea interioară a cerului, în partea interioară în raport cu pământul, adică este în atmosferă. În consecință, orice om va putea să-l vadă. Fiți atenți la acest amănunt, deoarece vedenia anterioară a Sfântului Ioan Evanghelistul a fost realmente în cer, cu „tronul” lui Dumnezeu și cu cei „douăzeci și patru de bătrâni”. Acum semnul se desfășoară pe cer, pe tărie, și orice privitor poate să vadă întreaga imagine.

Ce este însă acest „semn mare”? Este o femeie! Această femeie este mama lui Mesia, a lui Iisus Hristos, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Este o imagine a Primei Veniri a lui Hristos, în același timp însă, în aceeași imagine există și o altă poziție cu o dimensiune eshatologică, iar aceasta este Biserica. În aceeași imagine avem două fețe ale aceleiași imagini: o față este Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, iar cealaltă față este Biserica.

În ceea ce privește prima imagine, care este Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, vedem că „femeia” este înveșmântată cu soarele. Să facem mai întâi erminia în relație cu persoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Toți ermineuții sunt de acord că este Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, deoarece există niște elemente concrete în ceea ce privește nașterea ei și faptul că copilul pe care l-a născut a devenit Mesia. Fiți atenți la această imagine, anume că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu este înveșmântată cu soarele.

Este cunoscut faptul că cu lumina solară – dacă doriți, lumina necreată, dar o numim acum lumina solară – se înveșmântează doar Dumnezeu. Este ceea ce se menționează în *Psalmul 103*: „Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină/mantie”²⁶⁰ (mantia este veșmântul exterior al îmbrăcăminții antice). Frumoasă este această imagine!

Mai departe însă Hristos este „Soarele dreptății”, și dacă Preasfânta Născătoare de Dumnezeu L-a născut pe „Soarele dreptății”, pe Iisus Hristos, pe Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Care „Se îmbracă cu lumina ca și cu o haină/mantie”, atunci pe bună dreptate se poartă „înveșmântată cu soarele”.

„Luna este sub picioarele ei”! Ce înseamnă aceasta? Luna se caracterizează prin schimbări ale discului său, cel puțin la suprafață. Nu se luminează – în ceea ce ne privește pe noi privitorii de pe pământ – totdeauna la fel, nu-și menține discul său rotund, din perspectiva luminozității, și este simbolul vieții lumești schimbătoare, denaturate. Și acum această „lună” se află sub picioarele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Este o imagine frumoasă și arată faptul că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a biruit cugetul lumesc schimbător, s-a aflat deasupra cugetului lumesc al epocii ei, și din acest motiv a și ales-o Dumnezeu, ca să devină maica lui Mesia. Cele „douăsprezece stele” reprezintă credința și virtuțile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, după cum spune Sfântul Andrei al Cezareei²⁶¹.

Mai este îndreptățită apariția Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe tăria cerului cu atâta strălucire, după cum spune Icumenie, „după cuviință..., ca cea ce este cu sufletul și cu trupul curată, ca cea deopotrivă cu îngerii, ca cea cu cerească petrecere”²⁶². Este, așadar, acea persoană în fața căreia se uimesc puterile duhovnicești cele de sus ale cerului. Se uimesc! Acest

²⁶⁰ *Psalmii* 103, 2.

²⁶¹ Cf. Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 320D.

²⁶² Citare liberă (*n.tr.*).

imn al Bisericii noastre, cu heruvimii și serafimii înfățișați stând uimiți în fața Născătoarei de Dumnezeu și pe care o vedem că este „mai încăpătoare decât cerurile” și mai înaltă chiar decât aceste făpturi îngerești, nu este literatură, nu este o exagerare poetică, ci este o realitate. Lumea îngerească se uimește în fața Preasfintei Născătoare de Dumnezeu!

De multe ori am stat și m-am gândit: ce anume are Preasfânta Născătoare de Dumnezeu de a fost așezată atât de sus? Ce să aibă? Iubiții mei, a păzit poruncile lui Dumnezeu! A fost foarte simplă. A fost femeie și a gătit așa cum gătiți și voi femeile. Își făcea treburile așa cum vi le faceți și voi. A venit momentul să se logodească și să se căsătorească. Iosif era un om de vârstă înaintată, căsătorit, cu copii, iar femeia lui murise; era văduv. Preasfânta Născătoare de Dumnezeu era de aproximativ cincisprezece ani atunci când i-a fost dată lui Iosif ca logodnică, fără ca vreodată să devină soția lui.

Uitați, acestea pe care vi le-am spus sunt lucruri foarte omenești, sunt foarte omenești. Vi le-am spus ca să vă arăt că nu avem ceva exagerat, ci ceva foarte simplu, foarte comun. Desigur, atunci când Născătoarea de Dumnezeu a luat în pânțece, Iosif, doar om era și el, a avut suspiciuni și și-a zis: „Ce se întâmplă? Oare este furată de nuntă și trebuie s-o alung?” El este însă un om drept, nu o expune public, ci vrea doar s-o lase pe ascuns. Ea, însă, nu a zis nimic din taina ei, cum anume s-a întâmplat zămisirea. Așadar, fiți atenți! Chiar în acest prozaism al vieții, în care ne aflăm toți oamenii, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu este „înălțime anevoie de suit – ca să folosim expresiile slujbei Acatistului Bunevestiri – și cu anevoie de privit” chiar și cu ochii îngerilor. Ce a fost ceea ce o caracteriza?

A fost simplitatea *în Hristos*! Aceasta este virtutea. Păzirea poruncilor și simplitatea cea *în Dumnezeu*. Această simplitate *în Dumnezeu* este frumusețea cea întâi-creată a protopărinților, sunt protopărinții înainte de a cădea în păcat. Văd lucrurile așa

cum sunt, nu gândesc ceva diferit. Vede – ceea ce v-am spus și altădată – bărbatul femeia, și o vede ca pe o făptură a lui Dumnezeu; nimic altceva. Și invers. Vede cineva o formă, iar mintea lui se gândește la această formă pe care o vede și nimic altceva. Acest lucru este incredibil de anevoios.

Și, cu toate acestea, iubiții mei, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu ajunsese la această măsură. De aceea acum se arată în această vedenie. Desigur că vedenia, fiți atenți, este posterioară față de persoana istorică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, să nu uitați aceasta! Mai întâi a existat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și apoi a avut această vedenie Evanghelistul Ioan. Vedenia este însă revelatoare despre cine a fost Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și ce rol a jucat împreună cu Pruncul ei, cu Iisus Hristos, în cadrul Istoriei. De aceea se arată astfel Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, plină de virtuți, și se poartă ca „însărcinată” în vedenie și „se chinuia” și „striga” ca să nască!

Desigur, Dumnezeu-Cuvântul S-a făcut om și, dacă S-a întrupat, a fost purtat în pânțece și a fost născut, dar această expresie „chinuindu-se”, adică se afla în durerile nașterii, și „muncindu-se” nu se referă la imaginea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu ca persoană, ci se referă la a doua imagine a vedeniei, care este Biserica. Pentru că Biserica clocește/ia în pânțece și are chinuri ale nașterii. Vom vedea aceasta. În mod sigur, potrivit unei abordări theologice, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu nu a avut dureri ale nașterii.

Dumnezeu, în timpul pedepsirii protopărinților, i-a spus femeii că își va naște pruncii cu dureri. Însă Născătoarea de Dumnezeu este *noua Evă, cea plină de har, noua Evă* după conștiință, în vreme ce cealaltă, cea veche, a fost aceea care putea să cadă, și a căzut odată cu prima ispită. Și Născătoarea de Dumnezeu putea să cadă, dar nu a căzut, și și-a conștientizat virtutea și credința. Prin urmare, dacă ea este *noua Evă*, este aceea care va aduce adevărata viață în lume – deoarece *Eva* înseamnă „viață” – prin Mesia, prin rodul pântecelui ei, Care este Însuși Iisus Hristos, în

chip foarte limpede nu a avut dureri ale nașterii; ea a născut fără dureri, scutită fiind cu totul de acestea. În consecință, aici vedea nu se referă la persoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ci la cea de-a doua, așa cum v-am spus, latură a imaginii, la Biserică, și vom vedea în ce fel.

A doua imagine este Biserica. Părăsim persoana istorică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și mergem la realitatea Bisericii. Este de prisos să vă spun faptul că în foarte multe prorocii ale Vechiului Testament există o identitate, și în același timp deosebire între persoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Biserică, ca și aici. Dacă mă veți întreba „de ce se identifică și în același timp se deosebește Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Biserica”, v-aș răspunde următoarele: Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și-a dat trupul ei, pe care l-a împrumutat Dumnezeu-Cuvântul, S-a îmbrăcat cu acesta, a devenit om și a venit printre noi. Pe acest Trup al Său acum Hristos îl oferă lumii pentru a se mântui și zice: „Veniți să mâncați Trupul Meu și să beți Sângele Meu!”²⁶³ Însă, atunci când mâncăm Trupul lui Hristos, devenim Trupul lui Hristos și cunoaștem din Sfânta Scriptură – spune aceasta în chip minuțios Apostolul Pavel²⁶⁴ – că Biserica este Trupul lui Hristos. Însă acest Trup al lui Hristos, care este Biserica, care sunt credincioșii, pentru că s-au făcut părtași Trupului lui Hristos, este Trupul pe care l-a luat Hristos din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Iată de ce Biserica se identifică cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Îngăduiți-mi să vă amintesc ceea ce spunem la matematică: „*ένί τρίτω ἴσα, καί ἀλλήλοις ἴσα*”/ cele deopotrivă unui al treilea sunt deopotrivă și întreolaltă”. De aceea se identifică, dar în același timp se și deosebesc.

Acum avem Biserica în fața noastră, care și aceasta „este înveșmântată” cu „Soarele dreptății”. Desigur, dacă capul Bisericii este Hristos, Care este „Soarele dreptății”, în chip limpede și Bi-

²⁶³ Cf. Matei 26, 26; Marcu 14, 22; I Corinteni 11, 24.

²⁶⁴ Cf. Romani 12, 5; I Corinteni 10, 17; 12, 7; Efeseni 1, 23 ș.a.

serica „este înveșmântată”, „este îmbrăcată cu soarele”, adică cu lumina, cu slava!

Luna este la picioarele Bisericii. Da, așa cum v-am spus, luna este simbolul vieții lumești schimbătoare, iar aceasta întrucât totdeauna în Biserică cugetul lumesc se află sub picioarele ei. Am spus totdeauna, pentru că, să nu uităm, în Biserică există mulți altoiți, dar nu toți sunt cercați. Există și creștini necercați, aceia care în cele din urmă vor fi tăiați și aruncați ca niște ramuri neroditoare. „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele”²⁶⁵, ramurile. Și grăiește Domnul: „Iar orice pom care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc.”²⁶⁶ Prin urmare, atunci când spunem că Biserica are totdeauna sub picioarele ei cugetul lumesc schimbător, aceasta se referă doar la credincioșii care constituie adevărata Biserică, Trupul lui Hristos. Dacă doriți să întăresc acest fapt, o voi face imediat:

Zice Apostolul Pavel că Biserica este „fără de prihană”²⁶⁷. Cum este „fără de prihană”? Priviți unde târăsc astăzi ziarele Biserica! *Biserica cu adevărat este fără prihană!* Nu are „prihană” sau „pată”, nu are zbârcitură, nici vreun lucru pentru care ar putea fi acuzată. Biserica nu are nimic corupt, pentru că adevărata Biserică este constituită de „cei puțini”, „rămășița”²⁶⁸. Și, prin urmare, dacă nu are „prihană” sau „pată” înseamnă că realmente a pus sub picioarele ei cugetul lumesc. Ceea ce scriu ziarele este totdeauna despre aceia care nu au conștiința vieții lor bisericești.

Cele „douăsprezece stele” reprezintă învățătura celor doisprezece apostoli, pe care se întemeiază și se înfrumusețează Biserica. Într-o altă imagine din *Apocalipsă*, mai jos, în capitoul 21, care este cu adevărat uimitor, Biserica este înfățișată ca „Ierusalimul cel de sus”, care se pogoară, întemeiată fiind pe „doisprezece pietre de temelie”, despre care Icumenie socotește că sunt cei dois-

²⁶⁵ Ioan 15, 5.

²⁶⁶ Matei 7, 19; Luca 6, 43.

²⁶⁷ Efeseni 5, 27.

²⁶⁸ Romani 11, 5.

prezece apostoli²⁶⁹. Este ceea ce zicem în *Simbolul de Credință*: „Cred..., întru una, sfântă, sobornicească și apostolică Biserică...” Aceasta înseamnă „apostolică Biserică”, anume că „temelia” Bisericii este învățătura celor doisprezece apostoli, pe care au primit-o de la Hristos. Ați văzut și a doua însușire a ei? „Sfântă”! Este ceea ce v-am spus: „fără prihană” și „nepătată”.

În continuare, „femeia” „era însărcinată și striga, chinându-se și muncindu-se ca să nască”. Rămânem la imaginea Bisericii, pentru a vedea ce înseamnă aceasta.

Sfântul Andrei al Cezareei zice: „«După cum grăiește Dumnezeu prin Isaia: Mai înainte de a naște ceea ce s-a apropiat să nască, ea a născut; mai înainte de a veni durerea nașterii a fugit și a născut fecior»²⁷⁰. De cine fugea? În chip negreșit de balaur, pentru a naște fiul de parte bărbătească, poporul lui Dumnezeu, Sionul cel înțelegător (*νοητή Σιών*).”²⁷¹

Preasfânta este „Sionul cel înțelegător”, așadar Biserica este „Sionul cel înțelegător”, care naște „poporul de parte bărbătească”, care este poporul matur, poporul lui Dumnezeu, poporul curajos al lui Dumnezeu, poporul desăvârșit al lui Dumnezeu.

Fiți cu luare-aminte aici, ca să vedeți. Mă voi reîntoarce la imaginea persoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, adică la persoana istorică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru a vedea cum aceasta „a fugit de balaur/diavol”, despre care vorbește Isaia, și este un aspect cu totul semnificativ, cu o foarte mare însemnătate.

Sfântul Ignatie al Antiohiei, în epistola sa *Către Efeseni*, în paragraful 19, scrie următoarele: „Stăpânitorul veacului acestuia n-a cunoscut fecioria Mariei, nașterea lui Hristos din ea și moartea Domnului. Trei taine răsunătoare care s-au săvârșit în tăce-

²⁶⁹ Referință liberă (*n.tr.*).

²⁷⁰ *Isaia* 66, 7.

²⁷¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 320C.

rea lui Dumnezeu.”²⁷² I-a scăpat din atenție stăpânitorului veacului acestuia, adică diavolului. Fiți atenți: „Stăpânitorul veacului acestuia n-a cunoscut”! Diavolul nu este peste tot prezent, îi are pe dracii lui care le urmăresc pe toate, însă diavolului i-a scăpat, „n-a cunoscut”, fecioria Mariei. Din atenția diavolului „au scăpat” trei lucruri: fecioria Maicii Domnului, nașterea lui Iisus și moartea Domnului. Așadar, „i-a scăpat” faptul că Maria a luat în pânțe ca fecioară. Acest lucru diavolul nu l-a văzut. Dumnezeu a purtat de grijă pentru aceasta, adică să nu fie observat de diavol. A cunoscut aceasta Arhanghelul Gavriil, însă diavolul nu a cunoscut. Acest fapt are o mare însemnătate. În consecință, diavolul – vom vedea aceasta și puțin mai jos – urmărirea femeile însărcinate să vadă ce vor naște!... „Pentru ce?”, vom vedea puțin mai jos. Îl aștepta pe Cel Ce va lupta împotriva lui, de vreme ce auzise în Rai că „sămânța femeii îți va zdrobi capul”²⁷³. Acum însă diavolul nu știa că naște o fecioară. Desigur că diavolul știa faptul că este scris la Isaia „iată, fecioara va lua în pânțe”²⁷⁴. Așadar, căuta să vadă care fecioară poate să fie „însărcinată”. Căuta, căuta..., căuta la toate fecioarele, dar „i-a scăpat”! Fiți atenți, puțin mai târziu îl va pune pe Iosif s-o bănuiască pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu! Vom vedea aceasta puțin mai jos.

A doua taină este Pruncul. Cine a fost Acela Care S-a născut? Cine a fost? Diavolul Îl urmărește pe Domnul pas cu pas! Dar nu vede Dumnezeirea, pentru că Dumnezeirea nu este văzută. El vede doar sufletul omenesc și trupul omenesc; altceva nimic. Dumnezeiasca fire este nevăzută chiar și pentru îngerii înșiși. „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată” și „nici nu poate să-L vadă”²⁷⁵. *Nici nu a văzut, nici nu va vedea vreodată făptura fința lui Dumnezeu!* Așadar, diavolul Îl urmărește pas

²⁷² Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Epistola către Efeseni*, traducere de Pr. D. Fecioru, București, 1979, PSB1, I.19.1, p. 163.

²⁷³ *Facerea* 3, 15.

²⁷⁴ *Isaia* 7, 14.

²⁷⁵ *Ioan* 1, 18; *I Timotei* 6, 16.

cu pas pe Domnul! Atunci când Domnul a mers în pustie și L-a văzut postind patruzeci de zile și rugându-Se, L-a simțit ca pe un opozant puternic și I-a zis: „Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu...”. Știa aceasta pentru că auzise la Botez: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit”²⁷⁶, de aceea se întreba „ce fel de Fiu al lui Dumnezeu poate să fie acesta?”, și de aceea merge să-L provoace, spunându-I Domnului: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini.”²⁷⁷ Domnul nu a zis „desigur! Eu sunt Fiul lui Dumnezeu”, ci a grăit în acord cu Sfânta Scriptură „scris este...”, pentru a ne arăta cum trebuie să vorbim și să fie prins în cursă diavolul. „Scris este: «Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu».”²⁷⁸ Însă acestea erau scrise în cartea *Deuteronomul*²⁷⁹, și i-ar fi putut răspunde astfel orice om. Așa a răspuns Domnul, iubiții mei, iar diavolul a ajuns în final să-L răstignească pe Hristos; a treia taină. Diavolul nu a știut pe cine răstignește, vedea în El numai un adversar neobișnuit, fără să știe cine este, însă exact acolo a căzut în cursă. Atunci când sufletul lui Hristos s-a pogorât la iad, atunci s-a făcut vădită firea Lui dumnezeiască. Diavolul deja fusese netrebnicit. Iadul deja fusese surpat. De aceea, „prădat-a iadul, nefiind ispitit de dânsul;”²⁸⁰, după cum foarte frumos este menționat în tropar. Și l-a biruit pe diavol, folosindu-Se de cârligul undiței Crucii, pentru a-l prinde în cursă.

Pe acestea trei Sfântul Ignatie Teoforul le numește „cele trei taine” și adaugă caracterizarea: „Trei taine răsunătoare, care s-au săvârșit în tăcerea lui Dumnezeu”, s-au întâmplat în liniștea lui Dumnezeu și în același timp au fost taine răsunătoare, pentru că acum s-au descoperit, și sunt, cu adevărat, taine răsunătoare!

²⁷⁶ *Matei* 3, 17.

²⁷⁷ *Matei* 4, 3.

²⁷⁸ *Matei* 4, 4.

²⁷⁹ *Deuteronomul* 8, 3.

²⁸⁰ Vezi: troparul Învierii, glasul al șaselea.

Prin urmare, aceasta înseamnă că „femeia” „a luat în pântece/era însărcinată”, că a „fugit” de „balaur”, și ne va face o analiză amănunțită Evanghelistul Ioan puțin mai jos, în textul său, în același capitol; însă ne vine în întâmpinare Isaia, atunci când scrie „a fugit”.

Dar fiți atenți aici! Ne reîntoarcem la imaginea Bisericii. De acum înainte, fiecare credincios al poporului lui Dumnezeu, care este născut de Biserică, Îl naște și pe Hristos în chip înțelegător (*νοητά*). Aici avem acum ceva extrem de ciudat. Într-un *psalm* aflăm de candidata la a fi mireasa împăratului, la un moment dat ca soție și, într-un alt moment, în același *psalm*, o aflăm ca fiică. Este soție, și după puțin devine fiica împăratului. Cum se poate aceasta?

Hristos a fost născut de Născătoarea de Dumnezeu, și în chip neîndoielnic Născătoarea de Dumnezeu este maica Lui, dar în același timp însă Născătoarea de Dumnezeu a fost născută de către Hristos, pentru că a fost renăscută duhovnicește de El. Îl aduce pe Hristos în lume și ea însăși renaște. Ea însăși renaște, desigur, din momentul zămisirii ei, dar plinătatea să zicem, dacă este îngăduit să spun astfel, renașterii ei o va avea la Cincizecime. În ziua Cincizecimii era prezentă Născătoarea de Dumnezeu, iar aceasta ne-o spune Evanghelistul Luca în *Faptele Apostolilor*²⁸¹.

Este pentru ultima dată când o aflăm pe Născătoarea de Dumnezeu în Noul Testament. Astfel, Născătoarea de Dumnezeu Îl naște pe Hristos și este născută de Hristos. Acum această relație există în cadrul Bisericii.

Sfântul Andrei al Cezareei spune aceasta într-un chip minunat. Există și un emistih al lui pe care am să vi-l citesc și pe care ar fi bine să ni-l amintim. Ascultați ce spune: „Așadar, în fiecare să Se nască Hristos în chip înțelegător (*νοητῶς*). Și pentru aceasta Biserica ia în pântece și se chinuiește până când Hristos va lua chip în noi renăscându-ne.” Și încheie astfel: „Întrucât fiecare

²⁸¹ Cf. *Fapte* 1, 14.

care are părtășie cu Hristos devine Hristos.”²⁸² Așadar, omul să ai-bă părtășie cu Hristos și să devină Hristos, să devină hristificat, după cum spune Sfântul Iustin Popovici; să devină îndumnezeit. Aceasta se întâmplă prin această ciudată *luare în pânțece*.

Isaia, în cântarea sa (de la capitolul 26, versetele 17-18), unde vorbește despre această naștere duhovnicească, spune: „Și precum aceea ce se chinuiește când se apropie să nască și strigă într-un durerea sa, așa ne-am făcut celui iubit al său, pentru frica Ta, Doamne.” Este celebru acest loc. Este inima vieții duhovnicești! Nu este despre să nu furăm și să nu spunem minciuni..., acestea trebuie demult să fi plecat din viața noastră! Nu trebuie să spunem minciuni, și să furăm, și să săvârșim adulter, și să curvim, și nu mai știu ce altceva! Acestea sunt..., sunt de neînțeles! Aici este miezul vieții duhovnicești! „În pânțece am luat, și m-am chinuit și am născut duhul mântuirii tale, care am făcut pe pământ, nu vom cădea; ci vor cădea toți cei ce locuiesc pe pământ.”

„Pentru frica Ta, Doamne, în pânțece am luat”, zice Isaia. „Eu, Isaia, am luat în pânțece”, „Eu, părintele Athanasie, am luat în pânțece”! Aceasta înseamnă că „eu am luat în pânțelele mele pe Mântuitorul! Pe Hristos!” Dar sarcina are dureri. Și, prin urmare, *în pânțece am luat, și m-am chinuit și am născut mântuirea*.

Astfel, Hristos mă naște, și apoi eu Îl nasc pe Hristos și devin *născătoare de Dumnezeu/ theotokos*. Desigur, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Maria, este Născătoarea de Dumnezeu istorică, dar *născătoare de Dumnezeu/theotokos* devine și fiecare credincios. Auzim aceasta, iubii mei? *Născătoare de Dumnezeu/theotokos* devine fiecare credincios! Iată care este miezul vieții duhovnicești!

„Nu vom cădea.” Dacă am devenit *născătoare de Dumnezeu/theotokos*, nu voi mai cădea; vor cădea numai aceia care locuiesc pe pământ, dar care nu „au avut durerile sarcinii cu Hristos” și

²⁸² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 320C.

nu „au născut duhul mântuirii”, aceștia „vor cădea; noi nu vom cădea”.

V-am întrebat mai înainte cum putem să atingem persoana Născătoarei de Dumnezeu. Ce a fost aceea care a făcut-o atât de mare? Iubiții mei, mai întâi de toate, potrivit cântării lui Isaia, Născătoarea de Dumnezeu a fost însărcinată cu „Cel iubit al lui Dumnezeu”. „Cel iubit al lui Dumnezeu” este Mesia. „Acesta este Fiul Meu cel iubit”, zice. Înainte să Se întrupeze, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu L-a luat în pântecele ei, potrivit cântării lui Isaia. Cântarea lui Isaia nu este profetică, pentru a aparține celor viitoare. Isaia însuși trăiește aceasta, și firește că aceasta este și pentru cei din viitor.

Așadar, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu cunoștea Vechiul Testament, și noi știm aceasta din cântarea Sfintei Ana. Și nu este cu puțință să cunoască doar o singură cântare. Cunoștea toate cântările Vechiului Testament și, în consecință, și pe cea a lui Isaia, precum și acest pasaj despre care vorbim acum. Cântarea Născătoarei de Dumnezeu pe care a grăit-o în fața Elisabetei atunci când s-au întâlnit, „de acum mă vor ferici toate neamurile”²⁸³, o găsim la *Luca* și o ascultăm în Paraclisul Maicii Domnului, ca pe o pericopă evanghelică, dar acolo este puțin prescurtată; însă în textul din Sfânta Scriptură veți găsi toate elementele cântării ei. Acestea sunt înrăurite, insufflate de cântarea Sfintei Ana, iar asta arată că citea Sfânta Scriptură.

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu deja Îl zămislise pe „Cel iubit al lui Dumnezeu” în pântecele ei, înainte să vină Arhanghelul Gavriil să-i spună că va face și trupește cortul Lui, înlăuntrul ei! Spuneți-mi, nu este ceva mareț? Spuneți-mi, este sau nu este miezul vieții duhovnicești ceea ce vă spun? Acesta este miezul vieții duhovnicești, această deschidere spre cer. Este o fereastră în cer, prin care le vede cineva pe toate acestea și le trăiește. Este o linie telefonică, dacă este îngăduit să spunem așa, cu cerul!

²⁸³ Cf. *Luca* 1, 46-55.

Fiți însă cu luare-aminte la un anumit lucru! Aceste „chinuri”, așa cum deja am menționat, există în imaginea Bisericii și vor exista totdeauna; așadar, este nașterea duhovnicească a fiecăru-i credincios. Am să vă dau un exemplu, ca să le fac mai limpezi pe toate acestea pe care le-am spus.

La un moment dat – numai să urmăriți foarte bine acest punct – un om începe să-L cunoască pe Hristos. Se petrece înlăuntrul său o răsturnare, o schimbare în inima lui și face tot ce poate pentru a trăi duhovnicește. Cu adevărat, așa se întâmplă, și viața i se schimbă. Aceasta însă nu ține mult timp. La început toate acestea merg bine. Bucurie în suflet, pace, pace și în casă... Toate merg foarte bine! Dumnezeu lasă să existe această situație. Însă, încă nu S-a născut Hristos în inimă. Unde sunt *chinurile luării în pântece* ale sufletului? Unde sunt *durerile* nașterii? Nu există nimic; încă există sterpiciune, nu există nimic. După aceea încep *chinurile*; începe să Se întronizeze Hristos înlăuntrul inimii, și încep ispitele! Se duce pacea..., nu pacea lui Dumnezeu, ci acea pace pe care am avut-o când toate erau liniștite, fericite! Se duce aceasta..., se duce, s-a risipit! Ispite, greutăți, poticneli, întristări... Începe femeia ta, fratele meu, să-ți facă scene... să-ți zică: „Ce este această viață duhovnicească pe care o ai tu?”... Război!... Și invers; să facă război bărbatul cu femeia lui. Apoi încep oamenii din afară să ne războiască. Război violent al diavolului! Război violent!... Încă nu s-a întâmplat nimic important; mântuirea începe să aibă în suflet *chinurile luării în pântece*. Credinciosul vede că viața duhovnicească este anevoioasă! Ați văzut ce zbucium are femeia atunci când îi vine vremea să nască? Vedem și la animale ce zbucium au înainte de a naște!... Și apoi, după ce nasc, rămân acolo întinse pe jos; nu mai au putere, pentru că au avut un mare zbucium!

Acesta este zbuciumul credinciosului. Este lovit! Priveghează nopți întregi..., este lovit! „Doamne, strigă el, unde ești? Doamne, nu mai pot! Doamne!...” Sunt durerile nașterii lui Hristos, Care va naște mântuirea. Poate să-și piardă și averile sale, banii săi, să-

nătatea sa! Vă amintiți de Iov; vă amintiți de Tobit. Vă amintiți ce ispite au avut!... Și după aceea vine „duhul mântuirii”.

Aceasta este viața duhovnicească! Oare o înțelegem? Dacă unii vă spun că viața duhovnicească este bucurie și cântece, fie se înșală, fie mint. Viața duhovnicească are dureri!

Dar există și o altă fațetă. Cealaltă fațetă nu este fără legătură cu aceasta, prima, despre care v-am vorbit. Este cuvântul lui Hristos care a grăit, și are o dimensiune eshatologică pentru Biserică: „Dar toate acestea sunt începutul durerilor.”²⁸⁴ *Atunci când veți vedea cutremure, când veți vedea războaie, prigoane, când vedeți că nu se înțelege mama cu copilul și copilul cu mama, tatăl cu fiul și fiul cu tatăl – pentru credință – este începutul chinurilor luării în pânțece.* Aceasta înseamnă că vom vedea mai multe lucruri, mai dificile. Cine? Biserica.

Prin urmare, iată de ce „femeia”, „semnul cel mare”, care se arată în cer este Biserica. Este pe de-o parte Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Biserica pe de alta care a luat în pânțece mântuirea ei. Se zbuciumă, este prigonită, peste puțin diavolul se va pune împotriva ei cu scopul de a-i răpi copilul pe care l-a născut. Știți, este ceea ce spune Apostolul Petru: „Diavolul umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită”!

Astfel, de multe ori le spunem tinerilor noștri copilași: „Copilașul meu, fii cu luare-aminte la viața lumească. Fii cu luare-aminte la ea, copilașul meu; în spatele ei se află diavolul. Îți înținde curse. Nu vezi?” Desigur că nu vedem, dar trebuie să credem că așa este. De aceea, credința este un lucru mare. Credeți că credință înseamnă doar credința în Dumnezeu? Credință înseamnă să crezi că așa stau lucrurile, și, dacă crezi aceasta, numai atunci poți să te mântuiești. Dar să mergem mai departe.

„Și alt semn s-a arătat în cer: iată un balaur mare, roșu, având șapte capete și zece coarne, și pe capetele lui, șapte cununi împărătești. Iar coada lui – uriaș balaurul! – târa a treia parte din stele-

²⁸⁴ Matei 24, 8.

le cerului și le-a aruncat pe pământ.”²⁸⁵ Înfricoșătoare priveliște! Dacă am fi văzut-o noi ca vedenie, ce am fi simțit?

Atunci când spune Sfântul Ioan Evanghelistul că „alt semn s-a arătat în cer”, vrea să spună că s-a arătat o altă formă principală, dar a aceleiași imagini a vedeniei. Decorul nu se schimbă. El vede „femeia”, lângă vede și „balaurul”. Și are în același timp cele două priveliști în fața sa: „femeia” de aici, „semnul mare”, iar de cealaltă parte „alt semn”, „balaurul”.

V-am explicat mai înainte că cuvântul „semn” este polisemantic și are o semnificație foarte adâncă. Aici însă „semn” înseamnă eveniment excepțional. Adică este ceea ce constituie însușirea distinctivă a unui lucru sau a unui eveniment, ceea ce spunem simplu „semn” sau „semnificativ”. Oarecând observăm ceva și zicem: „Este un semn acesta, semnificativ.” Aici „semnul” este diavolul, pentru că acesta este „balaurul”, așa cum vom vedea în continuare. Și este „semn”, întrucât constituie cealaltă fațetă a „tainei femeii”, așadar a Bisericii, de aceea se numește și acesta „semn”. Adică aceasta este „taina fărădelegii”. Ne spune Apostolul Pavel: „Pentru că taina fărădelegii se și lucrează.”²⁸⁶ Și el înțelege exact ceea ce exprimă Sfântul Ioan Evanghelistul prin cuvântul „semn”. „Semn” este Biserica, „semn” este și diavolul. „Semnul bunei credințe” Biserica, „semnul fărădelegii” diavolul. „Taină” este buna-credință; „taină” este și fărădelegea.

Vă reamintesc iarăși faptul că aici cerul nu este tronul lui Dumnezeu; ci este tăria, unde Evanghelistul Ioan îl vede pe „balaur”. Aici avem acum un anumit decor. În acest decor se va desfășura o luptă, o asemenea luptă, care se află dincolo și peste orice luptă, și niciodată nu s-a dat în cadrul Istoriei. S-au ciocnit, să zicem, grecii și perșii, și spunem că este un eveniment de o importanță istorică pentru întreaga lume. Acestea nu sunt evenimente de o importanță istorică pentru întreaga lume, ci sunt relative. Aici avem cu adevărat un eveniment de o importanță istorică pentru

²⁸⁵ *Apocalipsa* 12, 3-4.

²⁸⁶ *II Tesaloniceni* 2, 7.

întreaga lume, unde este cuprinsă întreaga creație, nu numai Istoria omenească, iar aceasta este lupta care se va da cu „pruncul” care se va naște din această „femeie” și cu „balaurul”.

Să analizăm: „Și iată un balaur mare, roșu.” Acesta este diavolul, așa cum am spus.

Diavolul, ca șarpe, i-a înșelat pe protopărinți. Și explicând Evanghelistul Ioan, puțin mai jos, în capitolul al doisprezecelea, versetul 9, scrie: „Balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavol și satana, cel ce înșală pe toată lumea.” Priviți aici ce descriere amănunțită ne face Evanghelistul Ioan! Adună la un loc toate numele satanei, ca să nu credem că este ceva diavolul, și altceva satana. Satana – satan – înseamnă „cel ce se împotrivește”. Este un cuvânt ebraic și înseamnă „potrivnicul lui Dumnezeu”, adică, oricum am zice: *Antihrist*, „balaurul”, „șarpele cel mare de demult”, „diavolul”, „satana” și „înșelătorul”. Prin aceasta Evanghelistul Ioan dorește să facă vădite două lucruri: identitatea diavolului și a lucrării sale distrugătoare, adică cine este și ce face. El este „cel ce înșală pe toată lumea”. Aceasta este lucrarea lui.

Și este înfățișat „balaurul” ca roșu. Culoarea roșie este aceea care exprimă „caracterul său de ucigaș și setos de sânge”²⁸⁷, iubește să-i ucidă pe oameni, după cum spune Sfântul Andrei al Cezareei. Și Însuși Domnul a spus că „el, de la început, a fost ucigător de oameni”²⁸⁸. Diavolul a fost de la început, totdeauna, ucigător de oameni; adică de la începutul neamului omenesc. I-a făcut pe protopărinți să păcătuiască și astfel moartea a intrat în viața lor! Diavolul este ucigaș de oameni, de aceea este înfățișat „roșu”.

„Având șapte capete și zece coarne.”

Cele „șapte capete”, iubiții mei, înseamnă marele număr al uneltelor sale, iar cele „zece coarne”, mărimea puterilor sale. Adi-

²⁸⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 321B.

²⁸⁸ Ioan 8, 44.

că, diavolul este „stăpânitorul lumii acesteia”²⁸⁹. Și așa cum scrie Apostolul Pavel, „... voi ați umblat mai înainte, potrivit veacului lumii acesteia, potrivit stăpânitorului puterii văzduhului, a duhului care lucrează acum în fiii neascultării”²⁹⁰.

Atunci când diavolul L-a ispitit pe Domnul în pustie, L-a suit pe un munte înalt, și acolo, în chip panoramic, L-a înfățișat toate împărățiile pământului și I-a zis: „Ție Ți voi da toată stăpânirea aceasta și strălucirea lor, căci mi-a fost dată mie și eu o dau cui voiesc.”²⁹¹

Eu doresc să vă spun aici că diavolul are posibilitatea să facă aceasta, să-L ispitească așadar pe Domnul, precum și îngerul. Este îngăduința lui Dumnezeu... A primit să fie ispitit de diavol, dar am spus, aici a fost marea cursă pe care i-a întins-o diavolului. Așa a voit Dumnezeu să se întâmple. Pe om l-a înșelat? De om va fi înșelat. Pe om l-a biruit? De om va fi biruit. De aceea Hristos este *Noul Adam*.

Așadar, diavolul începe să priceapă că Iisus este o persoană însemnată și-I zice: „Ți voi da autoritatea de a conduce pe pământ, dacă mi Te vei închina mie!” Aceasta o va face, iubirii mei, Antihristul, de aceea diavolul îi va da Antihristului putere peste toate neamurile, peste toate popoarele și peste toate limbile. Dar Domnul i-a zis: „Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeuui tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești».”

Ați văzut că diavolul zice că are putere asupra tuturor împărățiilor? Ați auzit aceasta și în pericopa evanghelică de astăzi. Adică, ca și cum am spune: „Diavolul conduce lumea”? Nu, desigur! Dumnezeu conduce lumea, dar îngăduie să conducă diavolul, ca „stăpânitor al lumii acesteia, al lumii veacului acestuia”.

Sfântul Chiril zice: „Câte împărății are diavolul? Nici măcar un obol nu are! Nici o jumătate de pol nu are – chiar dacă jumă-

²⁸⁹ Cf. Ioan 12, 31; 16, 11.

²⁹⁰ Efeseni 2, 2.

²⁹¹ Luca 4, 6.

tatea de pol înseamnă zece oboli – și are el împărățiile lumii și mai cu seamă le dă cui îi place lui?” Însă, cu toate acestea, le are, în înțelesul că i-au fost îngăduite. Este îngăduința lui Dumnezeu, de vreme ce oamenii voiesc nu să fie guvernați de Dumnezeu, ci de diavol!

Vedeți cât de revelatoare sunt aceste lucruri? Nu trăiești, frațele meu, în acord cu poruncile lui Dumnezeu? Vă conduce diavolul și pe tine, și casa ta, și țara ta, și întregul pământ!

Aici însă sunt menționate și „șapte capete”. Ce înseamnă aceasta? Este mulțimea uneltelor diavolului, dar este încă și mărimea puterii lui. Gândiți-vă câte organisme ale diavolului există văzute și ascunse: masoneria, sionismul, ereziile, materialismul, anarhismul..., ce doriți și să nu existe? Toate acestea sunt capetele cele multe și coarnele cele multe ale diavolului, adică organizațiile cele multe, și înseamnă că exercită o mare putere în Biserică!

Mai este menționat faptul că pe „capetele” lui are și „șapte cununi împărătești”. Adică?

Cununa împărătească este simbolul recunoașterii și al elogiului acelora care pe capul lor au o stemă, adică *capul meu este vrednic, și-mi pun o stemă*. Este, de asemenea, și simbolul autorității. În calitate de „stăpânitor al lumii acesteia” diavolul își exercită autoritatea. Dar încă ceva: este încuviințat, și aplaudat, și elogi- at, și sunt aprobate răul și viclenia în lume, pentru că „lumea întreagă zace sub puterea celui viclean”²⁹². Așadar, pentru aceasta diavolul are „șapte capete” și „zece coarne”.

Însă, iubiții mei, vom vedea în continuare cum diavolul pân- dește momentul potrivit ca să-l înghită pe „pruncul” „femeii” care se va naște. Vom vedea marea luptă!

(Se continuă la pagina întâi a Omiliei 49)

Așadar, ne aflăm la „semnul”. „Balaurul” și-a ridicat coada în cer și de acolo a tras „a treia parte din stelele cerului”, și le-a aruncat pe pământ.

²⁹² I Ioan 5, 19.

Cu privire la aceasta, Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Prin aceasta socotim că două sunt cele ce se fac arătate; fie mai întâi căderea aceluia [diavolului] din cer și a îngerilor celor împreună cu el apostati, pe care în cele din urmă i-a tras prin pizmă [spre pământ] ..., fie după aceea, zdrobirea capului aceluia. Tragerea cozii [arată] pe cei nestatornici trași în jos de la cugetul ceresc.”²⁹³

Înainte de a înainta, aș dori să vă reamintesc faptul că de multe ori vă citesc fragmentele în limba greacă veche, firește acelea care nu sunt foarte dificile, cu toate că știu că citirea unui fragment, în special în limba greacă veche, este neplăcută și obositoare, chiar dacă după aceea îl analizăm. Însă fac aceasta, iubiții mei, intenționat, ca să aveți întărirea (întrucât locul *Apocalipsei* este alunecos) că pentru acelea pe care le interpretăm folosim cunoștințele Bisericii și că nu pornim la interpretări după propria noastră judecată. De aceea, am să vă rog să aveți puțină răbdare la citirea acestor fragmente, din motivul pe care vi l-am explicat.

Așadar, Sfântul Andrei al Cezareei spune că pentru două motive socotim că este menționată aceasta: fie pentru că diavolul, în timpul primei sale căderi din cer, i-a tras împreună cu el pe acei îngeri care au primit cugetul lui trufaș, adică să se auto-îndumnezeiască, și astfel au căzut pe pământ, de-acum ca îngeri întunecați, demoni, fie că trage cu „coada” lui „a treia parte din stelele cerului”, întrucât aceste stele sunt creștinii nestatornici. Deoarece creștin înseamnă că „sunt o stea pe firmamentul Bisericii”, dar, atunci când sunt nestatornic, diavolul întinzându-și *coada*, atunci mă va arunca la pământ.

Acest ultim aspect trebuie, iubiții mei, să-l menționăm cu tristețe. Din nefericire, diavolul îi atrage pe mulți, și dacă avem în vedere, cu toate că „a treia parte din stelele cerului” este un număr dat în linii generale, este însă un număr important, care arată faptul că mulți sunt aceia care cad din pricina înrâuri-

²⁹³ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 321D.

rii satanei. Astfel, dacă avem în vedere aceste lucruri, că diavolul înșală întreaga lume și aruncă de pe firmamentul Bisericii pe credincioși, ar trebui să fim cu luare-aminte.

„Și balaurul a stătut înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, când se va naște.”

Tot acest verset din *Apocalipsă* exprimă promptitudinea diavolului să sfâșie orice ar putea să-i răpească puterea/autoritatea de pe pământ.

Acest „era să nască” – de vreme ce „femeia” este Născătoarea de Dumnezeu, privind într-o primă fațetă, pentru că în cealaltă fațetă este Biserica – arată faptul că își amintea totdeauna ceea ce Dumnezeu le-a grăit protopărinților în Rai, anume că urmașul Evei avea să-i zdrobească capul²⁹⁴. De atunci diavolul a vegheat asupra nașterii fiecărui prunc bărbătesc, pentru a vedea dacă acel copil are acele semne care să arate că urmează să fie viitorul său potrivnic.

Nu vă impresionează faptul că diavolul veghea asupra fiecărei nașteri? Acest lucru îl fac astăzi evreii. Am citit aceasta într-o revistă de-a lor, evreiască, cu numele *Cronica*, care se tipărește la Athena. Am citit acolo într-un articol (m-a lăsat mut când am citit aceasta în revista lor!) că evreii observă fiecare copil care se va naște, nu cumva acest copil va fi Mesia! Și fiecare mamă se bucură când naște un băiețel, având totdeauna o nădejde tainică, nu cumva acest copil va fi Mesia. Vai și amar însă! Noi cunoaștem foarte bine că acest copil, care va fi pentru aceștia Mesia, va fi în realitate Antihristul! Așadar, după cum astăzi evreii observă fiecare prunc bărbătesc care se naște să vadă ce trăsături are, dacă este un copil inteligent și tot restul, tot așa și diavolul veghea fiecare prunc bărbătesc. De aceea, așa cum am spus data trecută, Sfântul Ignatie menționează că „Stăpânitorul veacului acestuia n-a cunoscut fecioria Mariei și nașterea lui Hristos din ea”²⁹⁵.

²⁹⁴ Cf. *Facerea* 3, 15.

²⁹⁵ Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Epistola către Efeseni*, PSB1, 1.19.1, p. 163.

Acest lucru ne impresionează de la prima vedere. Se pare că Născătoarea de Dumnezeu a primit poruncă să nu vestească pe nimeni despre sarcina ei. Diavolul nu este nici atotprezent, nici atotștiutor. Se pare că această absolută tăinuire a fost dusă până în punctul de a nu-i spune nici lui Iosif, din acest motiv Iosif o suspecta pe Născătoarea de Dumnezeu că „este furată de nuntă”²⁹⁶. Și deși o suspecta, ea tăcea și se pare că acesta este motivul.

Totuși, diavolul a sesizat sfințenia Mariei, a Născătoarei de Dumnezeu! Întâlnirea dintre Arhanghelul Gavriil și Născătoarea de Dumnezeu i-a rămas necunoscută. Și zămisirea în pân-tecele Născătoarei de Dumnezeu, de asemenea, i-a rămas necunoscută, însă nu „a scăpat” atenției lui sfințenia Născătoarei de Dumnezeu. Și când aceea era însărcinată, văzând că are o sfințenie aparte (vă aduc în memorie faptul că și sfințenia lui Iov a provocat curiozitatea diavolului și vă amintiți întâmplările care au urmat!), fără să cunoască prea multe diavolul, i-a adus bănuiala lui Iosif, precum și gândul de a o pedepsi, adică de a aduce la cunoștința comunității satului lor, că probabil logodnica lui, Născătoarea de Dumnezeu, este „furată de nuntă”, dar apoi Iosif a *fost înștiințat*, a primit vestire de la înger cu privire la zămisirea Născătoarei de Dumnezeu. Faptul că era logodnica lui înseamnă că încă nu se căsătorise cu ea, spune aceasta foarte limpede Evanghelistul Matei: „fără să fi fost ei înainte împreună”²⁹⁷. Născătoarea de Dumnezeu a fost și a rămas totdeauna fecioară! Totdeauna fecioară!

Aici avem primul „a stătut”, prima prezentare a „balaurlui”. El stă în fața fecioarei care a luat în pân-tece, și nu cunoaște că este fecioară, și veghează, observă. Diavolul nu cunoaște, doar vede că pentru el lucrurile nu merg bine. Și acest „a stătut” al diavolului, despre care ne vorbește aici cartea *Apocalipsei*, este primul.

²⁹⁶ Vezi: *Ceaslovul*, Acatistul Buneivestirii, condacul al IV-lea, orice ediție; *Matei* 1, 19.

²⁹⁷ *Matei* 1, 18.

Al doilea „a stătut” este gândul răuvoitor al regelui Irod, care căuta să-L ucidă pe Iisus ca prunc. Diavolul i-a văzut pe îngerii care Îl lăudau pe Dumnezeu, i-a văzut pe păstori mișcându-se în același fel, i-a văzut pe magi, și toate aceste lucruri minunate pe care le-a văzut l-au făcut să gândească că este vorba despre o persoană, despre un prunc însemnat. Ați citit faptul că magii sosiseră atunci când Iisus era de aproximativ un an și, îndată după plecarea lor, regele Irod a început să-i ucidă pe pruncii din regiune. Diavolul se află în spatele lui Irod. Atunci când Irod uneltește să piardă viața „pruncului”, diavolul este cel ce stă să-L răpească pe „prunc”.

Al treilea „a stătut” al diavolului este atacul, personal de-acum, pe care I-l face lui Iisus în pustie. A auzit la Botez „Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit”, iar în deșert L-a observat timp de patruzeci de zile, dar nu va interveni. Sfântul Evanghelist Matei ne spune foarte clar că Iisus a fost condus de Sfântul Duh în pustie „ca să fie ispitit de către diavolul”²⁹⁸. Așadar, diavolul observă, iar în a patruzecia zi, atunci când Iisus a flămânzit, se arată și-i zice: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini”²⁹⁹..., și apoi urmează în continuare cunoscutele ispitiri.

Al patrulea „a stătut” este moartea pe cruce; este atunci când diavolul L-a urcat pe Iisus pe cruce.

Și al cincilea „a stătut” al diavolului este fiecare viclenie a satanei împotriva credincioșilor, de vreme ce „femeia” din această vedenie a Sfântului Ioan Evanghelistul este atât Născătoarea de Dumnezeu, cât și Biserica.

Toate cele descrise conjunctural aici sunt minunate și-i pregătesc pe credincioși pentru lupta pe care o au de dat, iubiții mei, această luptă pe care de veacuri o dau acum cu „balaurul”.

²⁹⁸ *Matei* 4, 1.

²⁹⁹ *Matei* 4, 3.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

Cea de-a șaptea trâmbiță. Vedenia luptei din cer. Căderea diavolului

(Acest capitol – al nouălea – începe de la pagina a cincea a Omiliei 49)

„Și a născut un fiu de parte bărbătească, care avea să păstorească toate neamurile cu toiag de fier. Și fiul ei fu răpit la Dumnezeu și la tronul Lui.”³⁰⁰

„Femeia” însărcinată și care se afla în chinurile nașterii (chinurile ei nu se referă la Născătoarea de Dumnezeu istorică, ci la Biserica istorică) a născut „fiu de parte bărbătească”! Acesta este un ebraism și este folosit pentru a atribui însemnătate deosebită, că acesta care s-a născut a fost fiu.

Scena cerească pe care o vede Sfântul Ioan Evanghelistul și care este caracterizată drept „semn mare” ținea tocmai la acest punct, adică la nașterea acestui „fiu de parte bărbătească”. Întreaga scenă este aceasta. Punctul central al scenei este nașterea acestui „fiu de parte bărbătească”.

Care este însă identitatea acestui „fiu”?

Ne-a spus-o. Mai întâi: „Avea să păstorească toate neamurile.” Al doilea: „Avea să păstorească..., cu toiag de fier”; urmează să păstorească toate neamurile cu putere. Aceste două poziții, anume că va păstori toate neamurile și că va păstori cu mână puternică, sunt luate din *Psalmul 2*³⁰¹ și sunt în chip foarte limpede hristologice. Așadar, este vorba despre înomenirea Fiului lui

³⁰⁰ *Apocalipsa 12, 5.*

³⁰¹ *Psalmii 2, 8-9.*

Dumnezeu, prin urmare, este vorba despre nașterea istorică a lui Iisus Hristos, a lui Mesia.

Fiți atenți însă! Doar ce a născut „femeia” „pruncul”, că îndată „fiul” ei a fost răpit: „Și fiul ei fu răpit la Dumnezeu și la tronul Lui.” Verbul „a răpi” arată o despărțire violentă de lucrurile pământești. Cu adevărat, acel „a fost răpit” răspunde celui „a stătut” al „balaurului”, care este pregătit să înghită *pruncul* acestei *femei* și corespunde Înălțării Mântuitorului la cer, la Dumnezeu și la „tronul” lui Dumnezeu, adică de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl.

Vedem în acest verset, doar într-un singur verset, că avem două mari evenimente: al intrării, al Nașterii lui Mesia în Istorie și al ieșirii, al Înălțării lui Mesia din Istorie. Așadar sunt doi poli ai dramaticei lupte dintre Hristos și satana, unde Hristos a biruit în chip triumfător, și prin această biruință a Sa pe pământ a hotărât mai înainte și biruința finală a Bisericii.

Aceste două evenimente, Nașterea și Înălțarea, cuprind în sine toate celelalte evenimente ale vieții pământești a Domnului. Prin urmare, în acest verset avem – numai într-un singur verset! – istoria lui Mesia istoric și a lucrării Sale.

Și acest „a fost răpit” la cer nu este numai faptul că *a fost răpit* la cer pentru a fi salvat de „balaur”, ci pentru că se cuvenea să Se înalțe, pentru a ne deschide nouă calea. Este ceea ce le-a spus ucenicilor Săi atunci când le-a atras atenția că, din pricina absenței Lui, a absenței Lui definitive, se vor întrista și că prin aceasta ne deschide nouă calea spre Cer! El le-a grăit: „Dar Eu vă spun adevărul: Vă este de folos ca să Mă duc Eu. Căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi.”³⁰²

Această Cincizecime, Pentecostarul pe care noi îl traversăm acum, era perioada în care Domnul grăia aceste cuvinte. „Deschide calea” înseamnă că a înălțat trupul omenesc, existența

³⁰² Ioan 16, 7.

omenească mai bine spus, chiar de-a dreapta lui Dumnezeu-Ta-tăl și în acest fel a deschis calea, adică l-a suit pe om la Cer! Iar dacă omul a fost suit la cer, acum poate să Se pogoare Dumnezeu jos pe pământ, Duhul cel Sfânt, Care va rămâne în veci în Biserică. De aceea „a fost răpit la cer”.

Fiți atenți însă la verbul „a fost răpit”, care arată că diavolul suferă o serie de înfrângeri, iar când Hristos S-a pogorât la iad, acolo iadul deja – diavolul – a înțeles că Acela pe Care L-a cuprins nu era un om obișnuit. S-a dovedit că era Dumnezeu, așa cum grăiește minunatul *Cuvânt Catehetic* al Sfântului Ioan Gură de Aur, pe care îl ascultăm la Dumnezeiasca Liturghie din prima zi a Paștelui³⁰³. „A primit pământ și s-a întâlnit cu cerul”!

Toate acestea pe care vi le-am spus, ascultați cum sunt descrise de Sfântul Andrei al Cezareei; are multe teze foarte importante: „Totdeauna apostatul diavol se oștește împotriva Bisericii, încât pe cei renăscuți de-a lungul timpului din ea [prin Botez și Sfintele Taine, *n. pr. Ath.*], mâncare pentru sine dă năvală a și-o face...”

Vă plângeți, iubiții mei, și ziceți că, de când ați început viața voastră duhovnicească, aveți multe ispite. De ce vi se pare ciudat? Este ceva foarte firesc³⁰⁴. Domnul nostru după Botezul Său a mers să-l întâlnească pe diavol. Nu l-a așteptat pe diavol; fiți cu luare-aminte la aceasta! Așa cum se întâmplă atunci când avem două popoare care sunt vrăjmașe, acela care simte că are glezne puternice iese el la întâlnire cu vrăjmașul, așa și Hristos a mers să-l întâlnească pe diavol. Dar și pustia nevoitorilor/asceților nu era nimic altceva decât întâlnirea lor cu diavolul. Nevoitorii mergeau să-l întâlnească pe diavol! Eroism! În sfârșit, noi nu pornim să-l întâlnim pe diavol, vine el să ne întâlnească pe noi, pentru că se află în fața Bisericii. Spun asta așa ca o figură de stil, pentru că,

³⁰³ Sf. IOAN GURĂ DE AUR, *Cuvânt Catehetic, Homelies pascales*, vol. 2, ed. Cerf, Paris, 1953.

³⁰⁴ „Iubiților, nu vă mirați de focul aprins între voi spre ispitire, ca și cum vi s-ar întâmpla ceva străin” (*I Petru* 4, 12).

desigur, Biserica nu este doar lăcașul de cult. Biserica este Trupul lui Hristos, dar cuprinde în sine și locașul de cult/biserica. Întreaga creație va deveni Biserică. Totuși, diavolul stă în fața ei, stă pe trotuarul de vizavi, și așteaptă, și privește: „Cine a intrat în ea?”, adică *cine s-a botezat*, „cine se împărtășește; cine trăiește o viață duhovnicească?” Scrâșnește din dinți, și-i ascute la tociță, și așteaptă să-i sfășie în bucăți pe credincioși. De aceea, atunci când începeți, iubiții mei frați, viața duhovnicească și vedeți cum cad toți dracii peste voi și toate ispitele, nu vă temeți; primiți doar înștiințarea că ați pornit bine. Ispitele, prezența ispitelor, sunt dovada foarte autentică a luptei, a nevoinței voastre.

Oarecând un ucenic i-a zis bătrânului său că nu simțea nici o ispită, și mai ales vreo ispită trupească, iar acela i-a spus: „Fiul meu, se vede treaba că te-a uitat diavolul!” Este dintre lucrurile rare, dacă nu imposibile, ca să nu primească omul nevoitor³⁰⁵ vizita diavolului. Așadar, vă rog, să ne alinăm mâhnirea și să ne întâlnim, pentru că în acest fel stau lucrurile.

„Neconținut Biserica – continuă Sfântul Andrei al Cezareei –, prin cei botezați, Îl naște pe Hristos, Care va lua chip în aceia până la plinirea vieții duhovnicești, după cum grăiește apostolul.”

Ce zice Apostolul Pavel? Imaginea este iarăși din starea femeii însărcinate: „Feții mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii, până ce Hristos va lua chip în voi!”³⁰⁶

Așadar, vedeți că este vorba despre o naștere duhovnicească, o durere duhovnicească pentru Biserică de a le da chip/a-i configura pe credincioși. Și în acest fel se întâmplă toate, „până vom ajunge la măsura vârstei – despre care vorbește apostolul – a deplinătății lui Hristos”³⁰⁷, la statura duhovnicească a lui Hristos, să devenim – nu vă speriați! – hristofori/în chipul lui Hristos!

³⁰⁵ „Omul harismatic” în original, însă sensul dat de context este cel redat de noi, desigur cu mențiunea că nevoința asumată este ea însăși o harismă (*n. tr.*).

³⁰⁶ *Galateni* 4, 19.

³⁰⁷ *Efesenii* 4, 13.

Și zice mai departe Sfântul Andrei al Cezareei: „Fiu de parte bărbătească este poporul Bisericii, și care nu este moleșit prin plăceri.” Ce frumos spus! Fiți atenți la afirmația aceasta, vă rog! Cine este „fiul de parte bărbătească”? Este poporul Bisericii. *Fiul de parte bărbătească* suntem noi! Mai întâi este Iisus cel istoric, potrivit fațetei „femeie”-Născătoarea de Dumnezeu. Noi suntem poporul Bisericii, poporul lui Dumnezeu, potrivit fațetei femeie”-Biserica. Ați sesizat acest lucru, l-am explicat și data trecută. Acest popor al lui Dumnezeu este cel „ne-moleșit prin plăceri”, omul care nu cade să-și spargă fața, ca un cal înnebunit, în plăceri. Așadar, poporul lui Dumnezeu este un popor înfrânat, este acela care știe să se stăpânească pe sine prin înfrânare, departe de plăcerile lumii acesteia. Frumoasă această frază! Am să vă repet: „Fiu de parte bărbătească este poporul Bisericii, și care nu este moleșit prin plăceri!”

„Și răpiți sunt acum sfinții întru ispite, încât să nu fie înfrânți de scârbele cele peste puteri; și vor fi răpiți și atunci în nori spre întâmpinarea Domnului în văzduh; și împreună vor fi așezați cu Dumnezeu și cu tronul Lui, adică cu puterile îngerești cele de sus.”³⁰⁸ *Fiul femeii* a fost răpit, S-a înălțat. Pentru noi aceasta se întâmplă atunci când Cerul, iubiții mei, *îi răpește* pe credincioșii care se nevoiesc/luptă împotriva diavolului și pleacă din viața prezentă. Dacă doriți să vedeți cum *sunt răpiți* și de ce *sunt răpiți*, citiți, vă rog, capitolele 2, 3 și 4 ale cărții *Înțelepciunea lui Solomon*, ca să vedeți acolo cum poporul credincios devine obiect de batjocură, de ofensă, de prigoană, de faceri de rele de către împotriva-cugetători și de către potrivnicii lui Dumnezeu. Acela rabdă și la sfârșit pleacă din viața prezentă. Pleacă, „ca răutatea să nu-i schimbe mintea sa”³⁰⁹.

Omul, fiți atenți la ce vă spun, obosește, în ispite neconținute, obosește și vine Dumnezeu, și strânge oastea, și-i ia din Bise-

³⁰⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 324A-B.

³⁰⁹ *Înțelepciunea lui Solomon* 4, 11.

rica Sa luptătoare pe credincioși. Îi *răpește*! Pe unii prin boală, pe alții prin mucenicie..., totuși, prin orice mod Dumnezeu îi *răpește* pe cei aleși ai Lui. S-au copt. Este tocmai precum un vier care merge în via lui cu un coș și se uită să vadă care struguri s-au copt, care smochine s-au copt și le adună. În ziua următoare de dimineață merge iarăși în vie să vadă care alți struguri și smochine s-au copt. Prin urmare, veșnicul și cerescul Stăpân al vici intră în *via* Lui și culege.

Dar și altceva. Verbele *răpesc* și *sunt răpit* sunt folosite de Apostolul Pavel pentru a ne spune că, atunci când se va face Judecata, dreptii, sfinții, „vor fi răpiți în nori”. Așadar, în a sa *Epistolă întâi către Tesaloniceni* zice: „După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh”³¹⁰; dreptii, toți împreună și noi împreună cu aceia *vom fi răpiți în nori ca să-L întâmpinăm pe Domnul în văzduh*. Ce imagine frumoasă este aceasta..., vom fi răpiți!

El folosește aici verbul „vom fi răpiți de pe pământ” (*ἀρπαγησόμεθα*) ca să arate că sfinții nu mai au nici o legătură cu cele pământești; jos vor rămâne aceia care vor fi osândiți. „Noi vom fi răpiți în nori”, precum și Domnul „pe nori va veni”³¹¹, care este simbolul dumnezeiescului, cerescului vehicul. Și vom fi *răpiți* atunci când și Domnul Se va pogori, și vom avea această întâlnire cu El. Acel „în văzduh” nu îl explicăm, nu știm ce este, Dumnezeu știe unde și cum. Știm doar aceasta, că dreptii vor *fi răpiți* „întru întâmpinarea Domnului”.

Așadar, vedeți în ce acord se află Sfânta Scriptură cu cartea *Apocalipsei* și cu erminia care se face. *Este răpit* Hristos la Înălțare, vor fi *răpiți* și credincioșii, care sunt „fiul de parte bărbătească”.

Da, „fiul” a *fost răpit*, „femeia” însă nu a *fost răpită*. „Femeia” a născut, iar „fiul” ei, pe care „balaurul” era gata să-l înghită, a plecat. Adică este viața lui Hristos pe pământ. Deși diavolul se

³¹⁰ I Tesaloniceni 4, 17.

³¹¹ Cf. Irmosul cântării a IV-a a *Acatistului Bunevestiri*; vezi și Marcu 13, 26.

pregătește să-L sfășie pe Iisus, Îl va sfășia – între ghilimele! – pe Cruce, dar nu va izbuti nimic acolo; mai degrabă el însuși a fost sfâșiat. Prin moartea Sa, Hristos a biruit moartea și pe diavol, deoarece, ca om a arătat ascultare față de Tatăl și, astfel, ceea ce nu a făcut Adam a făcut Hristos.

„Femeia” însă, Născătoarea de Dumnezeu, a rămas în viața prezentă. Nu a plecat împreună cu Hristos, nu s-a înălțat atunci. Dar și Biserica a rămas în lume, și rămâne, însă acum va deveni obiectul prigoanei „balaaurului”.

„Iar femeia a fugit în pustie, unde are loc gătit de Dumnezeu, ca să o hrănească pe ea – îngerii, se subînțelege (*n.pr.Ath.*) –, acolo, o mie două sute și șaiszeci de zile.”

„Femeia” care pleacă în pustie, iubiții mei, este, în principiu, Născătoarea de Dumnezeu. Născătoarea de Dumnezeu a fugit în pustie atunci când a fost prigonită de Irod. Ea se refugiază în Egipt care era pustiul în privința cunoașterii de Dumnezeu, scrie foarte frumos Antim al Ierusalimului.

„Iar Isaia, prorocind foarte limpede, zice: «Iată Domnul vine pe nor ușor și ajunge în Egipt și cei făcuți de mână (idolii) Egiptului se vor clătina înaintea feței Lui».”³¹² „«Nor» a numit-o pe Preacurata Lui Maică, care în brațe L-a purtat așezată călare în Egipt, și a rămas acolo o mie două sute șaiszeci de zile.”³¹³ O asemenea teză, cu toate că este luată dintr-un text pseudoepigraf, face referință la Acatistul Bunevestiri, dacă vă amintiți³¹⁴.

Fiți atenți însă! „Domnul a mers în Egipt.” Prorocia aceasta era de neînțeles până să se întâmple Întruparea, acum este pe deplin înțeleasă. Sosește Domnul și idolii se prăbușesc. Cine este însă acest „nor ușor”? Sunt brațele Născătoarei de Dumnezeu, care L-au ținut pe Domnul³¹⁵! Așadar, în acest fel fuge Născătoarea

³¹² *Isaia* 19, 1.

³¹³ Citare liberă (*n.tr.*).

³¹⁴ Cf. *Ceaslov*, Icosul al VI-lea al *Acatistului Bunevestiri*.

³¹⁵ Cf. *Ceaslov*, Irmosul cântării a patra la *Acatistului Bunevestiri*.

rea de Dumnezeu din fața nebuniei regelui Irod, în spatele căruia se află „balaurul” care o prigonește.

Este vrednic de observat faptul că Maica lui Mesia, a lui Hristos, Născătoarea de Dumnezeu, rămâne pe pământ în calitate de Biserică luptătoare. Și după Înălțarea lui Hristos la Ceruri, Născătoarea de Dumnezeu rămâne pe pământ, cu toate că este în Cer – am să vă explic – și este prigonită de puterile potrivnice, dar se află sub ocrotirea dumnezeiască. Cum rămâne Născătoarea de Dumnezeu? Și-a dat trupul ei, carnea ei, lui Hristos, iar din Trupul Lui se împărtășesc credincioșii. Și dacă credincioșii se împărtășesc din Trupul lui Hristos, care este din carnea ei, în acest fel Născătoarea de Dumnezeu rămâne în lume. Și ea se identifică – se desparte și se identifică, așadar, se distinge și se identifică – cu Biserica luptătoare.

Se poate observa că Biserica ne prezintă acest fapt atunci când facem *Litia*. Troparul pe care-l spunem atunci când tămăduim cele cinci pâini (artose) „Născătoare de Dumnezeu, Fecioară...” Iar aici ne referim la Maica Domnului din motivul pe care vi l-am menționat. Și troparul pe care-l psalmodiem la praznicul *Adormirii* ei zice: „Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare...”³¹⁶

Poate că îmi veți spune că această ne-părăsire a lumii este una morală și că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu ocrotește Biserica, ocrotește lumea, într-un fel moral, adică are grijă de lume. Nu, prezența Născătoarei de Dumnezeu este una ontologică; este și morală, și ontologică. Pentru că în cadrul Bisericii, Biserica însăși este Trupul Fiului ei, adică propriul ei trup!

Dar, dacă este prigonită Născătoarea de Dumnezeu, și credincioșii sunt prigoniți. Prima fugă a creștinilor, așadar, prima fugă a Bisericii a fost cu puțin timp înainte de cucerirea Ierusalimului. S-a tipărit de curând un volum din *Istoria Bisericească* a lui Eusebiu de Cezareea. Este al treilea volum, o carte foarte

³¹⁶ Vezi: Slujba *Adormirii Maicii Domnului*.

valoroasă, unde în capitolul al cincilea, în paragraful 3, din cartea a III-a, ni se descriu următoarele:

„Nu numai atât, ci poporul Bisericii din Ierusalim a fost vestit printr-o anumită prorocie dată prin descoperire dumnezeiască unor [bărbați] încercați de acolo înainte de război, ca să se îndepărteze de cetate și să se strămute într-o oarecare cetate din Perea, aceasta purtând numele de Pella; în aceasta s-au mutat cei ce credeau în Hristos, încât sfinții bărbați au părăsit cu totul metropola iudaică și întregul pământ al Iudeii.”³¹⁷ Pella se afla la Răsărit de Iordan și era în Perreea Arabiei.

Fiți cu luare-aminte acum. Ceea ce ne scrie Eusebiu de Cezareea este foarte important. Vă rog să vă deschideți urechile să ascultați!

Cu puțin timp înainte de războiul pe care romanii l-au dezlănțuit, prin Vespasian, împotriva Ierusalimului, creștinii fugiseră din cetate. Aici desigur că și-au amintit cuvintele Domnului (planul întâi): „Iar când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, atunci să știți că s-a apropiat pustiirea lui. Atunci cei din Iudeea să fugă la munți – adică în pustie, *n. pr. Ath.* – și cei din mijlocul lui să iasă din el...”³¹⁸ Așadar, creștinii și-au amintit cuvintele Domnului, atunci când au văzut mișcarea armatelor împotriva Ierusalimului, și au fugit. Asediul a început cu Vespasian, dar când acesta a fost proclamat împărat al Romei, l-a lăsat pe fiul său, pe Titus, să isprăvească asediul. Acesta a ocupat cetatea, iar cucerirea Ierusalimului a fost cu adevărat înfricoșătoare, extrem de înfricoșătoare..., potrivit descrierii pe care ne-o face Iosif Flavius; iar multe dintre fragmentele lui ni le păstrează și Eusebiu de Cezareea. Mamele și-au mâncat proprii prunci! Îngrozitor!...

Dar și un alt lucru important la care aș dori să luați aminte. Am să vă recitesc: „Nu numai atât, ci poporul Bisericii din

³¹⁷ EUSEBIU DE CEZAREEA, *Istoria bisericească*, vol. III, Cerf, Paris, 1952, cartea a treia, V, 3.

³¹⁸ *Luca* 21, 20-21.

Ierusalim a fost vestit printr-o anumită prorocie dată prin descoperire dumnezeiască unor [bărbați] încercați de acolo înainte de război, ca să se îndepărteze de cetate.” Harisma prorocescă nu a lipsit niciodată din Biserică. Astfel, atunci când se întâmplă aceste suferințe ale *plăgilor* care sunt menționate în *Apocalipsă*, cei credincioși nu vor suferi mult, pentru că Dumnezeu îi va ocroti în chipul în care știe El. Atunci când, spre pildă, urmează să se dezlănțuie o *plagă* groaznică, cei credincioși vor fi înștiințați într-un anume fel pe care în acest moment nu-l cunoaștem, însă atunci Biserica îl va cunoaște. I se va descoperi, așa cum li s-a descoperit atunci în chip prorocesc credincioșilor prin *sfinții* Bisericii – poate prin preoți și prin alții – că cetatea va cădea și trebuie să fugă.

Așadar, și-au amintit atunci credincioșii cuvintele lui Hristos, au plecat și s-au salvat. Important este faptul că întreaga Palestină, întreaga Iudee venise să rămână în Ierusalim! Ne spune Iosif Flaviu că trei milioane de evrei au intrat în cetate ca să se salveze. Acum, dacă numărul este verificat sau nu, nu pot să vă spun. A fost ca și cum s-ar fi întâmplat următoarele: Dumnezeu i-a adunat în interior pe toți evreii care nu crezuseră, ca să fie pedepsiți cu asprime, iar pe creștini i-a scos afară ca să se salveze!

Dumnezeu știe să-i aleagă pe oamenii Lui dintr-o catastrofă iminentă. Prin urmare, iubiții mei, să fim întregi la minte. Nu știm cum va grăi Dumnezeu în Biserica Lui, ca să se mântuiască cei credincioși. De aceea v-am spus, fiți cu luare-aminte, să fiți totdeauna întregi la minte. Doar aceasta, să nu ne pricopsim cu vreun gând fantezist în ceva, pentru că omul este înclinat spre fantasmagorie, iar aceasta în mod cert este exploataată de diavol; Dumnezeu să ne păzească! Să ne aflăm în cumpătare și priveghe-re și să fim atenți în fiecare moment să ascultăm glasul Bisericii, pentru tot ceea ce urmează să se întâmple în viitor.

Așadar, pustia în continuare va fi locul/toposul de refugiu al creștinilor, care primesc orice siluire a firii, fie politică, fie cultu-

rală. Și politică pe de-o parte, așa cum va fi în zilele Antihristului, și culturală pe de alta, atunci când civilizația va ajunge la o asemenea măsură a decăderii, încât să zică cineva că nu mai poate să rămână în mijlocul acestei lumi. Așa s-a născut și *pustia* nevoitorilor asceți.

În *pustie*, iubiții mei, s-a refugiat Biserica în primele trei secole, în *pustie* se va refugia iarăși în vremurile eshatologice, în zilele lui Antihrist. Catacombele au fost folosite și vor fi folosite iarăși, ca să nu spun că deja sunt folosite în epoca noastră, în anumite țări ortodoxe. Astăzi în Rusia, după cum citim, credincioșii, atunci când doresc să săvârșească o Liturghie corectă și să o simtă așa cum ar dori, o săvârșesc în păduri sau în pustiuri. Iar o Liturghie în Rusia în păduri ține douăsprezece sau treisprezece ore! Ei au tipicul Sfântului Munte; iar Utrenia și Liturghia țin, în pădure, în frig, douăsprezece până la treisprezece ore! Această vrea să însemne eroism. Biserica s-a refugiat iarăși în *pustie*. Acestea pe care vi le spun sunt scrise pe hârtie, în ziare, în reviste. Sunt scrise și noi le citim. De acolo le-am citit și eu și vi le spun. Din acest motiv, să ne pregătim, iubiții mei, pentru o eventuală fugă în *pustie*.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie următoarele: „Se cuvine [a crede] că și pustia cea simțită³¹⁹ îi va mântui pe cei ce vor fugi în munți și în peșteri și în crăpăturile pământului, din pricina uneltirilor apostatului și falsului hristos (Antihrist), ca și mai înainte muceniciei.”³²⁰ Ceea ce s-a întâmplat în vremea martirilor se va întâmpla și în vremea lui Antihrist. Și „acum mulți antihristi s-au arătat”³²¹. Sunt mulți antihristi în cadrul Istoriei; cel final, ultimul va fi în vremurile eshatologice. Unde s-au refugiat cei vechi?

³¹⁹ Analog, se vor mântui și în pustia inteligibilă, care este depărtarea de toată răutatea, și gândul neconținut la Dumnezeu. Însă atunci, când nu se va mai putea trăi creștinește în lume, scăparea va fi doar pustia, pe care Dumnezeu o va descoperi celor credincioși (*n.tr.*).

³²⁰ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XI-lea, cap. 33, Athena, 2001, p. 324D.

³²¹ *I Ioan* 2, 18.

După cum este menționat și în Vechiul Testament, chiar și atunci acționa Antihristul, fiți atenți, pentru că acolo lucra și Cinstita Cruce. V-am spus aceasta și cu altă ocazie. Și în Vechiul Testament activa lucrarea necreată a Cinstitei Cruci și, în consecință, și puterile potrivnice ale diavolului, ale satanei lucrau.

Epistola către Evrei menționează faptul că sfinții și credincioșii mergeau și se ascundeau în peșteri și în crăpăturile pământului, pentru a se salva; „ei, de care lumea nu era vrednică”³²²!

Spun aceasta, iubiții mei, pentru că... Ce să vă mai spun? Cum să vă spun? Am să vă spun: Un anume psihiatru i-a zis unui tânăr: „Nu te uita ce fac monahii; aceștia pasc măgarii.” Pasc măgarii! Frumos! Asta fac monahii: pasc măgarii! În sfârșit! Spun asta, ca să explic de ce zice Apostolul Pavel că „lumea nu este vrednică” de aceia care se refugiază în pustie, întrucât vor să-și salveze dreapta lor cugetare și credința în Iisus Hristos.

Și adaugă Sfântul Andrei că: „Se cuvine [a crede] că și pustia cea simțită îi va mântui pe cei ce vor fugi în munți” și celelalte. Ce vrea să spună „simțită” (*αισθητήν*)? Vrea să spună că *pustia* nu este înțeleasă aici într-un mod duhovnicesc. Adică nu interpretăm într-o modalitate duhovnicească, să subînțelegem că „pustia” este casa noastră. Este simțită/sensibilă, pustia cea reală.

Fratele Sotiropoulos mai înainte v-a vorbit despre astfel de teme din cartea *Apocalipsei*, și cred că v-a vorbit – pentru că ce-va mi-a spus și mie – anume că „vom merge în munți! Părinte Athanasie, vom merge în munți și în pustie”! Foarte corect! Așa grăiește aici Sfântul Andrei despre „pustia cea simțită”, adică despre „pustia” reală. Este ceea ce spune cuvântul.

Iar Antim al Ierusalimului scrie: „Cine-mi va da mie aripi ca de porumbel, ca să zbor și să mă odihnesc? Iată m-aș îndepărta fugind și m-aș sălășlui în pustie!”³²³ Acest psalm, zice Antim al Ierusalimului, prorocște fuga, și izbăvirea dreptilor din fața

³²² *Evrei* 11, 38.

³²³ *Psalmii* 54, 6-7.

uneltirilor diavolului, și pustnicirea lor, și izbăvirea lor, și îndepărtarea lor de grijele lumești. Acolo vor avea ajutor dumnezeiesc, adică dumnezeiască ocrotire.

Voi repeta această prorocie – zice Antim al Ierusalimului –, pentru că este pentru noi aceasta: „Cine-mi va da mie aripi ca de porumbel, ca să zbor și să mă odihnesc? Iată m-aș îndepărta fugind și m-aș sălășlui în pustie!”

După cum vedeți, iubiții mei, acesta este parcursul credincioșilor în cadrul Istoriei. Vă place?

Dacă am ales să fim creștini, să zicem *Sfânt este Dumnezeu*, pentru că, dincolo, iubiții mei, după toate aceste suferințe, vine Hristos. Domnul a grăit: „Iar când vor începe să fie acestea, prindeți curaj și ridicați capetele voastre, pentru că răscumpărarea voastră se apropie.”³²⁴ Lumea ignoră sfârșitul Istoriei, creștinii însă îl cunosc și chiar ceva mai mult: Simt – așa cum foarte frumos scrie Bratsiotis în comentariul său – că vine sfârșitul în galop³²⁵. Și toate semnele Istoriei arată că într-adevăr sfârșitul vine în galop!

Cei ce suntem credincioși să intrăm în acest parcurs crucificator și plin de peripeții al Bisericii!

(Continuă la pagina întâi a Omiliei 50)

„Și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit (dăinuit) el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer.”³²⁶

După cum vă amintiți, diavolul a prigonit-o pe „femeie”, care este Biserica, iar ea s-a refugiat în pustie, unde a rămas „o mie două sute și șaiszeci de zile”.

Continuă textul sfânt, iar Evanghelistul Ioan ne spune că s-a făcut război în Cer între Arhanghelul Mihail, dimpreună cu ceilalți îngeri, și „balaur” împreună cu îngerii lui, cu dracii. Dia-

³²⁴ Luca 21, 28.

³²⁵ Citare liberă.

³²⁶ Apocalipsa 12, 7-8.

volul, „balaurul”, nu a putut să biruiască, și de-acum nu s-a mai găsit loc pentru el în Cer.

Este demn de consemnat faptul că în Cer are loc un război între puterile răului și cele ale binelui. Se cuvine însă să explicăm de la început faptul că nu este vorba despre cunoscuta teză a războiului dintre principiile Binelui și Răului – cuvintele Bine și Rău le pun cu majuscule – în sens filosofic, adică Binele și Răul așa cum le credeau toți dualiștii și gnosticii. Nu s-a făcut război în cer între Bine și Rău în sens gnostic. Răul nu este ființă și nu este creatură a lui Dumnezeu, cu mult mai mult răul nu este nici de sine existent, nici veșnic. Este vorba despre fapte bune, despre îngeri, unde, unii dintre aceștia, prin libera lor alegere au căutat să se autoîndumnezeiască, și s-au despărțit de Dumnezeu. Așadar, răul nu există în ființă, ci există în alegere/voință/intenție. Nici o faptură nu este rea; „orice faptură a lui Dumnezeu este bună și nimic nu este de lepădat”³²⁷. Răul există în alegere. Așadar, o parte dintre îngeri au căutat să se autoîndumnezeiască și astfel s-au despărțit de Dumnezeu.

Însă această despărțire a lui satan și a îngerilor săi nu a fost una pasivă, ci a fost agresivă împotriva lui Dumnezeu, de aceea și arhanghelul lor este numit *Satan*. Este un cuvânt ebraic, și înseamnă *vrăjmașul lui Dumnezeu, cel ce se împotrivește lui Dumnezeu*. Satan de-acum și îngerii care l-au urmat au pierdut starea lor după chipul lui Dumnezeu, au rămas întunecați, și deja nu mai aveau nici un loc în Cer.

Dar, în afară de aceasta, îngerii de lumină, cei după chipul lui Dumnezeu, nu puteau să suporte prezența îngerilor întunecați, întrucât „nu există părtășie a luminii cu întunericul”³²⁸, a binelui cu răul, așa cum spune Apostolul Pavel, de aceea l-au și alungat din Cer pe arhanghelul care a apostaziat împreună cu îngerii lui. Aceasta este prima cădere a lui Satan. Și după cum vedem că ne

³²⁷ I Timotei 4, 4.

³²⁸ Cf. II Corinteni 6, 14.

spune Sfântul Evanghelist Ioan, „nu s-a mai găsit pentru el loc în Cer și a căzut pe pământ”.

Există și o a doua cădere a lui Satan; este aceea care s-a întâmplat prin moartea pe Cruce a lui Iisus Hristos. Sfântul Andrei al Cezareei ne spune foarte frumos: „Iar aceasta este prima cădere a diavolului, prin mândrie și invidie, din tagma îngerească, iar alta, prin Crucea Stăpânului se rânduiește a i se face surparea; atunci când după cum a grăit Domnul: Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară și vechea tiranie este lepădată.”³²⁹ Așadar, faptul că atunci când Hristos a fost răstignit, *stăpânitorul lumii acesteia* cu adevărat a fost aruncat afară, iar aceasta este a doua cădere a lui Satan.

Există și a treia cădere și înfrângere a lui Satan, atunci când Hristos va veni iarăși în lume, și așa cum spune cartea *Apocalipsei* în capitolul al XX-lea, la versetul 10: „Și diavolul, care-i amăgise [pe oameni], a fost aruncat în iezarul de foc și de pucioasă, unde este și fiara [Antihristul] și prorocul mincinos, și vor fi chinuți acolo, zi și noapte, în vecii vecilor”, adică va fi de-acum o definitivă cădere și zdrobire a lui Satan în veșnicie.

Avem, prin urmare, aceste trei căderi ale lui Satan. Prima este atunci când a căzut din Cer, voind să devină singur Dumnezeu. A doua este atunci când au fost biruite moartea și păcatul, așadar atunci când, potrivit Apostolului Pavel, Hristos prin Crucea Sa a biruit moartea, și iadul, și pe diavol. A treia și de-acum definitivă zdrobire a lui este în vremurile eshatologice, atunci când va fi aruncat în „gheena focului”, acolo unde zice Însuși Domnul (în capitolul al XXV-lea din *Evanghelia după Matei*): „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui”, adică mergeți împreună cu diavolul în iadul care a fost gătit pentru el și pentru îngerii lui, dracii. Este căderea și zdrobirea definitivă a lui Satan.

³²⁹ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XII-lea, cap. 34, Athena, 2001, p. 325B.

Această ultimă și definitivă cădere este menționată și de Pro-rocul Isaia, într-un mod foarte viu. În ediția Vechiului Testament de la editura *Zanq (Zoes)* – sunt consemnate textul original și o redare explicativă – acolo există și o schiță, un desen în linii generale, a „balaaurului” în mijlocul apelor, cu sabia lui Dumnezeu care vine să ucidă „balaurul”. Este o imagine înfricoșătoare. Cei care aveți Vechiul Testament cu redarea explicativă a lui Kolitsara veți vedea aceasta acolo. Vă citesc prorocia: „În ziua aceea va aduce Dumnezeu sabia cea sfântă și mare și tare asupra balaaurului, a șarpelui care fuge, și asupra balaurului încolăcit, și va ucide balaurul”³³⁰ și-l va distruge cu totul. Adică, așa cum spune Apostolul Pavel în *Epistola a doua către Tesaloniceni*³³¹, Dumnezeu îl va nimici pe Antihrist și pe diavol, pe balaurul care va fugi. Dumnezeu îl va vâna într-un anumit mod, și acela va fugi.

Atunci când Domnul a văzut că este ascultată și crezută propovăduirea Lui pe pământ, atunci când *cei șaptezeci* s-au întors și I-au spus, „Doamne, și demonii ni se supun în numele Tău”³³², Acela le-a grăit: „Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer.”³³³ Așadar, diavolul merge direct spre iad!

Încă mai este demn de observat faptul că Arhanghelul Mihail este ocrotitor și mijlocitor pentru Israil. Aflăm aceasta în cartea lui *Daniil*, dar mai vedem aceasta și în Noul Testament, în epistola lui Iuda, fratele Domnului, la versetul 9. Însă aici, în cartea *Apocalipsei*, vedem că Arhanghelul Mihail se poartă ca apărător și al *noului Israil*, adică al Bisericii.

De asemenea, este demn de consemnat faptul că Dumnezeu îl războiește pe Satan prin puterile sale îngerești. Toate acestea înseamnă că creștinii se află sub continua ocrotire a puterilor îngerești. De aceea și fiecare credincios, așa cum ne-a descope-

³³⁰ *Isaia* 27, 1.

³³¹ *II Tesaloniceni* 2, 8.

³³² *Luca* 10, 17.

³³³ *Luca* 10, 18.

rit Domnul, și credem toți, își are îngerul său păzitor³³⁴, care îl ocrotește. Desigur, intervenția îngerului nostru nu este una specifică unui mecanism. Dacă noi vrem să păcătuim, păcătuim, însă îngerul ne ocrotește de ceea ce noi nu ne-am dori.

„Și a fost aruncat balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavol și satana, cel ce înșală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el.”³³⁵

„Și a fost aruncat balaurul cel mare, șarpele de demult.” Fiți atenți aici, vă rog, la înșiruirea denumirilor diavolului. Se numește balaurul „cel mare”, pentru că așa se înfățișează în vedenia pe care o are Evanghelistul Ioan. Se mai numește „șarpele de demult/cel vechi”, deoarece prezența lui se insinuează în istoria protopărinților, atunci când în Rai i-a înșelat pe protopărinți ca șarpe. Se mai numește „diavol”, pentru că Îl defăimează³³⁶ pe Dumnezeu în fața protopărinților, zicând: „Dumnezeu v-a zis să nu mâncați din rodul acestui pom, pentru că vă invidiază și știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul.”³³⁷ De ceea ce pătimea el însuși, același lucru le-a sugerat și protopărinților, de aceea se numește *diavol*. Se numește și „Satana”, pentru că este vrăjmașul lui Dumnezeu, împotrivorul, acuzatorul.

În același timp însă, odată cu expunerea acestei înșiruii de nume ale diavolului, este menționată și principala lucrare a Satanei, care este exercitată pe pământ prin căderea sa, iar aceasta este înșelarea întregii lumi și distragerea de la cunoașterea lui Dumnezeu și a sfințelor virtuți.

Aș dori însă să vă spun că, afirmând toate acestea, v-aș ruga să nu vă înspăimântați. Diavolul este înspăimântător, dar este biruit. Este atât de biruit, încât, numai dacă vom invoca nume-

³³⁴ Cf. Matei 18, 10.

³³⁵ Apocalipsa 12, 9.

³³⁶ Diavol – gr. διάβολος < gr. διαβάλλω, a defăima, a dezbină –; pr. Athanasie vede aici o legătură între etimologia numelui și lucrarea diavolului (n.tr.).

³³⁷ Cf. Facerea 3, 4-5.

le lui Iisus Hristos, se pune pe fugă. Dacă îmi spuneți că putem să ținem crucea în mâinile noastre și totuși diavolul să ne dea peste cap, v-aș răspunde că așa cum mulți poartă cruce la gâtul lor, și totuși pătesc rele, pentru că nu au crezut în puterea Cinstitei Cruci, așa diavolul, chiar și dacă ținem în mâini crucea, ne înșală, atunci când nu am crezut în marele subiect al Cinstitei Cruci, nu am crezut în jertfa lui Hristos. Atunci când, de pildă, zicem că Iisus Hristos este un filosof, spuneți-mi, atunci diavolul ce va face? Ne înșală și cădem în mâinile lui! Chiar dacă ținem Cinstita Cruce! Este extraordinară Crucea atunci când avem credință în conținutul ei!

Dar încă ceva. Vreți să vedeți cât de neputincios este *foarte puternicul* diavol în fața numelui lui Iisus Hristos? Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Nu are dreptul nici în porci să intre, de aceea a și cerut permisiunea”! Diavolul, dracii, L-au rugat pe Domnul să nu-i trimită în iad, ci să le îngăduie să intre în turma de porci³³⁸. Așadar, dacă diavolul nu are dreptul să intre nici măcar într-un animal, așa cum este porcul, să intre să provoace stricăciune, cu atât mai mult nu ar putea să intre și să facă stricăciune în chipul pecetluit al lui Dumnezeu, care este omul. Așadar, nu vă temeți, doar trebuie să ne pregătim să ne luptăm cu diavolul, având ca premisă conștiința adâncă a lucrării lui Hristos.

Fără să vă mai traduc, vă citesc ceea ce grăiește Apostolul Pavel în a sa *Epistolă către Efeseni* (6, 10-13):

„În sfârșit, fraților, întăriți-vă în Domnul și întru puterea tăriei Lui. Îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului. Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor viclene, care sunt în văzduh. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotrivă în ziua cea vicleană, și, toate biruindu-le, să rămâneți în picioare.”

³³⁸ Cf. Matei 8, 31; Marcu 5, 12; Luca 8, 32.

Acestea, iubii mei, ne sunt poruncite de către Apostolul Pavel. Să le spun însă în două cuvinte: *Să ne îmbrăcăm în Dumnezeu, ca să-l războim pe diavol, care nu este om, nu este carne și sânge, ci sunt înseși puterile cele viclene, înseși chipurile cele viclene, care se folosesc de orice viclenie pentru a ne împiedica și de a ne arunca la pământ.*

Și continuă Sfântul Evanghelist Ioan: „Și am auzit glas mare, în cer, zicând: Acum s-a făcut mântuirea și puterea și împărăția Dumnezeului nostru și stăpânirea Hristosului Său, căci aruncat a fost pârașul fraților noștri, cel ce îi pâra pe ei înaintea Dumnezeului nostru, ziua și noaptea.”³³⁹

Acest „glas mare” este glasul celor „douăzeci și patru de bătrâni”, și al dreptilor, și al mucenicilor din Cer, din Biserica biruitoare, și se adresează victimelor diavolului, care sunt aceia care au mărturisit pentru Hristos.

Iar acest glas al dreptilor zice „acum s-a făcut mântuirea”, abia acum s-a făcut mântuirea, acum când a fost biruit diavolul în Cer, au fost înfăptuite mântuirea, și puterea, și împărăția Dumnezeului nostru și stăpânirea Hristosului Său.

Aceste patru substantive: „mântuirea”, „puterea”, „împărăția” și „stăpânirea”, după cum ați sesizat, sunt redată cu articol, pentru a arăta faptul că erau stări cunoscute și așteptate de către sfinții din Cer, și sunt realizate abia acum, prin căderea diavolului.

Nu uitați faptul că prorocii și dreptii Vechiului Testament au fost victime ale diavolului, ale iadului, și așteptau cu înfrigurare când va veni acel ceas, când va veni acel moment al Răstignirii lui Hristos, pentru a le da slobozenie celor ce se aflau în iad. Aceia care prorocau despre Hristos, foarte puținul pe care puteau să-l facă era să aștepte. Credeau, așteptau, iar acum, când se aflau în Rai, au văzut că de-acum s-a înfăptuit ceea ce așteptau, de aceea și izbucnesc în acest chiot de bucurie, în această mulțumire pentru Dumnezeu.

³³⁹ Apocalipsa 12, 10.

Ne face o deosebită impresie faptul că aici este înfățișat diavolul drept acuzator/pârâș al oamenilor și mai ales al credincioșilor „ziua și noaptea”! Ne interesează foarte mult acest aspect, și are și o mare valoare practică și o foarte mare însemnătate.

Mai întâi de toate, înainte de jertfa de pe Cruce a lui Hristos, se pare că diavolul avea intrare chiar și în Cer. Această cădere a lui din Cer nu era nici absolută, nici definitivă, pentru că încă și prin Cruce nu este absolută și definitivă; definitivă va fi odată cu a Doua Venire a lui Hristos. Așadar, se pare că în timpul primei căderi a lui Satan, când a căzut în mândrie și a avut loc războiul dintre Mihail și acela, a fost alungat din Cer, dar nu fusese exclusă cu totul orice intrare a lui în Cer.

Despre acestea pe care le spunem – o mică paranteză – nu înțelegem nimic; nici ce este Cerul nu înțelegem, nici cum este Cerul, nici faptul că Satana avea vreo intrare în Cer. Iubiții mei, acestea sunt tainele Cerului, pe care în chip negreșit nu le putem pricepe lesne.

Totuși, acest lucru se vede în cartea lui *Iov*, în capitolul întâi: „Dar într-o zi îngerii lui Dumnezeu s-au înfățișat înaintea Domnului și Satan a venit și el printre ei.”³⁴⁰ Aceasta citim în primul capitol al cărții lui *Iov*.

Însă cum și de ce diavolul îi părăște aici pe credincioși? Îi invidiază pe credincioși și îi părăște că rămân credincioși lui Dumnezeu datorită unor resorturi utilitariste, adică pentru interese. Vedem aceasta în cazul lui *Iov*. Vine diavolul, iar Dumnezeu îi spune: „Ce-ai văzut dând roată pământului? L-ai văzut pe robul Meu *Iov*, că nu este nici unul ca el pe pământ fără prihană și drept și temător de Dumnezeu și care să se ferească de ce este rău?” Iar diavolul i-a răspuns răutăcios și cu invidie: „Oare degeaba se teme *Iov* de Dumnezeu? N-ai făcut Tu gard în jurul lui și în jurul casei lui și în jurul a tot ce este al lui, în toate părțile și ai binecuvântat lucrul mâinilor lui și turmele lui au umplut pă-

³⁴⁰ *Iov* 1, 6.

mântul? Dar ia întinde mâna Ta și atinge-Te de tot ce este al lui, să vedem dacă nu Te va blestema în față! Atunci Domnul a zis către Satan: Iată, tot ce are el este în puterea ta; numai asupra lui să nu întinzi mâna ta.”³⁴¹

Prin urmare, vedem aici că diavolul îl acuză pe Iov pentru că îl invidia, și zice către Dumnezeu că resorturile evlaviei credinciosului Iov sunt de natură utilitaristă, interesate și egoiste, numai și numai ca să-și asigure, prin Dumnezeu, fericirea lui. În mod sigur nu știu dacă pentru mulți dintre noi diavolul ar putea să spună pe drept aceasta, mă tem însă că s-ar putea să aibă dreptate. Mă tem foarte mult, pentru că sunt mulți aceia care își aprind lumânarea și merg la biserică numai și numai pentru că ar dori de la Dumnezeu să facă în așa fel, încât să nu fie lipsiți de bunătățile Lui. Cu adevărat, acesta este un resort al credinței foarte sărac!

Dar ceea ce ne interesează este faptul că diavolul îi acuză/pârăște pe sfinți lui Dumnezeu, zice că nu sunt vrednici de nimic, și că resorturile credinței lor sunt mincinoase. Desigur că îi pârăște mai mult pe aceia care s-au îndepărtat de Dumnezeu, numai și numai ca să se bucure de pedeapsa pe care o vor primi, să se bucure cu adevărat și să zădărnicească opera creării omului. Se bucură! Vede pe cineva care păcătuiește, și-I zice lui Dumnezeu: „L-ai văzut?” Și cu mult mai mult dacă acesta este botezat, este credincios. „L-ai văzut? Uite cine este credinciosul Tău!” Iar când Dumnezeu îl pedepsește pe păcătos, diavolul se bucură de acest lucru. Așadar, este... Ce să mai spun? Să vorbesc despre psihologia diavolului? Ar putea să devină psihologia diavolului obiectul unei cercetări? Nu o putem interpreta, iubirii mei, nu putem s-o descriem, este ceva îngrozitor! O imagine însă avem de la răutățile și invidiile oamenilor, care sunt cu adevărat unelte ale satanei.

Prin urmare, diavolul în acest fel se mișcă aici, dar avem și altceva care este foarte serios, și care, după cum veți vedea, ne inte-

³⁴¹ Cf. *Iov* 8, 6-12.

resează în mod sigur pe toți, și este următorul fapt: atunci când fiecare om pleacă, prin moarte, din viața prezentă, sufletul lui îl întâlnește pe acest pârâș, pe diavol. Acest lucru este foarte important! Nu există nici un om, dar nici un om, al cărui suflet să nu-l întâlnească pe pârâșul diavol, atunci când va pleca din viața prezentă. Vedem aceasta în cazul lui Moisi, pe care ni-l relatează Sfântul Iuda, fratele Domnului, în epistola sa. „Dar Mihail Arhanghelul, când se împotriva diavolului, certându-se cu el pentru trupul lui Moisi.”³⁴² Diavolul insinua ceva – nu știm ce anume – pentru trupul lui Moisi, întrucât avea o acuză împotriva aceluia. Acuză era următoarea: Dreptul Moisi, Moisi văzătorul de Dumnezeu (*theoptul*), care L-a văzut atât de aproape pe Dumnezeu, cât niciodată alt om înainte, acela care grăia și L-a avut pe Dumnezeu ca prieten, pe acela îl acuză diavolul de un păcat al său, adică pentru că l-a omorât pe acel egiptean în Egipt și l-a îngropat în nisip³⁴³. Desigur că diavolul nu a fost îndreptățit, dar aici vedem că Arhanghelul Mihail salvează situația, spunând diavolului doar atât: „Să te certe pe tine Domnul!” Nu îl ocărăște pe diavol! Ați văzut, așadar, că diavolul este pârâș?

Credeți că diavolul ar putea să vină și să-L pârască pe Hristos? Și ce a grăit Hristos? „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine stăpânitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine.”³⁴⁴ Ce vrea să însemne „vine”? Vine să mă pârască/acuze! Să-mi spună „ai făcut păcatul acela și celălalt”. Așadar, vedeți că diavolul vine să pârască faptele fiecărui om care pleacă din viața prezentă?

Și încă ceva minunat. Sfântul Ioan Scărarul, în al șaptelea Cuvânt al său, ne relatează întâmplarea în care un bătrân nevoitor, care a fost un om bun și un luptător, cu puțin timp înainte să moară, se strânseseră toți în jurul patului său. Și atunci au auzit un înfricoșător și înspăimântător dialog pe care îl începu-

³⁴² Iuda 9.

³⁴³ Cf. Ieșirea 2, 12.

³⁴⁴ Ioan 14, 30.

se nevoitorul întins pe patul său cu o anumită persoană sau cu anumite persoane pe care ceilalți nu le vedeau. Ascultați dialogul așa cum ni l-a păstrat Sfântul Ioan Scărarul: „«Da, așa e, e adevărat, dar am postit pentru aceasta atâția ani»; altă dată: «Nu, mințiți, aceasta n-am făcut-o». Apoi iarăși: «Da, aceasta e adevărat, dar am plâns, am slujit.» Și iarăși: «Cu dreptate mă învinuiți.» Dar la unele zicea și așa: «Da, e adevărat, pentru acestea n-am ce să spun; dar la Dumnezeu este și milă.» Era o priveliște înfricoșătoare, înspăimântătoare și o tragere la socoteală nevăzută și neîndurată. Și ceea ce era și mai înfricoșător, era că-l osândeau și pentru cele ce n-a făcut³⁴⁵, cu atât mai mult pentru acelea pe care le-a făcut.

Prin urmare, iubii mei, vedem că într-adevăr diavolul îi părăște pe credincioși, și pe toți oamenii, ziua și noaptea! Acest *ziua și noaptea* înseamnă fără întrerupere!

Continuă imnul dreptilor în Cer: „Și ei l-au biruit prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturiei lor și nu și-au iubit suflul lor, până la moarte.” Acesta este versetul al unsprezecelea.

Așadar, vedem că în războiul Arhanghelului Mihail și al îngerilor buni împotriva lui Satan nu a biruit doar lumea îngerească, ci și sfinții. Pentru că, așa cum v-am citit mai înainte, Apostolul Pavel și sfinții încep război cu diavolul și îl biruiesc! „Și aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră³⁴⁶”, zice Evanghelistul Ioan într-una dintre epistolele sale. În consecință, aici avem și biruința sfinților.

Iar această biruință a sfinților se datorează următorilor trei factori. Primul este „pentru sângele Mielului”. Este biruința lui Hristos împotriva diavolului, grație Jertfei Lui de pe Cruce, pe care o fac a lor proprie prin credința lor în persoana dumnezeiesc-omenească a lui Iisus Hristos. Prin urmare, Hristos a biruit,

³⁴⁵ Sf. IOAN SCĂRARUL, *Scara, Filocalia* vol. IX, Cuvântul al șaptelea, traducere de Pr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1980, p. 179.

³⁴⁶ *Ioan* 5, 4.

însă atunci când credinciosul crede în Hristos, își face proprie biruința asupra diavolului, prin puterea sângelui lui Hristos, care l-a biruit pe diavol.

Al doilea factor este „prin cuvântul mărturiei lor”. Este povăduirea mărturisirii pe care o au credincioșii în persoana dumnezeiesc-omenească a lui Iisus Hristos, că Hristos a murit, a înviat, va veni să judece viii și morții și că El este Mesia cel hotărât de Dumnezeu. Așa cum spune Apostolul Petru, „și întru nimeni altul nu este mântuirea”³⁴⁷, iar în fața lui Hristos, zice Apostolul Pavel: „Tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt. Și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl.”³⁴⁸ Oricare credincios care mărturisește că acesta este Hristos, atunci dă mărturia cea bună în fața lumii celei apostate.

Și al treilea factor este „și nu și-au iubit sufletul lor, până la moarte”. De vreme ce credincioșii dau mărturisirea cea bună și mărturia lor în fața lumii pentru Hristos, este firesc să sufere și orice chip și natură de martiriu. De altfel, prin această expresie, „nu și-au iubit sufletul lor până la moarte”, ne amintim cuvintele lui Hristos Care grăiește: „Cel ce își iubește sufletul – vrea să spună *viața* aici (*n. pr. Ath.*) – îl va pierde”, adică acela care ajunge să-L tăgăduiască pe Hristos pentru că își iubește viețșoara lui, o va pierde, „iar cel ce își urăște sufletul în lumea aceasta îl va păstra pentru viața veșnică”. Sunt aceleași cuvinte, este același conținut. Așadar, al treilea factor al biruinței împotriva diavolului este jertfirea de sine a credincioșilor pentru numele lui Iisus Hristos, chiar și până la moarte mucenicească, dacă este nevoie.

„Pentru aceasta, bucurați-vă ceruri și cei ce locuiți în ele. Vai vouă, pământule și mare, fiindcă diavolul a coborât la voi având mânie mare, căci știe că timpul lui e scurt.”³⁴⁹

³⁴⁷ *Fapte* 4, 12.

³⁴⁸ *Filipeni* 2, 10-11.

³⁴⁹ *Apocalipsa* 12, 12.

Prin aceste cuvinte se încheie imnul dreptilor, care se adresează atât către cei ce se află în ceruri, cât și celor ce locuiesc pe pământ.

Motivul pentru care cei ce se află în Cer trebuie să aibă bucurie și veselie este acela că de-acum pârâșul diavol a fost alungat din Cer și s-au izbăvit de pâra lui împotriva lor. Nu mai poate să spună nimic diavolul; ei s-au izbăvit, au trecut în Cer, s-au izbăvit de diavol. Vai și amar însă de cei ce sunt pe pământ, credincioși și necredincioși, pentru că diavolul are o mânie mare, iar mânia lui se datorează eșecului său de a-L învinge pe neînduplecatul său potrivnic, pe Iisus Hristos! Dar și izgonirea lui din Cer îl face să se mânie, pentru că întreveđe rezultatul și se definitivează de-acum zdrobirea lui prin a Doua Venire a lui Hristos, pe care diavolul o crede literă cu literă – ne spune Sfânta Scriptură, anume că „și dracii cred și se înfricoșează”³⁵⁰ – numai că ne pune pe noi, oamenii, să nu credem! Aceasta este nenorocirea, tragedia noastră! El însuși crede ceea ce îl așteaptă! Crede în iad, dar nouă ne șoptește: „Nu există iad!” El însuși crede în a Doua Venire a lui Hristos, dar tot el ne zice: „Ce lucruri neroade sunt acestea; nu există a Doua Venire a lui Hristos!”

„Știe că timpul lui e scurt”... Care este acest „timp scurt”? Întâi de toate, este timpul dintre Prima și a Doua Venire a lui Hristos. Diavolul cunoaște în chip limpede acest „timp scurt”. Desigur, el nu știe când se va întâmpla a Doua Venire, cunoaște însă din Sfânta Scriptură, numai că o cunoaște... în chip drăcesc, și-i pune și peeretici s-o citească tot în chip drăcesc! Pentru că, atunci când cineva citește în chip eretic Scriptura, o citește drăcește. Așadar, diavolul știe că acest timp este scurt, dar este scurt și în raport cu timpul pe care l-a trăit diavolul, din vremea creării lui. Încă mai știe și că timpul eshatologic este scurt, iar acesta nu este decât de trei ani și jumătate. Este atunci când va începe să activeze Antihrist, și știe diavolul că atunci timpul es-

³⁵⁰ *Iacov 2, 19.*

te extrem de puțin, de aceea se străduiește în orice fel să se apere. Este ca o târătoare pe care am omorât-o și se zvârcolește jos în ultima ei strădanie. Este de-acum ultima strădanie a diavolului de a-i birui pe credincioși, de a birui Cerul, dar va fi deja ultima și definitivă încercare din cadrul Istoriei. Cei trei ani și jumătate, așa cum v-am spus, vor fi anii Antihristului.

Așa se încheie acest imn de biruință al dreptilor în Cer, dar se încheie cu un chin, cu un necaz – cu un „vai” – care servește drept introducere pentru tot ceea ce va urma în capitolele următoare, care se întâmplă îndată după. Încheind capitolul al doisprezecelea, intrăm în al treisprezecelea, care se referă la Antihrist, precum și capitolele de mai jos, care sunt foarte înfricoșătoare, așa cum veți vedea în descrierea lor. Cele de dinainte pălesc în fața celor ce vor urma în cei trei ani și jumătate ai Antihristului! Dar, în plus, este și al treilea „vai” aici.

CAPITOLUL AL ZECELEA

Începutul plăgii celei de-a șaptea trâmbițe. Pustia, răvășița și venirea Antihristului

(Acest capitol – al zecelea – începe de la pagina a paisprezecea a Omiliei 50)

Dacă vă amintiți, în capitolul al optulea, am văzut acel „vultur care zbura spre înaltul cerului” și care striga „vai, vai, vai!”³⁵¹. Așadar, Sfântul Ioan Evanghelistul ia acești trei „vai” și-i analizează. Și ia o *plagă*, și zice că aici se încheie primul „vai”. Și aduce o a doua *plagă*, și vorbește despre al doilea „vai”, iar acum vine să ne vorbească despre a treia *plagă*, despre al treilea „vai”, care se referă în mod exclusiv la tema Antihristului.

„Iar când a văzut balaurul că a fost aruncat pe pământ, a prigonit pe femeia care născuse pruncul”³⁵², acel prunc de parte bărbătească.

Fuga „femeii”, iubiții mei, în pustie, pe care am analizat-o și care a fost menționată la versetul 6, deja aici – la versetele 13 și până la 17 – este analizată într-un mod reprezentativ.

După cum citim în acest capitol al doisprezecelea, pe care l-am început și vi-l analizez acum – și vom continua cu încă trei-patru pasaje și apoi se încheie –, simțim că sfântul evanghelist ne face o istorisire, din care însă a dat de-o parte persoanele și numele, iar în locul acestora a plasat simboluri. Spre exemplu, nu ne spune „Biserica”, ne spune „o femeie”; nu ne spune „diavolul”, chiar dacă a spus asta mai sus, ne zice „balaurul”.

³⁵¹ *Apocalipsa* 8, 13.

³⁵² *Apocalipsa* 12, 13.

Descrierea pe care ne-o oferă în capitolul al doisprezecelea este atât de vie, astfel încât cititorul, dacă deține cheia simbolurilor – iar erminia pe care o facem nu se realizează decât prin cheia simbolurilor –, atunci va avea în față o istorie, o istorie reală. Este vorba despre o istorie în planul ei general, dar și cu detaliile ei specifice.

Și aici îl vedem pe sfântul scriitor să continue și să ne spună: „Femeia care născuse pruncul de parte bărbătească este prigonită de balaur.” Această „femeie” care L-a născut pe Hristos, Născătoarea de Dumnezeu, am spus că este Biserica, care naște poporul de parte bărbătească, adică pe credincioși. Biserica însă se află pe pământ și este Biserica luptătoare. Este pe pământ pentru că ea nu a căzut din Cer, atunci când groaznicul „balaur” și-a ridicat înfricoșătoarea lui coadă și a aruncat „a treia parte din stele”. Biserica are parcursul ei pe pământ.

Atunci când „balaurul”, diavolul, a văzut că nu a izbutit atacul său împotriva lui Mesia și nu s-a înfăptuit lucrarea lui, care era aceea de a zădărnici lucrarea Creației, atunci s-a întors împotriva Bisericii, pe care a avut-o și-o are în față lui. Și astfel începe prigoana, neîndurătoarea, crunta prigoană împotriva Bisericii, din momentul întemeierii ei și până la sfârșitul Istoriei.

Înlăuntrul cuvântului „a prigonit” se ascunde, iubii mei, întreaga viitoare rea-pățimire a Bisericii, care este însăși prelungirea/extensia Fiului cel întrupat al lui Dumnezeu! Auziți ce am spus: Este însăși prelungire/extensia Fiului cel întrupat al lui Dumnezeu!

Iată cum ne spune aceasta Apostolul Pavel în a sa *Epistolă către Coloseni* (1, 24). Fiți cu luare-aminte la acest punct, se află în Theologia Mistică, aceea pe care atunci când o înțelege credinciosul, poate să trăiască în duhul lui Dumnezeu: „Acum mă bucur de suferințele mele pentru voi și împlinesc, în trupul meu, lipsurile necazurilor lui Hristos, pentru trupul Lui, adică Biserica.”

Fiți atenți la verbul „împlinesc” (*ἀνταναπληρῶ*); *ἀντί-ανα-πληρῶ*. *Πληρῶ* înseamnă „umplu/plinesc”; *ἀντί* și *ανα* și *πληρῶ* vrea să în semne „în locul lui Hristos umplu eu”, în propriul meu trup, lipsurile necazurilor lui Hristos. Care sunt necazurile lui Hristos? Este Crucea. Care sunt „lipsurile necazurilor lui Hristos”? Sunt acelea pe care nu le are Hristos, nu a apucat să le aibă. Pentru că dacă Hristos ar fi rămas pe pământ ar fi avut încă mai multe rele pătimiri, dar a plecat lăsând Trupul Lui pe pământ, Biserica. „Pentru Biserică – zice Apostolul Pavel – eu îmi dau propriul trup; acest trup simțual, cu celulele lui, cu celulele lui biologice. Pe acest trup eu îl dau – așa cum Hristos a dat Trupul Său real pe Cruce – să sufere martiriul, cât timp trăiesc, ca să plinesc lipsurile, acelea pe care Hristos nu a apucat să le pătimească.” Adică Biserica pătimește.

Dacă eu aș putea să am în chip trăit, nu teoretic, vestirea, conștiința că e cu puțință să pătimeșc pentru Trupul lui Hristos, să pătimeșc acelea pe care El nu a apucat să le pătimească pe Cruce, atunci, iubiții mei, aceste pătimiri le voi socoti fericirea și bucuria mea! Oricât ar fi de înfricoșătoare ispita Crucii, spuneți-mi, după toate acestea pe care le cunoaștem, dacă v-aș cere să vă răstigniți, ați accepta? Într-un elan de entuziasm ați spune că da. Ehei, *aici e Rodosul, sări acum*³⁵³! În fața noastră este! Acesta este viața tainică/mistică a creștinului. Ați auzit ce v-am spus? Acesta este viața tainică/mistică a creștinului! Prin urmare, vedem faptul că până la sfârșitul veacului credincioșii vor duce în spate „lipsurile necazurilor lui Hristos”, pentru că diavolul va prizoni totdeauna Biserica, până când se va sfârși Istoria.

„Și femeii i s-au dat cele două aripi ale marelui vultur, ca să zboare în pustie, la locul ei, unde e hrănită acolo o vreme și vremuri și jumătate de vreme, departe de fața șarpelui.”³⁵⁴

³⁵³ Celebră maximă a lui Esop, prin care se exprimă imperativul de a face ceva aici și acum (*n.tr.*).

³⁵⁴ *Apocalipsa* 12, 14.

Aceste aripi ale „marelui vultur” i-au fost date „femeii” – care totdeauna este Biserica, vă reamintesc – în chip evident de către Dumnezeu și este simbolul dumnezeieștii ocrotiri a Bisericii. Același simbol al „vulturului” cu aripile sale este folosit și în Vechiul Testament pentru vechiul Israil, atunci când Dumnezeu a luat asupra Sa ocrotirea lui în pustia Sinaiului. Ascultați cum zice aceasta Dumnezeu poporului Său: „Ați văzut ce am făcut Egiptenilor și cum v-am luat pe aripi de vultur și v-am adus la Mine”³⁵⁵, adică v-am luat sub ocrotire. Prin urmare, aripile „marelui vultur” înseamnă ocrotirea lui Dumnezeu; și zice ale „marelui vultur”, pentru a arăta marea ocrotire a lui Dumnezeu pe care o va face vădită în Biserica Lui.

Așadar, Biserica este condusă în deșert de către Dumnezeu, precum și evreii odinioară, au ieșit din Egipt și au fost conduși de Dumnezeu în pustie, pentru a-I aduce acolo cinstire, fără să fie deranjați. Astfel, pustiu este caracterizat drept „locul ei”, locul Bisericii, și este redat cu articol pentru a arăta că acesta va fi locul ei perpetuu, și moștenirea ei statornică, de vreme ce prigoanele în lume vor constitui totdeauna un eveniment continuu.

Iubiții mei, am să vă semnalez încă o dată faptul că Creștinismul nu devine nici lume, nici cultură și civilizație, nici politică. Biserica se refugiază prigonită în pustie, și astfel pustia, în sensul propriu al cuvântului, va fi locul Bisericii în vremurile eshatologice. Este ceea ce exprimă sintagma: Biserica se va refugia în pustie!

(Secțiunea de mai jos începe de la pagina întâi a Omiliei 52)

Așadar, această „pustie” este în sensul propriu al cuvântului pustie, adică locuri pustii. Nu este pustie, așa cum este pustiu Sahara, acolo unde există nisip și nimic altceva, ci locuri pustii. Creștinii se vor refugia cu adevărat în locuri pustii, pentru a putea să trăiască, dar și înainte de toate ca să-L cinstească și să-L slujească lui Dumnezeu, fugind de mânia și de nebunia diavolului.

³⁵⁵ *Ieșirea* 19, 4.

Hrana Bisericii va fi atât duhovnicească, cât și materială. Dacă Dumnezeu voiește ca Biserica Sa să se îndrepte spre locurile cele pustii, atunci este foarte firesc ca Dumnezeu s-o hrănească în acele locuri pustii. Cum va fi această hrană a Bisericii, cea materială cel puțin, Dumnezeu știe aceasta. Avem însă două antecedente: primul este poporul lui Israil, atunci când a fost în pustie patruzeci de ani încheiați, iar Dumnezeu l-a hrănit, în chip minunat, prin mana pe care i-o trimitea³⁵⁶. Iar al doilea este Prorocul Ilie, căruia Dumnezeu îi trimitea carne printr-un corb. Dumnezeu a voit ca Prorocul Ilie să rămână pentru un timp acolo, în pustia pârâului Cherit, unde avea puțină apă, însă zilnic un corb îi aducea carne după-amiaza. De asemenea, atunci când Prorocul Ilie a plecat de-acolo și a mers în Sarepta Sidonului, acolo o văduvă săracă i-a dat pâine din puținul pe care îl avea, și de-atunci bunurile acelei femei văduve, făina și uleiul nu s-au terminat până când nu s-a sfârșit foametea³⁵⁷. Aceste două precedente, subliniez, istorice arată că Dumnezeu știe cum să-și hrănească Biserica Sa, pe credincioșii Săi, atunci când aceia se vor refugia în locuri pustii din pricina mâniei diavolului și a Antihristului.

Dar șederea Bisericii va fi „o vreme și vremuri și jumătate de vreme, departe de fața șarpelui”. „O vreme și vremuri și jumătate de vreme” este o expresie pe care o întâlnim la Prorocul Daniil. Din aceeași carte a Prorocului Daniil (în capitolul al șaptelea, versetul 25, și în capitolul al doisprezecelea, versetul 7) extragem erminia că „vreme” este un an, „vremuri” înseamnă doi ani, iar „jumătate de vreme” înseamnă șase luni, și în consecință „o vreme și vremuri și jumătate de vreme” înseamnă trei ani și jumătate.

Aici zice aceasta, precum și în alte locuri, însă altădată zice patruzeci și două de luni. Drept pentru care erminia lui „o vreme și vremuri și jumătate de vreme” se tâlcuiește și din cartea *Apocalipsei*, și înseamnă patruzeci și două de luni. Patruzeci și

³⁵⁶ *Ieșirea* 16, 35.

³⁵⁷ *III Regi* 17, 14.

două de luni, eu cred că înseamnă patruzeci și două de luni reale, așa cum mulți ermineuți ai Bisericii noastre acceptă exact acest număr. Alții ar dori să accepte prin acest număr pur și simplu o perioadă de timp, un anumit interval.

Întâi de toate, v-am explicat aceasta și altă dată, Antihristul este o persoană care desigur că va împărăți câțiva ani, până când se va consolida, iar când se va consolida pe poziție și va deveni împăratul a toată lumea, până atunci nu se calculează cei trei ani și jumătate. Aceștia încep din momentul în care își va arăta adevărata lui față vizavi de Biserică și până când îl va nimici Domnul³⁵⁸. Această perioadă este de trei ani și jumătate.

Dar și activitatea lui Hristos pe pământ este tot atât de lungă. Există desigur două măsurări, care pornesc în mod sigur de la pericopa evanghelică de astăzi, care zice „nu la praznic...”³⁵⁹, și celelalte. Acest praznic dacă este Purim, sunt doi ani și jumătate. Avem patru Paști. La al patrulea Paști Domnul a fost mucenicit, a fost răstignit. Dacă praznicul este Paștele, atunci avem trei și în consecință avem o perioadă de doi ani și jumătate, adică doi ani și jumătate este activitatea publică a Domnului în această lume. Nu vă impresionează faptul că avem o echivalență a activității? Trei ani și jumătate este activitatea lui Hristos, trei ani și jumătate va fi și activitatea lui Antihrist. Vom vedea în continuare că Antihristul va încerca să-L imite pe Hristos cât va putea el mai mult, chiar și în Răstignirea Lui și în Învierea Lui! Chiar și într-acestea! De aceea, așa cum zice Fericitul Augustin, Antihristul este maimuța lui Hristos³⁶⁰. Maimuța tot ce vede că face cineva, face și aceea; tot ceea ce vede imită. Așadar, și Antihristul va imita întreaga viață a lui Hristos, însă desigur într-un mod simulat. Drept pentru care cei „trei ani și jumătate”, cele patruzeci și două de luni, sunt cu adevărat patruzeci și două de luni, o mie

³⁵⁸ Cf. *II Tesaloniceni* 2, 8.

³⁵⁹ Cf. *Marcu* 14, 2.

³⁶⁰ Referință liberă.

două sute cincizeci de zile³⁶¹. În aceste zile se va refugia Biserica în locuri pustii.

„Și șarpele a aruncat din gura lui, după femeie, apă ca un râu ca s-o ia apa.”

Atunci când „femeia”, Biserica, a plecat în „pustie”, „șarpele”, diavolul, vede că nu o mai are în față ca s-o războiască, a pierdut-o! De aceea face următoarele: scoate apă din gura lui – este impresionantă această imagine – pentru a o face pe „femeie” ca „s-o ia apă”, adică să provoace un potop de apă și s-o înece.

În consecință, aici „balaurul”, „șarpele” este înfățișat ca un animal acvatic. De multe ori, în Vechiul Testament, diavolul este înfățișat ca un „balaur acvatic”. Apele cele multe, acest potop de ape, de multe ori este folosit în Vechiul Testament ca un simbol/semn al distrugerii. De altfel, este cunoscut marele potop, care a inundat pământul nostru și a înecat orice făptură vie. Prin urmare, întreaga imagine în care diavolul, „balaurul” o urmărește pe „femeie” în „pustie” pentru „a o acoperi cu ape” este o frumoasă imagine, înfricoșătoare în măreția ei, și vrea să arate strădania distrugătoare a diavolului în dauna Bisericii.

Sub chipul „râului”, pe care îl scoate „balaurul” din gura sa, putem să înțelegem toate marile prigoane dezlănțuite asupra Bisericii, de la întemeierea ei și până în vremurile eshatologice. Să nu uitați faptul că ascetismul – desigur că acesta nu este singurul motor, dar este un motor important –, monahismul, viața anahoretică, a început, cel puțin din punct de vedere istoric, ca un fenomen oarecum extins, exact odată cu apariția prigoanelor. În mod concret în Africa – și acolo firește, precum și în Asia Mică, precum și în Palestina – când a izbucnit prigoana împotriva Bisericii, credincioșii au plecat în pustie și s-au stabilit acolo până la sfârșitul vieții lor. Desigur, nu este singurul motor al Bisericii.

Încă aș dori să spun că monahismul nu a apărut istoric pentru prima dată în pustie. Fenomenul monahismului, adică al ne-

³⁶¹ *Apocalipsa* 12, 6.

căsătoriei, își are rădăcinile și în Vechiul, și în Noul Testament. În Vechiul Testament vă aduc aminte de Prorocul Ilie, de Prorocul Elisei și de *școala prorocilor*, dintre care cei mai mulți erau necăsătoriți, și era un fel de chinovie monastică. Vă amintesc din Noul Testament pe Sfântul Ioan Botezătorul. Vi le amintesc pe cele patru fiice ale diaconului Filip, care erau fecioare, necăsătorite, nu pentru că nu găsiseră mire ca să se căsătorească, ci pentru că erau afierosite lui Dumnezeu și „proroceau”; nu locuiau în pustie, ci în casa lor. Acestea sunt rădăcinile adevăratului monahism și ale vieții feciorelnice și în Noul, și în Vechiul Testament. De aceea v-am explicat faptul că rădăcinile monahismului nu se află în prigoanele asupra Bisericii, ci sunt mai adânci și anterioare. Cu toate acestea, prin „râu” putem să înțelegem încă și toate acele curente anticreștine și eretice, care prin potopul prezenței lor pe pământ încearcă să înece Biserica. Acest „să înece” îl vom pune între ghilimele.

Am să vă dau și eu o altă imagine. Pe ogorul vostru, pe care ați semănat grâu, nu ați aruncat erbicid, și au răsarit împreună cu grâul, pălămida, pirul, alte lucruri, acelea cunoscute, buruienile sălbatice, neghina și celelalte. Toate acestea au crescut. Ce spunem când acestea cresc și umplu ogorul de grâu? Spunem expresia că buruienile sălbatice au înecat grâul. Dar înecul nu se face numai cu apă; cuvântul are și un sens metaforic. Astfel, toate aceste sisteme, cele eretice și potrivnice și cele antihristice, vor încerca să înece Biserica. Vedeți aceasta! Vedeți foarte bine acest fenomen în epoca noastră, că există deja o mulțime de astfel de sisteme potrivnice, încât zicem: „Dumnezeul meu, ce va fi? Ce va fi?”

Oarecând, pe când eram mai tânăr, simțeam o bucurie pentru greci, că suntem toți creștini ortodocși. Astăzi aceasta nu se mai întâmplă; nu avem ceva solid în credința noastră, în religia noastră, și mă tem că acest lucru este ireparabil. Mă tem foarte mult. Cu siguranță, o greșală a tuturor tălmăcitorilor Istoriei

– și prin urmare, este și greșeala mea în acest moment, și-mi cunosc această greșeală – o greșeală a tuturor este faptul că ceea ce tălmăcesc în epoca lor socotesc a fi ultimul, și că dincolo nu mai există altceva. Este o greșeală universală. Am să vă vorbesc despre ea cu o altă ocazie. Marx credea că ultima formă economică în Istorie este comunismul. A greșit însă, deoarece vin toate acele reconsiderări care produc ceva nou. Este ceva foarte firesc. În Istorie nu există nimic definitiv; în consecință avem o schimbare a formelor. Așadar nu putem tălmăci Istoria și să spunem că acesta este ultimul fapt și nu există nimic mai mult. Nu știu de ce toți tălmăcitorii/ermineuții totdeauna vor să vadă și să interpreteze Istoria în modul în care, deja după ei, nu va mai exista nici o schimbare, nici o altă evoluție. Este o greșeală. Cu toate acestea, mă tem foarte mult – dintr-o, să zicem, iarăși considerare a momentelor istorice ale altor popoare –, mă tem că pentru noi grecii, din această îngrozitoare afundare în mocirlă, în afara unei minuni, nu va mai putea fi revenire. Mă tem foarte mult de acest lucru. Foarte mult! Să nu fie! Eu mă rog, firește, din toată inima ca să mă înșel.

Așadar, toate acestea pe care le vedem în epoca noastră tind să înece Biserica. Deși toți grecii sunt botezați, avem uneori sentimentul că suntem izolați. Uneori, desigur, scriu și ziarele..., „au fost câțiva creștini! A, câțiva creștini...!”. Acest „câțiva creștini”, această izolare, nu înseamnă nimic altceva decât acest înec, pe care „balaurul” îl face să fie, „ca apele râului să ia” Biserica.

„Și pământul i-a venit femeii într-ajutor, căci pământul și-a deschis gura sa și a înghițit râul pe care-l aruncase balaurul, din gură.”³⁶²

Frumoasă și această imagine! *Apocalipsa* este fără pereche în privința imaginilor mărețe. Desigur că un om nepriceput ar putea să creadă că *Apocalipsa* este un basm, așa cum sunt acelea pe care le citim copiilor, cu balauri, zmei și zmeoaice, cu vrăjitori

³⁶² *Apocalipsa* 12, 16.

și cu diferite alte lucruri neobișnuite. Nu este așa ceva! Cartea *Apocalipsei* este constituită din imagini simbolice sau alegorice, iar înlăuntrul acestor imagini este ascuns, într-un anume mod, parcursul Bisericii care se identifică cu parcursul umanității, și este o expunere măreață, foarte exactă și profetică a istoriei acesteia și, în mod special, a Bisericii.

Aici sunt personificate pământul și stihiiile pământului. Spune aceasta și în expresia populară; zicem: „Nu se deschide pământul ca să mă înghită.” Atunci când facem ceva care este de rușine, zicem „nu se deschide pământul să mă înghită!”

Despre aceasta, ca expresie, acest „să se deschidă pământul să mă înghită”, avem și un eveniment istoric. Se află în cartea *Numerii*. Acolo Dathan, Aviron și Core s-au răsculat împotriva lui Moisi și a lui Aaron, și atunci Moisi, după porunca lui Dumnezeu, a zis să se îndepărteze poporul de corturile acestor trei răsculați unde se aflau și familiile lor, și toate averile lor. După ce poporul s-a îndepărtat, s-a deschis pământul și i-a înghițit pe acești răsculați și apoi s-a închis la loc! Uimitor, iubiții mei! S-a deschis o crăpătură, au căzut toți înăuntru și apoi pământul s-a închis³⁶³. Uimitor!

Asemenea cazuri, cu natura în calitate de unealtă în mâinile lui Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să pedepsească sau să ocrotească, avem multe; și în Sfânta Scriptură, dar și în Viețile Sfinților. Atunci când, spre pildă, v-am vorbit data trecută, Pro-rocul Ieremia a ascuns *chivotul legământului*, și a luat firește câțiva oameni cu sine, preoți, pentru a transporta *chivotul*, chiar aceștia au dus *chivotul* în muntele Nebo, și după ce și-au sfârșit lucrarea lor acolo, s-au întors acasă, dar după aceea au vrut să meargă să vadă iarăși locul, însă nu au mai putut să-l găsească. Au căutat, au căutat... Aceiași oameni au mers care au ascuns *chivotul* acolo, însă nu au mai putut să găsească peștera în care au ascuns *chivotul*! Ochii lor au pățit ceva; nu au mai putut.

³⁶³ Cf. *Numerii* 16, 1-35.

Aceasta ce înseamnă? Dumnezeu folosește creația ca unealtă a dorințelor, a voilor Lui.

Așa și aici avem frumoasa imagine în care „balaurul” varsă râul din gura lui – ereziile, sistemele atheiste sau cele sociologice sau filosofice sau oricare ar fi acestea – să înecă Biserica, „femeia” care fuge în pustie. Pământul se deschide, și toată „apa” curge în interior, și „femeia” este salvată.

Aceasta înseamnă că aici Dumnezeu vine să ocrotească Biserica. Pământul se deschide, iar râul se pierde, adică ereziile, sistemele atheiste se risipesc. Aceasta o vedem sau vom vedea cum anume poate să fie. Dumnezeu totdeauna știe să pronieze în felul Său ceea ce El voiește.

Vă mai amintesc, dacă doriți, de Marea Roșie. Cine putea vreodată să creadă, să-și închipuie, să-și pună în minte așa ceva! Notați faptul că Dumnezeu nu repetă același lucru; Dumnezeu este totdeauna original. Ceea ce s-a întâmplat la Marea Roșie s-a mai întâmplat încă o dată la râul Iordan și nu s-a mai repetat altă dată. Încă, după ce au trecut oamenii, au trecut evreii prin Marea Roșie, egiptenii în aceeași mare s-au înecat. Îndată vedeți imaginea în care *pământul* nimicește *apa*.

Pe de altă parte, luați-i pe cei *trei tineri*; îi aruncă Nabucodonosor în cuptorul cu foc. Și focul există, dar cei *trei tineri* nu sunt vătămați de foc, numai frânghiile cu care fuseseră legați au ars, au căzut, s-au desfăcut, iar cei *trei tineri* au început să-L laude pe Dumnezeu înlăuntrul cuptorului.

Daniil, de asemenea, este aruncat în *groapa cu lei*, și de două ori. Ambele dăți a rămas neatins de lei, astfel încât a ajuns să fie numit de Biserica noastră drept *păstor leilor*³⁶⁴. Așa cum se află ciobanul cu oile, așa a stat în groapă Daniil cu leii sălbatici și înfometați! Dumnezeu, iubiții mei, știe totdeauna cum să ocrotească Biserica de diavolul care se osârduiește să facă în așa fel, după cum v-am spus, să arunce asupra ei „apă ca un râu, ca s-o ia apa”.

³⁶⁴ Vezi: troparul Sfântului Proroc Daniil.

„Și balaurul s-a aprins de mânie asupra femeii și a pornit să facă război cu ceilalți din seminția ei, care păzesc poruncile lui Dumnezeu și țin mărturia lui Iisus.”³⁶⁵

Era ceva foarte firesc. S-a mâniat diavolul, „balaurul”, a turbat, atunci când a văzut că toate planurile sale sunt sortite continuu eșecului. Prin urmare, dacă are un continuu eșec..., primul eșec al său a fost când a primit o rană în moalele capului de la Hristos, prin Crucea și prin Învierea Lui. Acum vede că Biserica este salvată continuu în cadrul Istoriei. O, ce lucru minunat!

Știți, iubii mei, câți s-au aruncat ca să distrugă Biserica? Atunci când scriu ziarele că „Biserica a făcut...” și „Biserica a dres...”, aș vrea să vă fac o clarificare. Cel puțin voi, ascultătorii cuvântului lui Dumnezeu, să aveți conștiința faptului acesta. Biserica, înainte de orice, nu este episcopul; este și episcopul. Biserica nu sunt preoții; sunt și preoții. Biserica nu sunt lăcașele de cult; sunt și lăcașele de cult. Biserica este Trupul lui Hristos. Și oricine care se împărtășește de Trupul și Sângele lui Hristos, încorporat în Trupul lui Hristos, așadar în Biserică, constituie Biserica. În consecință, eu ca laic pot să mă aflu la Polul Sud sau la Polul Nord, însă, întrucât m-am botezat și m-am împărtășit cu Preacuratele Taine, sunt Biserica lui Hristos.

Avem o concepție total greșită despre Biserica lui Hristos. Iar astăzi este o nenorocire când unii se întorc împotriva Bisericii, din pricina unor juste sau injuste scandaluri, adică a unor scandaluri reale sau nereale și calomnioase, a unor scandaluri imaginate. Aici se potrivește proverbul: *Cine vrea să-și omoare câinele îl declară turbat*. Astăzi se strigă: „Veniți să dărâmăm Biserica!” Nu pentru că nu suntem vinovați noi toți creștinii, cler și popor; am fost vinovați și suntem vinovați, și suntem foarte tare vinovați; dar dincolo de acestea există lozincă: „Veniți să dărâmăm Biserica!” Iar această lozincă nu este din ultima lună, nici

³⁶⁵ *Apocalipsa* 12, 17.

din ultimul an; există deja de câțiva ani, și deja a ieșit în stradă. Dar Biserica, iubiții mei, nu poate fi distrusă. Îi pot tăia pe toți preoții, pot dărâma toate lăcașurile de cult, însă Biserica este o instituție duhovnicească, este Trupul lui Hristos; ea doar se materializează prin persoane, prin adunări. În acest moment avem o manifestare a Bisericii. Biserica este Trupul lui Hristos, există, însă manifestarea Bisericii se face printr-o adunare/sinaxă. Așadar, atunci când pun mâna pe Biserică și vor s-o distrugă, greșesc în chip jalnic.

Biserica nu poate păți nimic; doar, s-ar putea spune, învelișurile ei exterioare pot suferi vreo stricăciune. Dimpotrivă, Biserica prigonită fiind – ca să folosesc expresia Sfântului Ioan Gură de Aur – „devine mai strălucită și mai puternică”. Mai cu seamă în aceste prigoane ale ei Biserica a arătat, arată și va arăta sfinți și mucenici. Din păcate, aceasta nu înțeleg prigonitorii, anume că Biserica nu poate fi atinsă, este de neatins. Nu poți să spui: „Iată, o țin în mâinile mele, și acum am s-o distrug.” Nu se poate așa ceva! Dar, cu toate acestea, Dumnezeu știe totdeauna să-Și ocrotească Biserica, și nu poate fi vorba vreodată să se piardă Biserica până la sfârșitul veacului. Niciodată! Voi spune iarăși ceea ce a spus Sfântul Ioan Gură de Aur: „Unde sunt prigonitorii? Unde sunt aceia în fața cărora tremura pământul? Unde sunt uneltele martiriului? Toate tac; toate au amuțit. Biserica unde se află? Strălucește mai mult decât soarele!”

Iarăși turbează balaurul, diavolul, împotriva Bisericii, prin aceste eșecuri repetate, iar acum se întoarce împotriva fiilor ei duhovnicești, care au rămas în viață.

Cine sunt acești fii duhovnicești ai Bisericii? Citim: „Și a pornit să facă război cu ceilalți din seminția ei”, din seminția „femeii”. Iar aceștia sunt „cei care păzesc poruncile lui Dumnezeu și țin mărturia lui Iisus”. Așadar, cine sunt aceștia? Am spus: sunt cei ce țin poruncile lui Dumnezeu și aceia care au mărturia lui Iisus Hristos; aceștia reprezintă seminția Bisericii.

În ceea ce privește expresia „seminția Bisericii”, vă amintesc din *Evangelhia după Ioan*, în capitolul întâi, ceea ce se spune acolo: „Și celor câți L-au primit – pe Hristos –, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut.”³⁶⁶ Aceasta este seminția Bisericii.

Dar se pune acum întrebarea: Avem conștiința, noi, prieteni, ascultători ai cuvântului lui Dumnezeu care, după cum rezultă din starea lucrurilor, voim să fim, să ne numim și să fim creștini, avem noi conștiința faptului că aparținem Bisericii, în calitate de fii fideli ai lui Dumnezeu, care se cuvine să fim pregătiți pentru orice mânia a diavolului împotriva noastră? Avem această conștiință?

Încă este demnă de remarcat fraza: „Să facă război cu ceilalți din seminția ei.” Cine sunt acești „ceilalți”?

Avem o expresie echivalentă a Apostolului Pavel, în *Epistola către Romani* (11, 2-5). Ascultați-o: „Ce zice Scriptura despre Ilie?... Mi-am pus deoparte – grăiește Dumnezeu – șapte mii de bărbați, care nu și-au plecat genunchiul înaintea lui Baal. Deci tot așa și în vremea de acum este o rămășiță aleasă prin har.”

Atunci când s-a plâns Prorocul Ilie și a zis: „Doamne, eu singur, doar eu, Îți mai aduc închinare, și nimeni altcineva. Toți israeliții – se înțelege cei din regatul de nord – se închină de-acum lui Baal și nu se mai închină Ție, adevăratului Dumnezeu.” Iar Dumnezeu grăiește: „Nu, ci am pus deoparte pentru Mine șapte mii de bărbați, care nu s-au închinat lui Baal.” Iar Apostolul Pavel zice: „Deci tot așa și în vremea de acum – în istoria Noului Testament (*n. pr. Ath.*) – este o rămășiță – adică *ceilalți* (*n. pr. Ath.*) – aleasă prin har”; sunt credincioșii.

Prin urmare, avem cu adevărat această conștiință că noi aparținem *rămășiței*? Pentru că atunci tot poporul era socotit popor al lui Dumnezeu, dar credea în Baal și i se închina. Așa și acum,

³⁶⁶ *Ioan* 1, 12-13.

toți grecii – să-i iau pe greci, ca să nu vorbesc despre Occident care este formal creștin – suntem botezați, dar constituim noi, ortodocșii, *rămășița*?

Nu, iubiții mei! Nu, iubiții mei! În cadrul lumii noastre creștine, numai o parte dintre creștini constituie și păstrează în fiecare moment Biserica. Aceștia cine sunt? Sunt aceia care au rămas credincioși, țin poruncile lui Dumnezeu, Îl mărturisesc pe Hristos și au fost renăscuți *de sus*. Sunt oamenii renăscuți. Nu sunt creștinii formalști, ci oamenii renăscuți, a căror viață s-a schimbat, a devenit diferită. Așadar, aceștia sun *ceilalți din seminția Bisericii*, care vor fi prizonieri, dar care, în cele din urmă, se vor mântui veșnic.

Cu acestea pe care vi le-am spus încheiem capitolul al doisprezecelea al cărții *Apocalipsei*.

Și acum, iubiții mei, cu ajutorul lui Dumnezeu, ajungem la capitolul al treisprezecelea al *Apocalipsei*. De acest capitol, împreună cu capitolul al douăzeci și doilea, au fost preocupate totdeauna închipuirea creștină și gândirea creștină ca de nici un alt capitol sau carte a Sfintei Scripturi, și aceasta deoarece capitolul al treisprezecelea se referă la Antihrist și la *prorocul mincinos*. Fiecare generație de creștini a fost ispitită să localizeze cine sunt aceste persoane, Antihristul și *prorocul mincinos*.

S-a considerat că Antihristul și *prorocul mincinos* – pentru că avem două persoane, așa cum vom vedea – sunt mulți și vechi, și noi, dar potrivit observației foarte nimerite a Sfântului Andrei al Cezareei, „pe acestea le descoperă timpul și cercarea celor înțelepți/cu trezvie”. Această maximă a Sfântului Andrei, pe care v-am mai spus-o, constituie cheia unei erminii înțelepte și corecte a cărții *Apocalipsei*, așadar, că timpul și experiența le va descoperi pe acestea celor ce duc o viață trezvitoare. Fiecare lucru care va veni se va descoperi, adică acela și acela și acela..., și dacă își păstrează cineva inima curată și o viață trezvitoare. Așa se va descoperi și Antihristul; faptul că un anume om este Antihristul.

Aceste două persoane, Antihristul și *prorocul mincinos*, sunt înfățișate în vedenia Sfântului Ioan ca două fiare. Și prima fiară, Antihristul, iese din mare; a doua fiară, *prorocul mincinos*, iese din pământ. Prima fiară este mai îngrozitoare decât a doua. Antihristul, principala persoană, este firește mai îngrozitor decât *prorocul* său *mincinos*, care este fiară, dar mai puțin îngrozitor. Aceste două fiare, Antihristul și *prorocul mincinos*, vor exercita cel mai înfricoșător război care s-a exercitat vreodată asupra Bisericii de-a lungul veacurilor. Dar încă și după activitatea acestor două persoane se găsesc deja Judecata Finală și sfârșitul Istoriei.

„Și am stat pe nisipul mării. Și am văzut ridicându-se din mare o fiară, care avea zece coarne și șapte capete și pe coarnele ei zece cununi împărătești și pe capetele ei: nume de hulă.”

Așadar, avem o nouă vedenie a prorocului. Stă pe plaja mării, de unde observă această nouă vedenie. Vede o fiară ridicându-se, arătându-se din mare, de aceea menționează mai întâi coarnele și apoi capetele, în vreme ce la „balaur” vorbește mai întâi de capete și apoi de coarne. Luați o vacă cu coarne și băgați-o în apă. Atunci când începe încet-încet să iasă din apă, coarnele ei îi vor ieși primele din apă și apoi capul. Prin urmare, corespun-de foarte frumos și descrierea pe care ne-o face sfântul evanghelist ieșirii progresive a fiarei – ea iese încet-încet – și este o foarte frumoasă și subtilă observație. Mai întâi se referă la coarne și apoi la capete. Acum dacă această analiză progresivă are vreo legătură cu descoperirea progresivă a Antihristului în cadrul Istoriei, nu știu. Foarte probabil că da.

Această fiară, v-am spus, este Antihristul. Și așa cum zice Sfântul Andrei al Cezareei: „Socotesc, așa cum spun și Sfinții Metodie și Ipolit și alții, că această fiară care se ridică este Antihristul.” Dar ne mai spune faptul că se ridică din mare, care se înrudește cu abisul, pentru că în capitolul 11, atunci când ne face descrierea războiului fiarei cu mucenicii, ne spune acolo următoarele: „Fiara care se ridică din adânc va face război cu ei – cu cei doi Martori –, și-i va birui și-i va omorî.”

Aici fac o mică paranteză. V-am spus aceasta, poate că am să vă mai spun și altă dată. Obiceiul modului de scriere al Sfântului Ioan Evanghelistul este următorul: la un anumit punct nebănuit face un foarte concis rezumat al unei teme despre care va vorbi mai jos. Așadar, el îl pregătește pe cititor pentru faptul că va vorbi pe această temă mai jos. Menționează această temă în linii generale, înaintează apoi și spune alte lucruri, și vine apoi momentul potrivit și face o dezvoltare analitică a ceea ce a spus undeva mai înainte, la un moment nebănuit. Este o particularitate scriitoricească a Sfântului Ioan Evanghelistul. Așadar, acolo a vorbit despre această fiară care s-a ridicat, dar acolo ne spune că s-a ridicat din abis/adânc, iar aici ne spune că se ridică din mare. În consecință, marea și adâncul se înrudesc, mai degrabă însă se identifică. Pentru că o mare care nu are, să zicem, fund, aceasta înseamnă abis/adânc. Nu uitați, abis/adânc înseamnă ceva care nu are fund. În mările foarte mari, foarte adânci, de opt mii, nouă mii de metri, și avem astfel de mări pe pământ, dacă coborâm un fir de sfoară, zicem că „aici marea nu are fund” și se numește adânc/abis. Prin urmare, marea este simbolul abisului.

Dar marea constituie în același timp antipodul cerului. În cer se află tronul lui Dumnezeu, în timp ce în abis, în mare se află reședința Satanei. Fiți atenți, nu este marea așa cum este marea pe care o știm; este o imagine. Fiți cu luare-aminte: nu este marea! Așadar, să nu spunem: „Trebuie să fim cu mintea trează, poate va ieși din mare Antihristul!” Aceasta ar fi o înșelare îngrozitoare. Marea este creatura lui Dumnezeu. Aici avem o imagine de unde va ieși Antihristul. Adică este ceea ce zicem „adâncul pierzaniei”, adică are în sine multă..., abisală răutate. Așadar, este o imagine.

Încă, potrivit Sfintei Scripturi, marea este socotită a fi și simbolul neliniștitei și tulburatei lumi păgâne, a lumii idolatre. Scrie Sfântul Andrei: „Din marea foarte tulburată și foarte învălurită a vieții acesteia iese” fiara. Acesta înseamnă că va ieși din această viață lumească păcătoasă. Nu va proveni Antihristul nici din fa-

milia cea sfântă, nici din sfânta mănăstire, nici din Biserică, ci va ieși din viața lumească tulburată, din viața lumească păcătoasă; de acolo va ieși Antihristul.

Încă, este înfățișat Antihristul ca fiară, pentru cruzimea lui, dar și pentru lipsa simțămintelor omenești. Cele șapte capete și cele zece coarne descoperă înrudirea lui cu „balaurul”, cu diavolul. În vedenia anterioară, a Sfântului Evanghelist Ioan, am văzut că „balaurul” purta șapte capete și zece coarne. Așadar, șapte capete și zece coarne „balaurul”, diavolul, șapte capete și zece coarne are și Antihristul. Rețineți aceasta!

Zice Sfântul Andrei al Cezareei: „Cele zece coarne împreună cu stemele, și cele șapte capete înseamnă, în chip simbolic, unirea diavolului cu acesta (cu Antihristul); iar și acestea ale lui ce se află în partea de sus, puteri înalte se tâlcuiesc.” Așadar, arată înrudirea și unirea pe care le are Antihristul cu diavolul. Și încă înseamnă că, de vreme ce coarnele sunt simbolul puterii, Antihristul își va primi puterea sa de la diavol. Dar și capetele cu stemele înseamnă autoritatea împăratească, pe care o are diavolul după îngăduința lui Dumnezeu... Vă amintiți ce I-a spus Domnului când L-a suit pe *muntele cel înalt* și într-o clipă I-a arătat, în chip panoramic, toate împărățiile pământului, zicând: „Dacă Tu vei cădea și Te vei închina înaintea mea, Îți voi da toate împărățiile; ale mele sunt.” Nu sunt ale lui; ci i s-a îngăduit de Dumnezeu să le guverneze el, diavolul. Însă această îngăduință, iubirii mei, este temporară. Această cedare i-o va face acum diavolul Antihristului. Este uimitor; fiți atenți, vă rog!

Antihristul este un om. Se va naște din mamă și tată. Desigur, dacă terminăm paragraful cu Antihristul, înainte să intrăm în descrierea *prorocului mincinos*, în celelalte trei teme care ne-au rămas, dacă vrea Dumnezeu, am să vă fac descrierea lui Antihrist, nu numai pe baza acestui fragment din *Apocalipsă*, ci și din toate izvoarele pe care le avem – și avem multe – atât din Sfânta Scriptură, Vechiul și Noul Testament, cât și din Părinții

Bisericii. Sfinții Părinți tâlcuiesc și dau într-un mod uimitor tră-săturile Antihristului. Aceasta vom face, însă după ce vom sfârși analiza acestui fragment. Acum numai aceasta observăm, anume că Antihristul este om născut din mamă și din tată. Și Hristos Se arată ca om, dar și Dumnezeu desăvârșit. Îl va vedea apoi diavolul, Îl va socoti opozant, Îl va sui pe munte, după cele patruzeci de zile ale Lui de post și de rugăciune, pentru a-L cuceri, și-I va spune: „Îți voi da împărățiile lumii dacă Te închini mie.” Iar Domnul i-a spus: „Mergi înapoia Mea, satano!” Diavolul îl va vedea pe Antihrist că este o personalitate puternică și va face la fel cum I-a făcut lui Hristos. Îi va spune: „Îți voi da împărățiile pământului – adică vei împărăți în tot pământul –, dacă te închini mie”; iar acela i se va închina! Vom merge în paralel: Hristos și Antihristul, care este maimuța lui Hristos.

Cele șapte capete, așa cum v-am spus, simbolizează Răul cel cu multe capete, dar și multitudinea de persoane ajutoare și următoare aceluia. Sfântul Andrei al Cezareei îi numește *aghiotanții* lui – are însemnătate acest fapt; îl vom obseva mai jos.

„Și pe capetele Antihristului: nume de hulă.” Aceasta înseamnă că cele șapte *capete* sunt aghiotanții lui Antihrist. Numărul șapte simbolizează multitudinea; este un număr relativ, un număr simbolic, care arată mulțimea. Așadar, nu este un număr real, și arată faptul că Antihristul va avea o mulțime de aghiotanți. Pe capete sunt scrise numele de hulă, adică faptul că acești aghiotanți ai Antihristului nu vor înceta să aducă o mulțime de blasfemii împotriva lui Iisus Hristos și a Bisericii Sale! Dintre acestea suprema blasfemie este tăgăduirea persoanei dumnezeiești-omenești a lui Hristos. Aceasta este blasfemia supremă! Și după cum spune Sfântul Andrei, „aceștia dintru început nu au încetat să aducă hule împotriva lui Hristos”, din vremea în care a venit în lume.

Astăzi, iubiții mei, avem sentimentul și informația că acești aghiotanți ai lui Antihrist au devenit în zilele noastre foarte mulți;

sunt foarte mulți aceia care Îl hulesc pe Hristos, înfățișându-L ca pe un om mărunț, doar un simplu om. Nu Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, ci pur și simplu un om; așa cum fac, de pildă, scriitorii, publiciștii, romancierii, scriitorii de articole de la ziare, de la reviste, așa cum Îl înfățișează regizorii care alcătuiesc piese de teatru, în care este înfățișat Hristos ca un om mărunț. Precum ceea ce s-a numit *Iisus Hristos, Super Star*. Vă amintiți, în urmă cu câțiva ani, de acel film hulitor – iar acum în ultima vreme l-au promovat și la televizor, după cum mi s-a spus – prin care vor să arate un Hristos cu slăbiciuni, un Hristos neputincios, un Hristos așa cum Îl vor evreii, așa cum Îl vor atheii, așa cum Îl vrea Antihrist, așa cum Îl vrea diavolul. Încă, unii oameni educați prezintă o imagine a lui Hristos – în școli, învățătorii, profesorii, dar, slavă Domnului, nu toți – și le spun elevilor lor, „și cine a fost Hristos?”. Sau chiar și politicienii declasează persoana lui Hristos. Iubiții mei, oare înțelegem faptul că astăzi toți aceștia sunt aghiotanții lui Antihrist, care poartă și care sunt *numele de hulă* ale lui? Credeți că hulele sunt aceste blasfemii după care înjură hulitorii comuni, obișnuiți, așa-numitele înjurături de cele sfinte și dumnezeiești din piață și de pe stradă și de pe oriunde? Desigur că aceste lucruri sunt hule, nu se pune problema. Se cutremură cineva dacă aude pe vreun om înjurând de numele lui Hristos și al Maicii Domnului! Dacă îi spui acestui om care-L înjură pe Hristos, prin cunoscutele înjurături: „Vino aici, omule; tu crezi că Hristos este Dumnezeu?”, va spune: „Și cine ți-a spus ție că eu nu cred?”. În consecință el este hulitor, nu este absolvit de vină, nu are o gură unsă cu miere; hulește gura acolo, dar nu este cea mai înaltă hulă. Puteți să vedeți oameni care nu înjură de cele sfinte și care vorbesc frumos, cu vorbe frumoase, și-ți spun ca și Arie, că „Hristos nu este Dumnezeu; este o creatură”. La fel fac și hiliaștii, hiliaștii cu vorbă dulce pe buze..., dar care sunt hulitori înfricoșători! Așadar, aceasta este hulă: tăgăduirea persoanei dumnezeiești-omenești a lui Iisus Hristos.

Dar ne fac o deosebită impresie următoarele lucruri: anume că nici un întemeietor de religie, precum Mahomed, Confucius, Buddha și oricare altul, nu este hulit atât de îngrozitor precum este hulit Iisus Hristos. Desigur că nu ne aflăm în ținuturile budiste și ale celorlalte religii sau în Orient, dar să fiți siguri că nu sunt huliți întemeietorii acelor religii, dar este hulit Hristos. Aceasta pentru că pur și simplu toate religiile lumii sunt creații ale diavolului sau sunt religii naturale, nu au luat ființă din revelație, sunt creații ale diavolului. În consecință, diavolul nu are motive să-i stârnească pe oameni să-i hulească pe Buddha, sau pe Confucius, sau pe Mahomed, are însă motive să-i pună pe oameni să-L hulească pe Hristos. Buddha și Mahomed nu sunt opozații diavolului; Hristos este opozantul lui, tocmai de aceea îi pune pe oameni să-L hulească – aceștia sunt numele de hulă – și aceasta întrucât religia lui Hristos este adevărată – fiți cu luare-aminte, este adevărată! – și nu poate fi comparată cu nici o religie. Din păcate însă, dorim să introducem în școlile noastre Istoria Religiilor, adică să ne referim și la alte religii, să facem comparații și să subapreciem statura Creștinismului în concepția elevilor noștri, anume că Creștinismul se află pe același nivel cu celelalte religii. Acolo putem auzi și acea nerozie: „Ei, eu m-am aflat creștin, deoarece m-au botezat părinții mei; aș fi putut fi buddhist.” În loc să spună cineva: „Slavă Domnului că nu mă aflu în înșelare și în minciună, ci am cunoscut adevărul!”

Vedeți, merg acolo aghiotanții lui Antihrist pentru a coborî Creștinismul la nivelul celorlalte religii și, întrucât Creștinismul este adevărul și singurul adevăr, adevărul revelat, din acest motiv diavolul spumegă de răutate!

Iubiții mei, cartea *Apocalipsei*, de fiecare dată când analizăm câte un fragment, vine și ne spune totdeauna, totdeauna, mesajul că trebuie să stăm drepti; și trebuie să răbdăm orice ispită și orice greutate. Să spumege diavolul de mânie; noi avem ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos.

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

Fiara care se ridică din mare. Taina bunei-credințe în opoziție cu taina fărădelegii

(Acest capitol – al unsprezecelea – este întreaga Omilie 52)

Continuăm, iubii mei, capitolul al unsprezecelea al *Apocalipsei*, în care Sfântul Ioan Evanghelistul face descrierea lui Antihrist: a văzut „fiară” care ieșea din mare și zice: „Și fiara pe care am văzut-o era asemenea leopardului, picioarele ei erau ca ale ursului, iar gura ei ca o gură de leu. Și balaurul i-a dat ei puterea lui și scaunul lui și stăpânire mare.”³⁶⁷

Este cu adevărat o descriere înfricoșată, iubii mei, aceasta pe care o face Sfântul Ioan Evanghelistul.

„Fiara” pe care o vede Sfântul Ioan este rezumatul celor patru „fiare”, care ies din „marea cea mare”, din Mediterana, pe care le-a văzut în vedenia sa Daniil și pe care ni le descrie în capitolul al șaptelea al cărții sale. Totdeauna potrivit vedeniei lui Daniil prima „fiară” era leoaica, și reprezenta Imperiul Babilonian. A doua „fiară” era ursul și reprezenta Imperiul Medo-persan. A treia „fiară” era leopardul și reprezenta Imperiul Macedo-elenistic, al lui Alexandru cel Mare. A patra „fiară” nu este numită, pentru că este ciudată, foarte anevoie de descris, monstruoasă..., și reprezintă Imperiul Roman.

A patra „fiară”, așa cum o vede Daniil și ne-o descrie în capitolul al șaptelea al cărții sale, avea zece *coarne*. La un moment dat

³⁶⁷ *Apocalipsa* 13, 2.

Daniil vede că răsare deodată un înfricoșător *corn* mic între cele zece, prin a cărui prezență au fost dezrădăcinate trei *coarne*. Și consemnează Daniil: „Și iată că acest corn avea ochi ca ochii de om și gură care grăia lucruri mari... M-am uitat, și cornul acela purta război cu cei sfinți și i-a biruit.”³⁶⁸

Și după cum îi tâlcuiește îngerul acolo lui Daniil, acel corn este împărat, care, potrivit tâlcuirii îngerului, „va grăi cuvinte de defăimare împotriva Celui Preaînalt și va amăgi pe sfinții Celui Preaînalt – adică îi va înlătura, îi va prigoni, îi va istovi (*n. pr. Ath.*) – și își va pune în gând să schimbe vremurile și legea – adică se va gândi să schimbe nu numai legea morală dată prin Revelație, ci și legea firească (*n. pr. Ath.*) –, și ei vor fi dați în mâna lui o vreme și vremuri și jumătate de vreme”³⁶⁹.

Lege firească este, spre pildă, ca mama să nu-și ucidă pruncul. Aceasta este o lege firească, biologică și o întâlnim chiar și între instinctele animalelor. Ați văzut voi vreodată vreo mamă pisică sau cățea să-și sugrume pisoiul sau cățelușul? Niciodată! Acesta este un lucru firesc. Însă acest împărat va plănuși să denatureze, să schimbe și morala firească, și morala revelată. Așa cum, de exemplu, pentru homosexualitate, iubirii mei, nu este nevoie să avem o lege revelată, pentru că legea naturală, morala naturală o interzice. Precum și cheștiunea adulterului. Iubirii mei, în mod sincer vă spun, există animale care trăiesc pentru totdeauna cu un singur soț: rândunicile, berzele, porumbeii și atâtea altele. Cu un singur soț, cu unul pentru totdeauna.

„Și ei vor fi dați în mâna lui o vreme și vremuri și jumătate de vreme.”

Așa cum foarte limpede sesizați, această descriere a lui Daniil coincide cu descrierea pe care ne-o face Sfântul Evanghelist Ioan, și este vorba despre Antihrist. Prin urmare, vorbește foarte limpede și Daniil despre Antihrist! Faptul că Daniil îl plasează

³⁶⁸ *Daniil* 7, 8 și 21.

³⁶⁹ *Daniil* 7, 25.

pe Antihrist în a patra dinastie, în cea romană, aceasta o face în mod foarte corect, pentru că împărații romani au fost prizonieri ai creștinilor și, în consecință, Imperiul Roman lucrează ca putere potrivnică.

Însă descrierea nu se epuizează la Imperiul Roman, ci se extinde la cel din urmă, la Antihristul vremurilor eshatologice, al cărui *tip*³⁷⁰ este Imperiul Roman, cu divinizarea cezarului, subliniez aceasta. Am să vă explic puțin mai jos ce este această divinizarea a cezarului și cum constituie exact *tipul/modelul* închinării în fața lui Antihrist.

Însă trebuie să spunem înainte de a trece mai departe că *taina fărădelegii*, care este venirea lui Antihrist, deja se lucra în Vechiul Testament, și vedem aceasta la Daniil, iar asta pentru că în Vechiul Testament lucra și energia necreată a Cinstitei Cruci, despre care de multe ori v-am spus cum lucra³⁷¹.

Atunci când israeliții au trecut prin Marea Roșie au făcut aceasta prin puterea și energia necreată a Cinstitei Cruci, a cărei lucrare/energie necreată este desigur fără de început – toate lucrările/energiile lui Dumnezeu sunt fără de început, veșnice – și premerg firește Crucii istorice. Moisi, atunci când a lovit cu toiagul său marea mai întâi pentru a o desface pe mijloc, apoi pentru a se împreuna iarăși, a făcut cu toiagul său semnul Cinstitei Cruci. Și, în pustie, a înălțat șarpele pe cruce și celelalte.

Vreau să fiți cu luare-aminte, pentru a vedea într-o privire generală a Istoriei cum anume funcționează lucrurile. Aceste două taine, *a dreptei-credințe/evlaviei* și *a fărădelegii*, pornesc și lucrează de la primii urmași ai lui Adam. Înainte de a continua, aș dori să vă întăresc faptul că aceste taine, *a dreptei-credințe* și respectiv *a fărădelegii*, deja sunt descrise în Vechiul Testament. „Taina dreptei-credințe/evlaviei” este credința, dar „taina dreptei-credințe/evlaviei” este și Biserica.

³⁷⁰ Vezi nota 6.

³⁷¹ Cf. I Timotei 3, 9 și 16; II Tesaloniceni 2, 7.

Ascultați cum zice aceasta Apostolul Pavel: „Având taina credinței întru conștiință curată”³⁷²! Credința nu este un simplu fenomen, *cred în Dumnezeu*; este o taină care se lucrează în lume prin lucrarea necreată a Cinstitei Cruci. Ar fi fost de neconceput ca oamenii să creadă în Dumnezeu, dacă nu lucra puterea Cinstitei Cruci și în Vechiul Testament, și în Noul Testament, pe toată lungimea Istoriei. Dar și în *Epistola întâi către Timotei* (3, 16), Apostolul Pavel ne zice: „Și cu adevărat, mare este taina dreptei credințe.” Taina dreptei-credințe, subliniem aceasta!

Care este „taina dreptei-credințe”? Ascultați-o într-o minunată formulare rezumativă: „Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul – prin lucrările lui Iisus Hristos, minunile și celelalte, văzute pentru prima dată în Istorie (*n. pr. Ath.*) –, a fost văzut de îngeri – prin Întruparea Lui (*n. pr. Ath.*) –, S-a propovăduit între neamuri – în toată lumea (*n. pr. Ath.*) –, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă.”³⁷³ „S-a arătat în trup, S-a înălțat întru slavă”; a intrat în Istorie și a ieșit din Istorie. Aceasta este taina dreptei-credințe.

Dacă ar trebui ca această minunată formulare rezumativă a Apostolului Pavel s-o facem și mai rezumativă, am putea spune că „taina dreptei-credințe” este „Dumnezeu S-a arătat în trup”; adică, Înomenirea Fiului lui Dumnezeu; adică, Iisus Hristos. Aceasta este *taina dreptei-credințe*, așadar, ceea ce credem, ceea ce suntem, ceea ce numim *Creștinism*; aceasta este!

În Rai vine diavolul să-i ispitească pe protopărinți. În același ceas vine Dumnezeu și le zice protopărinților: „Ați păcătuit, veți fi pedepsiți.” Deja intră moartea. „Dar..., dar din tine, femeie, va veni Acela Care va zdrobi capul șarpelui! Iar acesta, șarpele, va răni doar călcâiul Lui”, adică nu va putea face nimic decât ceva ne semnificativ. Aceasta spusă la final ce este? Este *taina dreptei-credințe*; adică faptul că Se va întrupa Fiul lui Dumnezeu, Se va naște din

³⁷² I *Timotei* 3, 9.

³⁷³ I *Timotei* 3, 16.

femeie, din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Ați văzut unde a fost așezată temelia Întrupării? În Rai. În consecință, de atunci, adică din totdeauna există pe pământ drepti, deja lucrează *taina dreptei-credințe*, care se va arăta pentru prima dată, în marea ei amploare, prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu, cu două mii de ani în urmă, și care se va arăta iarăși odată cu a Doua Venire a lui Hristos, și va fi și definitivă, și ultima prezență a Fiului lui Dumnezeu în Istorie, a *tainei dreptei-credințe*.

Pe de altă parte, acum avem și *taina fărădelegii*. În același ceas diavolul aude că urmașul Evei va fi Acela Care-i va zdrobi capul. Și se gândește, și ia aminte, și cercetează. V-am spus mai devreme că cerceta fecioarele, pentru a vedea cine este Acela Care Se va naște. Dar fecioria Născătoarei de Dumnezeu „n-a cunoscut-o”, i-a scăpat, însă nu i-a scăpat sfințenia lui Iisus Hristos, a Cărui dumnezeire desigur nu o vede, pentru că Dumnezeu este nevăzut; el vedea doar firea omenească, adică trupul Lui și sufletul Lui, nimic altceva.

Taina fărădelegii este iarăși menționată de Sfânta Scriptură. Ne spune aceasta Apostolul Pavel în *Epistola a doua către Tesaloniceni* (2, 7): „Pentru că taina fărădelegii se și lucrează”, *taina fărădelegii* deja există. Ia să vedem lucrurile pe rând, iubiții mei!

Taina dreptei-credințe o păstrează Abel, iar *taina fărădelegii* o păstrează Cain. Văzând diavolul că Abel va deveni purtător al *tainei dreptei-credințe* datorită virtuții sale, îl îndeamnă pe Cain să-l ucidă pe Abel, și îl ucide. În locul lui Abel, pentru a nu fi zădărnicită *taina dreptei-credințe*, se naște Seth.

Dar apare nedumerirea: „Bine, doar doi copii sau trei copii au făcut Adam și Eva?”

Dovada că așa stau lucrurile și că Seth va ține linia lui Mesia este faptul că Adam și Eva au făcut mulți copii, băieți și fete, este promovat însă Seth, și mai ales este promovat în calitate de înlocuitor al lui Abel. Și pornesc două generații: este vorba despre generația lui Seth, care rămâne simplu, alipit de Dumnezeu, și trăiește după voia lui Dumnezeu și în cunoașterea Dumnezeului

adevărat. La polul opus, prin Cain pornește o generație apostată de la Dumnezeu, emancipată și care creează civilizație – nu uitați faptul că civilizația și cultura omenească sunt creațiile generației lui Cain! – și, în final, ajunge la o asemenea stare păcătoasă, încât Dumnezeu zice: „Generația lui Seth nu se va amesteca cu generația lui Cain; vor fi despărțite.” Așadar, încep două puncte de pornire, două linii, care trebuie să ajungă în vremurile de sfârșit (eshatologice) ale Istoriei. Dar aceste linii s-au amestecat.

Diavolul intră în fiecare moment ca să zădărnicească lucrarea mântuirii, și astfel pricinuieste amestecarea acestor generații, și păcătuiesc toți în afară de Noe. Și zice Dumnezeu: „Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup”³⁷⁴ și aduce potopul. Au fost salvați Noe cu cei trei copii ai săi: Sem, Ham și Iafet.

Dintre cei trei copii ai lui Noe, acela care continuă acum linia dreaptă de la Seth este Sem, primul. Dumnezeu îi deosebește continuu pe urmașii lui Sem și ajunge la Avraam. Avraam este semit. Pe Avraam îl ia Dumnezeu și face un popor, pe israeliți. Iar acest popor, ca să nu relatez multe și să vă mai spun și alte etape, aduce o persoană, pe Născătoarea de Dumnezeu. Născătoarea de Dumnezeu, în final, Îl aduce în lume pe Mesia. Priviți parcursul plin de obstacole al liniei drepte!

De cealaltă parte, tot restul lumii ține deja de șirul lui Antihrist, al diavolului, al Satanei, al *șarpelui*, pentru a-l aduce pe Antihrist; tot restul lumii!

Este întemeiată Biserica pe pământ, însă, mai bine zis, prin prezența lui Hristos avem întemeierea sau arătarea Bisericii în cadrul Istoriei. O etapă care merge să zădărnicească lucrarea lui Mesia, din epoca lui Mesia, este Iuda. Sfântul Evanghelist Ioan în chip limpede spune că a intrat Satana în Iuda, pentru a-L trăda pe Domnul, pentru a zădărnici lucrarea Lui³⁷⁵. Așadar, Iuda este urmașul spiritual al lui Cain.

³⁷⁴ *Facerea* 6, 3.

³⁷⁵ *Cf. Luca* 22, 3; *Ioan* 13, 27.

După Iuda se întâmplă marea ciocnire, prima ciocnire istorică, pe Cruce! Acolo însă diavolul a pierdut lupta, pentru că Hristos S-a arătat Drept pe Cruce și a înviat. Lupta continuă. Vă amintiți când am spus că diavolul, *balaurul* o vânează pe *femeia-Biserică*, care se refugiază în pustie? Biserica își continuă parcursul ei; mergem spre vremurile eshatologice. Călătorim; călătorim spre vremurile eshatologice pe două laturi paralele: pe una Se află Hristos, pe cealaltă se află Antihristul, unealta diavolului.

Vine după aceea Arie care, în strădania lui de a zădărnici lucrarea lui Hristos, lucrarea mântuirii în Biserică, și de a o înjosi, propovăduiește că Hristos nu este Dumnezeu, Biserica însă îl biruie pe Arie. Observația nu este a mea, este a Sfântului Iustin Popovici.

Și mergem înainte, iubiții mei, în Occidentul creștin, care este reprezentat de papa, de fiecare papă. Nu este nimic altceva Occidentul creștin decât secularizarea Bisericii, mentalitatea lumescă în Biserică, într-un asemenea grad, încât Sfântul Iustin Popovici zice că seria este: Iuda-Arie-Papa-Antihrist! Este un fapt trist s-o zică cineva, și poate că la o primă vedere cineva s-ar opune unei astfel de afirmații, însă, dacă va studia puțin problema, o va înțelege. De altfel și Arie a fost preot, și mai ales unul foarte ascetic, dar și foarte eretic!

Dar, ca să nu credeți că numai Sfântul Iustin Popovici spune aceasta, facem recurs și la Sfântul Cosma Etolianul, care zicea: „Să-l blestemați pe papa!” De ce? Hristos ne-a spus să nu blestemăm pe nici un om; așadar, de ce zice să-l blestemăm pe papă? Zice să-l blestemăm nu ca pe o persoană, ci ca pe o instituție care reprezintă o Biserică secularizată; în acest înțeles. „Să-l blestemați pe papa!”, pentru că falsificarea pe care poate s-o aducă Occidentul în Ortodoxie este îngrozitoare și mortală! Se străduiește pentru zădărnicierea mântuirii! Această luptă se face cu turbare, iubiții mei, între gândirea Occidentului și trăirea Occidentului, respectiv gândirea Răsăritului și trăirea Răsăritului. Este o luptă neîndurătoare, un război neîndurător în toate veacurile!

Și la sfârșit va veni Antihristul – îl va aduce diavolul pe Antihrist –, iar din cealaltă parte, din cealaltă linie de plutire despre care v-am vorbit, va veni Hristos, la a Doua Lui Venire, și acolo se încheie tot acest parcurs.

Ați văzut, așadar, de unde pornește și unde se sfârșește această luptă, acest război? Din Raiul protopărinților, până în vremurile eshatologice. Toate acestea pe care le-am spus, iubii mei, cele mai multe s-au întâmplat și ne aflăm la final, suntem aproape de Antihrist. Nu rămâne decât să vină Antihristul; toți ceilalți au venit.

Astfel, avem acest parcurs istoric al *tainei dreptei-credințe* și parcursul istoric al *tainei fărădelegii*, care merg alături, iar ciocnirea finală, istorică, se va întâmpla în vremurile eshatologice, când iarăși Se vor arăta Hristos și Antihristul. Spune aceasta în chip limpede Apostolul Pavel, anume că Hristos îl va nimici pe Antihrist³⁷⁶. Va fi ultima, definitivă ciocnire, și biruința va fi a lui Hristos.

Iată cum ne relatează aceasta Daniil, în capitolul al șaptelea al cărții sale, care este foarte important. Ceea ce se află în capitolul al treisprezecelea din *Apocalipsă* avem și în capitolul al șaptelea la Daniil: „Până ce a venit Cel vechi de zile și a făcut dreptate sfinților Celui Preaînalt, până ce s-a împlinit vremea și împărăția a ajuns sub stăpânirea sfinților.”³⁷⁷ „Până ce a venit.” Vedeți? Este a Doua Venire a lui Hristos. *A venit timpul, s-a sfârșit, s-a făcut Judecata, și sfinții au primit Împărăția*. S-a sfârșit; Antihristul, diavolul, prorocul mincinos au fost aruncați în gheena focului. Acesta este parcursul lui Hristos și al Antihristului. Să aveți totdeauna în mintea voastră această diagramă.

Și continuă Sfântul Evanghelist Ioan: „Și balaurul i-a dat ei puterea lui și scaunul lui și stăpânire mare.”³⁷⁸ Diavolul i-a dat Antihristului puterea sa, scaunul și stăpânire mare.

³⁷⁶ „Și arunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale” (*II Tesaloniceni* 2, 8).

³⁷⁷ *Daniil* 7, 22.

³⁷⁸ *Apocalipsa* 13, 2.

Prin urmare, sursa nevăzută a stăpânirii și puterii Antihristului (care va fi un om, după cum v-am spus) va fi *balaurul*, satana. Este ceea ce scrie Apostolul Pavel, anume că „omul nelegiurii se va mișca prin lucrarea lui satan”³⁷⁹. De altfel, se vede și din faptul că *balaurul* apare cu zece *coarne*, șapte *capete* și zece *steme*, întocmai precum și *fiara-Antihristul*, adică este cu zece *coarne*, șapte *capete* și zece *steme*. Identitatea acestora, *balaur-fiara* dovedește faptul că diavolul îi va da Antihristului stăpânirea și împărăția.

Trebuie să repet iarăși că nu poate fi vorba despre întruparea Satanei, ci de lucrarea Satanei. Diavolul nu va deveni om, așa cum Dumnezeu a devenit om, ci prin lucrarea Satanei se va întâmpla aceasta, adică diavolul va intra într-un om. Și priviți..., priviți viclenia diavolului. De câte ori nu s-a mișcat astfel încât să zădărnicească lucrarea Bisericii! Cele șapte Sinoade Ecumenice și sinoadele locale s-au întrunit ca să fie oprită strădania de a zădărnici lucrarea Bisericii. Și atunci diavolul i-a insuflat pe eretici că Dumnezeu nu S-a făcut om, ci doar S-a sălășluit într-un om! Născătoarea de Dumnezeu, zice, nu este Născătoare de Dumnezeu, ci născătoare de Hristos (erezie pe care a combătut-o Sfântul Chiril al Alexandriei), și că Maica Domnului nu L-a născut pe Dumnezeu, adică nu s-a unit firea dumnezeiască cu firea omenească în pântecul Născătoarei de Dumnezeu, ci a născut un om – *hristotokos* – și apoi a intrat Dumnezeu și a locuit în acest om pe care l-a născut Maica Domnului! Acest lucru este îngrozitor! Maica Domnului nu este *hristotokos*, ci este *Theotokos* (Născătoare de Dumnezeu). Așadar, ceea ce va face diavolul însuși i-a inspirat pe creștini să susțină, pentru a dinamita Biserica, pentru a dinamita mântuirea.

Astfel, Iisus Hristos Se face cu adevărat om, rămâne cu firea Lui omenească în cer și va rămâne în vecii vecilor. Diavolul nu se face om, ci lucrează într-un om care se va naște dintr-o mamă și un tată în mod fiziologic, și acest om se va mișca prin lucrarea

³⁷⁹ Cf. II Tesaloniceni 2, 9.

Satanei. Va fi o altă persoană; altă persoană diavolul și alta acesta. În vreme ce în Iisus Hristos nu avem două persoane, ci avem două firi, cea omenească și cea dumnezeiască, dar avem o singură persoană, un singur ipostas.

Încă mai mult, Fericitul Augustin îl numește pe Antihrist *maimuța lui Hristos*. Maimuța, după cum știți, imită tot ceea ce vede; tot așa și Antihristul se va strădui să imite ceea ce s-a întâmplat în viața lui Hristos. Primul caz al imitării este că, chipurile!, diavolul s-a întrupat, fără ca firește să se arate ca diavol; nu va fi decât un fel prost de imitație.

Vă rog să vă amintiți faptul că această *maimuță a lui Hristos* este Antihristul, deoarece ne va folosi îndată mai jos. Și orice relație are Dumnezeu cu Hristos, aceeași relație are diavolul cu Antihristul, dar, repet, fără întrupare, ci prin imitare, și mai ales o imitare de proastă calitate. Din toate acestea pe care le spunem înțelegem faptul că vremurile propriu-zise ale Antihristului vor fi dificile, vor fi grele. Grole!

Continuă Sfântul Ioan Evanghelistul și ne spune: „Și unul din capetele fiarei era ca înjunghiat spre moarte, dar rana morții ei s-a vindecat și tot pământul s-a minunat dinapoia fiarei.”³⁸⁰

Ce dorește oare să ne spună Sfântul Ioan Evanghelistul în spatele acestui detaliu al imaginii?

Am spus mai devreme că Antihristul este *maimuța lui Hristos*. Așadar, sau el însuși, sau vreunul dintre accia care slujesc voile lui, adică unul dintre capetele lui, sau vreunul dintre aghiotanții săi va fi ucis. Este necunoscut din ce pricină va muri. Iar în continuare, totdeauna prin lucrarea satanicească va fi reînviat și se va afla ca o imitație, firește de proastă calitate, a lui Iisus Hristos Care a murit și a înviat.

Iubiții mei, Antihristul va imita Moartea și Învierea lui Hristos!... Va ajunge până la acest punct de a imita Moartea și Învierea lui Hristos, însă cu o importantă deosebire! El vrea să-L imi-

³⁸⁰ *Apocalipsa* 13, 3.

te pe *Mielul cel înjunghiat care stă*, dar fiți atenți, Mielul, Iisus Hristos, atunci când a murit, a înviat pentru totdeauna, și mai ales cu o biruință definitivă împotriva morții, în vreme ce reînvierea Antihristului va fi temporară, de scurtă durată.

Este încă demn de consemnat faptul că Sfântul Evanghelist Ioan folosește expresia „rana s-a vindecat”. Rănile lui Hristos, după pogorârea de pe Cruce și după Înviere au rămas în mod sigur – sunt acelea pe care le-au văzut ucenicii și le-a pipăit Toma –, au rămas și rămân în veac pentru a descoperi adevărata Înviere, dar și adevărata persoană a lui Iisus Hristos, anume că este El Însuși. Este Acela Care S-a răstignit și a înviat, și așa cum ne spune în capitolul întâi al *Apocalipsei* Sfântul Evanghelist Ioan, „și-L vor vedea și cei ce L-au împuns și se vor jeli, înaintea Lui, toate semințiile pământului”³⁸¹. Și așa cum zice Apostolul Pavel, Îl vor vedea cei ce-L „răstignesc loruși, a doua oară, pe Fiul lui Dumnezeu”³⁸², aceia care-L răstignesc iarăși prin păcatele și prin necredința lor, de-a lungul veacurilor.

Însă Domnul, atunci când S-a arătat ucenicilor, iubiții mei, nu S-a arătat ca vindecat, așa cum iese cineva din spital, ci înviat din morți! Așadar, este clară deosebirea. Rana Antihristului va fi vindecată, Hristos însă a înviat în mod real! Prin urmare este vorba de înșelăciune la Antihrist, iar asemănarea dintre Hristos și Antihrist va fi doar una aparentă, dar se vor înșela mulți din cauza acestei asemănări.

Ceea ce spun acum se vede și din versetele următoare. Ne va spune aceasta puțin mai jos Sfântul Ioan Evanghelistul că, așadar, este vorba despre o falsă minune. Ne spune și Apostolul Pavel aceasta³⁸³. Diavolul va face *semne și minuni*. Iar cel mai mare *semn* pe care îl va face va fi vindecarea acestei *răni a capului* său, chipurile! Mort, adică imitarea morții și învierii! Cea mai mare

³⁸¹ *Apocalipsa* 1, 7.

³⁸² *Evrei* 6, 6.

³⁸³ *Cf. II Tesaloniceni* 2, 9.

minune pe care o va face Antihristul, prin lucrarea diavolului, va fi aceasta!

Fiți atenți însă și la o anumită observație. Sfântul Ioan consemnează: „ca înjunghiat spre moarte”, ca înjunghiat era capul, ca apoi să meargă spre moarte. Așa cum spunem: „sufletul meu este gata pentru moarte”. Acest *spre* și *pentru* arată direcția. Nu arată starea definitivă, ci direcția. Zic: „Merg spre piață”; dar nu sunt în piață. Așadar, zice „spre moarte”, nu zice „moarte”, ci zice *pentru moarte*, precum unul care se pregătește să moară. Întâi de toate, acest „spre moarte” și acel „ca înjunghiat” înseamnă, iubiții mei, că se va arăta sau Antihristul, sau unul dintre aghiotanții săi, ca mort, nu însă mort, și prin urmare va fi vorba de înșelare. Nu va fi o înviere adevărată, va fi înșelare!

Domnul ne înștiințează: „Căci se vor ridica hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși. Iată, v-am spus de mai înainte.”³⁸⁴

Apostolul Pavel ne scrie în a sa *Epistolă a doua către Tesaloniceni* (2, 9-11): „Iar venirea aceluia – a Antihristului – va fi prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase.”³⁸⁵ Ați văzut cum textele Scripturii sunt în acord? Sfântul Ioan Evanghelistul zice „ca înjunghiat” și „spre moarte”, însă acestea vor fi o înșelare! Și continuă Apostolul Pavel: „Și de amăgiri nelegiuite, pentru fiii pierzării, fiindcă ei n-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască. Și de aceea, Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciuni.”

În cazul de față, câte ar avea să ne spună, iubiții mei, magia (vrăjitoria) și spiritismul! Câte ar avea să ne spună! Mare mag și mare spiritist acest Antihrist!... Magia și spiritismul sunt *munci și zile* ale diavolului. Auziți? Auziți? Nu mergeți niciodată la ușile ghicitorilor în cafea, ale magilor (vrăjitorilor) și ale

³⁸⁴ Matei 24, 24-25. Vezi și Marcu 13, 22-23.

³⁸⁵ Cf. II Tesaloniceni 2, 9-11.

celorlalți spiritiști, să dezlegați, să legați magia... Pentru numele lui Dumnezeu! În acest fel slujiți planurilor diavolului!

Ați mers vreodată la vreo ședință spiritistă? Eu nu am mers, și nici nu doresc să merg, și mi se interzice să merg. Și vouă vi se interzice să mergeți. Ne interzic cuvântul lui Dumnezeu și canoanele Bisericii noastre. „Nu puteți să vă împărtășiți din masa Domnului și din masa demonilor”³⁸⁶, care este Dumnezeiasca Euharistie. Să nu mergeți niciodată! A fost o figură de stil ceea ce v-am întreat, „ați mers vreodată...?”. Dacă citim ce se întâmplă la aceste așa-numite întâlniri spiritiste, sunt *semne și minuni*, iubirii mei; semne și minuni se întâmplă! Toate acestea arată minciuna și înșelăciunea Satanei.

Am să vă relatez doar o întâmplare, ca să vă faceți o idee despre această înșelare, despre cum va face minuni Antihristul, dar care vor fi mincinoase. Oamenii vor zice: „Dar nu vezi că acela a înviat? Dar nu vezi că acesta i-a deschis ochii lui?” Înșelăciune, minciună curată va fi. Cum va fi minciună? Ascultați:

Oarecând, în Sfântul Munte, se afla un monah nevoitor, un om foarte evlavios, și el se nevoia singur. Se vede însă că dobândise puțină mândrie din faptul că făcea multă nevoie, iar diavolul a vrut să-l ispitească, și mai cu seamă să-l piardă. Se arată așadar ca un grup de mai mulți oameni care a venit de la Constantinopol – draci erau! – să-i spună nevoitorului că zvonuri despre virtutea lui ajunseseră până la Constantinopol și, întrucât tronul patriarhal rămăsese vacant, au venit constantinopolitani să-l ia pentru a-l alege patriarh. Desigur, acela nu a vrut. Însă, întrucât insista mult acea – chipurile! – reprezentanță, a acceptat și a zis: „Facă-se voia lui Dumnezeu! Dacă atât de mult insistă poporul lui Dumnezeu, atunci să primesc.” S-a pregătit, și-a luat lucrurile și a coborât la țarm, unde se afla o corabie mare cu multă lume, care îl aștepta, potrivit protocolului, să-l preia și să-l ducă la Constantinopol. Conform obiceiului său, atunci

³⁸⁶ I Corinteni 10, 21.

când pornea în călătorie își făcea cruce. Așadar, când s-a așezat în fața cheiului, și-a făcut cruce și îndată s-au risipit toate cele din fața lui, și corabia, și reprezentanții oficiali... Toate s-au risipit! „Vai de mine – s-a întrebat –, ce a fost aceasta?” Închipuirea diavolului. Închipuirea diavolului a fost! Diavolul a urmărit să-l facă să urce pe corabie, adică să cadă în mare și să se înece. Acestea se numesc minuni după închipuire, pe care le vor vedea oamenii și le vor crede adevărate.

Există și o altă *minune* – fără ghilimele – care s-a întâmplat în Creta; ne-o relatează istoricii Socrate și Sozomen. Însă nu am timp să vă povestesc toate acestea. Dar prin ceea ce v-am spus este suficient să vedeți, să aveți o măsură a acestei înșelări și să înțelegeți ceea ce scrie aici Sfântul Ioan Evanghelistul: „și tot pământul s-a minunat dinapoia fiarei”. Vor scrie ziarele, se va trâmbița peste tot că s-a făcut minunea sau multe minuni de către Antihrist, și lumea se va minuna.

Dar poate vedea cineva aici o superficialitate la acești oameni, la necredincioși, acești necredincioși, aceștia care se mândresc cu raționalismul și cu necredința lor, ei vor fi victimele propriei necredințe – așa cum v-am citit mai înainte la Apostolul Pavel – potrivit îngăduinței lui Dumnezeu, tocmai din pricina acestei necredințe a lor.

Și se vor minuna – chipurile! – datorită acestei mincinoase morți și învieri, așa cum ne spune Sfântul Andrei al Cezareei: „Acea minune a lui Antihrist văzută într-o înșelare, care este lucrată în el, în diavol își are pricina”; diavolul va face minunile. „Căci prin acela, se vor închina balaurului.”³⁸⁷

Acest „dinapoia fiarei”, despre care scrie Sfântul Ioan Evanghelistul, exprimă ușurința cu care necredincioșii se vor minuna de el, și vor deveni adepți și următori ai aceluia.

Și încă ceva: tot pământul se va minuna de el. Vă citesc încă o dată versetul: „și tot pământul s-a minunat dinapoia fiarei”.

³⁸⁷ Citare liberă.

Aceasta înseamnă că și televizorul va avea aici un cuvânt de spus și se va afla în slujba Antihristului. Dar oare astăzi nu se află în slujba Antihristului? Iubiții mei, am să vă spun încă o dată și eu, v-au mai spus și mulți alții: fiți cu luare-aminte față de televizor! Dacă nu aveți televizor, nu vă aduceți unul în casă; dacă aveți, aruncați-l din casa voastră, cu atât mai mult dacă aveți copii. Educația copiilor voștri va deveni foarte dificilă, dacă nu sunteți atenți la acest aspect. Totuși, televizorul este slujitorul Antihristului. După cum vedeți, ne aflăm în vremurile de pe urmă, sunt vremuri antihristice și trăim aceasta zilnic.

„Și s-au închinat balaurului, fiindcă i-a dat fiarei stăpânirea; și s-au închinat fiarei, zicând: Cine este asemenea fiarei și cine poate să se lupte cu ea?”³⁸⁸ Așa vor zice oamenii pământului.

Luați aminte: în spatele acestor cuvinte simple se ascunde noima comportamentului/purtării Istoriei. Fiți atenți! V-am spus și mai demult. Consecința tulburării de vedere și a minunării care va pune stăpânire pe toți locuitorii pământului de la vindecarea și reînvierea *capului ca înjunghiat spre moarte*, despre care am vorbit, va fi această cinstire de adorare adusă *balaurului*-diavol și a *fiarei*-Antihrist. I se va aduce cinstire de adorare! După cum știți, această adorare (latría) Îi este atribuită numai lui Dumnezeu. Așadar, cinstire de adorare înseamnă atribuirea unei cinstiri dumnezeiești. Îl vor diviniza pe Antihrist, îl vor diviniza și pe diavol!

Astfel, va avea să se împlinească îndestul vechea poftă, dar și vechea dorire a diavolului, în trufia lui, de a i se aduce închinare! Desigur că fiecare atitudine idolatră este o cinstire a Satanei, lucru care s-a întâmplat și se întâmplă de-a lungul veacurilor; atunci însă, în vremurile eshatologice, va fi vorba despre o pură și directă satanolatrie. Este fenomenul care se întâmplă în zilele noastre, iubiții mei, anume adorarea directă a lui Satan de către oameni, prin invocarea numelui lui ca Dumnezeu! Cu groază

³⁸⁸ *Apocalipsa* 13, 4.

mărturisește cineva că se întâmplă aceasta, și mai ales în această Americă civilizată și creștină!

În vechea idolatrie oamenii i se închinau Satanei nebănuitori, fără să știe, acum însă i se închină în chip conștient. Ei zic: „Îi aducem cinstire de adorare lui Satan!” Același lucru se întâmplă și în masonerie. Mai ales în gradele înalte de inițiere este cinstit cu patos Satan, ca Baphomet, cu numele de Baphomet. Este o statuie a unui zeu cu coarne jumătate om, jumătate țap. Are coarne, picioare de țap și șade cu picioarele încrucișate; aceasta este forma statuii lui.

De ce însă este înfățișat diavolul cu coarne și cu picioare de țap? Potrivit dumnezeieștii îngăduințe, ori de câte ori oamenii îl vedeau pe diavol, îl vedeau în acest fel, adică precum un țap; așa a îngăduit Dumnezeu. Din acest motiv întâlnim această formă la foarte multe zeități ale multor popoare și din toate epocile. Și întrucât Dumnezeu a îngăduit la toate popoarele să se arate diavolul ca țap, de aceea și foarte multe zeități erau cinstite cu o varietate de nume și cu înfățișare de țap. Atunci însă, în vremurile eshatologice, diavolul va fi cinstit în chip latreutic, așa cum v-am spus, direct și nemijlocit! Și diavolul, și Antihristul, căruia i se va fi dat orice stăpânire de la Satan, vor fi cinstiți în chip latreutic.

Tip/model însă al închinării Antihristului este cezarolatria, despre care v-am spus să fiți atenți când am vorbit despre a patra *fiară* de la Prorocul Daniil, care este Imperiul Roman, unde împărații erau cinstiți ca zei. Așadar, tip/model al închinării la Antihrist este cezarolatria din toate veacurile; din epoca lui Nabucodonosor, care a cerut să i se aducă cinstire latreutică de către cei *trei tineri* – care au refuzat și sunt tipul/modelul credincioșilor din toate veacurile și din toate epocile, inclusiv din vremurile eshatologice – până în epoca împăraților romani, dar și mai departe, până în vremurile eshatologice. Cezarolatria, iubirii mei, în țările creștine, din păcate și în veacul nostru, astăzi, este o realitate. Toate regimurile politice au urmărit în orice fel această cezarolatrie.

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

Acordare/cedarea puterilor către Antihrist. Voia bunei-voiri și voia cedării

(Acest capitol – al doisprezecelea – este întreaga Omilie 54)

Bunătațea, iubiții mei, Sfântului Dumnezeu în Treime a îngăduit ca și anul acesta să înceapă iarăși ascultarea dumnezeiescului Său cuvânt. Desigur, întâmplările legate de sănătatea mea, de la finele anului trecut, vă amintiți, au dat prilejul de a se descoperi în mod real dragostea poporului lui Dumnezeu. Încă și setea poporului Său, pentru cuvântul lui Dumnezeu, a fost ceva care m-a emoționat foarte adânc. A trebuit să între Pavel în închisoarea din Roma, pentru a se vădi dragostea filipenilor și ca să fie alcătuită acea nemuritoare *Epistolă către Filipeni* unde, la un anumit punct, scrie: „mi-ați trimis nu ajutoare, pe care nu le-am cerut, ci dragostea, care se descoperă prin ajutoarele, adică prin darurile, pe care mi le-ați trimis”³⁸⁹. Și, cu adevărat, se pare că Dumnezeu îngăduie de multe ori anumite întâmplări, ca să se vădească dragostea poporului Său. Aceasta, vă repet, m-a emoționat foarte mult. Rugăciunile voastre, interesul vostru, dragostea voastră au fost cu totul altceva pentru mine, dar și aceasta întrucât voi iubiți cuvântul lui Dumnezeu. Ce altceva poate însemna aceasta? Iubiți cuvântul lui Dumnezeu! De altfel, nu mi-am ațintit privirea atât la ceea ce voi mi-ați arătat, cât la faptul că ați așteptat de la mine cuvântul lui Dumnezeu. Iar aceasta descoperă, așa cum v-am spus, setea voastră de

³⁸⁹ Cf. *Filipeni* 4, 4-17.

acest cuvânt, și nu pot decât să mă bucur sincer și să vă laud. Vă mulțumesc foarte mult! Rugați-vă însă totdeauna, ca să mă dăruiesc iubirii voastre, slujirii cuvântului lui Dumnezeu, slujirii Bisericii, pentru slujirea și mântuirea voastră. Rugați-vă totdeauna să mă dăruiesc vouă.

Întrucât a fost cam bruscă întreruperea temelor noastre din luna mai a anului trecut, îngăduiți-mi să reluăm legătura cu tema despre Antihrist pe care o începusem și să fac o foarte rapidă retrospectivă a capitolului al treisprezecelea.

Zice Sfântul Ioan Evanghelistul:

„Și am stat pe nisipul mării. Și am văzut ridicându-se din mare o fiară, care avea zece coarne și șapte capete și pe coarnele ei zece cununi împărătești și pe capetele ei: nume de hulă. Și fiara pe care am văzut-o era asemenea leopardului, picioarele ei erau ca ale ursului, iar gura ei ca o gură de leu. Și balaurul i-a dat ei puterea lui și scaunul lui și stăpânire mare. Și unul din capetele fiarei era ca înjunghiat spre moarte, dar rana morții ei s-a vindecat și tot pământul s-a minunat dinapoia fiarei. Și s-au închinat balaurului, fiindcă i-a dat fiarei stăpânirea; și s-au închinat fiarei, zicând: Cine este asemenea fiarei și cine poate să se lupte cu ea?”³⁹⁰

Așadar, Sfântul Ioan Evanghelistul zice că ședea pe nisipul țărmului mării și a văzut ridicându-se din mare o *fiară*. Descrierea *fiarei* pe care ne-o face este asemenea cu descrierea celei de-a patra *fiare* pe care o face Prorocul Daniil în cartea sa. Este o *fiară* care nu este numită, o *fiară* ciudată! Această *fiară* este Antihristul. Firește, în spatele *fiarei* se află *balaurul*.

Această temă am analizat-o deja, dovedind că *balaurul* este diavolul, „șarpele de demult, cel ce înșală pe toată lumea”, așa cum spune Sfântul Ioan. Astfel, avem mai întâi arătarea – în descriere – a diavolului, a *balaurului*, care intră în cadrul Istoriei ca să ispitească și s-o prigonească pe *femeia* care a născut *ful*

³⁹⁰ *Apocalipsa* 13, 1-4.

de parte bărbătească, Biserica, care, vă amintiți, este Născătoarea de Dumnezeu, ce se identifică cu Biserica, dar se și deosebește. *Femeia* uneori se arată ca Născătoare de Dumnezeu, alteori ca Biserică. Biserica Îl naște și este născută de Hristos. Îl naște pe Hristos Născătoarea de Dumnezeu-Biserica și este născută de Hristos Biserica, care a ieșit din coasta lui Hristos. Prin urmare, diavolul, *balaurul* prigonește Biserica.

În culmea prigoanei asupra Bisericii pe care o uneltește *balaurul* și aruncă asupra *femeii*-Biserică „apă ca un râu, ca s-o ia apă” (scoate din gura lui *apă*, care sunt toate sistemele potrivnice, pentru a o îneca), așadar, să înecă Biserica. Iar Sfântul Ioan Evanghelistul zice: „Și am văzut ridicându-se din mare o fiară, de nedescris – care este Antihristul. Și *balaurul* i-a dat toată stăpânirea lui acestei *fiare* care a ieșit din mare, și aceasta a făcut asemenea false-minuni pe pământ, încât întregul pământ a ajuns să i se închine, iar prin *fiară* să i se închine *balaurului*.”

V-am spus că tipul/modelul acestei închinări a Antihristului și a *balaurului* este cezarolatRIA. Din punct de vedere istoric, primele manifestări ale acestei cezarolatRII, adică a cinstirii împăratului ca zeu, se întâlnesc la împărații Babilonului, unde exemplul clasic este Nabucodonosor, care a cerut ca lumea să i se închine. Vă amintiți de cei trei tineri care au fost aruncați în cuptorul cel de foc pentru că au refuzat să se închine împăratului.

Apoi cezarolatRIA se poate observa, prin excelență, în Imperiul Roman. Grecii, cât au stăpânit pe pământ, nu au cerut cezarolatRIE; romanii au cerut asta, întrucât au dorit să sprijine politic necuprinsul lor imperiu, pentru că, dacă se întorcea cineva împotriva împăratului, se întorcea împotriva zeului și făcea nu numai o crimă de înaltă trădare, nu era condamnat numai pentru trădare ultimă, ci era condamnat și în fața zeului-împărat. Împărații, cezarii Romei, credeau că în acest mod vor ține imperiul sub pumnul lor și le vor fi robi toate popoarele și toate limbile pe care le aveau sub ocupația lor.

Dar și altceva: nu a fost numai o oportunitate politică, ci a fost și ambiția lor. Este o înclinație, o tendință a omului de a-și dori să fie superior. Atunci când această înclinație, această tendință ia dimensiuni exagerate, bolnăvicioase și nevindecabile, acest om cere, nici mai mult, nici mai puțin decât să i se închine lumea ca lui Dumnezeu. Așadar, împărații romani au ajuns să ceară închinare de la toate popoarele, ca și cum ar fi fost zei, și cereau jertfe în numele lor și în fața lor.

Dar această cezarolatricie, iubii mei, nu s-a încheiat, nici nu se poate întâlni doar la împărații Romei. V-am spus că pe parcursul Istoriei cezarolatricia nu a încetat niciodată să existe. Dacă aș avea posibilitatea să vă arăt ce cezarolatricie există și în epoca noastră, vă veți îngrozi, însă am să vă las ca cele mai multe date să le completați voi, prin cunoștințele voastre.

Atunci când spunem cezarolatricie, nu înțelegem nimic altceva decât că le atribuim însușiri dumnezeiești oamenilor. Faptul de a spune că acela care ne guvernează, atunci când zâmbește înfloresc narcise..., când se bucură, se deschid cerurile, plouă și se face grâul... Nu bat câmpii în acest moment; acestea s-au scris și s-au întâmplat. Însă doar că nu o să vă spun mai multe; fiecare să caute sursele evenimentelor care s-au întâmplat, care se întâmplă și ce înseamnă acestea. Atunci când, iubii mei, ajungem să facem dependente chiar și fenomenele naturii de oameni, înțelegeți că și în epoca noastră, în secolul al XX-lea, traversăm, există această cezarolatricie! Cine are minte să înțeleagă.

În consecință, prin fenomenul cezarolatriciei se va arăta și Antihristul și va cere ca lumea să i se închine, așa cum foarte frumos ne relatează aceasta Evanghelistul Ioan. Să nu vi se pară deloc ciudat, de vreme ce tipurile/modelele Antihristului sunt constituite din toți aceia care cer și pretind de la omenire să li se închine.

Este semnificativă această expresie a „poporului” (popor aici este întreaga lume, pentru că Antihristul va deveni stăpânul întregii lumi), care zice „cine este asemenea fiarei?”, adică cine este

la fel cu această persoană? Cine se poate compara cu această persoană? Aceasta este o expresie parodică, analogă cu strigătul de uimire în fața Unicului Dumnezeu, a Dumnezeului Adevărat, din imnele aghiografice, precum de pildă în cartea *Ieșirea* (15, 11), în cântarea lui Moisi: „Doamne, cine este asemenea Ție între dumnezei? Cine este asemenea Ție preaslăvit în sfințenie, minunat întru slavă și făcător de minuni?” Aceasta a zis Moisi, când au trecut prin Marea Roșie, și o zice către Dumnezeu. Oamenii acum zic aceasta către Antihrist, și exact aceste expresii, care aparțin lui Dumnezeu, i le atribuie lui Antihrist!

Chiar Apostolul Pavel, iubiții mei, ne încredințează de aceasta, anume că Antihristul va fi închinat și cinstit latreutic precum Dumnezeu. În *Epistola a doua către Tesaloniceni* (2, 4), zice: „Potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu”, prin false minuni și prin înșelăciuni.

Încă este foarte semnificativă expresia pe care o zice întreaga lume: „Cine este asemenea fiarei și cine poate să se lupte cu ea?” Ca și cum am spune „cine se poate lupta cu Dumnezeu?”. Cu adevărat, Antihristul se va socoti de nebirit, cu neputință de învins, așadar, că nu ar putea fi biruit nici de Dumnezeu Însuși! Se poate vedea aici o aroganță în grad absolut. Această frază corespunde cu însușirile lui Dumnezeu: Atotputernic, Atotțiitor, Tare, Stăpânitor.

Firește, toate aceste lucruri constituie o înfricoșată blasfemie la adresa lui Dumnezeu. Dacă eu aș fi zis – o, să nu fie! – că: „Eu sunt Atotțiitor”, aș fi fost un blasfemiator. Iubiții mei, textul de mai jos aceasta ne și relatează:

„Și i s-a dat ei gură să grăiască semeții și hule și i s-a dat putere să lucreze timp de patruzeci și două de luni.”³⁹¹

³⁹¹ *Apocalipsa* 13, 5.

Întregul verset, și până la sfârșitul capitolului al treisprezecelea, arată această acțiune răufăcătoare a *fiarei*, care este plină de ocări și hule și de faceri de rele la adresa sfinților lui Dumnezeu. Dar să le luăm pe toate la rând.

„Și i s-a dat ei”, adică *fiarei*, așadar, i s-a îngăduit. De către cine? În principiu, de către Dumnezeu i s-a îngăduit. A fost îngăduită de Dumnezeu această acțiune răufăcătoare a Antihristului? Desigur!

Ce înseamnă *a îngăduit*? Dumnezeu are două voini: este voia *bunăvoinii* și voia *îngăduinței*. Voia *bunăvoinii* este ceea ce voiește cu adevărat Dumnezeu, spre pildă, mântuirea oamenilor. Apostolul Pavel zice: „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină.”³⁹² Acest „voiește” este voia *bunăvoinii*, întrucât voiește aceasta cu adevărat. Voia *îngăduinței* este atunci când lasă, fie pe oameni, fie pe diavol să facă ceea ce vor, fără să-i împiedice. Dumnezeu nu voiește ceea ce face diavolul, Dumnezeu nu voiește ceea ce fac oamenii păcătoși, dar îi îngăduie. Acest sens are aici „și i s-a dat ei”, i s-a îngăduit de către Dumnezeu.

Desigur, aici se vede și măreția libertății, iar dacă cineva are nedumerirea *de ce să-i îngăduie*, vă întreb: Dacă copilul vostru insistă să-i dați ceva din casă, bani să zicem, și este gata să facă orice pentru a-i avea, voi desigur sunteți mai puternici decât copilul vostru, cu toate acestea cinstiți libertatea lui, dar la final, în ciuda sfaturilor, cedați în fața lui! De ce cedați? Întrucât credeți în libertatea copilului vostru mai ales dacă este adolescent, tânăr. Așa și Dumnezeu; ne-a dat libertatea, și astfel, dacă noi vrem răul, îl lasă să se întâmple, pentru că, dacă îl limitează, atunci desigur că nu va mai exista libertate.

Însă, pentru ce anume îngăduie Dumnezeu acest rău se vede și din altceva: îl îngăduie ca să pedepsească. Nu este numai chestiunea libertății aici, este și chestiunea pedepsei. Atunci când de

³⁹² I Timotei 2, 4.

multe ori ne zice copilul nostru „o să mănânc mâncarea acesta înghețată din frigider”, iar noi îi zicem „să nu o mănânci; o să te doară burta”, dar acela insistă, în cele din urmă cedăm și-l lăsăm. Copilul mănâncă mâncarea înghețată și-l apucă durerea de burtă. L-am lăsat s-o mănânce pentru a-și lua pedeapsa și așa să-și bage mințile în cap. Așadar, Dumnezeu îngăduie, și ca să se exprime libertatea pe care o dă făpturilor raționale, dar și la final pentru a fi pedepsite. Dar acum, pedeapsa va fi pedagogică. Avem și aici două pedepse, iubii mei: pedeapsa pedagogică și pedeapsa osânditoare.

Atunci când, spre pildă, un stat condamnă un răufăcător la pedeapsa cu moartea, aceasta este pedeapsă osânditoare. Așa și Dumnezeu, atunci când vede un om că are disponibilitățile unei intenții bune, în ciuda răului pe care l-a făcut, atunci pedepsește pedagogic. Însă atunci când un om nu are disponibilități pentru intenții bune (iar aceasta numai Dumnezeu o vede; omul nu poate vedea aceasta; nici măcar omul însuși despre sinele său nu poate să vadă; aceasta o vede doar Dumnezeu), atunci Dumnezeu îngăduie pedeapsa osânditoare. Adică, de-acum omul este pedepsit, iar această pedeapsă a lui este veșnică, este iadul veșnic.

Dar acest „i s-a dat”, prin extensie, se referă și la diavol. Dumnezeu iartă – *iartă* aici înseamnă îngăduie –, îngăduie acestea, dar dacă îngăduie diavolului, acum diavolul, la rândul lui, îi dă propria lui stăpânire lui Antihrist. Așadar, înțelegeți că aici avem o îngăduință, prin care niciodată nu i-a mai fost cedată omului de către diavol o stăpânire și putere atât de mari!

Am să vă spun și am să vă amintesc că diavolul a încercat cu o altă ocazie să mai facă aceasta cu o altă persoană, și nu a izbutit. Diavolul îl examinează pe fiecare om și-l observă foarte bine. Astfel, L-a văzut pe Iisus Hristos. Desigur, firea Lui dumnezeiască nu o vedea, o vedea doar pe cea omenească, adică trupul și sufletul, sufletul omenesc. Pe Dumnezeu- Cuvântul nu-L vedea,

pentru că Dumnezeu-Cuvântul este nevăzut și pentru îngeri, și pentru demoni, și pentru întreaga creație zidită. Și atunci, văzând că este vorba despre o persoană uimitoare, a mers în pustie ca să-L ispitească, și, după cum știm, I-a zis: „Îți voi da stăpânirea de a conduce întreaga lume. Vezi împărățiile lumii? Vezi bogăția lor? Toate sunt ale mele. Ți le voi da pe toate, dacă vei cădea și Te vei închina mie.”³⁹³

Așadar, ale tale sunt, diavole? „În mod sigur – zice Sfântul Chiril al Ierusalimului – nici măcar un obol nu ai, diavole! Ți s-a îngăduit să fie ale tale, pentru că oamenii te cinstesc de bunăvoie și, în consecință, Dumnezeu a îngăduit să fie conduși de diavol, adică să le fii tu lor stăpân.”³⁹⁴ Stăpân este Dumnezeu, iubiții mei, însă Dumnezeu îngăduie anumite lucruri. Repet încă o dată, diavolul nu putea vedea firea dumnezeiască a lui Hristos. Iar Domnul i-a zis: „Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești!”³⁹⁵

Acum o altă persoană, foarte puternică, Antihristul, care se va naște din mamă și din tată, prin naștere naturală, când va veni diavolul la el, îi va aduce aceeași ispită și-i va spune: „Îți voi da toată stăpânirea mea, și vei conduce întreaga lume, dacă vei cădea și te vei închina mie. Vrei asta?” Aici, iubiții mei, Antihristul va fi impresionat și se va închina diavolului. Antihristul este evreu de origine (vom mai vorbi despre acesta, numai să aveți răbdare. Să veniți, vă rog, să nu lipsiți de la nici o cateheză!). Va governa la evrei Antihristul. Va fi om, va fi persoană politică și va governa. Acesta, după cum am zis, va ceda în fața ispitei, în aceeași ispită în care Hristos nu a căzut, și atunci va fi cu adevărat opusul lui Hristos, adică Antihristul. Aceasta o va face, desigur, din pricina nemăsuratei sale mândrii și a ambiției lui.

³⁹³ Cf. *Matei* 4, 8-10; *Luca* 4, 5-8.

³⁹⁴ Citare liberă.

³⁹⁵ Cf. *Matei* 4, 8-10; *Luca* 4, 5-8.

Însă câți astfel de oameni, iubiții mei, cedează în fața acestor ispite de-a lungul veacurilor!... Chiar și în epoca noastră. Iubiții mei, fiți atenți! Dacă ar veni diavolul și ne-ar zice: „Îți voi da aceasta și ți-o voi da și pe cealaltă. Fă vreo înșelăciune la serviciul tău, fă vreo delapidare și vreun abuz, vei fi fericit! Vei dobândi bani! Vei avea confort!...” Dacă vom asculta de sfatul lui, nu vom apuca să ne bucurăm de nimic, pentru că ne surpăm, ca și Antihristul, iubiții mei, care va împărăți timp de patruzeci și două de luni, trei ani și jumătate. Așadar, principala sa acțiune, care se va întoarce împotriva Bisericii, va fi doar de trei ani și jumătate. Aceasta arată că nu va apuca să se bucure, spune Sfântul Apostol Pavel, anume că, după cei trei ani și jumătate, pe Antihrist „Domnul Iisus îl va ucide”³⁹⁶, îl va nimici Domnul, nu se va bucura deloc. Iar dimpreună cu acesta nu se vor bucura nici evreii, pentru că deja vor fi sosit sfârșitul Istoriei și a Doua Venire a lui Hristos.

Și *i s-a dat* Antihristului de la diavol „gură să grăiască semeții și hule”³⁹⁷.

Trei lucruri primește în calitate de stăpânire *Antihristul*: primul este grăirea de semeții, al doilea este hula împotriva lui Dumnezeu și al treilea este facerea de rău asupra creștinilor.

Semeția, aroganța Antihristului va depăși orice precedent al acestei patimi, de vreme ce, așa cum v-am spus de atâta timp, va ajunge să ceară să fie divinizat! Putem, așadar, să ne imaginăm mărimea mândriei și a lăudăroșeniei sale de neînchipuit.

În ceea ce privește hula și facerea de rele asupra creștinilor, versetul următor este mai mult decât explicit, de aceea vom vorbi acolo.

Totuși, toată această imagine a trufiei, a blasfemiei și a facerii de rele asupra sfinților, pe care o va crea Antihristul, toată această imagine este deja profetită de Prorocul Daniil. A patra *fiară*,

³⁹⁶ II Tesaloniceni 2, 8.

³⁹⁷ Apocalipsa 13, 5.

care se arată în prorocia lui Daniil, cu cele zece coarne este seria tipurilor istorice ale lui Antihrist.

„M-am uitat cu luare-aminte la coarne, și iată un alt corn mic creștea între ele” și era foarte puternic. Și mai ales, trei din coarnele cele dintâi au fost smulse de el. Este un *corn* înfricoșat, și toate celelalte *coarne* sunt tipuri ale Antihristului. „Și iată că acest corn avea ochi ca ochii de om și gură care grăia lucruri mari.” În-să acest *corn*, care le înlătură pe celelalte, acesta este însuși Antihristul, care depășește în hulă orice *tip/typos* anterior lui.

Prorocul Daniil consemnează: „Și iată că acest corn avea ochi ca ochii de om – așadar, va fi om (*n. pr. Ath.*) – și gură care grăia lucruri mari.”³⁹⁸ Și continuă: „Și va grăi cuvinte de defăimare împotriva Celui Preaînalt și va amăgi pe sfinții Celui Preaînalt și își va pune în gând să schimbe vremurile și legea, și ei vor fi dați în mâna lui o vreme și vremuri și jumătate de vreme.”³⁹⁹

Expresia „să schimbe vremurile” înseamnă să schimbe lucrurile firești. De pildă, dacă homosexualitatea este socotită drept o stare firească, avem o schimbare a firii înseși. Așadar, atunci când se va face lege, prin care vor fi acceptați acești oameni într-o anumită societate, înseamnă că avem o schimbare a firii.

Expresia „își va pune în gând să schimbe legea” înseamnă să schimbe legea morală și să facă alte lucruri. Spre pildă, scoaterea adulterului de sub incidența penală. Faptul de a fi adulterin și adulterină (de a avea relații extraconjugale) să nu fie o practică nefirească, cu toate că aceasta este o practică ilegală/fără-delege. Fiți atenți, nu este *împotriva firii*, așa cum este homosexualitatea, dar este *împotriva legii*, împotriva legii morale, este o practică imorală. Aceasta înseamnă că dacă o faci pe una și dacă o faci pe cealaltă sau dacă se impune legal una, se impune legal și cealaltă – una deja a fost impusă, o așteptăm și pe cealaltă –, atunci avem schimbarea și a firii, și a legii morale. Vedeți cum

³⁹⁸ *Daniil* 7, 8.

³⁹⁹ *Daniil* 7, 25.

prorocește despre acestea Daniil? Și pe toate acestea le va face în patruzeci și două de luni, trei ani și jumătate.

Este demn de consemnat, în ceea ce privește lucrarea pe care o va face Antihristul, faptul că „își va pune în gând”. Priviți la această expresie: „își va pune în gând”, adică va îndrăzni. Pentru că cine ar fi îndrăznit să facă asemenea lucruri? Fiți atenți, am să vă spun ceva. V-am menționat, desigur, drept exemple aceste lucruri pe care vi le-am spus mai sus. Iar aceste lucruri nu se află doar în realitatea cotidiană grecească, se află în realitatea mondială, să nu uitați aceasta, doar că ele vin și în Grecia. Să nu credeți că a venit Antihristul. Este ceea ce spune Evanghelistul Ioan în prima lui epistolă: „iar acum mulți antihriști s-au arătat”⁴⁰⁰, adică sunt stările premergătoare ale Antihristului. Pur și simplu, Antihristul va face de-acum ceea ce dincolo de acestea nu se mai poate face. Toate acestea însă sunt stări premergătoare, pentru că în cadrul unei societăți sănătoase cum ar putea vreodată activa Antihristul? Așadar, el își are premergătorii săi. Sunt toate aceste stări/situații: oameni care nu sunt ai lui Dumnezeu, și slujesc, înțelegând sau neînțelegând (negreșit, nu înțeleg aceasta, să fiți siguri!), în mod inconștient slujesc venirii și lucrării lui Antihrist.

Cu toate acestea, intervalul temporal când se vor întâmpla aceste lucruri, în punctul lor culminant, se înțelege, și când Antihristul le va face rele creștinilor, după cum vom vedea în continuare, va fi de numai patruzeci și două de luni. Există ermineuți, în special mai noi, care spun că aici este vorba doar despre un scurt interval de timp. Ermineuții mai vechi, precum Sfântul Andrei al Cezareei, Aretha și oricare altul, primesc, iubirii mei – și primesc și eu această interpretare, că este vorba în mod real de patruzeci și două de luni. Hristos a zis: „Și de nu ar fi scurtat Domnul zilele acelea, n-ar scăpa nici un trup”⁴⁰¹, nici un om nu ar

⁴⁰⁰ *II Ioan* 2, 18.

⁴⁰¹ *Marcu* 13, 20.

fi putut să rabde până la sfârșit. Verbul „a scurta” (a se înțelege gr. *κολοβώνω*) înseamnă „a tăia coada”, adică micșorez. „Și dacă zilele acelea...”; „Care zile, Doamne?”; „ale Antihristului”, ne răspunde Hristos, „n-ar scăpa nici un trup”, nimeni nu s-ar putea mântui! Nimeni! „Dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile”⁴⁰², însă de dragul oamenilor aleși și credincioși se vor micșora acele zile, intervalul temporal al acelor ispite înfricoșătoare. Prin urmare, trebuie să fie un interval de timp scurt, foarte scurt, adică trei ani și jumătate.

Așadar, se pare că dacă atâtea prorocii sunt spuse despre acești *trei ani și jumătate*, acești ani vor fi cu adevărat îngrozitori! *Ultimii ani ai Istoriei vor fi groaznici*; nu va exista precedent în Istorie. Avem a Doua Venire a lui Hristos, Judecata și Împărăția lui Dumnezeu și iadul cel veșnic!

„Și și-a deschis gura sa spre hula lui Dumnezeu, ca să hulească numele Lui și cortul Lui și pe cei ce locuiesc în cer.”⁴⁰³

Sfântul Ioan Evanghelistul face îndată o recapitulare, spune încă o dată același lucru. A spus aceasta mai înainte și acum spune iarăși, pentru că nu poate să îndure mintea Sfântului Ioan cât de înfricoșător va fi acest Antihrist, pe care îl vede cu ochiul lui prorocesc! Sfântul Ioan Evanghelistul, iubiții mei, știe cine este; știa cine este, i s-a descoperit în vremea în care a trăit, dar a ținut aceasta în taină. I-a dat numai numele codificat, în forma cifrelor, însă Sfântului Ioan i-a fost descoperit numele. Sfântul Evanghelist Ioan vedea și activitatea Antihristului și realmente se îngrozea! Din acest motiv, atunci când a văzut că acest monstru cu chip de om a ajuns să-L hulească pe Dumnezeu, nu a mai suportat. Așadar, repetiția lui arată uimirea Sfântului Ioan și de aceea zice „s-a întors ca să hulească”. Și zice aceasta Sfântul Ioan ca să arate că hula lui Antihrist nu este una indirectă, ci este directă, și este atât de mare, încât nimeni vreodată nu a îndrăznit să vorbească așa.

⁴⁰² *Matei* 24, 22.

⁴⁰³ *Apocalipsa* 13, 6.

Și se pune întrebarea: Care este psihologia unui om ce hulește?

Hula/blasfemia, după cum știți, este rodul unei mândrii neînfrânate, care nu dorește nici o altă autoritate, desigur nici chiar autoritatea lui Dumnezeu. Aceasta este o latură a temei. Atunci când cineva nu acceptă autoritatea lui Dumnezeu, nici autoritatea oamenilor, cu atât mai mult, nu o acceptă, și atunci hulește pe ceilalți și pe Dumnezeu, pentru că simte autoritatea în el însuși. Vă spun încă o dată, nu vă duceți cu mintea la hulele pe care le auziți de la oamenii din afara Bisericii, la cunoscutele blasfemii pe care le spun oamenii; nu despre acestea este vorba aici. Desigur că și acestea sunt blasfemii, nu se pune problema. Atunci când auzim oameni care hulesc cele dumnezeiești ne apucă groaza. Însă nu acestea sunt blasfemiile cele mari, ci sunt atunci când omul simte înlăuntrul său trufia că el este cineva însemnat. „Eu sunt eu! Nu există Dumnezeu. Eu sunt eu!” Aceasta este o înfricoșătoare blasfemie, iubirii mei. Omul cel atotputernic! Aceasta este o înfricoșătoare blasfemie, care înseamnă că hulitorul nu acceptă autoritatea lui Dumnezeu, iar în locul Lui și-o pune pe a sa, nobila lui autoritate.

A doua latură este atunci când omul stăpânit de mândrie nu a izbutit în planurile lui trufașe; atunci se întoarce împotriva aproapelui său sau împotriva lui Dumnezeu, pe care îi consideră răspunzători pentru nereușita lui, și hulește. Nu a izbutit ceea ce dorea, și hulește.

Aici avem două situații, două resorturi; primul, așa cum am spus, este mândria neînfrânată, care nu acceptă nici o autoritate, și al doilea, acela că omul mândru pune nereușita sa în cărca lui Dumnezeu sau a altor oameni, și în acest mod aduce blasfemie. Transferă, tocmai din pricina mândriei sale, responsabilitatea nereușitei și zice că răspunzător pentru nereușita lui, a sărăciei lui, a situației lui, a bolii lui este Dumnezeu și, în consecință, Îl hulește. De ce, domnule, Dumnezeu este răspunzător pentru propria ta nereușită? Pentru că nu suporti nereușita ta? Așadar,

cu alte cuvinte, vedem aici faptul că omul mândru – ca să folosesc o expresie contemporană – are un complex de superioritate! Omul smerit nu este complexat. Dacă îi spui că există Dumnezeu, zice „Mare este Dumnezeu! Eu nu sunt nimic”, așa cum a zis Avraam: „Eu sunt praf și cenușă”⁴⁰⁴; nu sunt nimic. Dacă omul smerit are o nereușită, zice: „Sfânt este Domnul Dumnezeu; eu sunt vinovat. Eu sunt de vină, eu n-am fost cu luare-aminte!” Nu este complexat omul smerit. Fiți atenți, iubiții mei, omul smerit nu este complexat, cel mândru este complexat, egoistul este un om complexat.

Antihristul – să revin la tema noastră – Îl va huli pe Dumnezeu și din aceste două motive. Mai întâi, pentru că nu va accepta autoritatea lui Dumnezeu, și apoi, pentru că vede că va avea un eșec, va începe nereușita lui. Oamenii îi vor cere pâine, iar acela va spune: „Unde s-o găsesc?” Nu va ploua. Ascultați-mă, nu va ploua atunci. Cerul se va închide, precum în vechime, în epoca lui Ahab, care este tip al Antihristului, și le zicea oamenilor, în regatul de nord al lui Israil: „Ce să vă fac? Nu plouă. Ce să vă fac?” „Ne este foame! Animalele noastre au crăpat de sete, nu au iarbă să mănânce.” „Ce să vă fac?”!

Și Antihristul, iubiții mei, aceasta va face; va spune: „Ce să vă fac?” Va vedea că, deși a devenit stăpânul lumii și deși a făcut minuni, acum nu poate să facă să plouă! Dumnezeu închide cerurile, iar acela nu va putea să facă nimic! Se năruie faima lui, vede că nu-i reușește planul și începe să-L hulească pe Dumnezeu.

Să mai fim atenți la un amănunt. Se întoarce împotriva lui Dumnezeu, împotriva numelui lui Dumnezeu și a *cortului Lui*. Fiți atenți la acest punct. Cine este acest *cort* al lui Dumnezeu?

Ne spune Sfântul Andrei al Cezareei următoarele: „Iar prin cort al lui Dumnezeu arată sălășluirea cea în trup a lui Dumnezeu-Cuvântul, adică Înomenirea; și odihna Sa întru sfinți, împotriva tuturor căroră se va întoarce cu hulă [Antihristul], afară de

⁴⁰⁴ *Facerea* 18, 27.

aceștia și împotriva sfinților îngeri.”⁴⁰⁵ Cortul lui Dumnezeu este Întruparea lui Dumnezeu, a lui Dumnezeu-Cuvântul; așadar, Antihristul Îl va huli pe Iisus Hristos.

Pentru faptul că Îl va huli pe Iisus Hristos nu este nevoie de o mare filosofie ca să înțelegem de ce. Pur și simplu, pentru că pe *balaur* l-a biruit Hristos pe crucea Lui. Iar diavolul și-a văzut înfrângerea sa în toată lungimea și lățimea și adâncimea jos în iad, atunci când a primit cu bucurie sufletul lui Hristos. „În sfârșit, mortule dușman al meu, te-am omorât, și acum ești rob aici în iadul cel întunecos!” Așa zicea diavolul. Dar Hristos nu a mers ca rob al iadului, ci a mers tocmai ca să-i slobozească pe cei morți de veacuri din iad și ca El să învieze. Așadar, Hristos a mers în mijlocul iadului ca stăpânitor. Este ceea ce foarte frumos grăiește *Cuvântul Catehetic* al Sfântului Ioan Gură de Aur, pe care-l citim de Paște, anume că iadul „a primit pământul și s-a întâlnit cu cerul”. Credea că a aflat pământ, adică om, care este plăsmuit din pământ, și s-a întâlnit cu cerul, adică cu Dumnezeu! Acolo a pățit-o diavolul! Iar acum îl inspiră pe Antihrist să-L hulească pe Iisus Hristos.

Iubiții mei, există oameni care-L hulesc pe Iisus Hristos? Iarăși spun, nu cu aceste hule obișnuite, cu toate că sunt groaznice. Dacă-i spuneți unui om care Îl hulește pe Iisus Hristos: „Vino aici, omule; vino aici; de ce hulești?”, știți ce o să vă spună? „Nu vreau să fac asta; din obișnuință îmi vine.” „Îl cinstești pe Hristos? Fă-ți cruce.” Își va face cruce. Așadar, nu acesta este marele hulitor al lui Iisus Hristos, ci acela care va spune că Hristos este *un simplu om, un om obișnuit*; nimic altceva. Când o va huli pe Născătoarea de Dumnezeu și va spune că Iisus Hristos S-a născut din..., și celelalte – nu o să le spun, pentru că cinstesc urechile voastre și sufletul vostru – este un lucru îngrozitor! Aceștia sunt marii blasfemiatori. Prin urmare, și Antihristul, în acest mod, va huli Întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul.

⁴⁰⁵ Citare liberă.

Dar încă ceva. Îi hulește și pe sfinții îngeri, îi hulește și pe sfinți. De ce-i hulește Antihristul pe sfinți?

Știți, este un lucru înfricoșător, atunci când îi vezi pe sfinți lângă Dumnezeu, iar tu prin comportamentul tău să fii departe de Domnul, așa cum se vede și diavolul pe sine însuși și-l apucă un simțământ de groază. Luați, iubiții mei, psihologia unui elev rău, care vede că toți ceilalți colegi ai lui au învățat și acum promovează în altă clasă, iar el rămâne repetent. Spuneți-mi, care este psihologia elevului repetent? Este groaznică psihologia lui; se simte cu totul inferior! Prin urmare, aici Antihristul se va simți și el stăpânit de un sentiment de inferioritate, dacă doriți, și diavolul, iar în locul inferiorității, pentru a se exprima, și în cazul diavolului și al Antihristului, vor intra invidia și ura! Așadar, de aceea și *balaurul*, și *Antihristul* îi hulește și pe sfinți, și pe îngeri. Diavolul a fost înger, dar a căzut și acum îi vede pe îngerii cei luminoși, iar el de-acum se află fără slava lui Dumnezeu. Se simte bine? În chip neîndoielnic, nu. Din acest motiv îi și ocărăște și-i hulește și pe sfinți, și pe îngeri.

„Și i s-a dat să facă război cu sfinții și să-i biruiască și i s-a dat ei stăpânire peste toată seminția și poporul și limba și neamul.”⁴⁰⁶

Nu vă impresionează faptul că în mod repetat se spune „i s-a dat” și „i s-a dat”? De șase ori, iubiții mei, este menționată expresia „i s-a dat”. Accentuarea acestui verb de către Sfântul Ioan este făcută pentru a deveni vădit faptul că orice lucrare a diavolului și a Antihristului este în fiecare moment cu îngăduința lui Dumnezeu, iar nu din pricina neputinței sau a lipsei de bunătate a lui Dumnezeu.

Iar sfinții împotriva cărora va face război *Antihristul* sunt mădulare ale Bisericii luptătoare, adică noi.

Acest pasaj ne amintește iarăși de Prorocul Daniil care zice în capitolul al șaptelea, la versetul 21: „M-am uitat, și cornul acela purta război cu cei sfinți și i-a biruit.”

⁴⁰⁶ *Apocalipsa* 13, 7.

De ce face Antihristul război împotriva sfinților? Pur și simplu pentru că diavolul îi urăște și-i invidiază pe sfinți, și astfel îi urăște și-i invidiază și Antihristul. Cel mândru simte ca pe ceva insuportabil faptul de a exista cel smerit, cel blând și cel bun și caută în orice chip să-l nimicească, să nu mai existe. Este mus-trat, se simte neplăcut și face război de exterminare cu ei.

Cu această psihologie s-au mișcat toți prigonitorii Creștinismului și au folosit fie sabia, fie pana de scris. Primul prigonitor al creștinilor cu pana este Cels, care a scris cele mai groaz-nice lucruri împotriva lui Hristos. De la Cels preiau și-și extrag ideile toți groaznicii vrăjmași ai creștinilor și scriu împotriva Creștinismului. Atunci când vedeți în ziare anumite teorii, chipurile noi, împotriva lui Hristos, a Născătoarei de Dumnezeu, a Bisericii lui Dumnezeu și altele și altele, toate acestea sunt luate de la filosoful Cels. Și cu siguranță nu s-a salvat nimic din scrierile lui Cels, dar întrucât l-a combătut Origen, de-acolo își iau și hulitorii contemporani, și toți prigonitorii și scriu împotriva lui Hristos. Așadar, toți sunt stăpâniți de astfel de sentimente, fie că țin în mână sabia, fie că țin pana și scriu împotriva lui Hristos.

Sfântul Chiril al Ierusalimului consemnează despre cei ce vor fi prigoniți de Antihrist: „Oare cine va fi acel fericit care va mărturisi pentru Hristos atunci cu dreaptă-credință? Căci socotesc că mai presus decât toți mucenicii sunt acei mucenici de atunci”⁴⁰⁷, pentru că ei vor avea de luptat nu cu uneltele satanei, ci cu Antihristul însuși și cu diavolul însuși, față către față.

Nu vă impresionează faptul că îi va birui pe *sfinții* lui Dumnezeu, adică pe creștini? Desigur, nu în înțelesul că le va schimba credința (chiar dacă și aceasta se va întâmpla, după cum Însuși Domnul proroceste, că adică „de va fi cu puțință, ca să amăgească și pe cei aleși”⁴⁰⁸), dar, în principal, le va face rele și-i va ucide. Aceasta se înțelege prin „îi va birui”.

⁴⁰⁷ Sf. CIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §17, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 259.

⁴⁰⁸ *Matei* 24, 24; *Marcu* 13, 22.

Toate acestea sunt îngăduite de Dumnezeu. Și, după cum iarăși spune Sfântul Chiril, „nu din neputința de a le împiedica, ci ca potrivit obiceiului, pentru ca prin răbdare să-i încununeze pe proprii Săi atleți”⁴⁰⁹. Nu face aceasta Dumnezeu întrucât este neputincios să împiedice mâinile lui Antihrist de-ai martiriza pe creștini, ci ca să-i încununeze pe aceștia cu cununa martiriului. Tot ceea ce a făcut Dumnezeu totdeauna în Istorie, a făcut de dragul oamenilor Lui.

Dar încă și ceva revelator, în special în epoca noastră, iubii mei, când trăim cu adevărat zilele Antihristului! Prin sinonimele: *seminție, popor, limbă, neam*, pe care le menționează Sfântul Ioan Evanghelistul în acest pasaj, este evidențiată stăpânirea globală a satanei și a supraveghetorului său, mai bine zis, a locțiitorului diavolului, al Satanei, pe pământ, a Antihristului. Așadar, Antihristul va deveni stăpân al lumii.

Vom vedea însă că se va ridica și o a treia *fiară*: Este *prorocul mincinos*, care și acesta este *fiară*, dar nu cu coarne înfricoșătoare, ci este cu coarne de miel; este ca o oaie! Iar aceasta este a treia *fiară*. Dacă vom epuiza textul *Apocalipsei*, vom observa apoi alte puncte ale Sfintei Scripturi, precum și modul cum tâlcuiesc Sfinții Părinți aceste teme, de care realmente, iubii mei, ne vom îngrozi! Un singur lucru am să vă spun acum, pentru a încheia tema noastră:

Cum vedeți voi, vă rog, faptul că astăzi evreei se extind pe tot pământul? Cum se întind? Sunt deja estinși prin puterea pe care o au. Statul lor se va extinde. Acest lucru vă spune ceva? Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți ne spun că Antihristul va fi evreu. Vă spune ceva? Și că va stăpâni peste toată seminția și poporul și limba și neamul. Vă spune ceva această realitate? Spune multe.

⁴⁰⁹ SF. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §17, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 259.

CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA

Închinarea în fața lui Antihrist și fiara care iese din pământ. Răbdarea în fața vrăjmașiei

(Acest capitol – al treisprezecelea – este întreaga Omilie 54)

„Și i se vor închina lui toți cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt scrise în cartea vieții Mielului celui înjunghiat de la întemeierea lumii.”⁴¹⁰ Ne aflăm la cartea *Apocalipsei*, capitolul al treisprezecelea, versetul 8.

Vă amintiți când spuneam că Antihristul va cere prin orice mijloc ca lumea să i se închine, și, ca să se întâmple aceasta, va exercita seducție și siluire. Iar aici ne spune sfântul autor că i se vor închina toți cei ce locuiesc pe pământ, dar numai aceia „ale căror nume nu sunt scrise în cartea vieții Mielului celui înjunghiat de la întemeierea lumii”.

După cum veți fi observat și după cum vă amintiți, Sfântul Ioan Evanghelistul revine la tema închinării în fața *fiarei*; și mai jos iarăși va reveni, și face explicație și explicație a explicației, pentru că o consideră foarte importantă. Notați faptul că în epoca martirilor lucrul de căpetenie era să iei un pumn de tămâie și să-l arunci pe jertfelnic, ca probă a jertfei și închinării în fața cezarului sau a vreunui zeu; aceasta era socotită ultima faptă de tăgăduire a lui Hristos. Atât de important este subiectul închinării în fața *fiarei*. Din acest motiv Sfântul Ioan revine, pentru a-i atenționa pe credincioși să fie cu luare-aminte la acest punct.

⁴¹⁰ *Apocalipsa* 13, 8.

În mod firesc, trebuie să specificăm că tema închinării are multe faze și forme.

Încă vedem faptul că în formularea pasajului, în loc să spună cuvântul „ei” – pentru că cuvântul este despre *fiară* –, zice „și i se vor închina *lui*”, adică pune genul masculin în loc de genul neutru⁴¹¹! Aceasta o face întrucât aici pur și simplu este personificată *fiara* sau, mai corect spus, pune genul masculin ca să ne arate că în spatele *fiarei* se află o persoană, că există un bărbat, și că în fiecare moment el acoperă identitatea Antihristului cu numele de *fiara*. Aceasta o vom vedea în foarte multe puncte din cadrul *Apocalipsei*.

Această pildă a Sfântului Evanghelist Ioan o vor urma toți Părinții Bisericii noastre, atunci când se vor afla în situații dificile. Apostolul Pavel, spre pildă, atunci când le scrie tesaloniceșilor în prima și a doua epistolă, unde se referă și la Antihrist, vorbește în chip acoperit; el zice: „Până când cel care îl împiedică acum va fi dat la o parte și cel care-l oprește”. Cine este „cel care-l împiedică”? „Cel care-l împiedică” este împăratul, și nu este altul decât tatăl adoptiv al lui Nero, Claudius. Și cine este „cel care-l oprește”? Este Senatul. Nero este tip al Antihristului. Dacă a scris că trebuie să fie dat la o parte împăratul, pentru a se arăta Antihristul, adică fiul său – cu un ochi prorocesc, le grăiește pe acestea Apostolul Pavel –, înțelegeți poziția, nu numai a Apostolului Pavel, ci și a Bisericii!

Și un alt exemplu, al Sfântului Cosma Etolianul: atunci când voia să vorbească despre Antihrist, zicea: „Îl știți cine este; și a și venit”, și-l înțelegea pe Mahomed; vom ajunge la acest punct puțin mai jos. Și încă, atunci când vorbea despre eliberarea pa-

⁴¹¹ În limba greacă *fiara* (τό θηρίον) este la genul neutru (versetul 4), iar, ulterior (versetul 8), pronumele care face referire la aceasta este la genul masculin. În traducerea românească a *Apocalipsei* nu s-a păstrat această „ciudățenie” gramaticală, fiind percepută, probabil, ca o greșeală apărută la copierea manuscrisului. Însă, după cum ne tâlcuiește părintele Athanasie, această aparentă confuzie nu este o greșeală, ci are o anumită noimă (*n.tr.*).

triei, puneă cuvântul „lucrul dorit”. Astfel, oricine ar fi ascultat predica lui ar fi găsit-o ireproșabilă, însă creștinii înțelegeau codificat despre ce temă vorbea și luau aminte. Așadar, toți folosesc această metodă atunci când tâlcuiesc lucruri primejdioase. Facem și noi aceasta, firește, înțelegeți.

Prin urmare, Antihristul este o persoană. Desigur, este persoană, și nu este o stare/situație colectivă, sau situații colective, sau niște forțe potrivnice impersonale. Firește că forțele potrivnice și aceste situații colective vrăjmașe față de Biserică, fără doar și poate, îi deschid calea lui Antihrist și sunt impersonale. Toate acestea sunt considerate a fi antihristice sau *tipuri* ale Antihristului, însă, iubiții mei, Antihristul este o persoană, este un om, este un bărbat.

Așadar, întreaga lume i se va închina Antihristului, în afară de cei credincioși. Din pricina falselor lui minuni îi vor fi atribuite Antihristului însușiri divine, așadar, vor crede în el ca fiind atotputernic, atotțiitor, tare, stăpânitor și îl vor cinsti ca pe un zeu. Credincioșii nu i se vor închina, și tocmai întrucât nu va primi închinare de la cei credincioși, de aceea va și dezlănțui prigoană împotriva credincioșilor, a creștinilor.

Însă cine sunt aceia care i se vor închina? I se vor închina toți oamenii pământului și, din păcate, în mod foarte sigur și un foarte mare procent dintre creștini. Cu siguranță se va întâmpla așa, pentru că acești creștini sunt nestatornici. Și avem mulți asemenea creștini nestatornici care vor fi înșelați de falsele minuni ale Antihristului și, astfel, în cele din urmă, vor crede că Antihrist este Mesia, iar nu Hristos, și în cele din urmă i se vor închina aceluia!

Aș vrea să vă spun, și să cunoașteți aceasta – am să vă spun și puțin mai jos încă o dată, să vi se întipărească în minte – că poporul lui Dumnezeu nu se identifică cu cetățenii unui stat creștin. Spre exemplu, Grecia este un stat creștin, pentru că toți grecii se presupune că sunt botezați, cel puțin până în acest moment;

măine nu știu ce se va întâmpla. Am putea spune că suntem poporul lui Dumnezeu? Se identifică poporul lui Dumnezeu cu întregul cetățenilor unui stat creștin? Neîndoielnic nu, pentru că pur și simplu nu toți trăiesc în mod conștient viața creștină și credința și, în consecință, nu coincide noțiunea de popor al lui Dumnezeu cu noțiunea de cetățeni ai unui stat creștin. Vă rog să notați acest lucru. Desigur, în sens larg, am putea să spunem că toți grecii care suntem botezați suntem popor creștin. Negreșit, noi suntem un popor creștin, în sensul larg al cuvântului.

Dar am să vă amintesc că, atunci când a fost chemat Sfântul Ioan Evanghelistul să măsoare templul și jertfelnicul, i s-a zis: „Sfânta cetate nu o vei măsoara; va fi călcată în picioare de neamuri.”⁴¹² Și toți Părinții Bisericii tâlcuiesc că *sfânta cetate* este Biserica. Aceasta înseamnă că o parte dintre credincioși va fi călcată în picioare de neamuri, adică unii creștini se vor închina Antihristului. Problema nu este dacă cineva este creștin sau nu, ci dacă aparține poporului lui Dumnezeu, care se va mântui. Domnul nu a zis „cei credincioși nu vor fi atrași”, ci a zis că Antihristul „de va fi cu puțință, ca să amăgească și pe cei aleși”, adică să-i atragă chiar și pe cei aleși. Așadar, de aceea am să vă rog să deosebim aceste două noțiuni, a poporului lui Dumnezeu și în general aceea de stat creștin.

Totuși, informația că i se vor închina *fiarei* toți aceia care nu vor fi întăriți în credință există prin formularea: „ale căror nume nu sunt scrise, de la întemeierea lumii, în cartea vieții”. Aș vrea să insist în mod special asupra acestui punct.

Apostolul Pavel zice: „Precum într-un El ne-a și ales, înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără de prihană înaintea Lui.”⁴¹³ Atunci când zice că numele celor aleși sunt scrise în cartea vieții „înainte de întemeierea lumii”, poate ar crede cineva că este vorba despre așa-numita *predestinație absolută*; adică, faptul

⁴¹² *Apocalipsa* 1-2.

⁴¹³ *Efesenii* 1, 4.

că Dumnezeu m-a predestinat, în mod absolut, fie să mă mântuiesc, fie să mă pierd și, în consecință, mântuirea nu ține de resortul meu. Aceasta este o concepție greșită. Dumnezeu este în afara spațiului și timpului, și cunoaște deciziile Istoriei înainte de a fi Istoria. În acest înțeles Dumnezeu stabilește și cunoaște numele celor care se vor mântui prin liberă nevoie, cu conștiință liberă, și nu pentru că Dumnezeu este părtinitor și-i alege pe unii ca să-i facă popor al Lui, iar pe alții pentru a-i lepăda. Este un fapt extrem de însemnat acesta.

Fiți însă atenți la ceva; voi repeta, deoarece simt că nu este complet ceea ce spun, întrucât doresc să vă ajut. La cine se vor închina? La Antihrist. Dar astăzi nu a venit încă Antihristul. Noi se presupune că vom muri – nu știu –, se poate să nu-l vedem deloc, să nu apară deloc în zilele noastre. Luați-aminte, iubii mei; v-am spus anul trecut, la ultima noastră cateheză, că Antihristul vine totdeauna, din epoca lui Adam și a Evei. *Balaurul*, acesta îl aduce pe Antihrist. *Balaurul*, diavolul a uneltit și în Rai, și în cadrul Istoriei, aducând tipuri de antihriști, și cu mult mai mult după Hristos. Să nu credeți că noi, pentru epoca noastră, putem să transferăm acțiunea Antihristului exclusiv în vremurile eshatologice. Pentru Biserică, fiecare epocă este epoca eshatologică, subliniez acest lucru. Fiecare epocă este epoca eshatologică, este ultima, și Antihristul este totdeauna prezent, precum și *prorocul mincinos*, despre care vom vorbi puțin mai jos, este totdeauna prezent.

Și cum este închinat Antihristul? Este închinat într-o varietate de moduri, dar în principal a fost închinat și este închinat și în zilele noastre prin cezarolatricie. Atunci când oamenii se închină persoanelor care guvernează popoarele. Să nu aveți nici o îndoială despre acest lucru; s-au închinat, se închină și se vor închina. Aceasta este cezarolatria, și este *tip* al închinării Antihristului, pentru că guvernatorul autentic al unui popor nu va accepta niciodată să fie închinat și să i se aducă cinstiri divine.

Există astăzi în secolul nostru, în secolul al XX-lea, persoane care au guvernat sau guvernează – acum pe cele din urmă le-am și cunoscut – cărora li s-au atribuit însușiri divine!

Poetul Louis Aragon, de pildă, în 1937, a scris despre o astfel de persoană divinizată⁴¹⁴: „Zâmbești și iarba încolțește! Te bucuri și natura rodește!” ș.a. Cine are minte să înțeleagă!

Cei credincioși, chiar dacă sunt conduși de astfel de oameni, negreșit îi cinstesc, îi respectă, dar nu li se închină. Citiți, vă rog, la Apostolul Pavel, să vedeți ce scrie. „Dați deci tuturor cele ce sunteți datori: celui cu darea, darea; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste”⁴¹⁵, însă nu și închinare. Nu le vom atribui însușiri divine celor care conduc popoarele. Nădejdea noastră nu va fi în aceste persoane, va fi la Dumnezeu. Persoanele conduc cu porunca lui Dumnezeu și nimic altceva. Apostolul Pavel i-a îndemnat pe oameni să-i cinstească pe conducători ca nimeni altul în Istoriei. Și mai ales grăiește (și Apostolul Petru, amândoi zic): „Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii, Pentru împărați și pentru toți care sunt în înalte dregătorii, ca să petrecem viață pașnică și liniștită întru toată cuvioșia și buna-cuviință. Că acesta este lucru bun și primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru.”⁴¹⁶

Așadar, aceasta voiește Dumnezeu, nu să ne închinăm stăpânitorilor! Există o distincție limpede. Noi, creștinii, trebuie să luăm aminte la acest lucru; niciodată să nu absolutizăm persoanele care conduc! Niciodată! Indiferent cine ar fi, din orice epocă, din toate veacurile și epocile – nu trebuie să-i aducem închinare; să fim atenți la aceasta! Vom cinsti conducătorii, dar nu-i vom diviniza.

⁴¹⁴ Louis ARAGON, *Pravda*, 28 august 1936. „O, mărite Stalin, o, conducător al popoarelor...”

⁴¹⁵ *Romani* 13, 7.

⁴¹⁶ *I Timotei* 2, 1-3.

Această expresie, „în cartea vieții Mielului celui înjunghiat de la întemeierea lumii”, este minunată. Este un diamant teologic în cartea *Apocalipsei*; o preafrumoasă expresie!

Prin termenul „Miel” este exprimată Întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul. Prin termenul „Miel înjunghiat”... Îl înțelegem pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care S-a făcut om, a murit, a fost răstignit pe Cruce și a înviat. De altfel, nu El Însuși a zis: „Eu am fost mort, și, iată, sunt viu, în vecii vecilor”⁴¹⁷? Și Sfântul Ioan Evanghelistul, în vedenia lui, oare nu L-a văzu dinaintea tronului pe Mielul „junghiat și stând” pe cele patru picioare? Mielul care stă este Hristos Care a înviat. Așadar, prin termenul „junghiat” se exprimă jertfa de pe Cruce a Fiului și Cuvântului întrupat al lui Dumnezeu. Desigur, este aici un pleonasm în expresie, pentru că termenul „Miel” exprimă și Întruparea, și Jertfa, de vreme ce mieii, oile sunt oferite pentru jertfă, iar mieii jertfiți au fost *tipuri* ale lui Iisus Hristos.

Dar probabil veți spune: „Cum este cu puțință să avem Înomenirea lui Dumnezeu-Cuvântul și Jertfa înainte de întemeierea lumii, adică înainte de creație? Este cu puțință? Adică am avut Înomenirea și am avut răstignirea Fiului lui Dumnezeu înainte de creație?”

Nu, iubii mei! Nu! Fiul lui Dumnezeu S-a înomenit la un moment dat istoric, atunci, în urmă cu două mii de ani. Înomenirea și Jertfa Fiului lui Dumnezeu au însă o dimensiune fără de început în Dumnezeu-Cuvântul, așa cum este și lucrarea/energia nezidită a Cinstitei Cruci. A lucrat energia nezidită și în consecință fără de început, împreună-veșnică cu Dumnezeu. Această lucrare nezidită a Cinstitei Cruci, care este, desigur, dinainte de creație, a lucrat și în Vechiul Testament, înainte de Crucea istorică. Așa au trecut evreii prin Marea Roșie, așa au înfruntat șerpii veninoși, așa apa Merei care era amară s-a făcut dulce și au putut s-o bea, și altele asemenea. Prin urmare, avem și

⁴¹⁷ *Apocalipsa* 1, 18.

aici, după cum v-am explicat, dimensiunea fără de început a Întrepărării și a Jertfei lui Dumnezeu-Cuvântul.

Am să vă mai dau un exemplu. Este cunoscut faptul că Iisus Hristos, Dumnezeu-Cuvântul, a luat chip omenesc. Spunem că a luat chipul „lui Adam”. Nu, nu a luat Iisus Hristos chipul lui Adam; Adam a luat chipul lui Iisus Hristos. Nu este Iisus Hristos imaginea lui Adam; Adam este imaginea lui Iisus Hristos; înțeleg adică în ceea ce privește înfățișarea psihosomatică, să zicem. Nu are însemnătate aici faptul că Adam premerge din punct de vedere istoric. Întrucât Fiul lui Dumnezeu avea *în potență* firea omenească înainte de Creație și în acord cu acea fire omenească a fost zidit Adam. Așadar, aceasta înseamnă că numele credincioșilor care se vor mântui sunt scrise în cartea vieții „Mielului înjunghiat”, „înainte de întemeierea lumii”. Este ceva tare frumos!

Iubiții mei, ia gândiți-vă, să fim noi scriși în *cartea vieții*!... Doar că nu știm! Atunci când L-au întrebat pe Domnul: „Doamne, puțini sunt, oare, cei ce se mântuiesc?”, Domnul nu a spus nici „puțini”, nici „mulți”, ci a zis: „Siliți-vă să intrați”! Iar când s-au întors cei șaptezeci și cu bucurie au zis: „Doamne, și demonii ni se supun în numele Tău!”, Hristos a grăit: „Nu vă bucurați că vi se supun demonii; aceasta nu este treaba voastră, ci este treaba Mea; ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri”. Aici a spus-o limpede. Ce binecuvântare!

Iubiții mei, voi mai cugetați la aceste chestiuni atunci când sunteți singuri? Vi le reamintiți? Le mai mestecați, precum rumegătoarele? Pentru că doar atunci când rumegăm acelea pe care le auzim și le citim, doar atunci trec ca hrană în al doilea stomac și ne hrănesc, altfel ele stau în primul stomac nedigerate și ne îngreunăm, facem indigestie. Trebuie să rumegăm materialul pe care-l primim, pentru a ne hrăni, pentru a ne însuși.

Și încheie pasajul în felul următor: „Dacă are cineva urechi – să audă!”, să le audă pe toate acelea pe care le-am grăit, anume

că Antihristul va cere să i se aducă închinare și celelalte și celelalte. „Dacă are cineva urechi – să audă!”, adică este nevoie de o atenție specială și de stăruință pentru întreaga chestiune.

Amintiți-vă că de multe ori Domnul a accentuat acest punct. Hristos zicea: „Cine are urechi de auzit să audă”⁴¹⁸ sau „luați seama deci cum auziți”⁴¹⁹; adică nu luați lucrurile strâmb, ci luați-le corect.

În orice caz, este o invitație la atenție, și acest verset este inserat, precum și următorul pe care îl vom observa îndată mai jos, ca un îndemn, cu privire la cele ce sunt descoperite, pentru răbdare.

Așadar, să vedem acest izvor de răbdare care vine prin versetul-îndemn, cu scopul de a ne aminti de această uitată și foarte prețioasă virtute. Pentru că nu este doar *Antihristul* în această ecuație, mai este și prorocul mincinos, a doua *fiară* care, lucrurile pe care nu le face prima, le isprăvește ea, așa cum veți vedea. Așadar, cine va putea să scape? Unul ți-a făcut o cernere și ai trecut, ai scăpat de Antihrist; altă cernere? Avem două cerneri. Așadar, atenție! De aceea sfinții au nevoie de răbdare. Avem, prin urmare, acest verset, care este puțin mai dificil la prima vedere, însă îl vom analiza. Ascultați ce zice: „Cine duce în robie de robie are parte; cine cu sabia va ucide trebuie să fie ucis de sabie. Aici este răbdarea și credința sfinților.”⁴²⁰

Care este înțelesul acestui verset?

O idee echivalentă are Ieremia în cartea sa prorocască (15, 1-2). Nu am să vă citesc pasajul, ca să nu întârziem și să nu vă încurc și mai mult. Dar aș dori să vă spun că aici avem următoarea situație. Se împletesc trei grupuri: sunt uneltele Antihristului, care le fac rele sfinților sau credincioșilor (sfinții sunt credincioșii); al doilea grup sunt *sfinții* care suferă rele de la uneltele Antihristului; și al treilea este Dumnezeu Care-i pedepsește pe cei ce le

⁴¹⁸ *Apocalipsa* 2, 7; 11; 17; 29 ș.a.

⁴¹⁹ *Luca* 8, 18.

⁴²⁰ *Apocalipsa* 13, 10.

fac rele *sfinților*. Avem, așadar, trei grupuri care se împletesc între ele cu următorul înțeles. Am să vă citesc cum vorbește despre aceasta Sfântul Andrei al Cezareei și apoi am să v-o analizez: „Fiecare, zice, va primi vrednice răsplătiri pentru cele mai înaintea săvârșite; cei care au fost gata a necăji pe aproapele lor, aceia vor fi robiți de diavol, și prin sabia sufletească a Satanei vor fi robiți spre moarte; cei care prin înșeși faptele lor au fost biruiți, aceluia [diavolului] slujind, precum zice marele Iacov.”⁴²¹

Așadar, este ceea ce zice Domnul: „Toți cei ce scot sabia de sabie vor pieri.”⁴²²

Îi avem pe credincioși și pe uneltele Antihristului, care-i prigonesc pe creștini. Îi duc în robie sau îiucid, adică le fac rele *sfinților*. Și zice acum pasajul aici: „Acela care ia sabie, de sabie va pieri.” Așadar, acela care este unealta Antihristului va muri de sabia diavolului. Adică, îl va robi diavolul pe acela și aceasta va fi pedeapsa lui. Astfel, cuvântul lui Hristos, „aceia care au luat sabia de sabie vor pieri”, își află aici împlinirea. Pentru că s-ar putea să spuneți că Hristos Se dezmente atunci când zice că „toți cei ce scot sabia de sabie vor pieri”, adică ceea ce i-a spus Apostolului Petru. Cunoaștem poate oameni care au luat sabia, dar nu au fost uciși, desigur în afara faptului dacă s-au pocăit. Există însă și oameni care au ucis și au fost uciși și ei înșiși. Este..., este ceva înfricoșător! Absolut înfricoșător! Totuși, oricare ar fi datele, în înțeles duhovnicesc problema este că, în fond, aceștia au găsit *sabia*, adică au fost uciși și ei duhovnicește de către diavol; au devenit subjugați satanei.

Tot duhul pasajului este următorul: pe acestea le vor lucra diavolul, Antihristul, uneltele Antihristului, dar sfinții nu vor opune rezistență.

Să vă citesc cum tâlcuiește profesorul Bratsiotis care interpretează și adnotează *Apocalipsa*: „Înțelesul acestei fraze este acela

⁴²¹ Citare liberă.

⁴²² *Matei* 26, 52.

că cei credincioși trebuie să primească la nevoie și moartea, fără ca să se împotrivescă prin rezistență.”⁴²³ Aceasta este tot!

Îmi veți spune: „Dar cum să nu ne împotrivim?” Luați pilda sfinților Bisericii care se ascundeau, tocmai întrucât Domnul ne-a zis „când vă urmăresc pe voi în cetatea aceasta, fugiți în cealaltă”⁴²⁴. Domnul ne-a dat pildă că putem să ne ascundem, atunci când ne prigonesc, dacă însă ne arestează nu vom răspunde cu agresivitate. Pe toată linia Istoriei noastre bisericești sfinții așa au făcut; s-au ascuns, dar când au fost arestați nu au opus rezistență!

Unde este acea filosofie morală, care ne este oferită în locul moralei creștine – cei învățați mă vor înțelege foarte bine –, care zice că putem să fim agresivi, ca să ne salvăm viața⁴²⁵? Nu, nu! Dacă se deschide ușa mea diseară, la noapte, acolo unde eu dorm, și la un moment dat văd un om care vine să mă tâlhărească, voi face firește tot ce pot ca să nu mă omoare, dar nu am dreptul să-l omor eu. Morala filosofică zice că da, pentru că mă aflu în legitimă apărare, pentru că acela a venit să mă omoare și să mă tâlhărească. Morala creștină zice că voi face tot ce pot ca să scap, să-l dezarmez, să-l neutralizez, dar nu-l voi uide eu. Este mai de preferat să fiu ucis decât să ucid, pentru că, dacă eu voi fi omorât, întrucât țin această poruncă a lui Dumnezeu de a nu uide, deja am câștigat împărăția lui Dumnezeu, și-i dau și ucigașului meu timp să se pocăiască. Cine știe? Se poate pocăi! Dacă, iarăși, îl ucid eu, eu fac o crimă – chiar dacă în mod involuntar –, însă aceluia pe care l-am trimis în cealaltă viață nu i-am lăsat timp pentru pocăință. Aceasta zice morala creștină, nu o zice filosofia morală, pe care de multe ori o socotim a fi morală creștină, și

⁴²³ Citare liberă.

⁴²⁴ *Matei* 10, 23.

⁴²⁵ Probabil că părintele Athanasie se referă la acele sisteme filosofice profane care au pătruns, din păcate, și în mediile academice creștine, care justifică agresivitatea, dacă se pune problema apărării propriiei vieți. Din păcate, aceste idei străine de duhul Evangheliei s-au infiltrat, inclusiv, în unele cursuri universitare de morală creștină (*n. tr.*).

am ajuns să ne alipim de aceste faimoase drepturi și îndatoriri. Și poate nu vă vine să credeți, aceste drepturi și îndatoriri, pe care atât de mult le accentuăm în așa-numita *morală creștină* – dar care, repet, este filosofie morală –, au făcut ca un popor să uite îndatoririle și să ceară doar drepturi. Popoarele creștine astăzi sunt acelea care își uită îndatoririle și se luptă în orice mod pentru drepturile lor. Vede cineva aceasta răspândindu-se în special în lumea occidentală. Este și acesta un semn, anume că nu am înțeles corect Evanghelia.

În concluzie, credincioșii nu vor opune rezistență. Ne place, nu ne place, așa poruncește Dumnezeu. Duhul lui Dumnezeu aceasta poruncește, iubiții mei; nu vom opune rezistență. Vă amintiți de Sfântul Policarp; este în primul martirologiu creștin care a fost scris pe la mijlocul secolului al II-lea. Se ascundea din casă în casă... A fost trădat însă și în cele din urmă a fost arestat. Atunci când a fost arestat, nu a arătat absolut nici o împotrivire. Nici una! Așa spune cuvântul lui Dumnezeu. Să nu opunem rezistență! Dar ce trebuie să facem? Răbdare! „Aici este înțelepciunea. Aici este răbdarea și credința sfinților.” Aici se pun în lucrare răbdarea și credința sfinților.

Înțelegeți, așadar, iubiții mei, valoarea credinței și a răbdării, care sunt două virtuți fundamentale. Credința naște răbdarea! Dacă credem că ne așteaptă Împărăția lui Dumnezeu, ne vom exercita în răbdare. Ca și atunci când știm că ne așteaptă un câștig comercial, vom răbda orice răutate, orice necaz și orice ocară pe care ne-o va face celălalt, pentru că știm că vom avea câștig și atunci vom avea răbdare cu clientul în magazinul nostru toată ziua. La fel se întâmplă atunci când credem că ne așteaptă Împărăția lui Dumnezeu, vom face orice răbdare ca să câștigăm ceea ce așteptăm, Împărăția lui Dumnezeu.

Și așa cum zice Apostolul Pavel în *Epistola către Evrei* (10, 36): „Căci aveți nevoie de răbdare ca, făcând voia lui Dumnezeu, să dobândiți făgăduința.”

Însă fiți atenți la ceva, iubiții mei. Este nevoie să ne exercităm în fiecare zi și în credință, și în răbdare. Aceste lucruri nu se fac automat/de la sine și ca un fel de jonglerie. Nu știm ce ne așteaptă.

Am să vă dau vreo două-trei exemple. Sunteți sănătoși? Dacă sunteți sănătoși, cugetați în fiecare zi – desigur, nu într-o măsură care să producă angoasă, pentru că acest lucru înseamnă fobie –, cugetați în fiecare zi că puteți să vă îmbolnăviți de vreo anumită boală dureroasă și să suferiți groaznic, așa cum îi vedeți pe alți oameni că suferă? De multe ori, desigur, boala nu este atât de dureroasă pe cât este terapia. Atunci când auzim la ce este supus un om ca să se facă bine, zicem: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, cum suportă acest om?!” Să ne gândim că se poate ca și noi să intrăm pe tărâmul unei eventuale boli, poate ne apropiem, prin urmare, dacă aceasta se întâmplă, orice am suferi, să avem răbdare.

Aveți bogăție? Dacă sunteți bogați, cugetați, vă rog, că poate să vină o zi în care va trebui să ieșiți în stradă să cerșiți puțină pâine uscată. Sau să mergeți (nu dacă va fi foamete la toți, deoarece atunci cade demnitatea în general, ci să fi sărăcit doar voi) la tomberoane, pe trotuare, să scotociți pentru a găsi ceva să mâncați, v-ați gândit la aceasta?

Și, totuși! Aceasta ni se va întâmpla atunci când va activa Antihristul, când va activa *prorocul mincinos*, va veni exclusivismul economic..., și nu vom avea ce să mâncăm! Ce vom face atunci? Când ne vor lipsi cărnita, untulețul, oușorul..., atunci ce vom face? Dumnezeu, fratele meu, ne-a dat bunurile să ne bucurăm de ele, dar și să le împărțim, să facem și milostenie, să nu le avem doar pentru noi înșine – amintiți-vă de aproapele din pilda de astăzi –, iar întru bunurile noastre aflându-ne, să ne gândim că oarecând este posibil să fie nevoie să cerșim. Să ne amintim ceea ce zice Sfânta Scriptură în *Înțelepciunea lui Sirah*: „De dimineață până seara se schimbă vremea și toate sunt grabnice înaintea Domnului”⁴²⁶ și să devii din bogat sărac, dar și din sărac bogat.

⁴²⁶ *Înțelepciunea lui Iisus Sirah* 18, 26.

Din acest motiv trebuie să conștientizăm și să nu ne băgăm capul în nisip ca struțul.

Aveți casă confortabilă? S-o stăpâniți sănătoși, să vă bucurați de ea, dar fiți cu luare-aminte! Atunci când dormiți în patul vostru moale și când vă aflați în casa voastră să vă gândiți că se poate ca oarecând să fie nevoie să dormiți pe o bancă în parc... sau pe stradă! De ce? Pentru că v-a luat casa Antihristul, întrucât nu v-ați trădat credința; sau întrucât așa au devenit lucrurile în viața voastră și ați sărăcit, frații mei, și v-ați pierdut casa. S-a făcut cutremur, s-a făcut război, a căzut o bombă, vi s-a dărâmat casa; ce veți face atunci? Veți face ceea ce îi zicea femeia lui Iov bărbatului ei? „Te ții mereu în statornicia ta? Blesteamă pe Dumnezeu și mori, să te liniștești și să mă liniștesc și eu. Pentru că merg în case străine ca să dorm – nu mai aveau casă, întrucât se surpase –, iar atunci când merg să dorm, aștept când se va face ziuă; iar când se face ziuă aștept să se însereze.”⁴²⁷ Ați văzut ce i-a zis această femeie, această femeie fără de minte, lui Iov? Iar Iov i-a răspuns: „Nu! Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare și pe cele rele?”⁴²⁸ Iov a fost foarte bogat, a avut toate bunătățile, dar sufletește se pregătea și pentru boală, și pentru sărăcie, și pentru statul pe gunoi! Pe gunoi trăia el acum și acolo dormea.

Așadar, și noi, pentru a avea răbdare, avem nevoie de anumite exerciții/nevoințe. Aceste lucruri nu sunt literatură, iubiții mei. Acum suntem așezați pe un scaun frumos..., peste puțin timp va veni iarna și vom avea și calorifer aici, va fi cald, vom avea și mașina afară să ne ducă acasă la noi. Toate acestea sunt confortabile. Însă faptul de a asculta cineva cuvântul lui Dumnezeu în mod confortabil și de a nu face nici o asceză socotesc că este păcat. Vom cugeta la toate; ne vom gândi că se poate ca toți să ne aflăm în aceste situații. Așadar, avem nevoie de un anumit antrenament și să nu protestăm pentru o mică durere, pentru o boală,

⁴²⁷ Cf. Iov 2, 9-10.

⁴²⁸ Cf. Iov 2, 10.

pentru o răceală, nici chiar pentru o privațiune materială pe care am putea-o suferi, nici pentru vreo rea-pățimire. Toate acestea sunt mici nevoințe. Trebuie să răbdăm fără să murmurăm re-lele-pățimiri, pentru a ne pregăti pentru marea răbdare, pentru marile lupte, pentru marile întreceri.

„Și am văzut o altă fiară, ridicându-se din pământ, și avea două coarne asemenea mielului, dar grăia ca un balaur.”⁴²⁹ Sfântul Ioan Evanghelistul îndată după descrierea primei *fiare*, pe care, în vedenia sa, a văzut-o ieșind din mare, și unde la locul respectiv am analizat cele cu privire la aceasta, zice că a văzut o altă *fia-ră* ieșind de această dată din pământ. Care este identitatea acestei a doua noi *fiare*, care apare la orizontul descoperirii Sfântului Ioan Evanghelistul?

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Și a mărturisi că prin acest chip vine prorocul mincinos nu este nepotrivit a fi de părere, căci balaurul este Satana; iar fiara care se ridică din mare este Antihristul; iar prin fiara de acum, așa cum socotește fericitul Iri-neu [al Lyonului], pe prorocul mincinos trebuie să-l înțelegem, ca cel ce vine din pământ, adică din viața cea pământească și ticăloasă..., despre care Sfântul Irineu a zis cuvânt cu cuvânt astfel: aghiotant al Antihristului va fi și proroc mincinos se va chema.”⁴³⁰ Am să vă analizez mai jos tot ceea ce v-am citit, pentru că aici Sfântul Andrei, tâlcuind, le cuprinde pe toate.

Așadar, avem în avanscenă o a treia persoană. Prima a fost *balaurul* care a urmărit-o pe *femeia* ce avea *pruncul*. Acesta este diavolul (Satana). A doua persoană este Antihristul, *fiara* care s-a ridicat din mare. A treia persoană este *fiara* care s-a ridicat din *pământ*. Prin urmare, iubiții mei, avem trei persoane.

Această persoană, a treia, este oare persoană? Aretha zice: „Și acesta om este, potrivit cu lucrarea satanei.”⁴³¹ Prima perso-

⁴²⁹ *Apocalipsa* 13, 11.

⁴³⁰ Citare liberă.

⁴³¹ Citare liberă.

nă nu este om, este diavolul care nu poate să se facă om. Îi este cu neputință diavolului să se înomenească. Diavolul poate să se înfățișeze ca om, dar este după închipuire. Niciodată îngerul, duhul nu se poate înomeni/întrupa în mod real. Acesta este privilegiul unic al Ziditorului, al lui Iisus Hristos. Nimeni altcineva nu poate reuși acest lucru. Așadar, diavolul nu este om; Anti-hristul însă, a doua persoană, este om, așa cum și a treia persoană este, de asemenea, om.

Ce înseamnă însă că „grăiește ca un balaur”? Aceasta arată că este o persoană cu o lucrare a lui Satan, adică puterile lui Satan vor fi în acesta. Așadar, aceasta vrea să exprime spunând că „grăia ca un balaur”, adică lucrează așa cum ar lucra diavolul.

Poartă *coarne de miel*. Mielul este un animal pașnic. Aceasta este o personificare; se făcărește a fi om fără de răutate, în vreme ce în realitate, iubiții mei, este înșelător și proroc mincinos.

El vine din pământ. „Semn, zice Sfântul Andrei al Cezareei, al vieții ticăloșite.” Este o persoană întunecată! Este o persoană respingătoare! Clocește idei întunecate, așa cum vom vedea mai jos; este ceea ce înțelegem astăzi prin expresia *puteri întunecate*!

Vă amintesc acea întrunire spiritistă, pe care a cerut-o să se facă regele Saul la acea vrăjitoare, iar aceea a zis „văd duhuri ieșind din pământ”⁴³², adică draci, duhuri viclene! Aceasta înseamnă că duhurile cele viclene, întunecate, vin din pământ. Expresia „vine din pământ” este folosită pentru a arăta faptul că această a treia persoană este o persoană întunecată!

Și, totuși, la înfățișarea lui exterioară, acesta este vesel, zâmbitor, promite libertate, promite belșug, promite pace, promite viață socială frumoasă, promite înfrățire globală/universală – deja v-am spus în mare ce sunt toate acestea – și altele. El promite toate acestea. Aduce mesaje bune, mesaje frumoase, are o prezență agreabilă, și totuși este o persoană întunecată! Imaginea acestei vedenii este într-un acord absolut cu preîn-

⁴³² *I Regi* 28, 13-14.

științătoarele cuvinte ale Domnului nostru Care grăiește: „Feriți-vă de prorocii mincinoși, care vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori.”⁴³³ Este același lucru. Domnul a zis: Fiți atenți, sunt lupi! Nu sunt oi! Sunt fiare; nu sunt oameni lipsiți de răutate. Duc cu ei planuri infernale, vor să vă înghită cu totul, să vă devoreze, vor să vă înșele și, prin metoda înșelării, să vă ducă la pierzanie. Fiți atenți!

Prin urmare, prezența acestei a treia fiare completează triada: *balaur*, *fiara-Antihrist*, *fiara-prorocul mincinos*. Iar aceasta este o proastă imitație a Sfintei Treimi. Așa cum primește închinare Sfânta Treime, se va cere închinare și pentru această proastă imitație a Sfintei Treimi, ca înlocuire a închinării la Sfânta Treime!

„Și toată stăpânirea celei dintâi fiare ea o pune în lucrare, în fața ei. Și face pământul și pe locuitorii de pe el să se închine fiarei celei dintâi, a cărei rană de moarte fusese vindecată”⁴³⁴, aceasta este următorul verset, al doisprezecelea. A doua *fiară* are toată stăpânirea primei *fiare*; prima *fiară* a primit stăpânirea de la *balaur*. Așadar, vedem un transfer al stăpânirii/puterii. Prin urmare, poziția celei de-a doua *fiare* în raport cu prima este o poziție de subordonare. Această a doua *fiară* devine atunci un fel de înaintemergător.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Pentru ca să lucreze înaintea Antihristului, pregătind pentru acesta calea pierzaniei.”⁴³⁵

Aici avem proastă imitație a Sfântului Ioan Botezătorul, cel care a fost înaintemergătorul lui Hristos, care a gătit calea Domnului. Și *prorocul mincinos* va deschide calea Antihristului. Ce spuneți, nu este Antihristul cu adevărat maimuța lui Hristos, despre care vorbește Fericitul Augustin?

Așadar, lucrarea *prorocului mincinos* este închinarea către prima *fiară*. Scopul lucrării *prorocului mincinos* este închinarea la

⁴³³ Matei 7, 15.

⁴³⁴ Apocalipsa 13, 12.

⁴³⁵ Citare liberă.

prima *fiară*, la Antihrist, iar prin Antihrist închinarea la *balaur*, la diavol! Și, pentru a atinge acest scop al său, *prorocul mincinos* face semne și minuni, așa cum relatează și versetul următor pe care îl vom observa și, firește, toate acestea se vor întâmpla potrivit îngăduinței lui Dumnezeu.

Explicația lămuritoare pe care v-am citit-o într-o analiză anterioară, în legătură cu prima *fiară* a cărei „rană de moarte fusese vindecată”, este argumentul de bază pentru închinarea către Antihrist, de vreme ce – chipurile! – Antihristul a înviat din morți sau a înviat pe unul dintre aghiotanții săi. Aceasta este totdeauna o înviere din morți *după închipuire*, deoarece diavolul nu are legitimitatea, nu poate să facă o înviere reală a celui mort. Așadar, toate acestea sunt pentru a deschide calea pentru închinarea către Antihrist, pentru a se considera că acesta este Mesia, și în acest fel, iubiții mei, deschide calea închinării celeilalte *fiare*.

Dar care este relația acestor două *fiare* în ceea ce privește activitatea?

Acesta este un capitol foarte important. Dar, întrucât timpul nostru s-a epuizat, nu doresc să vă vorbesc astăzi și să las tema la jumătate. Paragraful acesta, despre cum lucrează aceste fiare, este unul foarte însemnat. Veți fi cuprinși de uimire atunci când vom vorbi despre cum lucrează Antihristul și cum lucrează *prorocul mincinos*. Antihristul cuprinde anumite domenii. Pe acelea pe care nu le acoperă el, le împlinește *prorocul mincinos*. Astfel, aceștia folosesc două metode diferite, cu scopul final de a-i înșela pe oameni și de a-i conduce către închinarea la *balaur* și la Antihrist.

Toate acestea, iubiții mei, nu sunt pentru o anumită epocă ce va veni; sunt valabile pentru fiecare epocă, și pentru epoca noastră. Omul treaz, care are „mintea lui Hristos”, poate să le judece, să le vadă, să le semnaleze și desigur să se păzească.

Mă rog din toată inima să vă păzească Dumnezeu și să vă ocrotească de închinarea la diavol.

CAPITOLUL AL PAISPREZECELEA

Complementaritatea celor două fiare. Înșelările stăpânirii și ale ideologiei

(Acest capitol – al paisprezecelea – este întreaga Omilie 55)

După cum vă amintiți, am rămas la punctul relațiilor dintre cele două *fiare*, a primei *fiare* care este Antihristul, și cea de-a doua *fiară* care este *prorocul mincinos*. Prima *fiară* din cartea *Apo-calipsei* este simbolizată prin zece coarne, iar a doua, prin două coarne care au forma coarnelor de berbec, adică ale unui animal pașnic. Care este însă relația dintre aceste două *fiare*, dintre Antihrist și *prorocul mincinos*?

V-am spus faptul că *prorocul mincinos* este înaintemergătorul Antihristului, iar această acțiune este concepută ca o imitație a Înaintemergătorului lui Hristos, a Sfântului Ioan Botezătorul. Scopul pentru care vine *prorocul mincinos* este acela de a deschide calea pentru închinarea la Antihrist și, prin acesta, la diavol, adică să se facă divinizarea Antihristului și divinizarea diavolului. Aceasta am zis data trecută. Există însă încă un aspect.

Așa cum s-ar putea să știți, fie și numai simbolismul textului ne arată faptul că Antihristul vine sub o formă puternică – are zece coarne, care sunt simbolul puterii – cu scopul de a-i supune și de a-i distruge pe credincioși și pe cei lași și lipsiți de curaj. Însă acest mod nu este în chip negreșit și în mod absolut, sută la sută, și eficient. Din acest motiv diavolul va veni și într-un alt mod, acela al înșelării, prin care va oferi „ramura de măslin” și pacea. Iar acest rol îl va juca *prorocul mincinos*, care vine într-un

chip pacifist. Aceasta simbolizează cele două coarne ale „mielului”; adică vine în calitate de oaie.

Aceste două chipuri ale diavolului, chipul puterii și chipul păcii (care este însă un chip al înșelării, al naivității și al gândirii simpliste), aceste două chipuri activează neconținut în cadrul Istoriei, în fiecare epocă și în fiecare generație. Aceasta vă zic de fiecare dată, și am să vă spun neconținut, ca să nu credeți că aceste lucruri sunt *evenimente viitoare*, care se află la distanță de noi și nu au nici o legătură cu noi.

Am să vă spun încă o dată ceea ce grăiește Sfântul Evanghelist Ioan, anume că „ați auzit că vine antihrist, iar acum mulți antihriști s-au arătat”⁴³⁶. În consecință și Antihristul vine, și există și *antihriștii*, și *prorocul mincinos* vine – pentru că și acesta este persoană, așa cum am spus data trecută –, dar există mulți *proroci mincinoși* și în epoca noastră. În consecință, „taina fărâdelegii neconținut se lucrează”⁴³⁷, în fiecare epocă și în fiecare generație.

Desigur, prima, forma puternică a Antihristului, activează ca stăpânire, în vreme ce al doilea chip, al *prorocului mincinos*, activează ca ideologie, ca erezie! *Prorocul mincinos* activează în dimensiunea sa duhovnicească, în fiecare epocă.

Cu adevărat! Generația apostolică i-a făcut față, pe de-o parte, Antihristului în persoana lui Nero, a prigonitorului creștinilor, iar, pe de alta, l-a înfruntat pe *prorocul mincinos* în erezia nicolaiților. Apostolul Pavel scrie în legătură cu aceștia – deja existau –, fără însă a-i numi direct, dar înainte de toate îi menționează Sfântul Evanghelist Ioan în epistolele lui, și mai ales în cartea *Apocalipsei*, acolo unde, în epistolele către „îngerii”, episcopii din Efes, din Pergam și din Tiatira – deja le-am analizat – zice Hristos că îi urăște pe nicolaiți și lucrările lor⁴³⁸.

⁴³⁶ I Ioan 2, 18.

⁴³⁷ II Tesaloniceni 2, 7.

⁴³⁸ Cf. Apocalipsa 2, 6; 15, 20.

Epoca Sfântului Athanasie cel Mare a recunoscut și ea chipul de putere al lui Antihrist în persoana lui Dioclețian, precum și a *prorocului mincinos* în persoana lui Arie.

Mai târziu, Antihristul a activat prin Mahomed în calitate de chip al puterii. Mai ales vi-l amintesc pe Sfântul Cosma Etolianul care îl vedea pe Antihrist în persoana lui Mahomed, dar nu simplu pe Mahomed întemeietorul religiei omonime, ci, în principal, în persoana lui Mahomed profetul, care, prin izbânzile sale cuceritoare din lumea creștină, a încercat să extindă islamul, mahomedanismul și să desființeze Creștinismul. Așadar, aceștia sunt antihriștii care au venit, și vin continuu, și sunt înaintemergători ai principalului Antihrist.

Apoi, este cunoscut faptul că toate izbânzile arabilor, pe toată lungimea Africii de Nord până în Spania, au adus exterminarea Bisericilor, foarte probabil în mod definitiv până la a Doua Venire a lui Hristos. Acele faimoase Biserici din Africa de Nord, ale Cartaginei și celelalte, astăzi nu mai există. Și este, v-am spus, o taină dacă vreodată vor mai exista aceste Biserici.

În calitate de *proroc mincinos* Sfântul Cosma al Etolului l-a văzut pe papa de la Roma, însă cu adevărat, așa judecăm și vedem și noi chestiunea. Dar care papă ziceți voi să fie? Este vorba despre Creștinismul occidental, care conduce la înșelare și la erezie, adică falsifică Creștinismul, cu consecința de a zădărnici mântuirea oamenilor!

În timpurile noastre Antihristul activează prin sistemele potrivnice și anticreștine sau chiar prin statele (sistemele de guvernare) care folosesc metode de exterminare a Bisericii, desigur științifice. *Prorocul mincinos* activează prin ereziile cele cu multe nume, așa cum este hiliasmul sau ecumenismul sau orice altceva este oferit ca erezie și falsificare a duhului creștinesc⁴³⁹.

Dar, v-aș ruga foarte mult, să fim atenți la aceste elemente, deoarece se poate vedea cum prin ele lucrează și activează înfri-

⁴³⁹ Cf. Stergios SAKKOS, „Antihristul”, în: rev. *Stavros*, 1977, p. 168.

coșate puteri potrivnice în cadrul Istoriei și cum oamenii cedea-ză. Dar să înaintăm.

„Și face semne mari, încât și foc face să se pogoare din cer, pe pământ, înaintea oamenilor.”⁴⁴⁰

De la acest verset și până la sfârșitul capitolului al XIII-lea se face o completă lămurire a celor care deja au fost tâlcuite până acum. Mai cu seamă de la versetul al treisprezecelea, pe care acum îl analizăm, până la prima jumătate a celui de-al cincisprezecelea, sunt descrise cele pe care în chip înșelător le va lucra *prorocul mincinos* prin persuasiune. De la a doua jumătate a versetului al cincisprezecelea și până la al șaptesprezecelea verset al capitolului, sunt menționate cele pe care le va lucra prorocul mincinos în chip silnic. Așadar, va face minuni mari, și mai ales „semne din cer”, pe care le-au cerut și fariseii⁴⁴¹, constrângând prin amenințări însăși viața oamenilor. Vom vedea toate acestea în continuare.

Prorocul mincinos va face să se pogoare foc din cer! Cu adevărat, aceasta este o minune foarte mare. Fariseii, după cum știți, au cerut „semn din cer”, ca să se încredințeze că Iisus, Iisus cel istoric, este Mesia cel așteptat. Deja mari personalități ale Vechiului Testament, pentru a da mărturie despre identitatea lor, au făcut „semne” fie din cer, fie din iad.

V-am spus că „semnele”, minunile sunt pe trei planuri: fie în cer, fie pe pământ, fie în iad. În cer sunt, spre exemplu, atunci când Moisi a coborât mana din cer timp de patruzeci de ani întregi⁴⁴². De asemenea, atunci când Prorocul Ilie a pogorât foc din cer, pentru a mistui jertfa de pe Muntele Carmel⁴⁴³, dar și altădată pentru a-i arde pe cei cincizeci care veniseră să-l aresteze⁴⁴⁴. *Minune a adâncului* este o înviere a unui mort, pe care și Proro-

⁴⁴⁰ *Apocalipsa* 13, 13.

⁴⁴¹ *Cf. Matei* 12, 38; *Marcu* 8, 11; *Luca* 11, 16.

⁴⁴² *Cf. Ieșirea* 8, 2-4.

⁴⁴³ *III Regi* 13, 38.

⁴⁴⁴ *Cf. IV Regi* 1, 10 și 12.

cul Elisei, și Prorocul Ilie au săvârșit-o, adică au înviat un mort⁴⁴⁵! În cele din urmă, *minuni ale* pământului, după cum se mai numesc, sunt vindecările unor bolnavi. Pe aceste *semne*, aceste minuni uriașe, mari, desigur că totdeauna le lucrează Dumnezeu.

Fariseii au cerut de la *prorocul mincinos* nu minunile pe care le-a săvârșit Hristos, ci au cerut minune din cer. Îmi veți spune că Hristos a săvârșit vindecări ale bolnavilor, orbii, chiar și din naștere, au văzut lumina zilei, a făcut și minuni ale adâncului, a înviat morți, și orice altceva, dar evreii au cerut minune din cer. Acești oameni însă erau răucredincioși și mai cereau și minuni din înaltul cerului. Atunci Domnul le-a zis: „Acest neam viclean cere semn... Nu am să vă dau decât numai semnul lui Iona”⁴⁴⁶, care se raportează la cele trei planuri, pentru că Hristos a murit, a fost îngropat, S-a pogorât la iad, S-a ridicat din iad, a înviat și S-a înălțat la cer. Cu toate acestea, cei dispuși să nu creadă nu au crezut, și până astăzi au rămas în necredința lor.

Însă, iubiții mei, *prorocul mincinos* va fi foarte binevoitor să le dea „semn” din cer, iar aceasta va fi faptul de a pogori foc din cer. Va face aceasta imitându-i pe vechii proroci, dar, în principal, ca o contra-acțiune în fața celor doi proroci care vor exista atunci, Prorocul Ilie și Prorocul Enoh, care vor veni să propovăduiască pocăința și vor pogori și aceia foc din cer. Și atunci *prorocul mincinos* se va opune lucrării celor doi proroci, pentru a dovedi lumii că cei doi proroci nu sunt de la Dumnezeu și că poate și el să facă aceeași minune.

Se va întâmpla însă exact ceea ce s-a întâmplat cu Moisi în fața lui Faraon; aceste evenimente vechi sunt *tipurile evenimentelor viitoare*. Și atunci, primul lucru minunat a fost când Moisi, totdeauna prin porunca lui Dumnezeu, a aruncat jos toiașul său de păstor și s-a prefăcut în șarpe. Atunci Faraon, desigur înfricoșat în fața acestei minuni, i-a chemat pe magii săi și

⁴⁴⁵ Cf. IV Regi 13, 21; III Regi 17.

⁴⁴⁶ Cf. Matei 12, 39; Luca 11, 29.

au făcut și aceia la fel; a aruncat fiecare toiagul său la pământ și s-au făcut șerpi. În continuare, Moisi a apucat coada șarpelui, iar acesta a redevenit toiag. Însă magii nu au putut să facă iarăși toiege din șerpii în care se prefăcuseră toiegele lor, pentru că toiagul lui Moisi a înghițit toiegele magilor. Însă, cu toate acestea, inima lui Faraon s-a împietrit⁴⁴⁷.

Numele celor mai importanți dintre magii egipteni ni le-a păstrat, potrivit tradiției evreiești, Apostolul Pavel și sunt Iannis și Iamvris. „După cum Iannis și Iamvris s-au împotrivit adevărului lui Moisi, acei doi magi, așa vor sta împotriva adevărului prorociei mincinoși și antihriștii din toate veacurile și din toate epocile.”⁴⁴⁸

Dar Domnul ne înștiințează și mai dinainte ne spune: „Căci se vor ridica hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși. Iată, v-am spus de mai înainte.”⁴⁴⁹ Fiți cu luare-aminte la această frăzuță: „Iată, v-am spus de mai înainte”, adică v-am adus la cunoștință, deja v-am înștiințat. Vai și amar de acei credincioși care nu vor cunoaște poruncile lui Hristos!

Profesorul și academicianul Panyotis Bratsiotis care interpretează cartea *Apocalipsei* (este singurul din epoca noastră care a făcut un comentariu la cartea *Apocalipsei*) menționează următoarele: „Iar dintr-o perspectivă mai generală minunile pomenite ale acestui proroc mincinos (ale celei de-a doua *fiare*) ar putea fi corelate și cu minunile științei, tehnicii etc., petrecute de-a lungul veacurilor de după Hristos, care au condus la divinizarea fie a anumitor oameni, fie a științei, fie a tehnicii, fie, în general, a culturii/civilizației, fie a rațiunii umane.”⁴⁵⁰ Aș dori să insist puțin făcând o mică analiză a celor spuse de Bratsiotis la acest punct.

⁴⁴⁷ Cf. *Ieșirea* 7, 9-13.

⁴⁴⁸ Cf. *II Timotei* 3, 8.

⁴⁴⁹ *Matei* 24, 24-25; *Marcu* 13, 22-23.

⁴⁵⁰ Panyotis BRATSIOTIS, *Apocalipsa lui Ioan*, Ed. Hr. Sinodinou, Athena, 1950, p. 216.

Cu adevărat, astăzi și știința, și tehnica, nu mai puțin și arta, au ajuns să fie divinizate. Când zicem astăzi *artă*, înțelegem tot ce se întâmplă prin caracterizarea generală de *manifestări culturale*, adică artă care este prezentată la diferite manifestări culturale. Toate acestea au un efect uluitor în ochii oamenilor. Oamenii se minunează atât de mult, încât ajung să-și creeze un fel de asigurare cu privire la acestea. Atunci când, spre pildă, văd că știința izbutește aceasta sau aceea, se creează un super-optimism, că va izbuti și altele, și altele, astfel încât de-acum să nu mai avem nevoie de Dumnezeu.

Atunci când, spre pildă, văd progresele medicinei, zic: „Nu este nevoie de Dumnezeu; avem știința medicală. Ce înseamnă să-mi aflu scăparea la Dumnezeu sau în Biserică? Avem știința medicală!”, și în conștiința lor divinizează știința sau divinizează în orice fel tehnologia. Ei zic: „Nu avem nevoie de Dumnezeu. Ce înseamnă că va ploua sau nu va ploua? De ce să facem procesiune în fața lui Dumnezeu? Vom afla un mod prin care să aranjăm condițiile climatice – acum într-o anumită măsură am izbutit aceasta, dar acesta este alt subiect! – și noi le vom aranja pe toate astfel încât să-L înlocuim pe Dumnezeu. Nu avem nevoie de Dumnezeu!” Aceasta este divinizarea tehnologiei și a științei.

Așadar, cu alte cuvinte, în spatele tuturor acestora este divinizată rațiunea umană. Avem Rațiunea dumnezeiască și rațiunea omenească. Aici este respinsă Rațiunea dumnezeiască, care este Dumnezeu-Cuvântul, Iisus Hristos, Care S-a înomenit și a fost propovăduit ca Dumnezeu, în favoarea rațiunii omenești care – chipurile – le va izbândi pe toate, și va fi atotputernică, și va fi centrul tuturor! Așadar, dacă astăzi putem spune că știința face minuni, iată, și minunile *prorocului mincinos*.

Și oarecum într-un chip mai palpabil spunem că noi vom dovedi că putem încet-încet să construim un om! Și, de vreme ce putem să construim un om, atunci deja nu mai are sens noțiunea

de Dumnezeu-Creatorul sau noțiunea de suflet și altele! Sau zicem – cu toate că este teorie și nu este adevăr științific – și încercăm să facem experimente să dovedim (dar aceasta nu a fost dovedit, de aceea rămâne teorie și nu este adevăr istoric), anume că omul se trage din maimuță! Și dacă se trage din maimuță și a ajuns acolo unde a ajuns, la ultima lui formă în mod evolutiv, atunci nu este o faptură responsabilă, nu este o existență responsabilă în fața nimănui, și desigur nici în fața lui Dumnezeu și nici în fața celorlalți oameni. Pentru că, de vreme ce este un animal evoluat, care este responsabilitatea lui? Un animal ce responsabilitate are? Așadar, ne străduim să eliminăm noțiunea de responsabilitate, noțiunea de vină și spunem că omul a evoluat de la sine, și din animal a devenit om!

Toate aceste lucruri deja sunt învățături ale *prorocului mincinos* proclamate de-a lungul veacurilor! Se cuvine să sesizăm acest lucru! Iar dacă noi adoptăm aceste teorii, aceste pseudo-teorii, pentru a ne absolvi pe noi înșine de răspundere în fața lui Dumnezeu și în fața oamenilor, să ne izbăvim gândul nostru de faptul că există înviere a morților, că suntem creați după chipul lui Dumnezeu, că vom fi judecați și că vom trăi în veșnicie, ei bine, să știm că plăsmuim aceste lucruri mincinoase, aceste basme, sau le plăsmuiesc niște proroci mincinoși, iar noi le adoptăm, pentru că sunt basme dulcele și plăcute! Toate acestea, vă spun iarăși, iubiții mei, sunt produsele *prorocului mincinos*.

„Și amăgește pe cei ce locuiesc pe pământ prin semnele ce i s-au dat să facă înaintea fiarei, zicând celor ce locuiesc pe pământ să facă un chip fiarei care a fost rănită cu sabia și a rămas în viață.”⁴⁵¹

Vă amintiți – am spus aceasta mai demult – fie că el însuși a înviat după o rană de moarte – falsă înviere, desigur –, fie a înviat pe vreunul dintre aghiotanții lui sau dintre slujitorii lui, pentru că așa a vrut să creeze impresia, anume că și el poate să învieze

⁴⁵¹ *Apocalipsa* 13, 14.

morți. Această minune va fi invocată de *prorocul mincinos*, ca astfel să i se aducă închinare Antihristului prin chipul/icoana lui.

Pe toți oamenii pământului „îi înșală”, în afară firește de cei „aleși”⁴⁵². Cei *aleși* sunt poporul lui Dumnezeu. Și v-am spus din nou trecută, am să vă spun încă o dată, că *poporul ales al lui Dumnezeu* nu coincide cu locuitorii unui stat creștin. Noi, grecii, suntem nouă milioane – ca să iau realitățile noastre –, desigur, în sens larg, foarte larg, suntem neîndoienic *popor al lui Dumnezeu*. *Poporul ales al lui Dumnezeu* însă este acela care nu i se va închina lui Antihrist și va fi gata să sufere orice martiriu, și nu coincide cu numărul celor nouă milioane de creștini care sunt botezați aici, pe pământul nostru grecesc. Așadar, cu alte cuvinte, am să spun încă o dată, nu coincide *poporul lui Dumnezeu* cu poporul unui stat creștin! Aceasta ar trebui să ne pună pe gânduri, dacă noi aparținem cu adevărat *poporului lui Dumnezeu* și să nu ne lăudăm că noi suntem cei aleși și mai ales creștini ortodocși, botezați, și că în acest fel ne vom mântui în chip obligatoriu.

Prin urmare, *cei aleși* nu vor fi atrași de toate înșelăciunile pe care le va meșteșugi *prorocul mincinos*.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Înșală, zice, pe acei locuitori care au inima totdeauna la cele pământești. Însă celor ce în ceruri au petrecerea nu le va putea înșela simțirea, întăriți fiind cu desăvârșire întru prevestirea venirii Lui.”⁴⁵³

Fiți atenți pe cine înșală! Aici vom afla foarte probabil un anumit element pe care, dacă îl examinăm, vom vedea că avem o serioasă posibilitate să fim înșelați. Îi înșală „pe acei locuitori care au inima totdeauna la cele pământești”, pe aceia care au o mentalitate lumească, pământească! Sunt creștini, merg la biserică, se spovedesc, se împărtășesc..., dar au o mentalitate lumească, gândesc totdeauna lumește.

⁴⁵² Matei 24, 24.

⁴⁵³ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 37, Athena, 2001, p. 337C.

Foarte mulți dintre creștinii noștri, care trăiesc o anumită viață legată de Sfintele Taine, au totuși o mentalitate lumească, aceștia vor fi cei înșelați. Dacă ar trebui să cercetăm între ascultătorii noștri din această seară, dintre cei prezenți, și pe mine însumi care vorbesc, nu știu, iubii mei, ce procent de mentalitate lumească vom afla că avem fiecare înlăuntrul nostru! Acest lucru vă neliniștește? Pe mine personal mă neliniștește; mă neliniștește foarte mult, și cred că ar trebui să ne neliniștească pe toți!

Putem înțelege lesne acest lucru atunci când vedem cum unii creștini sunt atrași de lucruri foarte grosiere, grosiere, nu subtile! Spre pildă, îi vedeți pe unii care merg s-o asculte pe una ca Athanasia Kriketou- Samari⁴⁵⁴ ..., sau merg la un oarecare Hristo din Gazoro⁴⁵⁵, pentru a primi sfat sau a dobândi vreo vindecare! Aceștia fac minuni, dar sunt proroci mincinoși! De asemenea, atunci când se publică din când în când în ziare diverse lucruri sau sunt promovate prin *mass-media* diferite teorii, vedeți cum sunt oamenii îndată atrași. Îndată!

Mă tem de faptul că, dacă ar veni adevărata persoană a *prorocului mincinos* – pentru că toate acestea sunt lucruri premergătoare ale *prorocului mincinos* –, dacă ar veni însuși *prorocul mincinos*, mă tem că mari mase de creștini ar fi atrase de el cu ușurință! După cum grăiește Domnul: „Iată, v-am spus de mai înainte”⁴⁵⁶, Eu vă înștiințez de mai înainte. Observăm zilnic faptul că unii oameni care ascultă aceste cuvinte aici, la un moment dat, îi vedeți cum sunt atrași de înșelători! Aceasta înseamnă că ai noștri creștini sunt nestatornici, nu au suport, nu sunt întăriți, nu au o bază, nu sunt întemeiați.

Aici încă mai spune faptul că *prorocul mincinos* va face să fie închinată fiara, și după ce scrie „fiară” mai întâi la genul neutru, îi va pune pronumele ce înlocuiește substantivul „fiară” la genul

⁴⁵⁴ Pretinsă prorociță și vizionară din Grecia sfârșitului de secol XX, cunoscută sub numele de „Sfânta Athanasia din Egaleo” (1924-2020) (*n.tr.*).

⁴⁵⁵ Pretins vizionar și vindecător din Grecia sfârșitului de secol XX (*n.tr.*).

⁴⁵⁶ Matei 24, 25; Marcu 13, 23.

masculin⁴⁵⁷. Adică, deși Sfântul Evanghelist Ioan vorbește, totdeauna în chip acoperit, despre „fiară”, lasă să fie subînțeles Anti-hristul, care este continuu acoperit sub numele de „fiară”.

Dar poate veți întreba: „Ce anume se află în adâncul tuturor acestor lucruri?”

Mi se pare că este a treia oară, și dacă fac recurs și la ultima temă din cele discutate anul trecut, este a patra oară când voi spune. Este închinarea finală a oamenilor, iubiții mei! Adică, aici avem persoana Antihristului, dar până când vom ajunge acolo vor fi și alte diferite persoane cărora li se va aduce închinare. Antihristul va fi o persoană politică, și i se va aduce închinare cu multă ușurință!

Cu aceste teme ale noastre, aproape că încheiem cu ceea ce scrie cartea *Apocalipsei* despre Antihrist. Vom vedea totuși și alte puncte din Sfânta Scriptură, și cum le tâlcuiesc Părinții Bisericii noastre. Ei arată caracteristici importante cu privire la persoana Antihristului, absolut revelatoare, adică faptul că va fi evreu, va fi așa, va fi așa, va fi înțelept, va fi filantrop, va fi, va fi..., lucruri pe care nu le menționează aici Evanghelistul Ioan în *Apocalipsă*, dar sunt menționate în alte puncte ale Sfintei Scripturi. Atunci, cu mare ușurință, așa cum am spus, i se va aduce închinare Antihristului în calitate de persoană politică! Cum îi avem pe politicienii care ne conduc? În calitate de persoană politică ce va conduce lumea, în acest sens i se va aduce închinare.

Tipuri însă ale Antihristului sunt aceia care conduc destinele oamenilor în orice fel posibil și pretind să li se aducă închinare și să fie acceptați de oameni ca autorități, într-o asemenea măsură în care, dacă ei lipsesc, să nu poată fi înlocuiți; sau susțin că, dacă îi avem pe ei la conducere, nu vom mai avea nevoie de Dumne-

⁴⁵⁷ Amintim că toate aceste particularități ale limbajului pe care îl întâlnim în cartea *Apocalipsei* nu pot fi sesizate, din păcate, decât în textul grecesc original. Redăm, totuși, observațiile autorului, chiar dacă par neinteligibile în limba română, întrucât acestea nu sunt întâmplătoare sau greșeli, cum au crezut unii, ci sunt purtătoarele unor noime și înțelesuri adânci (*n.tr.*).

zeu. Iar Sfânta Scriptură găsește limpede: „Blestemat fie omul care se încrede în om”⁴⁵⁸, care și-a pus nădejdea în om. Aici cuvântul „nădejde” este în sens absolut, nu relativ, așa cum zicem „am nădejde în doctor, să mă fac bine”. Aceasta, dacă o spunem în sens relativ, nu cădem de la voia lui Dumnezeu, pentru că Îl punem în primul rând pe Dumnezeu și apoi îl punem pe doctor. Pentru a nu vă simți incomodați, vă semnez că, așa cum spune *Înțelepciunea lui Sirah*, „fiul meu, cinstește-l pe doctor cu cinstea ce i se cuvine, că și pe el l-a făcut Domnul”⁴⁵⁹; în acest înțeles, relativ desigur, putem să spunem „am nădejde în doctor”. Însă, atunci când spunem că nu credem în Dumnezeu, iar nădejdea noastră absolută este doctorul, atunci în mod sigur absolutizăm lucrurile și astfel ne închinăm doctorului, adică îl divinizăm. Așa îi vom diviniza și pe conducătorii politici, oricare ar fi. Aceștia pot fi oameni valoroși, pot fi oameni însemnați, dacă însă vor fi absolutizate activitatea lor, lucrările lor, atunci cădem în *cezarolatricie*, înțelegând ca o stare premergătoare a adorării și închinării Antihristului.

„Și i s-a dat ei să insuflă duh chipului fiarei, ca chipul fiarei să și grăiască și să omoare pe toți câți nu se vor închina chipului fiarei.”⁴⁶⁰

Așadar, aici alt semn al *prorocului mincinos* este însuflerea chipului Antihristului, prin a-l face să vorbească, urmând să i se aducă închinare! Ciudat! Ciudat! Adică să i se confecționeze un chip Antihristului, să fie zugrăvit, și acest chip să înceapă să vorbească!... Cum va vorbi? Cum?

Sfântul Andrei al Cezareei (dar și alți ermineuți, și mai noi, fac apel la Istorie, de vreme ce prezența *prorocului mincinos* și a Antihristului este în toate veacurile și tâlcuiesc prin analogie) zice: „În Istorie sunt amintite multe înșelări grăite prin chipuri și sta-

⁴⁵⁸ *Jeremia* 17, 5; *Vezi și Psalmii* 117, 9; *Miheia* 7, 5.

⁴⁵⁹ *Cf. Înțelepciunea lui Iisus Sirah* 38, 1-2 și 12.

⁴⁶⁰ *Apocalipsa* 13, 15.

tui..., cum zice Apollonius – din Tyana se înțelege –, dar și alții, de către demoni, și mi se pare chiar prin trupurile morților.”⁴⁶¹

Consemnăm faptul că în Istorie au existat mari magi (vrăjitori), precum Simon Magul, Apollonius din Tyana, mag faimos, extraordinar! Oarecând Apollonius din Tyana se afla în Efes, și la un moment dat s-a aflat plutind în aer și a zis: „În acest ceas este asasinat împăratul.” Apoi, după o lună de zile, când a venit corabia din Italia, s-a dat vestea că împăratul, în aceeași zi și ceas pe care le-a spus Apollonius din Tyana, fusese asasinat⁴⁶².

Acestea însă nu sunt lucruri ciudate, pentru că spiritismul este un exemplu mult mai avansat. Sunteți uimiți că un chip (statuie, imagine) poate să vorbească? Nu aveți decât să mergeți la ... – să nu mergeți niciodată! Să ne ferească Dumnezeu! Este doar o expresie retorică – la o ședință spiritistă, să vedeți cum pot vorbi obiectele, cum se pot mișca singure și cum pot exprima gânduri dintre cele mai vechi și rudimentare, să zicem, la *măsuța spiritistului*... Eu mă rog ca nimeni să nu fi mers acolo; mă tem însă ca nu cumva dintre prietenii ascultători să se afle vreunii, în special femei, care să facă aceasta ca pe o, să zicem, distracție! Aceasta este o măsuță peste care pun toți mâinile, și apoi aceasta începe să se miște, să se ridice sau picioarele mesei să se lovească de podea și să dea răspunsuri convenționale la întrebările care-i sunt puse, precum, spre pildă, *dacă va ploua mâine*. Zic măsuței că dacă va ploua mâine, să lovească de două ori cu picioarele, dacă nu plouă, să lovească doar o dată. Iar masa lovește cu picioare-

⁴⁶¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 37, Athena, 2001, p. 340C.

⁴⁶² Cf. CASSIUS DIO, *Historiae Romanae*, 67.18.1.2, Ed. Weidmann, Berlin, 1895: „Apollonius din Tyana chiar în ziua și în ceasul în care a fost asasinat Domitian (iar aceasta mai târziu făcându-se cercetările cu exactitate din amândouă părțile s-a dovedit exact), urcând el pe o piatră în Efes, pe cealaltă parte și chemând mulțimea, a zis acestea [în acel ceas mut de uimire el sta drept în sus, apoi a strigat cu glas tare]: «frumosule Ștefane, ei, bine Ștefane; bate-l pe ucigașul celui nevinovat; l-ai lovit, l-ai rănit, l-ai omorât». Și aceasta în acest chip s-a întâmplat, chiar dacă de zece mii de ori cuiva nu-i va veni să creadă.”

le analog cu răspunsul, ca aceia să primească informațiile pe care le doresc de la măsuță.

Măsuța are oare conștiință? Poate să vorbească, adică să dea răspunsuri? Are gândire? Dacă este cu puțință așa ceva! Este diavolul, iubiții mei, este diavolul! Diavolul este cel care vorbește, care dă aceste informații prin intermediul măsuței. Este diavolul!

Astfel avem obiecte care se mișcă! Avem obiecte care fac în așa fel încât să iasă sunete ca o muzică; să zicem dintr-o tres-tie. Sau să se facă lovituri cu pietre; sau ca obiectele să capete greutatea diferite! Adică un obiect în greutate de un kilogram să ajungă la o greutate de o sută de kilograme, iar un obiect de o sută de kilograme să ajungă la o greutate de un kilogram, și așa mai departe. Să nu vi se pară ciudat; acestea se întâmplă continuu. Citiți cărți pe această temă, și veți vedea.

Să nu mergeți niciodată la ședințe de spiritism, unde se întâmplă aceste lucruri, pentru că este un păcat foarte mare, chiar dacă ar merge cineva numai din curiozitate. Să știți aceasta, vă informez! V-am spus „nu aveți decât să mergeți” ca o figură de stil!

Astfel, atunci când spiritismul deja iese în stradă, adică atunci când va lucra *prorocul mincinos*, așa cum și astăzi lucrează proroci mincinoși spiritiști și fac minuni, ce va fi ciudat dacă se vor înșela oamenii și vor zice: „Iată adevărul; acest chip vorbește! Iată adevărul! Acesta, – adică Antihristul – este adevărat! Prin urmare, i ne vom închina lui!”

Desigur, ca o paranteză, îngăduiți-mi aici să vă spun, de asemenea, că încă și în lucrurile duhovnicești, ale noastre, ale credinței noastre, în lucrurile religioase, atunci când vreodată vă spun unii ceva, voi nu arătați credință, ci credulitate. Iubiții mei, nu vă spun să fiți oameni necredincioși – să ne ferească Dumnezeu! –, ci să nu fiți creduli, naivi. Să nu ne închinăm cu mare ușurință atunci când ni se înfățișează ceva. Auziți acest lucru, vă rog?

Există anumiți oameni care umblă cu escrocherii! Nu știu, dar atunci când prezintă, spre pildă, că o anumită cruce a su-

ferit o oarecare prefacere..., îmi amintesc de un astfel de caz, când cineva – și din păcate era preot în Athena – colabora cu un astfel de vrăjitor, care confecționa cruci dintr-un lemn special – din Olimp era lemnul acesta, nu-mi amintesc ce fel de lemn era – pentru că aceasta îi dicta meșteșugul lui vrăjitoresc! Așadar, confecționa cruci și susținea că acestea izbutesc să rezolve problemele cutate și cutare. Și preotul îi trimitea pe oameni la acel vrăjitor. Mergeau la el să se spovedească și preotul îi trimitea la acel om care era vrăjitor! Știți ce înseamnă să mergi să te spovedești, iar preotul să te trimită la un astfel de vrăjitor (mag)? Să ne păzească Dumnezeu! Vi se pare ciudat? Nu este deloc ciudat.

Ce credeți că sunt *iluminații*, care există în Athena? Ce credeți că sunt? Sau nu știți că pe Athanasia Kriketou o vizitau și preoți, și chiar episcopi și erau de acord cu ea? Aceasta avea acel fenomen pe pielea ei care se numește în medicină *dermatografie*. Adică, atunci când cineva trasează ușor pe piele cu un obiect ascuțit, aceasta se irită și prezintă diferite forme, litere în relief. Și acest fapt a fost exploatat de această femeie ani de-a rândul, pentru a-i înșela pe oameni. Așadar, ce este curios și ce este ciudat aici?

Frații mei, fiți atenți: să fim credincioși, dar nu creduli și naivi! Atunci când cineva vă aduce o cruciuliță, sau o icoană, sau vreun alt obiect, și vă zice „știi, iată, se întâmplă aceasta și aceea ...”, atenție! Există mulți înșelați în această lume! Este nevoie de foarte multă atenție. Ochii voștri să fie deschiși, ca să nu vă înșelați, iar în locul lui Hristos să vă închinați diavolului!

V-am spus însă că la început va exercita această înșelare și persuasiune, totuși, atunci când oamenii nu se vor lăsa convinși, atunci va folosi silirea și constrângerea, iar atunci toată această istorie va aminti de chipul cel de aur al lui Nabucodonosor. Tipul/modelul este chipul de aur al lui Nabucodonosor, împreună cu cei *trei tineri*.

Poate cunoașteți aceasta din istoria lui Daniil, că atunci au fost chemate popoare, neamuri, seminții – și cine nu a fost chemat atunci în Babilon! – să se închine, pe o câmpie deschisă, unui chip de aur confecționat din porunca lui Nabucodonosor, și s-a dat semnul ca „atunci când va cânta muzica aceea și aceea, atunci toți vor cădea la pământ și se vor închina”. Doar trei siluete nu s-au închinat, au rămas drepte; erau cei *trei tineri*. „Voi ați îndrăznit să nu vă închinați?!”, a întrebat Nabucodonosor. „Da, împărate – au răspuns cei *trei tineri* –, pentru că am fost învățați să ne închinăm doar Adevăratului Dumnezeu; nu ne putem închina chipului de aur pe care l-ai înălțat.” Și atunci Nabucodonosor, plin de ură, i-a aruncat în cuptorul cel de foc, dar, după cum cunoașteți minunea, cei *trei tineri* nu au ars⁴⁶³.

Astfel, aici avem constrângerea. Nabucodonosor a dorit atunci să creeze o unitate a popoarelor, pentru a-și menține autoritatea! Metoda lui Nabucodonosor a fost copiată de perși, apoi și de grecii antici, cu Alexandru cel Mare, și apoi au copiat-o romanii. Grecii antici, desigur, în afară de Antioh Epifanie, nu au cerut cezarolatricie, romanii însă au cerut-o, tocmai ca să creeze unitatea etnică a necuprinsului Imperiu Roman, prin dimensiunea religioasă, în persoana împăratului. Aceasta va face și Antihristul pentru a guverna întregul pământ! Va fi semnul unității popoarelor închinarea la Antihrist. Să nu vi se pară un basm, deoarece avem precedentele istorice.

Însuși Domnul grăiește și ne vestește: „Când veți vedea urâciunea pustiirii ce s-a zis prin Daniel Prorocul, stând în locul cel sfânt – cine citește să înțeleagă – ”... Vedeți convenția? „Cine citește să înțeleagă.” Ceea ce v-am spus data trecută; anumite lucruri nu le putem spune deschis. „Cine citește – sau cine ascultă – să înțeleagă”... „Atunci cei din Iudeea să fugă în munți.”⁴⁶⁴

Ce este această „urâciune a pustiirii ce s-a zis prin Daniel Prorocul”? Ce scrie Prorocul Daniil?

⁴⁶³ Cf. *Daniil*, cap. 3.

⁴⁶⁴ *Matei* 24, 15. Vezi și *Marcu* 13, 14.

Daniil scrie în trei locuri, însă am să vă spun numai unul. „Și în templu va fi urâciunea pustiirii.”⁴⁶⁵ Atunci când Domnul tâlcuia din Daniil, înțelegea că în templul lui Solomon va fi așezată statuia împăratului. Nu uitați faptul că, atunci când Domnul vorbea, împăratul Romei ocupase ținutul Palestinei. Astfel, în templu, în templul lui Solomon, ar fi fost postată statuia împăratului de la Roma pentru închinare. Adică ar fi existat cezarolatricie.

Iubiții mei, cu puțini ani înainte de distrugerea Ierusalimului, iarăși de către romani, în templul lui Solomon (nu intrau înăuntrul laicii, desigur nici femeile, ci numai preoții, iar în *sfânta sfintelor* intra numai arhiereul, și acesta doar o singură dată pe an) au fost postate statuia împăratului de la Roma și cea a lui Zeus! Vă face impresie acest lucru? Aceasta este „urâciunea pustiirii”, adică faptul că templul deja se pustiise și era „urâciunea” aceea care l-a făcut să fie pustiu. Iar „urâciunea” este statuia împăratului de la Roma sau a lui Zeus care a fost amplasată acolo.

Nu uitați faptul că pe mormântul lui Hristos a fost amplasat templul Afroditei, pentru a dispărea pomenirea mormântului lui Hristos! Ați auzit? A fost zidit templul Afroditei și s-au petrecut acolo urâciuni și spurcăciuni, ca să nu mai existe pomenire de mormântul lui Hristos!..., aceasta au făcut păgânii idolatri.

Dar privirea lui Daniil – și firește a Domnului, Care-l tâlcuiește pe Prorocul Daniil – străbate veacurile, iubiții mei, și ajunge la Antihrist, al cărui tip/model a fost împăratul, a cărui statuie a fost amplasată în templul lui Solomon.

Și Apostolul Pavel scrie: „Așa încât să se așeze el – Antihristul, cel fărădelege – în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu.”⁴⁶⁶

Îngăduiți-mi acum să spun aici oarecum așa conjunctural. Sfântul Chiril al Ierusalimului și-a ținut *Catehezele* în Biserica

⁴⁶⁵ Daniil 9, 27.

⁴⁶⁶ II Tesaloniceni 2, 4.

Învierii, pe care a zidit-o Sfânta împărăteasă Elena, în jurul anului 350 d. Hr. Așadar, el întreabă: „Care va fi templul? Această biserică în care ne aflăm noi acum? Să nu fie! Nu, nu, nu! Antihristul va zidi templul lui Solomon, și acolo i se va aduce închinare.”⁴⁶⁷

Templul lui Solomon încă nu a fost zidit; însă va fi zidit, este în proces de pregătire. Este visul evreilor. Mai cu seamă pietrele le au pregătite în Statele Unite. Pietrele vor fi din Statele Unite, întrucât nu trebuie, potrivit vechii zidiri a templului, să se audă ciocan și daltă în locul unde se va zidi templul; așadar, trebuie ca pietrele să fie cioplite într-o regiune îndepărtată. În acest fel a zidit Solomon templul omonim⁴⁶⁸. Dar despre acestea vom vorbi mai bine peste un oarecare timp.

Iubiții mei, așa zice Sfântul Chiril al Ierusalimului, însă Apostolul Pavel nu ne stabilește acest lucru. Nu cumva însă Antihristul va sta și în templul lui Dumnezeu, adică într-o biserică creștină?

Ermineuții mai noi își exprimă teama – și înfricoșați-vă; eu când am citit m-am înfricoșat – nu cumva deja..., poate deja înaintemergătorii lui Antihrist au stat și în biserici ortodoxe și au fost cinstiți, în vreme ce în realitate înlăuntrul lor sunt *antihriști*? Adică nu cumva lucrează Antihristul chiar și în bisericile ortodoxe? Cine are minte să înțeleagă! Iubiții mei, există și această teamă.

Pliniu cel Tânăr, care a fost eparh al Bithiniei, cunoscut ca om învățat (avem lucrările lui în limba latină), a activat în Bi-

⁴⁶⁷ Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §15. Ed. Lentner, Munich, 1848/Ed. IBMBOR, București, 2003, trad. de Pr. Dumitru Fecioru, p. 257: „Dar care templu? Templul cel dărâmat al iudeilor, zice. Să nu dea Dumnezeu să fie acesta, în care suntem noi acum! Pentru ce spunem aceasta? O spunem ca să nu se creadă că ne facem nouă înșine o favoare! Căci dacă antihrist vine la iudei ca Hristos cel așteptat de ei și dacă voiește să fie adorat de ei, atunci, spre a-i înșela mai mult, se va îngriji foarte mult de templu, ca să-i facă să creadă că el este cel din seminția lui David, care are să zidească din nou templul construit de Solomon.”

⁴⁶⁸ Cf. III Regi 6, 7.

thinia din anul 111 și până în 113 d. Hr. Acest învățat a trimis o epistolă faimoasă împăratului Traian, care a desfășurat o prigoană îngrozitoare împotriva creștinilor (pe care o amintește Eusebiu al Cezareei în *Istoria bisericească*, în volumul al treilea) și-i scrie: „În afară de faptul că aceștia nu voiesc să aducă închinare idolilor, nimic necuvios nu se află în aceștia.”⁴⁶⁹ Aceasta înseamnă că cei credincioși și oamenii aleși doar de o singură crimă vor fi acuzați: nu i se vor închina lui Antihrist!

Însă Antihristul se va întoarce împotriva lor într-un fel înfricoșat; ascultați în ce fel:

„Și îi face pe toți – *prorocul mincinos (n. pr. Ath.)* – pe cei mici și pe cei mari, și pe cei bogați și pe cei săraci, și pe cei slobozi și pe cei robi – ca să-și pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte”⁴⁷⁰, și în acest mod se va face dovada că aceștia deja i s-au închinat lui Antihrist.

⁴⁶⁹ EUSEBIU DE CEZAREEA, *Istoria bisericească*, vol. III, Cerf, Paris, 1952, 3.33.3.8.

⁴⁷⁰ *Apocalipsa* 13, 16.

CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA

Semnul (crestătura⁴⁷¹) fiarei și exclusivismul economic. Mai sigur este pentru cineva să aștepte împlinirea prorociei

(Acest capitol – al cincisprezecelea – este întreaga Omilie 56)

Ne aflăm la capitolul al treisprezecelea al cărții *Apocalipsei*, la versetul 16: „Și ea îi face pe toți, pe cei mici și pe cei mari, și pe cei bogați și pe cei săraci, și pe cei slobozi și pe cei robi, ca să-și pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte.”

Sfântul Evanghelist Ioan continuă totdeauna să dea această clasificare, să zicem, a oamenilor. Zice „mici-mari, bogați-săraci, robi-slobozi”, pentru a exprima faptul că ceea ce lucrează *prorocul mincinos* pe socoteala Antihristului este pentru toți oamenii. Nu vor fi doar bogații care vor suferi răutatea sau influențele Antihristului, sau doar săracii, sau cei liberi, sau robii și celelalte, sau doar cei mari și cei mici nu, ci *pecetea* Antihristului, totdeauna cu lucrarea *prorocului mincinos*, îi va viza pe toți oamenii, indiferent de sex, de vârstă și de clasă socială. Dar la această primă constrângere directă, despre care am vorbit data trecută, pentru a i se acorda cinstire Antihristului, pentru a i se aduce închinare chipului său, prin amenințarea cu moartea, vine și un mod indirect de constrângere, care este de natură economică și care, în mod firesc, și aceasta conține amenințarea cu moartea.

⁴⁷¹ Termenul original *τό χάραγμα* este tradus puțin forțat prin „semn”, sensul cuvântului grecesc fiind acela de *crestătură, scrijelitură, zgârietură, marcaj*. Aceasta ar putea trimite la ideea că pentru *însemnare* se poate recurge și la utilizarea unui fel de implant sub piele. Totuși, se poate presupune că marcajul exterior, trupesc nu survine decât după lepădarea explicită de Hristos (*n.tr.*).

„Încât nimeni să nu poată cumpăra sau vinde decât numai cel ce are semnul, adică numele fiarei, sau numărul numelui fiarei.”⁴⁷²

Desigur, despre *numărul* numelui v-am explicat și cu altă ocazie, dar repet pentru aceia care nu-și mai amintesc sau au lipsit: spunem numele *Athanasie* (*Ἀθανάσιος*⁴⁷³). Prima literă *A*, în limba greacă, este numărul 1; a doua literă *θ* (th) este numărul 9; a treia literă este *α*, iarăși numărul 1; litera *ν* corespunde numărului 50, apoi este iarăși *α*, adică cifra 1; *σ* este numărul 200; *ι* este numărul 10, *ο* este 70, iar *σ* este iarăși numărul 200. Dacă le adun pe rând, numele meu ce număr va da? Va da undeva pe la 500, 600, nu are importanță cât. Prin urmare, acest număr corespunde numelui meu. Așadar, fie că este numele însuși, fie numărul numelui, este același lucru.

În consecință, aici este vorba despre un exclusivism economic. Fiți atenți la acest punct al exclusivismului economic! Se pune întrebarea: „Așadar, va exista un mod în care să nu putem să ne mișcăm resursele noastre financiare? Adică să avem vreo oarecare dificultate?” Băncile de obicei sunt acelea care fac mișcărilor financiare; vom vedea puțin mai jos faptul că băncile intră în joc. Luați cazul în care băncile sunt în grevă, care va crea imediat o paralizie economică în piață. Așadar, dacă aceasta nu este generalizată, ci este doar pentru persoanele care nu au semnul/crestătura, acestea nu se vor putea servi financiar de bănci sau de piață în general. Nu vor mai putea să cumpere nimic. Vor merge la băcan și-i vor zice „dă-mi, te rog, un kil de zahăr” sau la brutar „dă-mi, te rog, o pâine”, și le vor zice: „Dacă ai semnul/crestătura – care va fi pe mână sau pe frunte – cumpără tot ce dorești. Nu-l ai? Atunci nu vei cumpăra nimic.” Ești producător

⁴⁷² *Apocalipsa* 13, 17.

⁴⁷³ Redăm literele numelui inclusiv în limba greacă, întrucât părintele Athanasie tâlcuiește numerele pe baza alfabetului grecesc. Inițial, numerele erau reprezentate prin literele alfabetului și prin combinațiile acestora și abia mai târziu au fost adoptate cifrele arabe, pe care le avem astăzi în uz. Prin urmare, în vremea când a fost scrisă *Apocalipsa* numărul 666, precum și toate celelalte numere folosite, erau reprezentate prin litere, de aceea numele cuiva putea fi echivalat totdeauna și printr-o sumă (*n.tr.*).

și dorești să-ți vinzi marfa; nu-ți vor cumpăra marfa, producția ta, dacă nu vei avea semnul lui Antihrist. Aceasta înseamnă „nimeni să nu poată cumpăra sau vinde”.

Sesizați faptul că avem de-a face cu o constrângere înfricoșătoare, și nu știu cum ar putea oamenii să se opună, să reacționeze cu adevărat, în acest punct. Vedeți cât de înfricoșătoare vor fi acele zile ale Antihristului.

Care este însă acest *semn/crestătură* despre care vorbim? Ce este *crestătura*?

Semnul/crestătura atunci, în acea epocă în care se scria *Apo-calipsa*, era pecetea imperială; așa se numea semnul/crestătura (*χάραγμα*). Vă amintiți încă din epoca lui Nabucodonosor sau a altor împărați antici, care aveau drept pecete inelul lor, care pe o piatră prețioasă, pe un diamant, așa cum avem noi astăzi, oarecum astfel, aceia aveau anumite peceti acolo, și-și puneau pecetea pe documente. Acest inel se afla totdeauna pe degetul împăratului. Nu se afla undeva în vreun dulap, într-un sertar, pe care ar fi putut secretarul să-l folosească; se afla numai pe mâna împăratului. Dacă putem presupune că vreodată împăratul i-ar da cuiva inelul său, adică pecetea, marele sigiliu al statului – ca să folosesc o expresie contemporană – înseamnă că acela care l-a luat avea o mare jurisdicție și o mare autoritate! Așadar, de-acolo este preluată expresia „semnul/crestătura”, adică pecetea, care nu va fi decât pecetea cu numele sau cu numărul Antihristului.

Iubiții mei, aici există ceva uimitor. După cum știți, banii, banii cei mulți, care circulă în piețele din întreaga lume, se află în mâini evreiești; știți aceasta. Evreii nu sunt mulți în lume; sunt vreo unsprezece milioane, dar dețin, într-o măsură zdrobitoare, economia lumii și, în consecință, acești oameni aranjează lucrurile. Dar ce anume îi interesează pe ei și ce legătură au aceștia cu numărul 666?

Evreii nu au crezut în Iisus Hristos și, firește, ei așteaptă un alt Mesia. Este o grupare, așa-numiții sioniști, care au așteptări me-

sianice, dar de un tip hiliast, într-o dimensiune hiliastă. Ei sunt autenticii urmași ai acelor evrei din epoca lui Hristos, care doreau ca Mesia să fie un eliberator național, care în același timp le va da să mănânce *cu linguri de aur*, ca să mă exprim într-un limbaj popular. Nădejtile lor au fost desigur dezmințite în persoana lui Iisus Hristos, de aceea L-au și răstignit.

Cu siguranță sunt și alte cauze; L-au invidiat! Ne spune foarte limpede Evanghelistul Matei „că din invidie L-au dat în mâna lui Pilat”⁴⁷⁴. Când însă? Atunci când au văzut că a dezmințit nădejdea lor că ar putea să fie un Mesia așa cum ei Îl așteptau. Desigur că prorocii nu au vorbit despre un astfel de Mesia, dar, în ameteala setei și a foamei lor de libertate și de bogăție, nu au interpretat prorocii în mod corect, iar acesta este un element distinctiv. Ei interpretau Scripturile după criteriul patimilor lor. Și atunci când cineva interpretează Scripturile după criteriul patimilor sale, fără doar și poate, le va interpreta în mod greșit. Astfel, ei nu vedeau că Mesia este unul pătimitor, și s-au smintit atunci când L-au văzut pe Acela pe Care Îl așteptau că Se află pe cruce. Ceea ce au zis ei: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce și apoi vom crede în Tine”⁴⁷⁵, a fost spus pentru faptul că ei totdeauna au avut, până în măduva oaselor lor, căutarea miracolului. Minunea nu este totdeauna un indiciu al dumnezeirii, pentru că minuni vor face și *prorocul mincinos*, și Antihristul. Cu toate acestea, ei au fost dezamăgiți.

Desigur, evreii cunosc Sfânta Scriptură, Noul Testament. În mod sigur cunosc faptul că numărul 666 este al unui Mesia care va fi și este numit de către creștini Antihrist! Însă acești oameni și-au predat deja inimile diavolului. În mod clar Hristos a zis că acela care nu-L are pe Fiul nu-L are nici pe Tatăl⁴⁷⁶. Ascultați aceasta; este extraordinar: „Acela care nu-L are pe Fiul nu-L are

⁴⁷⁴ Matei 27, 18; Marcu 15, 10.

⁴⁷⁵ Matei 27, 40 și 42; Marcu 15, 30 și 32.

⁴⁷⁶ Ioan 5, 23. Vezi și Matei 11, 27; Ioan 5, 23; 8, 19; 14, 6-11; II Ioan 9.

nici pe Tatăl!” Și acela care nu are nimic este fără Dumnezeu (atheu). Așadar, atunci evreii, dacă nu-L au pe Fiul, pentru că nu au crezut în El, prin urmare nu-L au nici pe Tatăl, prin urmare, sunt atei; prin urmare, au fost conduși, deja au fost luați în stăpânire de diavol. Și, întrucât sunt oameni cu situații materiale îmbelșugate, nu văd în fața lor decât banii și dominația asupra lumii.

Cum vor fi ajutați pentru acest scop? Vor fi ajutați numai dacă acceptă un Mesia care să fie oponentul lui Iisus Hristos. Deja ei intuiesc că acesta este acela care poartă numărul 666 în cartea *Apocalipsei*. Ne face o deosebită impresie acest lucru! Ne impresionează cu adevărat!

Dar de ce ne impresionează? Vă amintiți mai demult când am făcut referire la o rugăciune masonică a gradului 33, care îi este adresată lui Baphomet – care nu este altul decât diavolul – și este o statuie, precum zeul Pan cel în chipul țapului, să zicem, ceva jumătate om și jumătate țap, cu coarne, cu mâini de om, are coadă, iar picioarele sunt de țap. Șade cu picioarele încrucișate, și masonii îi aduc închinare! Lui Baphomet, adică diavolului – vă spun încă o dată – îi aduc închinare! „De ce îi aduc închinare? Oamenii i se închină aceluia și Îl hulesc pe YAHVE – pe Domnul, pe Dumnezeu! – că este dușmanul culturii, dușmanul progresului, și altele..., în vreme ce Baphomet, diavolul este acela care promovează cultura și civilizația, arta și plăcerile acestei lumi.”

Pe de altă parte, Evanghelia nu le place, dar la fel nici Vechiul Testament, în calitate de carte ascetică. Pentru că vă amintiți de evreii în deșert, iubiții mei, de câte ori murmurau atunci când Dumnezeu îi călăuzea și-i hrănea doar cu mană. Aceia doreau și carnea, și usturoiul, și ceapa, și peștele pe care le aveau în Egipt, și voiau să se întoarcă de unde pleaseră și să refuze făgăduința lui Dumnezeu cu privire la un *pământ al făgăduinței*. Prin urmare, evreii nu-L vor pe Dumnezeu, dar vor un Mesia, un zeu,

care să le dea bunuri pământești. Din acest motiv, ei Îl resping pe Dumnezeuul Vechiului Testament, Îl resping și pe Hristos ca Mesia, și-l vor pe unul care să le ofere prosperitate. Și când știu că acesta va conduce lumea în numele evreilor (și, așa cum vom vedea în continuare, acesta va fi evreu), așadar, atunci, fără ca să știe încă cine este, acceptă numărul 666, care este trăsătura distinctivă a stăpânirii lor globale. Astfel se explică lucrurile.

Dacă citiți, iubiții mei, ultimul protocol din cartea *Protocol-lele înțelepților Sionului*, cum caută, și cer, și vor să fie format viitorul împărat, urmașul lui David – *steaua lui David*, cum îl numesc ei – care va împărăți la evrei și va deveni stăpân al pământului, veți găsi însușirile definitorii, așa cum ni le spun Sfinții Părinți, pentru viitorul Antihrist. Și există elemente despre Antihrist de care, dacă le auziți, vă veți îngrozi, adică cât de minunat om va fi, la început desigur..., la început! Astfel, ce este ciudat dacă ei cer să pună aceste două numere, numărul 666 și numărul individual?

Totuși, după cum știți, orice prorocie nu a fost făcută de om, ci de Duhul lui Dumnezeu. Astfel, acești oameni, fie că înțeleg, fie că nu, se fac slujitori ai împlinirii profețiilor prorocilor lui Dumnezeu. Atunci când, spre pildă, în fiecare moment Sfântul Ioan Evanghelistul vede cum Hristos este răstignit și zice despre cămașa lui Hristos „să n-o sfâșiem, ci să aruncăm sorții pentru ea, a cui să fie; ca să se împlinească Scriptura”⁴⁷⁷ și, de asemenea „oasele Lui nu s-au zdrobit”, așa cum s-a întâmplat cu cei doi tâlhari, „ca să se împlinească Scriptura...” și „nu I se va zdrobi nici un os”⁴⁷⁸, prin urmare, în fiecare moment Sfântul Ioan Evanghelistul vede în fața lui Scriptura. Dar evreii nu au citit Scriptura? Erau rabini importanți atunci, oare ei nu citeau Scriptura?! Și, cu toate acestea, iubiții mei, au împlinit prorociile fără să înțeleagă, fără să-și dea seama.

⁴⁷⁷ Ioan 19, 24. Vezi și Psalmii 21, 19.

⁴⁷⁸ Ioan 19, 36. Vezi și Numerii 9, 12; Psalmii 21, 18; 33, 21.

Și continua Sfânta Scriptură:

„Aici este înțelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om. Și numărul ei este șase sute șazeci și șase (χξς').”⁴⁷⁹

Acum χ este 600, ξ este 60 și ς este șase, în total 666. Atunci când zice „căci este număr de om” înseamnă că este nume de om, și ne dă, așa cum v-am spus, și numărul acestuia.

Însă vă rog să fiți un pic atenți aici. Care este această „înțelepciune” despre care vorbește Sfântul Ioan?

În chip vădit vorbește despre Dumnezeuiasca Înțelepciune, iar nu despre înțelepciunea minții omenești, iar aceasta înseamnă că: „Acelea pe care le scriu sunt cu puțință de înțeles numai după Dumnezeuiasca descoperire și după Dumnezeuiasca luminare.”

Poate îmi veți spune: „Până acum i-a fost descoperit numele, cel puțin unor sfinți mai însemnați?” Nu a fost descoperit, iubii mei. Poate că i-a fost descoperit Sfântului Evanghelist Ioan, deoarece am văzut deja în *Apocalipsa* că Dumnezeu îi zice: „Pe acestea nu le scrie.”⁴⁸⁰ Același lucru i l-a spus și lui Daniil, care și acela proroceste despre Antihrist, așadar Dumnezeu îi zice: „Pe acestea să nu le scrii.”⁴⁸¹ Aceasta înseamnă că există anumite descoperiri care nu privesc Biserica, ci privesc doar persoana prorocului care scrie prorociile; îl vizează în mod special doar pe acela. Pentru că Sfântul Ioan ar fi putut să întrebe: „Doamne, Te rog, spune-mi, cine este acel distrugător, devastatorul Bisericii, dar și al întregii lumi? Spune-mi, cine este?” „Îți voi spune cine este; este acesta. Dar nu vei scrie numele lui, vei scrie numai numărul numelui lui.” Și, întrucât numărului numelui lui se potrivește multe alte nume, nu va putea cineva să-l localizeze îndată. Nu va putea deloc. Este cu neputință!

⁴⁷⁹ *Apocalipsa* 13, 18. Am redat și numărul grecesc (χξς'), întrucât părintele Athanasie analizează aceste cifre potrivit vechilor simboluri numerice care, așa cum am mai spus, erau inițial literele alfabetului (*n.tr.*).

⁴⁸⁰ *Apocalipsa* 10, 4.

⁴⁸¹ Cf. *Daniil* 8, 26; 12, 4.

Poate că numele *distrugătorului*, al fiului fărădelegii și al pierzaniei, acest nume e cu puțință să-l fi cunoscut și Apostolul Pavel. Adică, poate că i s-a descoperit. Sau, dacă doriți, se poate să fi cunoscut numele Antihristului și cei doisprezece apostoli, și să-l fi ținut secret, să nu-l fi consemnat. Firește, nu a fost consemnat acest nume în Biserică și nu știm cine ar putea să fie; l-au ținut doar pentru socoteala lor. Atunci poate veți întreba: „De ce Evanghelistul Ioan exprimă această provocare și zice «aici este înțelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om» și în acest fel face o provocare?”

Iubiții mei, am putea spune că această provocare este făcută în principal pentru a isca atenția și curiozitatea cititorului despre cine oare ar putea să fie Antihristul, și să înceapă să simtă înlăuntrul său anumite lucruri și, în chip firesc, să fie cu luare-aminte. În plus – Sfânta Scriptură nu privează de acest lucru – vor fi date foarte multe caracteristici ale personalității lui Antihrist, astfel încât nu va mai lipsi decât numele. În consecință, când cunoaștem toate celelalte caracteristici, atunci când va veni Antihristul vom putea spune: „Acesta este!” Așadar, este o provocare mai mult a atenției decât a curiozității.

Desigur, noi știm că omul este curios, iar de-a lungul Istoriei s-au făcut multe încercări nereușite de a fi decriptat numărul 666, însă în zadar! Acest nume nu a fost niciodată descoperit. V-am spus, numărul se potrivește pentru multe alte nume. A fost folosit alfabetul grecesc, a fost folosit alfabetul latin, precum și cel ebraic. După săraca și smerita mea părere – care firește este cea acceptată în principal și de Biserică –, numele este mai degrabă legat de alfabetul grecesc. Din moment ce cartea *Apo-calipsei* a fost scrisă în limba greacă, trebuie folosit alfabetul grecesc, iar nu cel latin. Pentru a vedea ce erminii forțate fac unii, vă spun, spre exemplu, că pun numele „Latinos”, ca să arate că latini sunt antihriști!

Așadar, ascultați. Întrucât de foarte multe ori sunt vehiculate diverse nume, în mod concret și de „Organizația Creștină pen-

tru Pace”, care există și aici în Larisa – aceștia provin din erezia penticostală, împreună cu frații Hrasiotis, despre care v-am vorbit și altădată – vă spun iarăși să fiți atenți! Nu vă amestecați în cercurile lor; aceștia sunt penticostali, sunt eretici. Aceștia susțin că Antihristul poartă numele de Wilhelm al II-lea. Însă nu iese numărul exact, dar cum susțin aceasta acum, eu nu știu. Wilhelm al II-lea..., aleargă, caută! Nimic din toate acestea nu există; nimic sigur! Atunci ce este?

Așadar, întrucât există neconținut aceste provocări, iar omul este curios și poate cădea victimă curiozității sale, ascultați canonul de aur al Bisericii, mai întâi al Sfântului Irineu din cartea *Împotriva ereziilor* (în capitolul al V-lea, paragraful 30), și apoi al Sfântului Andrei al Cezareei, din erminia pe care el o face la cartea *Apocalipsei*. Sfântul Irineu scrie: „Mai sigur și mai nepriemjios este să aștepte cineva împlinirea prorociei [despre venirea Antihristului] decât să-și dea cu părerea și să încerce să ghicească posibile nume și printre ele să afle care ar putea să aibă numărul care a fost zis.”⁴⁸²

Iar Sfântul Andrei al Cezareei notează: „Exactitatea judecății, cât și celelalte scrise despre aceasta, le descoperă timpul și cercarea celor înțelepți/cu trezvie.”⁴⁸³ Acestea sunt spuse într-o formă sintetică. Desigur, dacă îmi este îngăduit s-o fac mai lesne de memorat, voi insista doar pe două-trei cuvințele: „Timpul descoperă prorociile și cercarea celor înțelepți/cu trezvie.” Cu adevărat, timpul descoperă prorociile. Dar cum va deveni inteligibil/sesizabil faptul că a venit timpul plinirii prorociei? Aceasta se va întâmpla atunci când are cineva experiență duhovnicească și trezvie!

Ce este această *trezvie*? *Trezvia inimii* înseamnă că am inimă curată, minte curată. Trezvie vine de la verbul *νήφω*, care are sensul de bază *mă înfrânez de la vin*, și în consecință *sunt treaz, am*

⁴⁸² SF. IRINEU AL LYONULUI, *Împotriva ereziilor*, V, 30, 2. Vezi și P.I. BRATSIOTIS, *Apocalipsa lui Ioan*, Ed. Hr. Sinodinou, Athena, 1950, p. 218.

⁴⁸³ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 38, Athena, 2001, p. 340C.

mintea curată. După cum bine se știe, patimile produc beție, întunecare a minții și a inimii. Prin urmare, atunci când nu avem această beție a patimilor, adică ne găsim într-o stare de trezvie, inima noastră este cu adevărat trează, atunci putem să vedem orice și să tâlcuim ceea ce se întâmplă în Istorie.

Sfântul Ignatie Theoforul îi scrie Sfântului Policarp al Smirnei: „Citește vremile; așteaptă pe Cel mai presus de timp”⁴⁸⁴, și așa cum vom vedea puțin mai jos, a Doua Venire a lui Hristos se corelează cronologic, în chip nemijlocit, cu apariția Antihristului, pentru că îndată după aceea va veni Hristos. În consecință, atunci când spune aici „citește vremile”, înseamnă să cercetezi vremurile, să observi. Însă, pentru a putea să studiezi și să tragi concluzii, trebuie să ai inimă trează, adică inimă curată de patimi. Să fii om credincios, să nu fii condus de patimi, de răutăți și de cusururi, și atunci ai să poți vedea realitatea! Așadar, Sfântul Andrei al Cezareei spune într-un mod foarte concis faptul că „timpul descoperă prorociile și cercarea celor înțelepți/cu trezvie”.

Și cu mult mai mult când cei doi proroci, Ilie și Enoh, îl vor arăta pe Antihrist și vor spune: „Acesta este!”, atunci cei necredincioși se vor arăta nemulțumiți, pentru că Antihristul va fi idolul lor, însă cei doi proroci vor fi uciși de acela; totuși, cei credincioși vor spune: „Acesta este!” Și nu va fi doar experiența lor personală, ci și trezvia inimii lor care îi vor ajuta să-l deosebească pe Antihrist, de vreme ce Sfânta Scriptură oferă multe elemente distinctive ale portretului personalității lui, însă vor fi și cei doi proroci care vor da mărturia lor despre persoana Antihristului. Și continuă Sfântul Andrei al Cezareei:

„Căci, dacă ar fi trebuit ca acest nume – al Antihristului – să fie cunoscut în chip limpede, acela care l-a văzut l-ar fi descoperit.” De aceea v-am spus că există posibilitatea ca Sfântul Ioan să fi cunoscut numele Antihristului, el fiind „acela care l-a văzut”.

⁴⁸⁴ Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Către Sfântul Policarp*, III, trad. de Pr. D. Fecioru, PSB 1, Ed. IBMBOR, București, 1979, p. 188.

„Însă nu a binevoit dumnezeiescul har ca să fie scris numele pierzătorului” acestuia în Sfânta Scriptură.

„Căci, prin exercitarea curiozității, multe nume se pot găsi care cuprind acest număr, și nume comune, și proprii.”⁴⁸⁵

Se poate însă, iubiții mei, să apară următoarea nedumerire: dacă nu este descoperit numele, nu este decriptat numărul, atunci de ce mai este menționat? Din ce motiv a fost pur și simplu plasat așa? Oare prorocul se joacă?

Prorocul nu se joacă! Prorocul scrie în mod serios și sub înflarea Sfântului Duh. Atunci ce înțeles are acest fapt? Pur și simplu, atunci când va veni plinirea vremii, atunci oamenii vor *simți* că prorocia se adevărește. Hristos vorbea despre lucruri care urmau să se întâmple peste puține ceasuri, sau peste o zi, sau peste două-trei zile. „Acestea vi le-am grăit, ca să credeți, atunci când se vor întâmpla”⁴⁸⁶, a zis El. Spre pildă, în Marea Joi seara, le-a zis: „În noaptea aceasta se vor risipi oile turmei, căci va fi bătut păstorul.”⁴⁸⁷ „În această noapte, tu, Petre, Mă vei tăgădui. Și ceilalți Mă vor tăgădui. Însă în trei zile voi învia. Voi vă veți întrista, iar lumea se va bucura pentru Răstignirea Mea. Dar nu vă temeți! Femeia, când e să nască, se întristează, fiindcă a sosit ceasul ei; dar după ce a născut copilul, nu-și mai aduce aminte de durere, pentru bucuria că s-a născut om în lume. Deci și voi acum sunteți triști, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră. V-am spus – în chip limpede grăiește Domnul acolo – ca atunci când se vor întâmpla toate acestea să credeți.”⁴⁸⁸

Așadar, prorocia, iubiții mei, este cea mai mare dovadă a adevărului și a autenticității! Nu este minunea, pentru că minuni va face, fie ele și mincinoase, și Antihristul. Și diavolul face minuni. Oare *spiritismul* și *magia* nu fac minuni? Dar dovada neclintită

⁴⁸⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 38, Athena, 2001, p. 340C.

⁴⁸⁶ Cf. Ioan 16, 1-33 ș.u.

⁴⁸⁷ Matei 26, 31; Marcu 14, 27.

⁴⁸⁸ Cf. Ioan cap. 16.

a adevărului este prorocia. Diavolul nu cunoaște viitorul și nu poate să facă prorocii. V-am spus și altădată; la întâmplare zice el anumite lucruri, și oamenii care vor crede în diavol, Dumnezeu îngăduie, trimițând duh de înșelare, ca să se înșele acela care a crezut în vise, în prezicerea țigăncii, în cafea, în spiritism..., să se adeverească acestea, numai și numai ca o pedeapsă, fie pedagogică, fie osânditoare. Mă tem însă că este una osânditoare, pentru că duhul înșelării este pedeapsa ultimă pe care ar putea-o da Dumnezeu. Același lucru îl grăiește și Sfânta Scriptură. Vechiul Testament⁴⁸⁹ vorbește despre duhul înșelării. Vorbește despre acesta și Apostolul Pavel în *Epistola către Tesaloniceni*, pe care o vom observa puțin mai jos. Așadar, din acest motiv a fost rânduită prorocia, pentru a fi adevărată, iar oamenii acelei epoci – poate să fie epoca noastră, poate să fie generația următoare, nu știm! – să spună: „Adevărată este prorocia! Trebuie să fim cu luare-aminte.”

Aici, iubiții mei, se încheie capitolul al treisprezecelea, care se referă, desigur într-un mod care dă fiori, la prima *fiară*, balaurul, diavolul, de asemenea, la a doua *fiară*, care vine din *mare*, Antihristul, și la final face referire la a treia *fiară*, care este *prorocul mincinos*. Acum aici Sfântul Evanghelist Ioan pune mai jos ceva plăcut, așază un *intermezzo* – este un obicei de-al său – ca să dea un ton de recreație și odihnă cititorului, de la asuprirea sufletului său prin lucrurile neplăcute care urmează să se întâmple.

Însă, înainte de a trece la capitolul al paisprezecelea, ca să vedem acest *intermezzo*, reprezentat de *cei o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici*, care urmează *Mielului* „oriunde Se va duce” și este cu adevărat o foarte frumoasă imagine, vă promisesem că ar trebui să privim tema Antihristului nu numai din perspectiva *Apocalipsei*, ci și din perspectiva întregii Sfinte Scripturi. Să vedem ce mărturii avem despre Antihrist în întreaga Sfântă Scriptură a Noului și Vechiului Testament, pentru a nu se crede că *Apocalipsa* este singurul punct al Sfintei Scripturi în care apare.

⁴⁸⁹ Cf. Isaia 19, 14; Ieremia 4, 11.

Multe puncte din Sfânta Scriptură se referă la această temă. Vom vedea încă și cum tâlcuiesc Părinții Bisericii, și cum descriu personalitatea Antihristului, cu detalii de care veți fi uimiți. Așadar, din acest motiv, desigur foarte pe scurt, vom vedea și din această perspectivă tema Antihristului, adică de unde va veni, cum va veni, din cine se va naște, în care loc și altele.

Întâi de toate, trebuie să spun că privirea pătrunzătoare a Părinților Bisericii ne distinge, în Sfânta Scriptură, ceea ce noi nu putem să distingem cu atâta ușurință, de aceea îi vom folosi ca îndrumători pe Părinții Bisericii noastre, care sunt sfinții Bisericii.

Numele care îi sunt atribuite Antihristului atât Sfânta Scriptură, cât și Părinții Bisericii noastre – unele, pentru că sunt mai multe decât acestea pe care vi le spun – sunt următoarele:

„Antihristul”⁴⁹⁰, „dumnezeu sunt eu”⁴⁹¹, „omul păcatului”⁴⁹², „fiul pierzării”⁴⁹³, „potrivnicul”⁴⁹⁴, „cel ce se înalță mai presus”⁴⁹⁵, adică preatrufașul, de asemenea, „cel fărădelege”⁴⁹⁶. După cum vedeți, Apostolul Pavel îi atribuie multe numiri lui Antihrist. Încă mai avem numele „fiară”⁴⁹⁷, precum este în capitoul din *Apocalipsă* pe care îl analizăm acum, „înșelătorul lumii”⁴⁹⁸, „vrăjmașul”⁴⁹⁹, „dumnezeu cel fărădelege”⁵⁰⁰, „fiul diavolului”⁵⁰¹, „șarpe”⁵⁰², așa cum îl numește Iacov pe fiul său, pe Dan, „înșelător”⁵⁰³, „hristos mincinos”⁵⁰⁴.

⁴⁹⁰ I Ioan 2, 8; 4, 3.

⁴⁹¹ Iezechiil 28, 2-10; II Tesaloniceni 2, 4.

⁴⁹² II Tesaloniceni 2, 3.

⁴⁹³ II Tesaloniceni 2, 4.

⁴⁹⁴ II Tesaloniceni 2, 4.

⁴⁹⁵ II Tesaloniceni 2, 4.

⁴⁹⁶ II Tesaloniceni 2, 8.

⁴⁹⁷ Apocalipsa 13, 1.

⁴⁹⁸ Didahia XVI, 4.

⁴⁹⁹ Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *BEITEΣ*, 39, 189.

⁵⁰⁰ Sf. IRINEU AL LYONULUI, *BEITEΣ*, 5, *Împotriva Ereziilor*.

⁵⁰¹ Sf. IPOLIT AL ROMEI, *BEITEΣ*, 6, 201, 37.

⁵⁰² *Facerea* 49, 16-18.

⁵⁰³ Sf. IOAN DANASCHIN, *Dogmatica*, XXVI.

⁵⁰⁴ Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *BEITEΣ*, 39, 189.

Firește, toate aceste numiri sunt înfricoșătoare. Am făcut o selecție, ca să vă dau o imagine, întrucât din nume deja înțelegem și persoana. Vom folosi în chip revelator doar câteva pasaje din Sfânta Scriptură, foarte puține, trei-patru, din Noul și din Vechiul Testament. Și mai întâi de toate din Vechiul Testament, un punct fundamental despre Antihrist este următorul:

Atunci când Iacov i-a binecuvântat pe cei doisprezece fii ai săi în Egipt, cu puțin timp înainte să moară, i-a dat întreaga binecuvântare lui Iuda, al patrulea fiu al său, ca să vină din el Mesia. I-a spus cele mai mărețe și elogioase cuvinte. Veți vedea în acele cuvinte ale Patriarhului Iacov despre fiul său, despre Iuda, că există elementul iconomiei întrupării Fiului lui Dumnezeu, adică al morții Lui. Atunci când zice: „El a îndoit genunchii și S-a culcat”, este vorba despre moartea lui Mesia. „Și cine-L va deștepta?”, adică „cine va îndrăzni să Te trezească? Când vei învia, atunci vor tremura vrăjmașii Tăi”. Adică este o descriere pro-rocească a caracteristicilor lui Mesia, a lui Iisus Hristos, pe care le-a văzut. Adică vorbește despre moartea, despre Învierea lui Mesia, despre Biserică, despre credința neamurilor – „și Acela va fi așteptarea neamurilor” – despre Taina dumnezeieștii Euharistii – acolo unde vorbește despre viță și vin – și despre fericirea veșnică.

Atunci când a ajuns la Dan, fiul său, îi proroceste următoarele: „Dan va judeca pe poporul său, ca pe una din semințiile lui Israel. Și să se facă Dan șarpe în cale, pândind în cărare, mușcând călcâiul calului, și va cădea călărețul înapoi. Așteptând mântuirea Domnului!”⁵⁰⁵

Această prorocie, iubirii mei, a fost împlinită în parte prin judecătorul Samson. Samson a fost din seminția lui Dan, a fost judecător – „Dan va judeca pe poporul său” – și a judecat poporul, nu seminția sa. Zice aici prorocia „ca pe una din semințiile lui Israel”; va judeca, adică va fi judecător, așadar conducător al

⁵⁰⁵ *Facerea* 49, 16-18.

întregului Israil și al celor douăsprezece seminții. În consecință, aici vedem împlinirea parțială a prorociei în Samson, dar prorocia se va confirma în Antihrist.

Samson a fost un om evlavios, nu a fost un necredincios, ci a condus doar poporul lui Dumnezeu. Antihristul va fi necredincios, dar va conduce nu numai poporul lui Dumnezeu, pe evrei, ci va deveni conducătorul lumii.

Acel punct din prorocie care zice „și să se facă Dan șarpe...”, *și să se facă* este dimensiunea proorocească a acestei urări. Dan s-a făcut șarpe, de vreme ce s-a împlinit în parte în persoana trădătorului Iuda, potrivit cuvântului Domnului „Cel ce mănâncă pâinea cu Mine a ridicat călcâiul împotriva Mea”⁵⁰⁶, dar în general prorocia se va împlini în *Antihrist*, care îl va purta pe diavolul întreg înlăuntrul său! Amintiți-vă că Iuda l-a avut pe diavol înlăuntrul său. „Și după îmbucătură a intrat satana în inima lui Iuda trădătorul.”⁵⁰⁷

Iar diavolul care le-a înșepat – ca să spun astfel – călcâiul protopărinților, după aceea *a înșepat călcâiul* Domnului. Vă amintiți acea prorocie din Rai, în care Dumnezeu i-a zis diavolului „...iar tu îi vei înșepa călcâiul” – de aceea i se spune și înșepător de călcâi – îi vei înșepa călcâiul, îi vei face rău, Îl vei urca pe Cruce. În final, diavolul, *înșepătorul de călcâi* diavol, vine să prigonească Biserica. I-a prigonit pe protopărinți, pe Domnul și apoi Biserica.

În acea parte a prorociei în care zice: „Și va cădea călărețul înapoi. Așteptând mântuirea Domnului”, „călărețul” este omul credincios, care fără bănuială înaintează pe calea sa, dar..., „tu, Dan, ca un șarpe, sări deodată în calea călărețului, muști calul, iar călărețul cade pe spate înapoi” și firește se lovește la cap. *Calea, drumul* este pustia – fiți atenți, este o imagine profetică – *calea*, de unde altundeva își va primi mântuirea omul acesta, călă-

⁵⁰⁶ Ioan 13, 18.

⁵⁰⁷ Cf. Ioan 13, 27.

torul, dacă nu de la Dumnezeu? Aceasta înseamnă că Antihristul va fi atât de puternic, încât nu va exista vreun om mai presus de el, care să-i ceară să fie izbăvită vreo victimă din mâinile lui, și atunci singura izbăvire a lor, a credincioșilor, va fi aceea de a se întoarce spre Cer și de a-L ruga pe Hristos. Și cu adevărat, izbăvirea și mântuirea vor veni de la Hristos. Felul în care va veni ni-l relatează Apostolul Pavel, în *Epistola a doua către Tesaloniceni*: „Domnul îl va nimici cu strălucirea venirii Sale”⁵⁰⁸, Domnul îl va distruge. Prin urmare, prorocia aceasta a lui Iacov se referă în întregime la Antihrist.

Îmi veți spune: „Din Dan va veni Antihristul?” Da! Așteptați.

Daniil, în cartea lui, în capitolul al șaptelea, la versetul 25, are un pasaj definitoriu: „Și va grăi cuvinte de defăimare împotriva Celui Preaînalt și va asupra pe sfinții Celui Preaînalt, și își va pune în gând să schimbe vremile și legea.” Întregul capitol este despre Antihrist, precum și multe alte pasaje în afară de acest capitol, însă am luat doar un pasaj definitoriu.

„Vremile” înseamnă firea, iar „legea” este legea lui Dumnezeu. Fiți atenți însă la ceva. Am găsit o erminie nouă cu privire la „vremi” și m-am bucurat mult de această erminie; așadar, „vremile” înseamnă trecutul, Istoria și Tradiția! Adică va cere Antihristul să fie schimbate, denaturate Tradiția și Istoria!

Oare în epoca noastră este schimbată Istoria? Să judece fiecare! Vedeți că din acest motiv noi trăim zilele lui Antihrist. Vedem schimbări ale lucrurilor, pe care nu s-a îndrăznit niciodată până acum să fie făcute, le vedem că deja se fac. Trăim zilele Antihristului, nu o spun eu; spun asta mulți alții! Este uimitor!

Cum „este schimbată legea” atunci când legea zice „să nu preacurvești”, iar mulți zic „a, bre, prostule..., îți vin ocazii, iar tu zici «să nu preacurvești»? Ce este preacurvia? Nu este nimic. Și ce este curvia? Nu este nimic! Și pentru ce «să cinstești pe tatăl tău și pe mama ta»? Aceasta este o constrângere! Constrângere!”

⁵⁰⁸ II Tesaloniceni 2, 8.

Iubiții mei, am citit într-un articol al periodicului *Zoi* – a preluat dintr-un ziar laic –, la rubrica „Pe evenimente”, că un profesor din învățământul mediu, dintr-un liceu din Iliopolis (Grecia), (nu-l am cu mine ca să vi-l citesc; îngrozitor lucru!) le-a spus elevilor: „Nu vreau să mă respectați; acestea sunt slugărnicii – slugărnicii! Respectul este slugărnicie! (*n. pr. Ath.*) –, însă vreau să înjurați de Hristos și de Maica Domnului – cuvânt cu cuvânt (*n. pr. Ath.*) – așa cum vă înjur și eu pe voi”!... Și aceasta se numește emancipare! Aceasta se numește păstrarea personalității și a specificului uman al profesorului! Ați auzit, vă rog? Ați auzit? Aceasta înseamnă schimbarea legii!

Ați mai auzit așa ceva vreodată altcândva? De la bunicii voștri, de la străbunicii voștri, le-ați văzut vreodată scrise pe undeva? Chestiunea respectului, a cinstirii ați văzut-o vreodată schimbată? Ați văzut-o vreodată undeva? Niciodată nicăieri! Altceva să fie vreun om care nu respectă; nu respectă el, dar nu va spune niciodată altuia, din senin, și având și o poziție înaltă: „Ce este ăla respect? Nu are nici un sens.” Iar aceia care au fost rânduiți pentru educația tinerilor noștri să se facă ei înșiși conducători spre întuneric și spre prăpastie..., îngrozitor lucru! Aceasta înseamnă schimbarea vremilor și a legii. Dar, iubiții mei..., ce-ar mai putea să spună cineva acum?

Și Domnul a prorocit și le-a prevestit ucenicilor Săi despre Antihrist. Mai bine zis, Domnul i-a prevestit pe evreii înșiși și le-a grăit: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți; dacă va veni *altul* în numele său, pe acela îl veți primi.” Iar acest „altul” nu este altcineva decât Antihristul! Și așa cum tâlcuiește Sfântul Ioan Gură de Aur, „aici pe însuși Antihristul îl subînțelege Domnul”⁵⁰⁹.

⁵⁰⁹ PG 59, 235.

CAPITOLUL AL ȘAISPREZECELEA

Antihristul după Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți. Opoziție și imitare față de Hristos

(Acest capitol – al șaisprezecelea – este întreaga Omilie 57)

După cum probabil vă amintiți, am dat mărturia Sfintei Scripturi despre Antihrist. Am menționat și cuvântul Domnului care zice: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți; dacă va veni altul în numele său, pe acela îl veți primi.”⁵¹⁰ Însă acela care ne dă cu multă claritate și exactitate descrierea Antihristului este, iubiții mei, Apostolul Pavel.

În a doua sa *Epistolă către Tesaloniceni*, pornind de la o anumită neliniște a creștinilor din Tesalonic cu privire la iminența celei de-a Doua Veniri a lui Hristos, le răspunde că „dacă nu va veni mai întâi Antihristul, cel fărădelege, fiul păcatului, al pierzaniei, Hristos nu va veni. Și nimeni să nu vă amăgească, pentru nici un motiv”. Aceasta înseamnă că venirea Antihristului va fi un semn pentru a Doua Venire a lui Hristos. Am să vă citesc fragmentul, însă fără să-l analizez sau să-l interpretez mai mult, pentru că de altfel o tâlcuire parțială am făcut în cele zise mai înainte; pentru tema de astăzi vor mai fi tâlcuite doar câteva puncte.

„Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va da pe față omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau

⁵¹⁰ *Ioan 5, 43.*

se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu. Nu vă aduceți aminte că, pe când eram încă la voi, vă spuneam aceste lucruri? Și acum știți ce-l oprește, ca să nu se arate decât la vremea lui. Pentru că taina fărădelegii se și lucrează, până când cel care o împiedică acum va fi dat la o parte. Și atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale. Iar venirea aceluia va fi prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase, și de amăgiri nelegiuite, pentru fiii pierzării, fiindcă ei n-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască. Și de aceea, Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciuni, ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea.”⁵¹¹

Așadar, este foarte limpede, iubiții mei, după cum ați văzut, Apostolul Pavel, la punctul venirii Antihristului, oferindu-ne foarte multe elemente distinctive.

Când va veni Antihristul?

Menționând Apostolul Pavel în pericopa pe care tocmai v-am citit-o cu puțin înainte, le scrie tesalonicenilor că va veni mai întâi apostazia. Iar apostazia nu este înțeleasă doar în faptul că oamenii vor apostazia de la credința în Dumnezeu, ci apostazia, așa cum tâlcuiesc Sfinții Părinți, este chiar însuși Antihristul. Adică mai întâi va veni Antihristul și apoi va veni Hristos.

Și Sfântul Ioan Gură de Aur consemnează, tâlcuind, că „înaintea lui Hristos vine Antihristul” și, mai cu seamă, îndată după Antihrist vine Hristos. Prin urmare, timpul venirii Antihristului este corelat cu a Doua Venire a lui Hristos și, desigur că, întrucât a Doua Venire a lui Hristos este necunoscută, necunoscută rămâne și venirea Antihristului.

Cu toate acestea, Domnul a zis următoarea frază: „Despre ziua și ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, ci numai

⁵¹¹ *II Tesaloniceni 2, 3-12.*

Tatăl Meu.” Aceasta înseamnă că realmente nimeni nu cunoaște vremea Parusiei lui Hristos și, în consecință, nici venirea Antihristului. Hristos vine – subliniez aceasta – îndată după Antihrist. Este foarte clar acest cuvânt și îl vom observa în continuare. În plus, toți Sfinții Părinți vorbesc despre aceasta. Există însă anumiți rătăciți, precum hiliaștii, care spun că după Antihrist va veni împărăția de o mie de ani. Nu! Despre această temă vom vorbi când vom ajunge la punctul respectiv al *Apocalipsei*. Împărăția de o mie de ani nu este așa cum o tâlcuiesc hiliaștii. Nicidecum!

Întâi de toate, numărul o mie este un număr care arată un mare interval de timp, nu este exact numărul o mie. Așa cum spunem numărul trei, șapte, patruzeci, o sută..., care sunt numere rotunde, așa și o mie de ani este intervalul temporal dintre cele două Veniri ale lui Hristos. Acesta este caracterizat de către toți Părinții Bisericii noastre drept timpul Evangheliei, adică este acela pe care deja îl traversăm și în care este propovăduită și este pusă în lucrare Evanghelia. Prin urmare, timpul de o mie de ani este de la Prima Venire a lui Hristos și până la a Doua Lui Venire. După Antihrist nu va mai exista timp, va veni direct Hristos, Care, așa cum vom vedea, îl va nimici pe Antihrist.

Așadar, Domnul a zis că nimeni nu cunoaște ziua aceea și ceasul acela. Dar, dacă suntem puțin atenți la text, vom vedea că are ceva să ne spună, și încă faptul că vine în acord cu foarte multe puncte ale Sfintei Scripturi. Să nu vă mirați!

„Despre ziua și ceasul”. Aceasta arată o anumită exactitate. Prin urmare, ziua și ceasul nu sunt cunoscute oamenilor, dar poate fi cunoscut timpul aproximativ? Da, iubiții mei. Nu inovez, să ne păzească Dumnezeu! Dar ce înțelegem prin *timp aproximativ*?

Hristos ne-a dat semne, și mai ales atunci când a zis: „Iar de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe”, îndată mai jos, în *Evanghelia după Matei* (24, 36), oferă semnele despre cum se va întâmpla exact a Doua Venire a lui Hristos. Iar atunci când oferă semnele înseamnă că putem în linii mari să o determinăm.

De altfel, acestea nu sunt singurele semne pe care le dă Domnul aici la *Matei*, dă și în altă parte altele. Însă și Apostolul Pavel dă semne. Iată un prim semn: „Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință.” Pentru că atunci îi înșelau pe creștini că vine Hristos, și și-au lăsat treburile, și-au închis prăvăliile – ca să folosesc o expresie contemporană –, și așteptau să vină Hristos. Așa cum din când în când spun și hiliaștii: „Vine! Vine!...” Nu! Iar Apostolul Pavel zice: „Fiți cu luare-aminte! Dacă nu vine Antihristul, Hristos nu va veni.” Vă întreb: Este sau nu este acesta un semn? Este un semn, desigur!

Încă, Apostolul Pavel a spus că în ultimele rânduri în credință vor fi evreii⁵¹². Apoi, au mai spus Domnul și Apostolul Pavel că mai întâi se va propovădui Evanghelia la toate neamurile⁵¹³ și așa mai departe. Încă, am văzut și în capitolele anterioare ale *Apocalipsei*, semne în Cer și celelalte lucruri legate de ele. Toate acestea sunt semne care determină, în linii generale, desigur, dacă ne aflăm foarte departe, sau relativ aproape, sau foarte aproape de *ziua aceea*.

Spre pildă, auziți – și nu auziți asta de la mine, firește; ați auzit din multe guri și veți citi asta în foarte multe locuri – când se zice: „Trăim în vremurile lui Antihrist. Trăim în timpurile lui Antihrist!” Aceasta înseamnă că, în linii generale, noi plasăm semnele aproximativ în epoca noastră, indiferent dacă este aproape sau departe Ziua Domnului. Așadar, nu sunt opuse cele pe care le-am spus despre necunoașterea zilei și ceasului, pentru că Domnul a vorbit despre *ziua aceea* și *ceasul acela*. Acum, dacă determinarea este în jur de cincizeci sau o sută de ani, aceasta este o determinare prin aproximație, unde chiar Sfânta Scriptură ne oferă semnele ei.

Ascultați însă ce zice Însuși Domnul după cuvântul pe care l-a grăit despre *ziua aceea* și *ceasul acela*.

⁵¹² Cf. *Romani* 11, 25-26.

⁵¹³ Cf. *Matei* 24, 14; *Marcu* 13, 10; *II Timotei* 4, 17.

Atunci când a avut loc potopul, timpul lui era cunoscut sau necunoscut? În chip evident era necunoscut. Era și cunoscut, și necunoscut. În mod concret timpul nu era necunoscut – lui Noe cel puțin –, dar ziua și ceasul erau necunoscute chiar și lui Noe. Celorlalți oameni, din afară, le erau necunoscute absolut toate. Ascultați cum. Dumnezeu i-a dat poruncă lui Noe să construiască corabia, și corabia a început să fie construită⁵¹⁴. Câți ani a durat construcția ei? O sută douăzeci de ani! În o sută douăzeci de ani ce au văzut oamenii care se aflau lângă Noe?

L-au întrebat ce face, iar la răspunsul lui că lucrează să construiască o corabie, aceia l-au întrebat iarăși ce să facă cu ea și ce va fi această ambarcațiune. El a construit o corabie uriașă ale cărei dimensiuni sunt specificate chiar de Sfânta Scriptură⁵¹⁵. Așadar, el le-a spus că Dumnezeu o să dezlănțuie potopul, iar oamenii se vor îneca pentru că sunt foarte păcătoși, așadar Dumnezeu i-a spus să construiască această corabie ca să se salveze el și familia lui.

Însă contemporanii lui Noe ziceau: „O, Noe a îmbătrânit și și-a pierdut mințile! A înnebunit Noe!”, pentru că, firește, nu-l credeau. Așadar, ce au fost cei o sută douăzeci de ani cât timp a durat construcția navei? O sută douăzeci de ani de predică, de predică îndemnătoare la pocăință. Însă, atunci când s-au împlinit cei o sută douăzeci de ani și a intrat Noe în corabie, atunci a început potopul! Dumnezeu i-a zis: „Astăzi vei intra în corabie.” Noe a intrat în ea. Desigur că pregătise toate în interior..., cu tot „confortul” necesar. A băgat toate animalele în interior, cu multe perechi. Sfânta Scriptură menționează și perechile. A îmbarcat hrana, a asigurat diferite provizii în interior, și atunci când a terminat toate și i-a grăit Dumnezeu, a intrat în corabie și a închis ușa pe dinafară⁵¹⁶. Și atunci a început să plouă.

⁵¹⁴ *Facerea* 6, 14.

⁵¹⁵ *Facerea* 6, 15 ș.u.

⁵¹⁶ *Facerea* 7, 16.

Pentru Noe nu era necunoscut *timpul aproximativ*, mai ales atunci când a văzut că și-a încheiat treburile, că s-a încheiat strângerea animalelor. Și în cele din urmă cât ar putea să țină o viață omenească? Adam a trăit nouă sute treizeci de ani, Noe a trăit șase sute de ani, oare ar fi putut Noe să aștepte potopul dincolo de hotarele vieții sale? În chip neîndoielnic nu, de vreme ce Dumnezeu i-a spus că va trebui ca el însuși să se salveze. Prin urmare, *timpul aproximativ* era cunoscut, deoarece era cuprins între hotarele unei vieți omenești, ale vieții lui Noe. Ziua însă nu era cunoscută, nici ceasul.

După exemplul pe care Însuși Domnul îl menționează și zice că „precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi cu Fiului Omului, cu Mine, când urmează să vin”⁵¹⁷, atunci credincioșii pot să determine *aproximativ* și acest timp.

Încă, Sfântul Ignatie Theoforul (ca să mă limitez la acestea, deși sunt atâtea alte semne) îi zice Sfântului Policarp episcopul Smirnei, într-o minunată epistolă a lui: „Citește vremile; așteaptă pe Cel mai presus de timp.”⁵¹⁸ Este în acord cu cuvântul Domnului care zice: „Când se face seară, ziceți: Măine va fi timp frumos, pentru că e cerul roșu. Iar dimineața ziceți: Astăzi va fi furtună, pentru că cerul este roșu-posomorât. Fățarnicilor, fața cerului știți s-o judecați, dar semnele vremilor nu puteți!”⁵¹⁹ Și Domnul ne cheamă să cercetăm adânc vremurile. Aceasta zice acum și Sfântul Ignatie către Sfântul Policarp, episcopul Smirnei. Să examineze vremurile și să aștepte cu atenție pe Iisus Hristos. *Pe Acela pe Care Îl așteptăm, așteaptă-L!*

Sunt acestea opuse cuvântului Domnului că ziua aceea și ceasul acela nu le cunoaște nimeni? În chip neîndoielnic nu.

Însă voi mai insista puțin și voi încheia cu acest punct, anume că ceea ce are foarte mare însemnătate pentru noi este faptul că

⁵¹⁷ Cf. Matei 24, 37-39.

⁵¹⁸ Sf. IGNATIE AL ANTIOHIEI, *Către Sfântul Policarp*, III, trad. de Pr. D. Fecioru, PSB 1, Ed. IBMBOR, București, 1979, p. 188.

⁵¹⁹ Matei 16, 2-3.

Apostolul Pavel a zis că a Doua Venire a lui Hristos nu se va întâmpla dacă nu va veni mai întâi Antihristul. Aceasta are foarte mare însemnătate.

Și încă ceva mai are mare însemnătate. În cele din urmă, chiar dacă nu cunoaștem când va veni Antihristul, dacă avem în vedere că „mulți antihriști s-au arătat”⁵²⁰, există mulți antihriști, chestiunea a început realmente din vremea în care S-a arătat Hristos, ca să nu spun că a apărut din Raiul lui Dumnezeu. Prima unealtă a diavolului și în consecință primul *tip* al Antihristului este Cain, cel care l-a ucis pe Abel. Și l-a ucis pentru ca *balaurul*, diavolul, să zădărnicească venirea lui Mesia, Care ar fi fost urmașul lui Abel. Diavolul știa foarte bine că Cain era unealta lui și din Cain nu va veni Mesia. Astfel, se străduiește să zădărnicească lucrarea lui Mesia, punându-l pe Cain să-l ucidă pe Abel, însă în locul acestuia Adam l-a născut pe Seth, care ține acum genealogia lui Mesia. De atunci lucrează Antihristul.

Astfel, de ce ne preocupă faptul dacă Domnul va veni anul acesta, la anul sau peste cincizeci de ani, sau peste cinci sute de ani? Însemnătate are, iubiții mei, faptul că „mulți antihriști s-au arătat” și de aceea suntem datori să fim cu luare-aminte. De ce credeți că noi nu putem să ne pierdem sufletul prin înrâuririle antihriștilor din epoca noastră?

Însă cine, mai exact, va fi persoana Antihristului?

Persoana sa ne este descrisă de către Sfânta Scriptură, iar Părinții Bisericii ne-o tâlcuiesc în felul următor:

Va fi diavolul care se va întrupa sau va fi un simplu om? „Prin urmare, diavolul?”, întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur. „Nicidecum!”

„Deci nu însuși diavolul se face om, așa cum S-a înomenit Domnul; să nu fie!”⁵²¹, zice Sfântul Ioan Damaschin. Prin urmare, va fi om.

⁵²⁰ I Ioan 2, 18.

⁵²¹ Sf. IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, „Despre Antihrist”.

Va fi om „potrivit lucrării lui satan”, adică va fi unealtă a Satanei, așa cum ne spune Apostolul Pavel în *Epistola a doua către Tesaloniceni* (2, 9).

În calitate de om, Antihristul se va naște din om, din femeie, dar „din curvie”⁵²², zice iarăși Sfântul Ioan Damaschin. Și aceasta ca să dea impresia că s-a născut din fecioară – încercând să imite Nașterea lui Hristos –, de vreme ce tatăl său nu va fi cunoscut, dacă va fi *din curvie*. Așa cum v-am spus, Antihristul este maimuța lui Hristos, potrivit cuvântului Fericitului Augustin⁵²³.

Iar dacă diavolul este începutul, mijlocul și sfârșitul oricărui rău, Antihristul va fi sfârșitul oricărui rău. Va fi rodul cel mai stricat, de la căderea lui Adam și după acela. Cel mai stricat rod și în ceea ce privește calitatea, dar și temporal. Ultimul și cel mai stricat rod pe care l-a dat vreodată omenirea, căderea lui Adam, va fi Antihristul!

„Va fi evreu”⁵²⁴, zice scriitorul Icumenie (nu dau și trimiterile pentru a nu întârzia).

Va fi „din rădăcina evreilor”⁵²⁵, zice Sfântul Andrei al Cezareei. Antihristul nu va fi simplu evreu, ci și „din rădăcina evreilor”, adică străbunul evreilor. Străbunii lui sunt dintre aceia care au stăruit în necredința în persoana lui Hristos; va fi din seminția lui Dan, așa cum am menționat deja la prorocia lui Iacov. Dacă vă amintiți, atunci când am analizat anul trecut un fragment din *Apocalipsă*, am spus că, întrucât Antihristul își va trage originea din seminția lui Dan, de aceea nu este socotită aceasta între cele douăsprezece seminții. Atunci când enumeră cele douăsprezece seminții Sfântul Ioan, în *Apocalipsa* sa – este la capitolul al șaptelea, versetele 5-8 –, nu cuprinde între acestea și seminția lui Dan, întrucât din aceasta va veni Antihristul.

⁵²² Sf. IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, „Despre Antihrist”.

⁵²³ Citare liberă.

⁵²⁴ PG 119, 117.

⁵²⁵ Citare liberă.

Aici aş vrea să vă lămuresc o anumită nedumerire, dacă pot. Probabil veți spune: „Astăzi nu mai există semințiile. Iar când va veni Antihristul, nu putem să cunoaștem dacă va fi din seminția lui Dan sau nu. Evreii înșiși deja nu mai au semințiile acestea!”

Este caracteristic, iubiții mei, faptul că semințiile au fost păstrate, am putea spune, în toate consemnările registrelor de stare civilă. Cu toate că au intervenit de-acum robia babiloniană și distrugerea Iudeii, s-a păstrat registrul stării civile al semințiilor – nu al tuturor, în principal a lui Iuda – pentru a fi consemnată venirea lui Hristos. De aceea, pe baza acestor cataloage, Sfinții Evangheliști Matei și Luca ne înșiruie genealogia lui Hristos. Acesta nu este un fapt fără importanță. Ei au vrut să dovedească tocmai faptul că prorocia lui Iacov s-a împlinit, anume că „din seminția lui Iuda se va împlini așteptarea neamurilor”⁵²⁶, adică venirea lui Mesia. Pentru Iisus Hristos a fost păstrată seminția lui Iuda, și s-a demonstrat acest lucru. Pentru Antihrist acum?

Există prorocia lui Iacov și pentru fiul său Dan, fără ca aceasta să fie o premisă, iubiții mei, pentru a fi păstrată cu orice preț seminția lui Dan. Nu există nici o nevoie pentru a fi păstrată, dar are însemnătate, deoarece în acest mod a fost accentuată venirea lui Antihrist, care – notați acest lucru – va fi dintre evrei. Prorocia lui Iacov s-a realizat în parte pentru a se arăta faptul că, de vreme ce prorocia s-a împlinit în parte, în mod negreșit se va împlini și întreaga prorocie, fără ca aceasta să presupună în chip negreșit păstrarea seminției lui Dan.

De loc, Antihristul va proveni din Galileea.

Sfântul Athanasie cel Mare zice: „Din Galileea, precum Hristos a venit, vine, după cum grăiește Scriptura, pui de leu Dan și va ieși din Vasan (*cf. Deuteronomul* 33, 23). Iar acesta este Skythopolis.”⁵²⁷

Lucrul uimitor, iubiții mei, este faptul că în acest moment Galileea este cu adevărat evreiască. Fiți atenți la acest punct!

⁵²⁶ Cf. *Facerea* 49, 10.

⁵²⁷ *ΒΕΠΕΣ* 35, 132.

Acestea sunt diferite semne care există. Până acum, Galileea nu era evreiască, și de secole nu mai era evreiască, dar acum este⁵²⁸. Are însemnătate acest lucru, pentru că, atunci când va veni din acel loc Antihristul, atunci va deveni limpede faptul că provine dintre evrei.

Sfântul Ioan Damaschin zice următoarele: „Se naște deci din curvie, după cum am spus, este crescut în ascuns și pe neașteptate se răscolă, se împotrivește și împărățește. La începutul împărăției lui, dar mai degrabă al tiraniei lui, fățărăște chipul sfințeniei, dar când ajunge stăpânitor, va prigoni Biserica lui Hristos și-și va face vădită toată viclenia lui”⁵²⁹, își va arăta adevărul său sine.

Dacă mă veți întreba care este scopul acestei fățarnice sfințenii a Antihristului, v-aș răspunde că este pentru dominația sa politică și conducerea întregii lumi.

Ascultați cum vorbește, mai amănunțit, despre această „sfințenie” menționată de Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Ipolit al Romei. Așadar, el zice următoarele:

„La început se va arăta blând, plin de dragoste, liniștit, evlavios, plin de pace, urător al nedreptății, neprimitor de daruri și potrivnic idolatriei; va zice că-i iubitor al Sfintelor Scripturi, pe preoți îi va cinsti, bătrânețea o va respecta, curvia nu o va accepta, de adulter se va îngrețoșa, la hulitori și pizmași nu va lua aminte, va fi iubitor de străini, iubitor de săraci, milostiv, pe văduve le va ajuta, pe orfani îi va ocroti, pe bolnavi îi va căuta, pe toți îi va iubi, unde va vedea oameni certându-se, el îi va face să se împace, spunând că Dumnezeu zice: «Să nu apună soarele peste mânia voastră, având vrajbă cu fratele vostru.» Și așa se va arăta întru toate după ale Domnului, până la o vreme. Aur nu va aduna, banii nu-i va iubi, pentru avere nu se va îngriji.”⁵³⁰

⁵²⁸ În anul 1981 ținutul Galileii a fost cucerit de actualul stat Israel (*n.tr.*).

⁵²⁹ SF. IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, „Despre Antihrist”.

⁵³⁰ SF. IPOLIT AL ROMEI, *Cuvânt al Sfântului Mucenic Ipolit despre sfârșitul lumii* (citare liberă).

Însemnate însușiri! Un om superb, extraordinar! Adăugați, vă rog, la acest catalog al sfințeniei lui și minunile pe care le va săvârși, ca să vedeți cu câtă ușurință îi va înșela pe oameni. Aici, la noi, se arată o femeie ca Athanasia Kriketou și un bărbat ca Hristo din Gazoro⁵³¹, și unii spun despre ei: „Ce oameni extraordinari sunt aceștia!”, ca să vedeți cât de ușor se pot înșela unii.

Și precum șarpele cel vechi, așa cum ne spune cartea *Facerii*, era cel mai înțelept dintre toate animale Raiului pământesc, așa și Antihristul va fi, în mod fățarnic și ipocrit, sfânt⁵³².

Sfântul Ipolit al Romei ne spune că, atunci când vor vedea „popoarele și conducătorii virtuțile cele desăvârșite ale lui și puterea lui, toți într-un gând se vor aduna să-l facă împărat. Dar mai mult neamul evreilor îl vor cere loruși de împărat, zicând între dâșii: oare se mai află altul ca acesta în acest timp; oare se mai află alt om bun și drept în generația noastră care să poată să împărățească peste noi toți?”.

Să nu vi se pară ciudat. Locuitorii din Capernaum, atunci când au venit să-L vadă pe Iisus Hristos ca să asculte învățătura Lui și ca să se vindece de bolile lor, întrucât cuvântul Domnului s-a prelungit și începuse să se însereze și să apună soarele, atunci ucenicii I-au spus: „Doamne, slobozește mulțimile ca să se ducă în sate, să-și cumpere mâncare!” Acela însă le-a zis: „Dați-le voi de mâncare.” Cunoaștem cele cu privire la minunea care s-a făcut în cele din urmă. Au mâncat cu toții și s-au săturat. Apoi Domnul „a silit pe ucenici să intre în corabie”⁵³³, zice Evanghelistul Matei, și a rămas singur ca să slobozească mulțimile. După slobozirea mulțimilor, S-a suit în munte ca să Se roage. I-a silit pe ucenicii Săi să plece, de ce? Pe când se duceau și împărțeau pâinea și peștii, lumea murmură și zicea: „Extraordinar este învățătorul vostru; să-L facem împărat!” Și aceia s-au umplut

⁵³¹ Vezi notele 449 și 450.

⁵³² Cf. *Facerea* 3, 1; *Apocalipsa* 12, 9.

⁵³³ *Matei* 14, 22; *Marcu* 6, 45.

de slavă deșartă și au zis: „Iar noi o să fim miniștri!” Și, întrucât Domnul a voit să-i izbăvească de această boală, i-a silit să intre în corabie, și în plus a îngăduit să se întâmple furtuna pentru a-i tulbura acolo, în mijlocul mării. Să-i tulbure! „Vreți să ajungeți miniștri? Poftim, priviți!” Și să nu vă faceți vreo părere greșită aici; cariul nu a fugit, pentru că mai târziu Ioan și Iacov au cerut să stea de-a dreapta și de-a stânga Lui, atunci când va fi împărat⁵³⁴. În ziua următoare locuitorii din Capernaum au mers și L-au găsit, și înainte ca aceia să spună ceva, Domnul le-a zis: „Pentru că v-ați săturat de pâine, de aceea Mă căutați”! Doreau să-L facă împărat! Și în mod firesc, înțelegeți, s-ar fi întâmplat revoluție, întrucât acolo exista ocupația romană. Și Domnul a completat: „Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne spre viața veșnică, și aceasta este Trupul Meu.”⁵³⁵

Comparați, vă rog, cazul Domnului, ca să înțelegeți ce lucru ușor este, atunci când văd oamenii pe cineva extraordinar, să-l ia pe sus și să-l facă conducător!

La început Antihristul va fi personificarea modestiei, că nu este el un om vrednic și celelalte; în cele din urmă însă va accepta, iar la început va împărăți la evrei și prin evrei în toată lumea, și astfel va deveni conducător al lumii.

Culmea necredinței Antihristului, iubiții mei, va fi autodivinizarea sa, după prototipul cezarilor din Imperiul Roman. Antihristul însă va depăși modelele predecesorilor lui, pentru că cezarii de atunci ai Romei îngăduiau să fie cinstiți și alți zei, și doar puneau numele lor, chipul lor lângă diverșii zei care erau adorați în diferite locuri de către oameni. Antihristul însă va desființa orice religie de pe pământ; până și idolatria o va desființa, pentru că nu va îngădui să mai fie adorat altcineva în afară de el însuși! Așadar, se va depăși orice precedent.

⁵³⁴ *Marcu* 10, 37.

⁵³⁵ *Cf. Ioan* 6, 1-51.

De aceea, Apostolul Pavel în a *Doua sa Epistolă către Tesaloniceni* (2, 4) scrie: „Potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu – nu numai Adevăratul Dumnezeu! (*n. pr. Ath*) – sau se cinstește cu închinare.” Lucru *care se cinstește cu închinare* este ceea ce au popoarele, precum Coranul la mahomedani, cu Alah, cu Buddha etc. Acela nu va îngădui nimic! Antihristul le va desființa pe toate, le va război pe toate și va cere adorare exclusivă.

Și va zidi templul lui Solomon – vă fac acum descrierea portretului său, nu-i așa? –, lucru care arată opoziția lui clară față de Hristos și față de lucrarea Lui, pentru că templul deja nu va mai fi un semn al credinței, ci al necredinței. Hristos a zis: „Templul acesta se va surpa.”⁵³⁶ Nu va mai exista templul, întrucât nu va mai fi nevoie de vechiul cult și de vechile jertfe; acestea au fost doar prefigurări, *antitipuri*. A venit Prototipul și astfel *antitipurile* sunt desființate. A venit Hristos, jertfa Sa unică, iar *antitipurile* au trecut. Prin urmare, zidind templul, Antihristul își va arăta în mod practic opoziția față de Iisus Hristos.

Dar trebuie să vă spun că s-a încercat rezidirea templului de către Iulian Apostatul, după anul 70 d.Hr., când a fost distrus de către Titus. Iulian Apostatul a vrut să-L dezminț pe Hristos și a dat poruncă să fie rezidit templul. Dar s-au întâmplat următoarele: Sfântul Chiril al Ierusalimului profețise spunând: „Cuvântul lui Dumnezeu este adevărat. Nu vor putea să reconstruiască templul.”⁵³⁷ Și, cu adevărat, au săpat la temelie, dar săpând au început să iasă flăcări din adânc! Lucrătorii au săpat, și ieșeau flăcări din fundații. Și, mai mult, aceștia au încercat să pună pietre ca să zidească fundațiile, dar atunci s-a făcut cutremur și a aruncat pietrele afară din fundații. Prorocia Sfântului Chiril fusese făcută cu puțin timp înainte să se producă cutremurul.

Evenimentul acesta, iubiții mei, îl mărturisesc, în afară de Sfântul Chiril, și istoricul Socrate – nu Socrate grecul, atenianul

⁵³⁶ Cf. *Ioan* 2, 19.

⁵³⁷ Citare liberă.

–, precum și Sfântul Grigorie Theologul, Sfântul Ioan Gură de Aur, Fericitul Theodorit, Sfântul Ambrozie al Milanului, Rufin, iar dintre neamuri, idolatrii, Libaniu și Marceilinus⁵³⁸. Toți aceștia menționează împrejurarea încercării lui Iulian Apostatul de a reconstrui templul lui Solomon, dar fără succes.

Cu toate acestea, iubirii mei, Dumnezeu va îngădui aceasta, astfel încât Antihristul să reconstruiască foarte repede templul. Așa cum spune Apostolul Pavel, întrucât nu au crezut în adevăr, Dumnezeu va îngădui să le vină acestora un duh de înșelare (v-am citit-o mai înainte în fragmentul din *Epistola a doua către Tesaloniceni*, capitolul al doilea). Așadar, Antihristul va reconstrui templul lui Solomon foarte repede și, întrucât de veacuri întregi evreii, totdeauna potrivit prorociei Domnului, nu au putut să-l construiască, îl vor socoti pe Antihrist, care a dus la bun sfârșit acest lucru, drept Mesia și îl vor primi ca pe Mesia.

Se spune că evreii din America au pregătit deja pietrele, cărămizile, în containere, pentru reconstruirea templului lui Solomon. Dacă veți vedea dimensiunile lui în *III Regi*, veți observa că nu este un templu uriaș. Treizeci de metri lungime și șapte-opt metri lățime; nu este foarte mare. Templul central a fost mic, nu și celelalte clădiri, care desigur erau multe, precum magazine, camere, săli, coloane, curți și altele. Templul central era o clădire relativ mică. De altfel, doar preoții aveau acces în interior ca să jertfească jertfa de tămâie. Pietre ca să zidească un astfel de templu existau și în Palestina, așadar de ce ar trebui să le aducă din America?

Fiți atenți: Legea cea veche zicea că se interzice prelucrarea pietrelor de construcție în Ierusalim. Trebuia ca pietrele să vină prelucrate, cioplite, formate, gata de construcție de departe, numai pentru a fi amplasate. Nu trebuia să se audă dalta și ciocanul în cetate⁵³⁹. Așa a voit Dumnezeu. Și, întrucât evreii vor să țină –

⁵³⁸ *BEITEE* 39, 27.

⁵³⁹ *Cf. III Regi* 6, 7.

chipurile – legea lui Dumnezeu, au prelucrat pietrele și le au pregătite, astfel încât să ajungă cu vapoarele la Ierusalim și să se zidească templul. Întrucât toate aceste semne urmează să se întâmple, de aceea ne întrebăm: Nu cumva Antihristul este aproape?

Sfântul Chiril al Ierusalimului, în *Catehezele* sale, scrie următoarele: „Dacă Antihrist vine la iudei ca Hristos cel așteptat de ei și dacă dorește să fie adorat (închinat) de ei, atunci se îngrijește foarte mult de templu.”⁵⁴⁰

În templul care se va construi va cere să fie adorat și închinat. Apostolul Pavel scrie în legătură cu aceasta: „Așa încât să se așeze el – Antihristul – în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu.”⁵⁴¹

Și întreabă Sfântul Chiril al Ierusalimului: „Dar care templu/biserică? Templul cel dăruit al iudeilor, zice. Să nu se întâmple să fie acesta în care suntem noi acum!”⁵⁴² Catehezele sale le-a ținut în Biserica Învierii, pe care o zidise Sfânta Elena pe la mijlocul secolului al IV-lea. Acolo el le vorbește celor pe care-i catehiza și întreabă: „În care templu va veni Antihristul? În acesta în care ne aflăm noi acum? Să nu fie! În templul pe care îl va zidi Antihristul, acela care va fi templul lui Solomon, în acela va sta.”

Prin urmare, avem un semn clar: Dacă vedeți, iubiții mei, sau vor vedea copiii voștri cândva într-o zi, că se va zidi templul lui Solomon, atunci să spuneți: Antihristul se află deja în zilele noastre.

Acolo unde s-a aflat oarecând templul lui Solomon, în acel loc există astăzi moscheea lui Omar. Este o moschee – adică un templu musulman – pe care a zidit-o Omar și este celebră din perspectivă artistică. Foarte celebră! Și întreabă unii, aceasta în America: „Și ce veți face cu moscheea lui Omar?” „O, aceasta poate fi aruncată în aer într-o singură noapte!”, răspund ei. Totuși, vă spun iarăși: Dacă vreodată veți vedea că se zidește templul, să

⁵⁴⁰ *Cateheze*, p. 257.

⁵⁴¹ *II Tesaloniceni* 2, 4.

⁵⁴² Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §15. Ed. IBMBOR, p. 257; gr. *vadō*; înseamnă atât „templu”, cât și „biserică” (*n.tr.*).

știți că în zilele noastre deja se află Antihristul! În acest templu va fi adorat și închinat, și de acolo va conduce toată lumea.

Nu vă impresionează predica hiliaștilor, care zic că vor învia Avraam, Isaac și Iacov, și aceste persoane marcante ale iudaismului vor sta pe Muntele Sion, adică acolo unde se va zidi templul lui Solomon și de acolo vor governa lumea prin mijloace de telecomunicație foarte performante? Lucruri de acest fel scriu hiliaștii în cărțile lor! Nu vă impresionează acest fapt? Aceasta arată că deja sunt trimiși unii în calitate de apostoli ai Antihristului, fără ca ei să înțeleagă aceasta. Pentru că pe Antihristul îl subînțeleg aici, fără ca sărmanii să sesizeze. Din acest motiv – și din acest motiv; nu numai din acesta, dar și din acesta – hiliaștii neagă dumnezeirea lui Iisus Hristos. Hiliaștii sunt considerați *antihriști*, și este un păcat mare ca ortodocșii să urmărească predicile hiliaștilor.

Antihristul va propovădui, iubiții mei, sosirea unei noi epoci pe pământ, care va succeda epoca creștină, creând probabil un „al treilea” Testament! Avem Vechiul Testament, avem Noul Testament, și va izvedi un „al treilea” Testament.

Această dogmă eretică despre un „al treilea” Testament este veche și o menționează Sfântul Grigorie Theologul. Însă să nu vă impresioneze prea mult, pentru că nu este nimic altceva decât ceea ce deja trăim. Ascultați despre ce este vorba și care este acest „al treilea” Testament. Este concepția, cultivată până la saturație în zilele noastre, pe care o susțin cercurile lumești, că Creștinismul este învechit și depășit. Atunci când vi se spune că Creștinismul este învechit, este falimentar, că nu mai are nimic să ne ofere și să ne spună, și că deja nu mai este valabil, este depășit, și trebuie să creăm o stare nouă, aceasta în realitate este de fapt „al treilea” Testament. Așadar, există această teză.

De altfel, este ceea ce zice Prorocul Daniil: „Și își va pune în gând să schimbe vremile și legea.”⁵⁴³ Schimbarea legii este „al

⁵⁴³ *Daniil* 7, 25.

treilea” Testament. Părinții și sfinții Bisericii vor fi considerați a fi depășiți. V-am spus cu tristețe: Oare Antihristul stă și în bisericile creștine? Iubiții mei, acest lucru este menționat de Sfântul Ioan Gură de Aur, dar nu în sensul că va sta atunci Antihristul – de vreme ce Sfântul Chiril al Ierusalimului zice „să nu se întâmple un astfel de lucru” –, ci în sensul existenței slujitorilor Antihristului. Atunci când există clerici ecumeniști, sau masonizați, sau masoni, sau eretici; ortodocși care sunt ascunși, nu sunt văzuți, fie că aceștia sunt patriarhi, fie că sunt episcopi, nu știu ce sunt, fie arhimandriți, fie preoți, nu știu ce sunt, oricine ar fi, și acești oameni spun lucruri eretice, precum de pildă că „sfintele canoane sunt depășite”, sau că „*Pidalionul* nu are nici o însemnătate și nici valoare”, sau „să se desființeze posturile”, sau „înfrânarea este socotită a fi un lucru perimat, astăzi trăim într-o epocă nouă și trebuie să-i vedem pe tinerii noștri cu alți ochi, ei pot acum să trăiască o viață sexuală” și altele, spuneți-mi, oare și în Biserica Ortodoxă stau cumva uneltele Antihristului?

Ne face o deosebită impresie faptul că Dumnezeu în fiecare epocă Își are sfinții Săi, tocmai pentru a da răspuns credincioșilor că nu putem spune că sfinții noștri sunt depășiți. În fiecare secol va da mulți sfinți. În secolul al XX-lea l-a dat pe Sfântul Nectarie din Eghina. Foarte corect și inspirat a fost caracterizat drept *sfântul secolului nostru*⁵⁴⁴. Fiți atenți, este oare întâmplător faptul că această sărmană Magdalena⁵⁴⁵, egumena, îl ocărăște pe Sfântul Nectarie? Este întâmplător acest lucru? Nu este întâmplător. Este reacția diavolului. Aceasta este o femeie condusă de diavol! Spun în mod liber aceasta, deoarece a fost condamnată de Biserica noastră și a fost afurisită/excomunicată. Antihristul nu va îngădui să existe vreun sfânt, de vreme ce va susține că sfințenia

⁵⁴⁴ Desigur, pot fi amintiți aici și alți sfinți din secolul al XX-lea, care au fost canonizați de curând și care au un cuvânt extrem de actual pentru noi, cei de astăzi: Paisie Aghioritul, Porfirie Kavsokalivitul, Iacov Țalikus etc. (*n.tr.*).

⁵⁴⁵ Este vorba despre egumena unei mănăstiri din regiunea Kozani, la aproximativ 125 km vest de Tesalonic (*n.tr.*).

este un lucru învechit, pentru că pentru el și Evanghelia este învechită. Nu poate Evanghelia să nască sfinți, va afirma Antihristul, însă Dumnezeu va arăta sfinți în fiecare epocă, pentru a da răspuns faptului că Evanghelia nu este învechită.

Astăzi câți ați venit? A venit multă lume, într-o biserică încă pătoare, cu multe lumini aici, cu atâtea oferte de relaxare..., apoi stați afară, nu simțiți că vă aflați în primejdie de la oameni care să vă aștepte să vă facă rău... Dar atunci? Atunci..., așa cum scrie Sfântul Efrem Sirul oamenilor iubitori de Dumnezeu, atunci „toate fețele vor fi lăcrimând și cu dor întrebând: Nu cumva se află vreun grai al lui Dumnezeu pe pământ? Și vor auzi răspuns: nicăieri!”⁵⁴⁶

Atunci va veni ultima ispită. Și pe această ispită, iubiții mei, a înțeles-o Domnul atunci când le vorbea ucenicilor Săi, în Grădina Ghetsimani: „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită.”⁵⁴⁷

Doriți să vedeți că despre aceasta este vorba? Către îngerul Bisericii din Filadelfia grăiește: „Pentru că ai păzit cuvântul răbdării Mele, și Eu te voi păzi pe tine de ceasul ispitei ce va să vină peste toată lumea, ca să încerce pe cei ce locuiesc pe pământ. Vin curând; ține ce ai.”⁵⁴⁸ Această ispită este ispita Antihristului. Ești creștin ortodox? Ține ceea ce ai!

Antihristul, în îngrozitoarea lui trufie, va crede că va rămâne stăpân al lumii pentru veșnicie, uitând că el este „fiul pierzării”, după cum îl numește Apostolul Pavel⁵⁴⁹. Theofilact al Bulgariei, tâlcuindu-l pe Apostolul Pavel, zice: „În înțelesul că el însuși este pierdut și pe alții îi va împinge la aceeași pierzanie.”⁵⁵⁰

Și Sfântul Ioan Gură de Aur zice de asemenea: „Pentru că și el se va pierde.”⁵⁵¹ Și cu adevărat, îndată după aceea, iubiții mei, la

⁵⁴⁶ Sf. EFREM SIRUL, *Despre Antihrist* (text fără referință).

⁵⁴⁷ Matei 26, 41; Marcu 14, 18.

⁵⁴⁸ Apocalipsa 3, 10-11.

⁵⁴⁹ II Tesaloniceni 2, 3.

⁵⁵⁰ Citare liberă.

⁵⁵¹ Citare liberă.

culmea gloriei lui și a activității lui, vine Hristos din cer, nu de pe pământ. Mulți hritoși mincinoși vin, însă ei vin de pe pământ. Hristos zice: „Voi veni din Cer.”⁵⁵² Îngerii au zis: „Acest Iisus Care S-a înălțat de la voi la cer, astfel va și veni, precum L-ați văzut mergând la cer.”⁵⁵³ Și atunci „Domnul Iisus îl va uide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale.”⁵⁵⁴

Prin urmare, Antihristul va fi nimicit prin a Doua Venire a lui Hristos. Așadar, între a Doua Venire a lui Hristos și sfârșitul Antihristului nu mai încapă nici un interval de timp, pentru că deja avem a Doua Lui Venire.

Și așa cum spune Sfântul Ioan Damaschin, zicerea „îl va uide cu suflarea gurii Sale” vrea să spună „cu cuvântul gurii Sale”⁵⁵⁵, adică prin cuvântul Său Hristos îl va distruge pe Antihrist.

Și Theofilact zice: „și îl va nimici”, adică „îl va face cu totul nelucrător”⁵⁵⁶.

Și Sfântul Ioan Evanghelistul menționează în cartea *Apocalipsei* (încă nu am ajuns acolo) faptul că: „Și fiara a fost răpusă – fiara este Antihristul (*n. pr. Ath.*) – și, cu ea, prorocul cel mincinos, cel ce făcea înaintea ei semnele cu care amăgea pe cei ce au purtat semnul fiarei și pe cei ce s-au închinat chipului ei. Amândoi au fost aruncați de vii în iezerul de foc unde arde pucioasă.”⁵⁵⁷ Au fost aruncați de vii în iad!

Ascultați o minunată tâlcuire pe care o face Sfântul Andrei al Cezareei: „Aceștia nu vor fi omorâți cu moarte [comună], ci în clipeala ochiului vor fi omorâți și vor fi osândiți cu moartea a doua în iezerul cel de foc.”⁵⁵⁸ Pentru că prin învierea morților, aceia care vor trăi acolo vor deveni cu toții nestricăcioși.

⁵⁵² Cf. *Daniel* 7, 13; *Matei* 24, 30; *Marcu* 14, 62; *Ioan* 3, 31 ș.a.

⁵⁵³ *Faptele Apostolilor* 1, 11.

⁵⁵⁴ *II Tesaloniceni* 2, 8.

⁵⁵⁵ Citare liberă.

⁵⁵⁶ Citare liberă.

⁵⁵⁷ *Apocalipsa* 19, 20.

⁵⁵⁸ S.F. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 59, Athena, 2001, p. 404D.

Așadar, Antihristul nu va mai muri, nici prorocul mincinos, cu moarte firească, ci va fi omorât și tot atunci va fi aruncat în iad, fără ca să mai experimenteze acea moarte pe care noi o încercăm. Din această pricină și aceia care vor trăi atunci nu vor muri, ci „ne vom schimba”, așa cum spune Apostolul Pavel, „de la stricăciune la nestricăciune și de la moarte la nemurire”⁵⁵⁹. Aceasta vrea să spună fraza „au fost aruncați de vii în iad”.

Iubiții mei, să încheiem aici schițarea persoanei, dar și a zilelor Antihristului și a prorocului mincinos, prin acel foarte important îndemn al Sfântului Chiril al Ierusalimului:

„Întărește-te pe tine însuți, omule! Ți-am dat semnele lui Antihrist. Întipărește-ti-le nu numai în memorie, ci răspândește-le tuturor fără invidie. Dacă ai copil după trup, învață-l de pe acum; iar dacă ai născut un fiu prin cateheză, întărește-l și pe acesta mai dinainte, ca să nu ia ca adevărat Hristos pe cel fals. Căci «taina fărădelegii se lucrează de pe acum».”⁵⁶⁰

Și aici, iubiții mei, terminăm și noi cele cu privire la Antihrist, cel puțin în portretizarea lui, așa cum s-a întâmplat în capitolul al treisprezecelea al *Apocalipsei*, și așa cum Sfinții Părinți și Sfânta Scriptură ne-au descoperit. Odată cu înaintarea capitolelor *Apocalipsei* vom reveni și la alte puncte care vorbesc despre *fiară*, dar acelea vor fi alte puncte, desigur fără să mai facem descrierea Antihristului sau a prorocului mincinos. Și acum, încheind această temă, cu ajutorul lui Dumnezeu, duminica viitoare vom vedea o minunată imagine: Mielul și cei o sută patruzeci patru de mii, adică aceia care L-au urmat pe Miel și care cu toată nevinovăția lor I s-au afierosit Lui!

⁵⁵⁹ Cf. *I Corinteni* 15, 52-53.

⁵⁶⁰ Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §18. Ed. IBMBOR, p. 260.

CAPITOLUL AL ȘAPTESPREZECELEA

Intermezzo-ul celei de-a șaptea peceti,* **partea I.*

Vedenia celor o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici

(Acest capitol – al șaptesprezecelea – este întreaga Omilie 58)

Cuprinsul celor două capitole anterioare, adică al celui de al doisprezecelea și al treisprezecelea, deja i-a cutremurat pe cititori sau pe ascultători într-o asemenea măsură în care să creadă că orizontul este atât de întunecat, încât nu se va mai putea nimeni mântui.

Prezența balaurului, a primei fiare, a diavolului, a Antihristului, cea de-a doua fiară, și a prorocului mincinos, a celei de-a treia fiare este atât de înfricoșătoare, încât să se întrebe cineva: „Cine se va putea mântui?” Și totuși, iubiții mei, se vor mântui „cei aleși”.

Întrucât însă va urma, mai jos în cartea *Apocalipsei*, descrierea Judecății Universale și iarăși se vor desfășura imagini zguduitoare, Sfântul Ioan Evanghelistul adaugă un *intermezzo*, potrivit obiceiului său pe care l-am văzut și în alte puncte ale cărții *Apocalipsei*, prin acea foarte mângâietoare imagine a Mielului împreună cu cei aleși. Această scenă se află pe pământ, tocmai pentru a arăta șansa credincioșilor. La această scenă pământească participă și cerul, în calitate de Biserică triumfătoare, care trăiește dramaticele evenimente ale Bisericii luptătoare.

„Și m-am uitat și iată Mielul stătea pe muntele Sion și cu El o sută patruzeci și patru de mii, care aveau numele Lui și numele Tatălui Lui, scris pe frunțile lor.”⁵⁶¹

Este o imagine foarte frumoasă și mai cu seamă o imagine în opoziție cu imaginea *fiarei*, a Antihristului, care va sta – potrivit Apostolului Pavel – în templul din Ierusalim, care se va afla pe Muntele Sion, iar în jurul acestuia, al lui Antihrist, se vor afla toți cei care vor avea pecetea/crestătura Antihristului. Este cu adevărat o opoziție aici.

Aici „Mielul” Care „stătea” – nu ne spune „înjunghiat” – este Hristos. Împreună cu El sunt o sută patruzeci și patru de mii de credincioși, însă cu niște trăsături speciale, așa cum vom vedea mai jos.

Prin aceste două imagini-realități, în care *fiara*-Antihrist conduce de pe Muntele Sion, și apoi Mielul-Hristos Care, de asemenea, conduce din *Sion*, putem distinge latura *văzută* și cea *nevăzută* a Istoriei. Și, pe de-o parte, latura văzută a Istoriei este guvernarea lui Antihrist, iar, pe de altă parte, latura nevăzută a Istoriei este conducerea lui Iisus Hristos, Care-Și guvernează Biserica Sa și în general Istoria. De aceea oamenii, și mai cu seamă mulți dintre credincioși, cred că Hristos nu conduce Biserica Sa și lumea în general, întrucât văd că răul se revarsă peste tot. De aceea, ei au concepția greșită că Hristos nu guvernează, deși aici, din cartea Apocalipsei, vedem că există o față văzută și o față nevăzută a guvernării universului. Însă acum, dacă există o revărsare a răului în lume și guvernează Antihristul sau astăzi guvernează înaintemergătorii Antihristului, aceasta se întâmplă totdeauna numai cu îngăduința lui Dumnezeu, așa cum v-am spus și altădată, care trimite duh de înșelare acelor care nu vor să cunoască adevărul și vor să rămână în neascultare.

Cu toate acestea, Muntele Sion, unde stă Mielul, nu este vechiul Munte Sion.

⁵⁶¹ *Apocalipsa* 14, 1.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Nu pe Muntele Sion cel vechi stă [Mielul], ci în cetatea cea nouă a Dumnezeuului celui viu.”⁵⁶² Prin urmare, această cetate nouă este Biserica. Hristos Se află în mijlocul Bisericii. Nu poate să nu Se afle în Biserică, deoarece Biserica constituie Trupul Său și guvernează lumea din acest Sion inteligibil⁵⁶³, din Biserică. Însă Antihristul va governa din Sionul istoric și văzut, din cel vechi, din Ierusalim, din vechea cetate.

Domnul nostru proroceste următoarele: „Și atunci El va trimite pe îngeri și va aduna pe aleșii Săi din cele patru vânturi, de la marginea pământului până la marginea cerului.”⁵⁶⁴ Așadar, dacă „aleșii” sunt împărțiați pe toată suprafața pământului, în chip vădit și Domnul este cu ei sau ei împreună cu El, ceea ce înseamnă că Hristos Se află în Biserica Sa.

Care va fi această Biserică? Și astăzi putem să punem această întrebare, și ieri puteam să o punem, și mâine o putem pune și, înainte de toate, în vremurile eshatologice. Va fi, pe tot globul pământesc, adevărata Biserică de atunci.

Va exista și o Biserică mincinoasă, de vreme ce adaug caracterizarea de „adevărata Biserică”?

Nu tocmai, însă, așa cum v-am spus la o temă trecută mai de demult, în timpul măsurării cetății Ierusalimului, într-una dintre imaginile sale, Sfântul Ioan Evanghelistul a fost împiedicat să măsoare cetatea, care este Biserica, ci i s-a spus să măsoare numai templul (naosul) și jertfelnicul. Și apoi a primit vestirea că restul cetății, restul Bisericii va fi călcat în picioare de către neamuri, adică va fi profanat; așadar, acei credincioși care vor fi

⁵⁶² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XII-lea, cap. 39, Athena, 2001, p. 341A.

⁵⁶³ Termenul grecesc *νοητός* – „inteligibil/duhovnicesc/înțeles cu mintea” este un cuvânt greu de redat cu exactitate în limba română și de aceea poate fi tradus în mod diferit în funcție de context. Termenul face referire, în principal, la realitatea nevăzută și duhovnicească a creației (*n.tr.*).

⁵⁶⁴ *Marcu* 13, 27.

credincioși comozi, credincioși nestatornici, aceștia, iubiții mei, i se vor închina lui Antihrist.

Chiar și în Biserică fiind?

Așa cum v-am spus data trecută, probabil se vor afla, ocupând poziții, oameni înaintemergători ai Antihristului, fie că aceștia vor fi patriarhi, fie că vor fi episcopi, fie că vor fi preoți, fie că vor fi diaconi, fie monahi..., chestiunea este aceea că, fie prin erezii, fie prin ideile lor noi, fie prin interpretările lor noi, fie prin viața lor stricată, ei slujesc planurilor Antihristului, atacă și învăluie Biserica și, în acest mod, prin înaintemergătorii săi, Antihristul stă deja în Biserică.

Cu siguranță, fiți atenți, totdeauna pe temeiul vedeniei sale, Sfântul Ioan Evanghelistul a fost împiedicat să măsoare restul cetății. Măsurarea înseamnă ocrotirea și protecția lui Dumnezeu; astfel, aici, întrucât nu a fost măsurată cetatea, aceasta arată că nu va fi ocrotită această parte a credincioșilor, deoarece vor fi oameni comozi – fie că vor fi clerici, fie laici – pentru că au cedat ereziei sau vieții stricate, imorale.

Dar pentru ce însă aici textul sfânt zice că Mielul stă pe Muntele Sion? Muntele Sion este un termen tehnic – ca să spunem așa –, un termen tehnic teologic, pentru că acolo avem împlinirea tuturor prorociilor eshatologice și hristologice ale Vechiului Testament.

Și cine sunt acești o sută patruzeci și patru de mii?

Într-un mod splendid și revelator, Sfântul Andrei al Cezareei ne spune următoarele: „Cei o sută patruzeci și patru de mii descoperă fie bogata roadă duhovnicească a lucrării apostolice..., fie îi însemnează, socotesc, pe acei oameni feciorelnici ai Noului Testament, după cele launtrice, și după cele din afară – cuprinzându-i firește și pe cei din Vechiul Testament, dar în principal pe cei din Noul (*n. pr. Ath.*) – pentru că la cei vechi era rară izbânda fecioriei și se găsea la foarte puțini; drept pentru care și gândesc că această ceată nu coincide cu cealaltă – a celor o sută

patruzeci și patru de mii, pe care deja a menționat-o Sfântul Ioan Evanghelistul în capitolul al șaptelea al *Apocalipsei* (*n. pr. Ath.*) –, întrucât aceia sunt numiți după cele douăsprezece seminții ale lui Israil. La acestea fecioria nu a mai fost mărturisită.”⁵⁶⁵ În Vechiul Testament nu exista fecioria, ci aceasta este privilegiul Noului Testament. Avem foarte puțini feciorelnici în Vechiul Testament, așa cum sunt Prorocul Ilie și Prorocul Elisei. Moisi a fost căsătorit, Aaron a fost și el căsătorit; toți prorocii prezenți în canonul Vechiului Testament au fost căsătoriți. De regulă, aproape toți au fost căsătoriți. Erau căsătoriți pentru că în acest fel era vechea ordine a lucrurilor. Pentru că trebuia să existe poporul din punct de vedere istoric, pentru ca să existe un cadru pentru Mesia cel așteptat. Desigur că acest lucru nu mai există astăzi, deja nu mai există o asemenea nevoie. Din acest motiv, Sfântul Ioan Gură de Aur în cuvântul său *Despre feciorie* zice că fecioria este privilegiul Noului Testament, nu este privilegiul Vechiului Testament. De aceea și evreii nu ar fi putut să înțeleagă această mare temă a fecioriei.

Dar mai există încă un motiv. Așa cum ne tâlcuiește Aretha, numărul „o sută patruzeci și patru de mii împreună cu Mielul”⁵⁶⁶ este formulat în mod nearticulat⁵⁶⁷. Sfântul Ioan Evanghelistul nu zice „i-am văzut pe acei o sută patruzeci și patru de mii împreună cu Mielul”, tocmai pentru că în capitolul al șaptelea făcuse deja menționarea acestuia.

Așa cum vom vedea mai jos, în chip foarte limpede se referă la adevărații feciorelnici, bărbați și femei și, așa cum scrie Sfântul Andrei al Cezareei, „oameni feciorelnici după cele lăuntrice, și după cele din afară, socotesc”, și vrea să spună că ei au fost feciorelnici lăuntric și pe dinafară, adică au avut inimă curată, dar și la trup au fost cu totul curați. Este oare cu puțință ca cineva

⁵⁶⁵ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XII-lea, cap. 39, Athena, 2001, p. 341B.

⁵⁶⁶ Citare liberă.

⁵⁶⁷ Totdeauna este vorba despre textul original grecesc al Scripturii (*n.tr.*).

să aibă feciorie fără să existe fecioria lăuntrică? Cu toate acestea, numărul acesta este unul convențional și arată mulțimea, pur și simplu mulțimea; douăsprezece ori douăsprezece mii. Nu este un număr real, așa cum în mod prostesc cred hiliaștii, ci este pur și simplu o mulțime de oameni și nimic altceva.

Trebuie însă să notăm faptul că numărul o sută patruzeci și patru de mii arată totdeauna Biserica, deoarece și prima dată când a scris Sfântul Ioan Evanghelistul „cele douăsprezece seminții ale lui Israel”⁵⁶⁸ reprezintă Biserica. Iar aici prin numărul douăsprezece ori douăsprezece mii, o sută patruzeci și patru de mii, iarăși este arătată Biserica.

Dar se cuvine să consemnăm aici faptul că, dacă ar fi trebuit să se distingă o anumită categorie de credincioși, spre pildă, a feciorelnicilor, sau a mucenicilor, sau a mărturisitorilor, totdeauna s-ar fi prezentat același număr: o sută patruzeci și patru de mii.

Acest lucru îl putem observa într-una dintre rugăciunile noastre liturgice, atunci când deja spunem la finalul rugăciunii Sfintei Anaforale: „Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească pentru cei adormiți întru dreapta-credință: strămoși, părinți, patriarhi, proroci, apostoli, propovăduitori, evangheliști, mucenici, mărturisitori, înfrânați – înfrânații sunt feciorelnicii *n. pr. Ath.* – și pentru tot sufletul cel drept, care s-a săvârșit întru credință.” Toți aceștia constituie Biserica și, în consecință, am putea spune că sunt acei o sută patruzeci și patru de mii! Mulțimea, plinătatea.

Toți acești o sută patruzeci și patru de mii, cu însușirea fecioriei – au și alte însușiri pe care le vom vedea în continuare –, toți aceștia au pe frunțile lor numele lui Dumnezeu-Tatăl și al lui Iisus Hristos, iar aceasta arată că există o egalitate de cinstire între Tatăl și Fiul. Întrucât, cum de au pe frunte numele și al Tatălui, și al Fiului? Cu adevărat există o egalitate de cinstire (*omo-*

⁵⁶⁸ *Apocalipsa* 7, 4.

timia); Tatăl și Fiul sunt Persoane de aceeași cinste. Tatăl este Dumnezeu, Dumnezeu este și Fiul.

Și cu care pecete vor fi pecetluiți?

Sfântul Andrei al Cezareei iarăși zice: „Iar aceștia toți vor fi pecetluiți pe frunțile lor cu lumina Feței lui Dumnezeu, prin care se vor arăta vrednici de cinste înșelătorilor pierzători.”⁵⁶⁹ Ce este aceasta? Este dumnezeiasca slavă a Feței lui Dumnezeu, care izvorăște și se oglindește și pe fețele credincioșilor.

Domnul a grăit: „Atunci cei drepți vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor.”⁵⁷⁰ Însă această lumină nezidită/necreată deja există în cei drepți și în credincioși, încă din viața prezentă, dar nu este văzută decât în împrejurări excepționale. Aceasta este pecetea! Și tocmai această lumină necreată este văzută de puterile potrivnice, de demoni, și tremură. Este aceea pe care, atunci când zugrăvim sfinții, le-o punem ca aureolă. Această aureolă este manifestarea peceteii pe care o are pe fruntea lui credinciosul și este lucrarea necreată a dumnezeieștii slave.

„Și cu El o sută patruzeci și patru de mii.” Câte am avea să spunem, iubii mei, despre această expresie „cu El”!

Grăiește Domnul (*Ioan* 14, 18): „Nu vă voi lăsa orfani: voi veni la voi”, și (*Matei* 28, 20): „Și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin”. Cât de mângâietor! Îi va lăsa pentru puțin timp Domnul, pentru foarte puțin, și le zice: „Nu vă voi lăsa orfani: voi veni la voi.” Iar atunci când deja pleacă înălțându-Se la cer, zice aceste cuvinte: „Și iată Eu cu voi sunt”, la timpul prezent. Nu „voi fi”, ci „continuu voi fi”. „Și iată Eu cu voi sunt în toate zilele – ale vieții voastre, se înțelege – până la sfârșitul veacului”, sunt totdeauna cu voi, în toate zilele până la sfârșitul Istoriei. Acest lucru nu este valabil numai pentru ucenici, ci pentru toți credincioșii.

⁵⁶⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XII-lea, cap. 39, Athena, 2001, p. 341B.

⁵⁷⁰ *Matei* 13, 43.

Iată, aşadar, *Mielul Care stă*, Care este totdeauna cu noi, şi totdeauna credincioşii sunt împreună cu El. Este o expresie acest „cu El”, care arată relaţia delicată, tandră ce există între credincioşi şi Miel.

„Atunci am auzit un glas din cer, ca un vuiet de ape multe şi ca bubuitul unui tunet puternic, iar glasul pe care l-am auzit ca glasul celor ce cântă cu alăutele lor.”⁵⁷¹ În vreme ce vedea această imagine, a auzit glas din cer, ca un sunet de ape multe şi ca un tunet puternic, ca glasul celor ce cântă la alăutele lor.

La imaginea Bisericii luptătoare vine să se adauge imaginea Bisericii biruitoare, cu tonul ei sărbătoresc şi de înaltă măreţie.

„Glasul” care s-a auzit „ca tunet puternic” din Cer sau ca „vuiet de ape multe” exprimă o înaltă măreţie. Acelaşi „glas” ca o cântare armonioasă exprimă caracterul sărbătoresc al evenimentului.

Acum, prin aceste mijloace tehnice care există, difuzoarele, boxe, care redau stereo un concert de muzică, dacă le puneţi să redea glasurile unui cor, mai ales glasurile joase, repetările joase ale glasurilor, atunci se creează un sunet grav, care aminteşte tunetul sau căderea multor ape şi, în acelaşi timp, dacă există şi melodica, ne cuprinde o anumită cuviinţă, o sfilă! Iubiţii mei, tocmai aceasta a auzit Sfântul Ioan Evanghelistul; a auzit acest „glas” care îmbina aspectul grav, măreţia înălţătoare, dar şi muzicalitatea. Adică o măreţie, o splendoare pe care nu o poate nimeni sesiza cu uşurinţă. Luăm şi noi doar o simplă idee a acestei imagini...

Totuşi, simfonia corzilor scoate „împreună-glăsuirea sfinţilor”⁵⁷², aşa cum grăieşte Sfântul Andrei al Cezareei. Adică, toţi sfinţii au acelaşi cuget; şi astfel, această simfonie muzicală pe care a auzit-o Sfântul Ioan arată că toţi sfinţii au o împreună-glăsuire, cred în acelaşi fel, cugetă în acelaşi mod.

„Şi cântau o cântare nouă, înaintea tronului şi înaintea celor patru vietăţi şi înaintea bătrânilor; şi nimeni nu putea să înveţe

⁵⁷¹ *Apocalipsa* 14, 2.

⁵⁷² SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului şi Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XII-lea, cap. 39, Athena, 2001, p. 341C.

cântarea decât numai cei o sută patruzeci și patru de mii, care fuseseră răscumpărați de pe pământ.”⁵⁷³

Cine cântă, cine psalmodiază? Sunt sfinții Bisericii triumfătoare care cântă „o cântare nouă”. Este o imagine cunoscută, din prima vedenie a Prorocului Ioan Theologul, pe care am văzut-o în capitolul al patrulea al *Apocalipsei*. Ceea ce distinge „cântarea nouă” este conținutul ei care va corespunde noii ordini a lucrurilor și, probabil, va avea un caracter de biruință. Va fi ceva analog cu acele „cuvinte de negrăit”⁵⁷⁴ pe care le-a auzit Apostolul Pavel, atunci când a fost răpit până la „al treilea cer”, și pe care, firește, nu a putut să le descopere pe pământ. Și nu a putut, nu numai pentru că pur și simplu a fost oprit, ci și pentru că „cuvintele de negrăit” ale Apostolului Pavel erau „necreate”.

Nu este cu puțință ca cineva să transfere aici cuvinte necreate din Împărăția lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că doar acei o sută patruzeci și patru de mii, de pe pământ, pot să cunoască „cântarea”, și nimeni altcineva, precum și Apostolul Pavel care, fiind pe pământ, cunoștea cele ale Raiului, doar el și nimeni altcineva. Așadar, doar sfinții cunoșteau cântarea, doar sfinții!

Sfântul Andrei al Cezareei zice iarăși: „Pe această cântare nimeni altcineva nu poate s-o învețe, zice Scriptura, în afară de aceștia, pentru că măsura petrecerii (nevoinței) și a cunoașterii lor este coextinsă împreună cu cunoștința negrăitelor cuvinte ale lui Dumnezeu.” Și continuă, iubiții mei, Sfântul Andrei și zice: „Analog cu petrecerea (nevoința) cea de aici (de pe pământ) a sfinților este arătarea dumnezeieștilor taine și potrivit cu curăția vieții lor este și descoperirea tainelor dumnezeiești.” Acesta este un punct la care se cuvine să luăm aminte, pentru că ne privește; să nu uităm aceasta! Și continuă, grăind: „Și stea de stea se deosebește în slavă; precum și muncile iadului sunt multe și diferite.”⁵⁷⁵

⁵⁷³ *Apocalipsa* 14, 3.

⁵⁷⁴ *II Corinteni* 12, 4.

⁵⁷⁵ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XII-lea, cap. 39, Athena, 2001, p. 341C.

Cu această ocazie, mai ales, v-aș spune că analogia dintre curăție și descoperirea tainelor lui Dumnezeu există și în viața prezentă, și la fel este și în Cer, în Împărăția lui Dumnezeu. Nu va fi comună tuturor descoperirea tainelor lui Dumnezeu. Toți vor vedea fața lui Hristos, dar descoperirea Feței lui Dumnezeu nu va fi pentru toți la fel, ci analog cu modul în care a trăit fiecare. Această descoperire, în înțelesul cunoașterii, din care va izvorî fericirea vederii Feței lui Hristos, va fi desigur veșnică. De aceea, Apostolul Pavel zice: „Stea de stea se deosebește în strălucire.”⁵⁷⁶ Și sfinții se deosebesc în strălucire, adică în desăvârșire. Și Sfântul Andrei al Cezareei zice în această împrejurare: „Precum și muncile iadului sunt multe și diferite”; același lucru se întâmplă și în iad. Nu va fi același chin al iadului pentru toți păcătoșii, ci proporțională cu păcătoșenia fiecăruia va fi și pedeapsa. Astfel, vor exista și o gradare a slavei, și o gradare a pedepsei.

Faptul că Biserica triumfătoare cântă o „cântare nouă” și o pot înțelege numai Biserica luptătoare și mai ales acele mădulare alese ale ei, aceasta arată ce legătură strânsă se află între Biserica luptătoare și cea biruitoare.

Aceia care înțeleg sunt numiți „răscumparați de pe pământ”; adică sunt aceia care au primit puterea izbăvitoare a Sângelui lui Hristos și, prin urmare, „au fost răscumparați de pe pământ”.

Apostolul Pavel scrie: „Nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt care este în voi, pe care-L aveți de la Dumnezeu și că voi nu sunteți ai voștri? Căci ați fost răscumparați cu preț.”⁵⁷⁷ Iar acest preț care a fost plătit, pentru a fi răscumparați, este prețul Sângelui lui Hristos.

Iar acum, care sunt caracteristicile acestor o sută patruzeci și patru de mii?

„Aceștia sunt care nu s-au întinat cu femeii, căci sunt feciorelnici. Aceștia sunt care merg după Miel oriunde Se va duce.

⁵⁷⁶ *I Corinteni* 15, 41.

⁵⁷⁷ *I Corinteni* 5, 19-20.

Aceștia au fost răscumpărați dintre oameni, pârgă lui Dumnezeu și Mielului; iar în gura lor nu s-a aflat minciună, fiindcă sunt fără prihană.”⁵⁷⁸

În această secțiune, iubii mei, se cuvine să observe cineva articularea armonioasă și structurarea cuvântului. Se distinge un anumit entuziasm în această figură de stil a repetiției cuvântului „aceștia”. Intră un întreit „aceștia...”, aceștia, aceștia, aceștia..., și repetiția aceasta dă o anumită solemnitate, pentru a fi formate trei propoziții paralele, care vor servi pentru evidențierea celor trei caracteristici importante pe care le au acei o sută patruzeci și patru de mii. Iar acestea sunt *fecioria*, *aferosirea*, și *integritatea* (și *sinceritatea*) caracterului lor!

Să vedem prima caracteristică, *fecioria*.

Frazele care urmează, dar și întreaga formulare care se referă la feciorie sunt atât de clare și atât de literale, încât nu poate fi acceptată nici o erminie alegorică sau metaforică, ca să zică cineva că înseamnă doar o curăție a inimii credincioșilor. Nu! Mențiunea este făcută în sensul propriu al cuvântului; este vorba despre feciorie și numai despre aceasta. După cum sesizați, tema este extraordinar de importantă, și bine ar fi să o analizăm, pentru a o observa mai de aproape.

Fraza „aceștia sunt care nu s-au întinat cu femei, căci sunt feciorelnici” arată și în mod pozitiv, și în mod negativ, dar literal, faptul că este vorba despre fecioria propriu-zisă. Atunci când spune, spre pildă, „aceștia nu s-au întinat”, completează „cu femei”, nu zice „cu idoli”, nu zice cu alte lucruri.

Trebuie însă făcută o clarificare aici. Acest „nu s-au întinat cu femei”, dacă îl privește cineva cu superficialitate, probabil că se va gândi că este preferată fecioria, pentru că, chipurile, căsătoria provoacă o întinare morală. Nu este vorba despre așa ceva. Fiți cu luare-aminte, nu este asta! Cuvântul „s-au întinat” nu se referă la căsătorie, ci se referă la relațiile extraconjugale, adică la

⁵⁷⁸ Apocalipsa 14, 4-5.

curvie, iar atunci când zice „aceștia sunt feciorelnici”, înseamnă și că nu s-au căsătorit, dar, în principal, faptul că nu au avut niciodată relații trupești, curvești. Căsătoria nu constituie întinare, curvia este întinare. A întina înseamnă a strica, a distruge, a împrăști, firește în înțelesul moral al cuvântului. Așadar, curvia este o întinare morală și, mai ales, dacă doriți, o întinare duhovnicească. Am să vă explic.

Pentru că Apostolul Pavel, în *Epistola întâi către Corinteni* (6, 18), zice: „Orice păcat pe care-l va săvârși omul este în afară de trup. Cine se dedă însă desfrânării (curviei) păcătuiește în însuși trupul său.” Este ciudat, totuși, pentru că, dacă cineva suferă de lăcomia pânteclui, oare nu păcătuiește în trupul său? Însă Apostolul Pavel zice că numai curvia atacă – desigur și sufletul –, și trupul.

Acest „păcătuiește” se pare că are mai degrabă un caracter ontologic sau duhovnicesc, așa cum v-am spus, decât unul moral. Fiți cu luare-aminte la acest punct!

Desigur că orice păcat care se face, în mod negreșit, atrage după sine o denaturare duhovnicească în întreaga existență a omului, o denaturare psiho-somatică, astfel încât trupul nou pe care îl vom primi, când vom învia, să devină necorespunzător pentru a intra în Împărăția lui Dumnezeu, întrucât a fost denaturat prin păcat. Denaturarea nu este una morală, ci una ontologică.

Curvia, totdeauna potrivit Apostolului Pavel, se pare că are un caracter particular pentru trup. Așa se pare. De aceea și sfințele canoane ale Bisericii noastre, ale Sfinților Părinți, consideră curvia și în general păcatele trupești – adulterul, homosexualitatea, toate păcatele trupești – păcate incompatibile irevocabil în ceea ce privește Preoția. Se poate să fie iertat cineva care a săvârșit vreo faptă curvească, să meargă să se spovedească, să se pocăiască, să verse lacrimi fierbinți, să fie iertat cu adevărat, să devină sfânt, nu poate însă să devină preot. Acum, dacă se întâmplă, iubiții mei, să intre în Preoție oameni cu astfel de impedimente,

cum se spune, sau în vreme ce sunt preoți să săvârșească adulter, să curvească sau orice altceva, ce să mai spun!..., ce să spun!..., ce să spun! Numai aceasta, anume că acesta este un păcat incompatibil cu Preoția. Nu poate să spună cineva „m-am pocăit și pot să devin preot”. S-a pocăit în ceea ce privește iertarea faptei, dar nu în ceea ce privește faptul de a deveni preot!

Apostolul Pavel scrie: „Iubiților, să ne curățim pe noi de toată întinăciunea trupului și a duhului, desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu.”⁵⁷⁹

Adică, în linii generale, întinăciunea duhului este trufia, iar întinăciunea trupului sunt păcatele trupești. Întinăciune este orice nu reprezintă voia și legea lui Dumnezeu. Căsătoria nu este întinăciune, de vreme ce este binecuvântată de Dumnezeu și de vreme ce este voia lui Dumnezeu.

Mai cu seamă că dimpotrivă, Apostolul Pavel îi condamnă pe aceia care socotesc căsătoria necurăță și întinată. Vă fac trimite-re la *Epistola întâi către Timotei* (4, 3). Această afirmație era o erezie gnostică, adică un element demonic! Acela care va spune că este necurăță căsătoria învață învățături demonice! Nici căsătoria nu este necurăță, nici sângele nu este necurat, care este purtătorul vieții, nici sămânța (sperma) nu este necurăță, unde se află toată înțelepciunea Creatorului în aceea care se numește sămânță (spermă). Sămânța cuprinde în sine toată înțelepciunea lui Dumnezeu, și în regnul vegetal, și în cel animal, și la om! Este înțelepciunea cuprinzătoare a întregii lumi create văzute. Nici soarele nu are atâta înțelepciune în alcătuirea lui, nici universul în structura sau în legile lui, câtă are ceea ce se numește sămânță. Toată înțelepciunea lui Dumnezeu-Cuvântul este concentrată în sămânță, într-un spor! Cum este cu puțință ca aceste lucruri să fie întinate? De aceea vă spun că este o învățătură demonică aceea care afirmă contrariul.

⁵⁷⁹ *II Corinteni* 7, 1.

Și în împrejurarea de față scriitorul Aretha scrie: „Căci căsătoria nu este [socotită] necinstită în cele prezente; ci cinstită este căsătoria; și nu se cuvine, întrucât fecioria este vrednică de laudă, căsătoria să fie coborâtă la necinste.”⁵⁸⁰ Este tocmai ceea ce menționează Sfântul Ioan Evanghelistul în *Apocalipsă*.

Același lucru este consemnat în tratatul *Despre feciorie* al Sfântului Ioan Gură de Aur, unde și zice că: „Nu poate nimeni să disprețuiască căsătoria, pentru a înălța fecioria; fiecare dintre ele are locul ei.”⁵⁸¹

Fecioria este doar o depășire a căsătoriei și, în plus, nu este o poruncă. Cineva poate să se mântuiască, chiar și dacă nu trăiește fecioria, adică dacă se căsătorește. Nu ne referim la relațiile extraconjugale, la curvii, ci numai la căsătorie.

De aceea și Domnul nu a legiuit fecioria, ci a lăsat-o la alegerea fiecărui credincios. Ascultați cum zice aceasta Evanghelistul Matei (19, 12): „Că sunt fameni care s-au născut așa din pântecul mamei lor; sunt fameni pe care oamenii i-au făcut fameni, și sunt fameni care s-au făcut fameni pe ei înșiși, pentru Împărăția cerurilor.” Ați văzut cum a spus aceasta Domnul?

Însă ce anume este fecioria mai exact?

Căsătoria este nevoia omului căzut, dar căsătoria mai este și chipul (forma) veacului prezent. Dacă omul nu ar fi păcătuit, nu ar fi existat căsătorie. Eva a fost făcută, întrucât Dumnezeu a prevăzut, așa cum spune Sfântul Irineu, căderea omului. Pentru a nu se pierde această zidire a lui Dumnezeu, omul – viețuitorul, adică acela care trăiește – a făcut, a creat căsătoria.

Fecioria este starea de dinainte de cădere. Protopărinții în Rai nu cunoșteau căsătoria, au cunoscut-o abia după ieșirea din Rai; în Rai ei au fost feciorelnici. Și fecioria va fi aceea care va fi iarăși restaurată de către Dumnezeu în Împărăția Sa, și toți vor fi cetățeni ai cerului, fie că sunt căsătoriți în această lume, fie

⁵⁸⁰ Citare liberă.

⁵⁸¹ Citare liberă.

necăsătoriți. „Căci la înviere, nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în cer”⁵⁸², a grăit foarte limpede Domnul.

Fecioria este o pregustare a Împărăției lui Dumnezeu înainte de gustarea ei, tocmai așa cum unii se grăbesc să guste căsătoria înainte de căsătorie, prin relațiile trupești de dinainte de căsătorie, care sunt curvie. Faptul de a exista astfel de relații înainte de căsătorie a ajuns acum la modă, dar aceasta este curvie sută la sută, și este păcat să se întineze oamenii prin curvie și apoi să meargă să ceară binecuvântarea lui Dumnezeu pentru căsătoria lor. Este păcat! Astfel și cei feciorelnici gustă Împărăția lui Dumnezeu înainte de gustarea ei finală. Și întrucât fecioria este o stare a firii vrednice și nestricăcioase a omului, din acest motiv se și săvârșește și se afierosește în cinstea nestricăciosului Trup al lui Hristos.

Sfântul Ignatie al Antiohiei zice: „Dacă cineva poate să rămână în curăție, spre cinstea Trupului lui Hristos, fără a se lăuda, să rămână.”⁵⁸³ Numai să nu se laude; pentru că dacă se va lăuda va cădea. Este scris în epistola sa către Sfântul Policarp.

Fecioria nu este o stare nefirească, ci este o depășire a firii și mai cu seamă, văzută prin prisma stării de dinainte de cădere a omului, este în realitate *după fire, conformă cu firea*.

Fecioria se distinge în lăuntrică și exterioară. Exterioară este faptul de a nu fi avut cineva vreodată vreo relație sexuală. Această se izbândește cu ușurință. Fecioria lăuntrică este foarte anevoioasă; aceasta este atunci când cineva este feciorelnic la sufletul său și la gândurile sale.

Sfântul Ioan Casian, în *Filocalie*, în cuvântul „Despre curvie” scrie că Sfântul Vasile cel Mare a zis: „Nici femeie nu am cunoscut, și nici feciorelnic nu sunt”⁵⁸⁴! Cine zice asta? Sfântul Vasile cel Mare!... Din acest motiv fecioria absolută este privilegiul nu-

⁵⁸² Matei 22, 30; Marcu 12, 25; Luca 20, 35.

⁵⁸³ Cf. BEΠΕΣ 2, 283, 35.

⁵⁸⁴ Cuviosul IOAN CASIAN, *Despre cele opt gânduri ale răutății*, traducere de Pr. Dumitru Stăniloae, *Filocalia* românească, vol. 1, Sibiu, 1947, p. 102.

mai a trei persoane în Biserica noastră: al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, al Sfântului Ioan Botezătorul și al Sfântului Ioan Evanghelistul și Theologul. Toate celelalte stări sunt relative. Se poartă o luptă pentru această stare de feciorie lăuntrică a sufletului, adică a inimii, și mai cu seamă de multe ori se duce o luptă aspră.

Fecioria este o virtute. Cineva dobândește această virtute prin propria alegere, prin osteneală și prin harul lui Dumnezeu. Dacă există aceste trei lucruri, avem virtutea.

Iată cum scrie aceasta Sfântul Ioan Scărarul: Virtutea este „lucrare spre Dumnezeu prin liberă alegere”⁵⁸⁵. Acest „spre Dumnezeu” înseamnă de fapt de la Dumnezeu, ca har, după Dumnezeu, ca ajutor, și spre Dumnezeu, ca scop al virtuții.

Domnul o rânduieste în felul următor: „Nu toți pricep cuvântul acesta, ci aceia cărora le este dat.”⁵⁸⁶ Lucrarea este scopul nostru personal. Alegerea este libertatea voinței noastre pentru realizarea lucrării. Pentru că cineva poate să facă la început o anumită lucrare, dar apoi s-o facă din constrângere. Aceasta nu este virtute. Robul lui Dumnezeu nu postește pentru că nu are ce mânca, ci, deși are ce mânca, postește; pentru că el vrea asta, are liberă alegere și buna intenție. Așadar, fecioria presupune osteneală, liberă alegere și, desigur, harul lui Dumnezeu. De aceea grăiește Domnul: „Să nu alergi, dacă nu ți-a dat Domnul.”

Aici se arată dumnezeiescul așezământ al fecioriei și dumnezeiasca chemare, așa cum spune și Sfântul Ioan Gură de Aur, adică harul: „Acela care poate, să facă ceea ce se poate face.” Aici arată liberă alegere și osteneala lucrării omului însuși.

Ascultați aceste două puncte, contradictorii la o primă privire, despre care grăiește Domnul: „Nu toți pricep cuvântul acesta, ci aceia cărora le este dat”, și îndată mai jos: „Cine poate înțelege să înțeleagă”. „Dar de ce îmi spui, Doamne, dacă pot

⁵⁸⁵ Citare liberă.

⁵⁸⁶ *Matei* 19, 11.

să fac asta, de vreme ce mi-ai spus că este ceva pe care mi-l va da Dumnezeu?”

Sunt amândouă; este și faptul de a voi cineva, și de a primi harul lui Dumnezeu. Exact atunci avem ceea ce numim *virtute*. Dacă fecioria nu ar fi fost virtute, Hristos nu ar fi dat Împărăția Sa celor feciorelnici. Împărăția lui Dumnezeu este dată numai virtuții și sfințeniei. De aceea și fecioria, precum și toate virtuțile, nu este automată, de la sine, altfel nu se poate săvârși. Și mai ales, așa cum grăiesc Sfinții Părinți, acela care nu a dobândit smerenia nu va putea niciodată să ajungă la înălțimea fecoriei. Dar fecioria fără Dumnezeu, fără chemare dumnezeiască, fără harul dumnezeiesc, sfârșește într-o ciudățenie antropocentrică, într-un capriciu omenesc!

În cele din urmă, iubiții mei, fecioria este curăția sufletului, care constituie terenul fertil al oricărei virtuți înalte.

Și, revenind la textul nostru sfânt, putem iarăși să ne întrebăm: „Cine sunt acei o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici, menționați în mod special (în asociere firește și cu celelalte două elemente, pe care le vom observa duminica viitoare, cu ajutorul lui Dumnezeu), cine oare ar putea să fie?” Sunt aceia care de-a lungul veacurilor au strălucit în nevoiță (asceză) și în ascultare, în fecorie. Sunt nevoitorii din toate veacurile și din toate epocile până la sfârșitul Istoriei.

Se pare, iubiții mei, că prin invitația pe care Domnul i-a făcut-o tânărului bogat – așa cum am ascultat în pericopa evanghelică de astăzi – atunci când i-a zis: „Ai păzit poruncile? Atunci vinde-ți averile și vino de urmează Mie”, se pare că l-a destinat celor o sută patruzeci și patru de mii. Dar acela s-a întristat, a refuzat invitația, a întors spatele și a plecat!

Și acum se pune întrebarea: astăzi poate fi luată în calcul fecioria?

Astăzi, iubiții mei, fecioria nu este prețuită; dimpotrivă, este defăimată și calomniată. Astăzi este admirată curvia, de aceea

și Dumnezeu i-a predat pe oameni patimilor pervertitoare și de necinste, și ei cred că în aceste pervertiri se află slava și fericirea lor, așa cum zice Apostolul Pavel în a sa *Epistolă către Romani*⁵⁸⁷.

Cu toate acestea, virtuțile, toate virtuțile, inclusiv fecioria, chiar dacă există epoci în care mulți o disprețuiesc, acestea au valoarea lor. Sunt aur! Fecioria este o virtute foarte înaltă, și, împreună cu afierosirea către Hristos, ajunge la înălțimea a ceea ce ne-a arătat prin acea imagine a vedeniei sale Sfântul Ioan Evangelistul.

Și astăzi, iubiții mei, Hristos îi cheamă pe tineri în special, băieți și fete, să iubească fecioria, pe cea lăuntrică și pe cea exterioară, și afierosirea către Dumnezeu, să iubească virtuțile care niciodată nu se învechesc. Și așa cum a lucrat Duhul Sfânt în inima Lidiei atunci când a ascultat cuvântul Apostolului Pavel, așa și noi ne rugăm din toată inima noastră ca Duhul Sfânt să schimbe inimile tinerilor ca să iubească și să trăiască această frumoasă, mare și rară virtute a fecioriei.

Duminică, 28-11-1982

⁵⁸⁷ *Romani* 1, 24.

CAPITOLUL AL OPTSPREZECELEA

Intermezzo-ul celei de-a șaptea peceti, partea a II-a. **Despre afierosire și caracterul sincer/neprefăcut**

(Acest capitol – al optsprezecelea – este întreaga Omilie 59)

Continuăm, iubiții mei, cu acea imagine din vedenia Sfântului Ioan Evanghelistul, potrivit căreia L-a văzut pe Domnul Iisus ca *Miel*, și împreună cu El o sută patruzeci patru de mii, care au trei însușiri distinctive speciale. Prima este fecioria, pe care deja am analizat-o, și mai rămân următoarele două.

„Aceștia sunt care merg după Miel oriunde Se va duce. Aceștia au fost răscumpărați dintre oameni, pârgă lui Dumnezeu și Mielului.”⁵⁸⁸ Așadar, a doua caracteristică este aceea că „aceștia sunt care merg după Miel oriunde Se va duce”, adică aceasta este *afierosirea*. Ce este afierosirea?

Este credința, și atașamentul, și urmarea până la moarte a Mielului. Încă mai este cea mai aleasă pârgă, adică ofrandă, adusă lui Dumnezeu prin răscumpărarea liberatoare a lui Hristos. În acest fel plasează afierosirea Sfântul Evanghelist Ioan. Este vorba despre afierosirea întregii existențe, și a sufletului, și a trupului; pentru că *a afierosi* înseamnă a curăți, a sfinți, adică ofer într-un chip deosebit. La afierosire au murit dorința personală și egoismul.

Apostolul Pavel scrie: „nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine”⁵⁸⁹ și „purtând totdeauna în trup omorârea lui

⁵⁸⁸ *Apocalipsa* 14, 4.

⁵⁸⁹ *Galateni* 2, 20.

Iisus”⁵⁹⁰, oriunde ne-am afla. Nu zice doar în suflet, ci se referă la omul întreg, și la trup.

O foarte frumoasă formulare este cea a lui Clement Alexandrinul cu privire la ce anume este afierosirea, care zice în *Stromatele* sale: „aceluia i-a murit trupul, și el trăiește numai pentru a-și afierosi mormântul – pe sine însuși, care a devenit mormânt, de vreme ce a murit (*n. pr. Ath.*) – pentru a deveni templu sfânt al Domnului”⁵⁹¹.

Domnul a vorbit despre o mortificare mai largă, nu numai a faptelor fărâdelegii, așa cum este curvia, sau iubirea de arginți și îmbogățirea, sau orice altceva, ci și a celor legiuite. Vă rog fierbințe ca această mortificare a lucrurilor legiuite s-o aveți totdeauna în mintea voastră, pentru că, dacă noi vedem oarecând un om care se afierosește, ne smintim. Iar eu vă pregătesc, ca să știți. Probabil că ați citit aceasta de multe ori în Sfânta Scriptură, ceea ce a grăit Domnul: „Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine.”⁵⁹² Nu știu de ce nu ne oprim la acest punct, să-l theologhisim mai mult.

Am să mă opresc aici puțin. Argumentul creștinilor noștri, atunci când un copil al lor, sau al vreunui cunoscut, sau al unui prieten se afierosește, este acela de a se grăbi să spună: „Și porunca «cinstește pe tatăl tău și pe mama ta» este mai prejos? Aici nu avem o încălcare a poruncii?”

Întâi de toate, iubiții mei, Acela Care a rânduit porunca „cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” este Același Care a zis „cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine”, iar legiuitorul, în general, are dreptul de a schimba legea dacă voiește, și mai cu seamă dacă legiuitorul este Dumnezeu Însuși. Dar aici nu este vorba despre schimbarea le-

⁵⁹⁰ *II Corinteni* 4, 10.

⁵⁹¹ *Stromatele*, IV, 22.

⁵⁹² *Matei* 10, 37-39.

gii; legea „cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” va avea o veșnică autoritate și veșnic va fi valabilă, însă aici este vorba despre o grădare a cheștiunii, adică această poruncă are limite. Dacă tatăl tău și mama ta te împiedică să trăiești o viață duhovnicească, atunci în chip neîndoielnic Îl vei iubi mai mult pe Dumnezeu decât pe părinții tăi, fără ca să încalci porunca „cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”, pentru că și seria poruncilor, așa cum a fost rânduită, nu a fost rânduită la întâmplare. Prima poruncă este „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta, din tot cugetul tău și din toată puterea ta”⁵⁹³, iar porunca cu privire la părinți se află pe locul al cincilea, nu este prima. Aceasta înseamnă că nu avem două iubiri care intră în conflict, ci avem una superioară celeilalte. Iar acela care Îl iubește pe Dumnezeu mai întâi și apoi pe părinții săi, acesta îi iubește în mod corect pe părinții săi, cu o iubire veșnică. Acela care îi iubește mai întâi pe părinții săi și apoi pe Dumnezeu, acela nu are o dragoste corectă; dragostea aceasta este una bolnăvicioasă, pe care o putem numi atașament; numiți-o cum vreți, cheștiunea este că nu e vorba despre o iubire corectă, care să corespundă legii lui Dumnezeu.

Prin urmare, „cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine” săvârșește o încălcare a legii iubirii, iar iubirea către părinți capătă dimensiuni bolnăvicioase, aceasta vrea să spună „nu este vrednic de Mine”. Și „cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine”. Foarte sec și din topor: „Nu este vrednic de Mine”! Adică, foarte clar! Și „cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine”. Dacă, să presupunem că cineva își iubește copilul și nu-l lasă să se afierosească lui Dumnezeu, atunci acest om nu este vrednic de El, orice ar face, oricât s-ar ruga, oricât s-ar îmbiserici, oricât s-ar cumineca! Domnul a spus aceasta foarte limpede: „Nu este vrednic de Mine.” Nu te recunoaște, fratele meu, Dumnezeu dacă-l împiedici pe copilul tău să se afierosească iu-

⁵⁹³ *Deuteronomul* 6, 4. Vezi și *Matei* 22, 37; *Marcu* 12, 30; *Luca* 10, 27.

birii lui Dumnezeu. „Și cel ce nu-și ia crucea – adică cel ce nu-și jertfește chiar propria existență (*n. pr. Ath.*) – și nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine. Cine ține la sufletul lui îl va pierde, iar cine-și pierde sufletul lui pentru Mine îl va găsi.”⁵⁹⁴ Adică, dacă zice cineva „mă tem pentru viețișoara mea, nu cumva să pățesc ceva, nu cumva să dau de vreo rea-pățimire, prin urmare, să-mi salvez viețișoara în orice mod cu putință”, atunci când viața lui se află în primejdie pentru Hristos, ei bine, atunci nu este vrednic de Hristos; atunci își va pierde viața sa cea adevărată, cea veșnică; însă, atunci când își va jertfi viața sa pentru Hristos, atunci, cu adevărat, va afla viața veșnică. Este exact ceea ce li se întâmplă tuturor sfinților și în mod special mucenicilor.

Cu privire la această chestiune despre care discutăm, chestiunea afierosirii, Domnul a grăit către un oarecare: „Urmează-Mi; – acest „urmează-Mi” reprezintă afierosirea (*n. pr. Ath.*) –, iar el a zis: „Doamne, dă-mi voie întâi să merg să îngrop pe tatăl meu”⁵⁹⁵. Nu a zis: „Da, Doamne, am să Te urmez, am să mă afierosesc iubirii Tale.” Vedem aceasta la ucenici, care atunci când Domnul le-a zis „urmează-Mi”, ucenicii „îndată, lăsând mrejele, corabia și pe tatăl lor, au mers după El”⁵⁹⁶. Aceasta este afierosirea. Acum Domnul grăiește către unul „vino împreună cu Mine, afierosește-te”, iar acela răspunde „da, Doamne, voi veni, îngăduie-mi însă, pentru că tocmai ce am aflat că tatăl meu a murit, să merg acasă și să pregătesc înmormântarea lui”. Ce poate fi mai firesc? „Iar Iisus i-a zis: Lasă morții să-și îngroape morții lor.”⁵⁹⁷ Nu i-a zis asta vreun călugăr, nu i-a zis asta părintele Athanasie, a zis Iisus! „Lasă morții să-și îngroape morții lor”; adică, lasă-i pe cei morți duhovnicește, pe rudeniile tale, care nu au interese duhovnicești, să îngroape pe tatăl tău mort trupește. Și a continuat: „Iar tu mergi de vestește împărăția lui Dumnezeu.” Iar un altul a zis; acesta a grăit de la si-

⁵⁹⁴ *Matei* 10, 38-39.

⁵⁹⁵ *Luca* 9, 59.

⁵⁹⁶ *Cf. Matei* 4, 20-22.

⁵⁹⁷ *Luca* 9, 60.

ne: „Îți voi urma, Doamne – mă voi afierosi Ție, mă voi pune în slujba Ta (*n. pr. Ath.*) –, dar întâi îngăduie-mi ca să rânduiesc cele din casa mea”⁵⁹⁸, adică, dacă am niște lucruri, ceva averi, să presupunem, orice ar fi în cele din urmă, să le rânduiesc pe acestea, și atunci am să Te urmez. Vreau să Te urmez; Îți cer eu asta. „Iar Iisus a zis către el: Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu.”⁵⁹⁹ Pentru că cel care se va uita îndărăt va ara strâmb, de aceea trebuie să-și aibă și fața îndreptată înainte, ca să nu se întoarcă înapoi să privească la problemele casei sale, întrucât numai așa va deveni potrivit pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Dar și tânărului bogat, atunci când Domnul i-a făcut invitația, acela a fost împiedicat de bogăția lui, adică nu era un om mort față de voia lui și față de ego-ul său, de aceea s-a posomorât, „s-a întristat”⁶⁰⁰, iar Domnul l-a compătimit! Se pare că era un om însemnat, dar se împiedica de bogățiile sale. L-a compătimit Domnul! De câte ori Dumnezeu, Domnul Hristos, nu Se apleacă și vede atâția și atâția tineri, vrednici întru toate, care nu-și afierosesc propriul sine lui Hristos, ci-și epuizează existența lor în cele din urmă în această lume și în cele ale lumii acesteia!

Aceasta, anume faptul că cei o sută patruzeci și patru de mii Îl urmează pe Miel „oriunde Se va duce”, înseamnă că-L urmează cu credințioșie. A mers acolo? Acolo vor merge și accia. A venit aici? Aici vor veni și accia. Aceasta exprimă:

Întâi: Absoluta lor coparticipare la orice rea-pătimire pentru Hristos. Hristos vrea să merg acolo, vrea să sufăr aceasta? Voi suferi aceasta. Aceasta este dispoziție împărătească: *reaua-pătimire*. Așadar, dacă se gândește cineva că va avea parte de rele-pătimiri și începe să raționeze și să cuvânteze pe această temă, atunci nu este vrednic de Hristos. Ce grăiește Apostolul Pavel

⁵⁹⁸ Luca 9, 61.

⁵⁹⁹ Luca 9, 62.

⁶⁰⁰ Marcu 10, 22.

către Timotei? „Pătimizește împreună cu mine, ca un bun ostaș al lui Hristos Iisus.”⁶⁰¹

Cineva I-a cerut Domnului să-L urmeze. Vedeți, avem multe astfel de împrejurări. Sfântul Evanghelist Luca ni le înșiruie pe toate acestea în același capitol, pentru a ne arăta diferitele situații. Adică ia situații semnificative, pentru că fără îndoială mulți vor fi fost aceia care I-au cerut, și vor fi aparținut uneia dintre aceste situații semnificative. Așadar, cineva I-a cerut Domnului să-L urmeze; iată ce a zis: „Învățătorule, Te voi urma oriunde vei merge.”⁶⁰² Ce poate fi mai frumos? Primul a spus să meargă să-l îngroape pe tatăl său, al doilea, să-și pună în rânduală lucrurile din casa lui, al treilea de la sine Îi spune spontan: „Doamne, oriunde vei merge, voi veni împreună cu Tine.” Este oare suficient? Poate gura să vorbească despre afierosire? Oare în seara asta ar putea niște oameni, eventual niște tineri, să spună: „A, afierosirea este un lucru tare frumos!” Dar să spui asta șezând pe fotoliul tău, firește că este foarte simplu s-o spui; să trezești emoția pentru aceasta firește că nu este greu, dar să intri în spațiul relei-pătimiri, aceasta este anevoie. Și ce răspunde Domnul? „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi; Fiul Omului însă nu are unde să-și plece capul”⁶⁰³, nu am casă, adică Mă aflu în reaua-pătimire. Ca și cum i-ar fi grăit: „Cu adevărat, oriunde voi merge vei veni și tu? Și dacă Mă voi sui și pe cruce, și acolo vei veni?”

Încă, în al doilea rând. Acel „oriunde Se va duce” Mielul pe Care Îl vor urma cei o sută patruzeci și patru de mii exprimă și lucrarea misionară apostolească.

Stau și mă gândesc, iubiții mei, la viața misionarilor creștini, mai vechi și mai noi. Nicolae Kasatkin, care a fost proclamat drept sfânt de către Biserica Ortodoxă Rusă – el este deja de

⁶⁰¹ *II Timotei* 2, 3.

⁶⁰² *Matei* 8, 19; *Luca* 9, 57.

⁶⁰³ *Matei* 8, 20.

la sfârșitul secolului al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea, prin urmare este mai nou – a călătorit din Moscova, mai exact din Sankt Petersburg, cu sania și a mers în Japonia. A traversat cu sania înfricoșătoarea Siberie; a făcut luni de zile. Atunci când s-a întors, nu s-a întors prin Siberia, ci pe un alt drum, mai sudic, prin China. Oricine poate rămâne uimit de această călătorie plină de peripeții. Notați faptul că această călătorie în Japonia a făcut-o de două ori. Cred că a doua oară, sau poate prima oară, și-a luat și soția cu el, care a murit cel mai probabil pe drum. Însă nu s-a descurajat; a continuat. Atunci când s-a întors în Rusia a fost făcut și episcop. El este acela care a izbutit să întemeieze Biserica Ortodoxă din Japonia. În Japonia era o groaznică citadelă a idolatriei, a acelei divinizări a strămoșilor, care există acolo. Este singurul care a spart acest zid înfricoșător, și a pătruns astfel Creștinismul, Ortodoxia în special. Și poate zice cineva: Ce oameni extraordinari au fost acești misionari creștini! Ce voință extraordinară au avut!... Da, iubiții mei, așa este. Iar noi ne lenevim să facem și cea mai mică misiune, chiar și puțin mai departe de casa noastră.

Să mai notez ceva legat de situația anterioară. Domnul i-a zis Apostolului Petru:

„Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia?”: Oarecând ai zis că tu Mă iubești mai mult decât ceilalți; așadar, Mă iubești? „El I-a răspuns: Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc.” Atunci Domnul i-a zis: „Păstorește oile Mele”⁶⁰⁴, adică fă misiune apostolică! Dacă Mă iubești cu adevărat, fă misiune apostolică!

Și în al treilea rând, despre acel „oriunde Se va duce”, care mai înseamnă și mucenicie. V-am spus mai înainte, Domnul S-a suit pe Cruce. Eu ce voi face acum? Voi rămâne eu jos de pe Cruce? Domnul intră în arenă, iar eu voi urca în tribună și voi fi spectator? Sfântul Apostol Pavel scrie acele faimoase cuvinte colosenilor: „Împlinesc, în trupul meu, lipsurile necazurilor lui Hristos,

⁶⁰⁴ Ioan 15, 17.

pentru trupul Lui, adică Biserica”⁶⁰⁵, plinesc ceea ce nu a apucat Hristos să pătimească. Aceasta vrea să spună „împlinesc”. Adică împlinesc ceea ce nu a apucat Hristos să pătimească, dacă ar fi rămas pentru toate veacurile pe Cruce. El a rămas trei ceasuri pe cruce, putea să rămână trei zile, trei ani, trei veacuri, trei milenii. Hristos însă n-a rămas decât trei ceasuri; lasă însă pe cruce Trupul Său, adică Biserica, să continue Biserica aceasta, Patima Sa de pe cruce. De aceea zice Apostolul Pavel: „Împlinesc, în trupul meu, lipsurile necazurilor lui Hristos, pentru trupul Lui, adică Biserica.” Nu zice „în sufletul meu”, nu zice „în cugetul” meu, nu este vorba despre o stare intelectuală, metaforică, frumoasă, alegorică, ci zice „în trupul meu”, în carnea mea mai exact, ceea ce în alt punct înșiruie într-un larg catalog al patimilor lui. De câte ori a luat bătaie, a fost biciuit, a fost bătut cu pietre, s-a aflat în primejdii de la tâlhari, de la iudei, de la păgânii idolatri! De pretutindeni primejdii, primejdii, primejdii, peste tot; foame și sete... această rea-pățimire, care este crucea⁶⁰⁶. Toate pentru Trupul lui Hristos, care este Biserica.

Este ceva de-a dreptul măreț! Mi se pare că acest pasaj scripturistic exprimă toată adâncimea, înălțimea și lățimea a ceea ce înseamnă să Îl urmez pe Miel „oriunde Se va duce”, care este, v-am spus, martiriul. Iar corintenilor Apostolul Pavel le zice: „Mor în fiecare zi!”⁶⁰⁷

Adevărul însă este că acestea sunt lucruri foarte aspre, și nu știu dacă cineva poate lesne să le rostească, totuși de aceea și sunt *aleși* acești o sută patruzeci și patru de mii.

Îl vedem cu emoție pe Apostolul Toma, care, atunci când Domnul a zis „să mergem la Ierusalim”, iar ucenicii erau nedumeriți zicând: „Învățătorule, acum căutau iudeii să Te ucidă cu pietre, și iarăși Te duci acolo?”⁶⁰⁸, atunci Toma grăiește cu ma-

⁶⁰⁵ *Coloseni* 1, 24.

⁶⁰⁶ *Cf. II Corinteni* 11, 23-28.

⁶⁰⁷ *I Corinteni* 15, 31.

⁶⁰⁸ *Ioan* 11, 8.

re emoție celorlalți ucenici: „Să mergem și noi și să murim cu El!”⁶⁰⁹ Desigur, în ziua în care Hristos S-a suit pe Cruce, Toma nu s-a suit și el, dar când a venit Cincizecimea și de-acum Toma posedă o împlinire a sensului prezenței lui Hristos în lume, atunci în mod sigur și el s-a suit pe Crucea pe care Hristos Se suise.

Expresia „merg după Miel” exprimă urmarea, imitarea Mielului, adică acum nu „oriunde Se va duce”, ci „merg după Miel”, adică tot ceea ce face Mielul voi face și eu. Este urmarea, imitarea Mielului.

Apostolul Pavel zice: „Fiți următori ai mei, precum și eu sunt al lui Hristos.”⁶¹⁰ Aceștia sunt cei care se fac imitatori ai lui Hristos, sunt cei după chipul lui Hristos, sunt aceia care au mintea lui Hristos⁶¹¹, sunt aceia care au sporit până la măsura vârstei deplinătății lui Hristos⁶¹².

O asemenea afierosire nu trebuie niciodată să fie retrasă, pentru că aceasta este ierosilie⁶¹³. Nu poate să spună cineva când a pornit că îi pare rău, că se întoarce de unde a venit, că-L părăsește pe Domnul.

Și Fericitul Theodorit zice: „Ceea ce a fost afierosit lui Dumnezeu ofrandă se numește.”⁶¹⁴ Așadar, din momentul în care m-am afierosit lui Dumnezeu, nu mai pot să mă întorc înapoi. Să mor pot, dar să mă întorc înapoi nu mai pot. Nu pot, înseamnă că sunt legat; dacă vreau, mă întorc, însă nu trebuie să mă întorc! Nu este în interesul meu să mă întorc! Este trădare. Trebuie să mă socotesc de la început, că această afierosire nu se revocă, și că va trebui să rabd orice.

⁶⁰⁹ Ioan 11, 16.

⁶¹⁰ I Corinteni 11, 1.

⁶¹¹ I Corinteni 2, 16.

⁶¹² Cf. Efeseni 4, 13.

⁶¹³ Revocarea afierosirii nu este văzută aici doar ca un simplu sacrilegiu, se pare, ci chiar ca un furt de cele sfinte, întrucât cel afierosit aparține d-acum lui Hristos (*n.tr.*).

⁶¹⁴ Citare liberă.

Și firește, să nu credem că acestea aparțin altora, care nu sunt aici în spațiul nostru, și probabil că pentru noi nu ar avea chiar o mare însemnătate. Vă spun însă că orice om botezat este afierosit lui Dumnezeu, și desigur în mod special aceia care s-au afierosit să păzească fecioria și orice afierosire particulară. Dar cine v-a spus, iubiiții mei, că cel botezat nu este afierosit lui Dumnezeu? Ce vrea să însemne că m-am botezat? M-am botezat în numele Sfântului Dumnezeu în Treime, să păzesc ceea ce voiește El, Sfântul Dumnezeu în Treime. Numai prin prisma acestei premise pot să spun că păzesc afierosirea mea.

Sfântul Efrem Sirul scrie în legătură cu această temă: „În acest chip se cuvine a ne păzi de păcat trupul nostru, în aceea de a nu minți Ziditorului; căci ne-am adus pe noi înșine dar Domnului, și nu mai avem stăpânire peste trupul nostru; căci ori de ne strâmtorăm, ori de ne luptăm, nu mai putem să tragem darul spre voia noastră. Căci precum cel ce face o făgăduință lui Dumnezeu și Îi aduce Lui dar, pe care prin preot în biserică îl pune înaintea, nemaiaivând în cele ce urmează autoritatea de a lua ceea ce a oferit, chiar și dacă i-ar părea rău pentru aceasta, iar dacă pe ascuns va încerca să-și însușească ceea ce a oferit și a fost prins în faptă, nici chiar prin luarea aceluiași lucru nu va fi izbăvit de păcat, ci ca un fur de cele sfinte va fi pedepsit, așa și cei ce s-au afierosit pe ei înșiși lui Dumnezeu nu mai au stăpânire peste trupul lor.”⁶¹⁵ Dacă cineva oferă ceva unei sfinte icoane⁶¹⁶, unei biserici, și apoi îi pare rău că a dăruit acel lucru, și merge să-și ia înapoi ceea ce înainte a fost al său – de-acum însă nu mai este considerat al său, de vreme ce l-a afierosit –, atunci este hoț, și nu simplu hoț, ci ceva mai rău: este socotit fur de cele sfinte! Pentru că este vorba despre furtul unui lucru sfânt, în consecință, este un fur de cele sfinte.

⁶¹⁵ *Everghetinos*, vol. II, Athena, 1985, p. 232.

⁶¹⁶ Există în Grecia tradiția da a dăruirii unei icoane, de regulă a Maicii Domnului, lucruri de preț ca expresie a cinstirii sau a mulțumirii pentru o anumită binefacere (*n.tr.*).

Prin urmare, săvârșește ierosilie acela care se afierosește pe sine însuși lui Dumnezeu și fie își ia înapoi darul, adică încalcă afierosirea, fie chiar, așa cum spune foarte frumos Sfântul Efrem, „iar dacă pe ascuns va încerca să-și însușească ceea ce a oferit și a fost prins în faptă”, adică, chiar și când va zice cineva „eu sunt afierosit lui Dumnezeu; acum să încerc și eu puțin din cele ascunse..., păcatul”, aceasta înseamnă încălcarea afierosirii mele. Iubiții mei, este un păcat greu acesta!

Ne face o deosebită impresie faptul că în parabola celor zece fecioare se spune că nu au intrat înăuntru la Mirele Împărăției lui Dumnezeu toate fecioarele (numărul cinci și cinci este simbolic, ca să fie scoasă bănuiala procentelor credincioșilor, câți se vor mântui și câți nu se vor mântui). Dar nu vă impresionează faptul că toate cele zece sunt fecioare? Cinci s-au mântuit, au intrat în Împărăția lui Dumnezeu, dar cinci au rămas pe dinafară. Ce înseamnă aceasta, dacă presupunem că luăm fecioria drept fecorie în sens propriu, exact așa cum este structurată parabola? O fecorie îngâmfată își pierde înțelesul. Așadar, atunci când cineva rămâne în fecorie pentru că îi face plăcere, aceasta este îngâmfare, și atunci fecioria își pierde sensul. Fecioria trebuie să fie pentru Hristos, iar nu o chestiune de egoism, de capriciu al aceluia care o are.

Împlinirea fecoriei este dragostea, de aceea cei o sută patruzeci și patru de mii se mișcă oriunde merge Mielul, pentru că Îl iubesc. Dacă înfrânarea trupului ar putea fi dusă la îndeplinire fără dragoste, atunci este valabil acel înfricoșător cuvânt al Apostolului Pavel: „Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.”⁶¹⁷

Căsătoria este o ofrandă, o ofrandă a dragostei și a jertfelniciei. Înăuntru al căsătoriei ego-ul este zdrobit și al bărbatului, și al femeii. Dacă ego-ul nu este zdrobit, vor ajunge la divorț și-și vor

⁶¹⁷ I Corinteni 13, 3.

face viața de netrăit. Așadar, în căsătorie avem zdrobirea egoismului; cel puțin să fie pornită nevoința de către unul, și va veni și celălalt sau, dacă nu va putea și celălalt, atunci va fi măcar unul care să mențină legătura căsătoriei. Din acest motiv căsătoria este o ofrandă a dragostei și o zdrobire a egoismului, și aceasta pentru că este oferită către celălalt om, către soț, soție, copii.

În feciorie ofranda are o dimensiune mai largă, și *aproapele* nu este soțul și copiii, ci sunt mai mulți și mai mulți oameni, este întreaga lume, încă este chiar și această creație necuvântătoare. De aceea îi vedem pe cei ce s-au distins în nevoință, în asceză, că iubesc nu numai pe oameni, ci și animalele și plantele. Îl vedeți pe Sfântul Serafim de Sarov, care desigur că-i iubea pe oameni, îi iubea foarte mult pe copii, îi iubea însă și pe urșii din pădure și uneori sta împreună cu ei! Omul din acest motiv a rămas în feciorie, pentru a îmbrățișa cu iubirea lui întreaga lume, și zidirea cuvântătoare, și pe cea necuvântătoare, fără să fie împiedicat de nimic. Căsătoria are, într-un anumit mod, limitată raza iubirii ei. Are piedici, are greutăți, nu te lasă să te extinzi mai departe, să-ți exprimi dragostea în practică, să-i iubești pe toți ceilalți, fără piedici și fără lipsuri. Există obligații și angajamente pentru soți. Nu există o libertate directă și nu face fiecare ceea ce vrea, ci se apără unul pe altul. Însă acela care rămâne în feciorie nu are pe nimeni, nu are nimic din toate acestea. Prin urmare, aceasta înseamnă fără piedici și fără lipsuri.

Desigur că acestea pe care vi le spun sunt valabile pentru oamenii aferosiți, însă sunt valabile într-o anumită măsură pentru fiecare credincios. Nu doresc ca, atunci când vorbim despre o chestiune, noi să ieșim din această chestiune și să ne înstrăinăm; ne aflăm și noi în cadrul ei! Atunci când zice Apostolul Pavel acel cuvânt uimitor „și cei ce au femei să fie ca și cum n-ar avea”, aceia care s-au căsătorit să trăiască și să petreacă aproape ca și cum nu s-ar fi căsătorit, este extraordinar! Nu spun eu aceasta, nici vreun oarecare călugăr. Vedeți, am o anumită prejudecată,

pentru că lumea are o anumită prejudecată, și zice că toate acestea sunt iscodite de călugări, că părintele Athanasie este călugăr și nu cunoaște cele ale căsătoriei... Nu, nu eu zic toate acestea; le zice Duhul lui Dumnezeu! „Și cei ce au femei să fie ca și cum n-ar avea” se află în *Epistola întâi către Corinteni* (7, 29-40), loc în care scrie atât de multe pe această temă. Așadar, și cei căsătoriți sunt datori să se poarte evanghelicește. Nu poate să rămână dragostea lor doar la femeia și la copiii lor, ci trebuie să se extindă și mai departe; pentru că altfel, dacă vor spune „Doamne, nu am venit la cina Ta, pentru că doar ce m-am căsătorit”⁶¹⁸, vor auzi acel înfricoșător cuvânt: „Adevărat zic vouă: Nici unul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina Mea”⁶¹⁹, adică nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu.

În sfârșit, fraza „aceștia au fost răscumparați dintre oameni, pârgă lui Dumnezeu și Mielului” ne descoperă un adevăr extrem de important.

Este cunoscut faptul că primele jertfe care se făceau la începutul fiecărui an, pârgile, erau totdeauna tot ceea ce era mai ales. Nu ar fi mâncat cineva primul strugure, ci l-ar fi dus la biserică. Nu ar fi făcut pâine cu primele boabe de grâu pe care le-ar fi treierat ca să o mănânce, ci ar fi făcut-o ca să o ofere la biserică. Aceasta se numește pârgă. Și din aceste pârgi alegem ceea ce este mai bun ca să-l ducem la biserică; așa zicea legea veche. Și, întrucât avem cuvântul *pârgă*, iar acest cuvânt se întâlnește în Vechiul Testament la tema jertfelor, atunci când zice aici „aceștia au fost răscumparați dintre oameni”, adică au fost adunați dintre oameni, s-a făcut o selectare, se înțelege, a celor *o sută patruzeci și patru de mii*. Această selectare care s-a făcut a fost pârga pentru Dumnezeu și Miel. Observați egalitatea de cinstire: „Lui Dumnezeu și Mielului”! Hristos și Dumnezeu-Tatăl sunt egali. Dumnezeu este Tatăl, Dumnezeu este Fiul, de aceea și ofranda

⁶¹⁸ Luca 14, 20.

⁶¹⁹ Luca 14, 24.

este adusă și Tatălui, și Fiului! Așadar, pârga reprezintă tot ceea ce este mai ales. În Vechiul Testament era interzisă o ofrandă adusă la întâmplare.

Aceasta ne învață, de altfel, și jertfa lui Cain. Atunci când Cain a adus jertfa sa, ofranda sa nu a fost una aleasă, și nu a fost primită de Dumnezeu. Aceasta înseamnă că cei o sută patruzeci și patru de mii, care înseamnă mulțime – totdeauna îl luăm ca pe un număr convențional –, erau oameni aleși, aleși din orice latură! Fie că erau suflete frumoase, fie aveau calități trupești, fie intelectuale, fie duhovnicești, fie aveau o origine nobilă, demnități după cele ale lumii, fie tinerețe, fie se aflau în culmea gloriei pământești, fie frumusețe, fie sănătate, fie, în sfârșit, oricare alt lucru ales, I l-au dăruit lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că nu putem decât să oferim tot ceea ce avem mai ales lui Dumnezeu. Dumnezeu ne-a dăruit nouă lucruri alese și ne-a făcut oameni aleși, ne-a făcut fapte însemnate; acum vom uzurpa tot ceea ce Dumnezeu ne-a dăruit ales, cu scopul de a-l folosi pentru desfătarea noastră și pentru propriul consum, iar lui Dumnezeu ce să-I dăm? Oamenii zic de multe ori: „Ia privește, ce păcat! Un om așa de inteligent, ager, spirt, ce mai încolo și-n coace, și s-a dus și s-a făcut cleric, s-a făcut monah!... Acesta ar fi putut atâtea să ofere societății sau să scoată atâtea bani!” Nu, frații mei, nu așa! Nu, iubiții mei, nu așa! Ci, întrucât a avut valoare, a fost inteligent, de aceea a mers și a devenit om aferosit.

Unde sunt aceia care se întristează când văd vreun om tânăr cu deosebite calități că se aferosește lui Dumnezeu? Răspunsul lor se află aici, în acest pasaj al *Apocalipsei*. Unde sunt aceia care spun că vor oferi bătrânețile lor lui Dumnezeu? „Ehei, zic, acum sunt isteț; voi scoate bani frumoși. Sunt frumos, mă află în culmea gloriei, sunt sănătos; mă voi bucura de viața mea în orice fel cu putință, legitim sau ilegitim... Când voi îmbătrâni..., ehei, atunci, cu bastonașul meu voi merge la biserică, mă voi spovedi, mă voi împărtăși...” Unde sunt aceia care zic aceasta?

Cunoașteți acea istorioară, acea povestire din vremea Greciei antice, în care se spune că oarecând un om era înfometat și-L ruga pe Dumnezeu zicând: „Dumnezeul meu, Te rog, trimite-mi un sac cu nuci, căci sunt foarte înfometat, și-Ți făgăduiesc, Dumnezeul meu, că-Ți voi oferi la templul Tău jumătate din ele!” Așadar, cu adevărat, în vreme ce înainta, a găsit un sac cu nuci. Plin de bucurie merge omul la casa sa, le scoate pe toate, le înfulecă pe toate, și apoi pune cojile în sac – și desigur cojile cântăreau jumătate din sac – și le duce după aceea la templu și zice: „Dumnezeul meu, Ți-am făgăduit că-Ți voi da jumătate; ia-le”... cojile!

Așadar, ce vrei tu, fratele meu, să-I dai lui Dumnezeu cojile bătrâneților tale? Cojile lipsei tale de sănătate să I le dai Lui? Dar vremea când te aflai în culmea gloriei, când erai sănătos, când aveai capacitate unde este? Acum când le-ai pierdut pe acestea, acum zici că te vei întoarce la Dumnezeu. Și așa cum foarte frumos spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „Ah, sărmame, atunci nu ai lăsat tu păcatul; te-a lăsat acesta pe tine, pentru că ai îmbătrânit”! Asta ai de oferit, fratele meu, lui Dumnezeu? Iar Dumnezeu voiește cele dintâi prăzi, voiește pârga, voiește ceea ce este ales, pentru că altfel, am să spun aceasta încă o dată, ofranda noastră seamănă cu cea a lui Cain.

Avem și o a treia caracteristică a celor o sută patruzeci și patru de mii, care zice că „în gura lor nu s-a aflat minciună, fiindcă sunt fără prihană”⁶²⁰. Adică este vorba despre integritatea și sinceritatea caracterului lor.

Noțiunea de minciună este generală aici, precum și în multe alte locuri din Sfânta Scriptură, și în Vechiul, și în Noul Testament. Este ceea ce numim astăzi *om fals/mincinos*⁶²¹. Nu este numai acela care spune minciuni, ci este omul stricat, ceea ce

⁶²⁰ Apocalipsa 14, 5.

⁶²¹ Termenul ψεύτικος se poate traduce atât ca „mincinos”, cât și ca „fals”; și deși sunt cuvinte sinonime, există totuși nuanțe pe care le are fiecare dintre ele și, de aceea, le și notăm pe amândouă (n. tr.).

evidențiază stricăciunea calității lui. Acest om nu este de calitate; este viclean. În Sfânta Scriptură acesta se numește *om mincinos*. La polul opus se află *omul adevărat*, în înțeles general, este omul corect și integru, omul de bună calitate. Este omul nevinovat și sincer, nu doar întrucât spune adevărul, ci pentru că are onestitate în viața lui, întreaga lui personalitate este curată și dreaptă.

Observăm aceasta la Domnul, Care, atunci când l-a văzut pe Natanail, a zis: „Iată, cu adevărat, israelit în care nu este vicleșug.”⁶²² Așadar, Natanail nu spune minciuni, nu a spus niciodată minciuni? Desigur că este posibil ca omul să nu spună minciuni, dar nu este aceasta; este faptul că era un om sincer, un om onest, vertical. Și dovada este faptul că, atunci când Domnul i-a grăit aceasta, precum și cele de mai jos, Natanail îndată a crezut, pentru că nu avea o minte strâmbă, avea o minte dreaptă, avea un suflet frumos, și a recunoscut îndată cine era Iisus Hristos, pentru că trăsăturile Domnului le citise în cărțile prorocilor. Îmi veți spune că și conducătorii poporului iudeu citeau prorocii, dar aceia nu erau onești. Erau oameni perversi și, astfel, cu toate că îi citeau pe proroci – până astăzi se întâmplă aceasta! –, nu au izbutit să-L recunoască pe Iisus Hristos.

Ne-a păstrat Sfântul Clement al Romei așa-numitele *cuvinte ale lui Hristos*, acelea care sunt în afara Noului Testament, și s-au păstrat în Tradiție. Vă citesc și apoi am să aduc o scurtă explicație; textul este în a *Doua epistolă către Corinteni* a sa, în paragraful 12: „Fiind întrebat Însuși Domnul de cineva când va veni Împărăția, a spus: «Când vor fi cele două una, când partea din afară va fi cea dinăuntru, iar bărbatul cu femeia nu vor fi nici bărbat, nici femeie.» «Cele două sunt una», când spunem unii altora adevărul și când în două trupuri locuiește, fără fățărnicie, un singur suflet. «Partea din afară ca cea dinăuntru» înseamnă: sufletul este partea dinăuntru, iar trupul, partea din afară; după

⁶²² Ioan 1, 47.

cum trupul tău se vede, tot așa să se vadă și sufletul tău în faptele cele bune.”⁶²³ Să ne comportăm și să vorbim adevărat, într-o asemenea măsură, ca și cum ar exista un suflet în două trupuri. Orice va spune unul să-l creadă celălalt, și tot ceea ce va spune celălalt să-l creadă cel dintâi; să fie un suflet în multe trupuri. Tot ceea ce este înăuntru să fie și pe dinafară; să nu existe ipocrizie. Acesta este omul drept. Atunci va veni Împărăția lui Dumnezeu; adică, atunci se sălășluiește în om Împărăția lui Dumnezeu, când este om drept.

De altfel, la Sfântul Ioan Evanghelistul se întâlnesc expresiile: *fac minciună/fals* sau *fac adevărul*. Grecul (și românul în limba română, *n. tr.*), în sintaxa lui grecească, ar zice „spun minciuni” sau „spun adevărul”; evreul zice „fac minciună” sau „fac adevărul”. Noi, grecii, nu spunem așa, pentru că pur și simplu, atunci când spunem minciuni sau adevărul, totdeauna este o chestiune intelectuală. Atunci când Sfântul Ioan Evanghelistul zice „fac adevărul” sau „fac minciună”, tema se extinde în ceva mai vast; nu la ceea ce gândesc, ci la ceea ce sunt, dacă, așadar, sunt un om mincinos/fals sau unul drept. Este, prin urmare, o expresie foarte frumoasă, mai extinsă decât expresia grecească (sau românească) și arată întreaga personalitate a omului, în ceea ce privește fie minciuna, fie adevărul.

Cu toate acestea, este de prisos să vă spun că creștinul se cuvine să fie un om adevărat în acest înțeles general al adevărului.

Un portret demn de o capodoperă a omului ireproșabil, nevinovat și adevărat ne oferă întregul *Psalms 14*. Să nu uitați faptul că nu este vorba doar – și nu trebuie să fie doar – despre cei o sută patruzeci și patru de mii, aceia care s-au aferosit pe ei și au strălucit în feciorie, ci despre fiecare credincios. Nu poate să spună cineva că, întrucât nu este aferosit, va fi și puțin strâmb în viața lui. Nu! Să devenim cu toții oameni sinceri și drepecți. Ascultați, așadar, pentru că pe noi toți ne interesează acest psalm, al pais-

⁶²³ Sf. CLEMENT ROMANUL, *Epistola a doua către Corinteni*, PSB 1, p. 99.

prezecelea, și ar trebui să încercăm să ne ogindim în acesta. Voi citi și voi face o foarte scurtă și foarte succintă analiză, pentru că timpul deja a trecut.

„Doamne, cine va locui în locașul Tău și cine se va sălășlui în muntele cel sfânt al Tău?” Atunci încă nu fusese construit templul lui Solomon. Așadar, sunt curțile sale, acolo unde sunt chivotul Legământului, obiectele sfinte și consfințite Domnului. Cine va veni aici ca să fie găzduit? Va veni:

„Cel ce umblă fără prihană și face dreptate, cel ce grăiește adevărul în inima sa.” Și priviți acrivia lucrurilor, în ceea ce privește *a face adevărul*. Nu zice „grăiește adevărul”, ci „grăiește adevărul în inima sa”, pentru că de multe ori putem să grăim adevărul cu gura, iar înlăuntrul nostru să uneltim intrigi și minciuni. Se poate să nu le punem în lucrare, problema este însă faptul că nu trebuie nici măcar înlăuntrul nostru să cugetăm cele viclene.

Va veni încă în locurile de locuit ale Domnului „cel ce nu a viclenit întru limba sa, și nu a făcut rău vecinului său și ocară nu a luat spre cei de aproape ai săi”. La aceia care zic că nu au călcat niciodată nici măcar o furnică, poate să găsească cineva multă ipocrizie acolo. Să fim cu luare-aminte, iubiții mei, la acest lucru! Este mare lucru să zică cineva „eu nu l-am vătămat pe aproapele meu”.

„Defăimează-se înaintea Lui cel ce viclenește, iar pe cei ce se tem de Domnul îi slăvește; cel ce se jură vecinului său și nu se leapădă.” Omul neprihănit și drept nu-l va cinsti niciodată pe omul viclean și nu va merge să facă tovărășii, și afaceri, și înfrățiri împreună cu acela. Ci dimpotrivă, îi va cinsti pe cei ce se tem de Domnul și păzesc poruncile Lui. Atunci când își va face jurămintele lui – în Vechiul Testament oamenii făceau jurămintele; în Noul Testament este interzis! – nu le va încălca, așadar nu este un om care-și încalcă făgăduințele.

„Argintul său nu l-a dat în camătă și daruri asupra celor nevinovați n-a luat.” Omul neprihănit nu va da bani cu camă-

tă, ca să trăiască din dobânzi, bând sângele oamenilor pe care i-a împrumutat, și nu a luat daruri pentru a-l osândi și a-l băga în închisoare pe cel nevinovat.

„Cel ce face acestea nu se va clătina în veac.”⁶²⁴ Acela care va face acestea va rămâne neclintit, statornic, și în viața prezentă, și în cea viitoare. Acesta este portretul omului nevinovat și adevărat.

Iubiții mei, *Psalmul 14*, în întregime, este ecoul acestei imagini din vedenia Sfântului Evanghelist Ioan, a celor o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici, a oamenilor afierosiți și neprihăniți, într-un mod calitativ. Putem să rostim acest psalm și în timpul rugăciunilor noastre, ca să ne amintească faptul că se cuvine să devenim oameni neprihăniți.

Aș dori să închei cu aceste lucruri. Din această imagine a *Apocalipsei*, cu cei o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici care-L urmează pe Miel „oriunde Se va duce”, în mod sigur vor fi existând mulți aici prezenți, care sunt mișcați la inimă și vor dori să trăiască fecioria. Fie – spun aceasta din toată inima mea! –, fie ca Domnul să-i învrednicească, astfel încât această flacără sfântă care poate să se fi aprins în inima lor să devină realitate! Această imagine a celor o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici, a celor afierosiți lui Dumnezeu, totdeauna va mișca inimile omenești în toate veacurile, care vor fi împreună cu Mielul, în vecii vecilor, în Împărăția lui Hristos.

*Duminică, 05-12-1982*⁶²⁵

⁶²⁴ *Psalmii 14*, 1-6.

⁶²⁵ Data la care a fost ținută omilia. Datările sunt rare, de aceea le și notăm, ca fiind extrem de prețioase pentru aprecierea omiliilor stareșului la adevărata lor valoare, pentru că timpul arată pe deplin duhul profetic al părintelui Athanasie (n.tr.).

Cuprins

Catehezele părintelui Athanasie Mytilineos – expresia autenticului duh profetic în tâlcuirea <i>Apocalipsei</i>	5
1. Primele patru trâmbițe. Plăgile uscatului, ale mării, ale apelor dulci și ale atmosferei	9
2. Cea de-a cincea trâmbiță. Chinuitoarea prezență demonică pe pământ	34
3. Cea de-a șasea trâmbiță. Măcelul războiului și lipsa de pocăință	70
4. Primul <i>intermezzo</i> al celei de-a șasea trâmbițe. Mărturia mângâietoare a slavei și voii dumnezeiești	88
5. Al doilea <i>intermezzo</i> al celei de-a șasea trâmbițe, partea I. O nouă încredințare a ocrotirii rămășiței și referirea la cei doi proroci . . .	117
6. Al doilea <i>intermezzo</i> al celei de-a șasea trâmbițe. Cei doi proroci ca împotrivire la activitatea Antihristului	145
7. Trâmbița a șaptea: Doxologia și chivotul legământului. Lupta pentru mântuire	180
8. Cea de-a șaptea trâmbiță. Vedenia femeii și lupta din cer	199
9. Cea de-a șaptea trâmbiță. Vedenia luptei din cer. Căderea diavolului	222
10. Începutul plăgii celei de-a șaptea trâmbițe. Pustia, rămășița și venirea Antihristului	248
11. Fiara care se ridică din mare. Taina bunei-credințe în opoziție cu taina fărădelegii	269

12. Acordare/cedarea puterilor către Antihrist. Voia bunei-voiri și voia cedării	285
13. Închinarea în fața lui Antihrist și fiara care iese din pământ. Răbdarea în fața vrăjmașiei.	303
14. Complementaritatea celor două fiare. Înșelările stăpânirii și ale ideologiei	321
15. Semnul (crestătura) fiarei și exclusivismul economic. Mai sigur este pentru cineva să aștepte împlinirea prorociei.	340
16. Antihristul după Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți. Opoziție și imitare față de Hristos.	357
17. <i>Intermezzo</i> -ul celei de-a șaptea pecetei, partea I. Vedenia celor o sută patruzeci și patru de mii de feciorelnici.	377
18. <i>Intermezzo</i> -ul celei de-a șaptea pecetei, partea a II-a. Despre afierosire și caracterul sincer/neprefăcut.	395

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Tipar: ARTPRINT
E-mail: office@artprint.ro
Tel.: 021 336 36 33